



Michael Parisiensis
~~autor~~
J. Stobnicensis
wydawca

Cim. Qu. 4001

Questiones veteris ac noue logice cum resolutione textus aristotelis clarissima: ad intentionē doctoris Scoti.



Johānes stobnicēsis

arciū magister Magnifico domino Mathie de miachorv arcium ⁊ medicine doctori egregio. rectori ac vicecancellario studij Cracouiensis optime merito.

Quas olim questiōes veteris ac noue logice cū lucida textus aristotelis resolutione vir doctissimus michael parisiensis arciū ac sacre theologie doctor in studio nostro p̄mus luci dederat, sepiusqꝫ disputando vulgatas effecerat. video iam tum ꝑlixo scribendi officio. tum supuenientibus quibusdā alijs recentioribus apud paucissimos remansisse. meo vero iudicio pro adolescentū eruditiōe vtiliores nusqꝫ hucusqꝫ cōspicio. que ordinatiores. clarioresqꝫ essent. ac plura cōplecterentur. ex qbus facilior esset ad oppinionē doctoris scoti introductio. Fateor em̄ ⁊ ego ingenue. si qd ꝓfecerim. me nō ex aliqua alia lectiōe qꝫ ex his questiōibus ꝑcipua recepisse fundamenta. Idem quoqꝫ ⁊ ex alijs audiui quibus ille summe fuerunt vtilitati ad doctoris nostri doctrinā capescendā. qui in hoc gymnasio clarissimi euasere. Indignū itaqꝫ existimans tantos ꝑceptoris nostri labores magnā ꝓmittētes vtilitatē diucius occultari. ac in paucissimis codicibus in puluere demergi. curaui vt hoc tpe quo tu studij nostri rector ⁊ vicecancellarius esses meritissimus. iterū quasi de nouo in lucē impresse ederentur. tuoqꝫ noī dedicarentur. A quo studiū Cracouiense non tm̄ doctrina sed pulcherrimis etiā beneficijs est nō mediocriter iā adornatū. Quis em̄ tibi gratias nō agat: cū pro plerisqꝫ alijs que in nostram vniuersitatē munificētissime collata sunt a p̄ncipibus regni opera tua in p̄mo ⁊ secūdo rectoratu. quē ante hūc tercium prudentissime gerebas tū ex fundatione tua qua prouidisti vt alter in medicinis lector haberetur. aut ex magnificis edificijs pro studiosis adolescentibus de nouo funditus erectis. quibusdāqꝫ alijs magna impensa instauratis ac plurimū auctis. quibus hoc studiū nostrū sentit vehementer se adiutū. meritoqꝫ te velut patrē colit ac veneratur. Quēadmodū igitur sub tuo patrocinio tutū cōquiescit. ita ⁊ he questiones tuo noīe illustrate aduersarioꝝ morsum contemnant. quas vt benignissimo vultu excipias plurimū rogo.

Przeglądał to dzieło Michała z Paryża (?)
Michał Wiszniewski w r. 1840 m

Questiōes veteris ac noue logice



Utruz logica sit sciētia rationalis vna ⁊ ab alijs distincta

Arguitur primo ꝙ nō sit scientia. qa om̄is sciētia acquirit̄ p demonstrationē. sed logica nō acqrit̄ p demōstrationē. ergo logica nō est scientia. Maior ꝓbat̄ ex diffinitiōe sciētie. Et minor ꝓbatur. qa si logica acquireret̄ p demōstrationē tūc ante logicā esset alia logica p quā acquireret̄ demōstratio. ⁊ per quā esset nota prima demōstratio. ⁊ sic in infinitū esset ꝓcessus in demonstrationibus. igitur.

Arguit̄ scdo. Quia modus sciēdi nō est scientia. sed logica est modus sciendi. ergo logica non est scientia. Maior patet. qa modus rei nō est res cui⁹ est modus. Sed minor ꝓbat̄ per aristotelē scdo methaphisice dicentem. Absurdum est simul querere scientiā ⁊ modū sciēdi. vbi scdm̄ cōmentatorē p modū sciendi philosophus intelligit logicam.

Tercio arguit̄ ꝙ logica nō sit rationalis. qa om̄e reponibile in p̄dicamēto est reale. sed logica est ens reponibile, ergo logica est scientia realis. Maior patet p philosophū quīto ⁊ septimo methaphisice. diuidentē ens qd est extra aīam in decē p̄dicamēta. Et minor ꝓbat̄ sic. qa sciētia est habitus de p̄ma specie qualitatis. vt exemplificat philosophus in predicamentis.

Quarto arguitur ꝙ logica non sit vna. qa illa sciētia nō est vna in qua colligunt̄ plures cōclusiones demōstrabiles p diuersa media. sed sic est de logica. igit̄ nō est vna. Maior ꝓbatur. qa sciētia est habitus cōclusionis ꝑ demōstrationē, ergo multiplicatis cōclusionib⁹ multiplicant̄ scientie. igitur.

Quīto arguit̄ ꝙ logica non sit ab alijs distincta. Quia illa scientia nō est ab alia disticta que est de obiecto

cōmuni oībus alijs sciētijs. sed logica est huiusmodi. igit̄ nō est ab alijs distincta. Minor patet. Quia logica est de sylogismo vel de argumentatione. qbus vtunt̄ oēs alie scientie. ergo logica nō est scientia vna distincta ab alijs.

Sexto confirmat̄ sic. Quia nulla scientia ꝓcedit ex cōibus vt dicit̄ in p̄mo posterioꝝ. sed logica ꝓcedit ex cōibus que possunt applicari oībus alijs scientijs. vt patet in p̄mo topicoꝝ ꝑ philosophū. igit̄ logica nō est specialis scientia.

In oppositū arguit̄ ꝑ philosophū ꝛ ꝑ oēs suos expositores q̄ tradūt logicā tanq̄ scientiā rationalē vnam ab alijs distinctā. In questione erūt tres articuli. sicut ꝛ in alijs questiōibus sequentibus. In p̄mo determinabunt̄ termini in titulo questionis positi. In scd̄o mouebunt̄ dubia ꝛ difficultates circa presentē materiam emergētes. In tercio ponent̄ cōclusiōes respōsales ad p̄ncipale quesitū ꝛ respōdebit̄ ad ratiōes ante oppositū factas.

Quantū ad p̄mū Sciēdū est p̄mo

Et ꝓ declaratiōe p̄mi termini ponit̄ hec distinctio. Duplex est logica. scilicet naturalis ꝛ artificialis. Logica naturalis est quedā naturalis potestas aīe ꝛ intellectus qua naturaliter magis assentim⁹ vero q̄ȝ falso. ex q̄ assensu ꝓcedimus de noticia noti ad ignoti noticiā. Logica eñ naturalis formaliter loquēdo nō est aliud q̄ȝ quedā naturalis ingeniositas. vel abilitas. vel bona dispositio aīe seu intellectus ad ratiocinandū. Sed logica artificialis est quidā habitus acquisitus quo iudicam⁹ de rectitudine argumentatiōis. Vel est illa logica que data est ꝑ regulas certas artis logice. Et iterū illa est duplex. q̄a quedā est vtens ꝛ quedā docēs. Unde logica vtens accipit̄ duobus modis. Unomodo ꝓ habitu scientifico logice acquisito ꝑ demonstrationē quo vtimur in singulis scientijs. demōstrando. diffiniendo. ꝛ verū a falso distinguendo. Alio modo logica capit̄ pro habitu acq̄sito ex frequēti argumentatiōe. siue talis habitus fuerit noticia vera siue falsa. dubia vel firma. Sed logica docēs scd̄m dominū albertū diffinit̄ sic. Logica est que a fantasijs que vident̄ ꝛ non sunt nos liberat. errores damnat. falsitates ostendit. ꝛ lumen rectū in omī tempore cōtemplatiōis prebet. Itē scd̄m bohecium logica est sciētia discer-

nens verū a falso. Itē scd̄m beatū thomā logica est sciētia rationalis actuū ratiōis directiua. Pro cuius intellectu ponit̄ hec distinctio actuum intellectus. Alius est simpliciū app̄hensio. Alius cōpositio ꝛ diuisio Et alius est discursus de vno in aliud. Et debet intelligi hec diuisio de actibus inadequatis intellectus. ipius eñ intellectus est vn⁹ actus adequatus scilicet intelligere. Et scd̄m p̄mū illoꝝ actuū formantur diffinitiones Per secundū v̄o enunciationes. ꝛ per terciū argumentatiōes. Et ab isto tercio actu vocat̄ intellect⁹ ratio. Que ab ysaac sic describit̄. Ratio est rationalis aīe virtus faciens discurrere a causa in causatū. Unde cōformiter ad tres actus intellectus habemus etiā tres partes logice nostrū intellectū in his actibus trib⁹ regulātes ne erret scilicet librū p̄dicabiliū ꝛ p̄dicamentoꝝ q̄ regulāt p̄mū actū intellect⁹. Et librū periarmenias q̄ regulat secūdū. ꝛ totā nouā logicā que regulat terciū. Unde dicit aristotiles in fine secūdi methaphisice q̄ multa sunt impedimēta ꝓpter que solem⁹ impediri a cognitione veritatis. Unū tamē ꝛ p̄cipuū est ignorantia logice. maxima eñ causa erroris antiquoꝝ philosophoꝝ in singulis scientijs scd̄m aristotilē fuit logice ignorantia.

Sciendū est scd̄o q̄ ꝓ declaratiōe secūdi termini supponit̄ q̄ scientia nihil aliud est q̄ȝ quedā qualitas existens subiectiue in aīa disponēs intellectū ad faciliter ꝛ prompte. delectabiliter ꝛ expedite operandū. cōsiderando ꝑ se aliqd̄ obiectū intelligibile de quo talis scientia inq̄rit passiōes ꝛ ꝑ se accidētia ex ꝓprijs p̄ncipijs talis obiecti. Unde sciētia multipliciter accipit̄. Uno modo ꝓ noticia certa alicuius veri qua intellectus cōformiter assentit alicui cōplexo sine tamē euidentia obiecti. Et hoc modo aliqua sciunt̄ ꝑ fidē. sicut dicim⁹ nos scire q̄ hic homo est pater. ꝛ hec mulier est mater. de quo tamē euidētiā nō habemus nisi ꝑ fidē. q̄a alijs credimus. Scd̄o mō accipit̄ sciā ꝓ noticia habēte euidētiā ex obiecto. Et hoc modo dicim⁹ nos scire q̄ paries est albus. eo q̄ videmus albedinē in pariete. Et hoc modo sciētia nō est necessarioꝝ tm̄. sed etiā cōtingentiū. siue sint contingentia nata. siue cōtingētia ad vtrūlibet. Tertio modo accipit̄ sciētia pro noticia euidēte alicuius necessarij nata causari in intellectu ex noticia terminoꝝ intellectoꝝ. ꝛ hoc modo sciunt̄ p̄ncipia. q̄a p̄ncipia cognoscim⁹ inquantū terminos cognoscim⁹ p̄mo posterioꝝ. Quarto mō dicit̄ sciētia noticia euidēs veri necessarij mediati nata causari ex euidēti p̄missaꝝ noticia applicatarum ad

ipm̄ scitū p discursum sylogisticū. Et illo modo distinguit̄ scientia ab in
tellectu. sicut patet p aristotelē sexto ethicoꝝ. Et hoc modo accipit̄ scien
tia in titulo questionis. Ex qua diffinitiōe eliciunt̄ quatuor cōditiones
reqsite ad scientiā ꝓprie dictā. Prima cōditio est ꝙ sit noticia certa ⁊ eui
dens. ⁊ p hoc differt ab oppinione ⁊ suspitiōe. Scḋa cōditio est ꝙ sit de
obiecto necessario. Et p hoc differt ab arte ⁊ prudētia. qa ars ⁊ prudētia
respiciūt obiectū cōtingēs. qḋ possibile est aliter se habere. Tercia cōdi
tio ꝙ talis cognitio sit causata a causa euidēte itellectui. Et p hoc differt
a habitu p̄ncipioꝝ q̄ dicit̄ intellect⁹. Quarta conditio est ꝙ sit causata ex
aliquo prius euidēte applicato ad ipm̄ scitū p discursum sylogisticū. Et
ille cōditiones possunt sufficiēter elici ex diffinitiōe sciētie posita in p̄mo
posteriorum. Scire est rem p causam cognoscere ꝓpter quā res est ⁊ quā
illi⁹ est causa ⁊ nō est cōtingere hoc aliter se habere. nec valet arguere ꝯtra
illā quartā cōditionē. In deo ⁊ I telligētijs est sciētia cū sit pfectio simpli
citer. ⁊ tamē in ipis nō est discursus. Respōdet̄ ꝙ discursus capit̄ dup
pliciter. Uno modo p quodaꝫ pcessu q̄ est ab aliquo prius tpe noto ad
aliqḋ posterius tpe notū. ⁊ sic in ipis nō est discursus nec sciētia ꝓprie di
cta Alio modo accipit̄ discursus p pcessu quo intellectus pcedit ab ali
quo prius a natura cognito ad aliqḋ posteri⁹ natura cognitū simul cuꝫ
tpe. ⁊ sic in ipis est discursus ⁊ sciētia ꝓprie dicta. eo ꝙ in ipis est obiectuꝫ
p̄mariū ⁊ secūdariū. Ex his dicitur p̄mo ꝙ logica naturalis nō est scien
tia. qḋ pbatur. qa nulla scientia inest nobis a natura. sed logica natura
lis inest nobis a natura ergo nō est sciētia. Maior patet p philosophuꝫ
tercio de aīa dicētē. Aīa in p̄ncipio sue creatiōis est tanq̄ꝫ tabula i qua ni
hil est depictū. Dicitur scḋo ꝙ logica vtens scḋo modo sumpta nō est sci
entia. qa oīs sciētia acqritur p demōstrationē. sed logica vtens hoc mo
do accepta indifferent̄ acqritur p sylogismū demōstratiuū. dyaleticum ⁊
sophisticū. igitur nō est sciētia. Dicitur tercio ꝙ logica vtēs p̄mo modo
accepta est sciētia. qa vt sic nō distinguitur a logica docēte. Dicitur quar
to ꝙ logica docens est vera scientia. eo ꝙ sibi cōueniūt quatuor cōditio
nes ad scientiā reqsite. Ex quo infertur p modū corrolarij ꝙ logica vtēs
scḋo modo accepta ⁊ logica docens sunt habitus realiter distincti et a se
inuicem separabiles.

Sciendū est tercio ꝙ p declarati
one tercij termini ponūtur quedā distinctiones ⁊ aliqua dicta. ¶ prima

distinctio habituū qḋā est infusus q̄ scilicet imp̄mitur potentie vt sciētie
ꝓphetaꝝ ⁊ apostoloꝝ. Alius est cōcreatus. vt scientia angeloꝝ. Alius est
acqsitus q̄ scilicet mediante actu potētie acqrit̄. ¶ Scḋa distinctio habi
tuū acqsitoꝝ alius est intellectualis q̄ scilicet est in intellectu subiectiue.
Alius est moralis. q̄ scilicet est subiectiue in volūtate licet scḋm aliquos
sit in appetitu scilicet sensitiuo. ¶ Tercia distinctio habituū intellectuali
um alius est quo indifferent̄ cōtingit assentire vero ⁊ falso diuisim. vt fi
des ⁊ oppinio. Alius est quo impossibile est assentire vero aut dicere ve
rū. vt error ⁊ ignorātia praue dispositiōis. Alius est quo impossibile est
dicere falsum ⁊ assentire falso. ¶ Quarta distinctio habituū intellectualiū
quibus impossibile est assentire falso. Alius est intellectus. alius sapiētia
alius sciētia. alius prudētia. ⁊ ali⁹ ars. Quoꝝ sufficiētia sic habetur. Quia
oīs habitus intellectualis quo impossibile est falsuꝫ dicere est circa ve
rū. aut est circa verū necessariū. aut circa verū cōtingēs. Si circa verū ne
cessariū hoc est trip'icit̄. vel qa est circa ꝯclusiōes. ⁊ sic est sciētia. ista em̄ est
habitus cōclusiōis p demōstrationē acqsitus. Aut est circa principia. ⁊
sic est intellectus. nō qḋē accipiēdo intellectū p potētia. sed p habitu el
potētie. eo ꝙ causat̄ in potētia. nō mediāte habitu priori. sed ex sola noti
cia terminoꝝ. q̄bus apphēsis intellectus statim assentit eoꝝ ꝯplexionē
Et intellectus hoc modo captus semp est veroꝝ. aut talis habit⁹ est cir
ca p̄ncipia ac ꝯclusiōes simul. ⁊ sic est sapiētia. ipa em̄ est intellectus ⁊ sciē
tia honorabilissimoꝝ in natura. Si sit circa verū ꝯtingēs hoc est dupplı
citer. Uel est circa agibilia. ⁊ sic est prudentia. Que sic describit̄. Est recta
ratio reꝝ a nobis agibiliū. Uel ē circa factibilia. ⁊ sic est ars. ipa em̄ ē recta
ratio rerū a nobis factibiliū. ¶ Quinta distinctio noticia potest dici rati
onalis quadruplicit̄. Uno modo eo ꝙ sit pfectiua rationis. vt forma in
aīa cristēs. ⁊ sic oīs sciētia est rationalis. Scḋo modo dicit̄ rationalis ꝙ
ipa inuēta est p actū ratiōis inqrentis ignotū ex noto. Tercio modo sciē
tia dicit̄ rationalis. qa ipa est de ente ratiōis tanq̄ꝫ de obiecto. ⁊ hoc mo
do sciētia rationalis distinguit̄ ꝯtra sciētiā realē. Quarto modo dicit̄ sciē
tia rationalis. qa est directiua ratiōis in actibus suis. Unde logicam esse
rationalē potest dupplicit̄ intelligi. Uno modo formalit̄ ⁊ intrinsice. ⁊ sic
non est scientia rationalis. Alio modo extrinsice ⁊ obiectiue. ⁊ sic est scien
tia rationalis. Unde quādocūq̄ꝫ reale ⁊ rationale addunt̄ enti aut quali
tati. aut quātitati tūc scḋm vsum loquēdi nomināt realitatē aut rationa
litatem intrinsecā. ⁊ sic homo dicit̄ rationalis. Sed quādo addūtur scien

[Distinccio habituum]

[Suficiencia habituum]

[Noticia … duplicitur]

[Regula]

[Logica … dupliciter intelligitur]

tie tũc nominãt realitatẽ aut rationabilitatẽ extrinsecã ꝛ obiectiuaꝫ. ¶ Ex istis eliciuntur aliqua dicta. Primũ ꝙ logica est scientia rationalis p̃mo ꝛ secũdo modo. eo ꝙ est forma pfectiua rationis ꝛ inuenta ꝑ rationem. ¶ Scḋm dictuꝫ. Logica est rationalis tercio ꝛ quarto modo. qḋ ꝓbatur sic. qꝛ oĩs habitus ꝑ demõstrationẽ acquisitus q̃ est directiu' actuũ rationis est sciẽtia tercio ꝛ quarto modis. Sed logica est huiusmodi. igitur. ¶ Terciũ dictũ. Logica est sciẽtia rationalis intrĩsice ꝛ formaliter. qḋ patet. qꝛ est quedã qualitas realis de p̃ma specie qualitatis ¶ Quartũ dictũ Logica est sciẽtia rationalis extrinsice ꝛ obiectiue ab obiecto. Probatur qꝛ ip̃a est de secũdis intẽtionib' adiũctis p̃mis. vt dicit auicẽna. sed secũde intẽtiões sunt quedã entia rationis. ideo logica est sciẽtia extrinsice rationalis ꝛ obiectiue ab obiecto.

Sciendũ quarto ꝙ ꝑ declaratione vltime particule tituli questionis videndũ est de cõmunitate logice. ꝛ de eius vnitate. Pro p̃mo igitur ponitur hec distinctio, Sciẽtia potest dici ꝯmunis tripliciť, Vno modo ꝑ p̃dicationẽ. Et hoc dupplicit̃. Vno modo ꝑ p̃dicationẽ ip̃i' sciẽtie de oĩb' aut de multis alijs sciẽtijs Et isto modo nulla sciẽtia dicitur ꝯmunis. Alio modo ꝑ p̃dicationẽ sui subiecti de subiectis oĩm aut pluriũ sciẽtiaꝝ. Et hoc modo methaphisica dicitur cõmunis. subiectũ em̃ ip̃ius qḋ est ens p̃dicatur de subiectis aliaꝝ sciẽtiarũ, Alio modo dicitur sciẽtia cõmunis ꝑ applicationẽ. qꝛ ei' subiectũ est applicabile ad oẽs sciẽtias. Tertio modo dicitur sciẽtia cõmunis ꝑ cõsiderationẽ. eo ꝙ ꝯsiderat ea que in alijs sciẽtijs ꝯsiderantur. ¶ Hac distinctione p̃missa ponũtur quedã dicta. Primũ. Logica ẽ scientia ꝯmunis per applicationẽ. licet nõ ꝑ p̃dicationẽ. Scḋa pars dicti patet. sed prima ꝓbatur. qꝛ subiectũ logice qḋ est argumẽt gism'. vel modus sciẽdi est applicabile ad oẽs sciẽtias. igitur est sciẽtia cõmunis ꝑ applicationẽ. ¶ Scḋm dictũ. Tã ip̃a logica docẽs q̃ʒ vtens potest dici cõmunis ꝑ ꝯsiderationẽ. qꝛ quelibet illaꝝ ꝯsiderat de oĩbus circa que ꝯtingit alias sciẽtias laborare. Vnde vt vult aristotiles quarto methaphisice logica circa cõmunia laborat, Verũ tamẽ est ꝙ logica docẽs nõ ꝑ se ꝯsiderat entia realia. nec tanq̃ sua p̃maria obiecta. nec tanq̃ꝫ ꝑ se inferiora vel partes sui p̃mi obiecti. sed ꝯsiderat minus p̃ncipalit̃ ꝛ secũdario. vt scilicet sunt fundamẽta secũdarũ intentionũ. que de ip̃is denominatiue p̃dicantur. Sed de vnitate logice ꝛ eius distinctiõe ab alijs sciẽtijs dicetur in tercio dubio secũdi articuli. Et hec de p̃mo articulo.

Quãtũ ad secũdũ articulũ Dubitatur p̃mo. Vtrũ logica sit modus sciendi. Ad qḋ dubium respõdetur per tres distinctiones ꝛ tria dicta. ¶ Prima distinctio est hec. Modus sciẽdi est duplex scilicet obiectiuus ꝛ directiuus. Modus sciendi obiectiu' est q̃ natus est obiectiue terminare actũ intellectus. Sed mod' sciẽdi directiuus est habitus sciẽtificus natus dirigere intellectũ circa modũ sciendi obiectiuũ. Verbigratia. Argumẽtatio sub ei' ratiõe formali ꝯsiderata est modus sciendi obiectiuus. sed habitus vł ꝯceptus de tali obiecto est modus sciendi directiuus. ¶ Scḋa distinctio. Modus sciẽdi obiectiu' potest dupplicit̃ ꝯsiderari, Vno modo i particulari ꝛ in executiõe siue instrumẽtaliter. ꝛ sic argumẽtatio. diffinitio ꝛ diuisio in particulari dicũtur modi sciẽdi, Alio mõ vniuersalit̃ ꝛ i aptitudie. ꝛ sic sunt tm̃ tres modi sciẽdi scilicet. argumẽtatio. diffinitio. ꝛ diuisio. Qḋ patet qꝛ cuilibet ignoto debet correspõdere ꝓprius modus notificãdi illud. sed ignotũ est tm̃ triplex. ergo modus sciẽdi est tm̃ triplex, Minor patet. qꝛ vel ignotũ est cõplexũ ꝛ sic sibi correspõdet modus sciẽdi q̃ est argumentatio siue discursus. Vel tale ignotũ est incõplexũ. Et illud iterũ est duplex. qꝛ vel ip̃m est ignotũ quãtũ ad suã q̇ditatẽ essentialẽ. ꝛ sic ei correspõdet modus sciẽdi qui est diffinitio. Vel tale incõplexũ est ignotũ quãtũ ad sui ꝯfusionẽ vel potestatẽ. ꝛ sic sibi correspõdet modus sciẽdi q̃ est diuisio. ¶ Tercia distinctio, Duplex est modus sciendi directiuus. Quidã em̃ est directiu' circa modum sciẽdi obiectiuũ in vniuersali. Alius est modus sciendi directiuus circa modũ sciẽdi obiectiuũ in particulari. ¶ Primũ dictuꝫ. Logica docẽs nõ est modus sciendi obiectiuus. patet. qꝛ modus sciendi obiectiuus est ip̃m obiectũ de quo est scientia in ip̃a logica. ergo logica docẽs nõ est modus sciendi. ꝛ hoc saltẽ formaliter ꝛ in recto. licet bene sit mod' sciendi causalit̃ ꝛ in obliquo ad istũ sensum ꝙ ip̃a est de modo sciẽdi obiectiuo. ¶ Scḋm dictũ. Logica docẽs est mod' sciẽdi directiu' p̃mo modo dictus. patet. qꝛ logica docẽs est quedã noticia. siue q̇dã habitus directiuus nostri intellectus circa modũ sciendi obiectiuũ. de quo est p̃ncipalit̃ logica. ¶ Terciũ dictũ. Logica vtens est modus sciendi directiuus secũdo modo dictus. ꝛ illa nõ est scientia. sed est dũtaxat modus sciendi. De quo loquit̃ aristoteles scḋo methaphisice cũ dicit. Absurdũ est querere simul scientiã ꝛ modũ sciendi. ¶ Ex q̇bus inferunt̃ duo corrolaria. Primũ

est. Logica docēs ⁊ logica vtens sunt habitus realr̄ distincti. q̄a vnus est scietific⁹. alt⁹ nō. ¶ Scḋm corrolariū. Logica docēs ⁊ logica vtēs possūt separatim existere. Patet a simili. q̄a musica vtens ⁊ musica docēs possūt separatim existere. Nā multi sunt habētes habitū musice docētis. tamē nō habent musicam vtentem.

Dubitat̄ scḋo vtrū logica sit acq̄sita p̄ logicā. Et videt̄ q̄ sic. q̄a oīs sciētia acq̄rit̄ p̄ logicā. ergo etiā logica acq̄ritur p̄ logicā. ¶ In oppositū arguit̄. Quia si sic ante oēm logicā esset logica. qḋ falsum est. Pro huius dubij solutōe supponit̄ q̄ ex quo homo est rationalis ⁊ intellectualis. ideo naturalr̄ est app̄hensiu⁹ simplicium. et illoꝝ cōpositiu⁹ ⁊ diuisiuus. ⁊ cōponēdo ⁊ diuidēdo discurrit de vno ad aliud. q̄ d̄ discursus est argumentatio. ⁊ ista argumētatio inest nobis a natura. sed impfecte. q̄a p̄ficit̄ p̄ exercitiū ⁊ artē. ¶ Unde logica potest dupliciter haberi. scilicet visualiter ⁊ artificialr̄. Sylogisans em̄ ⁊ nesciens se sylogisare habet logicā visualē. sed nō artificialē. q̄a nescit se sylogisare nec habere logicā. Et sic dicit̄ p̄mo rethorice aristotelis. q̄ oēs ydeote sylogisant vsq̄ ad aliq̄d ⁊ argumentant̄. Sed vtens sylogismo ⁊ sciens se sylogisare habet logicā artificialē. q̄a ille p̄fecte nouit ex q̄bus ⁊ qualib⁹ est sylogisandū. ⁊ ex q̄bus p̄missis sequit̄ ꝯclusio vel nō. ⁊ sic nulla sciētia potest artificialiter haberi sine logica. q̄a quicūq̄ habet argumētationē artificialiter scit se habere demōstrationē ad illā. Et q̄a null⁹ potest scire habere se demōstrationē sine logica. eo q̄ sine logica nō potest sciri an argumentū sit demōstratiuū vel sophisticū. ⁊ an ꝯclusio sequatur vel nō. ideo nulla scientia artificialr̄ habet̄ absq̄ logica.

Hijs suppositis ponuntur aliqua dicta. ¶ Primum est. nō est necesse omnem scientiā acq̄ri p̄ logicā docentem siue artificialē. q̄a saltē ip̄a p̄ scip̄am nō acq̄ritur. vt p̄bat ratio ante oppositū istius dubij. q̄a tūc ante oēm logicā esset logica. Sed sufficit q̄ oīs sciētia acq̄ratur vel p̄ logicā artificialē vel visualē vel naturalē. ¶ Secūdū dictū. Logica naturalis p̄cessit logicā artificialem seu artificialr̄ traditam. Patet nā p̄ logicam naturalem formamus quandā demonstrationem naturalem. impfecte tamē cognitā. ex qua frequenter iterata generatur in nobis habitus impfectus. p̄ quē formamus demonstrationes artificiales. ex q̄bus generatur in nobis logica docens de argumentatione

in cōmuni. ⁊ simul acquirimus noticiā p̄fectā de illa particulari demonstratione sciendo passiones argumentationis. ⁊ demonstrando de ipsa prius impfecte cognita. Nec est incōueniens idem scḋꝫ diuersa de nouo esse scitū ⁊ prius fuisse cognitū. vt videbitur in libro posterioꝝ. ¶ Terciū dictū ad p̄mā noticiā Logice artificialis necessario p̄requirebatur logica naturalis aut visualis. Patet q̄a omis scientia vel noticia acquiritur p̄ logicā. Sed noticia ista nō poterat acq̄ri p̄ logicam artificialē. ergo a sufficienti deuisione oportet q̄ acquirebatur p̄ logicā naturalem vel visualem ¶ Quartū dictū. Tam logica naturalis q̄ artificialis potest esse p̄ncipiū logice visualis siue vtentis. Prima pars patet q̄a aliq̄s p̄ logicam naturalem potest formare sylogismū frequenter. ex qua formatione sepe iterata acquirit logicā visualem. Secūda pars dicti patet de se.

Ex quo patet q̄ studētes i quacūq̄ sciētia vel arte si nō habent logicā nullā. p̄p̄rie habet sciētiā. sed solū habet quēdā habitū oppinatū. siue quādam credulitatem de conclusionibus demonstratis. Ideoq̄ logica est summe necessaria ⁊ maxime appetenda. q̄a sine ea nulla potest acq̄ri sciētia. ⁊ p̄ cōsequens homo sine ea nō potest cōsequi felicitatem naturalem cuius perfectissimus actus est scire ⁊ contemplari scḋm aristotilem p̄imo ethycorum.

Dubitat̄ tercio vtrū logica sit scientia vna. De quo dubio sunt diuerse oppiniones. Prima est nominalium. que dicit q̄ logica totalis nec intrinsice nec extrinsice est vnus habitus numero. sed solum est vnus vnitate annalogie vel aggregationis pro quanto ipsa est quoddam aggregatum ex multis partialibus habitib⁹ plurium conclusionum demonstratarum habentium attributionem ⁊ ordinem ad aliquod vnum genus scibile. de subiectis illarum conclusionum predicabile. sicut plures homines dicuntur vnus exercitus propter ordinem ⁊ attributionem ad vnum principem. Unde dicit ista opinio q̄ sicut fatuum est querere quis sit princeps huius mundi. sic fatuum est querere vnum habitum communem omnibus in logica traditis.

Habitus sm noiales e vnꝰ ab vnitate actus &c.

Questiões veteris ac noue logice

¶ Et ꝓ ampliori declaratiõe istius oppinionis ponũť quedã dicta ipo
rũ. Primũ est ꝙ actus ⁊ habitus vniformiť se habẽt pcnes vnitatẽ ⁊ di
uersitatẽ. sic ꝙ habitus est vnus ab vnitate actus. ⁊ nõ ab vnitate forma
li obiecti. Patet. qa habitꝰ nõ respicit obiectũ nec in ratione cause nec in
ratione obiecti nisi mediãte actu. sic ꝙ nõ inclinat ad obiectũ. nisi qa icli
nat ad actũ. nec causať ab obiecto nisi mediante actu. ergo vnitas vel di
uersitas habitus magis attendiť ex vnitate vel diuersitate actus ꝗꝫ obie
cti. ¶ Scd̃m dictũ. Habitus acqsitus ex actibus circa ꝑncipiũ tm̃ est aliꝰ
ab habitu ꝯclusionis. qa est causa eius. que siue sit causa ꝑ se. siue causa si
ne qua nõ semꝑ distinguiť a suo effectu. ¶ Terciũ dictũ ipoꝝ ꝙ ꝑncipioꝝ
⁊ ꝯclusionis potest esse vnus habitus scilicet sapiẽtia. que equalenť est in
tellectus ⁊ scientia. licet nõ formaliter. Patet. qa vnitas habitus attendi
tur ex vnitate actus. Sed circa ꝑmissas ⁊ ꝯclusionẽ potest esse vnꝰ actus
igiť ⁊c̃. Sed ꝙ ille habitus sit sapiẽtia patet ꝑ aristotelẽ sexto ethicorum
dicẽtẽ. Oportet igiť sapiẽtẽ nõ solũ ex ꝑncipijs que sunt scire. sed etiã cir
ca ꝑncipia verũ dicere. quare vtiqꝫ erit sapiẽtia intellectus ⁊ sciẽtia scilicet
equiualẽter aut eminẽter ⁊ nõ formaliter. ¶ Quartũ dictũ. Tot sunt habi
tus sciẽtifici in logica totali quot sunt ꝯclusiões demõstrate in ea differẽ
tes in subiecto vel ꝑdicato aut in vtroqꝫ. Patet qa circa quãlibet talẽ est
alius ⁊ alius actus intellectus. ergo alius ⁊ alius habitus. Sed quia hec
oppinio est cõtra intẽtionẽ aristotelis in ꝑmo ⁊ secũdo posterioꝝ. Ideo
ꝗꝫ cõtra eã arguiť dupliciť. Primo qa logica in se est magis vna ꝗꝫ ipa
sit vna cũ phisica. Sed logica cũ phisica habet vnitatẽ aggregatiõis. er
go logica in se habet maiorẽ vnitatẽ. Preterea ois sciẽtia est vna cuiꝰ est
aliqđ vnũ genus subiectũ. vt vult aristoteles ꝑmo posterioꝝ. Sed logi
ce est aliqđ vnũ genus subiectũ. vt nũc supponiť ⁊ postea ꝓbabiť. Pri
mũ aũt dictũ istiꝰ oppiniõis ẽ falsum. qđ ꝓbať sic. qa ab illo res nõ capit
vnitatẽ q̃ nõ existẽte res adhuc ẽ vna. ꝫ nõ existẽte actu habitꝰ habet vni
tatẽ ⁊ extrĩsecã ⁊ intrĩsecã. igiť habitꝰ nõ capit vnitatẽ ab actu. ¶ Scd̃m di
ctũ etiã est falsuꝫ. Nã isto ꝯcesso adhuc aliũde distĩguũť habitꝰ ꝑncipioꝝ
⁊ ꝯclusiõis. ¶ Terciũ dictũ directe est ꝯtra aristotelẽ sexto ethicoꝝ distin
guentẽ habitũ ꝑncipioꝝ ab habitu cõclusiõis. igiť ipoꝝ nõ est idẽ habi
tus ¶ Quartũ võ dictũ eoꝝ in aliquo sensu est verũ vt postea videbitur
¶ Alia est oppinio ꝙ logica totalis in vno intellectu est vnus habitus
numero. ita ꝙ ꝑ ꝑmã demõstrationẽ acqriť tota essentia scientie logice. ⁊
ꝑ demõstratiões sequẽtes ipsa scd̃m gradus ꝑfectionis intendiť ⁊ remit

cũ resolutõe textꝰ ad itẽtionẽ scoti

titur. queadmodũ em̃ ꝑ ꝑmũ actũ calefactionis acquiritur tota realitas
vel essentia caloris. in gradu tamẽ imperfecto. nec ꝑ actus sequẽtes acqri
tur noua realitas caliditatis. sed solũ ꝑficitur caliditas prius tota essen
tialiter acqsita. qͣuis in gradu imꝑfecto. Ita similiť si qs ꝑ vnicã demon
strationẽ acqrat noticiã vnius ꝯclusionis logice. ꝑ illã demõstrationem
in eo generatur tota realitas ⁊ essentia logice. scd̃m tamẽ esse imꝑfectum
Et si ꝑ aliã demõstrationẽ acqrit sibi noticiã alterius ꝯclusiõis logice. nõ
acqrit aliquã realitatẽ nouã logice. sed solũ in eo ꝑficitur logica ꝑ ꝑmam
demõstrationẽ prius acqsitam. ¶ Sed qa hec oppinio nõ videtur vera.
ideo ꝯtra eã ꝑmo arguitur sic. Accipiatur habitus vnius ꝯclusiõis demõ
strate in libro ꝑdicamẽtoꝝ q̃ sit a. ⁊ habitus vnius ꝯclusiõis demõstrate
in libro periarmenias q̃ vocetur b. Tũc arguitur sic. Cum habitu a stat
ignorantia praue dispositiõis siue habitus erroneus circa b. ergo habi
tus a ⁊ b nõ sunt eiusdẽ speciei nec vnus habitus numero. Preterea cuꝫ
aliquãdo acqritur habitus vnius ꝯclusionis logice. deꝑditur habitus
circa aliã cõclusionẽ. ⁊ cũ intenditur vnus remittitur alius. ergo nõ sunt
eiusdẽ speciei. nec vnꝰ habitus numero. Cõsequẽtia tenet. qa idem habi
tus numero nõ potest simul corrũpi ⁊ generari. intẽdi ⁊ remitti. Nec va
let euasio dicẽdo ꝙ in tali habitu sunt plures respectus scd̃m quoꝝ alteꝝ
potest intendi. ⁊ scd̃m aliũ remitti. qa vt ipi ꝯcedũt respectus nõ intendi
tur aut remittitur nisi ratiõe absoluti fundantis ipm̃. Patet. si sic sequere
tur ꝙ habẽs habitũ de vna ꝯclusiõe logice. haberet habitum de qualibet
ꝯclusione ꝑtinente ad logicã. Cõsequẽs est falsum. Cõsequẽtia patet. qa
in his que sunt eadẽ numero. vno habito aliud habetur. ⁊ vno remoto
aliud remouetur. ¶ Tertia est oppinio doctoris subtilis. Pro cuius de
claratiõe ponũtur quedam distinctiões. ex qbus eliciuntur aliqua dicta.
¶ Prima distinctio. Sciẽtia potest dici vna tripliciť. Vno modo scd̃m
numerũ. sicut noticia vnius ꝯclusionis demõstrate. ¶ Scd̃o modo dici
tur scientia vna scd̃m speciẽ ab vnitate obiecti ad qđ plura attribuuntur
que habent vnã rationẽ formalẽ ꝯsiderãdi. ¶ Tercio modo dicitur scien
tia vna scd̃m genus. qa est de aliquo cõmuni obiecto abstracto a multis
obiectis specie differentibus. ¶ Secũda distinctio ꝙ per logicam possu
mus tria intelligere. Primo vnum commune ad omes habitus ꝯclusiõ
nũ in ipa logica demõstrataꝝ. ¶ Scd̃o vnũ habitũ singularẽ vnꝰ ꝯclusi
onis in logica demõstrate. ¶ Tercio vnũ aggregatũ ex oibus habitibus
¶ Tercia distinctio. Logicã esse vnã potest dupliciť intelligi. Vno mõ

opinio Scoti

Scia dr vna tri pliciter

Logica ee vna dupl intelligit

formalit̃ ⁊ intrinsice. Alio modo obiectiue ⁊ extrinsice. ¶ Quarta distinctio. Logica accipit̃ trib⁹ modis. Vno modo ꝓ habitu ꝓprio formalit̃ ⁊ primo inclinãte ad ꝯsiderationē alicuius ꝯclusiõis a qua causatur. Secũdo modo accipitur logica ꝓ habitu virtualit̃ inclinãte ad ꝯsiderãduꝫ plura ꝯplexa. nõ tamē p̄mo ⁊ imediate. sed mediãte noticia q̃ditatiua primi subiecti. ad qḋ oĩa ꝯsiderata in tali sciẽtia habēt attributionē. ⁊ in cui⁹ noticia ꝯtinẽtur virtualit̃ oẽs veritates ꝑ se de illo subiecto. ¶ Tercio accipitur logica ꝓ noticia inclinãte potẽtialit̃ ad ꝯsiderãdum plura ꝯplexa quoꝝ noticia nec formalit̃ nec virtualit̃. sed solũ potentialiter includitur ĩ noticia q̃ditatiua p̄mi subiecti ad qḋ illa ad quoꝝ ꝯsiderationē talis habitus potẽtialit̃ inclinatur habent attributionē. ¶ Exemplũ. noticia p̄mi subiecti inclinat potentialiter ad cognoscẽdũ ꝓprias passiões de inferioribus ꝯtentis sub ip̄o. que quedã ꝓprietates inferioꝝ nõ solũ habent cognosci ꝑ rationes illius ꝯmunis tanq̃ꝫ ꝑ causam totalē. sed ꝑ rationes ꝓprias illoꝝ inferioꝝ. ¶ Ex illis distinctiõibus eliciũtur quedã dicta. Primũ Cuiuslibet habitus sciẽtifici vnitas formalis ⁊ intrinseca summitur a ꝓprio gradu vltime ꝑfectiõis essentialis illi⁹ habit⁹ a quo etiã capit entitatem ꝓpriã ⁊ vltimã. vnde ab eodē formaliter ⁊ intrisice habet res q̄ sit ens ⁊ vnũ ens. ¶ Scdm dictũ. Si accipiatur logica ꝓ habitu ꝓprio ⁊ formaliter inclinatiuo ad ꝯsiderationē illi⁹ ꝯclusiõis a qua causatur ip̄a non est nisi vna scdm aggregationē. eo q̄ tot sunt habitus logice quot sunt ꝯclusiones scibiles in logica. Et sic ꝓcederet̃ p̄ma oppinio. ¶ Terciũ dictũ si accipiat̃ logica scdo modo vt dictũ est in quarta distinctiõe ip̄a est vna scdm speciē vel genus ꝓpinquũ patet eius obiectũ cui⁹ est. est aliqḋ vnum hoc modo quo q̃ditatiue cognito cognoscũt̃ p̄ncipia ⁊ ꝯclusiones nate haberi de tali subiecto saltē virtualit̃. ⁊ vlteri⁹ cognoscunt̃ alia. siue sint inferiora ꝯtenta sub ip̄o. siue alia attributa ad ip̄m tanq̃ ad p̄mũ. ergo habitus q̇ sic inclinat formalit̃ ad speculãdũ tale subiectũ scdm rationē quiditatiuã ⁊ inclinat v̄tualit̃ ad alia dicit̃ esse vnus tali vnitate. ¶ Quartũ dictũ. si accipiat̃ logica tercio mõ distinctiõis p̄dicte ip̄a est vna scdm gen⁹ remotũ. patet de se. ¶ Quintũ dictũ. si accipiat̃ logica ꝓ quodam ꝯmuni ad oẽs habitus ꝯclusionũ in logica. ip̄a est vna scdm gen⁹ p̄dicabile. patet. q̇a p̄dicat̃ de oĩbus habitib⁹ logice. ⁊ illo modo nõ est vna numero. nec vna specie. ¶ Sextũ dictũ q̄ quocũq̃ꝫ accipiatur logica totalis ip̄a est vna vnitate extrinseca ⁊ vnitate obiecti p̄mi. eo q̄ habet vnũ genus scibile. ⁊ ad qḋ oĩa ꝯsiderata in logica habēt ordinē ⁊ attributionem.

Quantũ ad terciũ articulũ sit hec

ꝯclusio respõsalis ad quesitũ. Logica est sciẽtia rationalis vna ab alijs distincta. Prima pars hui⁹ ꝯclusiõis patet. q̇a logica est habit⁹ ꝯclusionis ꝑ demõstrationē acquisitus. ¶ Scda ꝓbat̃. q̇a est de obiecto qḋ est ens rationis. Est etiã directiua actuũ rationis. igit̃ est rationalis. ¶ Tercia pars patet. q̇a est de obiecto vno ꝯtinẽte v̄tualiter oẽs veritates tã mediatas q̃ꝫ immediatas logice. igit̃. ¶ Quarta pars ꝓbat̃. q̇a sciẽtie distinguũtur queadmodũ ⁊ res de q̇bus sunt. scdm aristotelē tercio de aĩa. Sed logica est de aliquo subiecto speciali distincto ꝯtra subiecta aliaꝝ sciẽtiarũ. igit̃ ip̄a est sciẽtia specialis ab alijs distincta.

Ad p̄mũ dicit̃ cõcedendo maiorē

q̄ oĩs sciẽtia ꝑ demõstrationē acq̇ratur vel naturalē. vel vsualē. vel artificialē. Sed tũc negatur minor. q̇a licet logica artificialis nõ sit acq̇sita ꝑ logicã artificialē. siue ꝑ demõstrationē artificialē. ip̄a tamē acq̇sita est ꝑ logicã naturalē. que non est scientia cum non sit habitus.

Ad scdam: distinguẽdo minorē

eo q̄ logicã esse modũ sciẽdi potest dupplicit̃ intelligi. Vno mõ formaliter. ⁊ sic minor est falsa. Alio mõ obiectiue ⁊ causaliter. ⁊ sic est vera. Vnde ꝓprie logica nõ est modus. sed est de modo sciendi.

Ad terciã dicit̃ q̄ logica quiditatiue

est sciẽtia realis vel ens reale. sed denomĩatiue ⁊ extrinsice est sciẽtia rationalis. quia est de obiecto quod est ens rationis.

Ad quartã dicit̃ sicut dictũ est ĩ vl

timo dubio quõ logica est vna. Dictum est em̃ q̄ ip̄a nõ est vna vnitate numerali. nec etiã specĩuoca. tamē ip̄a est vna vnitate generifica. ⁊ hoc generis scibilis. cuius p̄ncipia ⁊ ꝯclusiões ip̄a ꝯsiderat.

Ad q̄ntã dicit̃ q̄ licet logica sit sciē

tia cõis. nõ q̇dē cõitate p̄dicatiõis. ꝫ cõitate vsus ⁊ applicatiõis sui subiecti. q̇a vsus argumẽtatiõis est cõis oĩb⁹ sciẽtijs. tñ de ip̄a argumẽtatõe vel de sylogismo p̄t esse scĩa specialis. vt patet ꝑ silẽ de malleo qḋ dat albertus magn⁹. Malle⁹ em̃ q̇ ē qḋdã ens speciale artificiale. ei⁹ tñ vsus ē cõis oĩb⁹ his q̃ ĩ arte fabrili fabricãt̃. Ita etiã argumentatio est in se qḋdã ens speciale. ei⁹ tñ vsus p̄t esse cõis oĩb⁹ sciẽtijs. Et tantũ de questione.

Querit̃ scd̃o vtruz

logica sit scientia practica vel speculatiua Et arguitur q̄ sit practica.

Primo sic. Oĩs illa sciẽtia est practica que nõ solũ est cognitiua sui obiecti. sed etiam ꝑductiua. sed logica est huiusmodi. igit̃ est sciẽtia practica. Maior ꝓbat̃ ꝑ philosophũ sexto methaphisice. q̄ ponit differentiã inter scientiã practicã ⁊ speculatiuã penes hoc q̄ speculatiua ꝯsiderat suũ obiectũ. practica aũt facit ipm̃. Minor ꝓbat̃. q̄a subiectũ logice ⁊ sylogismus. q̄ mediãte habitu logice ꝓducitur. nã logica docet ex q̄bus ⁊ qualibus ꝯponẽdus est sylogismus.

Scd̃o sic. Oĩs habitus directiuꝰ praxis vel habẽs praxim pro obiecto est practicus. sed logica est huiusmodi. igit̃. Maior patet. q̄a ꝓpter hoc dicit̃ sciẽtia habitus vel practicꝰ. q̄a est directiuus praxis. Sed minor ꝓbat̃. q̄a logica est directiua actuũ rationis q̄ sunt praxes. Probat̃. q̄a praxis in greco dicit̃ idẽ q̄d operatio in latino. tamẽ q̄a scd̃m eustraciũ praxis est operatio hoĩs scd̃m electionem. actus aũt ratiõis sunt operatiões hoĩs scd̃m electionẽ. igitur.

Tercio sic. Oĩs habitus q̄ diuidit̃ i vtentẽ ⁊ docentẽ est practicus. sed logica est huiusmodi. igit̃. Maior patet q̄a vbicũq̧ reperit̃ vtens ⁊ docẽs in eodẽ genere. ibi docẽs est propt̃ vtens. sed habitus cuius finis est vsus vel opatio est practicus. Q̄d patet ꝑ philosophũ scd̃o methaphisice dicentẽ. Theorice finis est scire. practice vo opus. Minor de se patet.

Quarto sic Oĩs illa sciẽtia est practica ⁊ nõ speculatiua que est de opatiõibꝰ a nobis. sed logica est huiusmodi. igit̃. Minor patet. q̄a ipa est de secũdis intẽtiõibus adiũctis p̄mis scd̃m auicennã. sed huiusmodi intẽtiões fiũt a nobis ꝑ actũ cõparatiuũ intellectus. igitur.

Quinto sic. Oĩs habitus cui cõpetũt isti duo respectus aptitudinales. scilicet respectus prioritatis naturalis ⁊ respectus cõformitatis siue directitatis est practicꝰ. sed logica est huiusmodi. igit̃ est sciẽtia practica. Maior patet. q̄a in hoc ꝯsistit ratio habitus practici. vt dicet̃ postea. Minor ꝓbat̃ p̄mo de p̄oritate naturali. q̄a logica est prior in acq̄sitiõe oĩm scientiaꝝ. vt videt̃ posse haberi ex illa auctoritate. Absurdũ est simul querere sciẽtiã ⁊ modũ sciẽdi. Scd̃o ꝓbatur de ꝯformitate. q̄a oẽs alie sciẽtie vtunt̃ logica ⁊ regulant̃ ꝑ eã. quare ipa erit sciẽtia practica ⁊ nõ speculatiua.

In oppositũ arguit̃. Illa scientia est speculatiua cuius totalis ⁊ vltimus finis est scire. sed logica est huiusmodi. igit̃. Maior patet ꝑ cõmẽtatorẽ tercio de aĩa ponẽtẽ differẽtiã int̃ habitũ speculatiuũ ⁊ practicũ ꝑ hoc q̄ finis speculatiui est scire. practici vo operari. Minor patet. q̄a logica est sciẽtia discernẽdi veruz a falso. Est eñi sciẽtia docẽs diffinire. diuidere ⁊ arguere. ¶ In questiõe erunt tres articuli sicut in alijs. In p̄mo ponet̃ terminoꝝ questiõis declaratio. In secũdo erũt dubia. In tercio ponit̃ ꝯclusio respõsalis ad quesitũ. ⁊ respõdebitur ratiõibus ante oppositũ factis. ¶ Quantũ ad primũ articulũ.

Sciẽdũ est p̄mo q̄ cũ sciẽtia dicat̃ practica ab opatiõe videdũ est a qua opatiõe dicit̃ practica ⁊ a qua non. Pro quo supponit̃ p̄mo q̄ in hoĩe sunt tres potẽtie. Quedã eñi sunt potentie aĩe vegetatiue. que sunt tres. scilicet nutritiua. augmẽtatiua ⁊ generatiua. ⁊ tales sunt mere naturales. Alie sunt potentie aĩe sensitiue vt sunt visus. auditus ⁊ cetera. Et iste quãdoq̧ sunt naturales ⁊ quandoq̧ libere saltem secundario ⁊ ex ꝯsequenti. Alie sunt potentie aĩe intellectiue. vt intellectus ⁊ voluntas. ⁊ iste differunt inter se. q̄a intellectus est potentia naturalis. ⁊ voluntas est potentia libera. ¶ Ex hoc patet q̄ in hoĩe etiaz sunt tres operationes. q̄a ex numero potentiarũ summitur numerꝰ operationum. ¶ Secundo supponit̃ q̄ actus voluntatis est duplex. Quidaz est ab ea elicitus. Alius est ab ea imperatus. Actus elicitus est actus ꝓductus a voluntate ⁊ ab eius obiecto. vt sunt velle. nolle. odire. diligere. Actus imperatus est actus ab alijs potentijs ⁊ ab eoꝝ obiectis voluntate imperante productus. vt sunt cõmedere. bibere. ⁊ iste actus possunt comparare vel ad voluntatem a qua imperant̃. ⁊ sic dicuntur imperati. vel ad potentiam a qua causant̃. ⁊ sic dicunt̃ eliciti. ¶ Ex quo patet p̄mo q̄ idem actus potest dici elicitus ⁊ imperatus. Secũdo etiã patet q̄ alii

quis actus voluntatis elicitus potest dici imperatus. patet q̃a volũtas est domina omniũ suoꝝ actuũ. ⁊ est regina in regno potentiaꝝ aĩe scḋm beatũ augustinũ. ergo potest imperare suis actibus sicut ⁊ actibus potentiaꝝ inferioꝝ. Et sicut dictũ est ꝙ duplex est actus voluntatis. ita forte posset dici ꝙ duplex est act⁹ intellectus. scilicet elicit⁹ ⁊ imperatus. Sed tamẽ nõ ita ꝓprie. Actus elicit⁹ intellectus est actus intelligendi ab obiecto intellecto. ⁊ intellectu ꝓductus. Actus imperatus est omis act⁹ ab alijs potẽtijs scḋm dictamẽ intellectus elicit⁹. ¶Tercio supponitur ꝙ praxis potest accipi quadrupliciter. Uno modo cõmunissime ꝓ operatiõe cuiuslibet potẽtie siue sit cognitiua. siue nõ. siue naturalis siue libera. Et isto modo opatiões potẽtiaꝝ anime vegetatiue sunt praxes. ¶Scḋo modo accipitur cõmunĩt ꝓ opatiõe soli⁹ potẽtie cognitiue aut sequẽtis cognitionẽ. cuiusmodi est operatio potẽtie appetitiue. Et isto modo actus intellectus. ⁊ generalĩt omis actus cuiuscũq; potẽtie cognitiue dicitur praxis. Tercio modo accipitur ꝓprie ꝓ omi opatiõe existẽte in potestate nostra siue sit bona siue mala. ⁊ hoc modo odire deũ. furari ⁊ adulterari sunt praxes. ¶Quarto modo accipitur ꝓprijssime ꝓ sola operatione bona existẽte in potestate nostra cõformi mediate vel immediate dictamini recte rationis. ⁊ isto modo tm̃ operatiões bone voluntatis ⁊ potẽtiaꝝ inferioꝝ dicuntur praxes. Et hoc modo accipit praxim doctor subtilis q̃ inferius diffinietur. His suppositis ponuntur quedã dicta. Primũ sciẽtia non dr̃ practica a praxi sumpta pmis duobus modis. Patet q̃a tunc omis scientia esset practica cũ omis sciẽtia dirigat in aliquã operationẽ. ¶Scḋm dictũ sciẽtia nõ dicitur practica a praxi tercio modo dicta ꝓbatur. q̃a scientia dicitur practica ab operatione elicita conformiter dictamini recto. Nam veritas cõsiderationis practice. id est sciẽtie practice est cõfessio. id est cõformiter se habens appetitui recto vt vult philosophus sexto ethicorum. Sed aliqua est praxis tercio modo dicta que nõ potest elici conformiter dictamini recto. vt patet de odio dei. ¶Terciũ dictũ ꝙ scientia dicitur practica per denominationẽ extrinsecã a praxi quarto modo sumpta. Probatur hoc dictũ a sufficienti diuisione.

Sciẽdũ secũdo ꝙ praxis a doctore subtili sic diffinitur. Est operatio alterius potentie ab intellectu naturaliter posterior intellectione nata conformiter elici ratione recte ad hoc ꝙ sit recta. ¶In qua diffinitiõe innuunt̃ quatuor cõditiões que requirunt̃ ad praxim. Prima est ꝙ talis operatio sit alterius potentie ab intellectu. Probat̃ hec cõditio. q̃a sola illa operatio dicit̃ praxis ad quã se extendẽdo intellectus sit practicus. sed intellectus ad nullam sui operationẽ potest extendi. igit̃ nulla operatio intellectus est praxis. Maior patet ꝑ philosophũ tercio de aia dicentẽ ꝙ intellectus sola extensione fit practic⁹. Minor ꝓbat̃. q̃a extendere est ex se tendere. ¶Sed ɔtra istã ɔditionẽ obijcit̃ tripliciter. Primo sic omnis operatio que est in potestate nostra est praxis. sed aliqua operatio intellectus est huiusmodi. igit̃. ¶Scḋo sic. Dis operatio dirigens aliã operationem mediante actu voluntatis est practica. ⁊ alia est praxis. Sed aliqua operatio intellectus dirigit aliam mediante actu voluntatis. igitur. ¶Tercio sic. Operatio sequens ɔsiliũ ⁊ electionem est praxis. sed aliqua operatio intellectus est huiusmodi. vt patet de studio. potest enĩ quis ɔsiliari an debeat studere vel non. ⁊ eligere media ad studendũ. ¶Ex his infert̃ ab aliquibus ꝙ logica est practica. Patet q̃a est directiua operationũ que sunt in potestate nostra. ⁊ que possunt dirigi mediante actu voluntatis. ⁊ sequi ɔsiliũ ⁊ electionem. ¶Sed istis nõ obstantibus potest responderi ad istas obiectiones simul negãdo maiores. Nam illa nõ sufficiunt ad hoc ꝙ operatio sit praxis. sed cũ hoc requiritur ipam esse alterius potentie ab intellectu. ¶Secunda ɔditio est ꝙ talis operatio sit naturaliter posterior intellectiõe. Probatur dupliciter. Primo sic. Intellect⁹ nõ potest regulare operationẽ naturalĩt priorem intellectione. sed intellectus dicit̃ practicus ab operatione quaꝫ regulat mediante actu vel habitu practico. ergo illa operatio debet esse naturaliter posterior intellectione. ¶Secũdo sic. Actus potentiarũ aĩe vegetatiue nullo modo sunt praxes. q̃a nõ subsunt directioni intellectus. eo ꝙ sunt priores naturaliter operatione intellectiua. ergo requiritur ꝙ operatio que est praxis sit posterior intellectione. ¶Ex istis duabus cõditionibus infertur ꝙ omnis praxis de qua est sermo est actus voluntatis elicitus vel imperatus. Patet. quia nullus alius actus ab actu voluntatis est essentialiter posterior intellectione. quia quicquid ali⁹ detur eiusdem rationis cum eo potest esse prior. vt patet discurrendo per act⁹ omnium potentiarum. ¶Tercia conditio ꝙ illa operatio sit nata conformiter elici rationi recte. Hec conditio probatur auctoritate philosophi sexto ethicorum dicentis ꝙ electio recta necessario requirit rationem rectam. q̃d nõ solũ est verũ de electiõe proprie sumpta. que est respectu medioꝝ ad finẽ. sed de omi volitione Sed sic est ꝙ ois praxis est volitio vel sequẽs volitionẽ. igit̃ ad ad hoc ꝙ praxis sit recta req̃rit̃ ꝙ sit nata ɔformiter elici rationi recte.

¶ Quarta ꝯditio nõ ponit a multis tamen potest sic poni ꝙ praxis est operatio que potest recte ⁊ nõ recte elici. Probat. qa si non posset recte ⁊ nõ recte elici frustra poneret respectu eius sciẽtia practica directiua. quia nõ esset dirigibilis ꝑ eã. Ex quo patet ꝙ operatiões que habẽt cõuolutã maliciã. vt sunt furtũ. adulteriũ ⁊ homicidiũ non possunt esse praxes. qa non possunt recte elici.

Sciendũ tercio ꝙ scdm aliqs praxis que est in factibilibus est primo in actu imperato ꝙ̃ in actu elicito. Ƨ praxis qui est in agibilibus. puta que in actu virtutis moralis pͥmo est in actu elicito. ⁊ ex ꝯsequenti in actu imperato. ¶ Sciendũ tamẽ est scdm scotũ ꝙ actus elicitus est pͥmo praxis. qḋ sic ꝓbat. Illa ꝑatio est pͥmo praxis que sequit immediatius actũ intellectus ꝑ modũ directi ⁊ regulati. sed actus elicitus voluntatis est huiusmodi. Ꝺḋ patet. qa sine eo non potest haberi actus imperatus. ¶ Dicit scḋo ꝙ operatio voluntatis habet rationẽ praxis circũscripto omĩ actu imperato vel operatiõe exteriori Probat dupplicit. Primo quãdocũqȝ aliqḋ est pͥmo tale ꝯiunctũ cũ aliquo posteriori si separet ab illo actu remanet tale. sed actũs elicitus volũtatis est pͥmo praxis. ergo si ꝯiungat ipi actus alterius potentie remoto illo actũ adhuc erit talis. ¶ Scḋo sic. Appetitus intellectiuus habet ratiõnẽ pͥncipij ⁊ motiui sicut ⁊ appetitus sensitiuus scdm philosophum ⁊ cõmẽtatorẽ tercio de aĩa. sed actus appetitus sensitiui ⁊ motio eius a ratione est praxis circũscripto omĩ actu. igit. ¶ Ex his inferunt duo corrolaria. Primũ ꝙ actus impatus a volũtate nõ est pͥmo praxis sed ꝑ accidens. qa nec pͥmo posterior intellectione. nec pͥmo natus cõformiter elici rationi recte. ¶ Scdm corrolariũ ꝙ operatio volũtatis ⁊ operationes potentiaꝝ inferioꝝ dicũt vniuoce praxes. qa ipis ꝯuenit eadẽ ratio praxis Et qa dictũ est qḋ sit praxis. ⁊ que operatio sit pͥmo praxis ideo videdũ quid sit speculatio. Vnde speculatio est operatio intellectus ad nihil aliḋ extra genus ꝯtemplatiõis finaliter ordinata Ex qua diffinitione eliciunt tres ꝯditiones reqsite ad speculationẽ. Prima ꝙ sit operatio intellectus. ⁊ ex hoc sequit ꝙ nulla operatio alterius potẽtie ab intellectu est speculatio. ¶ Scḋa est ꝙ talis operatio nõ sit directiua praxis. Ex quo sequitur ꝙ nullus actus intellectus practicus est speculatio. ¶ Tercia est ꝙ talis speculatio sit gratia sui. ita ꝙ nõ sit ordinata ad aliqḋ aliud quod sit praxis. Ex quo sequitur ꝙ nõ omĩs intellectus. operatio est speculatio. Pa-

tet de operatione practica. licet omĩs sit speculatio vel practica.

Sciẽdũ quarto ꝙ scdm scotũ habitꝰ siue sciẽtia dr practica ab extẽsiõe eiꝰ ad praxim. vt regule ad regulatũ Cõsistit aũt extensio talis in scḋa relatione aptitudinali scilicet prioritatis naturalis ⁊ ꝯformitatis siue directitatis. q qdẽ respectus predicãtur de ipo habitu in secũdo modo dicendi per se sicut ꝓpria passio de subiecto De prioritate patet per scḋam ꝯditionẽ praxis superius positam. Prouenit autẽ ista prioritas ex ordine potentiaꝝ ⁊ obiectoꝝ prout sunt in illis potẽtijs de ꝯformitate. patet ꝑ philosophũ sexto ethicoꝝ ꝙ veritas ꝯsiderationis practice est ꝯfesse se habens appetitui recto. Prouenit autem hec ꝯformitas ex ordine obiectorum prout sunt in potentijs. ¶ Ex quo sequit ꝑ modũ corrolarij ꝙ ad hoc ꝙ aliquis actus vel habitus sit practicus nõ requiritur ꝙ actualiter sit prior praxi. nec ꝙ actualit sibi cõformetur praxis. Probatur. qa si sic sequeretur pͥmo ꝙ habens artẽ domificandi ⁊ carens manibus nõ haberet habitũ practicũ. ¶ Scḋo sequeretur ꝙ aliquis habitus successiue posset esse practicus ⁊ speculatiuus. ¶ Tercio sequeretur ꝙ nullus habitus esset necessario practicꝰ. ista sunt incõuenientia. igitur. ¶ Ad habitũ autẽ vel actũ practicũ requirũtur quatuor. Primo obiectũ operabile sicut ligna ⁊ lapides ad faciendũ domũ ⁊ illud vocatur obiectum absolute. Secundo requiritur operatio fienda circa tale obiectum. quia solũ primũ obiectũ non faceret actum vel habitum practicum. ymmo si aliquis ꝯsideraret illud obiectum ⁊ operatio esset impossibilis nullo modo illa noticia esset practica. ¶ Tercio requiritur ꝙ illa operatio possit fieri ab habente habitũ. qa licet esset factibilis in se. sicut motus celi est factibilis. tamẽ si nõ esset in potestate habentis habitũ nõ diceretur practica. ¶ Ex quo patet ꝙ scientia de motu celi in intellectu hoĩs aut de creatione aĩe rationalis nõ est practica. Patet. qa nec motus celi. nec creatio anime rationalis est in potestate nostra. Patet etiã ꝙ licet ratio habitus practice formaliter ⁊ intrinsice sit in duppli ci respectu aptitudinali ad praxim. tamẽ extrinsice ⁊ denominatiue requirit vnũ respectũ ad subiectũ a quo praxis est elicienda. ¶ Quarto requiritur ꝙ illa operatio sit precognita. quia agens a ꝓposito per se primo intendit finem. ita ꝙ finis prius est in esse cognito ꝙ̃ producatur in esse reali. ⁊ illa operatio vocatur finis sub ratione obiecti. ¶ Sed diceres quot modis aliqḋ denominatur practicũ a praxi. Respõdetur ꝙ aliqḋ dicitur

practicū a praxi duobus modis. Uno modo scdm denomīationē intrinsecā. ⁊ sic subiectū praxis dicit̄ practicū. Alio modo scdm denomīationē extrinsecā. Et hoc quadruplicit̄. scdm ꝙ quatuor sunt de quibus praxis ꝑdicat̄ denomīatiue extrinsice. scilicet intellectus practicus. habitus practicus. actus practicus. ⁊ obiectū. Intellectus aūt dicit̄ practicus q̄ intelligit actu vel habitu practico. Actus aūt intelligēdi dicit̄ practicus q̄ habet ꝓ obiecto praxim quā dirigit. Habit⁹ vo dicit̄ practic⁹ q̄ inclinat ad actū intelligēdi practicū. vel q̄ habet ꝓ obiecto praxim cuius ipē est silitudo vel forma exemplaris. Habitus eñ practicus nō solū respicit praxim tanꝗ finem. sed tanꝗ obiectū. Ideo male assignāt aliq̄ obiectū operabile. vel illud circa qd ꝯtingit nos opari practice esse obiectū habit⁹ practici. Nihil eñ est circa qd nō ꝯtingit nos operari practice. Unde habitus practicus nō est similitudo obiecti operabilis. sed est silitudo ⁊ exēplar ipius praxis circa obiectū operabile. vt ars domificatiua nō habet pro obiecto domū. sed domificationē cui⁹ ipa est exemplar. sed obiectū dicit̄ practicū circa qd ꝯtingit nos practice operari.

¶ Quantū ad secūdum articulum.

Dubitat̄ primo vtrū practicum ⁊ speculatiuū sint differentie essentiales noticie siue scienti e in ꝯmuni. ⁊ vtrꝫ intellectus practicus ⁊ speculatiuus realit̄ distinguant̄. Pro solutiōe prime partis ponit̄ talis distīctio. Practicū ⁊ speculatiuum possunt summi dupliciter. Uno modo summit̄ practicū ꝓ duplici respectu aptitudinali. de quo nūc dictū est. Et speculatiuū ꝓ negatiōe illi⁹ dupplicis respectus extensibilitatis ad praxim. Alio modo potest summi practicū ꝓ ratione fundamētali ⁊ intrinseca ipius noticie. que qdē ratio fundat talē respectū Et speculatiuū ꝓ ratiōe intrinseca ꝑ quā repugnat ipi habitui speculatiuo ille duplex respectus aptitudinalis. ¶ Ex qua distinctiōe eliciunt̄ duo dicta. Primū ꝙ practicū ⁊ speculatiuū nō sunt differentie essentiales noticie si accipiant̄ pmo modo. Qd ꝓbat̄ dupplicit̄. Primo. nullus respect⁹ est de essentia alicuius absoluti. sed ratio practici ⁊ speculatiui sunt qdē respectus aptitudinales. sciētia vo est qualitas absoluta. igit̄ ⁊c̄. ¶ Scdo ꝓbat̄. nullū posterius est de essentia prioris. sed practicū ⁊ speculatiuū sunt posteriora sciētia cui ꝯueniūt. ergo nō sunt differētie essentiales ipi⁹ ¶ Scdm dictū. summēdo practicū ⁊ speculatiuū secūdo modo tunc sunt differentie essentiales noticie in cōmuni. Et hoc modo videtur accepisse practicū ⁊ speculatiuū aristoteles sexto methaphisice cū diuidit scientiā in practicā ⁊ speculatiuā. Patet sic. Omīs distinctio extrinseca ⁊ a posteri

b. Intellect. practic. ⁊ speculatiu. distinguantur ad inuicē.

ori ꝓsupponit aliquā distinctionē intrinsecā. sed practicū ⁊ speculatiuum distinguntur essentialiter ab obiectis. ⁊ hoc extrinsice. ergo distinguntur intrinsice a rationibus practici ⁊ speculatiui tanꝗ essentialibus differentijs. Et ex hoc patet ꝙ ꝯcedendū est ꝙ quicqd cadit sub vno mēbro isti⁹ diuisiōis est ꝑfectius intrinsice oībus que cadūt sub alio membro. licet posset esse imꝑfectius extrinsice ⁊ ab obiecto. sicut noticia practica que habetur de deo ꝑfectior est quacūqꝫ speculatiua de creaturis. ¶ Ex quo etiā sequitur ꝙ diuisio scientie ꝑ practicū ⁊ speculatiuū est diuisio generis ꝑ passiones suaꝝ specierū accipiēdo ipa pmo modo. sicut est diuisio numeri ꝑ par ⁊ impar. ⁊ diuisio linee ꝑ rectū ⁊ curuū. ¶ Quantū ad secūdam partem dubij dicitur ꝙ intellectus practicus ⁊ speculatiu⁹ non distinguuntur realit̄ tanꝗ due potentie. sed sunt vna potentia aīe. cui⁹ ꝫm aristotelē tres sunt gradus. Primus est quādo ꝯsiderat speculabilia. Secundus quādo considerat agibilia. Terci⁹ quādo magis se extendendo dictat aliqd esse ꝓsequendum vel fugiendū. Primo modo dicitur speculatiuus Scdo modo dicitur practicus imꝑfecte. Tercio modo dicitur practicus ꝑfecte. Unde practicū ⁊ speculatiuū solū sunt differētie accidentales intellectus. Idē eñ intellectus q̄ ab intelligēdo scdm habitū speculatiuū dicitur speculatiuus. ab intelligēdo scdm habitū practicum dicitur practicus. ¶ Assignantur aūt ꝯmunit̄ quatuor differētie inter intellectū practicū ⁊ speculatiuū. Prima est. qa intellectus practicus habet finē suū extra se. scilicet operari. Sed intellectus speculatiuus habet finē suum intra se. scilicet speculari. ¶ Scda differentia. qa intellectus practic⁹ accipit formā vt est pncipiū operādi. Speculatiu⁹ vo accipit formā vt est pncipiū intelligēdi. ¶ Tercia differētia qa intellectus practicus vtitur instrumentis corpalibus ad ꝓducendū formā ad extra. Speculatiu⁹ vo non. ¶ Quarta differētia. qa intellect⁹ practic⁹ est causa sui obiecti ⁊ facit ipm. non autem intellectus speculatiuus.

Dubitat̄ scdo vtrū sciētia dicatur practica ab obiecto vl' a fine. Ad qd dubiū respōdet heinric⁹ de gandauo q̄ noīatur doctor solēnis ꝙ sciētia dr̄ practica nōē ex obiecto. ꝫ ex fine. ita ꝙ ex ordie ad praxim vt ad finē dr̄ scia ꝑ se practica. ⁊ hoc pmo ꝓbat trib⁹ auctoritatib⁹. Prima ē philosophi tcio de aīa dicētis ꝙ itellect⁹ extēsiōe ad opus fit practicus. ⁊ differt a speculatiuo in fine. sed ex eodē dicitur sciētia practica ⁊ speculatiua ex quo intellectus practicus ⁊ speculatiuus. igitur. ¶ Scda est. qa dicit philosophus scdo methaphisice ꝙ finis theorice. id est speculatiue est veritas. Practice vo opus. ¶ Tercia est Aristo

b. scia sit practica ab obto vel. ov. fine

telis in p̄mo methaphisice dicentis ꝙ scientia practica est minus nobi-lis ꝙ̄ speculatiua. q̄a est gratia vsus. Hoc aūt argumentū nō teneret nisi vsus esset per se finis habitus practici. ¶ Scđo hoc etiam ꝓbat tribus rationibus. Prima ratio. habitus dicitur practicus aut ab obiecto. aut a fine. nō ab obiecto. q̄a intellectus extensione fit practicus. qđ nō est ve-rum. nisi de eodē intellectu prius speculatiuo ⁊ postea practico siue extē-so ad opus. ergo circa idem potest esse ꝯsideratio practica ⁊ speculatiua ¶ Scđo sic. Medicina diuiditur in practicā ⁊ speculatiuā. ⁊ tamē est de eo-dem obiecto scilicet de corpore sanabili. igitur scientia nō dicitur practi-ca ab obiecto. Tercio sic. Actus dicitur practicus q̄ est bonus vel mal⁹ moraliter. Bonitas aūt ⁊ malicia ꝯpetunt alicubi ex circūstantijs. inter quas p̄cipua circūstantia est finis. vt habetur tercio ethicoꝝ. igr̄. Sed q̄a hec oppinio est falsa. ideo ꝯtra eā primo sic arguitur. Ab eodē habet ha-bitus esse practicū vel speculatiuū a quo habet suā entitatem. sed illā nō habet a fine. sed ab obiecto ⁊ intellectu. igitur. Maior patet. q̄a esse practi-cum ⁊ speculatiuū nō sunt nisi respectus aptitudinales cōsequētes prin-cipia intrinseca habitus. Finis aūt nō est huiusmodi principiū. eo ꝙ ip̄e nō est causa nisi inquantū amatus ⁊ desideratus. sed illa aptitudo inest noticie siue scientie siue finis sit amatus siue non. potest tamen in intelle-ctu esse noticia practica. dato ꝙ volūtas nō esset cōiuncta intellectui. igr̄ ista aptitudo nō ꝯuenit noticie a causa finali. Nihil enī est ab aliqua cau-sa. illa causa nō causante. ¶ Scđo sic. aut finis vt ꝓductus extra facit habi-tum practicū. aut vt ꝯsideratus vel vt intentus nō vt ꝓductus extra. q̄a sic est posterior ⁊ aliquo modo effectus. Effect⁹ aūt nō distinguit causā. Si aūt cognit⁹ sic habet rationē obiecti. ergo obiectū distinguit qđ est ꝓ-positū. Si vt intent⁹ hoc iā improbatū est. q̄a naturalr̄ anteꝙ̄ intēdeba-tur est cognitio. ¶ Tercio sic. si sciētiā esse practicā ⁊ ordinare ad praxim vt ad finē ꝯuertantr̄ vt dicit dicta oppinio sequeretr̄ ꝙ sciētia moralis non est practica. qđ est ꝯtra phm̄ scđo ethicoꝝ dicētē. Virtutes scrutamur nō vt sciam⁹. sed vt boni efficiamur. Cōsequētia tenet. q̄a finis ei⁹ est felicitas que s̄m phm̄ decimo ethicoꝝ ꝯsistit i speculatiōe ⁊ nō i praxi. ¶ Alia ē opi-nio doctoris subtilis dicētis. ꝙ sciētia dicir̄ practica ab obiecto ⁊ nō ex fi-ne. Qđ ꝓbatr̄ p̄mo auctoritate phi sexto meth. distinguētis sciētias specu-latiuas a practicis penes obiecta ⁊ nō penes fines. Et sexto ethicoꝝ disti-guit rationatiuū a sciētifico penes obiectū ꝯtingēs ⁊ necessariū. Et tercio de aīa assignat subiectū noticie practice bonum. non quodcūꝙ̄. sed agi-le ⁊ contingens. ergo scientia est practica per se ex obiecto.

Ratione sic ꝓbatr̄. Illud a quo sciētia habet respectū aptitudinalē priori-tatis ⁊ cōformitatis ab illo habet ꝙ sit practica. sed hoc habet ab obie-cto. igr̄. Minor patet. q̄a q̄cq̄d est causa subiecti etiā est causa ꝓprie passi-onis. sed tale est obiectū. igr̄ sciētia dicir̄ practica ab obiecto ⁊ nō ex fine. Pro solutione tamē argumentoꝝ alterius oppinionis supponir̄ p̄mo. ꝙ quādo in idē cōcurrit ratio obiecti ⁊ finis tūc p̄ncipia summuntr̄ a fine nō inquantū finis. sed inquātū obiectū. Ex sanitate enī vt intellecta a me-dico inquātū cognita summuntr̄ p̄ncipia ad efficiendū eā vt finē. ¶ Secū-do supponir̄. ꝙ oīs bonitas moralis ex circūstantia p̄supponit in actu ⁊ habitu bonitatē ex genere quā habet tam actus ꝙ̄ habitus ex eo ꝙ trā-sit supra debitū obiectū. q̄a nulla circūstātia faceret actū bonū vel habitū qui esset de obiecto indebito. ¶ Tercio supponir̄ ꝙ oīs bonitas ex circū-stantia ꝯtinetr̄ virtualr̄ in obiecto. ⁊ ꝑ ꝯsequens in bonitate ex genere que trahir̄ ex obiecto. Nam illa est prima bonitas. ¶ His suppositis respō-dendū est argumētis alterius oppiniōis. Et p̄mo dicēdū est ad p̄mam auctoritatē ꝙ philosophus ibi loquir̄ de fine vt cognito modo finis. vt cognitus habet rationē obiecti. ¶ Ad scđam auctoritatē scđi methaphi-sice dicēdū ꝙ finis theorice est veritas ⁊ practice opus loquendo de fini-bus intra genus cognitiōis. ⁊ illi fines distinguuntr̄ ꝑ obiecta. vel saltem prior distinctio est ex obiectis. ¶ Ad terciā auctoritatē dicēdū ꝙ verū est ꝙ sciētia practica est gratia vsus. ⁊ ꝙ vsus est finis ꝯsideratiōis practice. nō tamē sequir̄ ꝙ distinctio p̄maria scientiaꝝ sit ex parte finis. sed ex par-te obiectoꝝ que virtualiter cōtinēt finē ⁊ oēs circūstātias operationum que sunt ad finē. ¶ Ad p̄mū argumētū illius oppinionis dicir̄ ꝙ licet in-tellectus extensiōe fiet practicus habitus. tamē speculatiuus nunꝙ̄ po-test fieri practicus. eo ꝙ practicū ⁊ speculatiuū essentialr̄ insunt habitui accidētaliter v̄o intellectui. ¶ Ad scđm argumētum dicir̄ ꝙ medicina sim-plicir̄ est practica. dicir̄ tamē speculatiua eo ꝙ vna pars ei⁹ recedit a pra-xi. sicut medicina que habetur de vniuersalib⁹ p̄ncipijs medicine ab aui-cenna dicir̄ speculatiua q̄a recedit a medicina que est de particularib⁹. ⁊ ꝑ cōsequēs accedit ad speculatiuā. non tamen est speculatiua. sed practica. ¶ Ad terciū argumētū dicir̄ ꝙ licet aliq̄s actus dicatur bon⁹ vel malus moralr̄ ex circūstantia finis. hoc tamē nō est p̄mo ⁊ p̄ncipalr̄. sed ab ob-iecto. sicut patet ex scđa ⁊ tercia suppositiōibus si enī actus trāsiret supra obiectū indebitū ex nulla circūstantia actus posset dici bon⁹ moraliter.

Dubitatr̄ tercio vtꝝ idem habitus

sciẽtificus possit esse practicus ⁊ speculatiuus. Ad qđ dubiũ respõdetur, ꝙ nõ. qa quãdo aliqua duo insunt ꝑ se specie distinctis. illa nõ possunt ĩ esse eidẽ. sed sic est ꝙ practicũ ⁊ speculatiuũ insunt noticijs essentialiter distinctis. sicut patet sexto methaphisice. ergo nõ possunt inesse eidẽ noticie. ⁊ ꝑ cõsequẽs eadẽ noticia vel habitus nõ potest esse practicus ⁊ speculatiuus. ergo ⁊c̃. ¶ Sed ↄtra hoc arguit̃ tripliciter. Primo. de futuris ↄtingẽtib⁹ deus habet notitiã speculatiuã. ⁊ tamẽ si reuelaret ea alicui homini haberet noticiã practicã. igit̃ ⁊c̃. ¶ Scđo sic. De reb⁹ naturalib⁹ est sciẽtia speculatiua. ⁊ tamẽ alchimiste habẽt de ipis sciẽtiã practicã. qa factiuã. igit̃ ⁊c̃. ¶ Tercio sic. Intelligẽtie habẽt noticiã de moralibus q̃ nõ est practica. sed speculatiua. eo ꝙ nihil regulat. ⁊ tamẽ nos habemus noticiã practicã de moralibus. igitur idẽ habitus scientific⁹ potest esse practicus ⁊ speculatiuus. Sed qa iste rationẽs nõ cõcludũt. ideo ad illas respondet̃. Et ꝑmo ad ꝑmã dicitur ꝙ iste noticie nõ sunt eiusdẽ ratiõis eo ꝙ deus ex sua volũtate determinãte ea ad esse cognouit illa. ⁊ homo cui fieret reuelatio cognosceret ex reuelatiõe. ¶ Ad scđam dicitur ꝙ sciẽtia alchimistaꝝ de reb⁹ naturalib⁹ est speculatiua. tamẽ ars faciẽdi aliqua similia naturalib⁹ est practica. sicut si hoĩ daretur ars ꝓducẽdi rosaꝫ illa esset ars practica. ¶ Ad terciã dicitur ꝙ prudẽtia vbicũ qꝫ reperitur est practica. ⁊ licet nõ regulet actualiter opatiões. sufficit tamẽ ꝙ regulet habitualiter. ¶ Sed quereres an logica sit factiua sui obiecti. qđ est scđa intẽtio. Dicẽdũ est ꝙ nõ. qđ ꝓbatur quadrupliciter. Primo sic scđm philosophum ꝑmo posterioꝝ. de subiecto sciẽtie debet ꝑsupponi si est. ergo nulla scientia facit suũ subiectũ. ¶ Scđo sic. Si logica faceret suũ subiectum vel hoc esset inquãtũ logic⁹ vel inquãtũ nõ logic⁹. Nõ inquãtũ nõ logicus. qa est repugnãtia in obiecto. Nec inquãtũ logicus. eo ꝙ ipe faceret vnũ subiectũ ⁊ supponeret aliud. ⁊ ꝑ cõsequẽs in logica essent duo obiecta. qđ est incõueniẽs. ¶ Tercio sic. Noticia dicitur causari de obiecto ⁊ a potentia. ergo nulla noticia est causatiua sui obiecti. eo ꝙ tũc esset circulus in causando. ⁊ idẽ esset causa ⁊ causatũ respectu eiusdẽ. quod est inconueniens. ¶ Quarto sic. Mẽsuratũ semꝑ debet ꝑsupponere suã mẽsurã. sed obiectũ est mẽsura sciẽtie. ergo sciẽtia nõ est causatiua sui obiecti. Minor est aristotelis ꝑmo methaphisice. quare relinquitur ꝙ logica nõ est factiua sui obiecti. Et hoc de secundo articulo.

Quantũ ad terciũ articulũ sit hec

cõclusio respõsalis ad quesituꝫ. Logica est sciẽtia simpliciter speculatiua ⁊

nullo modo practica. Que cõclusio ꝓbatur sic. qa illa sciẽtia est simpliciter speculatiua que est naturaliter prior praxi. nec directiua praxis. sed logica est huiusmodi. igitur. Minor ꝓbatur. qa logica nõ est directiua nisi actuũ intellectus. q̃ nõ sunt praxes. vt visum est in primo articulo. ¶ Distinguũt tamẽ aliq̃ dupplicẽ sciẽtiã practicã. Nã quedã est directiua que dictat aliqđ esse faciẽdũ vel nõ faciẽdũ. ꝓsequẽdũ vel fugiẽdũ. ⁊ talis non est logica. Alia est ostẽsiua. que nõ dictat aliqđ esse faciẽdũ vel nõ faciẽdũ sed tm̃ ostẽdit quõ est faciẽdũ vel nõ faciẽdũ. ⁊ ex q̃bus ⁊ qualibus. vt ars domificatiua nõ dictat domũ esse faciẽdã. sed ostẽdit quõ est faciẽda. ⁊ ex q̃bus ⁊ qualibus. ⁊ talis potest esse logica. nã logica nõ dictat sylogismũ esse faciẽdũ. sed ostẽdit ex q̃bus ⁊ qualibus. ⁊ quõ sit faciẽdus. Sed quia hec oppinio est falsa ⁊ contra prius determinata. ideo ꝓ nunc relinquenda.

Ad rationes ante oppositum

Ad ꝑmã dicit̃ ꝙ minor est vera de

logica vtẽte. sed nõ de logica docẽte. Aliter dicitur ꝙ assumptũ est impossibile. videlicet ꝙ aliqua sciẽtia faciat suũ obiectũ. vt visum est ĩ tercio dubio scđi articuli. Aliter dicitur ꝙ maior est falsa. qa illud nõ sufficit ad sciẽtiam practicam. sed cum hoc requiritur ꝙ sit directiua praxis.

Ad scđam dicit̃ negando minorẽ

Et ad ꝓbationẽ dicitur ꝙ nõ omĩs operatio scđm electionẽ est praxis ꝓprijssime dicta. sed solũ illa que est alterius potentie ab intellectu. quare argumentationes non sunt praxes. nec per cõsequens logica earuꝫ directiua erit practica. Sola em̃ illa scientia est practica que pro obiecto habet praxim proprijssime dictam.

Ad terciam dicitur ꝙ ipsa est ad

oppositum. Et hoc sic. quia assumpta maiore. adde minorem. methaphisica diuiditur in vtentem ⁊ docentem. ergo methaphisica est practica. ↄclusio est euidẽter falsa. g̃ maior. Minor em̃ cõceditur. quia omẽs alie scientie vtuntur methaphisica quantum ad principia communia. que sunt dignitates quas accipiunt omnes alie scientie a methaphisica. vt patet per philosophum quarto methaphisice.

Ad q̃rtã dicit̃ ꝙ maior est vera si talis sciẽtia est de operabilibus a nobis opatiõe practica. cuiusmodi non est operatio qua fiũt intentiões secũde, diffinitiões. diuisiões ⁊ argumentatiões. Et sic neganda est minor.

Ad q̃ntã dicit̃ ꝙ maior est vera si ille habitus sit directiuus in opatiõe que est praxis ⁊ alteri⁹ generis a speculatiõe. ⁊ tũc minor est falsa ꝙ logica est huiusmodi. non eñ dirigit nisi in actu ratiõis q̄ nõ est praxis. vt patet ex p̃mo articulo. Logica etiã non est prior praxi. nec ꝯformatiua praxis. quare non est sciẽtia practica. sed speculatiua. ⁊ec tera.



Querit̃ tercio vtrũ logica que est pars philosophie sit de argumẽtatione tanq̃ꝫ de subiecto p̃mo. Et arguitur p̃mo contra p̃mã partẽ. Tm̃ tres sunt partes philosophie. scilicet phisica. methaphisica ⁊ mathematica. sed logica nõ est aliqua istarum partiũ. ergo logica nõ est pars p̄hie. Maior patet p̱ philosophũ sexto methaphisice diuidẽtẽ philosophiam tm̃ i illas tres partes p̄dictas. Minor est nota. igitur logica nõ est pars philosophie.

Scđo arguit̃ sic cõtra aliã partez Intentio scđa in cõmuni sumpta est subiectũ logice. ergo nõ argumentatio. Tenet ꝯsequẽtia. q̄a vnius habit⁹ est tm̃ vnũ subiectũ. Cõsequẽs patet p̱ auicennã dicentẽ. Logica est de scđis intẽtiõnib⁹ adiũctis primis.

Tercio sic. Sicut se habet methaphisica ad ens reale. ita se habet logica ad ens ratiõis. sed methaphisica est de ente reali tanq̃ꝫ de subiecto. ergo logica est de ente ratiõis tanq̃ꝫ de subiecto. Et hoc ꝯfirmatur p̱ philosophũ q̄nto methaphisice dicentem Circa idẽ laborat methaphisicus. dyaleticus ⁊ sophisticus. sed methaphisicus respicit ens ~~nature~~ pro obiecto. igitur et logica ens rationis.

Quarto sic. Oĩs scientia acq̄rit̃ p̱ argumẽtationem. ergo si de argumẽtatiõe sit sciẽtia illa acq̄ritur p̱ argumentationẽ. Sed hoc est impossibile. igit̃. Sed impossibilitas ꝯsequẽtis patet. q̄a vel illa argumẽtatio esset nota vel ignota. Nõ ignota. q̄a tũc p̱ ipam nõ acquireret̃ scientia. Nec nota. q̄a aut hoc esset p̱ se. qđ nõ est verũ. vel p̱ aliã. ⁊ sic esset processus in infinitũ.

Quinto sic. Illud est subiectuz in aliqua scientia qđ est p̃ncipalissimũ inter oĩa ꝯsiderata in illa scientia. et de quo demonstrant̃ passiones. ⁊ ad qđ alia reducunt̃. sed sylogismus est huiusmodi. igit̃ est subiectũ attributionis logice ⁊ nõ argumentatio.

In oppositũ arguit̃ p̱ oẽs expositores logice. q̄ ꝯmuniter oẽs dicũt noticiã illã que logica dicit̃ esse sciẽtiã vnã rationalẽ ⁊ partẽ philosophie. habentẽ sylogismũ vel argumẽtationẽ pro obiecto primo. ¶ In questione erunt tres articuli sicut in p̄cidentibus. ¶ Quantũ ad primũ articulũ.

Sciẽdũ est p̃mo ꝙ p̱ declaratione p̃me partis tituli questionis ponit̃ hec distictio. Philosophia accipit̃ dupplicit̃. Vno modo generalit̃. ⁊ hoc modo sic diffinit̃. Philosophia ẽ apphẽsio veritatis cuiuscũq̃ꝫ entis siue a nobis siue a natura causati. ¶ Ab alberto ṽo sic diffinit̃ philosophia. Est apphẽsio cuiuslibet admirabilis p̱ p̃ncipia eius qđ admirat̃. Est aũt admiratio agonia mentis suspẽsioq̃ꝫ cordis ex stupore magni ꝓdigij ꝓueniẽs in sensu apparentis cũ desiderio inueniẽdi causam. ¶ Admirabile ṽo sic ab eo diffinit̃. Est cuius causa est occulta. inuẽtioq̃ꝫ rara. ¶ Alio modo capit̃ philosophia specialit̃ ꝓ apphensione veritatis cuiuscũq̃ꝫ entis a natura causati. ⁊ illo modo capit̃ philosophia ꝓprie. ¶ Diuidit̃ aũt philosophia generalit̃ dicta i philosophiã realẽ. moralẽ ⁊ rationalẽ. siue sermotionalem. Sed philosophia specialit̃ capta diuidit̃ in philosophiã que est de entibus naturalibus ⁊ mobilibus. ⁊ mathemathicã que est de separatis a motu ⁊ materia sensibili tñ s̃m rationẽ. ⁊ ĩ methaphisicã q̄ ẽ de sepatis a motu ⁊ materia sensibili tam scđm esse q̃ꝫ scđm rationẽ. Philosophia ṽo moralis diuidit̃ in ethycã. pollitica. yconomicã ⁊ monasticam. Ethyca tradit̃ ab aristotele in decẽ libris ethycoꝝ. ⁊ ꝯsiderat modũ viuendi in cõmuni. Hoc est ethyca est de his que sunt ꝯmunia ad oẽm modũ viuendi. siue solitarie. siue domestice. siue ciuiliter vel pollitice. ¶ Pollitica ṽo ꝯsiderat de regimine pollicie vel ciuitatis ⁊ de modo viuendi ciuilit̃. ⁊ illa tradit̃ ab aristotele in polliticis. Yconomica aũt tractat de regimine domus vel fami

lie. ⁊ de modo viuendi domestice. ⁊ illa tradit̃ ab aristotele in yconomicis Monastica võ ꝯsiderat de regimine vnius hoĩs. siue de modo viuẽdi solitarie. ⁊ illa nõ inuenit̃ tradita ab aristotele. ¶ Sed philosophia sermotionalis siue rationalis diuidit̃ in grãmaticã. logicã ⁊ rethoricã. ¶ Ex his dictis dicit̃ primo ꝙ logica docẽs est pars philosophie generalit̃ dicte. vt patet ex dictis. Scdo patet. qa ipa nõ est pars philosophie specialiter dicte. vt. probat prima ratio ante oppositum.

Sciẽdũ est scdo ꝙ ꝑ declaratiõe scde particule questiõis ponunt̃ quedã distinctiones. Prima est alberti magni. Triplex potest assignari subiectũ in aliqua sciẽtia. scilicet ꝯmune speciale ⁊ specialissimũ. Subiectũ cõmune est illud qd est ꝯmunius inter oĩa que cõsiderant̃ in scientia. ⁊ sic ẽns ratiõis potest dici subiectũ logice. Sed subiectũ speciale est qd est adequatũ sciẽtie. ⁊ in ea principaliter cõsideratur. Subiectũ võ specialissimũ est principalioꝛ pars subiecti specialis. Unde scdm ipm argumentatio dicit̃ subiectũ speciale logice. Sylogismus aũt specialissimũ. ¶ Secũda distinctio. Subiectũ scientie adhuc est duplex. scilicet formale ⁊ materiale. Subiectũ formale est illa ratio formalis sub qua aliqd cõsideratur in scientia. ⁊ ad quã oĩa cõsiderata in sciẽtia habent attributionem. ⁊ tale se habet ad subiecũ materiale vt abstractũ ⁊ cõcretũ quãdo sibi est ꝓpriũ nomen impositũ. ⁊ vbi nõ est ꝓpriũ nomẽ impositũ. ipm circũloquimur ꝑ ꝓpriã passionẽ subiecti. Sed subiectum materiale est illud cui primo ⁊ adequate conuenit illa ratio formalis seu subiectũ formale. ¶ Unde in logica subiectũ formale est ratio deueniendi de noticia noti ad noticiam ignoti. Sed materiale subiectum est vel argumentatio vel sylogismus. ¶ Tercia distinctio. Logica accipitur dupliciter. Uno modo vt est ab aristotele tradita in libris logice. Alio modo vt est complete tradita. ¶ Quarta distinctio. Argumentatio accipitur dupplicitér. Uno modo prime intentionaliter siue pro denominato. et sic est oratio composita ex antecedente ⁊ cõsequente ⁊ nota illatiõis. Alio modo accipitur formaliter. ⁊ sic est quedã relatio rationis fundata in argumentatione prime intentionaliter capta. ¶ Diffinit̃ autẽ sic argumentatio. Est rationatio mentẽ arguens ⁊ conuincens ad procedendum de noticia noti ad noticiaꝫ ignoti. ¶ Ex his eliciuntur quedã dicta. Primũ Argumentatio nõ est subiectũ adequatũ logice complete. Patet. qa non conuenit sibi primo ⁊ adequate ratio formalis subiecti vel logice. que est ratio deueniendi de noto ad ignotũ. Illa enĩ ratio non solum cõuenit ar-

gumentationi. sed etiam diffinitioni ⁊ diuisione. ¶ Scdm dictũ. Agumẽtatio nõ est subiectum adequatum logice tradite ab aristorele vt postea probabitur. ¶ Terciũ dictũ. Modus sciendi est subiectũ adequatum logice complete. Patet. qa sibi adequate conuenit ratio formalis subiectiua logice complete. vt in sequentibus videbitur.

Sciẽdũ tercio ꝙ subiectũ ꝓmũ sic diffinitur a doctore subtili in opere anglicano. Est quod primo v̓tualiter continet omẽs veritates illius habitus cuius est subiectũ. Et debet intelligi de veritatibus necessarijs. qa veritates contingentes nõ continentur in aliquo primo subiecto v̓tualiter. ¶ Unde est aduertendũ ꝙ continere virtualit̃ potest intelligi dupplicit̃. scilicet v̓tualit̃ actualiter. ⁊ v̓tualit̃ potentialiter. Uirtualiter actualiter continet subiectum proprias passiones que ab ipso oriuntur. Uirtualiter potentialiter continet subiectũ passiones suorum inferioꝝ que insunt ipis non per rationem ipius superioris sed per ꝓprias rationes ipoꝝ. Primũ igitur subiectum alicuius scientie vnius generis continet v̓tualiter actualiter vel potentialiter omnes veritates que principaliter tractãtur in ista scientia cuius est subiectum. Ueritates võ minus principaliter considetate ad ipm reducuntur ⁊ habent attributionem. sicut philosophus quarto methaphisice reducit ad subiectũ eiꝰ qd est ens inquantũ ens generationẽ que est via ad esse ⁊ corruptionem que est via ad non esse. Et similiter negationes ⁊ priuationes q̃ priuant ipsum esse. ⁊ cetera. que aliquo modo habent attributionem ad subiectum primũ. Unde primũ in proposito est illud quod nõ depẽdet ab alio. sed alia dependet ab ipo. Hoc est circumscripto omĩ alio a ratione obiecti per possibile. vel impossibile manente intellectu ⁊ ratione formali adhuc contineret. ¶ His suppositis probatur predicta diffinitio Primo sic. Omĩs veritas scientialis necessaria est mediata vel immediata sed subiecum primũ continet tam veritatem mediatã q̃ꝫ immediatã. igitur. Minoꝛ patet primo de immediatis. qa in ipis subiectum continet virtualiter predicatuꝫ. quia ponitur in diffinitione. sicut in diffinitione proprie passionis. Ueritas aũt totius propositionis virtualiter continetur in predicato ⁊ subiecto. ⁊ per consequens subiectum continet virtualiter veritatem cuiuslibet propositionis immediate. sed huiusmodi ꝓpositiones. cum sint principia continent veritates mediatas omniũ cõclusionum vt patet. ergo de primo ad vltimuꝫ subiectum primum continet virtualiter veritatis totius habitus.

¶ Scđo sic. Subiectũ scientie se habet ad habituꝫ sicut causa equiuoca ꝛ adequata. sed causa equiuoca ꝯtinet virtualit̃ effectũ ꝛ nõ formaliter. ꝛ si sit adequata ꝯtinet totũ. igit̃ subiectũ p̄mũ ꝯtinet v̓tualiter totũ habituꝫ adequatũ. Sed ꝯtra hãc diffinitionẽ arguit̃ multipliciter. Primo sic. Noticia subiecti nõ ꝯtinet virtualiter noticiã passiõis. qa si sic sequeret̃ ꝙ subiectũ ꝛ ꝓpria passio distinguerentur realiter. qa talis ꝯtinẽtia scđm ponẽtes eã est causalis ꝛ effectiua. Multe aũt sunt passiones que sunt alie res a subiecto. ¶ Scđo sic. Dis noticia ꝯtinẽs p̄mo v̓tualiter aliã. ꝯtinet etiam oẽm noticiã sine qua illa alia causaliter nõ potest haberi. sed noticia subiecti adequati scientie nõ semꝑ ꝯtinet oẽm noticiã sine qua causaliter noticia passiõis nõ potest haberi. igitur. Minor ꝓbatur de illis passionibus que ꝯnotant res distinctas a subiectis. vt beatificabile respectu creature intellectualis. ꝛ informabile respectu materie. Informabile enim quottat formã. ꝛ que est alia res a materia. ¶ Tercio sic. Si de ratiõe p̄mi subiecti esset ꝯtinere primo virtualiter oẽs veritates. sequeretur ꝙ eadem veritas numero esset ꝯtenta a diuersis subiectis virtualirer p̄mo. Antecedens est impossibile. igitur. Cõsequẽtia patet. qa p̄ncipia sciẽtie subalterne sunt cõclusiões in sciẽtia subalternãte. sicut patet de musica ꝛ arithmetrica. ergo sunt ꝑ se de ꝯsideratiõe vtriusqꝫ. ꝛ ꝑ ꝯsequẽs ꝯtente v̓tualiter p̄mo in subiecto eaꝝ stante supposito impossibilitas ꝯsequẽtis. Patet. qa qđ ꝯtinetur virtualiter p̄mo in aliquo nulli ꝯuenit nisi ꝑ rationẽ ipius. si ergo duo subiecta ꝯtinerẽt v̓tualiter p̄mo eandem veritatẽ numero qđlibet eoꝝ cõtineret ꝑ rationẽ alteri⁹. ꝛ sic nullũ ꝯtineret p̄mo v̓tualiter. qa qđlibet dependeret ab alio in ꝯtinendo. ¶ Quarto sic. Qđ ꝯuenit per se ꝛ formaliter medio vt distinguitur a subiecto. nõ est formalis ꝛ q̇ditatiua ratio subiecti. sed v̓tualis cõtinẽtia cõclusiõis demõstrate conuenit ex se ꝛ formaliter medio vt distinguitur a subieito. qa mediũ habet rationeꝫ cause. ꝛ ꝓpter quid respectu cõclusiõis. ¶ Propter istas ratiões ꝛ alias cõcludit gregorius de arimino ꝙ p̄dicta ratio subiecti p̄mi est insufficiens. ideo aliter dicit ꝙ subiectũ primũ alicuius sciẽtie est qđ est p̄mũ p̄mitiue attributionis. vel p̄mũ p̄mitiue p̄dicatiõis. vel p̄mũ tã p̄mitiue attributiõis qꝫ p̄dicatiõis. sicut subiectũ logice qđ est sylogismus respectu aliquoꝝ cõsideratorum in logica. cuiusmodi sunt termini ꝛ ꝓpositiones est p̄mũ p̄mitiue attributiõis. ꝛ respectu sylogismi demonstratiui. dyaletici ꝛ sophistici est p̄mũ primitiue p̄dicatiõis. Sed qa p̄dicte ratiões nõ cõcludunt. ideo respondendũ est ad ipas. Ad primã ꝙ talis cõtinẽtia nõ est ꝓprie causalis ꝓductiua in esse reali. sed bene est ꝓductiua in esse cognito ꝛ obiectiuo ꝑ

quanto mediũ ꝛ causa idẽ sunt. vt dicit aristoteles scđo posterioꝝ. Subiectũ aũt est mediũ ꝛ ratio cognoscẽdi passionẽ. igitur ꝛ causa scilicet i cognoscendo. Ad scđam potest ꝯcedi maior de ꝯtinentia ꝑ se. licet nõ p̄mo sicut triangulus p̄mo ꝯtinet equalitatẽ triũ anguloꝝ duobus rectis. sed nõ p̄mo ꝛ adequate ꝯtinet oẽ illud sine q̄ nõ potest cognosci equalitas anguloꝝ. licet bene per se. Et ad minorem dicit̃ ꝙ q̄ distincte ꝛ ꝑfecte cognoscit subiectũ scđm illã rationẽ scđm quã subijcitur alicubi passioni cognoscit oẽ illud sine quo talis passio cognosci nõ potest. vt si quis ꝑfecte cognosceret materiã scđm illam rationẽ scđm quã subijcit̃ informabilitati. etiã cognosceret formã in quãtũ sufficeret ad cognitionẽ informabilitatis. Vel dicẽdũ ꝙ sicut respectus aptitudinalis. cuiusmodi est passio potest esse sine termino. ita ꝙ cognosci sine ipo ꝑfecte cognito. licet reqratur aliqua cognitio. scilicet cõfusa illius termini. ¶ Ad terciã dicit̃ negando ꝯsequẽtiã. qa licet eadẽ veritas possit esse inclusa virtualiter in diuersis subiectis. nõ tamẽ p̄mo. sicut passiões superioꝝ subiecti possunt includi virtualiter in subiecto inferioꝝ. sed nõ p̄mo. sic autẽ est in scientijs subalternantibus ꝛ subalternis. ¶ Ad vltimã dicit̃ ꝙ virtualis continentia medij nõ excludit virtualẽ ꝯtinentiã subiecti. qa mediũ in demõstratione potissima est diffinitio subiecti. ꝛ ideo idem est dicere ꝙ mediũ cõtinet virtualit̃ primo. ꝛ ꝙ subiectũ ꝯtinet virtualiter primo. ꝛ cetera.

Sciẽdũ q̄rto ꝙ adhuc aliter diffinitur subiectũ p̄mũ siue attributiõis scđm scotũ in opere parisiẽsi. Est qđ habet ꝯceptũ q̇ditatiuũ nõ inclusum virtualit̃ in aliquo priore ad scientiam ꝑtinẽte p̄mo notũ scđm ꝓpriã eius causam formalẽ ꝛ absolutã v̓tualiter ꝯtinẽs noticiã oĩm veritatũ illius scientie ꝛ adequatũ illi sciẽtie cui⁹ est subiectũ. ¶ Ex qua diffinitiõe eliciunt̃ sex ꝯditiões reqsite ad subiectum alicuius scientie. Prima est ꝙ habeat ꝯceptũ q̇ditatiuũ. ꝛ ꝑ hoc excludũt̃ nõ entia. ¶ Scđa ꝙ nõ includat̃ virtualit̃ in aliquo priori ad scientiã pertinente. Et ratio. qa in essentialit̃ ordinatis standũ est ad aliqđ primum. sed illa que pertinent ad eandẽ scientiã sunt essentialit̃ ordinata. nam conclusiões ꝑsupponũt p̄ncipia subiectũ ꝛ p̄dicatũ. subiectũ aũt p̄dicatum igit̃ ꝛ cetera. ¶ Tercia ꝯditio ꝙ sit p̄mo notũ. Unde philosophus p̄mo posterioꝝ. Oportet supponere de subiecto qđ est ꝛ quia est. ¶ Quarta ꝙ sit notũ scđm ꝓpriã rationẽ formalẽ ꝛ absolutã eius. Dicit̃ aũt ꝓpriã. qa si esset notũ scđm rationẽ alteri⁹ noticia ei⁹ ꝯtineret̃ v̓tualiter in alio. Dicitur etiã formalẽ. qa scđm rationẽ accidẽtalẽ nihil potest esse subiectum alicuius scientie. Dicit̃ etiã absolutã. qa si esset notũ scđm rationẽ eius re

D. Modus sciendi sit subiectum logice complete.

ſpectiuā noticia eius cõtineret in alia. Et iſta particula inducit dubietatẽ de ſubiecto logice cū ſit ens reſpectiuū. ¶ Quinta cõditio ꝙ vtualiť cõtineat oẽs veritates illius ſcientie cuius eſt ſubiectū. ⁊ iſta particula ſatis declarata eſt in notabili ꝓcedenti. ¶ Sexta ꝙ ſit adequatū illi ſciẽtie cuius eſt ſubiectū. Cõmuniť tamẽ ſolū aſſignanť tres cõditiões ſubiecti attributionis in aliqua ſciãtia. Prima eſt ꝙ ſit notū in illa ſcientia de ipo qd eſt ⁊ ꝗa eſt. nam hec duo oportet ꝓſupponere de ſubiecto demõſtratiõis ante demõſtrationẽ. vt patet ꝑmo poſterioꝝ. ¶ Scda eſt ꝙ oīa determinata in ſciẽtia cuius eſt ſubiectū ad ipm reducanť ⁊ ꝓpter ipm conſideranť. aliter eñ ab eius vnitate nõ ſummereť vnitas ſciẽtie. ¶ Tercia eſt ꝙ ꝑ ei⁹ quid eſt demonſtranť paſſiões de eo. Nam ſcðm ariſtotelẽ ꝑmo de aīa ipm qd qd eſt ſiue ratio formalis ſubiecti eſt ꝓncipiū demõſtrationis. ⁊ hec de primo articulo

Quãtū ad ſcðm articulū Dubitať

ꝑmo vtrū modus ſciendi ſit ſubiectū logice cõplete. Pro huius dubij ſolutiõe ponunť aliqe ſuppoſitiões, diſtinctões. diuiſiões ⁊ dicta. Prima ſuppoſitio eſt ratio formalis ſubiectiua logice cõplete eſt ratio deueniendi de noticia noti ad noticiā ignoti. Patet ꝗa ad ipam habẽt attributionẽ quecūqꝫ in logica ꝯſideranť. ¶ Secūda ſuppoſitio. Logica ꝯpleta docet oẽm modū ſciendi vel notificandi ignotū. ¶ Ex quo ſequiť ꝙ illud eſt ſubiectū logice cõplete cui tanqꝫ inſtrumento ꝑmo ⁊ adequato ꝯuenit ratio formalis ſubiectiua logice complete que dicta eſt ⁊ ꝑ qd quodlibet poteſt ignotū notificari. ¶ Tercia ſuppoſitio. Triplex eſt modus ſciendi. ſcilicet diffinitio. diuiſio ⁊ argumentatio. Patet ꝗa oĩe ignotū vel eſt ꝯplexū vel incõplexū. Si ꝯplexū ſic eius modus ſciendi eſt argumentatio accepta cõmuniť. ꝑ eã eñ qdlibet ignotū ꝯplexū verū vel falſum poteſt notificari. Et licet ꝑma ꝓncipia nõ poſſint notificari ꝑ argumẽtationẽ demõſtratiuā. tamẽ notificanť ꝑ aliā argumẽtationẽ. vt ꝑ inductionẽ vel aliam. Si vo ignotū eſt incõplexū. hoc eſt dupliciť. Vel ꝗa eſt ignotū quantū ad eſſentiā. ⁊ tunc eius modus ſciendi eſt diffinitio ꝯmuniť accepta. Aut tale incõplexū eſt ignotū quo ad eius poteſtatẽ. ⁊ ſic eius modus ſciendi eſt diuiſio. ¶ Prima diſtinctio. Diffinitio eſt quadruplex, ſcilicet deſcꝑtiua que indicat eſſentiā rei ꝑ accidẽtalia vt ꝑ gen⁹ ⁊ ꝓpriū. Alia eſt diffinitio cauſalis. ⁊ eſt illa que dať ꝑ cauſas extrinſecas diffiniti. que ſunt efficiens ⁊ finis. Alia eſt diffinitio qd nois. ⁊ eſt oratio explicans qd ꝑ nomen diffiniti ſignificať. ⁊ eſt tã ꝯpleroꝝ qꝫ incõpleroꝝ. Alia eſt diffinitio qditatiua. que explicat eſſentiā rei ꝑ eſſentialia. Vnde albertus magnus ponit aliquas regulas in oĩi diffinitiõe qditatiua obſeruãdas. ⁊ aliqua vicia

Prima pncipia per quid possunt notificari

ſibi cauenda. Prima regula ꝙ oīa poſita in diffinitiõe qditatiua ſint eſſentialia diffinito. ⁊ peccatū eſt ſi in ea ponať aliqd accidẽtale. verꝫ tamen eſt quãdo aliquãdo in diffinitiõe qditatiua ponunť accidẽtia ꝓpria vt circūloquanť differentiā eſſentialẽ diffiniti nobis ignotā. ¶ Scda regula ꝙ vltima differentia in diffinitiõe poſita debet eſſe cõuertibilis cū diffinito, ⁊ peccatū huic regule oppoſitū eſt. ſi ipa nõ eſſet ꝯuertibilis nec faceret totã diffinitionẽ ꝯuertibilẽ. ¶ Tercia regula ꝙ in diffinitiõe gen⁹ precedat differentiā. ⁊ peccatū eſt ſi ecõtra fiat. ¶ Quarta regula ꝙ primū diffiniẽs debet eſſe notū in eſſentia. id eſt diffinitiue ⁊ poteſtate. id eſt diuiſiue apd illum qui per ipm debet cognoſcere diffinitū. ⁊ peccatū eſt ſi ꝑmū diffiniens nõ eſſet ꝑdicto modo notū. qd ꝯtingit quãdo idẽ diffiniť ꝑ idem vel ignotū per eque ignotū. vel ignotū per ignotius. ¶ Quinta regula ꝙ diffinitio explicet totã naturã diffiniti a ꝑma potentia vſqꝫ ad vltimū actū. id eſt differentiã tranſeũdo ꝑ oẽs actus intermedios, ⁊ peccatū eſt ſi i veniẽdo diffinitionẽ aliqd eſſentiale diffinito obmittereť. vt habeť ab ariſtotele ſcðo poſterioꝝ. ¶ Scda diſtinctio. Diuiſio alia ẽ ꝑ ſe. alia ẽ ꝑ accidẽs ¶ Vnde diuiſionis ꝑ ſe ſunt tres ſpecies, Vna eſt generis in ſpecies per differentias, Alia eſt totius integralis in ſuas partes. vt domus diuidiť in tectū. parietẽ ⁊ fundamentū. Alia eſt vocis in ſignificatiões. vt huius nois canis in latrabilẽ, natiuū ⁊ celeſte. Similiť diuiſiõis ꝑ accidens ſunt tres ſpecies. Nã alia eſt ſubiecti in accidẽtia. vt animaliū aliud ſanū. alid egrū. Alia eſt accidentis in ſubiecta. vt ſanoꝝ aliud homo. aliud brutum Aliud eſt accidẽtis in accidẽtia. vt ſanoꝝ aliud albū aliud nigrū ⁊ aliud medio colore coloratū. ¶ Cõditiões aũt reqſite ad diffinitionẽ ⁊ diuiſionem que ⁊ quot ſint patet in ſimilis. ¶ Tercia diſtinctio. que etiã poſita eſt in ꝑmo articulo eſt iſta. Logica accipiť dupliciť, Vno mõ vt eſt ab ariſtotele tradita in libris ꝑdicabiliū. ꝑdicamẽtoꝝ. periarmenias. prioꝝ poſterioꝝ. topicoꝝ ⁊ elencoꝝ Alio modo vt eſt cõpleta tradita. ¶ Ex his inferunť quedã dicta. Primū. Logica nõ eſt ſufficiẽter tradita ab ariſtotele in ꝑdictis libris. Patet. ꝗa logica ꝯpleta docet oẽm modū ſciẽdi vel notificãdi ignotū. nec aliqua alia ſciẽtia docet hoc. ⁊ ideo eã vocat ariſtoteles modū ſciẽdi. Sed in logica nobis tradita ab ariſtotele in libris ꝑdictis ſolū doceť modus ſciẽdi ignotū ꝯplexū. in nullo eñ ꝑdictoꝝ librorū doceť modus diffiniẽdi ⁊ diuidẽdi. nec habem⁹ ab ariſtotele librū ſaltẽ ad nos tranſlatū vbi doceať ars diffiniẽdi ⁊ diuidendi. igitur ⁊ cetera. ¶ Scðm dictū. Modus ſciendi in cõmuni nõ eſt ſubiectū adequatū logice nobis tradite ab ariſtotile. licet bene ſit ſubiectū adequatum logice complete. ¶ Prima pars huius dicti patebit in tercio articulo. Sed ſecū

Nota varias opiōes de qditate scdaꝝ intecionū.

da pars patet ex primo articulo.



Dubitat secūdo vtrū logica sit de secūdis intentionibus. ⁊ qd sit secūda intentio. Pro dubio est aduertendum q de qditate secundarū intentionū diuerse sunt opiniones. Est enī vna opinio que dicit q prima intentio nihil aliud est q̄z terminus immediate significans rem ad extra. vel qui nō est signū alicuius vel aliquorū terminoꝝ aut signoꝝ. sed solū est signū rei. ꝓprie accipiendo rem vt distinguitur ꝯtra signū. sed secūda intentio est terminus nō immediate significans rem ad extra sed significat terminū vel signū rei ad extra. vt nomē et verbū. Prime vō intentiones sunt. vt homo animal ⁊ similia. ¶ Ex quo patet qa secunde intentiōes non sunt entia realia capiendo rem ꝓprie vt distinguit̄ ꝯtra signū. sed sunt entia realia capiendo ens reale vt est commune ad rem ⁊ ad signū rei. ¶ Scda opinio consistit in quatuor distinctionibus. Prima est in qualibet re duo sunt. Primū est ipa essentia vel quiditas. Scdm est modus essendi. ¶ Scda distinctio. duplex est concept⁹ Quidā enī est p̄marius ⁊ essentialis quo scilicet intellectus intelligit rem scdm se ⁊ quantū ad eius ꝓpriā naturā vel qditatē. Alius est conceptus secūdari⁹ ⁊ accidētalis quo scilicet intellect⁹ intelligit rē p cōparatione ad aliā. vel quo intelligit aliqd sup additū essentie rei. Verbi gratia. in homine primo ꝯsiderat intellectus quiditatē vel essentiā eius absolute. cui⁹ essentie conceptus repsentatiu⁹ dicit̄ essentialis. Scdo ꝯsiderat in hoie modū essendi siue quiditatis. vt sunt nō esse in alio vt in subiecto esse in pluribus supposit̄. ⁊ sic d̄ alijs. Et taliū modoꝝ essendi ꝯcept⁹ repsentatiu⁹ d̄r scdarius ⁊ accidētalis. ¶ Tercia distinctio intentionū alia p̄ma alia secunda. ¶ Quarta distictio. tam p̄ma intētio q̄z scda possunt dupplicit̄ designari Vno mō abstractiue. Alio mō ꝯcretiue. Prima intētio in abstracto designata est p̄mari⁹ ꝯcept⁹ vel p̄ma intētio quā habem⁹ de re intelligendo ipā₃ absolute ⁊ q̄ztū ad ei⁹ essentiā. ℥ p̄ma itētio i ꝯcreto est res itellecta tali intellectōe p̄maria. vt hō vel aial. Scda vō itētio abstractiue designata est secūdari⁹ ꝯcept⁹ quē habem⁹ de re intelligēdo modū essendi qditatis ipi⁹ rei. vt intellectio q̄ intellect⁹ intelligit naturā hūanam i. ꝯpatiōe ad multa numero differētia qb⁹ ipā est cōicabilis d̄r scda itētio i abstracto ⁊ vocat̄ sensualitas. Sz scda itētio i ꝯcreto est ipa res vel natura secūdario ꝯcepta scilic₃ ꝯ ꝯpatione ad aliā. vt species. Et hec intētio scda ꝯcretiue designata denōatiue ꝓdicat̄ de prima etiā ꝯcretiue designata vt ibi. hō est species. sensus enī est. natura hūana ē intellecta esse in plurib⁹ numero differētib⁹. illa tn̄ deno. atio nō est intrinseca. qa formalit̄ denominas scilicet intellectio nō est su. biectiue in denominato quod est res intellecta.

Duplex concept⁹

Prima et 2a intēcio dupl' capiunt̄

v. scde intēciōes sint in aliquo subto.

Si vlterius queratur de subiecto secūdarū intentionu₃. Ad hoc breuiter respōdetur q secūda intētio in abstracto est in intellectu subiectiue cum sit actus intelligēdi. Sed secūdarū intētionū in cōcreto quedā in nullo subiecto sunt vt substātia. Alie sunt in aīa vt i subiecto. alie vō extra aīam. Omnes tamē sunt in aīa obiectiue. qa nunq̄ aliqua res dicitur intentio prēter actū intellectus. ipē enī actus intellectus dicitur intētio. qa p ipm tendit intellectus in obiectū. ⁊ ipm obiectū dicitur intentio inquantū est illud in qd tendit intellectus. ⁊ ideo nec homo nec animal habēt cōpleta₃ rationē vniuersalitatis. puta generis vel speciei vel alterius secūde intentionis ꝓter actū intellectus. ¶ Ex dictis sequitur p modum corrolarij q nec secūde intentiones in abstracto nec in cōcreto sunt entia rationis. licet secūde intētiones in abstracto dependeāt ab intellectu effectiue. ⁊ sint in ipō subiectiue cū sint act⁹ itelligendi. qa sunt entia realia reponibilia i p̄ma specie qualitatis. Ipē etiā i ꝯcreto designate sunt entia realia. quia sunt modi essendi qiditatū rerū. Et si ex hoc inferat̄ q logica ꝯsiderans secūdas intentiōes nō erit sciētia rationalis. Ad hoc respōdet̄ q secunde intentiōes possunt dupplicit̄ ꝯsiderari. Vno modo ꝯsiderant̄ p ꝯparationē ad intellectū in quo realiter existūt vt in subiecto. ⁊ sic de ipis est sciētia realis. scilicet philosophia naturalis. Alio modo ꝯsiderāt̄ p ꝯparationem ad p̄mas intentiones quas extrinsice denominant. ⁊ respectu qua₃ habent quasi esse diminutū. ⁊ sic de ipis est sciētia rationalis. scilicet logica. ¶ Tercia oppinio est q p̄ma intentio est qditas in esse qditatiuo. id est qditas pcisa ab omi eo qd nō ꝯuenit sibi in p̄mo modo dicendi p se. Secūda vō intentio est aptitudo vel modus essendi ꝯsequēs qditatē in esse qditatiuo. ⁊ ꝓdicabilis de ea in secūdo modo dicēdi p se sicut aptitudo cōmunicabilitatis plurib⁹ differētib⁹ specie aduenies animali dat sibi rationē generitatis. ¶ Ex quo sequit̄ p̄mo q oīs intentio est respectus fundamentalis necessario ꝯsequēs p̄mā intētionē. ¶ Scdo sequit̄ q secūde intentiones nec quātū ad esse nec quātū ad ꝯseruari dependent ab intellectu. sed habent esse in re circūscripta cū operatione intellectus. Animalitas enī secluso omi actu intellect⁹ est nata esse in pluribus. cū ergo ratio vniuersalis sit aptitudo ad essendū in pluribus. ⁊ illa sit in re omni secclusa operatiōe intellectus. sequit̄ q hec secūda intentio vniuersalit̄ non dependet ab intellectu. ¶ Tercio sequit̄ q licet secūde intentiōes sint entia realia. tamē nō sunt in aliquo ꝓdicamento determinato. qa sunt respectus aptitudinales idē realiter suis fundamentis. que nō sunt in vno ꝓdicamento. ¶ Quarta opinio est q secūde intentiōes sunt relatiōes ratiōis

v. scde intēciōes sint encia rōnis

Scde intēciōes dupl'r ꝯsiderant̄

Scde intēciōes nō depēd ex ab' intellectu

Nō sunt i aliquo determinato pdto

Opinio Scoti

Pro qua oppinione ponunt̃ due distinctiones ⁊ aliqua dicta. Prima distinctio. Obiectũ cognitũ habet duplex esse. scilicet intẽtionale ⁊ reale. Esse intentionale est quo cognitũ formalit̃ est in cognoscente. Esse v̊o reale est quo formaliter res existit extra intellectũ. Primũ esse causat̃ ꝑ actũ aĩe intelligentis. Scd̃m aũt per actũ realis generantis aut cause extra se producentis aliqd. ¶ Secũda distinctio. Quidã est actus intellectiuus simplex quo obiectũ simpliciter ⁊ absolute. ⁊ scd̃m ꝓpriã naturã cognoscit̃. Alius est actus comparatiuus quo obiectũ cognitũ ad aliud comparatur. ¶ Ex his dicitur primo ꝙ prima intentio est obiectũ cognitũ vel cognoscibile sup̱ quo nata est fundari secũda intentio. Sed secũda intentio est relatio rationis effectiue causata ab actu cõparatiuo intellectus derelicta in obiecto cognito ⁊ ad aliud cõparato in tali obiecto subiectiue existens. vt cũ intellectus apphendit animalitatẽ scd̃m suã ꝓpriã naturã. et videt ꝙ est communicabilis. tunc per actum comparatiuum eius ip̃am comparat multis differẽtibus specie. ⁊ ex illa cõparatiõe ꝯsurgit vna relatio rationis que vocat̃ genereitas. habẽs ꝓ fundamento animalitatẽ. scd̃m eius esse cognitũ. pro termino aũt multa differentia specie ⁊ ꝓ causa efficiente intellectũ ⁊ eius actũ cõparatiuũ. Ex quo sequit̃ ꝙ secũde intentiones quãtũ ad esse ⁊ cõseruari dependẽt ab actu intellectus. ¶ Secũdo dicit̃ ꝙ q̃uis secunde intentiões habeãt extrema realia ⁊ realiter distincta. tamẽ nulla secũda intentio est relatio realis. q̃a quelibet effectiue dependet ab intellectu ⁊ est respectus actualis fundatus sup̱ obiecto. non scd̃m esse reale. sed cognitũ. ¶ Sed quereret aliquis an secũda intentio habeat esse subiectiue in p̊ma. vel habeat solũ esse obiectiue in intellectu. Ad hoc respondent aliqui ꝙ habeat esse subiectiue in p̊ma. ⁊ probant illud tripliciter. primo sic. Materia ⁊ efficiens nõ coincidunt. vt vult aristoteles secũdo phisicoꝝ. sed intellectus est causa secũdarũ intentionum. ergo nõ est materia eaꝝ ⁊ ꝑ cõsequens nec subiectũ. q̃a accidẽtia nõ habẽt materiam nisi in qua. que dicit̃ subiectũ illoꝝ. ¶ Secũdo sic. Primo de aĩa dicit cõmentator ꝙ intellectus facit vniuersalitatem in rebus. sed vniuersalitas est secũda intentio. ergo secũda intentio est subiectiue in re. ¶ Tercio sic. Oĩe denoĩnãs formalit̃ est subiectiue in denominato. sed secunde intentiones denominãt p̊mas. ergo sunt subiectiue in primis. Alij dicunt ꝙ intentiones secũde habent solũ esse obiectiue in intellectu ⁊ denominant primas solũ per denominationẽ extrinsecã. sicut visio que est in oculo denominat extrinsice ⁊ obiectiue visum. id est rem visam. Et ꝓbãt illud p̊mo sic. Si secũde intentiões essent subiectiue in p̊mis cũ causant̃

ab intellectu sequit̃ ꝙ intellectus erit potentia factiua. Antecedẽs est falsum. ergo cõsequẽtia. Patet. q̃a intellectus causabit aliqd extra se. ¶ Secundo sic. Qd̊ est separatũ ab aliquo scd̃m esse nõ est subiectiue in illo. sed secunda intentio est separata scd̃m esse a p̊ma. cũ sit in aĩa. ⁊ p̊ma sit extra aĩam. igit̃. ¶ Tercio sic. Illud qd̊ denominat aliqd siue sit siue nõ sit non est subiectiue in eo. sed secũda intentio denominat p̊mã intentionem siue sit siue nõ sit. Nam ista est vera rosa est species. nulla rosa existente. sicut si aliqua rosa existeret. igit̃. Et sic patet ꝙ vtraq̃ pars potest teneri ꝓbabiliter. Prima tamẽ magis videt̃ esse de intentiõe scoti. ¶ Tercio dicit̃ ꝙ logica est de secũdis intentiõibus. nõ quidẽ tanq̃ de subiecto p̊mo. qd̊ patet. q̃a quedã secũda intentio vt sylogismus est ei⁹ subiectũ p̊mũ. sed ip̃a est de secũdis intẽtionibus tanq̃ de his que cõmuniter ibi tranctantur

Dubitat̃ tercio vtrũ logica sit vtilis. ⁊ honesta. ⁊ necessaria ad acq̃sitionẽ aliaꝝ scientiarũ.

Pro quo dubio ponunt̃ alique distinctiones ⁊ aliqua dicta. Prima distinctio. Bonorũ aliud vtile aliud honestũ ⁊ aliud delectabile. ¶ Secunda distinctio. Bonum vtile dicit̃ quadrupliciter. Primo modo dicit̃ bonũ vtile qd̊ nõ est appetibile ꝓpter se. sed solũ ꝓpter aliud. sine quo etiã illud aliud potest acquiri Et hoc modo distĩguit̃ cõtra bonũ delectabile ⁊ honestũ ⁊ necessariũ. ¶ Scd̊o dr̃ bonũ vtile qd̊ nõ est appetibile ꝓpt̃ se. sed solũ ꝓpter aliud sine q̊ tñ illd̊ aliud nõ p̃t acq̃ri. ⁊ hoc mõ distĩguit̃ ꝯtra bonũ delectabile et honestũ. ⁊ coincidit cũ bono necessario ex suppositiõe ¶ Tercio mõ dr̃ bonum vtile quod est appetibile propter se. ⁊ etiam propter aliud sine quo tamẽ illud aliud potest acquiri. ⁊ hoc modo distinguitur a bono necessario ⁊ coincidit cũ bono delectabili ⁊ honesto. ¶ Quarto modo dicitur bonum vtile quod est appetibile propter se ⁊ etiam ꝓpter aliud. sine quo etiam illud aliud non potest acquiri. ⁊ hoc modo bonum vtile coincidit cum bono necessario delectabili ⁊ honesto. ¶ Tercia distinctio. Bonum honestum dicitur dupplíciter. Vno modo quod est appetibile solũ propter se ⁊ nullo modo propter aliud vt vltimus finis. ⁊ tale nunq̃ coincidit cum bono vtili. ¶ Alio modo capitur bonũ honestum pro omni illo quod est appetibile ꝓpter se siue cum hoc sit appetibile propter aliud siue non. ⁊ hoc modo coincidit cum bono vtili tercio ⁊ quarto modis. ¶ Quarta distinctio. Necessarium dicitur dupplíciter. Vno modo simpliciter ⁊ absolute. ⁊ hoc modo illud dicitur necessarium quod sic est ꝙ non potest non esse. vt deus. ¶ Alio modo dicitur necessarium ex suppositione seu necessitate conditionata.

Primū Dictū

Omnis pmissis sit illō pmū dictū. Logica est vtilis quarto modo. Patet qa ipa est appetibilis ꝓpter se. ⁊ etiā ꝓpter aliud qō sine ipa haberi nō potest. Unde ipius logice ꝯmunit distinguunt quatuor vtilitates. Prima est promptitudo diffiniendi. diuidendi. ⁊ argumētatiões ꝯponendi. Secunda vtilitas est facilitas discernēdi verū a falso. Tercia est promptitudo arguendi ⁊ respōdēdi in omī materia. Per eā em̄ scitur qd antecedens qd ꝯsequēs. qd repugnans. ⁊ qd ptinēs. Quarta vtilitas est promptitudo soluēdi paralagismos peccātes in forma ⁊ etiā in materia. ¶ Secūdū dictū. Logica est necessaria necessitate ꝯditionata ⁊ ex suppositiōe. vtpote si debeamus acqrere alias sciētias. patet. qa p ipam cognoscimꝰ oēm modū sciēdi ⁊ p nullā aliā. sed ois sciētia acqritur p aliquē modū sciendi ergo logica est necessaria ad acqsitionē. ¶ Terciū dictū. Logica est bonū honestū secūdo modo dictū. patet. qa ipa est ꝓpter se appetibilis ⁊ etiam ꝓpter aliud. ⁊ tale bonū honestū simpliciter ⁊ necessariū coincidunt cū vtili quarto modo dicto. patet. qa scdm tulliū bonū honestū est qō sua vi nos trahit. ⁊ sua dignitate nos allicit. sed logica est huiusmodi. igit̄. Et tantum de secundo articulo.

Scdm Dictū

Terciū Dictū

Quātū ad terciū articulū sit hec cō

clusio respōsalis ad quesitū. Sylogismus est subiectū attributiōis adeqtū totius logice nobis tradite ab aristotele. Probat̄ sic hec ꝯclusio. quia diffinitio subiecti attributiōis ⁊ ꝯditiōes eiꝰ ꝯueniūt sylogismo respectu logice nobis tradite ab aristotele igit̄ sylogismus est subiectū eiꝰ. ⁊ si dicatur idē nō est subiectū adequatū totius ⁊ partis. sed sylogismus simpliciter est subiectū noue logice vel libri prioꝝ. vt videbit̄ ibidē. ergo non est subiectū adequatū totius logice. Ad hoc respōdet̄ p hanc distinctionē. Sylogismus simpliciter accipit̄ dupppliciter. Uno modo vt simpliciter idē est qō incōtracte. ⁊ sic sylogismus simplicit̄ est sylogismus ꝯsideratus scdm eius rationē generalē ꝓcisam. quō est subiectū libri prioꝝ. Alio modo accipit̄ simpliciter vt idē est ꝙ vniuersaliter quo ad oēs partes subiectiuas ⁊ suas ꝓprietates tm̄. ⁊ sic sylogismus simplicit̄ est subiectū in noua logica. Alio modo dicit̄ simplicit̄ idem qō vniuersaliter quātū ad oēs eius partes tam subiectiuas qȝ integrales ⁊ suas ꝓprietates. ⁊ sic sylogismus simpliciter est subiectū adequatū logice nobis tradite ab aristotile.

Ad ratiões ante oppositū. Ad pri

mam patet solutio ex primo notabili.

Quō silo.ᵐ ē subt in diuersis ptibᵘ Logice et quō in tota Logica.

Ad scdam dicit̄ ꝙ logica est de se

cundis intentionibus. nō tanqȝ de obiecto primo. sed tanqȝ de his q̄ cōmuniter tractant̄ in ea. Et est de quadā secūda intentione tanqȝ de subiecto primo.

Ad terciā dicit̄ ꝙ ens ratiōis i cō

muni nō est subiectū logice. qa intentio logice nō est docere ens rationis sub formali eius ratione. sed est de quodam ente ratiōis sicut de subiecto primo. scilicet de argumentatione scdm opinionē alberti magni. vel de sylogismo scdm doctorē subtilē. Et ad cōfirmationē ꝙ nō omē illud est subiectū in logica circa qō cōmuniter laborat̄. Nam circa multa laborat̄ in scientia quoꝝ tamen nullū est subiectū primū in ea. vt patet de se.

Ad quartā dicit̄ ꝙ logica acquiri

tur p sylogismū. sic scȝ ꝙ p quēdā sylogismū naturalē ⁊ naturalit̄ notū acqritur qdā habitꝰ imperfectus p quā formant̄ argumētationes artificiales p quas habitus logice est adequatus scdm esse perfectū ⁊ in eodē instanti magno acqritur logica pfecte ⁊ habitus scientificus de sylogismo Acqritur etiā habitus scientificus ⁊ noticia pfecta de sylogismo illo per quē acqritur ipsa logica. qa ille sylogismus p quē acqritur sciētia de sylogismo est sylogismus. igit̄ generat scientiā de seipso. vt si qs iudicaret furem esse suspendēdū ⁊ ipē esset fur ipē iudicaret seipm̄.

Ad qntā patet qd sit dicendum iu

xta diuersitatem opinnantium.

Cum sit necessariū

grisarori ⁊ ad noticiā eoꝝ q̄ tr

Jiteest liber purphirij. i quo principalit̄ determinat de qnqȝ vniuersalibꝰ q̄ ꝯmunit̄ sic intitulatur. Incipiūt ysagoge purphirij in cathegorias aristotelis. In quo titulo dicitur primo ysagoge. qō est dictio greca composita ex duabus dictionibus grecis. videlicet ab ysos qō est intro. ⁊ gogos ductio. inde ysagoge. id est introductiones. ⁊ per hoc tangitur causa formalis siue modus procedendi huius libri. Dicitur scdo purphirij. p qō

unde dicitur Ysagoge.

tangit causa efficiẽs huiꝰ libri. Et etiã ponit ad differẽtiã dyonisij ariopagite. Dicit tercio. in cathegorias aristotelis. qđ debet exponi. id est in ꝑdicamẽto aristotelis. ꝑ qđ tangit causa finalis extrinseca. ¶ Diuidit autem iste liber ꝑma sui diuisiõe in ꝓhemiũ ⁊ tractatũ. Prohemiũ diuiditur in tres partes. In ꝑma ostẽdit huiꝰ sciẽtie vtilitatẽ. In scđa ponit modum ꝓcedẽdi. ⁊ quasdã questiões difficiles a ꝯsideratiõe huiꝰ libri abijcit. In tercia ostẽdit quos philosophos est imitaturꝰ in traditiõe huiꝰ scientie. In ꝑma ergo parte ponit vnã ypoteticã causalẽ. in cuiꝰ antecedẽte ponũtur cause sue intẽtiõis. que sunt vtilitates huius libri. Et in ꝯsequẽte ponitur intẽtio sua alloquẽdo grisaroriũ discipulũ suũ. ad quẽ hoc opus direxit dicẽs. O grisarori cũ sit necessariũ. id est ꝑutile. nosse. id est nouisse qđ sit genus. qđ differẽtia. qđ species. qđ ꝓpriũ ⁊ qđ accidẽs. Ad eã doctrinã ꝑdicamẽtoꝝ q̃ est apud aristotelẽ. id est ad acq̃rẽdũ sciẽtiã ꝑdicamẽtorũ ab aristotele traditã Et etiã ad diffinitionũ assignationẽ. id est ad ꝯponẽdũ diffinitiões. ⁊ etiã sit vtile omino. id est vniuersalit. Ad cognoscẽdũ ea que in diuisiõe. id est ad diuisionẽ vel demõstrationẽ. id est ad demõstrationẽ sunt vtilia. Ideo ego purphiriꝰ faciẽs tibi traditionẽ ꝯpẽdiosaꝫ. id est librũ breuẽ ⁊ vtilẽ de speculatione. id est ꝯsideratione. istaꝝ rerũ. id est istoꝝ q̃nq̃ vniuersaliũ que dicta sunt. tentabo aggredi breuiter ea que dicta sunt ab antiq̃s velut modo introductiõis. id est modo puerili ⁊ introductorio. abstinẽdo ab altioribus. id est difficilioribꝰ questionibus. ⁊ cõiectando mediocrit. ⁊ nõ ita subtiliter quãtũ decet questiones simpliciores. id est faciliores. ¶ In secũda parte mouet tres questiões. a q̃bus recusat se velle determinare dicens. Ego purphirius recusabo. id est refutabo. mox. id est statim dicere in ista traditione cõpẽdiosa de generibus ⁊ speciebus illud. id est hanc ꝑmã questionẽ siue pro vtrũ. Vtrũ ip̃a genera ⁊ species ⁊ alia supple subsistant. id est habeant esse reale extra intellectum siue pro vel vtrũ sint posita in intelligibilibus solis nudis ⁊ puris. hoc est vtrũ habeant solũ esse in intellectu. Et recusabo dicere hanc terciã questionẽ, posito q̃ subsistãt. id est vtrũ sint sepata a sensibilibꝰ. id est singularibus sicut dicebat plato, vel vtruꝫ sint posita in ip̃is sensibilibus. id est singularibus. sicut dicit aristoteles. Et preter hoc recusabo dicere cõsistẽtiã circa ea. hoc est difficultates vel rationes ad vtrãq̃ partem incidẽtes circa istas questiones vel circa ip̃a vniuersalia. Et ratio huius est. q̃a huiusmodi negociũ. videlicet terminatio harũ questionũ est altissimũ id est difficillimũ ⁊ egens maioris inquisitionis q̃ꝫ sit inquisitio que erit in nostra traditione. ¶ In tercia parte ostendit quos antiquoꝝ philosophoꝝ

sit imitaturꝰ ĩ hac traditiõe opinionẽ dicẽs. Ego purphiriꝰ tentabo mõstrare tibi grisarorio nunc illud. scilicet noticiam de his generibus ⁊ speciebus. ac de ꝓpositis. scilicet differentia. ꝓprio ⁊ antecedente ꝓbabiliter sicut antiqui tractauerũt. ⁊ maxime peripatetici. quoꝝ aristoteles fuit ꝑnceps. Et dicit hoc ad differentiam stoicorum. quoꝝ plato fuit princeps. Et epicuroꝝ. quoꝝ epicurus. Vnde vniuersitas atheniensis diuisa ẽ tribus sectis philosophoꝝ. videlicet secta epicuroꝝ. quoruꝫ nomen dicit ab epy quod est supra. ⁊ cutis. quia supra cutem. id est superficialiter philosophabant. ⁊ isti secte correspondet secta nominaliũ in vniuersitate parisiensi. ¶ Secũda fuit secta stoicorum a stoya porta atheniensi. iuxta quaꝫ studebant. ⁊ isti correspondet secta thomistaꝝ. ¶ Tercia fuit secta peripateticorum. cui correspondet secta scotisantiũ.

Circa hunc textũ querit ꝑmo vtrũ intẽtio vniuersalis a qua denomi

natur quelibet quiditas limitata vniuersalis sit scientie huius libri subiectum adequatum.

Et arguitur ꝑmo q̃ nõ. q̃a cuiuslibet

scientie subiectum debet habere aliquas passiones sꝫ intentio vniuersalis nullas habet passiones. igitur. Maior est philosophi primo posteriorum. Minor probatur sic. quia si haberet aliquas passiones vel ille essent singulares vel vniuersales. Non singulares. quia tunc non essent illi intentioni cõuertibiles. Nec vniuersales. quia vel essent genera vel species. vel differentie. vel accidentia. vel ꝓpria. Non quatuor prima vt notũ est. Nec q̃ntũ quia si essent ꝓpria tunc cũ ꝓpriũ sit species vniuersalis. vt post ea dicetur aliquid contentum sub specie esset propria passio generis quod est impossibile.

Scđo arguit Si intẽtio vniuersa

lis sit huius scientie subiectũ. vel hoc est inquantũ intentio vel inquantũ denominatiua predicatie. Non primũ. quia vt sic est consideratiõis methaphisice. Nam methaphisicus considerat quodlibet inquantum est ens. sed intentio inquantũ intẽtio est ens. ergo ꝯsiderat intẽtionẽ vt intẽtio est. Nec scđm tũ q̃a ꝯsideraret ꝭm rationẽ respectiuã qđ est ꝯtra vnaꝫ ꝯditionẽ subiecti supra positã. tũ q̃a vt sic habet rationẽ entis ꝑ accidẽs

Tercio arguit᷑. Nihil qđ dicit᷑ tam de ente q̃ȝ de nõ ente potest esse alicuius scientie subiectũ. sed intentio vniuersalis est huiusmodi. igitur. Minor probatur. q̃a intentio vniuersalis dicit᷑ de chimera ꝛ talibus alijs figmentis. Qđ patet. q̃a iste termin⁹ chymera est terminus cõmunis vniuocus. ergo sibi correspõdet q̃ditas cõmunis vniuoca. ꝛ per consequens est vere vniuersale.

Quarto arguit᷑. In isto libro demonstrant᷑ alique passiones de indiuiduo. sed indiuiduũ nõ est vniuersale. ergo vniuersale nõ est subiectũ adequatũ huius scientie.

In oppositũ arguit᷑ q̈ illud est subiectũ sciẽtie de cuius partibus subiectiuis determinat᷑ ꝑ̃ncipalit᷑ in sciẽtia. sed in hac sciẽtia determinat᷑ ꝑ̃ncipalit᷑ de partibus subiectiuis intentionis vniuersalis. que fundat᷑ in q̃ditate limitata. igit᷑ intentio vniuersalis est subiectũ eius. ¶ Pro solutione huius questionis ꝛ quorũdã positorũ in textu declaratiõe supponunt᷑ soluende alique difficultates.

Prima difficultas Utrũ tres questiones a quarũ determinatiõe voluit abstinere purphirius fuerũt ꝑ habitũ logice terminabiles. ¶ Pro solutiõe supponit᷑ ꝑ̃mo q̈ ꝑ̃dicte tres q̃stiões differunt inter se. q̃a ꝑ̃ma querit de esse vniuersaliũ. scđa de q̃ditatibus ipsorũ. ꝛ tercia de cõparatione ad singularia. Prima ardua est ꝛ etiam difficilis. q̃a nõ solũ apud antiquos philosophos fuit ꝓblemãtica. sed etiam apud modernos. Unde de esse vniuersaliũ inueniunt᷑ q̃nq̃ȝ opiniones. Prima fuit platonicorũ dicentiũ vniuersalia esse realit᷑ extra oẽm intellectũ ꝛ extra singularia. ꝛ illa vocauerũt ydeas. sicut eis imponit aristoteles. Secũda fuit paripateticorũ dicentiũ esse vniuersaliũ realit᷑ extra oẽm intellectũ. ꝛ illud esse habere in singularib⁹. Et ista diuisa est in tres. Nã quidã dicũt vniuersalia distingui realit᷑ a suis singularibus. Alij dicũt q̈ solũ distinguũt᷑ ex natura rei. Et alij q̈ distinguunt᷑ solũ scđm rationem. ¶ Tercia fuit opinio eorũ q̈ dicũt᷑ cõceptiste dicentiũ vniuersalia nõ esse nisi cõceptus mẽtales. licet sint singulares in essendo. sunt tamẽ vniuersales in ꝑ̃dicãdo ꝛ supponẽdo. Et ista adhuc diuisa est. Nã q̃dã dicũt vniuersalia esse in aĩa tm̃ obiectiue ꝛ nõ subiectiue. sicut creature ante suã ꝓductionẽ habebãt esse in mẽte diuina. Dicunt vltra q̈ huiusmodi esse est fictũ ab aĩa ꝛ abstractũ a rebus singularibus. ꝛ q̈ aĩa habet ṽtutẽ fictiuam

taliũ rerũ. sed nõ ꝓductiuã. Alij dicũt q̈ vniuersalia habẽt esse subiectiuũ in aĩa. Et istorũ q̃dã dicũt vniuersalia esse actus intelligendi. alij species intelligibiles. ¶ Quarta opinio fuit eorũ q̈ dicunt᷑ terministe dicentiũ vniuersalia esse terminos vocales vel sc̃ptos. sicut occani. ¶ Quinta opinio fuit quorũdã dicentiũ vniuersalia nõ habere esse nisi ydeale in mente prime cause. ¶ Scđo supponit᷑ q̈ purphirius mouet has questiões magis de generibus ꝛ speciebus q̃ȝ de alijs ꝑ̃dicabilibus ꝓpter duo. Primo. q̃a genera ꝛ species habẽt ꝑfectiorẽ modũ ꝑ̃dicandi alijs cũ ꝑ̃dicent᷑ in q̃d. ꝛ alia in quale. ¶ Scđo. q̃a in generibus ꝛ speciebus ꝯtinent᷑ alia ꝑ̃dicabilia. ¶ Et si querat᷑ quare illas mouet cuȝ non terminat eas. Dicit᷑ ꝯsequent᷑ q̈ hoc est ꝓpter tres causas. Prima ne aliq̃s crederet q̈ de vniuersalibus nõ possint moueri difficiles questiones. ¶ Scđa est vt reddat auditores attẽtos. Unde ip̃e more boni oratoris in hoc ꝓhemio reddit auditores dociles. at tẽtos ꝛ beniuolos. Dociles ꝑ hoc q̈ ponit i ꝑ̃ncipio ṽtilitates huius libri. Attentos ꝑ hoc q̈ ꝓponit ardua. Et beniuolos ꝑ hoc q̈ dicit se imitaturũ egregios philosophos. ¶ Tercia causa ẽ ne videat᷑ ignorasse illas questiões. ¶ Tercio supponit᷑ q̈ purphirius ꝑ istos terminos solis nudis ꝛ puris q̈ ponunt᷑ in ꝑ̃ma questiõe nõ intelligit idẽ. Nã ꝑ intellectũ solũ intelligit operationẽ intellect⁹. cui nihil correspondet in re. sicut est operatio qua intelligit᷑ chymera. sed ꝑ purũ itelligit vnã operationẽ qua appꝛ̃hendit᷑ res forma sine materia. sed ꝑ nudũ intelligit operationẽ qua appꝛehendit᷑ materia sine forma. Alij dicũt q̈ ꝑ intellectũ solũ intelligit intellectũ diuinũ. qui est solus ꝑ equalitatem. Et ꝑ purũ intelligit intellectũ angelicũ. q̈ est purus ꝛ denudat⁹ ab omĩ fantasmate. Et ꝑ nudũ intelligit intellectũ humanũ. q̈ in ꝑ̃ncipio sue creatiõis est nudus. ¶ Quarto supponit᷑ q̈ ꝑ̃dictas questiões esse terminales per habitũ logice potest dupplicit᷑ intelligi. Uno mõ q̈ sint terminales analetice. id est resolutorie ꝛ demonstratiue. a priori. id est per ꝓpria ꝑ̃ncipia logice. ¶ Alio modo q̈ sint terminales dyaletice siue probabiliter ꝑ ꝑ̃ncipia cõmunia ꝛ per logicam vtentem.

His suppositis dicit᷑ ꝑ̃mo q̈ predicte tres questiones nõ possunt per habitũ logice terminari demonstratiue ꝛ a priori. Patet quia noticia earũ demonstratiua dependet ex ratione entis. que ad methaphisicũ pertinet. sed logica nõ ꝯsiderat rationem entis. igitur. ¶ Dicit᷑ secundo q̈ predicte questiones possunt per habitũ logice terminari dyaletice ꝛ ꝓbabiliter. Patet. quia dyaletica habet viaȝ

ad oĩm methadoꝝ ꝑ̃ncipia. vt patet ꝑ philosophũ ꝑ̃mo topicoꝝ dicentem. Dialetica eñ cũ sit inquisitiua ad oĩm methadoꝝ ꝑ̃ncipia viã habet. Dicitur tercio ꝙ ꝑ̃dicte questiones mouentur de vniuersali fundamẽtaliter sumpto. ⁊ nõ de vniuersali formaliter sumpto. seu de intentione vniuersalis. Nam si mouerentur de vniuersali formalit̃ sumpto, tunc dicẽdũ esset ad ꝑ̃mã ꝙ vniuersalia habent soluz esse in intellectibus. Patet. quia ens ratiõis habet solũ esse in intellectu. sed vniuersale formaliter sumptũ est ens rationis. igitur. Et ad scðm dicendũ est ꝙ nec sunt corporea nec incorporea. sumẽdo corporeũ ⁊ incorporeũ ꝓut sunt differentie diuisiue substantie. Et si in illo termino incorporeũ ly in teneatur negatiue possũt dici nõ corporea. Ad terciam aũt dicendum est ꝙ sunt extra sensibilia. vt patet per probationẽ que datur ad responsionẽ prime questionis. ¶ De solutione autem istaꝝ questionũ si moueantur de vniuersali fundamentaliter sumpto quia non sunt logice. sed poti⁹ methaphisice. ideo ad methaphisicam remittuntur.

Scða difficultas. Utrũ tm̃ qnqꝫ

sunt vniuersalia aut ꝑ̃dicabilia de quibus intentio vniuersalis predicatur vniuoce. vt genus de speciebus. ¶ Pro solutione prime partis supponitur primo ꝙ sicut tactũ est in exponibilibus hec dictio tm̃ quando additur subiecto alicuius ꝓpositiõis potest facere ꝓpositionẽ de excluso subiecto. aut ꝓpositionẽ exclusiuã. Et si subiectũ sit terminus numeralis adhuc potest teneri dupliciter. quia vel tenetur ꝓprie ⁊ sic facit ꝓpositionẽ exponibilẽ gratia alietatis. Aut improprie. ⁊ facit ꝓpositionẽ exponibilem gratia pluralitatis. ¶ Ex quo sequitur ꝙ hec ꝓpositio. Tm̃ quinqꝫ sunt vniuersalia potest habere tres sensus. Primus est. aliqua que sunt tm̃ quinqꝫ sunt ꝑ̃dicabilia. Secũdus est. qnqꝫ sunt ꝑ̃dicabilia ⁊ nulla alia a qnqꝫ sunt predicabilia. ⁊ iste est ꝓprius. Tercius est. qnqꝫ sunt predicabilia ⁊ nõ sunt plura ꝙ̃ qnqꝫ. ¶ Secũdo supponit̃ ꝙ vniuersale potest accipi dupliciter. Vno modo ꝓ eo qd̓ ꝑ se significat scilicet pro intentiõe vniuersalis. Alio modo pro eo qd̓ denominat scilicet pro re subiecta intẽtioni. ⁊ ꝯsimiliter istis duobus modis potest accipi ꝑ̃dicabile. ¶ Ex quo sequit̃ ꝙ ista ꝓpositio tm̃ qnqꝫ sunt vniuersalia potest exponi de intentionibus denominantibus. aut de rebus denominatis.

Suppositis his dicit̃ ꝙ tm̃ qnqꝫ

sunt vniuersalia. summendo illã ꝓpositionẽ vt est de excluso subiecto. siue etiam ly vniuersalia sumat̃ pro intentionibus denominantibus siue pro

rebus denomiatis. Patet. quia sua exponens est vera. Vnde sic exponit̃ de intentionibus aliqua que sunt tm̃ qnqꝫ sunt vniuersalia id est intentiones vniuersaliũ/pro denominatis sic. Tm̃ qnqꝫ sunt vniuersalia. aliqua que sunt tm̃ qnqꝫ sunt vniuersalia. id est res vniuersales. ⁊ illa etiã est vera. Dicit̃ scðo ꝙ si illa ꝓpositio sit exclusiua. ⁊ dictio improprie summatur ⁊ ly vniuersalia teneatur pro intentionibus denominantibus ꝓpositio ẽ vera. patet. qa sua exponens est vera. Nam sic exponitur. Tm̃ qnqꝫ sunt vniuersalia. id est quinqꝫ sunt intentiones vniuersaliũ in specie ⁊ nõ sunt plures ꝙ̃ quinqꝫ. Dicit̃ tercio ꝙ si illa ꝓpositio sit exclusiua. ⁊ dictio exclusiua improprie summatur. ⁊ ly vniuersalia pro rebus denominatis ꝓpositio est falsa. Patet. quia sua exponens est falsa. Nam sic exponitur. Tm̃ quinqꝫ sunt vniuersalia. id est quinqꝫ sunt res vniuersales ⁊ nõ sunt plures res vniuersales ꝙ̃ quinqꝫ. modo est falsa. Dicit̃ quarto ꝙ si ista ꝓpositio sit exclusiua. ⁊ dictio exclusiua ꝓprie summat̃. siue li vniuersalia teneatur pro intentionibus siue pro rebus subiectiuis ꝓpositio est falsa. Patet quia sua exponens est falsa. Nam sic exponitur. Quinqꝫ sunt vniuersalia ⁊ nulla alia a quinqꝫ. ⁊ tamẽ duo sunt vniuersalia. ¶ Sufficientia autẽ istorũ vniuersaliũ est hec. Omne vniuersale aut ꝑ̃dicatur in quid aut in quale. Si in quid hoc est dupplicit̃. quia vel dicit totam essentiam ⁊ quiditatez suoꝝ subijcibiliũ ⁊ sic est species. aut partem essentie ⁊ sic est genus. Si in quale. hoc est dupliciter. vel in quale substantiale. ⁊ sic est differentia. vel in quale accidentale. Et hoc dupliciter. qa vel est cõuertibile cũ aliquo cõmuni ad sua subijcibilia. ⁊ sic est ꝓpriũ. vel nõ est cõuertibile. ⁊ sic est accidens commune.

Circa ꝑ̃dicta obijcit̃ quadruplicit̃

Primo sic. Predicatũ ⁊ ꝑ̃dicabile idem sunt. saltem non differunt nisi ꝑ actum ⁊ aptitudinẽ. Sed tm̃ quatuor sunt predicata. ergo tm̃ quatuor sunt predicabilia. ¶ Secundo sic. philosophus primo topicorũ inter ꝑ̃dicata nõ ponit speciem nec differentiã. quia cum genere ordinanda est. ergo species ⁊ differentia nõ sunt vniuersalia. Tercio sic. Ens est vniuersale ⁊ tamẽ nõ est aliquot istoꝝ quinqꝫ. ergo plura sunt predicabilia ꝙ̃ quinqꝫ. ¶ Scða pars antecedentis patet. Primo qa nõ est gen⁹. vt vult phus tercio methaphisice. Nec species qa tunc haberet genus supra se. nec aliqd̓ alioꝝ triũ. qa ꝑ̃dicat̃ in qd. ⁊ ipsa ꝑ̃dicant̃ in quale. igit̃. Quarto sic. Diffinitio est vnũ predicatũ. ergo etiã erit vnũ predicabiliũ. tenet consequentia per illud quod dictum est ꝙ ꝑ̃dicatũ ⁊ predicabile sunt idem.

¶ Pro solutiōe istaꝝ supponit̄ p̄mo ꝙ p̄dicabile potest capi dupplicit̄. Uno modo cōmunit̄ vt est secūda intentio cōmunis omni illi qḋ est natū p̄dicari siue sit singulare siue vniuersale. siue vniuocū siue equocū. siue limitatū siue illimitatū. ꝛ sic p̄dicabile nō cōuertit̄ cū vniuersali. nec est propria passio eius. Alio modo accipit̄ specialit̄ ꝓ secūda intētione fundata sup̱ natura limitata nata p̄dicari de plurib᷒. ꝛ sic ꝯuertit̄ cum vniuersali. ꝛ ꝓpria passio. ¶ Secūdo supponit̄ ꝙ p̄dicatū etiā potest accipi dupplicit̄. Uno modo cōmunit̄ vt est scḋa intētio cōmunis omī illi qḋ est extremū ꝓpositiōis positū post copl̄a. Alio modo accipit̄ pro scḋa intētione fundata sup̱ eo qḋ est natū p̄dicari de ꝓpositiōe terminabili p̱ artē dyaleticā. ¶ Adhuc vtroq̄ȝ modo p̄dicatū ꝛ p̄dicabile possunt accipi dupplicit̄er. scilicet formalit̄ ꝛ fundamentalit̄. Predicatū ꝛ p̄dicabile p̄mo modo accepta nō differūt nisi scḋȝ actū ꝛ aptitudinē. sed p̄dicatū ꝛ p̄dicabile scḋo modo accepta nō sic differūt. sed sunt due intentiones penitus disparate que habēt diuersa fundamēta ꝓpinqua ꝛ diuersos terminos.

His suppositis ad p̄mū qḋ obijcit̄

dicit̄ negādo antecedēs. ¶ Ad scḋm negando ꝯsequētiā. Unde nō ponit ibi speciē inter p̄dicata. vel q̄a reducit̄ ad diffinitionē. vel q̄a species nō est p̄dicatū ꝓpositiōis dyaletice. nec etiā ponit differētiā. q̄a reducit̄ ad gen᷒. Predicat em̄ essentiā subijcibiliū nō cōuertibiliter sicut genus. ¶ Ad tercium dicit̄. ꝙ licet ens sit vniuersale transcendēs. tamen non est vniuersale limitatū. de quo solū intendit purphirius cū ordinet librū suū ad p̄dicamenta in quoꝝ coordinatiōe nō ꝑtinent trāscēdētia. ¶ Ad quartā dicit̄ negādo ꝯsequētiā. q̄a cū p̄dicatū ꝛ p̄dicabile sint intētiōes secūde distincte. habēt etiā distinctas species. Unde diffinitiōi nō potest ꝯpetere ratio vniuersalis. q̄a esse vniuersale habet vnū simplicē modū p̄dicādi. sed diffinitio includit duos modos p̄dicādi. scilicet qḋ ꝛ quale. ¶ Ad scḋam partē difficultatis dicit̄ ab aliq̄b᷒ ꝙ intētio vniuersalis nō dr̄ vniuoce vt gen᷒ de q̄nq̄ȝ vniuersaliū intētiōib᷒. ꝓbat̄ p̄mo sic. q̄a nihil dr̄ vniuoce de substātia ꝛ accidēte. sed aliqḋ vniuersale est substātia ꝛ aliqḋ est accidēs. igit̄ vniuersale nō dicit̄ vniuoce de eis. ¶ Scḋo sic. id qḋ dicit̄ scḋm prius ꝛ posterius de aliq̄bus nō dicit̄ vniuoce de eis. ꝗ ratio vniuoci debet esse eadem in vniuocis. sed vniuersale dicit̄ scḋm prius ꝛ posterius de q̄nq̄ȝ vniuersalibus. q̄a prius dicit̄ de genere q̄ȝ de alijs. igit̄. ¶ Qꝫ etiā nō sit genus ꝓbat̄ quādruplicit̄. Primo sic. Nullū vniuersale est genus ad q̄nq̄ȝ vniuersalia. ergo vniuersale nō est genus ad q̄nq̄ȝ vniuersalia. tenet consequentia ab vniuersali ad indefinitā. Antecedēs patet inductiue. q̄a nec genus est genus ad q̄nq̄ȝ vniuersalia. nec species est genus. ꝛ sic de alijs. ¶ Scḋo sic. Si vniuersale esset genus ad q̄nq̄ȝ vniuersalia sequeret̄ ꝙ idem esset genus ad seip̄m. Antecedēs est impossibile. igit̄ cōsequentia. Patet q̄a esset genus ad oīa vniuersalia ꝛ ad ip̄m met vniuersale. igit̄ esset gen᷒ ad seip̄m. ¶ Tercio si vniuersale esset genus ad q̄nq̄ȝ vniuersalia. vel esset genus generalissimū. vel genus subalternū. Nō genus generalissimū. q̄a tunc essent plura q̄ȝ decē. Nec subalternū. tum q̄a nō videret̄ sub quo genere generalissimo ꝯtineret̄. tum q̄a tunc nō esset genus ad oīa vniuersalia. q̄a aliqḋ vniuersale ꝯtinet̄ supra ip̄m. ¶ Quarto sic. Si vniuersale esset genus ad q̄nq̄ȝ vniuersalia sequeret̄ ꝙ gen᷒ ꝛ differētia essent species vniuersalis. Cōsequēs est falsum. q̄a membrū vnius bone diuisiōis non debet p̄dicari de alio membro eiusdē diuisionis. igit̄. ¶ Alij dicūt ꝙ intētio vniuersalis que fundatur in q̄ditate limitata est genus ad q̄nq̄ȝ vniuersaliū intentiones. Et ꝓbant. q̄a illud qḋ p̄dicatur de aliq̄bus in q̄d tanq̄ȝ de differentibus specie est genus ad illa. sed intentio vniuersalis p̄dicatur in q̄d de q̄nq̄ȝ intētiōibus vniuersaliū tanq̄ȝ de differentibus specie. ergo est genus ad illa. Prima pars minoris patet. q̄a illud p̄dicatur in q̄d qḋ conuenienter respondetur ad interrogationē factā p̱ q̄d. sed intentio vniuersalis est huiusmodi. Nam si queratur q̄d est genus. cōuenienter respōdetur ꝙ est vniuersale. igit̄. Secūda pars minoris patet. q̄a plus differūt intentio generis ꝛ intentio speciei q̄ȝ due intentiones generis. Sed due intentiones generis differunt numero. ergo alie differunt plus q̄ȝ numero. ꝛ p̱ cōsequens specie. ¶ Ad p̄dictas igitur obiectiōes respondendum est scḋm hanc opinionē. Ad p̄mā negando cōsequentiā. q̄a ibi est fallacia figure dictiōis. arguendo a suppositiōe p̱sonali ad simplicem. nec ibi arguitur ab vniuersali ad indefinitā. sed a d singularē. cuius tamē subiectū non est suppositū subiecti vniuersalis. sed est q̄ditas eius. Aliter posset dici negādo antecedēs. Nam genus. id est aliq̄d qḋ est genus. puta vniuersale est genus ad q̄nq̄ȝ predicabilia. ¶ Ad scḋm dicitur negando cōsequentiā. Et ad ꝓbationē dicitur ꝙ intentio vniuersalis est genus ad q̄nq̄ȝ intentiones vniuersaliū. nec continetur sub aliqua illarū. licet vna eaꝝ. videlicet intentio generis possit p̄dicari denomiatiue de ea. vt patet dicendo vniuersale est genus. ¶ Ad terciā dicitur ꝙ est genus subalt̄nū. Et ad p̄maꝫ improbationē dicitur ꝙ ꝯtinetur sub hoc genere generalissimo scḋa intētio ꝙ licet nō sit vnū de decē generib᷒ generalissimis realib᷒. est tamē vnū generalissimū intētionale. nec est incōueniēs in intentiōibus secūdis suo

Opinio scoti

Ad argumenta in oppositum

ut vite. V. intēcio vniuersalis sit genus ad quinq̄ vniuersalia. et p̄dicetur de eis vniuoce

Genus est spes. quo conceditur.

modo esse genera ⁊ species sicut in p̄mis. ¶ Ad scd̄am p̄bationē dicitur q̄ licet intentio vniuersalis nō sit genus ad oēs q̄ditates vniuersales. tamen est genus ad oēs intentiōes vniuersaliū. ¶ Ad quartā dicitur supponendo q̄ iste intentiōes genus. species. ⁊ sic de alijs possunt accipi vt q̄d id est vt quedā obiecta de q̄bus p̄dicantur vel sue diffinitiões vel sue p̄prie passiones. ⁊ sic sunt opposite. nec vna p̄dicatur de alia. Alio modo possunt accipi vt modus. id est vt sunt quidā modi sub q̄bus cognoscūtur sua fundamēta. ⁊ sic etiā nō p̄dicant̄ de seinuicē. ¶ Tercio modo possunt accipi. vna vt q̄d ⁊ alia vt modus. ⁊ sic possunt de seinuicem p̄dicari ¶ Et quo sequitur q̄ ista potest p̄cedi. genus est species. si ly genus summatur vt q̄d. id est vt quoddā obiectū cognoscibile. Et ly species vt modus. id est vt quoddā p̄dicatū denominatiuū sub quo cognoscitur gen⁹ Sed si summātur ambo vt q̄d. vel ambo vt modus. ip̄a est neganda. q̄a predicatur disparatū de disparato.

Tercia difficultas. Utrū vniuersale sit subiectū adequatū huius scientie.

Pro solutiōe supponitur p̄mo q̄ vt dictū est in similis duplex est vniuersale. scilicet cōplexū q̄d est ꝓpositio vniuersalis. ⁊ incōplexū. Et istud est multiplex. Quoddā est vniuersale in causando. vt deus. Aliud est vniuersale in distribuendo vt signū vniuersale. Aliud est in representando vt species intelligibilis. Et aliq̄d est in p̄dicando ⁊ de isto solū est hic sermo. ¶ Secūdo supponitur q̄ vniuersale in p̄dicando potest summi tripliciť. Uno modo ꝓ eo q̄d per se significat scilicet pro intentione vniuersalis. Et hoc dupliciter. Uno modo accipitur generaliť pro intentione fundata in om̄i q̄ditate apta nata esse in multis siue illa sit limitata siue non. Et isto modo de vniuersali nō est hic sermo. q̄a transcendit metas huius scientie. ¶ Alio modo accipitur specialiter pro intentione fundata in q̄ditate limitata tm̄. cuiusmodi sunt q̄ditates predicamētales. ⁊ isto modo accipitur hic. ¶ Secūdo modo accipitur vniuersale specialiť pro eo q̄d denominat. scilicet pro q̄ditate apta nata esse in multis. ⁊ isto modo nō accipitur hic. ¶ Tercio modo accipitur pro aggregato ex vtroq̄ scilicet ex intētiōe ⁊ q̄ditate vniuersalis. ¶ Tercio supponitur q̄ iste termin⁹ subiectū habet octo significatiōes vt patebit in similis. ⁊ solū de vltima est hic sermo. scilicet de subiecto attributionis ¶ Quarto supponitur q̄ scd̄m aliquos inter se distinguuntur subiectum sciētie ⁊ obiectū. q̄a subiectū est pars obiecti. est em̄ id q̄d subijcitur in cōpositione demōstratiōis. sed obiectū sciētie est ip̄a tota demonstratio cōposita q̄ terminat actū sciēdi. Istud scd̄m p̄batur dupliciť. Primo

Complexū / duplex vle / Incōplexū — p̄dicādo / causando / distribuendo / rep̄sentādo

quia nihil scitur scd̄m p̄hm p̄mo posterioꝝ nisi verū. sed sola propositio est vera. ergo sola ꝓpositio scit̄. ⁊ p̄ ꝯsequēs ē obiectū sciētie. ¶ Secūdo sic Idem est obiectū sciētie ⁊ assensus. sed sola ꝓpositio est obiectū scientie assensus. ergo sola ꝓpositio est obiectū sciētie assensus. Et de ista differentia plura alia dicentur p̄mo posterioꝝ. Et licet forte sit bene posita. tamē ab autoribus nō obseruatur. Nā frequēter vocat subiectū obiectū. vt patet in his metris. Obiectū verna. ⁊ cetera. ¶ His suppositis dicitur p̄imo q̄ vniuersale cōplexū. similiť vniuersale in causando. in distribuendo ⁊ rep̄sentādo. ⁊ vniuersale in cognoscēdo nō sunt subiectū huius scientie. Istud est notū de se. Dicitur scd̄o q̄ vniuersale in p̄dicādo sumptū ꝓ eo q̄d nominat nō est subiectū huius scientie. Probatur. q̄a oīs sciētia realis est de aliquo tali vniuersaliter igitur nullū tale vniuersale est hui⁹ scientie subiectū adequatū. Dicitur tercio q̄ vniuersale acceptū pro aggregato ex intētiōe ⁊ re subiecta intentiōi nō est huius sciētie nec cuiuscūq̄ alteri⁹ subiectū attributiōis. Patet q̄a est ens p̄ accidēs. Dicitur quarto q̄ vniuersale sumptū ꝓ eo q̄d p̄ se significat ⁊ scd̄o modo sub ratiōe vniuersalitatis est hui⁹ sciētie subiectū attributiōis. Probatur p̄mo. q̄a in ista sciētia p̄supponitur de eo q̄d est ⁊ q̄a est. ⁊ p̄ ei⁹ diffinitionē demonstrātur passiōes de eo. vtputa p̄dicabile de multis ꝯsimilibus. ⁊ oīa ꝯsiderata in ista sciētia habēt attributionē ad ip̄m tanq̄ partes subiectiue aut ꝓprietates parciū subiectiuaꝝ. aut aliquo alio mō. igitur. Scd̄o. quia ista sciētia dicitur s. ia de vniuersalib⁹ vel p̄dicabilib⁹. sed nullū q̄nq̄ p̄dicabiliū potest esse subiectū. quia nec oīa collectiue sumpta possunt esse subiecta. quia subiectū cuiuslibet sciētie debet esse vnū vnitate formali. relinquitur ergo q̄ aliquid cōmune ip̄is sit subiectū. sed illud nō potest esse p̄dicabile. quia p̄dicabile cū importat aptitudinē est q̄dā passio. igitur est vniuersale.

Responsio ad difficul.

Ex quo infert talis cōclusio.

Intētio vniuersalis a qua denominatur quelibet quiditas limitata vniuersalis est hui⁹ scīe attributiōis subiectū. Hec ꝯclusio relinquitur ꝓbata ex iā p̄dict⁹. Dr̄ aūt itētio vlis ad excludēdā rē subiectā intētiōi. Dr̄ vltra. a q̄ denomiatur q̄libet quiditas limitata vlis. ad excludēdā intētionē vniuersalis que denominat quiditates transcendentes. ¶ Ad rationes. ¶ Ad p̄mā. negādo minorē. Et ad p̄bationē dr̄ q̄ species habet passiōes vles. ⁊ tū dr̄ vt q̄a essent genera. Dico q̄ sunt ꝓpria denoīatiue. Et cū dr̄ vltra q̄ aliquid cōtentū sub specie. dico q̄ nō est incōueniēs aliquid contentū sub specie denoīatiue esse cōuertibile cū genere. p̄sertim in intentionib⁹ secūdis. vt p̄dicabile q̄d dr̄ esse ꝓpriū est ꝯuertibile cū vniuersali.

Ad secũdã dicit̃ ꝙ nec inquantũ intentio. nec inquantũ denominatiua ꝑme intentionis. sed inquantum vniuersalis.

Ad terciã dicit̃ ꝙ intentio vniuersalis nõ dicit̃ ꝓprie de chymera. sed solũ improprie ⁊ similitudinarie. Et licet iste terminus chymera sit terminus cõmunis vniuocus. summendo vniuocũ pro eo qđ dicit vnũ cõceptũ realem vel ymaginatiuũ. tamen nõ est vniuocus summendo vniuocũ pro eo qđ significat vnũ verũ ꝯceptũ realem.

Ad quartã dicit̃ ꝙ sicut indiuiduum cõtinet̃ sub vniuersali. ideo scientia tractat de indiuiduo in ordine ad suas passiões est pars scientie que tractat de vniuersali de ordine ad suas

Videt̃ autẽ neqꝫ genus. ⁊ cetera.

Ista est pars executiua huiꝰ libri in qua purphirius determinat de vniuersalibus in speciali. ¶ Et diuidit̃ i duas partes. In prima det̃minat de ipis scđm se ⁊ absolute. In secunda determinat de ipis cõparatiue. comparando ea ad inuicem penes conuenientiã ⁊ differentiaꝫ. Secũda pars incipit ibi. Commune quidem extra. ¶ Prima pars adhuc diuiditur in qnqꝫ capitula scđm ꝙ sunt quinqꝫ vniuersalia. In primo capitulo determinat de genere. Et diuiditur in duas partes. In ꝑma parte ponit multiplicitatẽ huius termini genus ¶ Et intendit duas conclusiones. ¶ Prima conclusio. Isti termini genus ⁊ species non dicunt̃ simpliciter. id est vno mõ seu vniuoce de specie. ꝓbabit in caplõ sequente. De genere ꝓbat qa iste terminꝰ genꝰ dicit̃ tripliciť ꝓut sufficit ad ꝓpositũ. qa alij modi nõ valent ad cognoscẽdũ genꝰ logicũ. Primo mõ dicit̃ genꝰ collectio aliquoꝝ qđ ãmodo se habẽtiũ ad aliqđ vnũ ꝑmũ ꝑncipiũ ⁊ ad seinuicẽ. vt collectio romanoꝝ dicit̃ vnũ genꝰ. qa illi q̃ sunt de illa collectione habẽt habitudinẽ ad vnũ ꝑmũ scꝫ ad romulũ ⁊ ad seinuicẽ habitudinẽ scꝫ ꝯgnatõis affinitatis vl' ꝓximitatis. ⁊ ꝑ illud ꝑmũ ꝑncipiũ diuerũt romani ab oibꝰ alijs generibꝰ. vtputa a gallis vel burgũdis. ¶ Scđo mõ dicit̃ genꝰ vniuscuiusqꝫ generatõis ꝑncipiũ. vel qđ genuit. vel in quo quis genitus est.

Exemplũ de illo qui genuit. vt tantalus fuit genꝰ horestis. ⁊ hercules fuit hijlli. Exemplũ de loco in quo genitus est. vt thebe fuit genus pindari. qa pindarus natus est thebis. Et athene fuerũt genus platonis. Qꝫ autem locus sit genus. id est ꝑncipiũ generatiõis ꝓbat purphirius dicẽs. Etenĩ patria est ꝑncipiũ vniuscuiusqꝫ generatiõis. queadmodũ ⁊ pater. ¶ Secũda cõclusio. Inter istas duas significatiões generis secũda videt̃ esse promptissima. id est magis vsitata. ꝓbat dupplicit̃. Primo qa romani nõ sunt dicti vnũ genus nisi qa sunt genus ex vno genere. scilicet ex romulo. Et cicropides similit̃ nõ sunt dicti vnũ genꝰ. nisi qa sunt ex vno genere scilicet ex cicrope. ergo secũda significatio fuit prior ꝑma ⁊ ꝑ cõseqns est magis vsitata ¶ Scđo sic. Principiũ vniuscuiusqꝫ generatiõis prius est appellatũ genus qꝫ ipa tota generatio. ⁊ ab ipo ꝑncipio sumit generatio distinctionẽ ab alia generatiõe. ergo scđa significatio est prior ꝑma ⁊ ꝑ cõsequẽs magis vsitata. ¶ Tercio modo dicit̃ genus illud cui supponitur species. Et istud dicit̃ ad similitudinẽ alioꝝ modoꝝ. Et ꝑmo ad similitudinẽ generis secũdo modo dicti. qa sicut genꝰ secũdo modo dictũ est ꝑncipiũ multoꝝ hoim descendentiũ ab eo. sic genus tercio modo dictũ est ꝑncipiũ suarũ specierũ. Sed nota ꝙ hoc est differenter. qa illud est ꝑncipiũ effectiuũ ⁊ istud est ꝑncipiũ formale ⁊ qditatiuũ. Scđo dicit̃ ad similitudinẽ generis ꝑmo modo dicti. qa sicut genus ꝑmo modo dictũ cõtinet quendã multitudinẽ hoim supple. sic genus tercio modo dictum cõtinet multitudinẽ specierũ que sub ipso sunt. Sed nota ꝙ hoc est differenter. qa primũ cõtinet actualiter. ⁊ terciũ potẽtialit̃ tm̃. ¶ In scđa parte que incipit ibi. Tripliciter ergo purphirius eligit acceptionẽ generis. de qua intendit dicens. Cũ ergo iste terminus genus dicat̃ tripliciter. id est tribus modis solũ. de tercio modo est sermo apđ philosophos. Et ipm sic describunt. id est diffiniũt. Genus est qđ de pluribus ⁊ differentibus specie in eo qđ qd sit ꝑdicat̃. ¶ Pro cuius diffinitiõis declaratiõe ponit purphirius talẽ diuisionẽ. Eoꝝ que ꝑdicant̃ quedã ꝑdicant̃ de vno solo. id est nõ de pluribus vt indiuidua. sicut hic ⁊ hec ⁊ hoc. Alia vo predicantur de pluribus. sicut qnqꝫ vniuersalia de qbus dicit exemplum in textu. Differt aũt genus ab indiuiduo per hoc qđ ꝑdicatur de pluribꝰ. Differt a specie per hoc quod ꝑdicat̃ de pluribus speciebus. vt animal de homie ⁊ boue. Species aũt ꝑdicat̃ de solis indiuiduis. vt homo ꝑdicatur de socrate ⁊ platone. que differũt solũ numero. Et intellige hanc differentiam de specie specialissima. ¶ A ꝓprio vo differt genus. qa ꝓpriũ ꝑdicatur de vna sola specie cuius est ꝓpriũ ⁊ de indiuiduis. vt risibile ꝑdicat̃ de hoie

⁊ particularibus hoībus. Gen⁹ vō ꝑdicatur de pluribus ⁊ differentib⁹ specie. Differt aũt a differentia ⁊ cõmuniꝫ accidẽtib⁹. qa q̃uis ipa ꝑdicetur de pluribus differentibus specie. tamẽ ꝑdicantur in eo qđ quale. ⁊ genus in eo qđ qd. illa em̃ ꝯuenienꝫ respõdẽtur ad inꝫrogationẽ fact ꝑ quale. Nã si queratur qualis est homo. ꝯuenienꝫ respõdetur ꝙ est rationalis. Et si queratur qualis est coruus. ꝯuenienꝫ dicitur ꝙ est niger. Genus autem respondetur ad inꝫrogationẽ factã ꝑ qd. vt si queratur qd est homo. respõdemus animal. Ex ꝑdictis infert purphirius ꝙ ꝑdicta diffinitio generis nihil supfluũ ꝯtinet. nihil etiã diminutũ. quare sequitur ꝙ est bona. Et ex isto passu possent elici ꝯditiões bone diffinitiõis.

Circa hunc textũ queriꝫ vtrũ due

diffinitiões generis logici sint in ꝑcedẽti textu sufficienter assignate.

Et arguiꝫ ꝑmo cõtra suppositum

qa gen⁹ nõ est diffinibile. ergo diffinitiões ei⁹ nõ sunt bene assignate. Antecedens ꝓbatur quadruplicíꝫ. Primo qa genus est solũ descriptibile vt patet in textu vbi dicitur ꝙ etiam describentes. ⁊ cetera. Et in fine capituli vbi dicitur ꝙ descriptio generis nihil supfluũ ꝯtinet. igitur nõ est diffinibile. tenet ꝯsequẽtia. qa descriptio ⁊ diffinitio distinguũtur. Scđo. qa solius speciei est diffinitio. sed genus nõ est species. ergo generis nõ ẽ aliqua diffinitio. Tercio. Nullũ cõcretũ est diffinibile. sed genus est qđdam cõcretũ igitur nõ est diffinibile. Maior patet. qa om̃e diffinibile est in genere. cõcretũ aũt nõ est in genere. vt videtur haberi ex tercio topicoꝝ. igitur. Quarto qa alqđ genus nõ est diffinibile. vt patet de genere generalissimo. ergo nullũ genus est diffinibile. Tenet ꝯseqenutia qa nõ est maior ratio de vno q̃ꝫ de alio.

Scđo arguiꝫ. Illud qđ cõtinetur

equaliter sub aliquo tercio nõ supponitur illi. sed species cõtinetur equaliter cum genere sub vniuersali. cum sint species vniuersalis. vt dictũ est in ꝑcedẽti questiõe. igiꝫ ꝑma diffinitio generis nõ est bene assignata. Minor patet. qa species eiusdẽ generis sunt coequeue sub suo genere.

Tercio arguiꝫ. Prima diffinitio

ꝯuenit alijs a diffinito. ergo nõ est bene assignata. Antecedẽs ꝓbatur quadruplicíꝫ. qa enti supponitur species. Scđo qa differẽtie supponitur speci

es. Tercio. qa huic diffinitiõi substãtia corporea aĩata sensibilis supponitur species. Quarto. qa celo supponũtur oẽs species istoꝝ iꝼerioꝝ. ⁊ tamẽ nullũ istoꝝ est genus. igitur ꝑma diffinitio generis in qua dicitur genus est cui supponitur species. est insufficienter assignata.

Quarto arguiꝫ. Si secũda diffini

tio generis esset sufficienter assignata vel ꝑ eã diffiniretur intẽtio generis vel res subiecta intentioni. vel aggregatũ ex vtroq̃ꝫ. Nõ terciũ. qa illđ est ens ꝑ accidẽs cui nõ potest esse diffinitio. Nec scđm. qa logic⁹ non habet diffinire res subiectas intẽtiõibus. quia alias esset ꝑhus realis. Nec primũ. quia intẽtio generis nõ ꝑdicatur de plurib⁹ differẽtib⁹ specie. sed solũ de plurib⁹ differẽtib⁹ numero. cũ sit species specialissima vniuersalis. igitur ⁊ cetera. Cõfirmatur. quia hec diffinitio nõ ꝯuenit cuilibet cõtẽto sub diffinito. ergo nõ est bona. Antecedẽs patet. quia nõ conuenit speciei specialissime que continetur sub genere.

In oppositum arguiꝫ auctoritate

purphirij ponẽtis illas diffinitiões. ¶ Pro solutiõe hui⁹ questiõis. ⁊ ad declarationẽ textus de acceptiõib⁹ generis mouentur alique difficultates

Prima difficultas est vtrũ diffini

tũ qđ diffinitur ꝑ duas diffinitiões generis logici sit intẽtio vel res subiecta itẽtiõi. Et ꝯsiꝫr possit q̃ri de alijs diffinit. logicalib⁹. Ad quã dicũt aliqui ꝙ hic diffinitur res subiecta itẽtiõi. ꝑut subiacet ipi intentiõi. ⁊ ꝑ hoc differt ꝯsideratio logici a ꝯsideratiõe methaphisica. quia methaphisic⁹ ꝯsiderat rerũ quiditates ꝑut ꝯueniunt in quiditate entis. Logic⁹ autem ꝯsiderat eas ꝑut subiacẽt intẽtiõib⁹ secũdis. Hec oppinio ꝓbatur quadrupliciter. Primo. illud qđ diffinitur ꝑdicatur in quid de re. sed res subiecta intẽtiõi ꝑdicatur in qd de re. vt patet de aĩali. qđ ꝑdicatur ĩ qd de homine ⁊ boue. nõ aũt intẽtio generis cũ sit accidẽs rei. igiꝫ hic nõ diffiniꝫ intentio. sed res subiecta intẽtiõi. ¶ Scđo sic. Illud qđ hic diffiniꝫ ꝑdicaꝫ de diuersis specieb⁹. sed intẽtio generis nõ ꝑdicaꝫ de diuersis speciebus sed solũ de diuersis indiuiduis. cum sit species specialissima vniuersalis. ¶ Tercio sic. Per diffinitionẽ speciei infert⁹ ponẽdã diffiniꝫ res subiecta intentioni. ergo per predictas diffinitiões magis diffinitur res subiecta intẽtiõi. Antecedẽs patet. qa si diffinireꝫ ibi itẽtio. etiã hic diffinireꝫ intẽtio. Et cũ ille intentiones sint quedã disperata. vnũ disperatum diffiniretur ꝑ aliud quod videtur inconueniens.

¶ Quarto sic. Si ꝑ illas diffinitiões diffinire͛ intẽtio ⁊ nõ res subiecta intentioni sequeretur ꝙ oẽs particule posite in diffinitiõe essent intentionales. cõsequẽs est falsum. igi͛. Cõsequẽtia patet. qa vnũ qḋqȝ debet diffiniri ꝑ ea que sunt eiusdẽ ratiõis cũ eo. Falsitas cõsequentis patet. quia iste terminus species accipi͛ in illis diffinitiõibus ꝓ p̃ma intẽtiõe. qḋ patet qa nullũ genus ꝑdica͛ de differentibus specie in hac intentiõe species. ſȝ de ꝯueniẽtibus in ea. ergo si illa particula sit ꝯueniẽter posita oportet illũ terminũ species summi pro p̃ma intentiõe. Et ꝯfirma͛. qa totꝰ ꝓcessus porphiriȷ̃ nõ vide͛ esse nisi de re subiecta intentioni. vt patet in suis exemplis. Et ꝑ hoc ꝙ dicit genus tercio modo dictũ dici ad similitudinẽ aliorũ modoꝝ. sed intentio generis nullã habet similitudinẽ cũ illis modis Res aũt subiecta intentioni habet illã similitudinẽ. igi͛ ⁊ cetera.

Contra istũ moduȝ dicẽdi arguit͛

quadrupliciter. Primo sic. Illud diffini͛ a logico qḋ ꝑ se cõsidera͛ a logico. sed res subiecta intentioni nõ ꝯsidera͛ ꝑ se a logico. sed solũ ꝑ accidẽs Tũ qa logica est ꝑse de intentionibus secũdis adiunctis p̃mis. tum quia tunc logica esset scientia realis sicut phisica ⁊ methaphisica. ¶ Scḋo sic Illud qḋ hic diffini͛ debet esse vniuocũ ad oẽs ꝗditates ꝑdicamentales ꝑdicabile in ꝗd de differentibus specie. sed nulla res subiecta intẽtioni est vniuoca oĩbus ꝗditatibus ꝑdicamẽtalibus ꝑdicabilis in ꝗd de differentibus specie. ergo ⁊ cetera. Minor ꝓba͛ p̃mo ꝑ illos de illa oppiniõe. qa no cõcepũt esse aliq́d vniuocũ decẽ ꝑdicamentis. Scḋo qa si esset aliqua talis res maxime esset ens. sed hoc nõ. qa ens nõ est genus. vt patet quarto topicoꝝ ⁊ tercio methaphisice. ens. ⁊ vnũ nõ possunt esse genera. qa ꝑdicant͛ de oĩbus. ¶ Tercio sic. Si hic diffiniretur res subiecta intentioni quero de illa re. vel est animal. vel color. vel substantia. vel quantitas. vel aliqḋ alioꝝ generũ. sed nullũ istoꝝ est dicendũ. qa qua ratiõe dicere͛ vnũ. eadẽ ratione dicendũ esset de aliȷ̃s. igi͛. Si dicas qḋ q̃libet istoꝝ prout substat intentioni diffinitur. Cõtra. Diffinitũ debet esse ꝯuertibile cũ diffinitionẽ. sed nullũ istoꝝ siue ꝯsidere͛ sub intentione siue aliter est ꝯuertibile cũ diffinitionibus ꝑdictis. igitur ⁊ cetera. ¶ Quarto sic. Qḋ non habet vnũ ꝑ se ꝯceptũ nõ potest esse diffinitũ ꝑ ꝑdictas diffinitiões. sed res prout subiacet intentioni generis nõ habet vnũ ꝑ se ꝯceptũ. sed aggregatũ ex re ⁊ intentione que sunt diuersaꝝ rationũ. igitur Aliter ergo dicendũ est ꝙ diffinitũ qḋ diffinitur per illas diffinitiones generis logici est intentio generis ꝯcretiue designata. que ꝑdicatur de pluribꝰ differentibꝰ specie

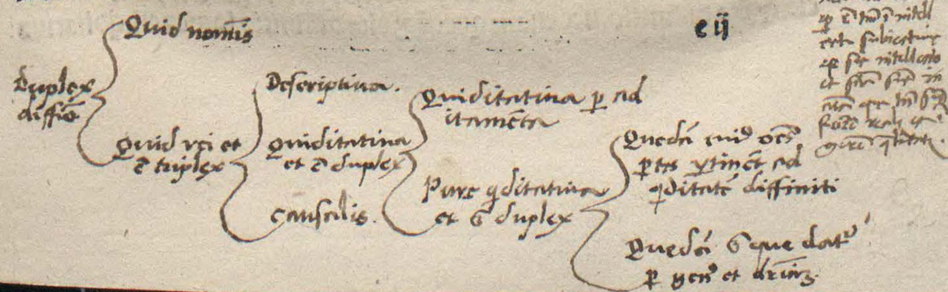
predicatione significata. sed nõ ꝑdicatione exercita. ¶ Pro cuius opinionis declaratione supponitur ꝙ iste terminus genus potest accipi dupliciter. Vno modo p̃me intentionaliter. ⁊ tunc habet illas duas significationes que sunt in textu posite. ⁊ adhuc aliquas alias de quibus nõ fit mentio in textu eo ꝙ cũ ip̃is nullã habet similitudinẽ genus logicũ. Alio mõ accipi͛ secũdo intentionaliter. Et hoc dupplr͛. Vno modo accipitur grãmaticaliter ꝓut est quidã modus significandi. ⁊ sic nõ capi͛ hic. Alio modo logicali͛. ⁊ quia est terminus concretus. ideo potest adhuc accipi dupp̃liciter. Vno modo pro eo qḋ ꝑ se significat. scilicet pro intentiõe generis fundata in quiditate apta nata dici de differẽtibus specie ⁊ terminata ad illa. ⁊ istã significationẽ habet quãdo subȷ̃ci͛ respectu istoꝝ verborum ꝑdica͛. dici͛. diuidi͛ ⁊ similiũ. Alio modo potest accipi ꝓ eo qḋ ꝯsignificat ꝓ illa quiditate. ⁊ istã significationẽ habet siue pro illo cõsignificato supponit quãdo subȷ̃ci͛ respectu huius verbi est. vt cũ dici͛. genus est in pluribus speciebus. ¶ Scḋo supponitur qḋ ꝑdicari ꝑ se est intentionũ ⁊ rei ꝑ accidens. esse aũt ꝑ se est esse rei. ideo exercet illud in p̃mis intentionibus qḋ ꝑdicari significat in intentionibus. vt si significe͛ genus predicari de specie tunc sic exercetur dicendo. homo est animal. ¶ Tercio supponitur ꝙ duplex est predicateo scilicet siguificata ⁊ exercita. Predicatio significata est actus ꝑdicationis. vt ꝑ ista verba ꝑdica͛. dici͛. aut affirma͛ aut nega͛. designa͛. vt patet cũ dici͛. genus ꝑdica͛ de specie. superius affirmatur de inferiori. Predicatio exercita est actus ꝑdicationis ꝑ istud verbũ est explicite vel implicite exercitus. vt cũ dici͛ homo est animal. vel socrates est homo. Et hanc distinctionẽ intelliges ꝑ distinctionem de negatione significata ⁊ negatione exercita. Vel ꝑ distinctionem de exclusione aut reduplicatione significata ⁊ exercita. Vnde sicut patet per istos terminos nego vel negatio actus negandi significa͛. Et ꝑ istõ aduerbiũ nõ exerce͛ sic ꝑdicatio per ista verba dici͛. predica͛. significatur Et ꝑ istud verbũ est exerce͛. ¶ Ex istis infer͛ p̃mo ꝙ ꝑdicatio significata in secũdis intentiõibus nõ potest exerceri in eisdẽ. nisi forte in his que se habent vt superius ⁊ inferius. vel vt subiectũ ⁊ ꝓpria passio. Primũ patet qa ꝑdicatio ista. genus ꝑdica͛ de specie male exerce͛ ꝑ istã. species est genus. ¶ Scḋm patet. qa ista genus ꝑdica͛ de hoc genere. cõuenient͛ exercetur ꝑ istã. hoc genus est genus. Et ista. ꝑdicabile ꝑdica͛ de vniuersali ꝑ istã. vniuersale est ꝑdicabile. ¶ Scḋo infer͛ ꝙ ꝑdicatio significata in secũdis intentionibus disparatis exerce͛ in p̃mis intentiõibꝰ. vt ista. genus ꝑdicatur de specie. exercetur in ista. homo est aĩal. ¶ Tercio infertur

contra aliquos ꝙ a p̄dicatiõe significata in intentiõibus secũdis ad p̄dicationẽ exercitam in primis nõ est cõsequẽtia formalis. q̄a stat antecedẽs esse verũ cõsequente existente falso.

His suppositis dicit̃ p̄mo ꝙ illud q̄d hic diffinitur p̄ diffinitiões generis nõ est res subiecta intentiõi, pbat̃ illis quatuor ratiõibus que posite sunt supra cõtra p̄mã oppinionẽ. Dicitur scd̃o ꝙ hic diffinitur intentio generis ꝯcretiue designata. Probat̃. q̄a illud q̄d hic diffinit̃ cui p̄ se inest diffinitio. sed hoc est tm̄ secũda intentio. eo ꝙ in diffinitiõe ponũt̃ p̄dicata intentionalia. que p̄ se p̄mo insunt intentioni ꝛ rei subiecte p̄ accidẽs. igit̃ ꝛ cetera. Dicit̃ tercio ꝙ illud cui cõuenit actus exercitus correspõdẽs actui significato p̄ diffinitionẽ est res subiecta intentioni ꝛ nõ secũda intentio. Patet. q̄a intentio generis nõ p̄dicat̃ in q̄d p̄dicatiõe exercita nisi de differentibus numero. licet denominatiue possit p̄dicari de differentibus genere. vt dicẽdo animal est genꝰ color est genus. ꝛ cetera. ¶ Et ad ratiões alteriꝰ oppinionis respõdet̃. Ad p̄mã igit̃. ꝙ licet intentio generis nõ sit q̄d rei cũ sit accidẽs eius. tñ p̄dicatur p̄dicatione significata in q̄d de re. ¶ Ad scd̃am dicit̃ ꝙ licet intẽtio nõ p̄dicet̃ p̄dicatõe exercita in q̄d nisi de differentibus numero, tamẽ p̄dicatione significata bene p̄dicat̃ de differentibus specie. ¶ Ad terciã dicit̃ negando antecedẽs. Et ad p̄bationẽ dicit̃ ꝙ licet in absolutis vnũ disparatũ nõ potest diffiniri p̄ aliud. tamẽ in relatiuis. cuiusmodi sunt genus ꝛ species hoc fieri potest. ¶ Ad q̄rtã igit̃ dicit̃ ꝙ intẽtio generis est relatio rationis. relatiões aũt solent diffiniri p̄ fundamentũ ꝛ terminũ. Inde est ꝙ specie q̄d importat terminũ relatiõis generis supponit p̄ fundamẽto. Nec est incõueniẽs in diffinitiõibus relatiuorum poni aliq̄d ꝙ sit alteriꝰ rationis ad ip̄ãs. ¶ Ad cõfirmationẽ dicit̃ ꝙ p̄cessus purphirij dat̃ in manifestioribus nobis. ꝛ ita exemplificat p̄ p̄mas intentiões. non q̄a de eis determinent diffinitiões. sed q̄a p̄ eas cognoscunt̃ scd̃e intentiões. Dicit̃ vltra ꝙ dedit cõuenientiã generis scd̃o modo dicti cum alijs. q̄a illud est fundamentũ intentionis generis quam per se considerat.

Scd̃a difficultas Utrũ diffinitio generis data in ratione p̄dicabilis sit q̄ditatiua aut descriptiua. Pro cuius solutione supponit̃ p̄mo ꝙ p̄ma diffinitio generis in qua dicit̃. genꝰ est cui supponit̃ species est sic intellegenda. Genus est natura cõmunis. siue vniuersale cui directe imediate ꝛ formalit̃ supponit̃ species. per hoc

ꝙ dicit̃ immediate excludit̃ indiuiduũ. q̄d licet ponat̃ sub genere. hoc tamen nõ est immediate. Et p̄ hoc ꝙ dicit̃ directe excludit̃ differentia que indirecte ponit̃ sub genere. Sed scd̃a diffinitio que dat̃ de eo in ratione p̄dicabilis est sic intelligẽda. Genus est vniuersale q̄d p̄dicat̃. id est aptum natũ est p̄dicari p̄dicatiõe significata immediate ꝛ directe de pluribꝰ differentibus specie in eo q̄d q̄d. ꝛ oẽs iste particule sunt determinate in similis. ¶ Scd̃o supponit̃ ꝙ duplex est diffinitio. scilicet diffinitio q̄d nois ꝛ diffinitio q̄d rei. Diffinitio q̄d nois est oratio explicãs q̄d p̄ nomẽ significatur. cuiusmodi est diffinitio chymere. ꝛ ista cõuenit tam entibꝰ q̄ȝ nõ entibus. Diffinitio q̄d rei est triplex. scilicet descriptiua. causalis ꝛ q̄ditatiua. Diffinitio descriptiua est q̄d est esse rei significans p̄ accidentalia. vt p̄ p̄priũ. ꝛ accidentia cõmunia. cuiusmodi sunt ista. homo est aĩal risibile. ꝛ homo est aĩal mansuetũ sociale bipes. ¶ Diffinitio causalis est oratio q̄d est esse rei per causas ip̄ius rei significãs. cuiusmodi est ista. homo est ens cõpositũ ex corpore ꝛ aĩa rationali. ¶ Diffinitio quiditatiua est duplex. q̄dam est pure quiditatiua. cuius oẽs partes pertinent ad quiditatẽ diffiniti. cuiusmodi est ista. homo est animal rationale. Alia est quiditatiua data p̄ additamẽta. cuiusmodi est diffinitio cuiuslibet relatiui. in qua cũ genere ꝛ differẽtia diffiniti additur aliquod extrinsecum diffinito. videlicet terminus ip̄sius relatiui. ¶ Diffinitio pure quiditatiua adhuc est duplex. Quedam est cuius omnes partes pertinent ad quiditatem diffiniti. sed nõ vt genus ꝛ differentia. vt diffinitiones generũ generalissimorum que dantur per ens ꝛ modũ intrinsecũ contrahentẽ ens ad ip̄as. Alia est que dat̃ per genus ꝛ differentiã. Et de ista communiter loquuntur autores. Unde boheetius dicens ꝙ sola species diffinitur loquitur de ista. ¶ Tercio supponitur ꝙ scd̃m scotũ quarto scripti ad hoc ꝙ aliquid proprie sit diffinibile diffinitione quiditatiua quinq̄ȝ conditiones requiruntur. Prima est ꝙ sit ens positiuũ. Per hoc excluduntur entia priuatiua. Secũda est ꝙ sit per se vnũ. ꝛ per hoc excluduntur entia per accidens. Et ratio huius est. quia diffinitio est sermo explicans essentiam rei. Sed ens per accidens nullam habet essentiam. igitur. Tercia est ꝙ sit ens reale. ꝛ per hoc excluduntur entia rationis. Et intellige de entibus rationis que solũ habẽt esse p̄ actũ intellectꝰ cuiusmodi sunt figmenta ꝛ intentiones secunde. Quarta ꝙ sit vniuersale. Et per hoc excluduntur singularia. Unde singularium non est diffinitio. demonstratio neq̄ȝ scientia. vt habet̃ primo posteriorum.



Quinta est ꝙ sit cõpositũ. ⁊ per hoc excluduntur simplicia simpliciť. Dicitur aũt cõpositũ qđ includit genus ⁊ differentiã. Ex qbus patet ꝙ diffinitio ꝓprie dicta est tm̃ entis positiui/ꝑ se vnıꝰ/realis ⁊ vniuersalis cõpositi realiter ex materia ⁊ forma. vel quantũ ad cõceptus. cuiusmodi sunt species accidentiũ. ¶ Quarto supponiť ꝙ dupplicia sunt diffinibilia. quedã sunt absoluta. vt homo ⁊ albedo. Et ista diffiniunť per ea que sunt omnino de quiditate sua. Alia sunt relatiua vt pater ⁊ filius. ⁊ illa diffiniuntur per aliquã que nõ sunt de quiditate. tamẽ de necessitate requirunť in diffinitione ad habendũ ꝯceptũ cõpletũ ⁊ ꝑfectũ ipoꝝ diffinibiliũ relatiuoꝝ. Et ratio huius est. qa sicut se habet res ad entitatẽ. ita se habet ad cognoscibilitatẽ. vt vult philosophus secũdo methaphisice. Sed sic est ꝙ relatiuũ necessario in essendo aut in entitate dependet a suo termino. ergo etiam in cognoscendo dependebit ab eo. ⁊ ꝑ cõsequẽs necessario est ponendus in diffinitiõe ipius relatiui.

His suppositis diciť ꝑmo scđz aliquos ꝙ diffinitio generis data in ratione ꝑdicabilis nõ est qditatiua. ſꝫ descriptiua. ꝓbant ꝑma ratione ante oppositũ. ¶ Sed cõtra istud arguitur. qa illa diffinitio que datur ꝑ ꝓpriũ genus ⁊ ꝓpriã differentiã est qditatiua. sed diffinitio generis est huiusmodi. igitur. Maior est nota ex ꝑdictis. Minor ꝓbať. qa in ea ponitur hoc relatiuũ qđ. dans intelligere suũ antecedens scilicet vniuersale qđ est genus diffiniti vt supra ꝓbatum est. Ponitur etiã ꝑdicari de pluribꝰ differentibus specie in eo ꝙ qd. qđ est qđdam cõplexũ ex pluribus differẽtijs ꝯuertibilibꝰ cũ diffinito. ¶ Unde nota ꝙ vniuersale diuiditur immediate ꝑ has differẽtias ꝑdicari in qd ⁊ ꝑdicari in quale. deinde ꝑdicari in qd si cõstituat aliqđ genus illđ nõ est nobis nominatũ. ideo diuidimꝰ ipã ꝑ ꝑdicari in qd de differẽtibꝰ specie. q̄ differentia cõstituit genus. Et predicari in qd de differentibus numero. que differentia cõstituit speciẽ. Dicitur ergo aliter ꝙ illa diffinitio generis est diffinitio quiditiua data ꝑ additamentũ. ⁊ hoc summendo diffinitionẽ qditatiuã cõmuniť ꝓut potest cõuenire tam ꝑmis intentionibus ꝙ̄ secũdis. Prima pars patet ꝑ rationẽ immediate tactã. Scđa pars patet. qa illa diffinitio datur ꝑ additamentũ. cuius aliqua pars est extrinseca ⁊ accidens diffinito. Sed diffinitio generis est huiusmodi. qa in ea ponitur iste terminus specie q̄ supponit ꝓ fundamẽto correlatiui generis. Illud aũt fundamentũ nullo modo ꝑtinet ad rationẽ generis. Dicitur tercio ꝙ illa diffinitio. nec etiam quecũqꝫ alia diffinitio logica est qditatiua

ꝓprie. Probať. qa diffinitio qditadiua ꝓprie dicta est solius entis realis. sed illa diffinitio nõ est entis realis. sed est entis intentionalis. igiť. Maior patet ex suppositis. Posset etiã ꝓbari. qa diffinitio ꝓprie dicta est oratio qd est esse rei significãs. vt habeť ꝑmo topicoꝝ. Sed entia ratiõis nõ habent qd. cũ nõ sint res nisi forte equocãdo de isto termino res. igiť nõ habẽt diffinitiões ꝓprie dictas. ¶ Si quereres quomodo ergo de ipis est sciẽtia. cũ diffinitio sit mediũ sciẽdi. Dico ꝙ eo modo quo sunt entia habent sufficiẽtẽ diffinitionẽ ad habendam sciẽtiã de ipis. que posset largo nomine dici quiditatiua.

Tercia difficultas Utrũ iste ꝓpositiões sint concedende. Genus est genus. Animal est genus. Homo ẽ species. rationale est differẽtia. Risibile est ꝓpriũ. Albũ est accidẽs. Pro solutione ꝑme partis supponiť ꝑmo ꝙ genus potest accipi dupplicıter Uno modo ꝓ eo qđ ꝑ se significat. Alio modo ꝓ eo qd denominat. Et si ꝓ eo qđ significat accipiať hoc est adhuc dupplicıť qa vel accipiť vt qd vel accipiť vt modus. ¶ Scđo supponiť ꝙ hec ꝓpositio genus est genꝰ potest habere plures sensus. Primꝰ est scđm ꝙ iste terminꝰ genus teneť vtrobiqꝫ ꝓ denoiato. Scđs ẽ ꝓm quẽ teneť vtrobiqꝫ ꝓ ꝑ se significato Et istis duobꝰ modis est ꝑdicatio ydemptica. Tercius scđm quẽ iste terminus genus a parte subiecti teneť ꝓ denomiato. ⁊ a parte ꝑdicati ꝓ ꝑ se significato. ⁊ vt modus. ⁊ talis ꝑdicatio est denomiatiua. qa est cõsimilis isti. Animal est genus. Quartus est scđm quẽ iste terminꝰ genus a parte subiecti summiť ꝓ ꝑ se siguificato. ⁊ in ꝑdicato ꝓ denomiato. ⁊ talis ꝑdicatio est materialis similis huic. Genus est aial. Quintus est scđm quez iste terminꝰ genꝰ vtrobiqꝫ sũmiť ꝓ ꝑ se significato. Sꝫ a parte subiecti sũmiť vt qd. ⁊ i ꝑdicato sũmiť vt modꝰ. ⁊ talis ꝑdicatio ẽ denoitiua sĩlis huic Color est genꝰ. ita ꝙ ꝑ illã ꝓpositionẽ denotať ꝙ hec intentio genꝰ est natura ꝑdicabilis de pluribus speciebus in qd. Sextus est scđm quem iste terminus genus vtrobiqꝫ summiť ꝓ per se significato. sed in subiecto summiť vt modus. ⁊ in predicato vt qd.

His suppositis diciť primo ꝙ hec ꝓpositio genus est genus in quatuor ꝑmis sensibus est cõcedẽda. patet practicando oẽs sensus. ¶ Diciť secũdo ꝙ in duobus vltimis sensibus illa est neganda. Patet. qa genꝰ est species specialissima vniuersalis. ergo genus nõ est genus. ⁊ ꝑ cõsequens illa est neganda. genus est genꝰ. Pri

ma cōsequētia patet ꝑ diffinitionē speciei specialissime. Scd̄a patet. q̄a si vnū cōtradictoꝝ est verū. alterū cōtradictorū est negādū. Si ergo ista sit vera. Genus nō est genus. ista est negāda. Genus est gen⁹. que est sua cōtradictoria. que sunt due singulares eiusdē subiecti ⁊ p̄dicati diuerse qualitatis. eo ꝙ subiecta illaꝝ supponūt simpliciť. ⁊ ꝓpositōes quaꝝ subiecta supponūt simpliciť sunt singulares. vt alias dictū est in similis. ¶ Pro solutione secūde partis dicēdū est scd̄m aliquos ꝙ oēs ille ꝓpositiōes devirtute sermonis aut derigore logice sunt negāde. aut saltē nō simpliciť ꝯcedende. Scd̄o sunt distinguende scd̄m qd̄ subiecta eoꝝ possunt supponere materialiť. ⁊ sic sunt cōcedēde. Vel ꝑsonaliť. ⁊ sic sunt negande. Probant sic. q̄a nihil positū a parte p̄dicati restringit quo ad significationē ťminū positū a parte subiecti. ergo illi termini genus. differētia. ⁊ sic de alijs. qui sunt termini scd̄e intentiōis verificabiles tm̄ de ťminis nō possunt restrīgere subiecta illaꝝ ꝓpositionū ad supponēdū materialiť ꝓ seipis. tenet cōsequētia. q̄a oīs termin⁹ in rigore sermonis semꝑ supponit ꝓ suo significato. nisi sit aliqd̄ impediēs. Et si dicať. ille ꝓpositiōes simpliciť concedūť ab autoribus. igiť nō sunt negande. aut distinguēde. Respōdēt isti ꝙ tales ꝓpositiōes cōmuniť cōcedunť causa breuitatis ꝓ istis. Iste ťminus animal est genus. iste ťminus homo est species. iste ťmin⁹ rationale est differentia. ⁊ sic de alijs. Scd̄o sic. Bene sequiť. Animal est gen⁹. ergo istd̄ animal est genus. vel illud animal est genus. sed cōsequēs est simpliciter negandū. ergo ⁊ antecedens. Qꝫ aūt bene sequiť patet. q̄a ab indefinita ad singulares disiunctiue sumptas est bona cōsequētia. Et ꝙ illa sit indefinita patet p̄mo. q̄a in ea subiciť cōmunis sine signo. Scd̄o q̄a ꝑ additionē signi vniuersalis nullo alio addito vel remoto potest fieri vniuersalis. Tercio q̄a ipa est cōsimilis isti. Animal est albū. sed illa est indefinita. igiť ¶ Alij dicūt ꝙ tales ꝓpositiōes sunt concedende scd̄m ꝙ subiecta earum supponūt simpliciť ꝓ natura cōmuni. Vnde ponūt vnā regulā. ꝙ quādocūqꝫ terminus cōmunis nō impeditus subijciť respectu p̄dicati scd̄e intentionis tūc supponit simpliciť. Diciť aūt ťminus cōmunis ad differentiā ťmini singularis. q̄ semꝑ supponit discrete. Diciť scd̄o. nō impeditus q̄a cū addiť termino cōmuni signū distributiuū tūc habet suppositionē parcialem. vt cū diciť. nullū animal est genus. Diciť vltra respectu p̄dicati scd̄e intētiōis. q̄a respectu p̄dicati p̄me intētiōis habet suppositionem parcialē. Et intellige hoc respectu p̄dicati scd̄e intentiōis significantis intentionem fundatā in re. q̄a respectus termini secunde intentionis significantis intentionē fundatā in termino terminus cōmunis habet supposi

---

V. genus pot saluari in vna specie.

tionem materialē. vt patet dicēdo homo est nomē. amo est verbū. Et ad illud qd̄ assumebať pro alia oppinione ꝙ nihil positū a parte p̄dicati restringit ťminū positū a parte subiecti diciť vno modo ꝙ licet nō restringat quo ad significationē. bene tamē restringit quo ad suppositionē. Et sic isti termini genus. species ⁊ sic de alijs possunt restringere istos ťminos homo animal. equus. asinus. ⁊ sic de alijs ad suppositionē simplicē. Aliter diciť ꝙ ibi nō est restrictio. vt patet ꝑ diffinitionē restrictiōis. sed est quedā denomiatio modi. accipiēdo terminū ꝓ eo qd̄ significat de suo primario significato cui cōueniūt illa p̄dicata ⁊ nō significatis secūdarijs que sunt supposita significati primarij.

Quarta difficultas. Vtrū genus

possit saluari in vnica eius specie. ¶ Pro cuius solutione suppniť p̄mo ꝙ genus saluare in vna specie potest dupliciť intelligi. Vno modo ꝑm eius essentiam. Alio modo scd̄m eius potestatē. Est aūt essentia generis q̄ditas aut natura ipius generis. Sed potestas est cōmunicabilitas nature generis scd̄m quā ipa diciť formaliť cōmunicabilis plurib⁹ differētibus specie. ⁊ sunt ista duo vna res realiť. sed termin⁹ distinguūť formaliť sicut fundamentū ⁊ relatio aptitudinalis. ¶ Scd̄o supponiť ꝙ genus saluari in vna specie scd̄m suā potestatē potest intelligi dupliciť. Vno modo formaliter ⁊ subiectiue. Alio modo terminatiue ⁊ completiue.

His suppositis diciť p̄mo ꝙ gen⁹

scd̄m suā essentiā potest saluari in vnica specie. q̄a essentia generis est indiuisibibilis. ergo vbicūqꝫ repiť ibi tota reperiť. Sꝫ repiť in vna specie. ergo ibi tota reperiť. Diciť scd̄o ꝙ genus potest saluari in vna specie scd̄m eius potestatē formaliter ⁊ subiectiue. sicut in vna specie reperitur formalis ratio ipsius potestatis que est cōmunicabilitas. Probatur. quia vbicūqꝫ reperitur fundamentū alicuius relationis aptitudinalis. ibi reperiť ipa relatio. sed in vna specie reperitur essentia generis. que est cōmunicabilitatis fundamentū. ergo in vna specie est cōmunicabilitas. ⁊ per consequens potestas. Dicitur tercio ꝙ genus nō potest saluari scd̄m eius potestatem completiue ⁊ terminatiue in vna specie. hoc est dictū ꝙ vna species nō terminat totam potestatem generis. Probať. quia potestas generis est relatio aptitudinalis habens pro fundamento essentiam. ⁊ pro termino adequato ⁊ completo species completas oppositas. ergo non potest saluari nisi in speciebus oppositis.

¶ Ex his patet ꝙ genus necessario req̄rit plures species. etiã actu ⁊ non solũ potẽtia aut aptitudine. Patet. p̄mo auctoritate bohecij in libro diuisionũ dicentis. Jdcirco sub genere minus duabus speciebus esse non possunt. Et quarto topicoꝝ. Si species p̄dicat̄ de equalibus cũ genere iterimit̄ illud qḋ ponit̄ pro genere. q̄a semp̄ de paucioribus oportet speciem p̄dicari q̄ȝ genus. ¶ Scḋo sic. q̄a habere plures species ponit̄ in diffinitione generis. ⁊ genus ex sua ratione diuidit̄ ꝑ differẽtias oppositas. q̄rũ vtraq̄ȝ adueniens generi cõstituit speciẽ. ergo sub genere non possunt esse pauciores species duabus. ¶ Sed circa ista adhuc restat dubiũ vtrũ genus predicet̄ de pluribus speciebus ratione sue essentie. vel ratiõe toti⁹ potestatis. vel ratiõe part̄. potestat̄. ¶ Pro cui⁹ solutiõe supponit̄ ꝙ gen⁹ potest p̄dicari duppl̄r de suis specieb⁹. Vno mõ ratiõe essentie precise abstrahendo a ratione superioꝝ vel inferioꝝ. Alio modo ratione sue potestatis. puta ratiõe differentiarũ. ꝑ quas cõtrahitur ad cõstitutiones suarũ specierũ. Et hoc potest cõtingere dupplicit̄. Vno modo ratiõe totius potestatis. Alio modo ratiõe partis potestatis. vt puta ratiõe vni⁹ differẽtie cõstitutiue vnius speciei. ¶ Hoc supposito dicit̄ p̄mo ꝙ gen⁹ p̄dicat̄ de suis speciebus ratione totius essentie ⁊ etiã ratione potestatis eius. Nam genus ratione sue essentie ⁊ potestatis habet ꝙ sit genus. ergo etiã ab ea habet ꝙ predicet̄ de pluribus speciebus. ¶ Dicit̄ secũdo ꝙ genus nõ p̄dicat̄ de pluribus speciebus ratiõe vnius potestatis. Patet q̄a ista pars cõuertit̄ cũ illa specie quã cõstituit. ergo ratiõe eius nõ p̄dicatur de pluribus. Dicit̄ tercio ꝙ ad rationẽ generis non requirit̄ ꝙ actu ꝯcipiant̄ sue species ꝑ speciẽ intelligibilẽ. vel qḋ actu existãt in rerũ natura. sed sufficit ꝙ sint apti nati cõcipi existere. vel apte nate existere. q̄a accidit generi ꝙ eius species cõcipiant̄ vel existant in rerũ natura. igitur.

Cõclusio. Diffinitiões generis logici

sunt in textu sufficiet̄ assignate. Patet. q̄a eis cõueniũt ꝯditiões bone diffinitionis. que cõmuniter ponunt̄ tres vt visum est in similis.

Ad ratiões ante oppositũ. Ad pri

mam dicit̄ negãdo antecedens. Et ad p̄mã ꝓbationẽ dicit̄ ꝙ purphiri⁹ nõ capit ibi discribere specialit̄ vt distinguit̄ ꝯtra diffinire q̄ditatiue. Ad secũdã ꝓbationẽ dicit̄ negãdo minorẽ. q̄a genus est species vniuersalis Ad terciã ꝓbationẽ negãdo maiorẽ. Et ad ꝓbationẽ dicit̄ ꝙ illa auctoritas debet intelligi de genere morũ. ⁊ nõ de genere p̄dicamentali vt potest patere in textu philosophi in illo passu. Ad quartã ꝓbationẽ dicit̄ ꝙ illa cõsequẽtia est bona. sed si inferat̄ ex illo cõsequẽte. ergo genus nõ est diffinibile cõmittit̄ fallacia figure dictionis ꝓpter imitationẽ supposiõis huius termini genus.

Ad secũdã dicit̄ ꝙ licet itẽtio spe-

ciei nõ supponat̄ intẽtioni generis. tamẽ res subiecta intẽtiõi speciei supponitur rei subiecte intentioni generis.

Ad terciã dicitur negãdo antece-

dẽs. Et ad p̄mã ꝓbationẽ dicit̄ ꝙ species nõ supponit̄ imediate enti. Ad secundã ꝓbationẽ ꝙ differẽtie nõ supponunt̄ directe generi. Ad terciã ꝓbationẽ dicit̄ ꝙ licet species supponat̄ illi diffinitiõi tanq̄ȝ cõtentũ sub diffinito. nõ tamẽ tanq̄ȝ inferius sub suo vniuersali. Ad quartã dr̄ ꝓbationẽ ꝙ hoc est verũ de suppositione logicali. sed nõ de suppositione formali. scḋm quam species supponitur generi.

Ad quartã patet q̇d sit dicendũ ex

prima difficultate. Ad cõfirmationẽ. ꝙ homo nõ cõtinet̄ sub diffinito. licet contineatur sub eo quod denominatur a diffinito.

Species est quod predicatur de pluribus.

Jstud est secũdũ capitulũ huius libri in quo purphiri⁹ determinat de secundo vniuersali scilicet de specie. Et diuidit̄ in duas partes p̄ncipales. Jn p̄ma ponit multiplicitatẽ huius termini species. ¶ Jn secũdo eligit acceptionẽ. de qua intendit in hoc loco. Dicit ergo p̄mo ꝙ species dicit̄ vno modo forma. id est pulchritudo vniuscuiusq̄ȝ rei. Et isto modo accipitur cũ dicit̄ ꝙ species priami digna est imperio. Et nota ꝙ scḋm istã acceptionẽ iste terminus species est terminus p̄me intentiõis. Alio modo dicit̄ species ea que est sub assignato genere. id diffinito vel distincto Et isto mõ accipit̄ cũ dicim⁹ hoiem ẽ speciẽ animalis ⁊ albũ. id est albedinẽ esse speciẽ coloris. ⁊ triangulũ esse speciẽ figure. Et nota ꝙ scḋm istã acceptionẽ iste t̄min⁹ species est t̄min⁹ scḋe intẽtiõis. Multe alie sunt acceptiões hui⁹ termini species. sed ille obmittũt̄. eo ꝙ nõ habẽt similitudinẽ cũ specie logica. ¶ Deinde purphiri⁹ ꝓbat p̄dictã diffinitionẽ speciei

nō esse bonā. ⁊ hoc sic. In diffinitione generis posita est species: ergo in diffinitiōe speciei nō debet poni genus. tenet cōsequētia qa alias in illis diffinitiōibus fieret circulus. Ad hoc respōdet ꝙ genus ⁊ species sunt relatiua. Nā genus dicit̃ alicuiꝰ genus. ⁊ species alicuius species. ideo necesse est ibi vtroꝝꝫ rationibus vtrisꝫ vti. In scđa parte que incipit ibi Assignant aūt. ꝓsequit̃ de specie logica. Et diuidit̃ in tres particulas. In prima particula ponit tres diffinitiōes speciei. Prima est. Species est q̄ ponit̃ sub assignato genere. Scđa est. Species est de qua genus in eo ꝙ qd p̄dicat̃. Tercia. Species est qđ de pluribus ⁊ differētibus solū numero in eo ꝙ qd sit p̄dicat̃. Et ista diffinitio differt ab alijs duabꝰ. qa ipa soli cōuenit speciei specialissime. sed alie due cōueniūt tam speciei specialissime q̄ꝫ subalterne. In scđa particula declarat istas diffinitiōes. ponendo vnā coordinationē p̄dicamētalē. Et intēdit talē cōclusionē. In vnoquoꝫ p̄dicamento sunt quedā generalissima. quedā specialissima. ⁊ quedā intermedia. ¶ Pro cuius ꝓbatiōe supponit ꝙ generalissimuꝫ est supra qđ nō est aliud supueniēs genus. Et specialissimū est post qđ nō est alia inferior species. Sed intermedia sunt genera ⁊ species ad aliud ⁊ ad aliud sūpta. id est cōparata. ¶ Hoc supposito ꝓbat cōclusionē suā exēplo dicēs ꝙ in p̄dicamēto substātie substātia p̄mo est genus sub qua ponit̃ corpꝰ ⁊ sub corpe corpꝰ animatū. sub quo aial. sub animali ponit̃ aial rationale sub quo homo. sub hoīe v̄o forma ⁊ plato. q̄ sunt particulares hoīes Et inter ista est genus generalissimū. qa est genus solū. homo v̄o est specialissimū qa est species solū. Intermedia aūt sunt genera ⁊ species. vt aial ē genus animalis rationalis ⁊ species corpis. ⁊ aial rationale est genꝰ hominis ⁊ species aīalis. homo aūt est species aīalis rationalis. sed nō est genus particulariū hoīm. Probat. qa illud qđ est ꝓximū enti indiuiduo est solū species ⁊ nō genus. Ex quo patet ꝙ sicut substātia ē genus generalissimū eo ꝙ nihil est supra eā. supple tanq̄ꝫ genus. qa bene habet ens qđ nō est genus ad ipam. sic homo est species specialissima cū nō habeat post se species. sed solū indiuidua. ⁊ ea que sunt in medio sunt species eoꝝ que sunt supra ipa. ¶ Ex quo infert ꝙ habēt duas habitudines. vnā ad superiora scđm quā dicūt̃ species eoꝝ. Et aliā ad inferiora ꝺm quā dicunt̃ genera. sed extrema scilicet generalissimū ⁊ specialissimū nō habēt nisi vnā ꝺm quā supple possunt dici vel genera vel species. Nā generalissimū nō habet nisi habitudinē ad inferiora. cū sit supmū genꝰ. ⁊ p̄mū p̄ncipiū specialissimū solū habet habitudinē ad supiora quoꝝ est species. sed nō habet aliā habitudinē ad inferiora. Et licet dicat̃ species indiuiduoꝝ. hoc tñ alit̃ q̄ꝫ species superioꝝ. Quia dr̃ indiuiduoꝝ velud ea cōtinēs. Et

species superioꝝ. qa cōtinet̃ ab eis. ¶ Ex p̄dictis infert duas diffinitiōes generalissimi. ⁊ tres specialissimi. ⁊ vnā intmedioꝝ. Prima diffinitio generalissimi est hec. Generalissimū est qđ cū sit genus nō est species. Secūda. Generalissimū est supra qđ nō est aliud supueniēs genus. ¶ Prima diffinitio specialissimi est hec Specialissimū est qđ cū sit species nō est genus Scđa. Specialissimū est qđ cū sit species nunq̄ꝫ diuidit̃ p species. Tercia Specialissimū est qđ de pluribus ⁊ differētibꝰ numero in eo qđ qd sit p̄dicat̃. ¶ Diffinitio intermedioꝝ est hec. Intmedia sunt genera ⁊ species ad aliud ⁊ ad aliud sumpta. ¶ Scđo declarat p̄dictā cōclusionē p coordinationē ciuilē. qa in coordinatiōe ciuili ita aliqs est pat̃ ꝙ nō est filius. sicut iupiter. Et aliqs ita est filius ꝙ nō pater. sicut agamenon. Alij sunt patres ⁊ filij respectu diuersoꝝ. sicut atrides. pelopides ⁊ tantalides. Ergo a simili in coordiatiōe p̄dicamentali aliqd ita erit genus ꝙ nō erit species. Et aliqd ita erit species ꝙ nō erit genus. Et aliqua erunt genera ⁊ species respectu diuersoꝝ. ¶ Et subdit purphirius qđ nō est omino simile ī istis coordinationibus ciuili ⁊ p̄dicamētali. qa in familijs. id est in coordinatione familie plures familie reducunt̃ ad vnū p̄ncipiū. Verbigratia. Ad iouem. sed in generibus ⁊ speciebus. id est in coordinatiōibus p̄dicamentalibus plures nō reducunt̃ ad vnū p̄mū p̄ncipiū. Probat. qa reducerēt ad aliqđ p̄mū p̄ncipiū maxime esset ad ens. sed hoc nō. igit̃. Minorē ꝓbat. qa ens nō est vnū cōmune genus oīm. nec oīa sunt eiusdē generis scđm vnū supmū genus. ergo ad ens nō possunt reduci plures coordinationes tanq̄ꝫ ad supmū genus. Antecedēs ꝓbat̃ dupliciter. Primo. qa aristoteles in p̄dicamētis dicit ꝙ decē p̄dicamēta. id est decē generalissima sunt q̄si decē rerū p̄ncipia p̄ma. Scđo. qa si ens esset genꝰ ad oīa p̄dicamenta oīa dicerent̃ entia vniuoce. Cōsequēs est falsum. igit̃. Fallitatē cōsequētis ꝓbat dupplicit̃. Primo. qa si qs oīa entia vocet equoce ī qđ nuncupabit ⁊ nō vniuoce. Scđo. qa ens predicat̃ solū scđm nomen vnū. ⁊ nō scđm diffinitionis rationē. que scđm nomen est. ergo predicat̃ equiuoce ⁊ nō vniuoce. cōsequēter qa ipe fecit mentionem de numero generum generalissimoꝝ. ideo etiam ipe incidentaliter determinat de numero specialissimorū ⁊ indiuiduoꝝ dicens. decem sunt generalissima. Specialissima v̄o sunt in numero quodam. sed ita diffinito. id est determinata. Indiuidua aūt que post specialissima sunt. infinita sunt. ¶ Ex quo sequitur ꝙ merito descendentē a generalissimis ad specialissima iubet plato quiescere in specialissimis. ita ꝙ non sit vlterius diuisio per differentias formales ⁊ speciuocas.

Et ratio huius est duplex. Prima. qa descendentẽ a generalissimis ad specialissima oportet diuidere speciuocis differentijs. Sed vltra specialissima nõ sunt differẽtie speciuoce. ¶ Scda ratio. qa sicut plato dicit. Infinita sunt relinquẽtia ab arte. qa eoꝝ nõ potest fieri disciplina. Sed indiuidua sunt infinita vt dictũ est. igit̃. ¶ Scdo sequit̃ ꝙ descẽdẽtẽ a generalissimis ad specialissima necesse est ꝑ multitudinẽ ire. id est diuidere vnum in multa. ⁊ ascẽdẽtibus a specialissimis ad generalissima necesse est colligere multa in vnũ. ¶ Scda m partẽ ꝓbat. qa ascẽdẽdo a specie ad genus ascendit̃ ad magis cõmune. sed cõmune est semꝑ collectiuũ ⁊ adunatiuũ. Diuisiuũ aũt est singulare. igit̃ ascẽdẽdo a specialissimis ad generalissima oportet ire ꝑ collectionẽ ⁊ colligere multa in vnũ. Minorẽ ꝓbat per participationẽ speciei. plures hoĩes sunt vnus homo. Primã partẽ corrollarij ꝓbat. qa descẽdẽdo a generalissimis ad specialissima fit descẽsus ad singularia que sunt diuisiua vt dictũ est, vnde vnus homo cõmunis fit plures in singularibus. ¶ In tercia particula recapitulat ea que dicta sunt. ⁊ determinat de modo pdicandi eoꝝ que in coordinatiõe pdicamentali ponunt̃ dicẽs. Determinatũ est de genere ⁊ specie qd sit vtrũqꝫ ⁊ ꝙ vnum genus habet plures species. Diuisio enim generis semꝑ est in plures species. Dictum etiam est ꝙ genus predicat̃ de specie. Et generaliter oĩa superiora de inferioribus predicant̃. Species vͦo neqꝫ de genere sibi proximo. neqꝫ de superioribus predicat̃. Et hoc est qa pdicatio istaꝝ nõ cõuertit̃. oportet enĩ equale de equis pdicari. vt risibile de homine. aut maiora de minoribus. vt animal de hoĩe. Minora vͦo de maioribus nõ predicant̃. Et nota ꝙ per equa intelligit cõuertibilia. per maiora superiora. ⁊ per minora inferiora. Et cũ dicit minora nõ pdicari de maioribus. hoc debet intelligi pdicatiõe directa ⁊ formali. vel hoc debet intelligi vniuersaliter. Nã ista est falsa. Oĩe animal est homo. ¶ Ex his infert purphirius tria corrollaria. Primũ est. De quocũqꝫ pdicat̃ species de illo pdicat̃ genus illius speciei. ⁊ genus illius generis inclusiue vsqꝫ ad generalissimũ. Patet. qa si socrates est homo. ⁊ homo est animal. ⁊ aĩal est substãtia. socrates etiã est homo. animal ẽ substãtia. semꝑ enĩ superiora de inferiorib⁹ pdicant̃. ¶ Scdm corrollariũ. Species pdicat̃ de indiuiduis. genus aũt de speciẽ ⁊ indiuiduo. generalissima aũt de generib⁹ si sint plura subalt̃na de specie ⁊ indiuiduo. Terciũ corrollariũ. Generalissimũ pdicat̃ de oĩb⁹ sub eo positis. scilicet generibus. speciebus ⁊ indiduis. sed genus qd est immediate ante specialissimaꝫ. predicatur solũ de specialissimis ⁊ indiuiduis. Species vͦo solum de indiuiduis.

Et quia fecit mentionẽ de indiuiduo ideo ostendit qd sit indiuiduũ. pmo sic. Indiuiduũ est qd de vno solo particulari pdicat̃. vt sortes. ⁊ hoc albũ ⁊ hic veniens. ⁊ suffronice filius. si solus sit ei fili⁹. Scdo sic indiuidua dicunt̃ quoniã vnũqdqꝫ eoꝝ ex ꝓprietatibus cõsistit. quarũ collectio nũqꝫ in alio erit eadẽ. Et ratio huius est. qa ꝓprietates socratis nunqꝫ essent eedẽ in alio particulari. sed ꝓprietates hoĩs in cõmuni erũt eedẽ in pluribus particularibus hoĩbus in eo ꝙ hoĩes sunt. ¶ Ex pdictis infert ꝙ indiuiduũ cõtinet̃ sub specie. ⁊ species sub genere. hoc declarat qa genus est qddã totũ respectu speciei. ⁊ indiuiduum est pars speciei. species aũt est pars ⁊ totũ. sed different̃. qa est pars alterius scilicet gener̃. sed est totũ. nõ alterius. sed alijs. partibus enĩ totũ est. scilicet indiuiduis. ¶ Finaliter epilogat dicens. sufficient̃ dictũ est de genere ⁊ specie. qd generum qd specierũ. ⁊ que sunt indiuidua ⁊ quot dicens. Genus ⁊ species dicuntur. ⁊ cetera.

Circa hũc textũ querit̃ Utrũ diffinitio speciei in qua dicit̃. Species est qd pdicat̃ de pluribus differentib⁹ numero in eo qd qd. sit sufficienter assignata.

Et arguit̃ pmo ꝙ nõ: qa scdm purphiriũ in textu genus ⁊ species sunt correlatiua. ideo necesse est ĩ vtrũqꝫ diffinitionibus vtrisqꝫ vti. Sed in hac diffinitiõe non ponit̃ genus. ergo ista diffinitio est insufficiens. ¶ Et cõfirmat̃. qa hec diffinitio cõuenit generi igit̃ nõ est bene assignata. Antecedẽs patet. qa genus pdicat̃ de differentibus specie in qd. ergo pdicat̃ de differentib⁹ numero. tenet ꝯsequentia. qa qcũqꝫ differunt specie etiã differunt numero. vt vult philosophus quinto methaphisice.

Scdo sic Nulli⁹ eiusdẽ rei possunt esse plures diffinitiones ex sexto topicoꝝ. sic nec possunt esse plures essentie. sed speciei est vna alia sufficiens diffinitio. vt hec. Species est que ponitur sub assignato genere. ergo ista nõ est sufficienter assignata. Et cõfirmatur per hanc diffinitionẽ nõ differt species a diffinitione. Naꝫ aĩal rationale qd est diffinitio hoĩs pdicat̃ de differentibus numero in eo qd quid. igitur.

Tercio sic. In ista diffinitiõe ponitur negatio. ergo est insufficiens. Antecedens patet. qa inferi⁹ addit̃ supe

riori scilicet differentibus huic termino pluribus. qui tunc valet sicut multis. Nam oīs differẽtia includit multitudinẽ. ⁊ p cõsequẽs cum dicit̃ de pluribus differentibus idẽ bis repetit̃. ⁊ sic est nugatio. Et cõfirmatur q̄a aliqua species p̄dicat̃ de pluribus que tamẽ nõ differũt numero. vt patet de hoīe q̄ p̄dicat̃ de isto sorte ⁊ de isto sorte. que tamẽ nõ differunt numero. cũ sit eis idem nomẽ scilicet sortes.

Quarto arguit̃ sic Species nõ est

p̄dicatũ scd̄m philosophũ p̄mo topicoꝝ. ergo nec est p̄dicabile. tenet cõsequentia q̄a p̄dicatũ ⁊ p̄dicabile nõ differũt nisi penes actũ ⁊ aptitudinẽ

In oppositum arguit auctoritate

purphirij ponentis illã diffinitionẽ. ¶ Pro declaratiõe textus p̄cedentis ⁊ solutione questionis mote mouent̃ alique difficultates.

Prima difficultas. Utrũ tres dif

finitiones speciei cũ eius diuisione ⁊ declaratione illarũ diffinitionũ sunt conuenieter posite in textu. ¶ Pro cuius solutione supponitur primo ꝙ iste terminus species est equocus ad multa. vt patet in his versib⁹. Pa neries. forma species dicatur potestas. Accidit ⁊ redolet quoq̄ʒ predicat species. Et solũ hic est sermo de vltima acceptione. ¶ Scd̄o supponit̃ ꝙ prima diffinitio speciei que est hec. Species est que ponit̃ sub assignato genere sic est intelligẽda. Species est relatio suppositiõis alicuius nature vel quiditatis dicit̃ formalit̃ suppositioni generum. ¶ Uel sic. Species est natura aut quiditas que formalit̃ directe ⁊ immediate supponit̃ generi. Dicit̃ p̄mo formalit̃. ad excludẽdũ ea que supponũt localit̃. Dicit̃ secũdo directe. ad excludẽdũ differẽtias diuisiuas generis. que licet ponãtur sub genere lateralit̃. sicut diuidens sub diuiso. nõ tamen directe. Dicit̃ tercio immediate. ad excludendũ indiuidua. que licet supponant generi formaliter ⁊ directe. q̄a p̄dicat̃ de eis in q̄d. tamẽ nõ sibi supponunt̃ immediate sed mediate. scilicʒ mediante specie. ¶ Sed cõtra illã particulã obijcit̃ q̄a ex ea sequeret̃ ꝙ homo nõ esset species substantie aut corporis animati. cũ nõ ponat̃ immediate sub his. cõsequẽs est falsum igit̃. Ad istud dicit̃ vnomodo ꝙ illi particule immediate adhuc subiũgẽda est ista particula respectu generis ꝓpinqui. ita ꝙ sit sensus. Species est natura aut q̄ditas que formalit̃ directe ⁊ immediate ponit̃ sub genere ꝓpinquo assignato. id est diffinito aut determinato. ¶ Dicũt aũt aliq̄ ꝙ hec diffinitio cũ secũda

nõ faciũt nisi vnã diffinitionẽ. ⁊ tũc dicũt ꝙ p̄ma particula distinguit speciẽ a genere. ⁊ secũda distinguit eã a differentia. Ex quo patet ꝙ scd̄m illuʒ modũ dicẽdi glosando p̄mã diffinitionẽ que est p̄ma particula hu⁹ diffinitionis nõ oportebit ponere ly directe. q̄a satis excludunt̃ differentie per scd̄am particulã. q̄a genus nõ p̄dicat̃ de eis in q̄d. Sed istud dictũ nõ est de intentione purphirij. Nam purphirius ponẽs differentiaʒ inter illas diffinitiones dicit ꝙ tercia ꝯuenit soli speciei specialissime. ⁊ alie due cõueniunt tam speciei specialissime q̄ʒ subalterne. ¶ Tercio supponit̃ ꝙ scd̄a diffinitio speciei est sic intelligenda. Species est natura aut q̄ditas de qua genus in eo ꝙ q̄d sit p̄dicat̃. Et differt ista a p̄ma q̄a p̄ma explicat tm̃ respectũ suppositiõis speciei ad genus prescindendo a subicitate. Sed secũda explicat respectũ subicitatis eius ad genus tanq̄ʒ ad suum vniuersale. ¶ Tercia aũt diffinitio sic est intelligẽda. Species est vniuersale incõplexũ q̄d p̄dicat̃. id est aptũ natũ est p̄dicari de pluribus. id est multis differẽtibus numero numerositate rei ⁊ non nõis tm̃ in eo q̄d quid. In qua diffinitione dicitur primo vniuersale. q̄d ponit̃ pro genere. Dicitur secundo predicat̃. id est aptum natũ est predicari ⁊ melius est q̄ʒ potest predicari quia sunt alique species que sunt apte nate p̄dicari de pluribus. sed non possunt. vt mundus. sol ⁊ luna. Unde iste species cum sint quedam quiditates eis nõ repugnat cõmunicabilitas pluribus. quia hoc est ꝓprium cuilibet quiditati. tamen nõ possunt cõmunicari pluribus saltẽ naturalit̃. Et hoc ẽ ꝓpter defectũ materie vt dicit philosoph⁹ p̄mo celi ⁊ mũdi. Dicitur tercio incõplexũ. per q̄d excludit̃ diffinitio. ⁊ etiã disiũctũ ex plurib⁹ singularibus. cuiusmodi est socrates ⁊ plato. Dicit̃ quarto numero numerositate rei. quia licet duo vocati hoc nomine socrates nõ differũt numero numerositate nõis. tamẽ differũt numero numerositate rei. Nec capitur hic numerus pro quantitate discreta. Sed cõtra diffinitionẽ istam obijcit̃. q̄a homo est species specialissima. ⁊ tamẽ p̄dicat̃ de differentib⁹ specie. aut saltẽ de aliq̄bus que nõ sunt eiusdẽ speciei. igit̃. Antecedẽs patet p̄mo. q̄a p̄dicat̃ de socrate ⁊ manu eius. q̄d patet. q̄a cũ q̄libet pars socratis sit ꝯposita ex corpe ⁊ aīa rationali videt̃ ꝙ sit homo. sed. socrates ⁊ man⁹ ei⁹ nõ sunt eiusdẽ speciei. Scd̄o q̄a p̄dicat̃ de socrate ⁊ deo. ista eñ cõcedit̃ a catholic̄. de⁹ est homo. ſʒ socrates ⁊ de⁹ nõ differũt solũ numero igit̃. Ad istd̄ respõdet̃ negãdo antecedẽs. ⁊ ad p̄mã ꝓbationẽ negat̃ antecedẽs. Et cũ d̃r q̄libet pars socrat̃. ⁊c̃. Dico ꝙ hoc non sufficit ad hoc ꝙ sit homo. ſʒ requirit̃ ꝙ illud corp⁹ sit adequatũ ꝑfectibile aīe rationalis. p quod ⁊ ipa ⁊ alie anime precedentes possunt exercere suas operationes.

¶ Ad secũdã ꝓbationẽ dicit̃ ꝙ homo ꝑdicat̃ de deo ꝑ ꝑdicationem substantialẽ. sed nõ qditatiuã. qa ꝑdicatũ nõ est de qditate subiecti. talis etiã predicatio nõ est ꝑ t̃minoꝝ vnionẽ naturalẽ. sed ꝑ supnaturalẽ. ¶ Quarto supponit̃ ꝙ species diuidit̃ in speciẽ specialissimã ⁊ speciẽ subalternam. Et similit̃ genus diuidit̃ in genus generalissimũ ⁊ genus subalternum. Et nõ sunt iste due diuisiones generũ in suas species summẽdo diuisa ⁊ diuidenda ꝓ per se significatis. ¶ Species specialissima est post quã nõ est alia inferior species. Aliter. Species specialissima est que cũ sit species nõ potest esse genus. Cui⁹ ratio est qa nõ est diuisibilis ꝑ differentias formales. ¶ Ex his patet ꝙ sunt tres diffinitiones speciei specialissime. scilicet tercia superius posita ⁊ iste due. ¶ Species subalterna est que cum sit species nõ potest esse genus. Et dicit̃ subalterna quasi alternatim sub et supra posita. ¶ Genus generalissimũ est qd̃ cum sit genus nõ potest esse species. Vel sic. Est supra qd̃ nõ est aliud superueniens genus. Et qa iste terminus generalissimũ est suplatiui gradus, id est potest exponi dupliciter. Vno modo affirmatiue sic. Generalissimum. id est generale ⁊ omni alio generalius. Et sic exponẽdo ista nõ esset cõcedẽda. Decẽ sunt generalissima. Alio modo negatiue. sic. Generalissimũ id est generale quo nihil est generalius. Et sic exponẽdo ista est ꝯcedẽda. Decẽ sunt generalissima Nam sic exponit̃. Decẽ sunt generalissima. ⁊ illis nihil est generalius. qd̃ supple ꝑtineat ad eorũ coordinationẽ. Cũ aũt dicit purphiri⁹ ꝙ in vnoquoqꝫ ꝑdicamento sunt generalissima quedã. hoc debet intelligi prout ly vnoquoqꝫ tenet̃ collectiue ⁊ nõ distributiue. vt sit sensus: in vno quoqꝫ predicamento. id est in tota collectione ꝑdicamentoꝝ sunt generalissima Vel si sumat̃ distributiue. tunc plurale summit̃ pro singulari. vel singularia ꝑdicati pluralis debent attribui diuisim singularibus subiecti. vt sit sensus. In isto ꝑdicamẽto est vnũ genus generalissimũ. ⁊ in illo est vnuꝫ genus generalissimũ. ⁊ sic de alijs.

His suppositis dicit̃ ꝑmo ꝙ diffini

tiones speciei ⁊ declaratiões earũdẽ sunt sufficient̃ posite in textu intelligẽdo eas cũ illis particulis additis in ꝑdictis suppositiõibus. Dicit̃ secundo ꝙ diuisio speciei quã purphirius nõ ponit expresse in textu est etiã sufficiens assignata.

Scda difficultas. Utruꝫ genera-

lissimũ ⁊ specialissimũ que dicunt̃ extrema coordinatiõis ꝑdicamẽtalis

habeant tñ vnã habitudinẽ. ⁊ intermedia habeant duas habitudines Pro cuius solutione supponit̃ ꝑmo ꝙ in qualibet coordinatione ꝑdicamentali sunt tria. scilicet generalissimũ. specialissimum ⁊ intermedia. Et licet purphirius nõ det exemplũ nisi in ꝑdicamẽto substantie. tamẽ in aliis ꝑdicamẽtis posset etiã dari exemplũ licet nõ ita manifeste. qa genera ⁊ species alioꝝ ꝑdicamentoꝝ nõ sunt nobis nomĩata sicut genera ⁊ species ꝑdicamẽti substãtie. ¶ Secũdo supponit̃ ꝙ intermedia dicuntur illa que directe ponunt̃ inter genus generalissimũ ⁊ species specialissimas. ¶ Ex quo sequit̃ ꝙ differentie nõ dicunt̃ intermedia.

His suppositis dicit̃ ꝑmo ꝙ gene-

ralissimũ ⁊ specialissimũ habent tñ vnã habitudinẽ. ⁊ hoc summendo illã ꝓpositionẽ prout est vna copulatiua. qa si esset de cõplato extremo esset falsa. Probat̃. qa generalissimũ habet tñ habitudinẽ ad inferiora ꝭm quã est genus. Et specialissimũ habet tñ habitudinẽ ad superiora ꝭm quã est species. igit̃. Dicit̃ ꝙ intermedia habent duas habitudines. Patet. qa habent habitudinẽ ad superiora ⁊ inferiora. Ex quo sequit̃ ꝙ sunt genera ⁊ species. ¶ Sed cõtra primũ dictũ arguit̃ quadruplicit̃. Primo sic. Decẽ genera generalissima habent habitudinẽ superioꝝ respectu trãscendentiũ. ergo male dicit̃ ꝙ habent tñ habitudinẽ ad inferiora. Scdo sic. Decẽ genera generalissima habẽt habitudinẽ ad genus generalissimũ sed genus generalissimũ est genus. ergo habent habitudinẽ ad aliqd̃ genus. Tercio sic. Species specialissima respicit indiuidua de quib⁹ ꝑdicatur. ergo vt inferiora. igit̃ nõ habet habitudinẽ solũ ad superiora. Quarto sic. Species specialissima est species specialissima ⁊ tamẽ habet habitudinẽ ad inferiora que differunt specie. vtputa ad hoĩem ⁊ asinũ de qb⁹ ꝑdicat̃. ⁊ similit̃ argueret̃ de albo ⁊ nigro. ¶ Ad ꝑmũ illoꝝ dicit̃ multipliciter. Vno modo ꝙ nõ habent habitudinẽ ad superiora. sed tñ inferioruꝫ ergo transcendẽtia nõ dicũt̃ de istis vniuoce. sed de isto an sit bene dictũ alias pertractabit̃. ¶ Aliter dicit̃ ꝙ illa habitudo nõ est ad superiora ꝑdicabilia sicut hic accipiunt̃ ꝑdicabilia. ¶ Ad secundũ dicit̃ ꝙ licet decẽ genera generalissima habẽt habitudinẽ ad gen⁹ generalissimũ sicut ad aliquod ꝑdicatũ denominatiuũ denominatiue dictũ de eis. nõ tamẽ sicut ad ꝑdicatũ qditatiue dictũ de eis. ¶ Dicit̃ vltra ꝙ genus generalissimuꝫ nõ est genus nisi ibi denotet̃ ꝑdicatio ydemptica. aut superioꝝ de inferiori. ¶ Ad terciũ dicit̃. ꝙ species nõ respicit indiuidua vt genus. ⁊ hoc vult purphirius. tamẽ respicit ea vt species. qa respectu ipoꝝ nõ habet aliam

habitudinē ⁊ aliū modū nominatū qꝫ respectu superioꝝ. ¶ Ad quartū dicit ꝙ species specialissima. hoc est intentio speciei specialissime habet tm̄ habitudinē accidētalē respectu hoīs ⁊ equi. ideo nō potest dici genus respectu īfoꝝ. ¶ Cōtra scōm dictū arguit sic scōm philosophū q̄nto methaphisice. Impossibile est aliqd̄ idem referri ad plura. ergo intmedia nō possunt habere habitudinē ad superiora ⁊ inferiora. Tenet cōsequentia. q̄a habitudo nō est nisi quedā relatio. ¶ Scd̄o sic Vel ille habitudines in sunt eis equalit̄. vel vna prius ⁊ alia posterius. Nō equaliter. q̄a tunc sequeretur ꝙ idem esset genus ⁊ nō genus. species nō species. qd̄ est impossibile. Cōsequētia patet. q̄a bene sequit̄. animal est species corpis animati ⁊ cū hoc est genus hoīs. ergo est species ⁊ nō species, genus ⁊ nō gen⁹. Nam genus infert nō species. ⁊ nō species infert genus. Nec est dicēdū secundū. q̄a nō videt̄ que earū esset. ¶ Ad p̄mū istoꝝ dicit̄ ꝙ impossibile est idem formaliter per se. p̄mo referri ad plura. sed possibile est idem fundamentaliter vel idē formaliter. sed nō p̄mo ad plura referri. De p̄mo patet. q̄a idem homo refertur ad plures filios diversis paternitatib⁹. ¶ De secundo patet. q̄a species formalit̄ sumpta refert̄ p se p̄mo ad genus. ⁊ secūdo nō p̄mo ad individua. ¶ Ad secūdū dicit̄ ꝙ nō insunt equalit̄. q̄a est habitudo prius ad superiora. Nā in habitudine ad superiora cōstituūt̄ ⁊ in ordine ad inferiora constituunt Unumquodqꝫ autem prius in esse constituitur. eo ꝙ constituere presupponit esse. ¶ Ex quo patet ꝙ intermedia prius sunt species qꝫ sint genera. Et ad illam consequentiam que fit pro probatione prime partis dicitur ꝙ ex relatiuis inferre contradictoria est committere ignorantiam elenci. Ut si argueret̄ sic Hoc est duplū ad hoc ⁊ est individuū ad illud. ergo est duplū ⁊ nō duplū. ¶ Et nota ꝙ intermedia nō dicunt̄ media per participationē sicut medij colores. tū q̄a medij colores sunt posteriores vtroqꝫ termino. sed hec media sunt priora vno extremo ⁊ posteriora alio. tum q̄a hec media sunt in extremis essencialiter. Sed colores medij sunt solū in extremis causaliter. dicūtur ergo media per participationē actiuā superioꝝ. q̄a participant sua superiora. Et per participationē passiuā inferioꝝ. q̄a participant̄ ab eis.

Tercia difficultas. Utrū coordinatio predicamentalis sit a purphirio sufficient̄ assignata.

¶ Pro cui⁹ solutione vidend ūest primo si in ista coordinatione ⁊ consimiliter in alijs divisio generis fiet semper per duas differentias tm̄. ¶ Ad quam dicitur Uno modo sic probatur p̄mo per purphiriū qui nō facit aliquā divisionem generis nisi per duas differentias. Secūdo sic. q̄a priuatiue opposi-

ta sunt semper immediata circa illa quibus nata sunt inesse. Sed iste divisiones sunt per priuatiue opposita, igitur. ¶ Contra istud arguit̄. q̄a si sic cum in numeris sint infinite species opporteret ibi esse infinitas subalternationes specierum ⁊ subdivisionū per duas differentias. quia tales finite redderent semp̄ finitas species. ⁊ sic cum om̄es differentie semper subalternatim posite cocurrerent ad quiditatem speciei specialissime, eadem quiditate multiplicarent̄ differentie in infinitū subalternatim quod est inconueniens. ¶ Secūdo sic. Divisio coloris nō fit tm̄ per duas differētias. igit̄ nec divisiões aliq̄ꝝ alioꝝ generꝝ. Antecedens patet. quia si color dividat̄ tm̄ per disgregatiuū visus ⁊ congregatiuum visus oportebit medios colores cum extremo colore contineri sub eadem differentia. qd̄ est inconueniens. ¶ Aliter igitur potest dici ꝙ aliquod genus potest immediate dividi per plures differentias duabus. sicut immediate potest dividi per duas species. ¶ Isto viso supponitur primo ꝙ differentie huius coordinationis sunt dupplices. Quedam sunt que significantur per terminos positiuos. sicut sunt differentie dextri lateris. Alie sunt que significant̄ per terminos priuatiuos. sicut sunt differentie sinistri lateris. Per istos autem circūloquuntur differentie positiue quibus nō est nomē impositum. ¶ Ex quo patet ꝙ differentie sinistri lateris nō sunt pure priuationes. Patet. quia nullum priuatiuū potest constituere aliquod positiuum. sed ille differentie constituunt species. vt patet de incorporeo. que constituit speciem. ⁊ irrationale que constituit brutum. quod forte immediate dividitur per differentias specivocas brutorum. igitur. ¶ Secūdo supponitur ꝙ iste differentie siue sint dextri lateris siue sinistri lateris nō ponuntur directe in hac coordinatione predicamentali. tamē q̄a nihil ponitur directe in ea nisi sit genus. aut species. aut includens quiditatiue genus aut speciem. Sed differentie nō sunt huiusmodi. Dicitur aūt includens genus aut speciem propter individua. que licet videantur poni lateraliter in hac coordinatione. vt patet in descriptione figure. tum q̄a de facto ponunt̄ directe. tum quia differentie exeunt a potestate generis. sicut rami a trunco. ⁊ sic sunt extra naturam ⁊ essentiam generis. ⁊ per cōsequens non continentur directe sub eo. ¶ Tercio supponitur ꝙ inter has differentias est differentia. Quia differentie superiores sinistri lateris non predicantur de inferioribus. vt incorporeum non predicatur de inanimato. quia inanimatū de insensibili. Sed differentie superiores dextri lateris predicantur de inferioribus. saltem denominatiue. vt corporeū de animato. ⁊ animatum de sensibili.

Et ratio istoꝝ est. qa differẽtie inferiores sinistri lateris nõ diuidũt genera cõstituta p differentias ei superiores. qd faciũt differentie inferiores dextri lateris. ¶ Quarto supponit q sensibile potest accipi dupplicit. Uno modo actiue vt importat aptitudinẽ ad actionẽ p quã circũloquit differentia animalis. qa pprie nõ est differentia. ꝛ isto modo accipit in ista coordinatione. Aliomodo accipit passiue, put dicit aptitudinẽ ad passionẽ videlicet, put idem est qd aptũ natũ sentiri. ꝛ isto modo nõ accipitur hic quia cõuenit alijs ab animali. Simılit corpus animatũ potest accipi dupliciter. Uno modo p cõplexo diffinitiuo. ꝛ isto modo nõ accipitur hic Alio modo pro cõplexo vocali significante qditatẽ genericam cui nõ est nomẽ impositũ. ꝛ isto modo accipit hic. ¶ Quinto supponit q vltima differentia formalis huius coordinatiõis est illa qua diuidit animal per rationale ꝛ irrationale. ¶ Ex quo sequit q animal rationale nõ est vlterius diuisibile p alias differentias. Patet. qa rationale est vltima differẽtia hominis. igit. Et si dicat. In ista arbore purphirij ponit mortale sicut vltima differentia hois. ꝛ nõ rationale. Dicit q in hoc errauit purphirius. nõ solũ scdm fidẽ. sed etiã scdm rationẽ naturalẽ. tum qa mortale se habet in plus q̃z animal. cũ oĩe animal sit mortale. ꝛ multa moriant que nõ sunt animalia. tum qa oĩe corpus animatũ est mortale. Nulla eñ differẽtia vltima speciei specialissime potest esse cõuertibilis cũ genere subalterno.

His suppositis dicit q pdicta coordinatio est sufficient assignata. excepto q ibi nõ bene ponit animal rationale pro genere hois. eo q animal rationale cõuertit cũ hoie.

Quarta difficultas. Utrũ hec propositio sit cõcedẽda. Participatiõe speciei plures hoies sunt vnus homo.

Et similit ista. Unus homo cõmunis fit plures in singularibus. ¶ Pro cuius solutiõe supponit pmo q ois ppositio in qua predicat terminus singularis numeri de seipso simplicit sumpto sine additione aut sine determinatione in rigore sermonis est falsa. patet. qa p talẽ ppositionẽ semper denotat q plures res sunt vna res. ¶ Ex quo sequit q iste sunt false. Homines sunt homo. Asini sunt asinus. Et si obijciat. qa de genere ꝛ differẽtia demonstratis verum est dicere. hec entia sunt ens scilicet species. Ad hoc dicit q illa ppositio sic absolute est falsa. Et si inueniat cõcessa ab aliquibus hoc est scdm qd pdicatuz eius cõstringit p hoc complexũ qd est species. sic dicẽdo. Entia sunt ens qd est species. Et similit dr de ista. Homines sunt homo. qd est falsum. nisi intelligat cũ aliqua determinatione ¶ Ideo pro intellectu huius scdo supponit q vnus potest accipi dupliciter. Unomodo sinkathegreumatice vt dicit modũ intelligendi terminũ cõmunẽ pro suo supposito determinato, indeterminate tamẽ. ꝛ isto modo vnus habet se ad subiectũ alicuius ppositiõis sicut hoc signũ quedã Alio modo accipit kathegreumatice vt dicit passionẽ entis, ꝛ isto modo. philosophus accipit quinto methaphisice cũ diuidit ipm in vnũ numero ꝛ vnũ specie. vnũ genere ꝛ vnũ ppositione. ꝛ addũt scotiste vnũ trãscẽdenti. ¶ Tercio supponit q de diuisione vnius in illa quatuor membra est cõtrouersia. Nam aliq dicunt vnũ dici tm̃ analogice de illis quatuor membris. Et pbant q p prius dicit de vno numero q̃z de vno specie. de vno specie q̃z de alijs. igit. Alij dicũt q dicit vniuoce. Et pbant. qa bene sequit. hec entia sunt vnũ numero. ergo sunt vnũ specie. sed hoc nõ esset nisi vnũ diceret de his vniuoce. qa in equocis nõ est cõuenientia. igit nec obstat q dicat analogice. qa cũ analogia bene stat vniuocatio. Est eñ duplex analogia. scilicet vniuocationis ꝛ equiuocationis.

His suppositis, dicit pmo q hec propositio.

Plures hoies sunt vnus homo est neganda accipiẽdo ly vnum sinkathegreumatice. Et similit ista. Participatiõe speciei ꝛc. Probat. qa plures hoies nõ sunt vnũ suppositũ determinatũ hois. nec simpliciter. nec participatiõe speciei. Dicit secũdo q hec ppositio plures hoies sunt vnus homo summẽdo ly vnus kathegreumatice ꝛ pro vno numero est neganda. sed summẽdo pro vno specie est cõcedẽda. Prima pars patet. qa plures hoies sunt plures hoies numero ergo nõ sunt vnus homo numero. Secũda pars patet qa esse vnus homo in specie est cõuenire ĩ specie hois. Sed plures hoies cõueniũt in specie hois. igit. Dicit tercio q illa ppositio est falsa tenendo q ly vnus dicit analogice de modo vnius. Patet. qa scdm illã regulã analogũ p se positũ stat pro famosiori significato ly vnus summet in ea pro vno in numero. igit est falsa. Dicit quarto q illa ppositio posset cõcedi improprie eo modo quo cõmentator cõcedit istã qnto methaphisice cõmẽto septimo, duo hoies scilicet vniuersalis ꝛ particularis sunt vnus homo essentialiter. Dicit qnto q hec ppositio est cõcedenda. Participatiõe speciei plures hoies sunt vnus homo. Probat. qa quãdo terminus analogus qui enunciat de aliquo termino restringit p aliquã determinationẽ ad standum pro illo significato scdm qd cõpetit termino de quo enunciat. talis ppositio est vera. sed in ista est

huiusmodi patet. q̄a ly vnus restringit̄ p illā determinationē participatione speciei. ⁊ cetera. ¶ Sed cōtra istud dictū obijcit̄ dupplicit̄. Primo. q̄a nihil positū a parte subiecti restringit terminū positū a parte p̄dicati. sed participatiōe speciei ponit̄ a parte subiecti. ⁊ vnus a parte p̄dicati igit̄ ⁊ cetera. ¶ Scdo sic. Bene sequit̄. Participatiōe speciei plures hoīes sunt vn⁹ hō. g̊ plures hoīes sunt vn⁹ hō Et vltra. Plures hoīes sunt vn⁹ hō. g̊ vn⁹ hō ē plures hoīes p ꝯuersionē simplicē. Ad p̄mū istoꝝ dr̄ ꝙ q̄ꝫ uis ꝯmunit̄ ly participatiōe speciei ponit̄ ad subiectū. tñ debet itelligi ferri ad p̄dicatum. Et nūc ista ꝓpositio equiualet isti. Plures hoīes sunt vn⁹ homo in specie. ¶ Ad scdm negando p̄mā cōsequentiā. Et si dicat̄ ꝙ ibi arguat̄ a parte in modo ad totū. Dico ꝙ hoc est falsuꝫ. sed arguit̄ a dicto scdm q̄d ad dictū simplicit̄. ac si argueret̄ sic. Plures hoīes sunt vn⁹ homo in specie. ergo sunt vnus homo. In antecedēte eñ ly vn⁹ stat ꝓ vno sed nō simplicit̄. sed stat pro vno scdꝫ q̄d scilicet pro vno specie. Et in cōsequente pro vno simplicit̄ q̄d est vnū numero. ¶ Dicit̄ sexto ꝙ hec ꝓpositio est cōcedēda. Vnus homo cōmunis fit plures in singularibus ad hunc sensum ꝙ natura speciuoca hoīs plurificat̄ in indiuiduis.

Secūda difficultas. Utrū diffinitiones indiuidui sunt a purphirio sufficient̄ assignate.

¶ Pro cuius solutione supponit̄ p̄mo ꝙ indiuiduū potest accipi dupplicit̄. Vno modo ꝓ eo q̄d p se significat̄. scilicet pro intentione indiuidui. Et de indiuiduo isto modo sumpto sunt cōcedende iste ꝓpositiōes. Indiuiduū est species. indiuiduū facit p̄dicabile ꝓprie sumptū. ⁊ indiuiduū nō est indiuiduū. sumendo indiuiduū a parte subiecti vt q̄d. ⁊ scdm q̄d supponit simpliciter a parte p̄dicati vt modus. Alio modo accipit̄ pro eo q̄d denominat. scilicet pro re que in se est indiuisa. ⁊ indiuisibilis per partes subiectiuas. ⁊ diuisa a qualibet alia re. Et indiuiduū p̄mo modo sumptū est aliq̄d communius supposito ⁊ psona. q̄a indiuiduū p̄mo modo sumptum fundat̄ tam in accidētibus q̄ꝫ in substātijs. sed suppositum ⁊ psona reperit̄ tm̄ in substantijs. ⁊ adhuc differenter. q̄a suppositū dicit̄ tam de substātijs corporeis q̄ꝫ incorporeis. tam rationabilibus q̄ꝫ irrationabilibus. Sed psona solū dicit̄ de substantijs rationabilibus Q̄d patet p suā diffinitionē que est hec. Persona est nature intellectualis incōmunicabilis substātia ¶ Ex his patet ꝙ oēs isti termini. indiuiduū. singulare. suppositū ⁊ psona sunt termini secūde intentionis. quoꝝ duo primi sunt synonimi. et differunt ab alijs sicut magis cōmune a minus cōmuni. q̄a reperiuntur

tam in substantijs q̄ꝫ in accidentibus. ¶ Secūdo supponit̄ ꝙ indiuidui due ponunt̄ diffinitiones in textu. Quarū prima dat̄ de indiuiduo quantū ad p̄dicationē. ⁊ secūda quātū ad esse ⁊ constitutionē. Prima aūt debet sic intelligi. Indiuiduū est p̄dicabile cōmuniter sumptū q̄d predicat̄ id est aptū natū est predicari affirmatiue ⁊ per se de vno solo scilicet de seipso. ita ꝙ ly solo summat̄ exclusiue ⁊ nō vt dicit solitudinē. Dicit̄ aūt notāter per se. q̄a per accidens posset predicari de pluribus. vt patet dicendo. Albū est socrates. grāmaticū est socrates. Vel posset dici ꝙ illa subiecta nō sunt plura eo ꝙ supponunt pro eodē. scilicet pro ipsomet socrate. Dicit̄ etiā affirmatiue. q̄a potest negatiue predicari de pluribus. ¶ Scda diffinitio debet sic intelligi. Indiuiduū est q̄d cōsistit ex ꝓprietatibus accidentalibus. quarū collectio id est totalis cōgregatio in nullo alio indiuiduo erit ex eisdem ꝓprietatibus in specie. Dicit̄ p̄mo ex ꝓprietatib⁹ accidentalibus. ad remouendū ꝓprietates que insequunt̄ naturā speciuocam. Dicitur secūdo. ex eisdē in specie. q̄a de eisdem in numero nō est dubium. idem eñ accidens in numero nō potest esse in diuersis subiectis. Dicitur tercio collectio. q̄a aliqua pars collectionis vt maxime ꝓprietatum accidentaliū absolutarū que est in vno indiuiduo potest esse in alio indiuiduo sed nō econtra collectio que est ex ꝓprietatibus accidentalib⁹ absolutis ⁊ respectiuis. Que sint aūt ille ꝓprietates dictū est prius.

Diffinic indiui

Alia

Ex ista diffinitiōe inferunt aliq̄ ꝙ

purphirius hic solū diffinit indiuiduū de genere substātie. Probant. q̄a solū indiuiduū de genere substantie consistit ex ꝓprietatibus. igit̄. ¶ Ad istud respondent aliqui dicentes ꝙ purphirius p illas ꝓprietates nō intelligit sicut dicit̄ cōmuniter aliqua accidentia cōmunia per que summat̄ distictio vnius indiuidui ab alio. sed intelligit differentias indiuiduales. quibus indiuidua cōstituunt̄ in esse indiuiduali. modo ille differentie cōueniunt indiuiduis accidentiū. Sed istud nō videtur esse verū. tum quia purphirius exēplificat de indiuiduis circūlocutis per ꝓprietates accidētales. tum q̄a bohecius consimilē ponit ꝓpositionē dicens. Varietas accidentiū facit differentiā in numero. ⁊ tamē p illā varietatē accidentium nō intelligit varietatē differētiarū indiuidualiū. igit̄. Aliter ergo potest dici ꝙ forte purphirius fuit illius opinionis ꝙ in accidentibus nō sunt ꝓprie indiuidua. ideo nō diffinit nisi indiuiduū de genere substantie. ¶ Ex p̄dicta diffinitiōe etiā inferūt aliqui ꝙ ꝓprietates accidētales indiuiduoꝝ substātialiū sunt ipsius causa ⁊ ratio indiuiduatiōis. Patet q̄a dicit purphirius ꝙ indiuiduum consistit. consistere autem est idem quod esse.

¶ Sed cōtra istud arguit̄ quadruplicit̄ ꝓbando ꝙ nulla substantia sit individuū p accidētia. Primo sic. q̄a substantia est causa oīm accidentium ⁊ nō potest causare nisi indiuiduata. cū ergo causa p̄cedat effectuz. sequit̄ ꝙ substantia erit indiuiduata ante oē accidens. Et cōfirmatur. q̄a accidens singulare nō recipit̄ nisi in subiecto singulari. ergo substātia vt receptiua cuiuslibet accidētis est indiuidua ⁊ p cōsequēs nō indiuiduat̄ per eius receptionē. Secūdo sic. Totus ordo p̄dicamenti substantie p̄uenit totū ordinē aliorꝫ p̄dicamentorꝫ que sunt accidentia. sed indiuidua pertinent ad ordinē substātie. igit̄ indiuidua sunt ante oē accidens. Tercio sic. Qualis est ordo essentialis inter vniuersalia. talis est ordo inter singularia illorꝫ vniuersaliū. cū ordo essencial' cōseq̄t̄ rationē formalē. ⁊ tota ratio formalis vniuersalis saluet̄ in indiuiduo. sed vniuersalia substantialia precedūt vniuersalia accidentalia. ergo singularia substantialia etiā precedunt vniuersalia accidentalia. Quarto sic. Oē cōstituēs p̄dicat̄ quiditatiue de cōstituto. Sed nulla ꝓprietas accidētalis p̄dicat̄ q̄ditatiue de indiuiduo substātiali ergo nō cōstituit ip̄m. Dicendū est ergo ꝙ indiuiduū de genere substātie ⁊ generaliter indiuiduū cuiuslibet generis cōstituit̄ in esse p differentiā indiuidualē quā scotiste vocāt hecceitatē. Et ad illud dictū purphirij dicit̄ ꝙ indiuiduū nō dicit̄ cōsistere entitatiue ex ꝓprietatibus. sed solū cognoscibiliter. ⁊ quo ad nos. distinguimus eī vnum indiuiduum ab alio p suas ꝓprietates accidētales. eo ꝙ nō cognoscimus suaz ꝓpriā differentiā p quā entitatiue ⁊ a priori distinguitur ab eo. De ista materia plura alia dicent̄ q̄nto methaphisice. ¶ His suppositis dicit̄ ꝙ diffinitiones indiuidui sunt a purphirio sufficienter assignate.

Cōclusio responsalis. Diffinitio speciei que dat̄ de specie in ratione p̄dicamētalis est a purphirio sufficiēter assignata. Patet q̄a sibi cōueniunt cōditiōes bone diffinitionis.

Ad ratōes. Ad p̄mā patet aliquo modo ex dictis quid sit dicendū. Unde species per p̄mā diffinitionē diffinita est scd̄m habitudinē quā habet ad genus. Et p istā diffinit̄ scd̄z habitudinē quā habet ad indiuidua. Ideo in ea nō ponit̄ genus. Ad confirmationē dicit̄ negando antecedens. Et ad ꝓbationē dicit̄ vno modo ꝙ diffinitio speciei debet intelligi cū immediatione. vt sit sensus. Species p̄dicatur immediate de differentib' numero. Alio modo dicit̄ ꝙ post hoc verbū p̄dicat̄ debet subintelligi exclusio. vt sit sensus. Species est qd̄ p̄dicatur solū de differentibus numero. Ex quo patet ꝙ diffinitio sic intellecta non conuenit generi.

Ad scd̄am dicit̄ ꝙ licet vni' ⁊ eiusdem rei absolute nō possunt esse plures diffinitiones. tamē eiusdem rei respectiue possunt esse plures. cuiusmodi est species. Ad cōfirmationē patet qd̄ sit dicendū ex prima difficultate.

Ad terciam dicit̄. negādo antecedens. Et ad ꝓbationē dicit̄ vno modo ꝙ inter ly pluribus ⁊ differentib' debet subintelligi cōiunctio copulatiua ⁊ tūc nō est nugatio. ¶ Aliter dicitur ꝙ illa particula sic debet intelligi. Species est qd̄ predicat̄ de pluribus. sic pluribus ꝙ differentibus numero. Alij dicunt ꝙ ista duo ponūtur ad maiorem expressionē. Ad cōfirmationē patebit in p̄ma difficultate quid sit dicendum.

Ad quartā dicit̄ negādo cōsequētiam. Et ad ꝓbationē dicit̄ ꝙ p̄dicatū ⁊ p̄dicabile plus distinguunt̄ q̄z per actū ⁊ aptitudinē. Nam p̄dicata distinguunt̄ a seinuicem penes modos inherendi. ⁊ p̄dicabilia distinguunt̄ ab inuicem penes modos predicandi.

Differētia dicitur triplicitur: scilicet. ⁊ cetera

Istud est terciū capitulū huius libri. In quo purphirius determinat de de tercio vniuersali. scilicet de differentia. Et diuidit̄ in duas partes principales. In p̄ma ponit quattuor diuisiones differentie. Quarꝫ p̄ma ē hec Differentiarꝫ alia est cōmunis. alia est ꝓpria. ⁊ alia est magis ꝓpria. Differentia cōmunis est qua vnū ens differt ab altero altereitate quadā quodāmodo a se vel ab alio. Exemplū vt socrates differt a platone altereitate quadā. id est accidētali qualitate. ⁊ ip̄e existens puer differt a seip̄o cum factus est vir. Et similit̄ ip̄e socrates faciēs aliq̄d differt a seip̄o iacēte. id est nihil faciente differentia cōmuni. ¶ Differentia ꝓpria est qua vnū ens differt ab altero inseparabili accidente. Quid aūt sit accidēs inseparabile declarat ponendo tria exempla. Primū est. vt nasi curuitas. symeitas. Se

cundū est cecitas oculoꝝ. Terciū est ciccatrix cū ex vulnere occaluerit. id est indurata sit. Differentia magis ꝓpria est qua vnū ens differt ab altero speciuoca differentia. vt homo differt ab equo ꝑ rationale. ¶ Cõueniunt aūt ⁊ differunt membra huius diuisionis. Primo cõueniūt. q̄a oīs differentia vniuersalit̄ adueniens cuilibet facit alteratū. id est differre. Secūdo differūt. q̄a differẽtia cõmunis ⁊ ꝓprie faciūt alteratū solū. Sed differẽtia magis ꝓpria facit aliud. id est differre essentialit̄. ¶ Ex isto infert secundā diuisionē que est hec. Differentiarū alie faciunt aliud ⁊ alie faciūt alteratū. ¶ Differūt aūt ista duo membra dupplicit̄. Primo q̄a differẽtie facientes aliud vocant̄ speciuoce differẽtie. Sed differẽtie faciẽtes alteratū vocant̄ differentie simplicit̄. id est sine addito cõmunit̄. Dat exemplū. Rationale eñ aduenīēs hoī cõstituit hoīem. ⁊ facit hoīem ⁊ aliud ab alijs specieb⁹ animalis. Sed mouere ⁊ quiescere que faciūt solū alteratū nõ cõstituunt aliquā speciē. Scd̄o differunt. q̄a ꝑ differẽtias faciẽtes aliud diuidunt̄ genera in suas species ⁊ cõstituūt diuisiões specierū. Sed ꝑ differẽtias facientes alteratū solū nõ fit aliqd̄ hoꝝ. sed fit solū alteratio ⁊ ꝑmutatio. Tercia diuisio differentiarū alie sunt separabiles. alie inseparabiles. Exemplū de separabilibus. vt mouere. q̄escere. sanū. egrū ⁊ similia accidẽtia. Exemplū de inseparabilibus. vt symū. aquilū. rationale. irrationale. Quarta diuisio differentiaꝝ inseparabiliū alie sunt per se. alie ꝑ accidẽs. Exemplū de differentijs ꝑ se vt rationale qd̄ ꝑ se inest hoī. ⁊ mortale ⁊ discipline perceptibile. Exemplū de differentia ꝑ accidẽs. vt aquilū ⁊ symū. que ꝑ accidẽs cõueniūt naso. ⁊ nõ ꝑ se. ¶ Differunt aūt ista duo membra dupplicit̄. Primo q̄a differentie per se ponunt̄ in diffinitione quiditaua speciei. quoniā constituunt ⁊ faciunt eā aliud ab alijs speciebus. sed differentie per accidens neutrū istoꝝ faciūt. Secūdo differūt. q̄a differentie ꝑ se nõ suscipiūt magis ⁊ minus. sed differentie per accidens suscipiunt. Primā partē ꝓbat. q̄a genus nõ p̄dicat̄ de illo cuius est genus scd̄m magis ⁊ minus. ergo nec differentia. tenet cõsequẽtia. q̄a sicut genus ponit̄ in ratiõe q̄ditatiua rei. que explicat esse eius. ita ⁊ differentia. sed esse vniuscuiusq̄ȝ rei. scilicet formale ⁊ q̄ditatiuū. neq̄ȝ intensionē neq̄ȝ remissionē suscipiẽs. Secūdam partē ꝓbat. q̄a aquilū ⁊ symū que sunt differentie ꝑ accidens intenduntur ⁊ remittuntur. id est p̄dicant̄ scd̄m magis ⁊ minus. saltem de illis quoꝝ sunt accidentia. ¶ In secunda parte que incipit ibi. Cum tres ergo prosequit̄ de differentia. de qua est hic ad ꝓpositū. Et diuiditur in duas particulas. In p̄ma diuidit eam recapitulando p̄dictas diuisiones dicens. Cum igit̄ tres species differentie cõsiderant̄. id est differentia dicat̄

tribus modis. scilicet. cõmuniter. ꝓprie ⁊ magis ꝓprie. ⁊ quedā sunt separabiles. ⁊ quedam inseparabiles. ⁊ tamen quedā fiunt ꝑ se. alie v̄o ꝑ accidens. ¶ Et adhuc differentiarū per se alie sunt scd̄m quas diuidimus genera ⁊ species. Et alie sunt scd̄m quas ea que sunt diuisa significant̄. Declarat per exẽpla. vt cū iste differẽtie animatū. inaīatū. sensibile. īsensibile. rationale. irrationale. mortale. īmortale sint differẽtie per se. ea que est animati est sensibilis ⁊ constitutiua substantie. id est quiditatis animalis. Nam animal est substantia animata sensibilis. Sed mortale ⁊ immortale. rationale ⁊ irrationale sunt diuisiue animalis. quia ꝑ eas genera ⁊ species diuidunt̄. Sed ille differentie que sunt diuisiue generū sunt completiue ⁊ constitutiue specierū. Patet. quia animal diuiditur per rationale ⁊ irrationale. mortale ⁊ immortale. sed rationale ⁊ mortale constiunt hominē. Et rationale ⁊ immortale constituunt deum. Irrationale aūt ⁊ mortale constituunt brutum. Et similiter animatum ⁊ inanimatum. sensibile ⁊ insensibile diuidunt substantiam. sed animatum ⁊ sensibile congregata ꝑficiunt. id est constituunt animal. igitur eedem differentie alio ⁊ alio modo capte sunt diuisiue ⁊ constitutiue. ⁊ tamen omēs vocant̄. ¶ Ex predictis patet ꝙ differentie per se sunt necessarie ⁊ vtiles ad duo. Primo ad diuisionem generum. Secūdo ad diuisionem. id est distinctionem specierum. ⁊ per vtrūq̄ȝ differunt a differentia per accidens vt prius tactuȝ est. ¶ In secunda particula ponit purphirius quinq̄ȝ diffinitiones differentie magis proprie dicte. de qua est hic sermo. quia illa facit predicabile distinctum ab alijs. ¶ Prima diffinitio. Differentia est qua abundat species a genere. vt homo abundat animali per rationale ⁊ mortale. quia homo includit vtrūq̄ȝ animal aūt est. id est nihil includit. ¶ Sed hic est vnum dubiū. Vnde habet species differentiam. vel habet a genere vel a nihilo. Non a genere. quia alia species haberet etiam differentiam suam a genere. ⁊ tunc opposita essent simul in eodem. Nec a nihilo. quia ex nihilo nihil fit. ¶ Ad istud dubiū dicitur ꝙ species habet differentiaȝ a genere. Et cum dicitur ꝙ opposita essent in eodem. dicitur ꝙ genus habet solū differentias in potestate ⁊ nullam habet actu. saltem de differentijs diuisiuis. Possibile autem est opposita esse simul potestate in eodem. sed non in actu. ¶ Secunda diffinitio. Differentia est qd̄ de pluribus differentib⁹ specie in eo qd̄ quale predicatur. ¶ Vltimā partem probat dupplicit̄er. Primo. quia rationale ⁊ mortale que sunt differentie predicantur de homine in quale ⁊ nõ in qd̄. igit̄ differẽtia p̄dicat̄ in quale. Antecedẽs patet. q̄a si q̄rat̄ qualis est hō. ꝯuenient̄ respõdet̄ ꝙ ē rationalis ⁊ mortalis. igit̄

opposita q̄ñ possunt ee simul in eodem.

¶ Scdo pbat exemplo a simili. qa sicut statua. id est ymago cõponitur ex ere tanq̃ ex materia ⁊ figura tanq̃ forma. sic homo cõponit̃ ex genere tanq̃ ex materia. ⁊ differẽtia tanq̃ ex forma. Sed figura pdicat̃ de statua i q̃le. ergo etiã differentia pdicat̃ in quale. Maiorẽ pbat. qa hoc totum animal rationale mortale est homo. queãdmodũ in artificialibus materia ⁊ forma sunt statua. ¶ Tercia diffinitio. Differentia est qd aptata nata est diuidere ea que sub eodẽ genere posita sunt. vt rationale ⁊ irrationale diuidũt equũ ⁊ hoiem que sunt sub animali. ¶ Et nota q̃ hic capit̃ diuidere prout idem est qd distinguere. ¶ Ex quo sequit̃ q̃ hec diffinitio parũ differt a sequente. ¶ Quarta diffinitio est. Differentia est qua differũt a se singula. id est singule species eiusdẽ generis. Probat. qa species eiusdẽ generis nõ differunt inter se p suũ genus. sed cõueniunt. ergo differunt per differentiã. Antecedẽs pbat. qa nos hoies ⁊ irrationabilia sum⁹ animalia. sed rationale nobis additũ separat nos ab illis. sumus eñi rationales nos ⁊ dij. sed mortale nobis additũ separat. id est distinguit nos ab illis. ¶ Consequent̃ ponit purphirius istã diffinitionẽ dicens. q̃ paripatetici perscrutantes. id est speculãtes vel ingrẽtes. interius. id est pfundius. dicũt nõ quelibet eoꝝ que sub eodẽ genere sunt diuidentiũ esse differentiam sed dicũt differentiã esse qd ad esse cõducit genus ad esse rei. ⁊ eius qd est esse rei pars est. patet. qa aptũ natũ est ad nauigandũ qd diuidit animal cũ differentia sibi opposita nõ est omis differentia. nec de eius essentia. sed solũ est eius ppriũ siue quedã aptitudo. ¶ Ex pdictis infert vnũ corrollariũ qd a pluribus ponit̃ pro sexta diffinitione dicens q̃ specivoce differẽtie sunt quecũq̃ in eo qd quale est accipiunt̃.

Circa hũc textũ querit̃. Utrũ qñq̃ diuisiones ⁊ diffinitiones differentie magis pprie dicte sint in textu sufficienter assignate.

Et arguit̃ pmo cõtra pmã diuisionem quadrupliciter.

Quia idem est diuidens ⁊ diuisum. Nã diuisum est differentia cõmunis ad illa tria membra. Scdo. qa differentia sequit̃ ad alias. ergo nõ est membrũ cõdistinctũ. Antecedẽs patet. qa bene sequit̃. ista differũt pprie aut magis pprie. ergo differũt cõmunit̃. Tercio. qa ois differentia est differentia cõmunis. cũ ois differentia sit relatio. ⁊ penes relationes summit̃ differentia cõmunis. Quarto. qa differentia indiuidualis est differentia ⁊ tamẽ nõ est aliqua illaꝝ triũ. igit̃ pma diffinitio est insufficiens.

Scdo arguit̃. Mẽbra scde diuisionis coincidũt.

⁊ etiã tercie ⁊ quarte. ergo ille diuisiones nõ sunt bene posite. Prima pars antecedentis pbat̃ dupplicit̃. Primo. qa ois differentia faciens aliud etiã facit alteratũ. Scdo. qa p aggregatiuũ ⁊ disgregatiuum que pprie faciunt alteratũ. etiã pprie faciunt aliud. Nam albedo ⁊ nigredo per istas differentias cõstitute differunt essentialit̃ accidens pars antecedentis. patet. qa nigrũ est differentia separabilis respectu parietis. ⁊ inseparabilis respectu corui. Et similit̃ sc habet calidũ respectu aque ⁊ ignis

Tercio sic. Differẽtia non est diffinibilis

ergo nõ sufficient̃ assignant̃ eis diffinitiões. Antecedẽs patet. qa omẽ diffinibile habet genus ⁊ differentiã. sed differentia nõ habet differẽtiam. qa tũc esset pcessus in infinitũ in differentijs. igit̃. Et si dicat̃ q̃ hic diffinit̃ intentio differentie que habet genus ⁊ differẽtiã sit species vniuersalis. cõtra hic diffinit̃ illud quo differunt a se singula. ⁊ qd diuidit genus sed illud nõ habet differentiam igitur.

Quarto sic. Scda diffinitio nõ cõuenit

soli diffinito. nec omi cõtento sub diffinito. igit̃ nõ est bona. Prima pars antecedentis pbat̃ dupplicit̃. Primo. qa cõuenit passionibus genericis. Scdo. qa cõuenit colorato. Scda pars antecedẽtis pbat̃. qa nõ cõuenit differẽtie cõstitutiue speciei specialissime. Et cõfirmat̃. qa differentia predicat̃ in qd. ergo male dicit̃ q̃ predicat̃ in quale. Antecedẽs pbat̃. qa differentia est pars essentie ⁊ qditatis speciei. ergo pdicat̃ in qd de specie.

Quinto sic. Tercia diffinitio ⁊ quarta

sunt eedẽ. ergo vna eaꝝ supfluit. Antecedẽs patet. qa in tercia diuidere accipit̃ p facere differre. preterea genus semp est in specie. ergo nunq̃ conducitur ad esse speciei p differẽtiã sicut dicit qnta diffinitio.

In oppositũ arguit̃ auctoritate

purphirij ponẽtis illas diuisiões. ¶ Pro solutiõe huius questiõis ⁊ declaratiõe textus pcedentis mouent̃ alique difficultates.

Prima difficultas de itellectu diuisionũ

⁊ eaꝝ que ponũt circa illas diuisiões qualit̃ sint intelligẽde. Pro

cui' solutiōe suppoīt p̄mo q̄ p̄ma diuisio differētie est diuisio analogi in sua analogata. qd̄ patet. qa differētia p̄ pri' dr̄ de differētia cōmuni q̄ȝ de alijs attēdēdo ordinē ex parte nostri. aut prius de magis ꝓpria attēdēdo ordinē ex parte hui' qd̄ est facere ꝓprie differre. Debet aūt diffinitio differētie cōmunis sic intelligi. Differētia cōis est distinctio que est alicui' ab altero vel eiusdē a seip̄o ꝓpt̄ aliquā formā accidētalē separabilē sibi existētē que alij nō inest. vel que nūc sibi inest ꝛ prius sibi non infuit vel postea nō inerit. vt int̄ socratē cui inest sessio ꝛ platonē cui nō inest est differētia cōmunis ꝓpt̄ sesseonē. vel int̄ socratē quādo sibi inest sessio ꝛ ip̄m quādo sibi nō inest est etiā differētia cōis. ¶ Ex istis sequit̄ p̄mo q̄ ꝓpt̄ istā differentiā cōmunē nō potest inferri negatio eiusdē de seip̄o. sed bene infertur negatio qualitatis eiusdē a seip̄o. Scd̄o sequit̄ q̄ hec ꝓpositio. socrates senex differt a seip̄o puero quā ponit purphiri' in textu nō debet exponi ꝓprie ꝛ in rigore logice. sicut exponūt̄ ꝓpositiōes de differt. videlicet socrates senex est ꝛ socrates puer est. ꝛ socrates senex nō est socrates puer. quia certū esset q̄ vna exponēs esset falsa. Sed debet exponi scd̄m sensum in q̄ fit sic videlicet. socrates aliqualit̄ se habet quādo est senex. ꝛ socrates aliq̄liter se habuit quādo erat puer. ꝛ socrates senex nūc se habet alit̄ qualit̄ se habuit quādo erat puer. Ex quo patet q̄ nō est necessariū distingui illam ꝓpositionē sicut distinguit̄ cōmunit̄ penes differēteā positiuā ꝛ p̄uatiuā. Et si querat̄ quare hec differētia dicat̄ cōis. Ad hoc dr̄ p̄mo q̄ non dr̄ cōmunis p̄ p̄dicationē sic q̄ p̄dicet̄ de alijs differētijs. qa hoc cōuenit differentie que hic diuidit̄. Dicit̄ scd̄o q̄ ip̄a dicit̄ cōis vel qa est in cōi vsu loquētiū seu vulgariū q̄ cōmunit̄ dicūt res esse differētes que habēt aliquā varietatē accidētiū. Vel dr̄ cōis qa fit p̄ accidēs cōmune. Et ex isto patet solutio p̄me ratiōis. Differētia ꝓpria est qua alterū differt ab altero inseparabili accidente. Que diffinitio debet sic intelligi. Differētia ꝓpria est distinctio que est alicui' ab aliquo ꝓpt̄ aliquā formā accidētalē inseparabilē sibi īexistētē q̄ alteri nō inest. In qua diffinitiōe debet accipi accidēs inseparabile cōmunit̄ ꝓ omi accidēte qd̄ nō est de q̄ditate rei siue sit ꝓprium siue cōmune. Differētia magis ꝓpria est qua alterū differt ab altero specifica differētia. Que cōsimilit̄ potest sic exponi. Differētia magis ꝓpria ē distinctio alicui' ab altero ꝓpt̄ aliquā differētiā specificā que sibi inest ꝛ alteri nō. Et dr̄ magis ꝓpria. qa magis ꝓprie facit differre q̄ alie. Scd̄o supponit̄ q̄ facere alteratū potest accipi dupplicit̄. Vno mō cōmunit̄ ꝓut idē est qd̄ facere differre. siue sit essentialit̄ siue accidentalit̄. Et isto modo capit purphirius in cōuenientia quā ponit int̄ differentiā magis ꝓpriā ꝛ alias. Alio modo accipit̄ specialit̄ ꝓut idem est q̄ facere alterū. distinguitur cōtra facere aliud. ꝛ sic facere alteratū est idem qd̄ facere differre accidentalit̄. Et facere aliud est facere differre essencialit̄. Cū aliud est relatiuū diuersitatis substantie. ꝛ alterū est relatiuum diuersitatis accidentis. ¶ Ex his sequit̄ p̄mo q̄ facere alteratū in secūda diuisione nō est aliud q̄ȝ facere differre accidentalit̄ scd̄m qualibet formā accidentalē. Scd̄o sequit̄ q̄ facere alteratū nō est precisse facere differre scd̄ȝ qualitates tercie speciei ꝑ quā fit alteratio. ¶ Tercio supponit̄ q̄ tercia diuisio differentie est ī differentiā separabilem ꝛ in differentiā inseparabilem. Que diuisio licet sit diuisio accidentis. tamē est cōueniens diuisio differentie. eo q̄ non est diuisio differentie magis ꝓprie. que est vnū p̄dicabile distinctū ab accidente ꝛ ab alijs. sed est diuisio differentie ꝓut est cōmunis ad differentiā cōmunē ꝓpriā ꝛ magis ꝓpriā. Quarū due p̄me nō faciunt predicabile differentie. sed faciunt predicabile ꝓprij vel accidentis. Aliqua aūt differentia potest dici inseparabilis dupplicit̄. Vno modo prout ly inseparabile tenet̄ priuatiue sic q̄ dicit negationē separationis relinquendo aptitudinem ad separationē. Et hoc modo symū ꝛ aquilū sunt differentie inseparabiles. licet em̄ nō separant̄ actualiter. nec possunt naturaliter separari a subiecto ip̄o manente in esse. sunt tamē apte nate separari a subtecto. tamē sunt accidentia realiter distincta ab eo. Alio modo aliqua differentia potest dici inseparabilis prout inseparabile tenet̄ negatiue sic q̄ dicit negationē tam actualis separatiōis q̄ȝ aptitudinalis. Et hoc modo rationale ꝛ irrationale sunt differētie inseparabiles. In p̄dicta aūt diuisiōe nō summitur inseparabile p̄cise pro aliquo istoꝝ modoꝝ. sed summit̄ ꝯmunit̄ ad vtrūq̄ȝ. ¶ Quarto supponit̄ q̄ duobus modis aliqua differentia potest dici differentia p̄ se. Vno mō qa p̄ se inest p̄mo modo dicendi p̄ se aūt secūdo modo. eo q̄ facit differre. ꝛ isto modo accipit purphirius differentiā p̄ se in quarta diuisione. qa tunc ꝓprie passiones essent differentie per se. qd̄ tamen ip̄e negat postea cū dicit q̄ differentie p̄ se accipiunt̄ in diffinitione speciei ꝛ faciunt aliud. Alio modo aliqua differentia potest dici differētia per se qa inest p̄ se p̄mo modo ei qd̄ facit differre. Et isto mō accipit purphirius in quarta diuisione. ¶ Sed cōtra hoc obijcit̄. qa ip̄e exemplificat de mortali ꝛ susceptibili discipline. ꝛ ista nō insunt alicui per se p̄mo modo. cū sint ꝓprie passiones. igit̄. ¶ Ad hoc dicit̄ p̄mo q̄ mortale ponit̄ pro differentia per se. tamen quia mortale non dicit aliud q̄ȝ aptitudinē ad non esse. sed nulla adptitudo ad non esse potest poni differentia per se alicuius entis.

¶ Ex quo patet q̄ purphirius in hoc loco sicut in sequenti vbi ponit deos esse animalia rationalia ⁊ hoiem distingui ab illis p̄ mortale, errauit: tamē q̄a oīs differētia summit̄ a forma. sed mortale summit̄ a materia q̄a materia est p̄ncipiū quo res potest nō esse. Dicit̄ scd̄o q̄ licet susceptibile discipline significet ꝓpriā passionē, tamē p̄ ip̄m circūloquit̄ differētia p̄ se ¶ Quinto supponit̄ q̄ ista diuisio que ponit̄ in p̄ncipio scd̄e partis non est ꝓprie diuisio differētie. sed est diuisio modi cōcipiēdi ip̄am differētiaꝫ ita q̄ sic oportet intelligi. Differētia p̄ se vel cōcipit̄ scd̄m q̄d est diuisiua generis vel constitutiua speciei. ⁊ tūc sic exponendo patet q̄a membra diuisionis nō coincidunt. ¶ Ex p̄dictis patet qualit̄ sint intelligēde p̄dicte diuisiones ⁊ ea que dicunt̄ circa eas.

Scd̄a difficultas quō debeant exponi diffinitiōes differētie magis ꝓprie.

Ad quā dicit̄ p̄mo q̄ p̄ma sic est exponēda. Differentia est natura quā actualit̄ ⁊ q̄ditatiue species icludit vltra suū genus. Et ratio hui' est. q̄a abundare nihil est aliud q̄ꝫ actualit̄ ⁊ q̄ditatiue plus in alio cōtinere. ¶ Ex quo sequit̄ q̄ licet gen' plures cōtineat differētias q̄ꝫ species tn̄ nō abundet a specie eo q̄ nō continet eas actualiter. Hec aūt diffinitio dat̄ de differentia per respectū ad speciē. videlicet vt est cōstitutiua speciei. Dicit̄ scd̄o q̄ secūda differentia sic est exponenda. Differētia est vniuersale q̄d p̄dicat̄. id est aptū natū est p̄dicari p̄dicatiōe significata de pluribus differentibus specie in eo q̄d quale essentiale. Et oēs particule posite in ea possunt explicare cōformit̄. sicut particule posite in diffinitione generis ⁊ speciei. hec aūt diffinitio data est de differentia in ratiōe p̄dicabilis ⁊ scd̄m respectū quē habet ad sua subijcibilia. Dicit̄ tercio q̄ tercia diffinitio sic est exponēda. Differentia est natura que apta nata est diuidere. id est distinguere ea que sub genere sunt. id est species. Et eā sic exponendo nō videt̄ differre a quarta. ideo aliter sic ē exponenda. Differētia est natura que apta nata est diuidere. id est partiri essentialiter ea que sub genere sunt id est potestatē generis. ⁊ sic exponendo differt a quarto. Dicitur aūt notanter essentialiter. ad denotandū passiones specierū. que licet diuidunt genus. hoc tamē nō est essentialit̄. sed accidentalit̄. Et nisi hec particula subintelligeret̄ illa diffinitio esset incōpleta ⁊ esset cōplenda p̄ q̄ntā sicut vult purphirius in textu. Hec autem diffinitio dat̄ de differētia scd̄m respectū quē habet ad genus q̄d diuidit Dicit̄ quarto q̄ quarta diffinitio sic est exponēda. Differētia est natura q̄ differunt singula. id est singule species immediate cōtente sub aliquo genere. Et si obijciat̄ q̄a hec diffinitio cōuenit generi. Nam per genus possunt differre species eius ab alijs speciebus nō participantibus illud genus. vt p̄ animal differt homo ⁊ asinus a lapide. Ad hoc dicit̄ q̄ licet p̄ genus possint species eiusdē generis differre ab alijs speciebus alterius generis. nō tamē ab inuiceꝫ Nec aūt diffinitio dat̄ de differentia scd̄m respectū quē habet ad speciē faciendo eā differre ab alijs. Dicit̄ q̄nto q̄ ista diffinitio sic est exponenda. Differētia est que conducit genus. id est determinat ⁊ cōtrahit ad esse speciei ⁊ est pars eius. q̄d est esse rei. id est quiditatis speciei. Hec aūt diffinitio dat̄ de differentia scd̄m q̄ habet respectum ad speciē cōstituendo eā. Unde vt ex p̄habitis potest haberi q̄ differētie sunt tres actus. scilicet diuidere. cōstituere. ⁊ facere differre. A p̄mo dicit̄ diuisiua generis. A secūdo cōstitutiua speciei. ⁊ a tercio dicit̄ differentia. nā facit differre speciē quā cōstituit ab alijs speciebus sui generis. Scd̄m aūt istos tres actus ⁊ diuersos respectus differentie sunt date p̄dicte diffinitiōes. Ex quo patet q̄ nō est incōueniēs scd̄m diuersos respectus habere plures diffinitiones q̄ditatiuas. Dicit̄ sexto q̄ illud corrollariū q̄d ponitur ab aliq̄bus ꝓ sexta diffinitione sic est intelligendū. Differētie dicuntur quecūq̄ꝫ faciunt alterā speciē. ⁊ in eo q̄d quale est accipiunt̄ vel p̄dicant̄. siue hoc sit de differentibus specie siue de differentib' numero.

Tercia difficultas Utrū scd̄a diffinitio differentie sit ꝓpria ⁊ cōuertibilis diffinitio differentie in ratiōe p̄dicabilis.

¶ Pro cuius solutiōe supponit̄ p̄mo q̄ tripler est differētia. Queda est generica ⁊ cōstituit genus. Alia est speciuoca. Differentia aūt potest dici speciuoca tribus modis. Primo q̄a est cōstitutiua speciei. ⁊ sic oīs differētia magis ꝓpria est speciuoca. Scd̄o. q̄a est cōstitutiua speciei specialissime. ⁊ isto modo accipit̄ in p̄dicta diffinitiōe. Tercio. q̄a cōuertitur cū specie specialissima. ⁊ isto modo scd̄m intentionē purphirij nulla est talis nobis nominata. vt patet p̄ eius exempla. dicit em̄ q̄ mortale ⁊ rationale cōstituūt hoiem. ⁊ immortale ⁊ rationale cōstituūt deū. ¶ Secundo supponit̄ q̄ quelibet p̄dicta differentia facit p̄dicabile differentie. de differentia generica. vt notū est. sed de differentia speciuoca p̄dicat̄. q̄a oē vniuersale limitatū facit aliq̄d p̄dicabile. sed differentia speciuoca est vniuersale limitatū. ergo facit alq̄d p̄dicabile. sed nō facit p̄dicabile generis aut speciei. q̄a nō predicat̄ in q̄d. nec ꝓprij aut accidentis predicabile. q̄a nō p̄dicat̄ in quale accidentale. igit̄ a sufficienti diuisiōe facit p̄dicabile differentie. ¶ Sed cōtra istud arguit̄ q̄ tm̄ differunt in modo p̄dica-

di per quẽ distinguunt̃ p̄dicabilia differentia generica ⁊ speciuoca quãtũ differunt genus ⁊ species. sed genus ⁊ species faciũt distincta predicabilia vt visum est. ergo etiã differentia generica ⁊ speciuoca faciũt distincta predicabilia. Maior patet. q̄a sicut genus ⁊ species differunt solũ penes hoc q̄d est p̄dicari de differẽtib⁹ specie ⁊ differẽtib⁹ numero. sic etiã differẽtia generica ⁊ speciuoca. Ad istud potest dici cõcedendo totũ argumentum. ⁊ sic cõsequenter potest dici ꝙ essent sex p̄dicabilia. sed q̄a ista respõsio nõ est de intentione purphirij. vt patet in plurib⁹ locis. Unde in principio secũdi tractatus dicit cõmune esse oĩbus p̄dicabilibus. ideo aliter dicit̃ negando maiorem. quia vtraq̃ differentia. videlicet tam generica q̃ speciuoca predicatur in quale de pluribus per modum determinantis ⁊ speciuocantis. ⁊ sic cõueniunt in vno ⁊ eodem modo predicandi ratiõe cuius faciunt idẽ p̄dicabile. sed genus ⁊ species licet p̄dicẽt̃ in q̄d. hoc tamen est different̃. q̄a genus p̄dicat̃ in q̄d per modũ cõfusi distinguibilis ⁊ determinabilis. Species vero p̄dicat̃ in q̄d p modũ distincti ⁊ determinati. Prima pars patet. q̄a genus dicit precise partẽ potentialẽ quiditatis speciei. Scd̃a patet. q̄a species dicit essentiã totã indiuiduoꝝ. Nam indiuidua nihil addunt vltra speciẽ nisi differentiã indiuidualem que non pertinet ad quiditatẽ ipsoꝝ. ¶ Sed cõtra istã solutionẽ arguit̃ probando ꝙ istud adhuc nõ sufficiet. q̄a sicut genus est determinabile p differẽtias formales ad suas species. ita species determinabilis per suas differẽtias materiales seu indiuiduales ad sua indiuidua igit̃ p̄dicari in q̄d per modũ distincti ⁊ determinati non distinguit speciẽ a genere. ¶ Secundo sic. Differentia speciuoca ⁊ generica nõ p̄dicant̃ eodẽ modo in quale p modũ speciuocantis ⁊ determinantis. ergo illud nõ potest esse causa ꝙ sint vnũ p̄dicabile. Antecedẽs patet. q̄a differentia speciuoca speciuocat ⁊ determinat illud q̄d est scd̃m se distinctũ. ⁊ generica illud q̄d est indistinctũ ¶ Ad p̄mũ illoꝝ dicit̃ ꝙ aliquo modo est simile. sed alio modo est dissimile. q̄a genus dicit partẽ quiditatis ⁊ essentie suoꝝ subijcibiliũ. ⁊ species dicit totã q̄ditatẽ suoꝝ subijcibiliũ. ⁊ sic potest dici ꝙ gen⁹ ⁊ species ꝓpter hoc sunt distincta p̄dicabilia. q̄a genus p̄dicat̃ in q̄d parcialiter suorum subijcibiliũ. ⁊ species p̄dicat̃ in q̄d totaliter suoꝝ subijcibiliũ. ¶ Ad secundũ dicit̃ negando antecedẽs. Ad ꝓbationẽ dicit̃ ꝙ vtraq̃ differẽtia predicat̃ in quale p̄dicando ⁊ determinãdo genus q̄d trahit. ⁊ non id de quo p̄dicat̃. Unde potest dici ꝙ ꝓpter hoc differentia generica ⁊ speciuoca faciunt vnũ p̄dicabile. q̄a vtrũq̃ p̄dicat̃ quale essentialiter particulariter. id est q̄d est pars essentie suoꝝ subijcibiliũ.

¶ His suppositis dicitur primo ꝙ secunda diffinitio differentie con

uenit soli differentie generice. id est differẽtie constitutiue speciei. que potest esse genus. Patet. quia sola differentia generica predicatur de differentibus specie in quale. ¶ Ex quo sequit̃ ꝙ illa diffinitio nõ est ꝓpria ⁊ cõuertibilis diffinitio differẽtie in ratiõe p̄dicabilis. Patet. q̄a nõ ꝯuenit omni differẽtie faciẽti p̄dicabile differẽtie. Dicit̃ scd̃o ꝙ purphiri⁹ ꝓpterea solũ diffinit differẽtiã genericã. q̄a nõ credit esse aliquã differẽtiã cõuertibilẽ cũ specie specialissima. sed omnẽ p̄dicari de differẽtib⁹ specie. Cui opinioni cõsonat dictũ philosophi scd̃o posterioꝝ dicẽtis ꝙ quelibet pars diffinitiõis est in plus q̃ diffinitũ. Sed istud nõ est verũ. q̄a rationale ẽ differẽtia ꝯuertibilis cũ hoĩe. igit̃ aliqua est differẽtia cõuertibilis cũ specie specialissima Et ad dictũ purphirij dicẽtis. Scim⁹ etenim rationales nos ⁊ dij. Dico ꝙ purphiri⁹ in hoc insequit̃ opinionẽ stoycoꝝ q̄ ponebãt intelligentias esse aĩalia rationalia q̄d tamẽ est falsum. Et si queraẗ cũ illa secunda diffinitio que inter ceteras videt̃ magis dari de differẽtia in ratiõe p̄dicabilis nõ sit ꝓpria ⁊ cõuertibilis diffinito que diffinitio sit assignanda. Dicit̃ ꝙ ista potest assignari. Differẽtia est vniuersale q̄d p̄dicat̃ de pluribus in quale essentiale. ⁊ ista cõuenit tam differentie generice q̃ differentie speciuoce. que est conuertibilis cum specie specialissima.

Quarta difficultas. Utrũ q̄ditas

cuiuslibet rei p̄dicabilis sit entitatiue cõposita ex plurib⁹ formis ex natura rei distinctis. ¶ Ad quã dr̃ vno mõ ꝙ nõ. Probat̃ p̄mo sic. q̄a nullum simplex potest esse entitatiue ꝯpositũ ex plurib⁹ formalib⁹ ex natura rei distinctis. Sed sic est ꝙ multe sunt species simplices. vt patet de speciebus angeloꝝ de genere substãtie. ⁊ de specieb⁹ accidẽtiũ igit̃. ¶ Scd̃o sic. si q̄ditas speciei esset cõposita ex plurib⁹ distinctis sequit̃ ꝙ de ipsa nõ posset p̄dicari gen⁹. cõsequẽs est incõueniẽs. igit̃ cõsequẽtia. Patet. q̄a gen⁹ esset pars illi⁹ q̄ditatis. ſ; nulla pars p̄dicat̃ de suo toto. igit̃ ¶ Tercio sic. si species sit ꝯposita ex genere ⁊ differẽtia sequit̃ ꝙ in eadẽ specie erũt plura cõposita. cõsequẽs videt̃ ĩpossibile. igit̃ ꝯsequẽtia. Patet. q̄a in eadem specie sunt plura genera ⁊ plures differẽtie. ſ; q̄dlibet gen⁹ cũ differẽtia ipsum cõplete facit vnũ ꝯpositũ. cũ nõ sit maioꝝ ratio de vno q̃ de alio. ¶ Quarto sic. Quecũq̃ sunt ĩ specie sunt eadẽ realit̃ ipsi speciei. ſ; q̄cũq̃ sunt eadẽ realit̃ ipsi speciei sunt eadẽ sibi ex natura rei. ergo q̄cũq̃ sunt in specie sunt eadem ex natura rei ipsi speciei ⁊ p ꝯsequẽs ĩ specie nõ est aliq̄ ex natura rei distinctio. hoc est species nõ est aliqua res extra animã p̄ter singularia. ergo species nõ est entitatiue cõposita ex pluribus ex natura rei distinctis. Antecedens patet p̄mo auctoritate cõmẽtatoris scd̃o meth. dicẽtis. xiij. ꝯmẽto.

Species aūt nō sunt de rebus existentibus extra aīam. Scd̄o. qa gen⁹ nihil est ꝑter ea que sunt generi species vt habet̄ octauo metha phisice. ergo etiā species nihil est preter ea que sunt speciei indiuidua. tenet ꝯsequētia ꝑ simile. ¶ Ex ꝑdictis infert̄ ꝙ nō oportet quālibet q̄ditatē speciuocā esse cōpositā ex pluribus ab inuicē distictis. cuiuslibet tamē speciei diffinitio est cōposita ex pluribus. scilicet ex genere ⁊ differentia. que non debent dici partes diffiniti. sed solū diffinitiones. nec oportet partes diffinitionis semꝑ esse partes diffiniti. Alius est modus dicendi pro quo supponit̄ ꝑmo ꝙ q̄ditas speciuoca est natura directe cōtenta sub aliquo genere ꝑdicamentali de differentibus numero ꝑdicabilis. cuiusmodi sunt humanitas ⁊ eq̄nitas. ¶ Ex quo patet ꝙ materia ⁊ forma ⁊ differentie. ⁊ similit̄ ꝓprie passiōes nō sunt quiditates speciuoce. q̄a licet predicent̄ de differentibus numero in q̄d. vt videlicet materia de hac materia ⁊ illa. Et rationale de hoc rationali ⁊ illo. tamen non continent̄ directe sub aliquo genere. ⁊ inde est ꝙ solent vocari species predicabiles. sed nō sunt species subicibiles. ¶ Secūdo supponit̄ ꝙ dupplices sunt q̄ditates speciuoce. Quedā sunt substantiales. alie sunt accidentales. Substantiales sunt duplices. Quedam sunt incorporee. vt sunt species angelorꝝ. Et alie sunt corporee. vt species oīm corruptibiliū ⁊ generabiliū substantialiū. Corporee adhuc sunt dupplices. Quedā habent plures formas substantiales vt homo. Alie habent tm̄ vnā formā substantialem. sicut aer aqua. ⁊ cetera corpora simplicia. ¶ Tercio supponit̄ ꝙ in habentibus plures formas. sicut in hoīe genus ⁊ differentia summant̄ ab alia ⁊ alia forma. Nā animal summit̄ ab aīa sensitiua. ⁊ rationale ab aīa intellectiua. sed in alijs speciebus nō habentibus nisi vnā formā. aut etiam in speciebus accidētiū in q̄bus nō est materia. genus ⁊ differeetia nō summunt̄ ab alia ⁊ alia forma. sed summunt̄ ab alia ⁊ alia realitate eiusdē rei. ⁊ illa realitas a qua summit̄ genus scd̄m se est potentialis respectu realitatis a qua summitur differentia. ¶ Quarto supponit̄ ꝙ formalitas est ratio obiectalis reperta in re ex natura rei quā nō oportet semꝑ mouere intellectū dūmodo possit eius actū terminare. ¶ Ex quo sequit̄ ꝙ intentiōes secūde ⁊ relatiōes ratiōis nō sunt formalitates. q̄a nō sunt in re ex natura rei. ¶ Scd̄o sequit̄ ꝙ differētie indiuiduales nō sunt formalitates. patet. q̄a nō sunt rationes obiectales. hoc est ratiōes sub q̄bus possit intelligi aliqua res. q̄a ratio intelligēdi est ꝑncipiū operādi. q̄libet aūt ꝑncipiū operādi debet esse cōmune. ¶ Quīto supponit̄ ꝙ distinctio ex natura nō est ydēptitas aliquorum. secluso omi opere nostri intellectus. de quo postea dicetur.

His suppositis dicit̄ ꝑmo ꝙ quelibet quiditas speciuoca accidentalis est entitatiue cōposita ex plurib⁹ formalibus. Probat̄ dupplicit̄. Primo. q̄a oīs q̄ditas speciuoca accidentalis est res resolubilis in cōceptū generis ⁊ cōceptū differentie. ⁊ potest ꝑcise intelligi in cōceptu generis sine hoc ꝙ intelligat̄ sub cōceptu differentie. igit̄ est cōposita entitatiue ex cōceptu generis ⁊ cōceptu differētie. Secūdo sic. quelibet q̄ditas speciuoca accidētalis cōuenit realit̄ cū alia specie accidētali. et differt etiā realit̄ ab ea. ergo est cōposita ex duobus quorꝝ vnū est ꝑncipiū cōuenientie ⁊ aliud est ꝑncipiū differētie. Tenet ꝯsequētia. q̄a nihil idem adequate potest esse ꝑncipiū realis cōuenientie ⁊ realis differentie alicuius cū aliquo. Dicit̄ secūdo ꝙ q̄ditas speciuoca substantie incorporee est cōposita ex genere ⁊ differentia. Probat̄. q̄a substantia corporea est cōposita ex genere ⁊ differentia. ergo substātia incorporea est etiā cōposita ex genere ⁊ differētia. Tenet cōsequētia. q̄a omē gen⁹ descēdens in aliquā speciē ꝑ differentiā descēdit in speciē cōdiuidentē per differentiā oppositā. sed substātia descendit in substātiā corporeā ꝑ differentiā. ergo etiā descēdit in substantiā incorporeā ꝑ differentiā ⁊ ꝑ consequens substātia incorporea est cōposita ex genere ⁊ differentia. ¶ Ex ꝑdictis infert̄ ꝙ quelibet q̄ditas speciuoca substantie corporee est cōposita nō solū ex materia ⁊ forma. sed etiā ex genere ⁊ differentia. Probat̄ ꝑ locū a minori ad maius. ¶ Scd̄o infert̄ ꝙ cuiuslibet speciei ꝑdicamentalis q̄ditas est cōposita ex genere ⁊ differentia. Et istud potest ꝓbari ꝑmo auctoritate purphirij in textu ꝑcedenti. vt sicut statua cōponit̄ ex ere ⁊ figura. sic species cōponit̄ ex genere ⁊ differentia. Tercio auctoritate auicenne q̄nto methaphisice. caplo sexto dicentis. Cōstat ꝙ omīs species discrepat ab alijs secū cōuenientibus in genere ꝑ differentiā. Et ibidē dicit ꝙ genus ꝑdicat̄ de specie ita ꝙ est pars q̄ditatis eius. ⁊ ꝑdicat̄ de differentia ita ꝙ est cōmunitas eā. Dicit̄ tercio ꝙ in omibus speciebus genus ⁊ differentia distinguunt̄ formalit̄ ⁊ ex natura rei. Istud ꝓbat̄. q̄a vnū non ꝑdicat̄ de alio in ꝑmo modo dicēdi ꝑ se. ideo distinguunt̄ formalit̄ ⁊ vltra formalit̄. ergo ex natura rei. Probatio huius amplius patebit inferius. Dicit̄ quarto ꝙ in illis speciebus in q̄bus genus ⁊ differentia summūt̄ ab alia ⁊ alia forma. ipa distinguunt̄ realit̄. Probat̄. q̄a quorꝝ cause totales sunt realiter distincte. ipa sunt realiter disticta. sed forma a qua summitur genus ⁊ forma a qua summit̄ differentia in illis speciebus sunt realit̄ disticte. igit̄ genus ⁊ differentia sunt realit̄ distincta. ¶ Et si querat̄ vtrum

v. ɔposicio ex gerē + drīa. sit ɔposicio ex mã + form.

cōpositio ex genere ꝛ differentia sit cōpositio ex materia ꝛ forma. Dico ꝙ licet genus habeat modū materie. eo ꝙ est potentionale ꝛ determinabile. ꝛ differentia modū forme eo ꝙ est actuās ꝛ determinās. tamen gen⁹ est aliud a materia ꝛ differentia. aliud a forma. Istud patet auctoritate cōmentatoris scd̄o methaphisice. cōmento decimoseptimo dicentis ꝙ genus est aliud a materia. genus eñ est forma vniuersalis. materia autē scd̄m se nullā habet formā neqꝫ vniuersalē neqꝫ particularē. sed p̄mo recipit formā vniuersalē. postea alias formas vsqꝫ ad indiuiduales. Dicitur vltra ꝙ differt a genere. qa est vna numero in multis. Genus aūt est vnū in forma media inter actū ꝛ potentiā in multis. Item genus potest p̄dicari de pluribus speciebus ꝛ de indiuiduis illarū specierū. materia autē nō potest p̄dicari de pluribus speciebus generatis ex ea. Hec ille.

¶ Ad rationes alterius oppinionis. Ad p̄mā ꝙ aliqd potest dici simplex dupliciter. Vno modo ꝑ carentiā ɔpositionis ex materia ꝛ forma. ꝛ isto modo species angeloꝝ ꝛ species accidentiū sunt simplices. Alio modo per carentiā cōpositiōis ex genere ꝛ differentia. ꝛ isto modo nulla species est simplex. Ad scd̄am dicit̄ negando cōsequētiā. Et ad ꝓbationē dicitur ꝙ licet pars ꝑ modū partis disignata in abstracto nō p̄dicat̄ de suo toto. tñ pars designata ꝑ modū toti⁹ in ɔcreto q̄cūqꝫ sit illa. siue itegralis siue essentialis siue q̄ditatiua bene p̄dicat̄ de suo toto. vt patet in illis ꝓpositionibus. Socrates est capitatus. socrates est animatus. ꝛ socrates est animal. In p̄ma p̄dicat̄ pars integralis. in secūda pars essentialis. ꝛ i tercia pars quiditatiua. Oēs aūt iste negant̄. Socrates est caput. socrates est aīa. socrates est animalitas. ¶ Ad terciā dicit̄ cōcedēdo cōsequēs. nec in eodem est impossibile esse plura cōposita subordinata. sicut in eodem sunt plures q̄ditates subordinate. ¶ Ad quartā dicit̄ ꝙ minor est falsa. Nam nō sequit̄ hec sunt eadem realiter ergo sunt eadem ex natura rei. ꝫ fit fallacia consequentis. Licet ergo genus ꝛ defferentia sint eadem realit̄ ipi speciei. quādoqꝫ etiā inter se. nō tamē sunt eadem ex natura rei. ¶ Ad q̄ntā dicit̄ negando antecedēs. Et ad ꝓbationē dicit̄ ꝙ cōmentator ibi vult dicere speciem nō esse ens extra animā per se subsistēs. sicut ydea quā posuit plato. Ad secūda ꝓbationē dicit̄ ꝙ auctoritas allegata truncata est. vnde addit̄. aut si est. est quidē vt materia. ꝛ hec secūda pars disiunctiue est vera.

Cōclusio respōsalis.

Quinqꝫ diuisiones differentie. ꝛ q̄nqꝫ diffinitiones differentie magis ꝓprie sunt in textu sufficient̄ assignate. Hec cōclusio relinquit̄ sufficient̄ ꝓbata ex p̄dict̄

Ad ratiōes ante oppositū.

Ad primā dicit̄ que fit cōtra primā diuisionē. Dicit̄ p̄mo ad p̄mā ꝓbationē ꝙ solutio patet ex p̄ma difficultate. Ad secundā ꝓbationē dicit̄ ꝙ membra illius diuisiōis debent accipi cū p̄cisione. ꝛ sic sunt opposita. nec vnū seq̄tur ad alia. Dicit̄ vltra negando antecedens. Nā si essent due differentie sine omi auctoritate differrent magis ꝓprie. ꝛ tamē nō differrent cōmuniter. Ad terciū ꝓbationē dicit̄ ꝙ differētia potest accipi dupplicit̄. Vno modo ꝓ eo qd̄ ꝑ se significat. ꝛ tūc si sit terminus p̄me intentiōis ista est cōcedenda. Oīs differentia est cōmunis. Alio modo accipit̄ pro eo qd̄ denominat ꝛ sic est neganda. Si etiā capiat̄ differentia prout est termin⁹ secūde intentionis siue summat̄ ꝓ significato siue pro denominato est falsa. Ad quartā dicit̄ ꝙ purphirius solū hic enumerat differentias nobis notas aliquo modo ꝑ quas possumus distinguere vnā rem ab alia re. qualis est differentia induidualis.

Ad secūdam dicit̄ negādo antecedens.

Et ad p̄mā ꝓbationē p̄me partis dr̄ ꝑ idē sicut dicebat̄ ad scd̄aꝫ rationē p̄cedentis. Ad scd̄am ꝓbationē dicit̄ ꝙ cōgregatiuū ꝛ disgregatiuū respectu diuersoꝝ faciunt aliud ꝛ aliud. Nam faciunt aliā speciē qꝫ cōstituunt. ꝛ alteratū subiectū cui insunt. Ad ꝓbationē secūde partis dicitur ꝙ nō est incōueniēs aliquā differentiā respectu diuersoꝝ esse separabilem ꝛ inseparabilem.

Ad terciaꝫ dicit̄ negando antecedens.

Et ad ꝓbationē dicit̄ ꝙ differentia accepta pro significato bene habet differentiā. neqꝫ ex hoc sequit̄ ꝓcessus in infinitū. qa illius differentie nō est aliqua differentia. Et cū dicit̄ ꝙ hic diffinit̄ illud quo differunt. ꝛc̄. Dicit̄ ꝙ hic diffinit̄ intentio fundata in illo quo differunt a se singula. et quod diuidit genus. ꝛ illa habet genus ꝛ differentiam.

Ad quartaꝫ dicit̄ negādo antecedens

pro vtraqꝫ parte. Et ad ꝓbatiōes p̄me partis dicit̄ ꝙ eis nō couenit p̄dicari in quale essentiale. de quo intelligit̄ p̄dicta diffinitio. Ad ꝓbationē scd̄e ꝑtis patuit superi⁹ qd̄ sit dicēdū. Ad ɔfirmationē dr̄ negādo antecedēs. ꝛ ad ꝓbationē dr̄ ꝙ nō sufficit ꝙ aliqd p̄dicet̄ de aliq̄ ꝙ sit pars essentie ꝛ q̄ditatis. sed cū hoc requirit̄ ꝙ significet illā ꝑ modū ꝑ se stātis. Oīs aūt differētia p̄dicat qd̄ rei ꝑ modū alteri adiacentis.

Ad q̄ntā patuit solutio ex p̄dictis

PRopriuz dicitur quadruplicit̄er. ⁊ cetera.

Istud est quartū capitulū huius tractatus. In quo purphirius determinat de quarto p̄dicabili qd̄ p̄dicat̄ in quale accidentale ꝑ se. Et diuidit̄ in duas partes. In p̄ma ponit talē cōclusionē. Propriū accipit̄ quatuor modis. Probat. q̄a ꝓpriū vno mō dicit̄ id qd̄ accidit alicui soli speciei. sed nō omi indiuiduo illius speciei. Et hoc modo esse medicū vel geometrē est ꝓpriū hoi. Scd̄o modo dicit̄ ꝓprium om̄e illud qd̄ accidit omi indiuiduo alicuius speciei. sed nō accidit soli speciei. ⁊ hoc modo bipes est propriū hois. Tercio modo dicit̄ illud qd̄ accidit soli speciei ⁊ omni indiuiduo speciei. supple ⁊ aliquando. id est nō semꝑ. ⁊ hoc modo canescere est ꝓpriū hoi. q̄a inest hoi soli speciei hois. sed nō inest semꝑ. q̄a solū inest in senectute. Quarto modo dicit̄ ꝓpriū qd̄ accidit soli speciei ⁊ omi indiuiduo eius. ⁊ semꝑ. Et hoc modo risibile est ꝓprium hois. Et si cōtra hoc obijciat̄ q̄a homo aliquādo nō ridet. ergo risibile nō cōuenit semꝑ hoi. Respōdet purphirius ꝙ risibile nō dicit̄ ꝓpriū hois q̄a homo semꝑ rideat. sed q̄a semꝑ est aptus natus ad ridendū. Hoc aūt scilicet risibile ꝓut dicit aptitudinē. supple semꝑ est naturale hoi. ⁊ similit̄ hynnibile equo. ¶ In scd̄a parte eligit acceptionē que ad suū ꝓpositū deseruit dicens ꝙ hec scilicet ꝓpria quarto modo nominant̄ ꝓprie ꝓpria ꝓbat. q̄a de ratione ꝓprij est ꝙ cōuertat̄ cū suo subiecto. sed sola illa cōuertunt̄ cū suis subiectis. igit̄ Minorē ꝓbat. q̄a q̄cq̄d est equ⁹ est hynnibile. ⁊ q̄cq̄d est hynnibile est equus. Huius ratiōis solum ponit minorē in sua ꝓbatiōe.

ACcidēs est quod adest vel abest. ⁊ cetera.

Istud est q̄ntū capitulū ⁊ vltimū huius tractatus. In quo purphirius determinat de q̄nto p̄dicabili scilicet de accidēte. qd̄ p̄dicat̄ in quale accidentale ꝑ accidēs de suis simplicibus. Et diuidit̄ in duas partes. In prima ponit vnā diffinitionē accidentis cū diuisione eiusdē. Diffinitio aūtē

est hec. Accidens est qd̄ adest vel abest p̄ter subiecti corruptionē. ¶ Diuisio est hec. Accidentiū aliud est separabile aliud inseparabile. Exemplum de separabilibus vt dormire. Exemplū de inseparabilibus vt nigrum respectu corui ⁊ ethyopis. Sed cōtra istā diuisionē obijcit̄ q̄a repugnat p̄dicte diuisioni. nā scd̄m p̄dictā diuisionē om̄e accidēs est separabile. Ad istud respōdet purphirius ꝙ licet nigredo nō posset separari a coruo ⁊ ethyope separatiōe reali. bene tamē potest separari separatiōe intelligibili. qd̄ patet. q̄a coruus potest subintelligi albus. ⁊ ethyops nitens candore scilicet albedine vel candore p̄ter subiecti corruptionē. In scd̄a particula ponit purphirius duas diffinitiōes quas ponit philosophus p̄mo topicoꝝ. Quaꝝ p̄ma est hec. Accidēs ē qd̄ cōtingit eidē inesse ⁊ nō inesse. Scd̄a est. Accidēs est qd̄ nec est genus neq̄ species. nec differentia neq̄ ꝓpriū. semꝑ aūt est in subiecto existens. ¶ Cōsequēter epilogat ꝯtinuanda dicta dicendis dicēs. Omibus igit̄ determinatis que p̄posita sunt. scilicet genere specie. differentia ⁊ ꝓprio ⁊ accidēte. dicendū est que sunt cōmunia eis. ⁊ que ꝓpria. id est que sunt ꝓprietates ⁊ cōmunitates ipsorum predicabilium.

Circa hunc textū querit̄ vtrū proprīu ⁊ accidēs sint p̄dicabilia distincta ab inuicē ⁊ sufficient̄ a purphirio assignata.

Et arguit̄ ꝙ nō. Primo cōtra p̄mā partē. q̄a ꝓpriū vel accidens nō sunt p̄dicabilia. Prima pars antecedētis ꝓbat̄ dupplicit̄. Primo. q̄a om̄e p̄dicabile debet immediate p̄dicari. sed ꝓpriū nō p̄dicat̄ immediate de pluribus. sed de vno. scilicet de specie. igit̄. Scd̄o. q̄a om̄e p̄dicabile est cōmune. ꝓpriū aūt nō est cōmune. Scd̄a pars antecedēt̄ ꝓbat̄ dupplicit̄. Primo. q̄a om̄e p̄dicabile est limitatū. accidēs aūt est transcēdēs. cū diuidatur in nouē p̄dicamēta accidētiū. Scd̄o. q̄a hoc albū ⁊ hoc nigrū sunt accidentia ⁊ tamē nō sunt p̄dicabilia cū nō possunt p̄dicari de pluribus igitur.

Scd̄o arguit̄. Om̄e ꝓpriū est accidēs.

ergo ꝓpriū et accidēs nō distinguunt̄ ab inuicē. Antecedēs ꝓbatur quadruplicit̄. Primo. q̄a om̄e ꝓpriū est in secūda specie qualitatis. Ois aūt qualitas est accidēs. Scd̄o. q̄a ꝓpriū est substātia vel accidēs. sed nō est substantia cū habeat esse in subiecto. ergo est accidens. Tercio sic. q̄a in diffinitiōe ꝓprij ponit̄ accidēs. Dicit̄ em̄ ꝓpriū est qd̄ accidit. ⁊ cetera. Quarto. q̄a ꝓprij ⁊ accidentis sunt eadē subijcibilia. vt patet de albo cū

p̄dicat᷑ de particularibus hoīb9. particulares em̄ hoīes sunt subijcibilia albi. ⁊ sunt etiā subijcibilia risibilis qđ est ꝓpriū. igit᷑. Et ꝑ istud posset etiā probari qđ nō distinguat᷑ a differentia.

Tercio arguit᷑. Diffinitio ꝓprij cō

uenit alijs a diffinito ⁊ nō cōuenit omi cōtento sub diffinito. igit᷑ nō ē sufficiens. Prima pars antecedentis patet. qa cōuenit colori seu colorato respectu corporis. Nā om̄e corpus est coloratū. ⁊ solū corpus est coloratū. ⁊ semꝑ quādo est. est intelligēdo de colorato cōmunit᷑ accepto ꝓut cōtinet sub se luciđū. Scđa pars antecedētis patet. qa passiōes cōuertibiles cū ente. ⁊ etiā passiones cōuertibiles cū generib9 sunt ꝓpria. ⁊ tamen nō accidunt soli speciei. sed pluribus speciebus. igitur.

Quarto arguit᷑ cōtra p̄mā diffini-

tionē accidentis. qa nō cōuenit omi accidenti nec soli accidenti. igit᷑ non est cōueniēs. Prima pars antecedētis ꝓbat᷑. qa nō cōuenit cōbustioni ⁊ morti que sunt accidentia nō possunt adesse ⁊ abesse p̄ter subiecti corruptionē. Et similit᷑ ꝓbaret᷑ de vita. Scđa pars antecedētis ꝓbat᷑. qa cōuenit forme substātiali. vt patet. qa forma substātialis potest adesse ⁊ abesse preter corruptionē sui subiecti qđ est materia. similit᷑ cōuenit partibus integralibus minus p̄ncipalibus alicuius totius integralis.

Quinto arguit᷑. Per nullā diffini-

tionē accidentis accidēs diffinit᷑ in ratiōe p̄dicabilis. nec vniuersaliter ꝓpriū ꝑ suā diffinitionē igit᷑ sunt insufficient᷑ posite. Antecedēs patet. quia in nulla earū ponit᷑ aliqđ denotans pluralitatē. Et cōfirmat᷑. qa secunda diffinitio accidentis dat᷑ ꝑ cōtradictionē. ⁊ tercia ꝑ negationē. ergo accidens insufficienter diffinitur per illas duas diffinitiones.

In oppositu3 arguit᷑ auctoritate

purphirij. Pro solutione huius questionis ⁊ declaratiōe textus p̄cedentis ponunt᷑ aliqu᷑ difficultates.

Prima difficultas. Utrū ꝓpriū ⁊

accidēs sunt p̄dicabilia abinuicē distincta. ¶ Pro cuius solutiōe supponitur p̄mo ꝙ diffinitio ꝓprij quarto modo sumpti in qua dicit᷑ propriu3 est qđ accidit omi soli ⁊ semꝑ est essentialis ⁊ q̄ditatiua. ⁊ dat᷑ de proprio

in ratione p̄dicabilis. Prima pars patet. qa dat᷑ ꝑ genus ⁊ differētiā. Nā sicut in diffinitionib9 alioꝝ vniuersaliū subintelligit᷑ vniuersale loco generis. ita vt i illa diffinitiōe ꝓprij etiā subintelligit᷑. ⁊ ꝑ illā particula3 accidit denotat᷑ ꝙ ꝓprius modus p̄dicādi ꝓprij est q̄ est p̄dicari in quale accidētale. ⁊ ꝑ illas particulas omi soli ⁊ semꝑ denotat᷑ modus p̄dicādi cōuertibiliter. hoc totū aūt p̄dicari in quale accidētale cōuertibilit᷑ est ꝓpria differentia cōtrahēs vniuersale ad ꝓpriū. ⁊ distinguēs essentialit᷑ ab alijs vniuersalibus. Ex quo sequit᷑ ꝙ diffinitio ꝓprij quarto modo sumpti sic est intelligenda. Propriū est vniuersale qđ accidit omi soli ⁊ semꝑ. id est p̄dicatur in quale accidētale cōuertibilit᷑. Scđo sequit᷑ ꝙ illa diffinitio dat᷑ de ꝓprio in ratiōe p̄dicabilis. Patet. qa in ea ponit᷑ aliqđ ꝑtinēs ad p̄dicabilitatē. ¶ Scđo supponit᷑ ꝙ ꝓpriū potest accipi duppliciter. Uno mō p̄me intentionalit᷑. ⁊ isto mō ꝓpriū est qđdā cōcretū cuius abstractū est ꝓprietas. Et isto modo ꝓpriū dr̄ cōuenire tam trāscēdētib9 q̄3 indiuiduis q̄3 etiā generibus subalternis ⁊ generalissimis. Et isto mō nō est hic sermo de ꝓprio. qa in cōcreto p̄dicat᷑ de ꝓprijs concretiue designatis. Et in abstracto p̄dicat᷑ de abstractis. vt patet dicēdo. Risibile est ꝓpriū. ⁊ risibilitas est ꝓprietas. Alio modo accipit᷑ scđe intētionalit᷑. Et tunc adhuc potest capi duppliciter. Uno modo ꝓ eo qđ ꝑ se significat. scilicet ꝓ quada3 intentiōe scđa cōcretiue designata. cuius abstractū circūloquit᷑ ꝑ hoc totū intentio ꝓprij. ⁊ isto modo hic accipit᷑ ꝓpriū ⁊ diffinitur a purphirio. Alio modo ꝓpriū pro eo accipit᷑ scilicet qđ denominat ꝓ eo qđ fluit a ꝓprijs p̄ncipijs speciei. ⁊ isto modo risibile dicit᷑ esse ꝓpriū. ⁊ similit᷑ hynnibile. ¶ Tercio supponit᷑ ꝙ accidēs potest accipi duppliciter. Uno modo prime intentionalit᷑. Et hoc modo accipit philosoph9 q̄nto methaphisice quādo diuidit ens in substātiā ⁊ accidēs. Et postea diuidit accidens in nouē p̄dicamēta accidētiū. Alio modo accipit᷑ scđe intentionalit᷑. ⁊ hoc duppliciter. Uno modo accipit᷑ ꝓut idē est qđ p̄dicatū nō essentiale ⁊ ide3 est qđ esse in scđm qđ esse in distinguit᷑ ꝯtra esse de. Nā dici de est p̄dicari essentialit᷑. ⁊ esse in est p̄dicari accidentalit᷑. Alio modo accipit᷑ ꝓ intentione secūda fundata in q̄ditate accidētali p̄dicabili de plurib9 particularibus substātijs ꝑ accidēs. ⁊ isto mō accipit᷑ hic accidēs ¶ Quarto supponit᷑ ꝙ ad hoc ꝙ aliqđ accidēs p̄dicabile possit dici accidēs tres ꝯditiōes req̄rūt᷑. Prima ē ꝙ sit accidēs cōe. id ē cōiter inherēs. ⁊ ꝑ hoc excludūt᷑ accidētia ꝓpria. Scđa est ꝙ sit accidēs vniuersale. ⁊ ꝑ hoc excludūt᷑ indiuidua accidētiū. vt hoc albū. hoc nigrū. ⁊ sic de alijs. Tercia est ꝙ designet᷑ in concreto ꝯcretiōe ad subiectū. ⁊ ꝑ hoc excludūt᷑ accidētia designata abstractiue. vt albedo. nigredo.

¶ Ex quo sequit̄ ꝙ licet albedo. nigredo ⁊ similia sīt accidētia p̄dicamē
talia. tamē nō sunt p̄dicabilia. Patet. qa nō possunt p̄dicari de pluribus
particularibus substātijs in quale accidentale ꝑ accidēs. ¶ Quinto sup=
ponit̄ ꝙ distinctio p̄dicabiliū summit̄ ex distinctione modoꝝ p̄dicandi.
Ex quo patet quō distinguant̄ p̄dicabilia a p̄dicatis. Distinctio eñ p̄di=
catorū summit̄ penes modos inherendi vt patebit p̄mo topicoꝝ.

His suppositis dicit̄ p̄mo ꝙ ꝓpriū

⁊ accidens sunt p̄dicabilia. ꝓpriū summēdo secūdo modo. ⁊ accidens vl
timo modo. Probat̄. qa om̄e aptū natū dici de multis est p̄dicabile. sed
ꝓpriū ⁊ accidens sunt apta nata dici de multis. etiā vniuoce. igit̄ sunt p̄di
cabilia. Minor patet. qa risibile qd̄ est ꝓpriū dicit̄ de particularibus ho̅i
bus. ⁊ albū qd̄ est accidēs dicit̄ de particularib⁹ substātijs albis. ¶ Sed
cōtra istud obijcit̄ dupplicit̄. Primo. qa ꝓpriū dicit̄ de sola specie cui⁹ est
ꝓpriū. ergo nō dicit̄ de multis. Antecedēs ꝓbat̄. qa dicit̄ solū de eo cū q
cōuertitur. sed illud est species. igit̄. Secūdo sic. Si accidens dicat̄ de mul
tis vel illa multa differunt numero tm̄. vel specie. vel genere. Nō numero
tm̄. qa albū dicit̄ de socrate ⁊ pariete. que differūt plus q̄ȝ numero. nec spe
cie. nec genere. vt patet per idem. ¶ Ad p̄mū dicit̄ ꝙ ꝓpriū potest cōside=
rari dupplicit̄. Vno modo ꝑ respectū ad speciē ꝑcise ⁊ absolute cōsidera=
tam. Et isto modo ꝓpriū nō est p̄dicabile respectu speciei. sed predicatū.
Est eñ regula alberti ꝙ nihil est predicabile respectu illius cū quo cōuer=
titur. Alio modo potest cōsiderari in ordine ad speciē multiplicatā per in
diuidua. Et isto modo ꝓpriū est predicabile respectu eius. qa species vt
sic nō est q̄ vnū. sed multa. ¶ Aliter potest dici ꝙ licet ꝓpriū dicatur im=
mediate de sua specie cuius ꝓpriū est. tamen mediate dicit̄ de indiuiduis
illius speciei. que sunt multa. ⁊ ratione illoꝝ habet rationē predicabilis.
Nec ad hoc ꝙ aliqd̄ sit p̄dicabile requirit̄ ꝙ predicet̄ immediate de plu=
ribus. sed sufficit ꝙ mediate vel immediate. Ad secundū dicit̄ ꝙ accidēs
semꝑ p̄dicatur de multis differentibus numero. ⁊ hoc est sibi essentiale.
Quādoq̄ȝ uūt p̄dicat̄ de differentibus specie aut genere. ⁊ hoc est sibi ac=
cidentale. Dicit̄ secūdo ꝙ ꝓpriū ⁊ accidens sunt p̄dicabilia ab inuicem di
stincta. Probat̄ qa habent diuersos modos p̄dicandi de diuersis subij=
cibilibus. Nā ꝓpriū p̄dicat̄ de suis subijcibilibus in quale accidentale. ꝑ
se accidens v̄o p̄dicat̄ de suis subijcibilibus in quale accidentale per ac=
cidens. Et si q̄rat̄. quō differunt subijcibilia proprij a subijcibilibus ac=
cidentis. Dicit̄ tercio ꝙ interdū subijciblia proprij sunt subijcibilia acci=

dentis. sed differunt. qa sunt subijcibilia proprij inquātū habēt particu
lares ꝓprietates. ⁊ sunt subijcibilia accidētis inquātū habēt particularia
accidentia. vt socrates ⁊ plato inquātū habēt particulares risibilitates.
sunt subijcibilia risibilis. Et inquātū habent particulares albedines sunt
subijcibilia albi. Et simili' inquātū habēt particulares hūanitates sunt
subijcibilia hoīs. Et ꝓut habēt particulares rationalitates sunt subijci=
bilia rationalis. ¶ Ex qbus elicit̄ ꝙ idem materialit̄ potest esse subijcibi=
le diuersoꝝ p̄dicabiliū. Dicit̄ scd̄o ꝙ aliqua sunt subijcibilia proprij. que
nec sunt aut possunt esse subijcibilia accidentis. Patet. qa particulares al
bedines sunt subijcibilia hui⁹ ꝓprij disgregatiuum visus. ⁊ tamē nō sunt
subicibicibilia alicuius accidentis. qa eis nō potest inesse aliqd̄ accidens
Nisi forte dicat̄ ꝙ sunt subijcibilia similis aut alicuius alteri⁹ relatiui. Sȝ
istud nō potest stare. qa vna albedo nō dicit̄ similis alteri albedini. ȝ sub
iecta habētia albedines dicunt̄ similia. ¶ Ex p̄dictis patet quō ꝓpriū re=
perit̄ tam in substātijs q̄ȝ in accidētib⁹. ⁊ habet subijcibilia tam in substā
tijs q̄ȝ in accidētib⁹. sed accidēs habet solū subijcibilia in substantijs.

Scd̄a difficultas qualiter sint in=

telligende diffinitiōes accidentis. Pro intellectu p̄me supponit̄ ꝙ adesse
⁊ abesse possunt accipi dupplicit̄. Vno modo p̄me intentionalit̄ vt ades=
se idem est ꝙ alteri realit̄ inherere. Alio modo accipiunt̄ scd̄e intentiona
liter. ⁊ tunc adesse idem est qd̄ p̄dicari accidentaliter ⁊ affirmatiue de aliq
⁊ abesse idem est qd̄ p̄dicari accidētalit̄ ⁊ negatiue. Et hoc modo possūt
accipi dupplit̄. Vno modo vt dicūt actū. Alio modo vt dicūt aptitudi=
nē. ¶ Hoc supposito dicit̄ ꝙ p̄ma diffinitio accidētis dupplicit̄ potest
exponi. Accidēs est natura cōmunis que nata est inesse. idest realit̄ inhe=
rere subiecto. Et abesse. id est nō inherere eidē subiecto ꝑter ip̄sius subiecti
corruptionē. Sed qa hec diffinitio sic exposita videt̄ cōuenire accidētib⁹
in abstracto designatis que nō faciūt p̄dicabile accidentis. Ideo alit̄ sic
exponit̄. Accidēs est vniuersale qd̄ potest adesse. id est affirmatiue p̄dicari
⁊ abesse. id est negatiue p̄dicari de subiecto ꝑter subiecti corruptionē. id
est ꝑter hoc qd̄ subiectū desinat supponere ꝓ aliquo. Nec aūt particula
pret̄ subiecti corruptionē debet det̄minare illud v̄bū abesse. ⁊ nō illd̄ v̄bū
adesse. Et ꝑ hoc soluit̄ argumētū qd̄ fit de morte ⁊ cōbustione. licet enim
mors ⁊ ꝯbustio nō possint adesse ꝑter subiecti corruptionē. tamē possūt
abesse. ¶ Scd̄o supponit̄ ꝙ inesse ⁊ nō inesse possunt etiā accipi dupplit̄
sicut adesse ⁊ abesse. Ex quo patet ꝙ scd̄a di[ff]initio potest exponi dupplit̄

.v. ꝓpa passio distinguunt̃. a. suo subto

cōformit̃ p̄me. Differūt aūt secūda ⁊ p̄ma. q̄a p̄ma dat̃ de accidēte in habitudine ad subiectū. que dicit̃ inherētia. Sed secūda dat̃ de accidente per cōparationē ad causam illius habitudinis a qua causa habet ꝙ possit eidem inesse ⁊ nō inesse. Ex eo aūt ꝙ cōtingent̃ causat̃ in subiecto. ⁊ nō fluit a ꝓprijs p̄ncipijs essentialibus eius potest sibi inesse. ¶ Tercio supponitur ꝙ tercia diffinitio accidētis dat̃ de accidēte in ordine ad alia p̄dicabilia. ⁊ debet sic intelligi. Accidēs est vniuersale qd̄ neq̄ ē genꝰ neq̄ species nec differētia nec ꝓpriū respectu subijcibiliū quoꝝ est accidēs. ip̄m autē naturalit̃ existēs. id est subsistēs semꝑ est in subiecto. Vel sic. semꝑ est in subiecto. id est aptū natū est esse. Dictū est aūt notant̃ respectu subijcibilium quoꝝ est accidēs. q̄a respectu suaꝝ partiū subiectiuaꝝ potest esse species aut genus. aut differētia aut ꝓpriū. vt albū respectu huius albi ⁊ illiꝰ est species. ⁊ respectu socratis ⁊ platonis est accidēs. Vnde nō est inconueniens in eodem fundamento in ordine ad diuersos terminos fundari diuersas intentiones predicabilium.

Tercia difficultas. Vtrū ꝓprium

Duplex Propriū

sit res distincta a suo subiecto. ¶ Pro cuiꝰ solutiōe supponit̃ p̄mo ꝙ duplex est ꝓpriū. qd̄dā extrīsecū qd̄ inseparabilit̃ inest suo subiecto. ꝫ nō ꝑ se. Et hoc modo scd̄m multos philosophos qualitates elemētoꝝ sunt eis ꝓpria. Aliud est ꝓpriū intrinsecū qd̄ insepabilit̃ ⁊ ꝑ se inest suo subiecto. ⁊ de isto est hic sermo. ¶ Scd̄o supponit̃ ꝙ ꝓpriū intrinsecū adhuc est duplex. qd̄dā est specīnocū qd̄ insequit̃ ꝓpria p̄ncipia speciei. ⁊ cōuertit̃ cum ip̄a specie. ⁊ de isto solū loquit̃ purphiriꝰ in textu p̄dicati. ⁊ in cōmunitatibus cū dicit ꝓpriū p̄dicari de vna sola specie cuius est ꝓpriū. ⁊ de specieꝝ indiuiduis. Aliud est ꝓpriū nō speciuocū. ⁊ istud est triplex. qd̄dā est transcendens qd̄ cōuertit̃ cū ente. sicut sunt vnū. bonū. aliqd̄ ⁊ verū. Aliud est limitatū qd̄ cōuertit̃ cū genere generalissimo. sicut susceptibile cōtrarioꝝ respectu substātie. Aliud est cōuertibile cū genere subalt̃no. Et istd̄ ē multiplex. scd̄m ꝙ sunt multa genera subalt̃na. ⁊ de oībus istis non loquitur purphirius q̄a in ip̄is nō fundat̃ intētio ꝓprij specialit̃ capti. nec faciūt p̄dicabile proprij de quo intendit purphirius.

Sufficiēs diuisio ꝓprij.

His suppositis dicit̃ p̄mo ꝙ ꝓpriū

Primū dictū.

extrinsecū est res realit̃ distincta a suo subiecto ⁊ p̄dicamentaliter. Prima pars patet. q̄a potest ꝑ aliquā potētiā realit̃ separari a suo subiecto. ergo realit̃ distinguit̃ ab eo. Cōsequētia est nota. Antecedēs patet. q̄a ꝑ potentiā dei absolutā potest substātia separari ab omī accidente sibi inherente

Scd̄a pars patet. q̄a subiectū eius est in p̄dicamēto substātie. ⁊ ip̄m est i p̄dicamēto qualitatis aut quātitatis. sicut quātitas que est ꝓpria corpi. Dicit̃ secūdo ꝙ omē ꝓpriū intrinsecū est eadē res realit̃ cū suo subiecto. Probat̃ quadruplicit̃. Primo. q̄a aliqd̄ ꝓpriū est idē realit̃ cū suo subiecto ergo omē ꝓpriū est idē realit̃ suo subiecto. tenet cōsequētia. q̄a eadē causa videt̃ esse in vno sicut in alio. Antecedēs patet. q̄a vnū qd̄ est ꝓpriū entis vt vult philosophus quarto metaphisice est idē realit̃ enti. Dicit em̄ philosophus ibidē ꝙ vnū ⁊ ens eadē naturā significāt. Et ibi cōmētator cōmento tercio cōtra auicennā ꝓbat vnū nō dicere aliquā rem p̄ter ens. Secūdo sic. Quecūq̄ eadē generatiōe generāt̃. ⁊ eadē corruptiōe corrūpunt̃ sunt vna res. sed subiectū ⁊ ꝓpria passio sunt huiusmodi. igit̃ Hāc rationē ponit philosophꝰ quarto methaphisice. vbi ꝓbat ens ⁊ vnū significare vnā ⁊ eandē rem. Tercio. id qd̄ scit̃ necessario inesse alicui subiecto. ita ꝙ oppositū eius inesse eidē subiecto includit cōtradictionē est idem realiter illi subiecto. sed qd̄libet ꝓpriū scit̃ necessario inesse suo subiecto sic ꝙ implicat oppositū eius inesse eidē. ergo qd̄libet ꝓpriū est idē realiter suo subiecto. Minor ꝓbat̃. q̄a si aliqd̄ ꝓpriū sciret̃ inesse nō necessario suo subiecto sequeret̃ ꝙ cōclusio demōstratiōis posset esse falsa. Cōsequēs est incōueniēs. igit̃ cōsequētia. Patet. q̄a ꝓpositio qua scit̃ ꝓpriū inesse suo subiecto est cōclusio demōstratiōis. si ergo sciat̃ inesse nō necessario poterit nō inesse. ⁊ si potest nō inesse ponat̃ ꝙ non insit tūc ꝓpositio enuncians ip̄m inesse erit falsa. Quarto sic. Quicqd̄ inest alicui circūscripto omī alio qd̄ nō est ip̄m est idē realiter illi. sed ꝓpriū intrinsecū inest suo subiecto circūscripto omī eo qd̄ nō est ip̄m subiectū. ergo est idem realit̃ sibi. Minor patet. q̄a circūscripto ab hoīe omī eo qd̄ nō est homo adhuc homo est risibilis. ergo risibile est idē realit̃ hoī. Dicit̃ tercio ꝙ ꝓpriū intrinsecū est in eodē p̄dicamēto in quo est suū subiectū. Ex quo sequit̃ ꝙ ꝓprie passiōes nō sunt in secūda specie qualitatis reponibiles. nisi forte passiōes scd̄arū specierū qualitates. Oēs aūt alie cōueniētes rebꝰ alioꝝ p̄dicamētoꝝ sunt in eisdē p̄dicamētis cū suis subiectis reductiue. sed nō ꝑ se ⁊ directe. Secūdo sequit̃ ꝙ diuisio accidētis que solet cōmunit̃ fieri in accidēs cōmune ⁊ ꝓpriū est diuisio vocis in suas significatōes. patet. q̄a nō dicit̃ vniuoce diuisum de diuidētibꝰ. ¶ Cōtra scd̄m dictū arguit̃ quadruplicit̃. Primo sic. Omē qd̄ scit̃ inesse alicui ꝑ aliqd̄ medium realit̃ distinguit̃ ab eo de quo scitur. sed proprium scitur inesse suo subiecto per medium scilicet ꝑ diffinitionem subiecti. igitur. Maior patet. quia alias idem sciretur de se ipso.

Scd̄m Dictū · *Terciū Dictū.*

Scđo sic. Om̄is causa realit̄ distinguit̄ a suo effectu. sed subiectū est causa suarū passionū. igit̄. Maior patet p̄ philosophū scđo de aīa dicentē q̄ nihil causat seip̄m. Et augustinū p̄mo de trinitate dicentē. Nihil gignit seipsum. Minor patet. q̄a diffinitio subiecti est mediū ad demōstrandum passiōes. sed mediū ꝛ causa idem sunt scđo posterioꝝ. igit̄. Tercio sic. qđ est in aliq̄ instanti in q̄ nō est aliud est distinctū realit̄ ab illo alio. Sed subiectū est in aliquo priori instanti nature in quo nō est suū ꝓpriū. ergo sūt abinuicē res distincte. Quarto sic. q̄cq̄d a nobis potest intelligi a deo potest ꝓduci. sed subiectū sine passione a nobis potest intelligi. ergo subiectū sine passiōe a deo potest produci ꝛ p̄ cōsequēs distinguūt̄ realit̄. Maior patet. q̄a dei potētia ꝓductiua excedit nostrā potentiā intellectiuam. Ad p̄mū dicit̄ negando maiorē. Et ad ꝓbationē dicit̄ q̄ nō est incōueniens idem realit̄ distinctū tamē formalit̄ sciri de ip̄o. Ad scđm dicūt aliqui argumētū cōcludere. ꝛ sic cōcedūt q̄ oīs sciētia est de obiecto habēte passiōes realiter distinctas ab eo. Et istud tenēt aliq̄ scotisantes sicut laudolphus. Aliter tamē dicit̄ q̄ duplex est causa. Quedā est causa in notificādo ꝛ cognoscēdo. ꝛ hoc modo diffinitio subiecti aut ip̄m subiectū est causa suarū passionū. ꝛ sic cepit philosophus causam p̄mo posterioꝝ. vbi dicit demonstrationem ex causis conclusionis. Et scđo posterioꝝ vbi dixit mediū ꝛ causam esse eadē. Alia est causa in ꝓducendo que realit̄ ꝓducit suū effectū. ꝛ isto mō subiectū nō est causa suaꝝ passionū. Ad terciū dicit̄ negando minorē. Licet em̄ subiectū sit prius natura sua passione. tamen ex hoc nō sequit̄ subiectū esse in aliquo instanti. in quo nō est ꝓpria passio. Nā prioritas nature nō est prioritas essendi. sed est prioritas intellectōis. Ad quartā dicit̄ q̄ maior forte est falsa. q̄a intellectus noster potest intelligere in potētia qua deus nō potest ꝓducere. Et ad ꝓbationem dicit̄ q̄ dei potētia ꝓductiua nec excedit potētiā nostrā intellectiuā. nec exceditur ab ea. q̄a nō sunt comparabiles.

Quarta difficultas. Utrū diuisio

accidētis in accidens separabile ꝛ accidēs inseparabile possit stare cū duabus p̄mis diffinitionibus accidentis. Et videt̄ q̄ nō. q̄a ex illis diffinitionibus habet̄ q̄ om̄e accidēs potest abesse aut nō inesse suo subiecto. ergo nullū est accidēs inseparabile. ¶ Pro solutione huius supponit̄ p̄mo q̄ hec diuisio nō est diuisio generꝭ in species. sed ē diuisio toti⁹ in mō i suas partes. Patet. q̄a idem in specie continet̄ sub vtroq̄ȝ membro diuisionis. Patet de calore q̄ respectu aque dicit̄ accidens separabile. ꝛ respectu ignis est accidens inseparabile. ¶ Secūdo supponit̄ q̄ dupliciter aliqđ

accidens potest dici inseparabile a subiecto. Uno modo scđm intellectū quia subiectū eius nō potest intelligi intellectiōe simplici sine eo. nec intellectione cōposita sub opposito eius. nec intellectione diuisa potest negari de suo subiecto sine implicatione contradictionis. ꝛ isto modo nullus est accidens inseparabile. Probatur. quia subiectū cuiuslibet accidentis potest intelligi sine eo ꝛ sub opposito eius. ꝛ etiam de eo potest negari accidens. igit̄. Et licet ꝓpositio negans accidēs de subiecto quādoq̄ȝ sit falsa. tamē nō est impossibilis. tum q̄a subiecto nō existente ip̄a est vera. vt patet de ista coruus nō est niger. tum q̄a extremoꝝ nō est necessaria vnio ergo eoꝝ est possibilis diuisio. Et om̄ia ista innuit purphirius in textu cū dicit q̄ coruus potest intelligi albus. ꝛ ethyops nitens candore. Alio modo accidens dicit̄ inseparabile realiter. ꝛ hoc dupplicit̄. Uno modo quia nō potest per quācūq̄ȝ potentiaꝝ a suo subiecto separari. ꝛ isto modo potest dici q̄ respectu potentie dei nullum est accidens inseparabile. Alio modo. q̄a nō potest per potentiā naturalem a suo subiecto separari Et hoc adhuc dupplicit̄er. Uno modo simpliciter sicut caliditas respectu ignis. Alio modo cum difficultate sicut nigredo respectu corui. aut respectu ethyopis. Unde narrat albertus q̄ si mutarent̄ p̄ncipia cōplexionalia corui. vtputa eius caliditas. que est mater nigredinis mutaret̄ eius nigredo. Unde si oua corui vngerent̄ aliquo sagimine frigido. cuiusmodi est sagimen catti aut auseris ꝛ ponerent̄ sub gallina i loco frigido. sic nascerent̄ corui albi. similit̄ si ethyopes ab vberibus educarent̄ in regiōib⁹ frigidis. cuiusmodi sunt septentrionales possent effici albi. Sed istud exēplū nō videt̄ multū ad ꝓpositū. q̄a ibi nō est separatio accidentis qđ inest. sed est impedimentū accidentis qđ inesset ne insit. Unde ille q̄ vngit oua corui nō separat a coruo nigredinē. sed impedit ne coruo insit nigredo. Istud tamē sufficit ad ostendendū qđ illud accidens non inest sit suo subiecto sicut ꝓpria passio suo subiecto. q̄a nulla potentia possit impedire quādo ꝓpria passio insit suo subiecto. Esset igitur dubiū de coruo existente nigro vtrum ab eo possit separari nigredo. sic q̄ penne eius q̄ sunt nigre fierent albe. hoc aūt naturaliter est impossibile.

His suppositis dicit̄ primo q̄ diui

sio accidentis bene stat cū duabus primis diffinitionibus eiusdē. patet q̄a licet aliqđ accidens dicat̄ inseparabile realiter. q̄a per potentiā naturalem nō potest separari. tamen om̄e accidēs est separabile p̄ intellectū. ꝛ p̄ cōsequēs om̄e accidens abest aut cōtingit nō inesse suo subiecto. Ex quo

patet differētia int̄ ꝓpriū ⁊ accidēs. quāuis eñ subiectū ꝓprij possit intel-ligi sine eo. nō tamē potest intelligi sub opposito ei⁹. nec de eo potest ne-gari ꝓpriū sine repugnātia cōceptuū aut implicatiōe cōtradictiōis. Dici-tur scḋo ꝙ in p̄ma diffinitiōe ly abest dicit aptitudinē ꝓpositiōis negati-ue nō implicantis cōtradictionē. ita vt sit sensus. Accidens est vniuersale qḋ adest. id est aptū natū est p̄dicari affirmatiue. ⁊ abest. id est aptū natū est p̄dicari negatiue sine cōtradictiōis implicatiōe p̄ter subiecti corrupti-onē. Et sīr debet exponi illa particula nō inesse q̄ ponit̄ i scḋa diffinitione

Quīta difficultas Utrū inesse seu

inherētia accidēt' sit de essentia ip̄i⁹. ¶ Pro cui⁹ solutiōe supponit̄ p̄mo ꝙ accidēs potest accipi dupplicit̄. Uno modo ꝓ eo qḋ ꝑ se significat. scili-cet ꝓ intētiōe fundata in re que nata est inesse alij transmutat̄ scḋm qntū modū essendi in. Alio modo accipit̄ pro eo qḋ denomiat scilicet ꝓ illa re habēte esse in alio. ¶ Scḋo supponit̄ ꝙ dupplex est inesse accidētis. qḋdā est inesse actuale quo actualit̄ vnit̄ suo subiecto. Aliud est inesse aptitudi-nale quo accidēs aptitudinalit̄ vnit̄ suo subiecto. ¶ Tercio supponit̄ ꝙ aliud est esse de essentia alicuius ⁊ esse idē essentialit̄ alicui. Patet. qa solū illud est de essentia qḋ p̄dicat̄ de eo in p̄mo modo dicēdi ꝑ se. sed illud est idem alicui essentialit̄ qḋ p̄dicat̄ scḋo modo dicēdi ꝑ se. Ex quo sequitur ꝙ hec cōsequētia nō valet. passio est essentialit̄ suo subiecto eadē. ergo est de essentia subiecti. qa fit fallatia cōsequētis. hec ecōtra bene valet.

His suppositis dicit̄ primo ꝙ esse

seu inherētia est de essentia accidētis p̄mo modo sumpti. Et hoc exponē-do sicut exponebat̄ in diffinitiōib⁹. qa ponit̄ in diffinitiōe qditatiua eius. Dicit̄ scḋo ꝙ nec inesse actidētale nec apcitudinale est de essentia acciden-tis scḋo modo sumpti. licet inesse aptitudinale sit essencialit̄ idem ipi. Pri-ma pars patet. qa nullus respectus est de essentia sui fundati. sed vtrūqꝫ inesse siue actuale siue aptitudinale est respectus in accidēte scḋo mō sum-pto fundatus. igit̄ ⁊c. ¶ Scḋa pars patet. qa ois passio est eadē essētiali-ter suo subiecto. sed inesse aptitudinale est passio accidentis. igit̄ ⁊ cetera. Dicit̄ tercio ꝙ inesse actuale nō est idē realit̄ accidēti absoluto. licet sit idē accidēti respectiuo. Prima pars patet. qa accidēs absolutū potest esse ⁊ nō inherere actualit̄. ergo est realit̄ distinctum a suo accidēte. Antecedēs patet in sacramēto altaris. Scḋa pars patet. qa impossibile est accidens respectiuū esse ⁊ nō inesse actualit̄. ergo inesse actuale est idē realit̄ acciden-ti respectiuo. tenet cōsequētia. qa illud est idē realit̄ alicui sine quo aliud es

se implicat cōtradictionē. Antecedēs patet. qa inesse actuale est qdā respe-ctus. respectus aūt est realis habitudo int̄ duo extrema. sed remoto t̄mi-no ad quē ipius respectus remouet̄ respectus. ergo etiā remoto subiecto aut fundamēto destruitur ratio respectus.

Cōclusio respōsalis Propriū ⁊ ac

cidēs sunt p̄dicabilia ab inuicē distincta. ⁊ a purphirio sufficiēter diffini-ta. Hec cōclusio reliquit̄ ꝓbata ex predictis.

Ad ratōes ante oppositū. Ad pri

mā. Negat̄ antecedēs pro vtraqꝫ parte. Ad p̄mā ꝓbationē patet solutio ex dictis. Ad scḋam ꝓbationē dicit̄ ꝙ ꝓpriū est ꝓpriū respectu speciei cuꝫ qua cōuertit̄. ⁊ est cōmune respectu suoꝝ subijcibiliū. Ad ꝓbatiōes secun-de partis patuit quid sit dicendum.

Ad scḋam Negat̄ antecedēs. Ad

p̄mā ꝓbationē dr̄ negādo maiorē. Ad scḋam ꝓbationē dr̄ ꝙ formalit̄ nō est substātia nec accidēs. tamē realit̄ aliqḋ est substātia ⁊ aliqḋ est acci-dēs. Ad terciā ꝓbationē dr̄ ꝙ in diffinitiōe ꝓprij summit̄ accidere ɔmu-niter ꝓut idē ē qḋ nō p̄dicari i qd qditatiue. Ad q̈rtā ꝓbationē dr̄ negan-do ɔsequētiā. qa p̄dicabilia nō distinguūt̄ penes diuersa subijcibilia. ꝫ pe-nes diuersos modos p̄dicandi de eisdē aut diuersis subijcibilibus.

Ad terciā negatur antecedēs pro

vtraqꝫ sui parte. Et ad p̄mā ꝓbationē dicit̄ ꝙ hoc non sufficit. ꝫ cū hoc oporteret ꝙ ɔueniret sibi quādo nō est ad hoc qḋ esset ꝓpriū. Ad scḋam ꝓbationē dr̄ p̄mo ꝙ sicut ens nō facit aliqḋ p̄dicabile. sic nec ei⁹ passiōes faciūt aliqḋ p̄dicabile. qa om̄e p̄dicabile est natura limitata. ideo neget̄ ꝙ sint ꝓpria ꝓut hic accipit̄ ꝓpriū. Dicit̄ scḋo ꝙ licet passiones ɔuertibiles cū generib⁹ sint ꝓpria tñ purphiri⁹ nō diffinit nisi ꝓpriū qḋ ɔuertit̄ cum specie. ¶ Ad q̈rtā dicit̄ negādo antecedēs. Ad p̄mā ꝓbationē patet so-lutio ex scḋa difficultate. Ad scḋam ꝓbationē dr̄ negādo antecedēs cum sua ꝓbatiōe. formalit̄ eñ nō adest summēdo adesse scḋe intētionalit̄. Uel alit̄ dr̄ ꝙ in diffinitiōe accidēt' subiectū debet accipi ꝓ ente ɔpleto ⁊ ꝑfe-cto ex materia ⁊ forma. materia aūt nō ē ens ɔpletū ⁊ ꝑfectū. ideo non dr̄ esse subiectū forme. Et ad illḋ qḋ subiūgit̄ de partib⁹ integralib⁹ respōdet ph̄us in p̄dicamēt' ꝙ ꝑtes integrales nō sunt i suo toto sicut in subiecto

Ad qntā dicit̄ negādo antecedēs

intelligendo ea sicut dictū est. Ad cōfirmationē d̄r negādo antecedens ꝓ
p̄ma parte licet em̄ inesse ⁊ nō inesse cōtradicāt. nō tamē cōtingit inesse. et
cōtingit nō inesse. sed subcōtrariant̄. Ad aliā partem dicit̄ ꝙ illa diffinitio
dat̄ ꝑ negationē. que negatio licet scd̄m se nō declaret aliqd. tamē in ordi-
ne ad affirmationem aliquid declarat.

Commune est oi-bus predicari. ⁊ cettra.

Iste est secūdus tractatus huius libri. in quo purphiri⁹ dt̄minat de cō-
uenien tijs ⁊ differētijs p̄dicabiliū. ⁊ continet duodecim breuia capitula.
In p̄ma ponit vnā breuē cōclusionē tāgētē couenietiā oim̄ p̄dicabilium.
que est hec. Cōmune est oībus p̄dicabilib⁹ p̄dicari de pluribus. id est de
multis. Probat inductiue ⁊ exēplarit̄. qa genus p̄dicat̄ de specieb⁹ ⁊ de in-
diuiduis. ⁊ simili͛ differētia. species v̊o de indiuiduis. ⁊ ꝓprium de specie
cuius est ꝓpriū. ⁊ de indiuiduis illius speciei. ⁊ accidēs de specieb⁹ ⁊ indi-
uiduis. Exēplū p̄mi. vt animal p̄dicat̄ de equis ⁊ bobus ⁊ canibus. que
sunt eius species. ⁊ de hoc equo. ⁊ de hoc boue que sunt indiuidua. Exē-
plū secūdi. vt irrationale p̄dicat̄ de equis ⁊ bobus ⁊ eoꝝ indiuiduis. Exē-
plū tercij. vt homo solū p̄dicat̄ de particularibus hoībus. Exēplū quarti
vt risibile p̄dicat̄ de hoīe ⁊ particularib⁹ hoīb⁹. Exēplū qnti. vt nigrū p̄-
dicatur de specie coruoꝝ ⁊ de particularibus coruis. Et similiter moueri
de hoīe ⁊ de equo ⁊ eoꝝ particularibus. sed different̄. qa accidens separa-
bile primo ⁊ principalit̄ p̄dicat̄ de indiuiduis. ⁊ ex cōsequēti de specieb⁹.

Conueniēcia oīum p̄dicabiliū

Commune quidē est generi. ⁊ cetera.

Istd ē scd̄m caplm̄ hui⁹ tractat⁹ in quo purphiri⁹ ponit cōmunitates ⁊ ꝓ-
prietates gener̄ ⁊ differētie. Et diuidit̄ in duas ptes. In p̄ma ponit tres
cōitates. quaꝝ p̄ma est hec. Tā gen⁹ ꝙ differentia ꝯtinet multas species
tn̄ differētia nō ꝯtinet tot qt ꝯtinet gen⁹. ꝓbat. qa rationale nō ꝯtinet irra-
tionale. licet ꝯtineat hoīem ⁊ deū. Scd̄a ꝯmunitas ē Quecūq; p̄dicat̄ de
genere vt gen⁹ ē p̄dicāt de oīb⁹ sub eo ꝯtēt̄ sic etiā q̄cūq; p̄dicant̄ de diffe-
rentia vt differētia ē p̄dicāt de oīb⁹ ꝯtēt̄ sub ea. nā substātia ⁊ aiatū nō p̄-
dicāt solū de aīali ſ etiā de oīb⁹ specieb⁹ aīalis ⁊ de idiuiduis. ⁊ silr̄ rationale

Coītates geñis et dr̄ie.

Tercia cōmunitas. sicut destructo genere destruunt̄ om̄ia eius inferiora
sic destructa differentia destruunt̄ om̄ia cōtēta sub ea. Patet. qa sicut be-
ne sequit̄. Nullū animal est. ergo nullus homo est. vel. nullus equus est
Sic etiā bene sequit̄. Nullū rationale est. ergo nullū aīal qd̄ vtat̄ ratione
est. ¶ In secūda parte ponit sex ꝓprietates generis ⁊ differētie ꝑ quas dif-
ferunt ab inuicē. Prima est. Genus p̄dicat̄ de pluribus ꝙ sua differētia
diuisiua. Patet. qa animal p̄dicat̄ de hoīe. aue. serpente. sed quadrupes
qd̄ est differentia eius solū p̄dicat̄ de habentibus quattuor pedes. Secū-
da. Genus cōtinet potestatiue suas differentias diuisiuas. sed differentie
nō cōtinent ip̄m. Tercia. Genera sunt priora suis differētijs diuisiuis. ꝓ-
bat. qa destructo genere destruunt̄ sue differētie. sed nō econtra. Sublato
em̄ animali aufert̄ rationale ⁊ irrationale. sed differentie non auferunt ge-
nus. qa si om̄es differentie animalis defi cerent. adhuc potest intelligi
substātia animata sensibilis que est animal. Quarta. Genus p̄dicatur in
quid. ⁊ differentia p̄dicat̄ in quale. Quinta. Speciei est vnū genus tm̄. vt
hoīs animal. sed eiusdem speciei possunt esse plures differentie. vt hoīs
sunt iste differentie. rationale. mortale ⁊ discipline ꝑceptibile. Sexta. Ge-
nus habet modū materie. differentia v̊o habet modū forme. Ex quo se-
quit̄ ꝙ nō sunt vera materia ⁊ vera forma. Et subdiuidit purphirius ꝙ
p̄ter istas ꝓprietates ⁊ cōmunitates generis ⁊ differētie possunt adhuc
alique assignari. sed iste sufficiant.

Proprietates ge͞n et dr̄ie

Genus autē et species commune quidem.

Istud est terciū capitulū in quo purphirius ponit tres cōmunitates et
sex ꝓprietates generis ⁊ speciei. Prima cōmunitas ē. Gen⁹ ⁊ species p̄di-
cantur de pluribus in qd. Scd̄a est. Genus ⁊ species p̄cedūt natura ea de
quibus p̄dicantur in qd. Tercia. Genus ⁊ species sunt quedā tota respe-
ctu eoꝝ de quibus predicant̄. ¶ Prima ꝓprietas siue differentia est. Gen⁹
cōtinet species. sed species nō cōtinet genus. primā partē ꝓbat duppli-
citer. qa genus est in plus ꝙ species. ergo cōtinet speciē. Scd̄o qa genera
preiacere oportet ⁊ deinde diuidi speciuocis differentijs ⁊ p̄ficere species
ergo cōtinet species. qd̄ debet intelligi de cōtinentia potentiali ⁊ nō de cō-
tinentia actuali. ¶ Scd̄a ꝓprietas. genus est prius natura specie qa inter-
empto genere interimit̄ species. ⁊ nō ecōuerso. ¶ Tercia. posita specie po

Coītates et proprietates ge͞n et spē

nitur genus ⁊ nō ecōuerso. Quarta. Genera p̄dicant̄ vniuoce de specie. s; nō ecōuerso. Quinta. Genus abundat a specie in cōtinentia specierū. species vo abūdat a genere ꝓprijs differētijs. id ē p cōtinētiā actualē ꝓprie differentie ꝯstitutiue ipi' speciei. Sexta. Gen' potest esse generalissimū ⁊ nunq̄ specialissimū. ⁊ species potest esse specialissimū ⁊ nunq̄ generalissimū

Generis aūt ⁊ proprij comune. ⁊ cetera.

Istud est quartū capitulū huius tractatus in quo purphiri' determinat de cōmunitatibus ⁊ ꝓprietatibus generis ⁊ ꝓprij. Et p̄mo ponit tres cōmunitates. Quaꝝ p̄ma est ista. Genus ⁊ ꝓpriū semp cōsequūt̄ ad speciez. Probat. qa si homo est. animal est. ⁊ si homo est. risibile est. Scd'a. Gen' ⁊ ꝓpriū equalit̄ p̄dicant̄ de suis subijcibilibus. Probat. qa homo ⁊ bos sunt equaliter animal. Et catho ⁊ cicero sunt equaliter risibiles. Tercia. Genus ⁊ ꝓpriū vniuoce p̄dicant̄ de suis subijcibilibus. Et nota q' purphirius hic accipit p̄dicari vniuoce. put idē est qd' p̄dicari. vno nomie ⁊ vna ratiōe. siue illa ratio sit essentialis ⁊ q̄ditatiua subijcibilibus. siue non qa si caperet p̄dicari vniuoce pro p̄dicari quiditatiue dictū suū de ꝓprio nō esset verū. Scd'o ponit quasdā ꝓprietates seu differētias. Prima. Genus est prius ꝓpositiōe. pbat. qa oportet prius esse animal. deinde diuidi differētijs ⁊ ꝓprijs. Scd'a. Genus p̄dicat̄ de pluribus speciebus. sed ꝓpriū p̄dicat̄ solū de vna specie cuius est ꝓpriū. Et ex isto passu satis patet q' de intentiōe purphirij fuit qd' nō esset aliqd' ꝓpriū generis. Tercia. Propriū p̄dicat̄ cōuertibilit̄ de eo cui' est ꝓpriū. sed genus de nullo p̄dicatur cōuertibilit̄. Probat p̄mo scd'am partē. qa si homo est animal. non tamē sequit̄ cōuersio. si animal est. homo est. Scd'o ꝓbat p̄mā partē. qa si homo est. risibile est. ⁊ si risibile est. homo est. ¶ Quarta ꝓprietas. Propriū inest omi speciei cuius est ꝓpriū. ⁊ soli ⁊ semp. sed gen' nō inest omi speciei cuius est genus ⁊ semp. sed solū soli. Quinta. Interempta specie nō interimit̄ genus. sed ipa interempta intermit̄ ꝓpriū. ⁊ econtra.

Generis vo ⁊ accidentis. ⁊ cetera.

Istud est q̄ntū capitulū in quo purphirius ponit vnā q̄ditatē generis ⁊ accidentis. ⁊ quattuor differentias. Cōmunitas est hec. Tam gen' q̄ species accidēs p̄dicant̄ de plurib' sicut dictū est in p̄ncipio tractatus. ⁊ hoc etiā siue illud accidēs sit separabile vt moueri. siue inseparabile. vt nigrū. qd' p̄dicat̄ de coruis ⁊ ethyopibus ⁊ aliq̄b' inanimatis. Prima differentia. Genus est prius accidente. ⁊ accidens est posterius. Patet. quia genus est ante speciē. sed accidētia sunt posteriora specieb'. Nā si summatur accidēs inseparabile posterius est illo cui accidit. scilicet species q̄ sit ipm accidēs. igit̄ genus est prius accidente. ¶ Scd'a genera participantur equalit̄ ea que participāt. accidētia vo nō equalit̄. probat. qa intētionē ⁊ remissionē suscipit accidētiū participatio. generū vo minime. Et nota q' hec differentia sic debet intelligi. Genera nō p̄dicant̄ de suis subijcibilibus cū his aduerbijs magis ⁊ minus. accidētia vo p̄dicant̄ de suis subijcibilibus cū his aduerbijs magis ⁊ minus. Vnde cū dicit. genera participāt. summit̄ ibi actiuū p passiōe. Tercia. Accidētia p̄dicamētalit̄ subsistūt ⁊ habēt esse in indiuiduis. ideo sunt ipis posteriora. Sed genera ⁊ species sunt naturalit̄ priora indiuiduis substātie. Quarta differētia. Genera p̄dicant̄ in eo qd' qd' de eis que sunt sub ipis. Accidētia vo p̄dicātur in eo qd' quale vel quō se habet vnūqd'q;. Scd'm ꝓbat. qa aliq̄s interrogatus qualis est ethyops. respōdet qd' est niger. et quō se habeat. respōdet q' sedet vel ambulat.

Contigit aūt vnūquodq; aliorum. ⁊ cetera.

Istud est sextū capitulū in quo purphirius enumerat differentias oim p̄dicabiliū. Et p̄mo remouet quēdā errorē vel obiectionez que posset fieri circa p̄dicta. qa cū ipe fecerit cōparatiōes generis ad alia quatuor p̄dicabilia. videt̄ etiā q' qd'libet alioꝝ debeat habere quattuor cōparatiōes. Et sic cū sint q̄nq; p̄dicabilia erūt viginti cōparatiōes. Ad hoc respōdet purphirius q' gen' habet quattuor ꝯpatiōes ⁊ differētia tres. species duas. ꝓpriū vnā. ⁊ sic sunt tm̄ decē. Declarat istd'. qa gen' differt a differētia. ꝓprio ⁊ accidēte ideo habet q̄ttuor differētias. Sed differentia habet tres differētias a posteriori. scilicet ꝓpriū speciē ⁊ accidens. Eā vo quā habet ad gen' pri' enumerat q̄n ꝯpat̄ gen' ad ipaz. Species aūt habet duas. scilicet ꝓpriū ⁊ accidēs. ⁊ due sunt enumerate q̄n ꝯpabat̄ ad gen' ⁊ ad differētiā. Propriū aūt habet tm̄ vnā scilicet ad accidēs. Alie tres sunt enumerate quando comparabantur alia predicabilia ad ipsum.

¶ Ex quibus cōcludit numerū differentiarū p̄dicabiliū dicens ꝙ sumpt[e] quattuor differentijs generis ad alia. differentie tribus. speciei duabus ⁊ vnā ꝓprij ⁊ accidentis erūt tm̄ decē differētie p̄dicabiliū. quaꝝ quattuor que sunt generis ad alia p̄licabilia superius demōstrauim⁹. ideo reliquorum oportet alias demonstrare.

Commune igitur differentie ⁊ speciei ⁊cetera.

Istud est septimū capitulū. in quo purphirius ponit cōmunitates ⁊ differentias differentie ⁊ speciei. Et p̄mo ponit duas cōmunitates. Quarū prima est hec. Cōmune est differentie ⁊ speciei equalit̄ participari a suis subijcibilibus. Probat. q̄a particulares hoīes equalit̄ participāt hoīem ⁊ rationale. ¶ Scd̄a. Cōmune est differētie ⁊ speciei semp adesse his que participāt hoꝝ. ꝓbat. socrates semper ē rationalis ⁊ homo. ¶ Scd̄o ponit quattuor differentias. Prima. Species p̄dicat̄ in eo ꝙ qd. Differentia v̄o p̄dicat̄ in eo qd̄ quale. Deinde mouet obiectionem dicens ꝙ si homo accipiat̄ vel vt qualitas eo ꝙ est cōmunis. nō tamē est simplicit̄ qualitas. nec etiā rationale est qualitas. sed pro tanto dicit̄ rationale siue differentia qualitas. q̄a adueniens generi cōtrahit genus cōstituēdo speciē ¶ Scd̄a. Differentia p̄dicat̄ de pluribus speciebus. vt quadrupes. sed species solū p̄dicat̄ de pluribus indiuiduis. Tercia. Differētia est prior sua specie. Probat. q̄a ablato rationali auferet̄ homo. sed ablato hoīe non aufertur rationale. cū adhuc sit deus. ¶ Quarta. Vna differentia ꝯiungitur cū alia ad constituendū speciē. sicut rationale ⁊ mortale cōiungunt̄ ad cōponendū hoīem. sed vna species cōponit̄. id est cōiungitur alteri specie. vt generet aliquā speciē. ⁊ licet quedā equa ꝑmisceat̄ cuidā asino ad generationem cuiusdā muli. eque v̄o similiter. id est scd̄m speciem coniuncto asino in cōmuni nunq̄ꝫ perficiet mulum.

Differētia v̄o ⁊ proprium commune quidem.

Istud est octauū capitulū huius tractatus. in quo purphirius ponit cōmunitates ⁊ differentias differentie ⁊ ꝓprij. Et p̄mo ponit duas cōmunitates. Quarū p̄ma est hec. Cōmune est ꝓprio ⁊ differētie equalit̄ participari a suis subijcibilibus. Probat. q̄a particulares hoīes equalit̄ sunt rationales ⁊ equalit̄ sunt risibiles. Scd̄a cōmunitas. Differētia ⁊ ꝓprium semp cōueniūt suis subijcibilibus ⁊ oībus. ꝓbat. de differētia. Primo q̄a licet curtet̄ bipes. id est abscindat̄ alicui vnus pes ita ꝙ sit nō bipes actualiter. tamē semp est aptus natus esse bipes. ⁊ sic bipes qd̄ est differentia hoīs semp adest hoī. Probat scd̄o de ꝓprio. q̄a risibile. qd̄ est aptitudo ad ridendū semp inest hoī licet actus ridendi nō semp insit. Scd̄o ponit duas differētias. Prima est. Differētia semp p̄dicat̄ de pluribus specieb⁹ vt rationale p̄dicat̄ de hoīe ⁊ de deo. sed ꝓpriū p̄dicat̄ de vna sola specie scilicet de illa cuius est ꝓpriū. Scd̄a differētia. Differētia sequit̄ species q̄ꝝ est differētia. ⁊ nō ecōtra. Propriū v̄o sequit̄ ad speciē cuius est ꝓprium ⁊ econtra. qd̄ patet. q̄a bene sequit̄ homo est. ergo risibile est. ⁊ risibile est. ergo homo est.

Differentie autē ⁊ accidēti cōmune. ⁊ cetera.

Istud est nonū capitulū in quo purphirius ponit cōmunitates ⁊ ꝓprietates differentie ⁊ accidentis. Et p̄mo ponit vnā cōmunitatē que est. Cōmune est differētie ⁊ accidēti inseparabili adesse semp ⁊ oībus. ꝓbat. q̄a bipes semp inest coruis. ⁊ similit̄ nigredo qd̄ est accidēs inseparabile semp adest oībus coruis. ⁊ hoc summēdo bipes aptitudinalit̄. ¶ Secundo ponit ꝓprietates. Quaꝝ prima est. Differētia cōtinet speciē ⁊ non cōtinet̄ ab ea. vt rationabilitas cōtinet hoīem: sed licet accidētia quoddā modo cōtineāt. eo ꝙ in pluribus sunt. tamē p̄ncipalius continent̄. eo ꝙ subiectū nō est solū susceptile vnius accidentis. sed plurimoꝝ. Secunda differentia est. Differentia nō est intensibilis ⁊ remissibilis. id est nō suscipit magis ⁊ minus. Tercia differentia est. Differentie contrarie de genere substantie nō ꝑmiscent̄ in aliquo tercio. sed accidētia cōtraria bene ꝑmiscent̄. sicut caliditas ⁊ frigiditas in tepido. ¶ Cōsequenter recapitulat dicens ꝙ iste sunt cōuenientie ⁊ ꝓprietates differentie ab alijs p̄dicabilib⁹ ⁊ etiā speciei ad genus vel differentiā inquantū dictū de differentia generis ⁊ differentie ad speciem. ideo nō restat nisi dicere de differentia speciei ad proprium ⁊ accidens.



Speciei autem et proprij. ⁊ cetera.

Illud est decimū capitulū in quo purphirius ponit cōmunitates ⁊ proprietates speciei ⁊ ꝓprij. Et p̄mo ponit duas ꝓprietates. Quaꝝ p̄ma est hec. Cōmune est ꝓprio ⁊ speciei de seinuicē ꝯuertibilit̄ p̄dicari. Probat. q̄a si homo est. risibile est. ⁊ si risibile est homo est. Scd̄a cōmunitas est. Species ⁊ ꝓpriū equalit̄ participant̄ a suis subijcibilibus. ¶ Prima proprietas est. Species potest esse genus aliaꝝ specierū. sed ꝓpriū vnius speciei nō potest esse ꝓpriū aliaꝝ specieꝝ. Scd̄a ꝓprietas. Species est prior ꝓprio. Probat. q̄a oportet esse hominē vt sit risibile. Tercia. Species semper adest actu suis subijcibilibus. Propriū v̄o non semꝑ adest actu suis subijcibilibus. sed potestate tm̄. Probat. q̄a socrates semꝑ est actu homo. sed nō semper ridet licet sit naturalit̄ semꝑ risibilis. Quarto. Proprietates diffinitiōis speciei ⁊ ꝓprij differūt. ergo ꝓpriū ⁊ species differūt. tenet cōsequētia. q̄a quoꝝ termini. id est diffinitiōes sunt differētes. ip̄a sūt differētia. Antecedēs ꝓbat. q̄a diffinitio speciei est esse sub genere. ⁊ de pluribus numero differentibus in q̄d p̄dicari. Sed diffinitio ꝓprij est vni soli ⁊ semper adesse.



Speciei v̄o ⁊ accidentis. ⁊ cetera.

Istud est vndecimū capitulū in quo purphirius ponit cōmunitates et ꝓprietates speciei ⁊ accidētis. Et p̄mo ponit vnā cōmunitatē que est hec. Cōmune est speciei ⁊ accidēti p̄dicari de pluribus. Et subdit q̄ rare. id ē pauce sunt alie cōmunitates eo q̄ accidēs. ⁊ illud cui accidit scilicet species plurimū distāt. id est differūt. Scd̄o ponit quatuor ꝓprietates. quaꝝ p̄ma est hec. Species p̄dicat̄ de suis inferioribus in q̄d. Accidēs v̄o p̄dicatur in quale vel quodā alio modo. scilicet in quātū aut in quottū de suis subiectis. Scd̄a ꝓprietas. Vni⁹ indiuidui est tm̄ vnica species. sed eius possunt esse plura accidētia tā sep̄abilia q̄ insepabilia. Tercia ꝓprietas. Species ē prior accidēte. Probat. q̄a oportet subiectū esse vt illi aliq̄d accidat. s₃ accidētia sunt posteriora ⁊ aduenticijs nature. Quarta ꝓprietas. Species participat ⁊ equalit̄. id est sine susceptiōe magis ⁊ min⁹ a suis in

diuiduis. s₃ accidēs tā sep̄abile q₃ insep̄abile suscipit magis ⁊ min⁹. Probat. q̄a ethyops habet colorē scilicet nigredinē intēsiorē ⁊ remissiorē alio ethyope. Et subiūgit q̄ restat igit̄ dicere de ꝓprio ⁊ accidēte. q̄a dictuz est quō ꝓpriū differt a specie. differentia a genere.



Commune autem proprij ⁊ accidētis. ⁊ cetera

Illud est vltimū capl'm. in quo purphiri⁹ ponit cōitates ⁊ ꝓprietates ꝓprij ⁊ accidētis. Et p̄mo ponit duas cōitates. Quaꝝ p̄ma est hec. Cōmune est ꝓprio ⁊ accidēti insep̄abili. q̄a subiecta eoꝝ nō subsistāt. id est nō existunt sine eis. q̄a sicut homo non subsistit sine rationale. ita ethyops nō subsistit sine nigredine. Scd̄a. Cōmune est ꝓprio ⁊ accidenti inseparabili adesse semꝑ in subiecto ⁊ vnico omi ꝓtēto sub subiecto. Scd̄o ponit tres ꝓprietates. Quaꝝ p̄ma est. Propriū inest soli speciei. sed accidens inseparabile inest pluribus. patet q̄a nigrū inest ethyopi. coruo. carboni ⁊ hebeno. id est illi lapidi. Scd̄a. Propriū ꝯuersim p̄dicat̄. accidēs aūt nō. Tercia. Propriū equalit̄ p̄dicat̄. sed accidētia suscipiūt magis ⁊ minus. ¶ Cōsequent̄ se excusat de ampliori enumeratione cōitatū ⁊ ꝓprietatū istorum q̄nq₃ p̄dicabiliū dicens q̄ quāuis possent reperiri alie cōmunitates ⁊ ꝓprietates istoꝝ q̄nq₃ p̄dicabiliū. tamē hec que dicata sunt sufficiūt ad cognitionem ⁊ etiam distinctionem ipsorum.

Circa hunc textū querit̄. Utrum

cōuenientie ⁊ differentie q̄nq₃ predicabiliū sint a purphirio in textu sufficienter assignate.

Et arguitur primo q̄ nō. ⁊ hoc cō

tra p̄mā partē differentiā generis ⁊ differentie. q̄a genus nō p̄dicat̄ de pluribus q₃ differentia. ergo in hoc genus ⁊ differentia nō differunt. Antecedens patet. q̄a sensibile quod est differentia p̄dicat̄ de tot de quot predicatur animal quod est genus.

Scd̄o arguit̄ cōtra p̄mā differētiā

generis ⁊ speciei. q̄a genus est prius specie de qua p̄dicat̄. ergo nō sequit̄ ad speciē. ⁊ ꝑ cōsequēs gen⁹ ⁊ ꝓpriū nō ꝯueniūt in hoc q̄d est seq̄ ad speciē

v. intēciões vniu'saliū possint i idē ɔicidere.

Arguit̄ tercio cōtra cōmunē cōuenientiā oīm p̄dicabiliū. q̄a genus differt ab alijs p̄dicabilib' p hoc qḋ ē predicari de plurib'. ergo hoc nō est cōmune omibus p̄dicabilibus. Et cōfirmat̄. q̄a aliqua sunt p̄dicabilia que nō solū p̄dicant̄ de pluribus. vt sol. luna ⁊ mundus. ergo p̄dicabilia cōueniūt in hoc quod est p̄dicari de pluribus.

Arguit̄ quarto. Propriū nō p̄dicatur vniuoce de suis subijcibilibus. ergo genus ⁊ p̄prium nō cōueniūt in hoc qḋ est p̄dicari vniuoce. Antecedens probat̄. Primo. q̄a p̄priū p̄dicatur denominatiue. ergo nō p̄dicat̄ vniuoce. tenet ɔsequētia p locū ab oppositis. Scḋo. q̄a p̄dicari vniuoce est p̄dicari vno noīe ⁊ vna ratiōe. s₃ p̄priū nō p̄dicat̄ vna ratione. cū nō habeat rationez. q̄a ratio est diffinitio cōposita ex genere ⁊ differentia. p̄priū aūt nō habet genus ⁊ differentiaz igit̄. Tercio. q̄a p̄dicari vniuoce ⁊ p̄dicari q̄ditatiue. sed p̄priū nō p̄dicat̄ vniuoce. igitur.

Quito sic. Predicta p̄dicabilia coincidūt in eodē. g̃ male ponunt̄ differētie eorū. Antecedēs patet p̄mo. q̄a coloratū est genus albi ⁊ qualitatis. species ⁊ accidens parietis. Secūdo q̄a rationale est differētia hoīs. ⁊ species huius rationalis ⁊ illius. Tercio mobile est genus augmētabilis ⁊ diminuibilis alterabilis ⁊ loci mutabilis ⁊ p̄priū corporis naturalis. Quarto. q̄a oīa p̄dicabilia sunt species vniuersalis. igitur.

In oppositū arguit̄ auctoritate purphirij ponētis illas cōueniētias ⁊ differentias. ¶ Pro solutione questionis ⁊ declaratione textus precedentis mouent̄ alique difficultates.

Prima difficultas. Utrū q̄nq₃ intentiones vniuersaliū possint in idem incidere. ¶ Pro cuius solutiōe supponit̄ p̄mo q̄ intentiones vniuersaliū in idem coincidere potest dupliciter intelligi. Uno modo potest intelligi q̄ coincidunt in idem denomiatiue ⁊ actualit̄. Et hoc dupplicit̄. Uno modo quādo coincidūt in idē respectu eiusdē. Alio modo quādo coincidunt in idē respectu diuersorum. ¶ Scḋo supponit̄ q̄ plures secūde intentiōes coincidere in idem adhuc

dupliciť potest intelligi. Uno modo q̄ coincidēt in aliq̄ p̄dicato quiditatiue dicto de eis. cuiusmodi est hoc p̄dicatum scḋa intentio vel vniuersale respectu istoꝝ q̄nq₃ p̄dicabiliū. Alio modo q̄ coincident in aliq̄ p̄dicato dicto denominatiue de eis p̄ quanto habēt rationem obiecti super qḋ natū est fundari illud p̄dicatum.

His suppositis dicit̄ p̄mo q̄ nec q̄nq₃ intētiões vniuersaliū nec aliq̄ eaꝝ coincidūt in idē q̄ditatiue ⁊ essentialiter. Patet. q̄a nō p̄dicant̄ q̄ditatiue de seinuicē. Dicit̄ scḋo q̄ plures scḋe intentiões vniuersaliū possunt coincidere in idem respectu diuersoꝝ. sed nō respectu eiusdē denomiatiue ⁊ accidētalit̄. Prima pars patet q̄ iste itētiones genus. species ⁊ accidēs coincidūt in colorato scḋm qḋ cōparat̄ ad albū ⁊ nigrū ad quale ⁊ ad parietē. Nā scḋm p̄mā operationē dr̄ gen' ⁊ scḋm scḋam dr̄ species. ⁊ scḋm terciā dr̄ accidēs. Dicit̄ tercio q̄ oēs intētiões vniuersaliū coueniūt q̄ditatiue ⁊ essentialit̄ in hoc p̄dicato vniuersale. vel in illo p̄dicato scḋa intētio. Dicit̄ q̄rto q̄ oēs intētiões vniuersaliū cōueniūt denomiatiue ⁊ accidētalit̄ in illo p̄dicato species. patet. q̄a q̄libet intentio vniuersaliū potest accipi p modū obiecti p̄dicabilis de pluribus differētib' numero. ergo q̄libet intētio vniuersaliū potest esse fundamentū huius intētionis species. Ex quo sequit̄ q̄ in hac p̄positione species est species potest esse p̄dicatio denomiatiua. ergo in illa genus est genus est p̄dicatio denomiatiua. patet. q̄a in ista gen' est gen' est p̄dicatio denomiatiua. ergo in illa. species est species. tenet cōsequētia. q̄a sicut per p̄mā denotat̄ gen' esse aliqḋ dicibile de plurib' differētib' numero. ita etiā per scḋam denotat̄ speciē esse aliqḋ dicibile de plurib' differētib' numero Scḋo sequit̄ q̄ in secūdis intētiōib' idē potest p̄dicari denominatiue de seipō. ¶ Sed circa ista posset queri vtrū risibile ⁊ cōsimiles passiões possunt dici species ⁊ p̄pria. Ad qḋ dr̄ vno mō q̄ sunt vere species ⁊ etiā propria. patet. q̄a ponūt̄ in scḋa specie q̄litatis. igit̄ sunt species qualitatis. Sed q̄a dictū est super' q̄ p̄prie passiões sunt eedē realit̄ suis subiectis p se ⁊ directe. Et ideo alit̄ dicēdū est q̄ duplex est species. quedā est species subijcibilis que alicui generi per se ⁊ directe supponitur. ⁊ isto modo risibile non est species. Patet. quia risibile non supponitur alicui generi directe ⁊ p se. quia vel illud esset animal vel naturalis potentia Non animal quia animali per se ⁊ directe supponitur homo. Propriū autē ⁊ species cui' est p̄priū nunq₃ eidē generi eodē modo supponūt̄. nec naturalis potētia. q̄a risibile nō est qualitas. igit̄ nō est naturalis potētia. Alia est speci

v. passiões possint dici spēs et p̄p̄a.

duplex spēs. subicibil[is] / p̄dicabil[is]

no. fuit hec eo nõ existẽte. socrates ẽ homo
socrates ẽ ronalis

es p̄dicabilis. ꝛ est q̇ditas q̄ apta nata est p̄dicari de differẽtib⁹ numero in quid ꝛ nulli generi est directe supposita. ꝛ isto mõ risibile ꝛ cõsimiles passiones sunt species p̄dicabiles. Unde risibile p̄dicat̃ de hoc risibili ꝛ de illo risibili. sicut species de indiuiduis. Et hoc supposito ꝙ ꝑ illa ꝓnomia demõstratiua hoc ꝛ illud demõstrant̃ particulares risibilitates ꝛ nõ particulares hoies. q̇a si demonstrarent̃ particulares hoies risibile p̄diceret̃ de eis sicut ꝓpriũ de suis subijcibilibus.

Scd̃a difficultas. Utruz socrate

nõ existẽte iste ꝓpositiões sint ꝯcedẽde. socrates est rationalis. socrates ẽ homo. Ad quã dicit̃ vno modo ꝙ nõ. Probat̃ multiplicit̃. Primo sic. q̇a socrate nõ existẽte ille sunt false ergo nõ sunt ꝯcedẽde. Antecedens patet. q̇a ois ꝓpositio cathegorica affirmatiua de inesse ꝛ de p̄senti in qua non ponit̃ termin⁹ ampliatiu⁹ cuius subiectũ pro nullo supponit est falsa. sed socrate nõ existente subiectũ illaꝝ ꝓpositionũ ꝓ nullo supponit cũ socrates nihil sit. igit̃. Et cõfirmat̃. q̇a scd̃m scotũ hec ꝓpositio. xp̄s est homo i triduo fuit falsa. ꝛ hoc nõ erat nisi q̇a subiectũ ꝓ nullo supponebat. igit̃. Scd̃o sic. Om̃e qd̃ est rationale ꝛ homo est cõpositũ ex corpe ꝛ aia rationali. sed socrates nõ existẽs nõ est cõposit⁹ ex corpe ꝛ aia rationali. igit̃ nõ est rationalis nec homo. Et minor patet. q̇a nõ est. ergo nõ est cõpositus tenet cõsequẽtia ꝑ locũ a toto in modo ad suã partẽ negatiue. Debet etiã valere illa consequentia scd̃m reales. quia ibi arguitur respectu predicati accidentalis. scilicet respectu illius predicati compositus. ¶ Tercio sic. Quia bene sequitur. Socrates est homo. ergo socrates est. Sed socrate non existente consequẽs est falsum. ergo ꝛ antecedens. Qꝛ aũt bene seq̇uat̃. patet. q̇a ibi arguit̃ a parte in modo ad suũ totũ. Quarto sic. socrates nõ existẽs nõ est ens. ergo nõ est homo. tenet ꝯsequẽtia a superiori ad inferi⁹ negatiue. Antecedẽs patet. q̇a socrates nõ existẽs nõ est aliq̇d. cuz nihil sit. ergo nõ est ens. Ista ꝯsequẽtia patet. q̇a aliq̇d ꝛ ens ꝯuertuntur. Quinto sic. Bene sequit̃. socrates nõ est homo. ergo socrates nõ est animal. corpus animatũ ꝛ corpus. Sed casu posito nõ est corpus. q̇a om̃e corpus occupat aliquẽ locũ. socrates aũt nõ existẽs nullũ locũ occupat. Sexto sic. Bene sequit̃. socrates est homo. ergo aliq̇s homo est socrates. sed cõsequẽs est falsum. q̇a suũ cõtradictoriũ est verũ. scilicet null⁹ homo est socrates. igit̃. ¶ Sed istis rationib⁹ nõ obstãtib⁹ alit̃ dicendũ est ꝙ ille ꝓpositiões sunt ꝯcedẽde. ꝛ eis opposite sunt negãde om̃i tempore. siue socrates sit siue nõ sit. ¶ Et ꝓ declaratiõe huius supponit̃ ꝙ ad veritatẽ ꝓpositiõis affirmatiue necessarie mere cathegorice nõ requirit̃ ꝙ subiectũ

60

existat. vl̃ ꝙ subiectũ supponat ꝓ re existẽte. ꝫ sufficit ꝙ sit necessaria habitudo p̄dicati ad subiectũ sic ꝙ sbiectũ i suo ꝯceptu q̇ditatiuo icludat p̄dicatũ. Vel sic ꝙ p̄dicatũ necessario cõsequat̃ rationẽ subiecti. Et si querat̃ i nq̇ fundat̃ illa habitudo. dicunt aliqui ꝙ fundat̃ in q̇ditatib⁹ que sunt incorruptibiles vel perpetue scd̃m esse. dicunt autem esse q̇ditatiuum. Alij dicũt ꝙ fundat̃ in esse cognito extremoꝝ talis ꝓpositiõis cathegorice. Ad hoc enim ꝙ talis ꝓpositio cathegorica sit vera sufficit ꝙ extrema sunt ꝓducta in esse cognito ab intellectu diuino ratione cui⁹ esse cogniti cõuenit eis possibilitas essendi. Et vnũ illoꝝ det̃minat sibi aliud tanq̇ p̄dicatũ q̇ditatiuũ. vel tanq̇ p̄dicatũ passionale. ¶ Sed ꝯtra hoc obijcit̃. q̇a ois relatio realis actualis p̄supponit extrema sui esse. sed habitudo est relatio realis actualis. igit̃ ꝛc̃. Dicit̃ ad minorẽ ꝙ ip̄a est falsa. tum q̇a cuz illa habitudo semꝑ sit int̃ ea q̄ sunt eadẽ realit̃. scilicet inter superi⁹ ꝛ inferi⁹ vel inter subiectũ ꝛ ꝓpriã passionẽ nõ potest esse relatio realis vt alibi dicetur. q̇a relatio realis req̇rit extrema realit̃ distincta. tum q̇a potest esse inter extrema nõ realia scilicet int̃ duas scd̃as intẽtiões. Et hoc supposito ꝓbat̃. q̇a vel ille sunt cõcedẽde. vel iste. socrates est nõ rationalis. socrates ẽ nõ homo. q̇a de quolibet affirmatio vel negatio. ꝛ de nullo ambo simul. ꝫ iste nõ sunt cõcedẽde vt notũ est. igit̃ p̄me sunt concedẽde. Et si dicat̃ ꝙ nec iste nec ille sunt cõcedẽde. Cõtra. ad istas in bona cõsequẽtia sequunt̃ alique que sunt cocedẽde. ergo ꝛ iste sunt cõcedẽde. Antecedens patet. q̇a bene sequit̃ socrates est nõ homo. ergo socrates nõ est homo. ab affirmatiua de p̄dicato infinito. ad negatiuã de p̄dicato finito. Et si dicatur ꝙ ad hoc ꝙ talis cõsequẽtia valeat oportet ponere cõstãtiã subiecti antecedentis. Cõtra respectu p̄dicati negatiui nõ oportet ponere cõstantiã subiecti Sed p̄dicatũ infinitũ est negatiuũ. igit̃. Qd̃ ꝓbat̃ auctoritate purphirij in textu dicentis. Semꝑ eñi socrates rationalis est ꝛ homo. Ibi eñi purphirius nõ addit aliquã cõditionẽ scd̃m quã cõmunit̃ eã exponũt nominales dicentes ꝙ debet sic intelligi. Socrates si est semꝑ est rationalis. ꝛ semꝑ est homo. sed hoc nõ valet. q̇a illo modo socrates semꝑ posset esse simus vel aquilus que sunt accidẽtia inseparabilia. ꝛ sic illud nõ debet cõuenire differẽtie ꝛ ꝓprio tm̃. sed etiã accidẽti inseparabili. Ad ratiões alterius opinionis. Ad p̄mã negat̃ antecedẽs. Et ad ꝓbationẽ dicit̃ negando maiorẽ. q̇a in ꝓpositiõib⁹ necessarijs hoc est falsum. Vel alit̃ dicit̃ ꝙ si subiectũ simplicit̃ pro nullo supponat videlicet nec habeat esse reale nec esse possibile. Maior est vera. Sed si pro nullo existẽte. supponit tamẽ ꝓ aliquo possibili existere sic ip̄a est falsa. Ad cõfirmationẽ dicit̃ ꝙ ꝓpositio

illa fuit falsa ꝓpter falsam rationē subiecti. qa cū iste terminus xp̄s sit sup
positū existēs ex duab' naturis: ⁊ qa in triduo nō erat tale suppositū. ideo
illa fuit falsa. Ad scḋm dicit' qa si iste terminus cōpositū cōnotat tēpus p̄
teritū vel p̄sens. tm̄ tūc maior est falsa. Et ad ꝓbationē minoris dicit' ne
gando ꝯsequētiā. Et ad ꝓbationē cōmunis dicit' ꝙ ille locus non tenet
quādo ꝯsequēs est ꝓpositio necessaria. Ad terciū dicit' negādo ꝯsequētiā
Et ad ꝓbationē dicit' ꝙ in ꝓpositiōib' necessarijs illa ꝯsequētia nō tenet
Ad quartū dicit' negādo antecedens. Et ad ꝓbationē dicit' ꝙ licet socra
tes nō sit aliq̄d existēs. tamē est aliq̄d possibile existere. ⁊ hoc sufficit. Ad
q̄ntū dicit' cōcedendo ꝯsequētiā. Et cū dicit'. nō est corpus. qa omne cor
pus occupat locū. Dicit' ꝙ nullū corpus dicit' occupare locū actualiter.
nisi qa actualiter est corporeū corporeitate quantitatiua. scilicet corporei
tate que est trine dimensionis. Modo illo casu posito illud corpus non
esset corporeū corporeitate quantitatiua. licet esset corporeū corporeita
te substantiali. que est differētia substātie abstrahēs ab omni quantitate.
Ad sextā dicit'. negādo minorē cū ꝓbatiōe sua. Nam sicut ista cōceditur
socrates est homo. ita etiā ista cōcedit'. aliq̄s homo est socrates. Et licet
nullus homo existēs sit socrates. tamē aliq̄s potēs existere est socrates.
Ex p̄dictis patet qualit' potest saluari p̄dictā ꝓpositionē esse necessariaz
rebus nō existētibus. ⁊ sicut dictū est de illis duabus. ita dicendū est vni
uersalit' de omni ꝓpositione in qua p̄dicat' superi' de inferiori vel propria
passio de suo subiecto.

Tercia difficultas. Utruz genus

p̄dicet' per se de suis differētijs diuisiuis. ¶ Pro cuius solutione suppon
tur p̄mo ꝙ differētia potest accipi dupplicit'. Uno modo formalit' p per
se significato. Alio modo materialit' p denomiato. ut rationale potest ac
cipi pro rationalitate que est pars quiditatis hoīs. aut pro ipo hoīe. q
dicit' rationalis a rationalitate parte eius.

Hoc supposito dicit' p̄mo ꝙ gen'

p̄dicat' ꝑ se de suis differētijs materialit' acceptis. patet: qa idem est gen'
predicari de suis speciebus ⁊ de suis differentijs materialiter acceptis. sed
genus p̄dicat' ꝑ se de suis speciebus. ergo etiā p̄dicat' per se de suis differē
tijs materialiter acceptis. Dicit' secūdo ꝙ genus nō predicat' de suis dif
ferentijs formaliter acceptis. Probatur dupplicicer. Primo auctoritate
philosophi tercio methaphisice dicentis ꝙ impossibile est genus predi
cari de suis differentijs:

Et auctoritate auicēne q̄nto methaphisice dicēt'. ꝙ licet gen' ⁊ differētia
p̄dicāt' de toto. i. de specie ꝑ se. nō tn̄ significāt totū ꝑ se. ẜ gen' materiale dif
ferētia formali. ⁊ sic vtrūqꝫ significat partē speciei ꝑ modū speciei. Et sicut
materiale extra formale. sic ꝯcept' generꝰ est extra rationē differētie. Scḋo
ꝓbat' ratiōe. qa si aīal p̄dicaret' ꝑ se de rationali. vel ꝙ in diffinitione hoīs
esset nugatio. vel ꝙ homo esset plura aīalia. ẜ cōueniēs est incōueniēs ꝓ
vtraqꝫ parte. ergo ⁊ illud ex quo sequit' ꝯsequētia. patet. qa aīal includit' in
hoīe ꝑ se. ⁊ etiā includit' in rationali ꝑ aduersariū. vel ergo est idē anial vel
aliud. Si idē tūc est nugatio in diffinitiōe hoīs. qa idē bis dicit'. vt patet
ponēdo loco rationalis suā diffinitionē. Si aliḋ aīal. ergo homo est duo
aīalia. Dicit' t̄cio ꝙ differētia inferior nō includit ꝑ se differētiā ei superio
rē. vt rationale ꝑ se nō includit sensibile nec aliquā aliā. patet. qa sequeret'
eadē incōueniētia q̄ sequūt' ponēdo gen' p̄dicari ꝑ se de suis differentijs
¶ Cōtra ista vltima duo dicta arguit' q̄druplicit' primo sic. Bene sequit'
homo ꝑ se est rationalis. ergo rationale ꝑ se est homo. Et vltra rationale
ꝑ se est homo. ergo rationale ꝑ se ē aīal. Prima ꝯsequentia patet. qa sicut
ꝓpositio necessaria ꝯuertit' in necessariā. ita ꝓpositio ꝑ se cōuertit' in ꝓposi
tionē ꝑ se. Scḋa ꝯsequētia tenet ꝑ locū ab inferiori ad superi' affirmatiue
Scḋo sic. Homo ꝑ se ē aīal. ⁊ homo ꝑ se ē rationalis aut sensibilis. ergo
rationale ꝑ se ē aīal ⁊ sensibile. tenet ꝯsequētia. qa sicut ex ꝓpositiōib' neces
sarijs sequit' ꝯclusio necessaria. ita ex ꝓpositiōib' ꝑ se sequit' ꝯclusio per se.
Tercio sic. Si rationale nō includit aīal. neqꝫ differētie superiores pari ra
tione includāt sua superiora ⁊ ꝑ ꝯsequēs erit p̄dicatū generalissimū. ꝯse
quēs ē incōueniēs. qa tūc sunt plura generalissima qꝫ decem. Quarto sic.
si gen' nō p̄dicat' ꝑ se de differētia. ergo p̄dicat' ꝑ accidēs. tenet ꝯsequentia
qa int' p̄dicari ꝑ se ⁊ p̄dicari ꝑ accidēs nō est mediū. ẜ ꝯsequēs ē falsuz. qa
tūc p̄dicaret' ꝑ accidēs de specie. qḋ patet. qa qn̄ aliq̄d p̄dicat' ꝑ accidēs de
aliquo tūc p̄dicat' ꝑ accidēs de quolibet qḋ includit' sub ratiōe illi' sicut sb
ratiōe formali. ẜ species includit' sub genere. igit'. Ad p̄mū istorum dr̄ ne
gādo ꝯsequētiā. Et ad ꝓbationē ei' dr̄ ꝙ nō ē sile. ꝙ ad veritatez ꝓpositio
nis sufficit impossibilitas essendi falsuz. Sed ad ꝑseitatē req̄rit' ꝙ in subie
cto includat' causa q̄re p̄dicatū sibi inest. ⁊ nō sufficit ꝙ sit in p̄dicato. ideo
cū rationale nō habeat in se causaz q̄re homo sibi insit. ẜ ecōtra ista ē falsa
rationale ꝑ se ē homo. Ad scḋm dr̄. Uno mō ꝙ ꝯsequētia nō valet. qa ar
guit' ex puris indefinit'. Et si ille fiāt vniuersales ꝯcedit' ꝯsequētia. ⁊ etiā ꝯse
quēs dūmodo subiectū ꝯsequēt' supponat ꝑsonalit'. Alit' dr̄ negando ꝯse
quētiā. Et ad ꝓbationē ei' dr̄ ꝙ nō ē sile. qa ex necessarijs nūqꝫ sequit' nisi
necessariū. alias antecedēs posset esse verū sine ꝯsequēte. ẜ ex ꝑ se potest seq̄

p accidēs q̄d tñ erit necessariū. Ad t̄ciū dr̄ negādo cōsequētiā. qa nullū p̄dicatū p̄t dici generalissimū nisi careat q̄libet p̄dicato ei supiore dicibili de eo. siue p se siue p accidēs. ⁊ sic cū differētie semp habeāt supra se gen⁹ q̄d diuidūt licet dicat̄ de eis p accidēs. tñ nō possunt dici p̄dicata generalissima. Ad q̄rtū dr̄ negādo maiorē. Et ad ꝓbationē q̄ illud est verū si illd q̄d p̄dicat̄ faciat cū eo de q̄ p̄dicat̄ vnū p accidēs. Sic aūt nō est in ꝓposito. qa differentia ⁊ genus faciūt vnū p se. scilicet speciē quā componunt.

Quarta difficultas. Utrū p̄ter distinctionē realē ⁊ distinctionē ratiōis sunt ponēde aliq̄ alie distinctiōes maiores aut minores.

Pro cui⁹ solutiōe supponit̄ p̄mo q̄ distinctio rationis ē q̄dā apparēs nō ydēptitas eiusdē ad seip̄m ꝓp̄t diuersas ꝯceptiones intellect⁹ ⁊ illi⁹ rei diuersas significatiōes. Et hec distinctio reperit̄ inter ꝯcretū ⁊ abstractū. Et dr̄ ratiōis eo q̄ fit p rationē. id est p intellectū. q̄ aliq̄n ꝓp̄t diuersos modos ꝯcipiēdi eādē rem. ⁊ diuersos modos illā rem significādi distinguit eā a seip̄a. ¶ Distinctio realis accipit̄ dupplr̄. Vno modo cōiter ꝓ destinctiōe q̄ ē int̄ aliq̄ secluso omi ope intellect⁹ nr̄i. ⁊ isto modo distinctio realis ⁊ distinctio ex natura rei idē sunt. q̄ q̄dē postea dicent̄ de distinctiōe ex natura rei. Illud ē etiā intelligēdū de distinctiōe reali cōiter accepta. Alio mō accipit̄ specialit̄ ꝓ disti ctiōe q̄ ē int̄ aliq̄s duas res quaꝝ vna potest existere sine alia. vel quaꝝ vna subsistit extra aliā. Et isto mō ponit̄ cōiter q̄ p̄ter distinctionē realē ⁊ distinctionē ratiōis non sunt ponēde aliq̄ distinctiōes maioris aut minoris. patet. qa ens sufficienter diuidit̄ in ens reale ⁊ in ens ratiōis. ḡ etiā distinctio sufficient̄ diuideretur in distinctionē realē ⁊ distincti onē rationis. Sed hec ratio facilit̄ soluit̄ p istā distictionē p̄missaꝫ. ¶ Scd̄o supponit̄ q̄ distinctio ex natura rei q̄ dr̄ distinctio realis cōiter accepta diuidit̄ in q̄tuor modos. scilicet in distinctionē essentialē. distinctionē realē. distinctionē formalē ⁊ distinctionē modalē. Distinctio essentialis est q̄ habet ꝓ fundamēto vnā q̄ditatē cū sua existētia. ⁊ ꝓ t̄mino aliā q̄ditatē cū sua existētia. Et ista distinctio ē maxima int̄ p̄dictos q̄tuor modos distinctiōis. qa ad ip̄am sequunt̄ alij modi. Quecūq̧ eñ distinguūt̄ essentialit̄ etiā distinguūt̄ realit̄. formalit̄. modalit̄. Distinctio realis est q̄ habet ꝓ fundamēto ⁊ t̄mino rem ⁊ rem ⁊ nō solū aliq̄d rei. Et ad sciēdū q̄n aliq̄ sunt res ⁊ res ⁊ nō aliq̄d rei ponūtur tres regule. Prima. Quecūq̧ duo singularia possunt per se subsistere sunt res ⁊ res ⁊ nō solū aliq̄d rei. Scd̄a. Quecūq̧ duo singularia sic se ha-

bent q̄ vnū potest existere sine alio. ꝫ nō ecōtra sunt res ⁊ res. sicut fundamentū ⁊ sua relatio. Tercia. Singularia q̄ sic se habēt q̄ vnum eorum potest existere sine alio nō sunt res ⁊ res. sed q̄dlibet est aliq̄d rei. Distinctio formalis q̄ alio mō dr̄ distinctio q̄ditatiua est illa q̄ est inter duas q̄ditates siue formalitates quaꝝ vna nō includit aliā p se p̄mo mō. Distinctio modalis est que est inter q̄ditatē ⁊ modū intrinsecū sicut est distinctio q̄ est inter hoiem ⁊ eius finitatē. vel inter hoiem ⁊ differētias indiuiduales. Est aūt modus intrīsecus q̄ addit⁹ q̄ditati cōtrahibili nō variat rationē formalē cōstituti ex eo ⁊ tali q̄ditate. sicut sunt differentie indiuiduales. q̄ nō variant rationē speciuocā in indiuiduis. ⁊ intēsio ⁊ remissio q̄ nō variāt rationē entis in deo ⁊ creatura. ¶ Tercio supponit̄ q̄ isti modi distinctionū cognoscūt̄ esse int̄ aliq̄ q̄busdā documēt̄. Et p̄mo distinctio essentialis cognoscit̄ duob⁹ documētis. Quoꝝ p̄mū est. Quecūq̧ sunt diuersoꝝ generū nō subalt̄natim positoꝝ aut diuersaꝝ specierūꝫ distinguunt̄ essentialit̄. Scd̄m. Quecūq̧ sic se habēt q̄ vnū depēdet necessario ab alio distinguūt̄ essentialit̄. patet. qa infra eādē essentiā nō potest esse dependētia. Tertia distinctio realis cognoscit̄ trib⁹ document̄. Primū. Quecūq̧ aliq̄ duo se habēt sicut generās ⁊ genitū vel originās ⁊ originatū illa distinguūt̄ realit̄. patet. qa nihil potest generare seip̄m. Scd̄m documētū. Quecūq̧ aliq̄ duo sic se habēt q̄ vnū potest generari alio nō genito. aut corrūpi alio nō corrupto illa distinguūt̄ realit̄. Tercīū documētū. Quecūq̧ possunt separari ⁊ separatim existere illa distinguūt̄ realit̄. Scd̄o. Distinctio formalis cognoscit̄ esse int̄ aliqua duo duob⁹ document̄. Primum. Quādocūq̧ aliq̄ sic se habēt q̄ aliq̄d ponit̄ in diffinitiōe q̄ditatiua vni⁹ q̄d nō ponit̄ in diffinitiōe q̄ditautia alteri⁹. illa distingunt̄ formalit̄. Secūdū. Quādocūq̧ aliq̄d diuidit̄ p differētias formales oppositas ille differētie distinguūt̄ formalit̄ ⁊ om̄e cōtētū sub vna distinguit̄ etiā formalit̄ ab omi cōtēto sub alia. Quarto Distinctio modalis cognoscit̄ esse inter aliq̄ duo vno documēto. q̄d est istd̄. Quādocūq̧ aliq̄ duo se habēt vt q̄ditas ⁊ modus intrinsecus. vel sicut duo modi intrinseci illa distinguunt̄ modalit̄. ¶ Quarto supponit̄ q̄ distinctio ex natura rei q̄si abstrahit ab omib⁹ istis. q̄d patet. qa potest inueniri int̄ aliq̄ duo int̄ que nō est aliq̄ p̄dictarum. vt inter superius ⁊ inferius cognostitur vno documento. q̄d est istud. Quandocūq̧ aliqua duo sic se habent q̄ de ipsis predicantur predicata contradictoria quorum alterum est reale illa distinguuntur ex natura rei. eo q̄ non est impossibile de eodem omnino verificari predicata contradictoria quorum alterum sit reale.

Ex p̄dict᷑ p̄t patere q̄ sunt eadē essentialit᷑ realit᷑. formaliter ⁊ ex natura rei Scd̄o patet ꝙ cū ydēptitate reali p̄t stare distinctio formalis ⁊ ex natura rei. Tercio patet. q̄a hec ꝯsequētia nō valet demōstrat᷑ duob᷒ hec differt ex natura rei ḡ differūt essentialit᷑. aut realit᷑. aut formalit᷑. aut modalit᷑. q̄a si demōstrarēt᷑ superi᷒ ⁊ inferi᷒ antecedēs esset verum ꝯseq̄nte existēte falso. ¶ His supposit᷑ d᷑ p̄mo ꝙ p̄ter distinctionē realē specialit᷑ captā ⁊ distinctionē ratiōis sunt ponēde in reb᷒ aliq̄ distīctiōes maiores distinctione ratiōis. ⁊ minores distinctiōe reali. patet. q̄a int᷑ subiectū ⁊ ꝓpriā passionē est aliq̄ distinctio secluso oīm ope nr̄i intellect᷒. ⁊ illa nō ē realis vt visuz ē in q̄stiōe p̄cedēti. nec ē maior distinctiōe reali. q̄a q̄cūq₃ sunt eadē realiter. sunt etiā eadē essentialit᷑. ḡ ē minor distinctiōe reali. Dicit᷑ scd̄o ꝙ sūmēdo distinctionē realē generalit᷑ ꝓ omī distinctōe q̄ ē int᷑ aliq̄s res secluso omī ope nr̄i intellect᷒ p̄ter distinctionē realē ⁊ distinctionē ratiōis nō sunt ponende alique distinctiones maiores aut minores.

Cōclusio respōsalis Cōuenietie ⁊

differētie q̄nq₃ p̄dicabiliū sunt a purphirio in textu sufficienter assignate Probat᷑ auctoritate purphirij. probat᷑ etiā ratōe. q̄a ꝑ eas q̄nq₃ p̄dicabilia sufficient᷑ cognoscūt᷑ ꝯuenire ⁊ a seinuicē differre igitur.

Ad ratōes ante oppositū. Ad pri

mā d᷑ ꝙ licet gen᷒ nō p̄dicet᷑ de plurib᷒ q̄₃ differētia q̄ ꝯstituit ip̄m. tn̄ p̄dicat᷑ de plurib᷒ q̄₃ differētia q̄ ip̄m diuidit. ¶ Ad scd̄z d᷑ ꝙ licet gen᷒ sit prius natura specie ⁊ in essendo. essendo formalit᷑ ⁊ q̄ditatiue. tn̄ ē posteri᷒ in existēdo ⁊ illatiue. q̄a ad esse speciei seq̄t᷑ ip̄m esse ⁊ nō ecōtra. ¶ Ad t᷑ciū d᷑ ꝙ p̄dicari de plurib᷒ p̄t accipi dupplr̄. Vno mō positiue vt idē ē ꝙ p̄dicari de mult᷑. ⁊ sic ē cōitas oīm p̄dicabiliū. Alio mō p̄t accipi cōꝑatiue. ⁊ isto mō ē ꝓprietas ꝑ quā gen᷒ differt ab alijs p̄dicabilib᷒. Gen᷒ em̄ p̄dicat᷑ de plurib᷒ q̄₃ alia. Ad ꝯfirmationē. ꝙ licet illa nō p̄dicent᷑ actu de plurib᷒. tn̄ sunt apta nata p̄dicari de plurib᷒. ⁊ hoc sufficit. ¶ Ad q̄rtā d᷑ negādo antecedēs. Et ad p̄mā ꝓbationē patuit q̄d sit dicēdū in expositiōe illi᷒ passus. Ad scd̄am ꝓbationē d᷑ negādo minorē. Et cū d᷑ ꝙ ratio ē cōposita ex genere ⁊ differētia. d᷑ ꝙ ratio int᷑dū sūmit᷑ specialit᷑ ꝓ diffinitiōe q̄ditatiua q̄ dat᷑ ꝑ gen᷒ ⁊ differētia. ⁊ sic illa ē vera. Aliq̄n v̄o summit᷑ ꝓ ꝯceptu q̄ditatiuo. ⁊ isto mō omē cōicabile mult᷑ vniuoce siue sit trāscēdēs siue limitatū habet ratiouē. ⁊ sic summēdo rationē negādū ē ꝙ ratio sit ꝯposita ex genere ⁊ differētia. Ad t᷑ciā ꝓbationē d᷑ sicut ad p̄mā. ¶ Ad q̄ntā d᷑ ꝙ coincidūt in idē denoīatiue ⁊ accidētalit᷑. ſ₃ nō coincidūt in idē q̄ditatiue ⁊ formalit᷑. Primū aūt nō ē incōueniēs vt visuz est in p̄ma difficultate Circa textū p̄cedētē potuissent moueri multe alie difficultates q̄ ex similis ⁊ ex alijs passibus logice sunt manifeste.

Questiōes i p̄dicamēta aristotelis

Equiuoca dicūt᷑ ⁊ cet᷑



Ste est liber p̄dicamentoꝝ aristotelis. Qui scd̄m cōmentatorem diuidit᷑ p̄ma sui diuisione in tres partes. seu in tres tractatus. Quaꝝ p̄ma est sicut ꝓhemiū ad ea que vult dicere in hoc libro. Nam cōprehēdit res ꝑtinētes ad ea que vult dicere sicut p̄ncipia suppositionis ⁊ diuisionis ⁊ diffinitiōis. ⁊ ille res solēt vocari antep̄dicamēta. In scd̄a v̄o det᷑minat de ip̄is p̄dicamentis describēdo sigillatim vnūq̄dq₃ eoꝝ ꝓpria descriptione. ⁊ ponēdo ꝓprietates eoꝝ. Que incipit ibi. Eoꝝ que scd̄m nullā complexionē ⁊c̄. In tercia ponit quedā antecedētia ⁊ cōsequētia cōmunia omniū p̄dicamentoꝝ vel pluriū que dicunt᷑ post predicamēta. Prima pars diuidit᷑ in tria capl'a. In p̄mo ponit tres diffinitiōes entiū scd̄m ꝙ illa entia significant᷑ ꝑ diffintiones. Quaꝝ p̄ma est ista. Equoca dicunt᷑ q̄ꝝ soluz nomē est cōmune ⁊ scd̄m illud nomē ratio substantie est diuersa. Exēplū vt animal homo. et animal quod pingitur habēt solum vnū nomē commune scilicet hoc nomē animal. ⁊ scd̄m illud cōmune ratio substantie eorū est diuersa. Qd̄ patet. q̄a si aliq̄s assignet q̄d sit vtrūq₃ assignabit vtriusq₃ ꝓpriā rationē scd̄m hoc nomē animal. Hanc aūt diffinitionē declarat sic cōmētator dicēs. ꝙ ea quoꝝ noīa sunt cōmunia equoca sunt in quibus nō inuenit᷑ aliq̄d cōmune nisi nomē tm̄ ⁊ diffinitio. Declarat substātiā vniuscuiusq₃ eoꝝ scd̄z illd̄ nomē est alia ⁊ alia. Scd̄a diffinitio est hec Vniuoca dicūt᷑ quoꝝ vnū nomē est cōmune. ⁊ scd̄z illud nomē ratio substantie est eadē. Exēplū vt homo ⁊ bos habēt hoc nomē cōmune anial. ⁊ scd̄m illud nomē ratio substātie eoꝝ est eadē Qd̄ patet. q̄a si q̄s assignet q̄d sit vtrūq₃ scd̄m hoc nomē animal assignabit eandē rationē vtriusq₃ Tercia diffinitio. Denominatiua dicunt᷑ quecūq₃ ab aliquo solo casu differentia sunt. ⁊ scd̄z illud nomē habēt appellationē. vt grāmaticus a grāmatica. fortis a fortitudine. facundus a facundia.

Eoꝝ que dicūt᷑ ⁊ cet᷑a

Istud est scōm caplm huius p̄me partis. in quo philosophus determi-
nat de scđo antep̄dicamēto ponēdo duas diuisiones. quaꝝ p̄ma est hec.
Eoꝝ que dicunt. id est ꝑ vocē significant quedā dicunt scōm ꝯplexionem
vt homo currit ⁊ vincit. Alia dicunt sine cōplexione. vt homo equus. Se
cunda eoꝝ que sunt quedā dicunt de subiecto. in subiecto vō nullo sunt.
vt homo dicit de subiecto scilicet de aliquo hoīe ⁊ in nullo subiecto est vt
ait cōmētator. iste sunt substātie vniuersales. Alia sunt in subiecto ⁊ de sb
iecto nullo dicunt. Ponit exemplū supponēdo q̄ esse in subiecto est esse
in aliq̄ nō sicut pars integralis est i suo toto. ꝫ sicut id sine q̄ id qđ est ipos
sibile esse sine eo in quo est. vt quedā grāmatica est in subiecto scilicet i ani
ma. ⁊ nō dicit de aliquo subiecto. Similit quedā particularis albedo est i
subiecto. scilicet in corpe. q̄a om̄is color est in corpe ⁊ nō dicit de subiecto
vt dicit cōmētator q̄ ista sunt accidētia singularia. Alia vō de subiecto di
cunt ⁊ sunt in subiecto. vt scientia est in subiecto scilicet in aīa. ⁊ dicit de sb
iecto. scilicet de grāmatica. ⁊ ista sunt accidētia vniuersalia vt etiā dicit cō
mētator. Alia nec sunt in subiecto nec de subiecto dicunt. vt aliq̄s homo
aliq̄s equus. nullū em̄ istoꝝ est in subiecto aut dicit de subiecto. Et addit
hoc documentū ad cognoscendū ea que nō dicunt de subiecto dicens q̄
indiuidua ⁊ numero singularia simpliciter de nullo subiecto dicunt. Sed
nihil ꝓhibet ea ea esse in subiecto. sicut patet de accidētibꝰ singularibus.
Quedā em̄ grāmatica bene est in subiecto. Et sup istud dicit cōmētator
q̄ substātia tā cōmunis q̄ꝫ singularis est illud qđ nō est om̄ino in subie-
cto. ¶ Ex quo dicto potest accipi cōtra nomiales q̄ p̄ter substātias par-
ticulares sunt ponende substantie vniuersales.

Quādo vō alterum.

Istud est terciū capitulū huius p̄me partis in quo philosophus deter-
minat de tercio antep̄dicamēto qđ dicit regula. Et ponit duas regulas
Prima est. Quādo alterū de altero p̄dicat vt de subiecto. id est vt de infe
riori q̄ de eo qđ p̄dicat dicunt om̄ia ⁊ de subiecto dicunt. Exēplū. vt ho-
mo dicit de quodā hoīe. ⁊ animal de hoīe. ideo etiā animal de quodā ani-
mali p̄dicat. Qđ patet. q̄a q̄dā homo est homo ⁊ animal. Scđa regula.
Diuersoꝝ generū ⁊ nō subalternatim positoꝝ diuerse sunt species ⁊ differē
tie. vt aīalis ⁊ sciētie. q̄a differētie aīalis sunt volatile. gressibile. bipes. nul
la aūt aliaꝝ est differētia sciētie. q̄a vna scientia nō differt ab alia. eo q̄ bi-
pes est. ⁊ q̄a aliq̄s posset credere q̄ vniuersalit diuersoꝝ generum essent di

uerse differētie. ideo remouet dubiū dicēs. q̄ generū subalternoꝝ nihil ꝓhi
bet esse easdē differētias. Et ratio huiꝰ est. q̄a superiora p̄dicant de inferi-
oribus. ⁊ quecūq̄ȝ fuerint differentie p̄dicati. eedē etiā erūt subiecti.

Circa hūc textū querit Utrū diffi

nitiones. diuisiōes ⁊ etiā regule antep̄dicamētales sint ab aristotele suffi-
cienter assignate.

Et arguit p̄mo q̄ nō. q̄a si diffiniti

ones vniuocoꝝ ⁊ equocoꝝ essent sufficient assignate sequerent q̄nq̄ȝ incō
uenientia. Primū. q̄ om̄ia equoca ⁊ vniuoca essent voces. cū sole voces
dicant. Scōm. q̄ in verbis nec in accidētibꝰ esset vniuocatio aut equoca
tio. De verbis patet. q̄a nō habēt nomē cōmune. De accidētibus patet.
q̄a nō habēt rationē substātie. Tercium q̄ p̄dicamēta nec essent vniuoca
nec equoca in hoc nomīe ens cū nō habeant eandē rationē nec diuersas
scđo illud nomē. Quartū q̄ termini singulares nō essent equoci cum non
sint cōmunes. Sequeret etiā q̄ om̄e nomē esset equocū. ⁊ sic om̄is ꝓposi-
tio esset distinguenda cōsequētia patet. q̄a om̄e nomē scōm idē nomen ⁊
diuersas rationes potest significare rem verā ⁊ similitudinem rei vere. si
cut animal qđ significat animal viuū ⁊ animal pictū. Quintū q̄ homo ⁊
equus esset vniuoca in hoc noīe albū. cū nomē sit eis cōmune. ⁊ ratio ea
dē. Sed cōsequēs est falsum. q̄a p̄dicat de eis denominatiue. igitur.

Scđo arguit. Equoca ⁊ vniuoca

nō possunt diffiniri. igit eoꝝ diffinitiōes nō sunt bone. Antecedēs ꝓbat
quadruplicit. Primo q̄a om̄e diffinibile est vniuocū. sed equoca nō sunt
vniuoca. tum q̄a vniuoca ⁊ equoca sunt opposita. tum q̄a idē esset multi-
plex ⁊ nō multiplex. distinguēdū ⁊ nō distinguēdū. qđ est impossibile. igit
Secūdo. q̄a om̄e diffinibile est aliq̄d vnū. sed equoca ⁊ vniuoca nō sunt
aliq̄d vnum. igitur. Tercio. quia plurale non est aliud q̄ꝫ singulare gemi-
natū. vt vult p̄stianꝰ. Sed singulare geminatū nō potest diffiniri. ergo nec
plurale. ⁊ ꝑ cōsequēs male diffiniūt vniuoca ⁊ equoca in plurali. Quarto
q̄a vel diffinitio daret de rebus vel de intentionibus. Nō de rebus. tū q̄a
logicus non diffinit res. tum quia ille res non sunt aliquid vnū. ergo nō
possunt diffiniri. nec de intentionibus. quia illarum ratio non est diuersa
sed eadem.

Tercio arguit. Ex diffinitione de nominatiuoꝝ sequūt tria incōuenientia·ergo ipa non est bona. Antecedens patet. qa sequit p̄mo q̄ homo ⁊ animal sunt denomīatiua cū differant solo casu a suis abstractis que sunt humanitas ⁊ animalitas, Secūdo sequit q̄ iste pdicatiōes nō sunt denominatiue. mulier est grāmatica Homo est studiosus cū illa denominatiua grāmatica studiosus nō differāt a suis abstractis solo casu. id est sola terminatiōe vocis. Sed consequēs est falsum. qa ille pdicatiōes nō sunt ordinate ⁊ nō sunt equoce nec vniuoce. ergo sunt denominatiue, Tercio sequit q̄ cōcretum deriuaretur ab abstracto.

Quarto arguit. Diuisiones antepdicamentales sunt insufficiētes. ergo male ponūt in textu. Antecedēs patet p̄mo, qa mēbra eiꝰ nō sunt opposita. cū vnū sit pars alterius, Secūdo Omis res est incōplexa. ergo nulla res dicit cū cōplexione. tenet cōsequentia. qa voces sunt signa rerum, Tercio qa scda diuisio dat p terminū equocū scilicet p illū terminū subiecto. q aliquādo accipit p inferiori. ⁊ aliquādo pro subiecto accidentis, Quarto qd omē qd dicit de aliquo est in illo. ergo impossibile est dici aliqua de subiecto ⁊ non esse in subiecto. qd est contra primū membrum scde diuisionis.

Quinto arguit Nō sequit. animal est irrationale. homo est animal. ergo homo est irrationalis Nec sequit homo est animal. animal est genus. ergo homo est genus. Nec sequitur homo est animal. animal est albū. ergo homo est albus. qa in omibus istis stat antecedens esse verū cōsequēte existente falso. ergo non oportet q̄ si aliqd pdicatū dicat de aliquo subiecto q̄ quicqd dicit de illo pdicato dicat etiā de subiecto.

Sexto arguit. Scientia est species qualitatis ⁊ relationis. ⁊ corpus est species substantie ⁊ quantitatis. ⁊ rationale est differentia animalis ⁊ scientie. ergo diuersoꝝ generū non subalternatim positoꝝ nō sunt diuerse species aut differentie. qd est cōtra regulam.

In oppositum arguit auctoritate

philosophi in textu pcedēti. ¶ Pro solutione huius questionis ⁊ declaratione textus pcedentis. necnō quorundā que cōmunit in pncipio huiꝰ libri declarant mouent alique difficultates.

Prima difficultas. Quid sit assignandū pro subiecto attributionis sciētie huius libri. ¶ Pro cuius solutione supponit p̄mo q̄ hec sciētia nō est de aliquo ente reali tanq̄ de subiecto attributionis. patet. qa logica scdm se totā. ⁊ scdm omes suas partes est obiectiue de secūdis intentionibus. ¶ Ex quo sequit q̄ decē predicamēta nō possunt esse subiectū huiꝰ sciētie. Et si obijciat qa in ista parte logice determinat de eis describēdo vnūqdq̄ eoꝝ ppria descriptione ⁊ dando pprietates eoꝝ. vt dicit cōmētator, ergo cōsiderant in hac scientia. ¶ Pro solutione huius scdo supponit q̄ decē pdicamēta possunt cōsiderari dupliciter. Vno modo prout sunt partes subiectiue entis in quas diuidit ens mediantibus modis intrinsecis. ⁊ isto modo eoꝝ cōsideratio est realis ⁊ methaphisica. Alio modo possunt cōsiderari put sunt fūdamenta secūdarū intentionū. ⁊ isto modo eoꝝ ꝯsideratio est rationalis ⁊ logica per accidēs. tum qa logicus p se cōsiderat intentiones. ⁊ p accidens fundamenta intentionū Et isto dicit q̄ licet in ista parte logice diffiniant pdicamēta ⁊ dant pprietates eoꝝ. hoc tamē est minus pncipalit Et hoc fit ppt duas causas. Prima. qa intellectꝰ nō potest causare intētionem nisi in fundamento qd cognoscit. cū ergo logicus attribuat intentiones decē pdicamētis oportet q̄ cognoscat pdicamēta. Scda causa est. qa ois relatio cognoscit p fundamentū ⁊ terminū. Sed scde intentiones fundatate in pdicamentis sunt relatiōes saltē rationis. ergo cognoscunt cognitis fundamēto ⁊ termino. ⁊ p cōsequēs ad cognoscēdū intentiōes fundatas in pdicamētis necesse fuit logicū describere pdicamēta ⁊ dare pprietates eoꝝ. De pprietatibus tamē dicūt aliq. qa omes ille que dant in hoc libro debent exponi logicaliter. Sed hoc dictū est dictū nominalitū q assignant illas pprietates cōuenire terminis. qd tamē est falsum. vt videbit in sequentibus. ¶ Tercio supponit q̄ hec sciētia nō est de aliquo termino tanq̄ de subiecto attributionis. patet. qa hec sciētia est de secūdis intentionibus. sed nullus terminus est secūda intentio. ¶ Sed ꝯtra istud arguit quadrupliciter. Primo. qa scdm bohecium hec sciētia est de decē vocibus decē reꝝ genera significantibus. Scdo. qa hec scientia est de decem predicamentis. Sed decem predicamenta sunt decem voces. igit Minor pbat auctoritate damasceni dicentis. q̄ decē sunt generalissima

sub quibus referř oīis vox simpliciř dicta. Tercio sic. Partes logice sunt de partibus sylogismi integralibus. aut subiectis. Sed hec pars logice nō est de aliqua parte subicta sylogismi. ergo est de aliqua parte integrali. partes aūt integrales sunt terminus ꝛ ꝓpositio. ꝛ nō est de ꝓpositiōe. qa sciencia libri periarmenias considerat ꝓpositionē. ergo est de termino. Quarto sic. qa philosophꝰ incipit istū librū ab equiuocis. vniuocis ꝛ denominatiuis. ꝛ multa dicit in hoc libro que nō videnř posse attribui nisi ťminis. ergo hec sciētia est de aliquo termino tanq̃ de subiecto attributiōis. Ad primū istoꝝ diciř ꝙ ꝓpositio bohecij sic debet exponi. Hec scientia est de decē vocibus decē rerū genera significātibus. id est de decē generibꝰ reruꝫ significatis p decē voces. ita ꝙ ibi poniř actiuū ꝓ passiuo. Ad scđm diciř negādo minorē. Et ad ꝓbationē diciř ꝙ voces simpliciř dicte referuntur sub vocibus significantibus decē genera p accidēs. qa res cōtinet̃ sub rebus vnde hec vox homo nō cōtinet̃ sub significato huius vocis substantie. Ad terciū diciř ꝙ partes logice nō sunt de partibus sylogismi saltē integralibus. sunt tamē p se de intētiōibus que denomināt istas partes integrales. Unde nulla pars logice ꝯsiderat istā ꝓpositionē Homo est animal. tamē aliqua pars logice cōsiderat istā intentionē. ꝓpositio vel enunciatio que denominat illā ꝓpositionē. Similiř nulla pars logice cōsiderat p se substantiā. Sed aliqua pars logice cōsiderat istā intentionē. pdicatum nō aptū natū esse in subiecto qđ diciř substātia. Ad quartū diciř. ꝙ ille diffinitiōes equiuocoꝝ. vniuocoꝝ ꝛ denominatiuoꝝ dant̃ de rebus ꝛ nō de terminis. qđ patet p cōmentatorē dicentē ꝙ philosophꝰ hic narrat quasdā dispositiones entiū in eo ꝙ significant̃ p diffinitiones. Diciř vltra ꝙ si aliqua reperiant̃ que videant̃ cōuenire terminis debēt exponi de rebꝰ aut intētiōibus sicut postea videbiř.

His suppositis diciř pͥmo scđm albertū ꝙ subiectū attributionis huius scientie est ens dicibile incōplexuꝫ ordinabile in genere scđm sub ꝛ supra ꝓut stat sub voce talē ordinē significante. Sed cōtra istā opinionē obijciř pͥmo. qa vel ibi accipiř ens ꝓ ente cōi ad ens reale ꝛ ens ratiōis. vel ꝓ ente reali tm̄. vel ꝓ ente ratiōis tm̄. nō pͥmū. qa enti reali ꝛ enti ratiōis nihil ē cōe vniuocū. Nec secūdū. qa tūc subiectum huius scientie esset aggregatū ex pͥma intentione ꝛ secunda. ꝛ sic esset ens per accidens. Nec terciū. qa esset nugatio dicendo ens incomplexum. qa illa addita includunt ens sic sumptum. Secūdo sic. Vel per ly dicibile intelligit significabile per vocē vel predicabile. Nō primū. qa subiecto huius scientie accidit ꝙ significetur p vocem. qa nulla voce existente. aut possibili existere hec scientia possit haberi. Nec secundū. qa tunc esset nugatio sibi addendo incomplexū. qa oīe predicabile est incomplexum igiř illud male est assignatū pro subiecto attributionis huius scientie. Dicitur secundo ab alijs ꝙ vniuersale in ratione ordinabilis est huius sciencie subiectū attributionis. Pro cuius declaratione supponiř ꝙ vniuersale potest considerari dupliciter. Uno modo sub ratione vniuersalitatis. videlicet inquātū est aptū natū esse in multis. ꝛ isto modo est subiectū libri precedentis. Alio modo potest cōsiderari sub ratione ordinabilitatis. videlicet inquātū est ordinabile omnino supra. vel omnino sub. vel sub ꝛ supra. Et isto modo est subiectum scientie huius libri. Patet. quia ad ipsuꝫ habent attributionem oīa considerata in hac scientia. Et si obijciat̃ qa hec scientia esset subalternata scientie libri precedentis. Secundo. quia nihil potest esse subiectum alicuius scientie sub ratione respectiua ꝛ accidentali. Sed ordinabilitas est ratio accidentalis ꝛ respectiua. igitur. Tercio. quia vniuersale sub ratione ordinabilitatis est ens per accidēs. ¶ Ad primum istarum dicitur negando consequentiam. qa subiectum huius sciētie non contrahit subiectum scientie libri precedentis per differentiam accidentalem. ¶ Ad secundū dicitur ꝙ licet ordinabilitas sit ratio accidentalis eo ꝙ est passio vniuersalis. tamē hic circumloquitur nobis vnaꝫ rationem formalem per quam ipi vniuersali inest ordinabilitas. ꝛ illa non est accidentalis nec respectiua. nisi sicut entitas vniuersalis est accidentalis. ¶ Ad tercium dicitur ꝙ licet vniuersale ordinabile sit ens per accidēs tamen vniuersa sub ratione ordinabilitatis non est ens per accidēs. Vel aliter dicitur ꝙ ordinabilitas prout est ratio formalis circumlocutiua subiectū huius scientie non facit vnum per accidens cū eo. sed facit vnū per se.

Et licet hec opinio probabiliř possit sustineri tamē ab alijs diciř secūdo ꝙ predicamētū aut generalissimuꝫ est huius scientie subiectum adequatuꝫ. Pro cuius declaratione suppōnitur primo ꝙ predicamentum potest accipi dupliciter. Uno modo ꝓ supremo gradu coordinationis predicamentalis.

Alio modo ꝓ toto coordinatione p̄dicamentali. ⁊ vtroqꝫ istoꝝ modoꝝ adhuc potest accipi dupliciť. Vno modo ꝓ ꝑ se significato. Alio mō ꝓ denomīato. Ex isto inferť ꝙ p̄dicamētū acceptū pro sup̄mo p̄dicato ⁊ pro ꝑ se significato est huius scientie subiectū attributionis. patet. qa sibi cōueniūt cōditiones subiecti attributionis. igiť. Sed cōtra istud obijcitur dupliciter. Primo ꝙ p̄dicatū sic acceptū nō habet aliquas passiones. Scd̄o. qa qcqd est subiectū huius scientie debet esse vniuocū decē p̄dicamentis. sed p̄dicatū cōmuniť acceptū nō est vniuocū cū decē p̄dicamentis. cū sit p̄dicatū intētionale. igiť. Ad p̄mū diciť negando antecedēs. qa habet passiones que sunt diuisibiles in species vlterius diuisibiles. ⁊ nihil habere supra qd̄ diuidať ꝑ differētias formales ⁊c̄. Ad scd̄m diciť negando minorē. licet eñ intētio p̄dicamēti nō dicať vniuoce de decē p̄dicamentis tamē est p̄dicatū vniuocū ꝗ̄bꝫ. qa ad esse vniuocū p̄dicatū nō requiritur ꝙ cconeptus vnitatis sit essentialis vniuocatis. sed sufficit ꝙ sit vnū ⁊ nomen sit vnū. ⁊ qa generalissimū ⁊ p̄dicamētū sic acceptū sunt synonima. ideo idem est ponere generalissimū aut p̄dicamētū pro subiecto huius scientie.

Scd̄a difficultas Utrū tres diffinitiones antep̄dicamētales sint a philosopho sufficienť assignate.

¶ Pro cuius declaratione supponiť p̄mo ꝙ diffinitio equocoꝝ sic est explicāda. Equoca dicūť esse entia quoꝝ vt significatoꝝ solū nomē significās est cōmune. id est sola vox est eadē. ⁊ scd̄z illd̄ nomē ratio substātie. id ē ꝯcept⁹ substātialis vel q̄liats a qua nomē iponiť ē diuersa. Et oēs iste particule sunt declarate ī sumulis. Diffinitio aūt vniuocoꝝ debet sic explicari. Vniuoca dicunť esse entia quoꝝ nō vt significatoꝝ. sed ꝓut cōtentoꝝ sub subiecto nois vniuoci nomē est cōmune. ⁊ ratio substātie. id est cōcept⁹ substantialis vel q̄ditas significata scd̄m illud nomē est eadē. Diffinitio autē denominatiuoꝝ sic est explicanda. Denominatiua dicunť que sunt dicibilia quecūqꝫ. id est illa aliquo scilicet abstracto solo casu. id est sola terminatione vocis differētia sunt. ⁊ scd̄m illud nomen scilicet denominatiuū habēt applicationē. id est ad aliā naturā ꝓulsionē. Et oīm istoꝝ declaratio patuit in sumulis. ¶ Scd̄o supponiť ꝙ duplex est equocū. equocās ⁊ equocū equocatū. Et vtrūqꝫ adhuc est duplex. scilicet equocū a casu ⁊ equocū a cōsilio. qd̄ solet vtrūqꝫ dici annalagū. Duplex est tamen analagū. scilicet analagū vniuocū ⁊ analogū equocū. Preter istos modos equoci adhuc equocū potest accipi dupplicitē. Vno modo ꝑ ꝑ se significato. Alio

modo ꝓ denomiato. ¶ Ex his inferť ꝙ hic diffiniunť equoca equocata ⁊ nō equoca vniuocātia. summēdo equoca equocata ꝓ ꝑ se significatā. Et similiť etiā ꝑ diffinitionē vniuocoꝝ diffiniūť vniuoca vniuocata formaliť accepta. ¶ Ex his potest inferri ꝙ p̄dicte diffinitiones sunt sufficienť assignate. Circa eas querunť quattuor parua dubia. Primū. vtrū ois ťmin⁹ possit esse equocus. Ad qd̄ diciť p̄mo ꝙ nullus ťmin⁹ mētalis q̄ est naturalis similitudo rei ad extra est equocus. patet. qa nihil potest esse naturalis similitudo rerū diuersarū rationū. Sed si terminus mētalis esset equocus esset siłitudo rerū diuersaꝝ rationū. igiť. Diciť scd̄o ꝙ ois ťmin⁹ vocalis aut sc̄ptus significatiu⁹ alicui⁹ rei potest esse equoc⁹ a cōsilio. patet. qa ois talis ťmin⁹ significat p̄ncipaliť illā substātiā ⁊ excōsequēti similitudinē ei⁹. sicut sunt isti ťmini animal. homo. leo. ⁊ sic de alijs. Diciť tercio ꝙ nō ois ťmin⁹ vocalis aut sc̄pt⁹ p̄t esse equocus a ꝯsilio. patet p̄mo. qa iste terminus chymera. ⁊ sic de alijs terminis figmētoꝝ nō potest esse equoc⁹ hoc modo cū nō sit chymera nisi ficta. Scd̄o patet. qa tunc esset ꝓcessus in infinitū in trāsumptiōibus. qa si animal significet equoce animal viuū ⁊ animal pictū queriť vtrū animal pictū sit equocū a cōsilio. ⁊ si nō haberetur intentū. Si sic queriť que sunt ei⁹ equocata a cōsilio. ⁊ nō possunt esse nisi animal pictū ⁊ similitudo animalis picti. Et si querať vlterius vtrum similitudo animalis picti sit equocū a cōsilio. ⁊ si nō habeť intentū. Si sic queriť vt prius. Secūdo patet de noibus significātibus accidētia. In accidentibus eñ nihil potest esse similitudo alterius accidētis quin sit eiusdē rationis cū eo ⁊ significeť vniuoce cū eo ꝑ illud nomen. vna eñ albedo nō potest esse similitudo alterius albedinis quin ipsa sit eiusdē speciei cuꝫ ea. ¶ Scd̄o queriť. vtrū ad equocationē nois sufficiat inequalitas participatiōis eiusdē nois. Ad qd̄ dr̄ p̄mo ꝙ nō. patet. qa ad equocationē reqriť diuersitas ratiōis. vt patet ꝑ diffinitionē equocoꝝ. ergo si ratio nominis sit eadē qualiťcūqꝫ participetur illud nomē nō est equocū. Dicitur ꝙ ad ad equocationē nois a casu sufficit diuersitas ratiōis. Sed ad equocationē nois equoci a consilio reqrunť duo copulatiue scilicet diuersitas rationū ⁊ attributio vnius rationis ad aliā. Et quo sequiť ꝙ inequalis participatio nois solū repetiť in vniuocis. ¶ Tercio queriť vtrū ad vniuocationē sufficiat vnitas cōceptus mentalis quo mediante oīa vniuocata concipianť. vel requirať aliqua q̄ditas cōmunis ꝑ terminū vniuocū significata quā participāt vniuocata. Ad qd̄ diciť vno modo ab aliquibus. ꝙ ad hoc ꝙ aliqua vox sit vniuoca pluribus sufficit ꝙ significet ea vnico cōcep

ptu. sic ꝙ in significando ea subordinet tm̄ vni cōceptui. nec requirit ꝙ si
gnificet aliquid cōmune eis. Et ad hoc ꝙ aliqua vox sit equiuoca sufficit
ꝙ significet plura diuersis cōceptibus. ¶ Sed cōtra istud obijcit primo
qꝛ si sic sequeret ꝙ aliqđ nomē esset vniuocū omi entitati positiue. Con
sequens est falsum. igit̄ cōsequētia patet. qꝛ alicui noi potest correspōde
re immediate vnus cōceptus quo omis entitas positiua cōcipiet. Falsi
tas aūt cōsequētis patet. qꝛ si esset aliquod nomen vniuocum omi enti.
positiue. vel illud contraheretur ad sua inferiora per aliquid vel per nihil
Non per nihil vt notū est. Nec per aliquid. qꝛ contractū debet esse extra
rationem contrahentis. vniuocum aūt nō est extra rationem vniuocati
Scđo sic. Si ad vniuocationē sufficeret vnitas conceptus sequeretur ꝙ
hoc nomen canis nō esset equiuocū. qꝛ vnico actu concipiendi sub pro
prijs rationibus possunt concipi sua significata. Sequeret etiā ꝙ omia
vniuocarent in vnitate speciuoca. ymmo in vnitate numerali. Patet. qꝛ
omia que sunt sub ꝓprijs rationibus possunt vnico conceptu concipi ⁊
distincte. Intellectus em̄ vnico conceptu distincte se ⁊ alia a se cōcipit sub
ꝓprijs rationibus. Et etiam sequeret ꝙ sicut omēs rose dicunt esse eadē
specie ꝓpter vnitatem conceptus mentalis. eadem ratione deberent dici
vna rosa numero propter vnitatem numeralem ipsius conceptus. Sed
omia illa sunt inconuenientia. igit̄. Ideo alit̄ dicit ꝙ ad vniuocationem
requirit vnitas quiditatis significate per terminū minor vnitate nume
rali. ad hoc em̄ ꝙ aliquid sit vniuocū requiritur ꝙ significet aliquam qui
ditatem multis cōmunicabilem ipa existente vna ⁊ indiuisa in illis multis
partita. Ex quo sequitur ꝙ quāuis terminus singularis posset esse equiuo
cus. tamen nō potest esse vniuocus cum nō significet quiditatem cōmu
nicabilē multis. ¶ Quartum dubium. vtrū equiuocum sit vniuocū. Ad
quod dicitur ꝙ vniuocū ⁊ equiuocū possunt accipi dupliciter. Vno mo
do pro equiuocis equiuocatis ⁊ vniuocis vniuocatis. Alio modo pro
vniuocis vniuocantibus ⁊ equiuocis equiuocantibus. ⁊ vtroqꝫ modo
adhuc dupliciter. Vno modo formaliter. Alio modo fundamentaliter.
Et formaliter adhuc dupliciter. Vno modo vt quid. Alio modo vt mo
dus.

Ex his inferunt sex corollaria Pri
mū. Equiuoca fundamentaliter capta sunt vniuoca vniuocata funda
mentaliter capta. Patet. qꝛ piscis marinus. sydus celeste ⁊ animal latra

bile que sunt equiuoca respectu hu⁹ termini canis. ⁊ vniuocata respectu
huius tirmini substantia. vel respectu huius termini corpus. ¶ Scđm
corollariū. Equiuoca equiuocata formaliter capta sunt vniuoca vniuo
cata formaliter capta. Et hoc accipiendo equiuoca vt quid ⁊ vniuoca vt
modus. patet. qꝛ intentio equiuocorum vniuocatur in hoc communi
equiuocatū. ¶ Terciū corollariū. Equiuoca ⁊ vniuoca formaliter capta
⁊ vtrūqꝫ vt quid. vel vtrūqꝫ vt modus non possunt predicari de se inui
cem. patet. qꝛ sunt opposita. ⁊ vnū oppositū nō predicat de alio. ¶ Quar
tum corollariū. Equiuocū equiuocans ⁊ vniuocū vniuocans capiendo
vtrūqꝫ fundamentaliter equiuocū equiuocans est vniuocū vniuocans.
patet. qꝛ canis est equiuocum equiuocans respectu suoꝝ trium significa
torum. ⁊ tamen est vniuocū vniuocans respectu vnius eoꝝ. ¶ Quintum
corollariū. Equiuocū equiuocans est vniuocū vniuocās capiendo vtrū
qꝫ formaliter. ⁊ equiuocū vt quid. ⁊ vniuocū vt modus. patet. qꝛ equiuo
cū equiuocans predicat de pluribus scđm idem nomen ⁊ eandē rationē
scilicet de omibus equocantibus. ¶ Sextū corollariū. Equiuocū equiuo
cans nō est vniuocū vniuocans capiendo vtrūqꝫ formaliter ⁊ ambo vt
quid vel ambo vt modus. patet. qꝛ illo modo opponunt. ergo nō pos
sunt de se predicari inuicem. Ex his patet in quo sensu sit ista proposi
tio. Plures autem sensus possent dari de ea que per predictas possent
manifestari.

Tercia difficultas Utrū termin⁹
cōcretus accidentalis significet formā accidentalē vel subiectū ipius for
me. vel aggregatū ex forma ⁊ subiecto. Ad quā dicunt aliqui ꝙ talis ter
minus significat aggregatum ex vtroqꝫ. Probat primo auctoritatibus
Prima est philosophi septimo methaphisice dicentis. ꝙ in dictis scđm
accidens sicut sunt album ⁊ similiter musicum nō est idem ꝙ quid est cū
eo cuius est propter duplex significare. Secunda est commentatoris pri
mo phisicorum dicentis. Illud quod significat hoc nomen album non
est idem scđm diffinitionem. quia significat albedinem ⁊ recipiens illam
Tercia est eiusdem duodecimo methaphisice dicentis. ꝙ concretum ac
cidentis significat ambo scilicet subiectum ⁊ formam. ¶ Secundo pro
batur rationibus. Prima. Significare est intellectum constituere de re.
Ut inquit philosophus aristoteles in primo libro periarmeniarum.

Sed terminꝰ cōcretus accidentalis cōstituit intellectū de subiecto forme accidentalis. ꝛ de ipā forma. igiṫ significat eā. Prima pars minoris ꝓbaṫ dupliciṫ. Primo. qa impossibile est formā accidētalē esse sine subiecto. ergo impossibile est eā intelligi sine suo subiecto. ꝛ ꝑ cōsequēs nec significari cum vnūquodqꝫ sicuṫ se habet ad intelligi. sic se habet ad esse. vt dicitur secundo methaphisice. Scdo patet qa subiectuꝫ prius est cognitione qꝫ suū accidēs. ergo ꝓlata voce prius intelligiṫ subiectū qꝫ accidēs. ¶ Scda ratio. Illud significat nomē pro quo supponit. eo ꝙ suppositio ꝓsuppo-nit significationē. ꝛ suppositio est acceptio termini ꝓ re significata ꝑ ipm sed nomē cōcretū supponit pro subiecto. ¶ Tercia ratio scdꝫ philosophū quarto methaphisice. idem significat nomē ꝛ diffinitio eius. sed diffinitio termini cōcreti accidētalis significat subiectū qd in ea poniṫ. igiṫ. ¶ Quarta ratio. Dictio exclusiua addita alicui t̄mino excludit oē illud qd est extra significatū termini cui addiṫ. Sed dictio exclusiua addita termino alicui cōcreto accidētali nō excludit subiectū. qa bene sequiṫ. Tm̄ albū currit ergo animal currit. ergo terminus cōcretus accidentalis significat subiectū. ꝛ cū hoc significat formā. ergo sequiṫ ꝙ significat aggregatū ex vtroqꝫ. ¶ Sed cōtra istud obijciṫ quadrupliciṫ. Primo qa idem significat terminus cōcretus ꝛ eius abstractū. sed abstractū significat solā formā. Maior patet ꝑ philosophū in textu dicentē ꝙ denominatiua. id est concreta differūt in solo casu. id est in sola cadētia vocis vel mō significādi scdm qd ↄcretū significat formā cū cadētia ad subiectū ꝛ nō abstractū. Scdo sic. Illud qd est ꝑ se in genere nō significat aggregatū ex subiecto ꝛ accidēte. Sed cōcreta sunt ꝑ se in genere. ergo cōcretū nō significat ꝑ se subiectū. Minor patet ꝑ philosophū q̄ diffinit qualia in cōcreto ꝛ etiā ad aliqd. Tercio sic scdm philosophū in hoc libro. albū solā qualitatē significat. ergo nō significat subiectū. Quarto sic. Illud nō significat terminus qd potest nō significare. ꝛ ꝓ quo potest nō supponere. Sed terminus cōcretus accidentalis potest nō significare subiectū illius forme accidētalis. ꝛ ꝓ eo nō supponere. vt patet de isto termino albus quando diciṫ de aliquo subiecto. si illud subiectū fiat nigrum amplius non potest supponere pro eo. igitur nō significat ipsum. Aliter dicitur ab alijs ꝙ terminus concretus accidētalis solum significat subiectum. sed consignificat vel connotat formam accidentalem per modum adiacentis illi subiecto. Et sic scdm eos primo significat subiectum ꝛ ex consequenti formam accidentalē. Sed cōtra istud possunt adduci rationes immediate posite.

Et adhuc arguiṫ sic auctoritate ↄmētatoris qd facit q̄nto methaph. ↄmēto decimoq̄rto cōtra auicennā. qa tūc dicēdo corpus albū. vl' nasus simus intelligereṫ subiectū infinities. qd est falsum. Patet. qa quādo aliqd intelligiṫ in alio. si addaṫ illi adhuc intelligiṫ. qa voces nō cadūt a suis significatis. ergo si ꝑ albū p̄mo significeṫ corpus. idem erit dicere corpus albū sicut corpus corpus albū. Et vltra cū ly albū significet corpus erit idem dicere sicut corpus corpus album. ꝛ sic ininfinitū. Ex quo infert cōmentator ꝙ licet auicenna estimauerit ꝙ hoc nomē albū p̄mo significat substantiā ꝛ scdo accidēs. tamē est ecōtra. p̄mo significat accidēs ꝛ scdo substantiā. Alius est modus dicendi. Pro quo p̄mittunṫ due distinctiones. Prima. aliqꝫ potest significare aliqd dupliciṫ. Vno modo ꝓprie ꝛ p̄ncipaliṫ. qa scilicet est impositū ad significandū illud. Alio modo cōsequēter. scilicet qa vel dat intelligere illud ex cōsequēti qꝫuis nō ꝓprie sit impositū ad significandū ipm. vel qa cōcomitaṫ p̄ncipale significatū ad qd significandū est impositū. ꝛ hoc modo cōcretū significat subiectū ꝛ totum partes quodāmodo. vel qa est ↄtentū sub p̄ncipali significato vel aliquo alio modo. Scda distinctio. quelibet forma accidentalis dupliciter potest cōsiderari. Vno modo cū p̄cisiōe a subiecto. ꝛ isto modo significaṫ ꝑ terminū abstractū. Alio modo potest cōsiderari cū cōcretiōe ꝛ habitudine ad subiectū. ꝛ isto mō significaṫ ꝑ terminū cōcretū. Ex quo sequiṫ ꝙ sicut est eadē essentia forme que intelligiṫ cū p̄cisiōe a subiecto ꝛ cū cōcretione ad subiectū. ita est eadē essentia forme que significaṫ ꝑ terminū abstractū ꝛ cōcretū. licet hoc sit diuersis modis significandi. ¶ His p̄missis dicitur p̄mo ꝙ terminus cōcretus accidētalis significat ↄsequenṫ subiectū scilicet significatiōe cōcomitantie. Patet. qa subiectū cōcomitaṫ p̄ncipale significatū t̄mini cōcreti. igiṫ. Dicit scdo ꝙ t̄minꝰ cōcretꝰ nō significat ꝓprie ꝛ p̄ncipaliṫ subiectū. sed solā formā. Probaṫ auctoritatibus ꝛ rationibus. Prima auctoritas est philosophi dicentis ꝙ denominatiua solo casu differunt ab abstractis. ergo nō differūt in p̄ncipali significato. Secunda est eiusdē inferius vbi dicit albū nihil aliud qꝫ qualitatē significat. Prima ratio. Si terminꝰ cōcretꝰ significaret subiectuꝫ sequereṫ ꝙ iste terminꝰ albū fuisset impositus ad significandū hoiem equū ꝛ bouē ꝛ vniuersaliter oīa corpora mundi cū oīa illa ꝑ aliquā potentiā possint esse alba. Cōsequēs est manifeste falsum. igiṫ. Falsitas cōsequētis patet p̄mo qa ille q̄ imposuit hanc vocē albū ad significandū nō credidisset ꝙ albuꝫ potuisset verificari de oībus corporibus. Scdo patet. qa si sic voces caderent a sua significatione. nec posset aliquis mouere digitū quin aliquis

Terminꝰ ↄcretus prop̄e solā formā significat.

vox significaret aliud pncipalit̄ qd̄ prius nō significauit. vel oporteret cōcedere q̄ qlibet termin⁹ cōcretus iā actu significet pncipalit̄ oīa illa que possunt esse subiecta forme informate p ipm̄. ⁊ sic albū ⁊ coloratū pcise significarent eadē ⁊ vnū esset ita cōmune sicut aliud. cū nō possit aliqd̄ esse subiectū coloris qd̄ nō possit esse subiectum albedinis. Scdo sequeret̄ q̄ omnia cōcreta importantia formas corporales pcise eadē significarent de significatiōe pncipali. ⁊ sic albū ⁊ nigruʒ idē significarent. qd̄ est absurdū. Scda ratio. Si cōcretū significaret subiectū tūc diffinitio data p subiectū nō esset diffinitio p additamēta. qd̄ est contra philosophū septimo methaphisice. cōsequētia patet. qa qcqd ponere in diffinitione eius esset eius essentia. Pro ista opinione faciūt ratiōes suprapositē ɔtra pmā opinionem ⁊ scdam. ¶ Ad ratiōes pme opinionis. Ad auctoritatē dicitur q̄ accipit̄ ibi significare cōmunit̄. Ad pmā rationē dicit̄ q̄ terminus accidentalis cōcretus nō cōstituit pncipalit̄ intellectū de suo subiecto. sed solū cōcomitant̄. ¶ Ad scdam dicit̄ negando maiorē. si accipiat̄ significare ꝓprie. Unde illa maior solū est vera in suppositione simplici ⁊ discreta in qua terminus significat ⁊ supponit pro natura cōmuni quā pncipaliter significat. Ad terciā dicit̄ q̄ maior habet veritatē de diffinitione nō data per additamentū. Ad quartā dicit̄ negando maiorē. vt patebit in exponibilibus. quandocūqʒ dictio exclusiua addit̄ termino cōcreto faciēdo ꝓpositionē exclusiuā talis ꝓpositio est impossibilis si excludat oēe aliud a subiecto. Si tamē dictio exclusiua capiat̄ improprie solū excludit illud qd̄ vere negat̄ de subiecto. ideo negat̄ maior.

Quarta difficultas. Utrū aliqua

pdicatio essentialis vel qditatiua possit esse denomīatiua. Pro cuius solutione supponit̄ pmo. duplex est pdicatio scilicet equiuoca ⁊ vniuoca. Predicatio vniuoca est duplex quedā essentialis. alia accidētalis. Predicatio essentialis est illa cuius pdicatū est tota essentia vel pars essentie subiecti. Predicatio accidentalis est illa cuius predicatuʒ nec est essentia. nec pars essentie subiecti. sed est extra conceptū essentialē eius. Sed cōtra istā diffinitionē obijcit̄. pdicatio essentialis ⁊ pdicatio denominatiua idem sunt. Sed predicatio denominatiua nō est predicatio vniuoca. cum hec ex opposito distinguat̄ scdm philosophū q ponit tres modos pdicādi. scilicet pdicari vniuoce. equiuoce ⁊ denominatiue. ergo male diuidit̄ predicatio vniuoca in accidentalē ⁊ essentialem. Ad istud dicit̄ q̄ predicatio vniuoca accipit̄ dupliciter. Uno modo specialiter pro predicatione in

qua predicatū est de quiditate subiecti. ⁊ isto modo sunt tres pdicatiōes nec diuidit̄ in predicationē accidētalē. Alio modo accipitur generaliter pro omī predicatione cuius predicatū habet tm̄ vnū nomen ⁊ vnam rationem. siue sit essentialis siue nō. ⁊ isto modo nō sunt nisi due predicationes scilicet vniuoca ⁊ equiuoca. ⁊ sic diuidit̄ in predicationē accidentaleʒ ⁊ essentialē. ¶ Secūdo supponit̄ q̄ predicatio essentialis est duplex. quedam sunt cui⁹ extrema sunt abstracta vltimata abstratione. cuiusmodi est abstractio nature a suppositis. vt equinitas est equinitas. ⁊ ista tenet primū gradū predicationis quiditatiue. Alia est predicatio essentialis. cui⁹ extrema sunt equaliter cōcreta cōcretione ad supposita. cuiusmodi sunt ista. homo est animal. ¶ Tercio supponit̄ q̄ pdicatio denominatiua est duplex. vna est que summit̄ a posteriori ⁊ ab accidente. Et isto modo ista est denominatiua. homo est iustus. Alia est pdicatio denomīatiua que summit̄ ab aliquo essentiali priori. siue tale prius sit de cōceptu quiditatiuo posterioris siue nō. ⁊ scdm hoc iste sunt denominatiue. homo est animal. homo est rationalis. homo est ens. rationale est animal.

His suppositis dicit̄ pmo q̄ nulla

predicatio essentialis cuius extrema sunt abstracta vltimata abstratione est denominatiua aliquo modo patet. qa ad omnē denomiuationē requiritur aliqua concretio que datur intelligi per illā particulā appellationeʒ positam in diffinitione denominatiuoꝝ. sed in tali predicatione nulla est cōcretio. Dicit̄ scdo q̄ nulla talis predicatio vltimate abstractorū est vera in creaturis per ydemptitatem. Sed omīs talis si sit vera est formalis ex eo q̄ in tali predicatione denotantur extrema omīmode esse eadem. et nullo modo esse distincta. In diuinis autem talis potest esse vera p ydēptitatem. licet nō sit formalis. ⁊ hoc est propter infinitatem per quā omnia que sunt in deo ydemptificantur realiter cum deo. cuiusmodi sunt iste Deitas est bonitas. Iusticia est bonitas. ⁊ sic de alijs predicationibus que fiunt in terminis diuinis. Dicunt tamen aliqui q̄ licet in terminis pdicamentalibus nulla talis predicatio reperiatur vera quando sit formalis. tamen in transcendentibus propter eorum cōmunitatē ⁊ infinitatem permissiuam tales predicationes vltimate abstractoruʒ possunt esse vere per ydemptitatem. quia ratio entis vltimata abstractione abstracta videtur posse dici de omnibus rationibus quiditatiuis. eo q̄ omnes rationes quiditatiue sunt quedam entitates.

In creaturis nulla pdicacio vltimate abstractorū est vera

Ex oportet istud intelligi dūmodo transcendentia nō abstrahant per aliquos terminos scđe intentionis. cuiusmodi sunt isti termi qditas formalis ratio formalis. vt patet dicendo. humanitas est qditas entis. vel humanitas est ratio formalis entitatis. quia tales predicationes sunt false ¶ Ex his patet q in creaturis nulla pdicatio vltimate abstractoꝝ est vera nisi vbi pdicatū est omīmode idem cū subiecto. vt iste. humanitas est humanitas. animalitas est animalitas. Vel vbi predicatū est transcendens q per ydemptitatē cōcedit vera. vt ista. humanitas est entitas. est vera nō formalr̄ sed per ydemptitatem. Dicit tercio q omīs predicatio essentialis scđo modo in qua scilicet pdicatū est pars essentie subiecti est denomiatiua. hoc patet. qa cuiuslibet talis ꝓpositionis pdicatū est aliq modo cōcretū dictū denomiatiue ab aliquo abstracto. igit pis talis pdicatio est aliquomodo denomiatiua. ¶ Ex quo patet q hec est denomiatiua. homo est animal. qa hoc pdicatū animal est cōcretū dictū denomiatiue ab isto abstracto animalitas. Et simili hec est denomiatiua. homo est rationalis. qa pdicatū est cōcretū dictuz denomiatiue a rationalitate. ¶ Ex quo sequit q genus ꝛ differentia pdicant denomiatiue de specie penes scđm modū denomiatiōis. ꝛ generalit qđlibet superius essentiale licet predicet qditatiue ꝛ vniuoce de suis inferioribus. tamē cū hoc pdicatur denomiatiue scđm secundū modū de eisdē. ꝛ ratio huius est. qa omīs pars essentialis cū nō sit omīmode eadē cū suo toto pdicat denomiatiue de illo. sed genus ꝛ differentia sunt partes essentiales specici. ꝛ generaliter omē superius essentiale ꝛ qditatiuū est pars essentialis respectu sue inferioris. ergo de eis pdicat denomiatiue. Et si obijciat q scđz philosophū septimo topicoꝝ a genere nulla est pdicatio denominatiua. Dicit q hoc verum est de denominatiua primo modo. Nullus enim diceret albedinem esse coloratam. Dicit quarto q nulla predicatio essentialis primo modo dicta est denomiatiua pmo modo ꝛ secūdo modo. patet. qa oīs talis est formalis vel ydemptica. modo nulla talis est denomiatiua. igit. Dicit qnto q si ꝓpositiões denomiatiue secūdo modo sint quiditatiue ꝛ vniuoce. nulla tamē pdicatio denomiatiua primo modo est essentialis. Prima pars patet ex dictis. Scđa pars patet. qa in tali ꝓpositione pdicatū est antecedēs ꝛ posteri' subiecto. ergo nulla est talis essentialis.

Quinta difficultas. Utrū due diuisiones ꝛ due regule antepdicamentales sunt in textu sufficienter posite

¶ Pro solutione prime partis supponit pmo q pma diuisio ponitur a

philosopho ad cognoscendū distinctionē eoꝝ que ponunt in pdicamento aut quibuscq̄ que nō ponunt. patet. qa nullū cōplexū est in pdicamēto ꝛ omē qđ est in pdicamēto est incōplexū. Et licet aliqua cōplexa vocalia quādoqz significent res pdicamētales. tamē nulla res pdicamentalis est complexa. Ex his patet q prima diuisio dat de rebus ꝛ non de terminis. ideo sic est intelligenda. Eoꝝ que dicunt per vocē significant quedā significant per vocē complexā. Scđo supponit q secūda diuisio ponit a philosopho ad cognoscendū distictionē eoꝝ que ponunt in vno pdicamento ab his que ponunt in alio pdicamēto. qa omē qđ ponit in pdicamento vel est vniuersale vel particulare. Si vniuersale hoc est dupplicit. quia vel est substātia vel accidēs. Si substātia sic dicit de subiecto ꝛ non est in subiecto. Si accidens sic dicit de subiecto ꝛ est in subiecto. Si particulare. hoc est dupliciter. qa vel est substantia. ꝛ sic nec est in subiecto nec de subiecto dicit. Vel accidens. ꝛ sic est in subiecto. sed nō dicit de subiecto. In ista aūt diuisione summit subiectū equiuoce. qa cū ponit post hanc prepositionē de summit pro inferiori alicuius superioris. sed cū ponit post hanc dictionē in summit pro subiecto accidentis. nec est incōueniens in diffinitione vti aliquo equiuoco. licet in sylogismo esset incōueniens. qa ibi debet esse vnitas nō nois tm̄. sed nois ꝛ rei simul. Dicit tamē dn̄s albertus q hic accipit philosophus subiectū vniuoce. qa accipit subiectū cōmunit pro eo qđ alteri subest. Et sic licet rationes substātiales subiecti sint distincte. tamē eius ratio cōmunis est eadē que est subesse alteri.

His suppositis dicit pmo q diuisiones antepdicamētales sunt sufficient assignate.

Patet pmo. qa dantur per opposita. Scđo. qa membra coniunctim sumpta sunt eque cōmunia sicut diuisum. ¶ Pro solutione secunde partis dicit ab aliqbus q prima regula antepdicamētalis a philosopho posita est bona ꝛ vera duab' cōditionibus obseruatis. Prima q in pma ꝓpositiōe sit pdicatio ordinata. Scđa q in scđa ꝓpositione sit pdicatio essentialis. Ex quo sequit q in istis cōsequētijs nō bene arguit per hanc regulam. species est homo. homo est animal. ergo species est animal. Animal est homo. homo est species. ergo animal est species. Sed cōtra istū modū dicendi arguit dupliciter. Primo. qa nō sequit. Homo est albus. albū est accidēs. ergo homo est accidens. ꝛ tamē hic obseruant ille cōditiones. igit. Scđo sic scđm auicennā ꝛ algaselem. ista regula tenet in pdicatiōibus negatiuis in quibus

spes ē hō
hō ē aīal ... nō valet
aīal ē spes

negant̄ de predicato quecūq3 sunt ipi repugnantia. ita ꝙ bene arguitur per istā regulā sic arguendo. Homo est rationalis. rationale nō est insensibile ergo homo nō est insensibilis. Et homo est risibilis. risibile aūt nō est inanimatū. ergo homo nō est inanimatus. ⁊ tamē in minori non est predicatio essentialis vt notū est. igit̄ ille modus dicendi nō est sufficiens. Ideo alij dicit̄ ꝙ p̄dicta regula est bona ⁊ vera tribus cōditionibus obseruatis. Prima est ꝙ summant̄ aliqua in eodē genere essentialiter ordinata. ita ꝙ si vnū p̄dicet̄ de alio ꝙ etiā p̄dicet̄ de subiecto cōtento sub illo. Scd̄a cōditio est ꝙ p̄dicatū intermediū nō varieī in ordine ad illud de quo p̄dicat̄ ⁊ ad illud qđ de ip̄o predicat̄. Tercia cōditio est ꝙ illa regula debet intelligi de p̄dicatione significata in secūdis intentiōibus que habet exerceri in intentionibus p̄mis. ¶ Sed cōtra istud arguit̄ q̄a tunc hec cōsequētia esset bona. animal est homo. animal est substātia. ergo homo est substātia. cōsequēs est falsum. igit̄ ⁊c̄. Cōsequētia patet. q̄a in ista cōsequētia summūt̄ tria essentialit̄ ordinata in eodē genere. ⁊ arguit̄ in p̄mis intentionibus p̄ p̄dicationē exercitatā. Falsitas aūt cōsequētis patet. q̄a nō sequit̄. animal est albū. ergo homo est albus. cū ibi sit fallatia cōsequētis. ⁊ tamen est eadem forma arguendi omnino sicut in p̄ma. igit̄ illa regula his cōditionibus obseruatis nō est vera. ¶ Ideo dicūt alij adhuc alit̄ ꝙ hec regula tenet formaliter duabus cōditionibus obseruatis. Prima ꝙ p̄ma ꝓpositio sit affirmatiua. Scd̄a ꝙ scd̄a ꝓpositio sit vniuersalis formaliter vel virtualit̄. sic scilicet ꝙ ip̄a nō mutata quo ad veritatē vel falsitatem potest fieri vniuersalis siue sit affirmatiua siue negatiua. Et sic dicunt cōsequent̄ ꝙ scd̄m modū arguendi huius regule arguit̄ penes quartā figurā que a p̄ma figura solū differt i trāspositiōe p̄missarū. Et licet iste modus dicendi posset ꝓbabilit̄ substineri. tamē nō videt̄ esse de intentione philosophi. patet p̄mo. q̄a p̄ p̄mā regulā philosoph⁹ nō vult aliud ostēdere ꝙ̄ ordinē eoꝝ que ponunt̄ in eodē p̄dicamento scd̄m sub ⁊ supra. vt patet p̄ cōmētatorē. q̄ sic exponit illā regulā dicens. Quādo aūt predicat̄ aliquid de aliquo p̄dicatione denominante substantiā eius. deinde predicatur de illo p̄dicato aliud etiā p̄dicatū denotat̄ essentiā eius. ip̄m etiā denotat substantiā illius subiecti cuius denotat p̄mū p̄dicatū. Scd̄o patet q̄a alias illa regula nō esset p̄ncipiū vel vna suppositio ad scientiā predicamentoꝝ. Cōsequens est falsum ⁊ cōtra cōmentatorē in p̄ncipio huius libri. igitur. ¶ Ex quo sequitur ꝙ per hanc regulā philosophus nihil aliud intelligit q̄3 quicq̄d est prius priore est prius posteriore. quicq̄d est supe

rius superiore est superius inferiore. Et quicq̄d dicit̄ p̄ se de aliquo subiecto dicit̄ per se de quolibet contento sub illo subiecto. ⁊ sic patet ꝙ per regulā philosophus nō intendit dare modū arguendi. sed p̄cise intendit ostendere ea que se habent scd̄m sub ⁊ supra ⁊ in eadē coordinatione predicamentali. Est aūt predicta regula similis illi regule quam ponit purphirius cap̄lo de specie vbi dicit. ꝙ de q̄buscūq3 predicat̄ species de his necessario p̄dicat̄ gen⁹ ⁊ generis genus vsq3 ad generalissima. vt si socrates est homo. ⁊ homo est animal. ⁊ animal est substātia. socrates est animal ⁊ substantia. Dicendū est ergo ꝙ p̄ma regula que valet primo ⁊ per se ad cognoscendū ordinē pertinentiū ad coordinationē ⁊ per accidens ad arguendum q̄buscūq3 consequentijs materialibus est a philosopho sufficienter posita. ¶ Pro declaratiōe scd̄e regule supponit̄. Aliqua genera possunt dici non subalternata dupliciter. Vno modo. quia non continentur sub seinuicem. sicut animal ⁊ planta. Alio modo. q̄a nō continentur sub aliquo tercio genere. vt animal ⁊ color.

Hoc supposito dicit̄ ꝙ secunda regula debet intelligi de generib⁹ vtroq3 tercio nō subalt̄natis. ita ꝙ sit sensus. diuersoꝝ generū ⁊ nō subalternatim positoꝝ. id est nō contentorum subseinuicē sicut superius ⁊ inferius. nec etiā contentoꝝ sub aliquo tercio genere sunt diuerse species ⁊ differentie. Et ratio huius est. q̄a defferentie exeunt a potestate generis. ⁊ genus est pars q̄dditatiua speciei alteri⁹ ⁊ alterius generis alie ⁊ alie sunt differentie ⁊ species. Ex omibus infertur diffinitiones ⁊ regulas predicamentales esse sufficientes.

Cōclusio respōsalis. Diuisiones: diffinitiones ⁊ etiā regule antep̄dicamentales sunt a philosopho sufficienter assignate. Hec cōclusio relinquit̄ probata ex diffinitionibus p̄dictis.

Ad ratiōes. Ad p̄mā dicit̄ negando cōsequentiā. Ad p̄mū incōueniēs dicit̄ ꝙ debent in illis diffinitionibus accipi prout idem est quod concipiunt̄ seu sunt res concepte. Aliter negando illam. quia vt patebit exponendo illas diffinitiones scd̄m intētionem cōmentatoris post illud verbū dicuntur debet subintelligi entia. Ad secundū inconueniens dicitur negando consequentiam. Et ad probationem primi dicitur quia hic non capitur nomen prout distinguit̄ contra verbum ⁊ alias partes orationis.

Albū ē p̄dicatū vniuocū hoīs et equi ꝗ nō dr̄ vniuoce de eis.

Ad ꝓbationē secundi dicit̄ ꝙ hic nō summit̄ substātia pro ente per se. ꝗ pro essentia per se. ⁊ illa cōuenit accidētib⁹. Ad terciū incōueniēs dicitur negādo cōsequētiā. qa hic nō summit̄ ratio ꝓ ratione quiditatiua. ꝗ summit̄ pro cōceptu q̄ditatiuo vel q̄ditate aut qualitate essentiali a qua nomen imponit̄. Ad q̄rtū incōueniens dicit̄ negando consequentiā. qa hic nō summit̄ cōmune prout opponit̄ proprio. sed accipit̄ prout tantū valet sicut idem. Ad q̄ntū incōueniēs dicit̄ ꝙ albū bene est p̄dicatū vniuocum respectu hoīs ⁊ equi. sed nō dicit̄ vniuoce de eis.

ffinibile quō
aliqd vnū.

Ad scd̄am dicit̄ negando antecedens.

Et ad p̄mā ꝓbationē dicit̄ ꝙ equoca formalit̄ capta sunt vniuoca accipiēdo vniuoca vt modus. nec sic sunt opposita. nec etiā ex hoc sequit̄ ꝙ idem sit multiplex ⁊ nō multiplex. distinguendū ⁊ nō distinguendum. Ad scd̄am ꝓbationē dicit̄ ꝙ licet equiuocata ⁊ etiā vniuocata fundamentaliter capta nō sint aliqd̄ vnū. tamē formalit̄ accepta sunt aliquod vnum Vel aliter dicit̄ ꝙ licet omne diffinibile sit aliqd̄ vnū scd̄m significationē nō tamē scd̄m suppositionē. ⁊ sic licet equoca in plurali numero pro pluribus supponant. vnū tamē significant cōmune illis pluribus. Ad terciā ꝓbationē dicit̄ ꝙ dictū p̄sciani est verū quo ad naturā cōstructiōis vel suppositionis. sed nō quo ad vnitatē forme significate. qa plurale est vnū scd̄m significationē. Singulare aūt geminatū nō est vnum. sed plura. Ad quartā ꝓbationē dicit̄ ꝙ diffinitio equiuocoꝝ dat̄ de ista intentione equiuocū equiuocatū. ⁊ sic dicit̄ ꝙ intentio rationis nō est diuersa. Dicit̄ etiā ꝙ nō oportet. qa tunc posset diffiniri. sed oportet id pro quo datur diffinitio habeat diuersam rationem.

Ad terciā dicit̄. negando antecedens.

Ad p̄mū dicit̄ ꝙ homo ⁊ animal sunt denominatiua scd̄m vocem tm̄. sed nō sunt denominatiua scd̄m rem ⁊ vocem simul de q̄bus dat̄ illa diffinitio. Ad scd̄m dicit̄ negando cōsequētiā. Et ad p̄mā partem de ista Mulier ē grāmatica dicit̄ ꝙ licet grāmatica differt ab abstracto casu. id est cadentia ad subiectū siue a modo significandi. ⁊ hoc sufficit. Vel alit̄ dicit̄ ꝙ licet scd̄m se nō differat. tamē differt scd̄m suū masculinū aut neutrū De alia dicit̄ ꝙ est denominatiua scd̄m rem. sed nō scd̄m vocem. Ad terciū dicit̄ ꝙ hoc est verū scd̄m logicū. qa est prius esse rem scd̄m quem modū significatur per abstractū ꝗ̄ ipam inesse sicut significat̄ p cōcretū

grammatici deriuāt voces parū curantes de rebus.

Ad quartā dicit̄ negando antecedens.

Et ad p̄mā ꝓbationē dicit̄ ꝙ licet mēbra fundamentaliter sumpta nō opponant̄. tamē ipa formalit̄ accepta opponunt̄. Ad scd̄am ꝓbationem negando cōsequētiā. qa plura possunt significari quā sint. Ad terciā patet qd̄ sit dicendū in vltima difficultate. Ad quartā ꝓbationē dicit̄ ꝙ impossibile est aliqd̄ dici de subiecto ⁊ nō esse ī subiecto capiēdo s̄biectū cōiter ꝓ eo qd̄ alteri subest. ꝗ ipossibile ē aliqd̄ dici de s̄biecto ⁊ nō esse in subiecto capitur subiectū specialiter pro subiecto accidentis.

Ad q̄ntā rationē patebit q̄d sit dicendū ex vltima difficultate.

Ad sextam dicit̄ ꝙ scientia equoce

summit̄ vel saltē nō eadē cōponit̄ species qualitatis ⁊ species relationis qa tūc ponit̄ species qualitatis quādo accipit̄ ꝓ significato: scilicet ꝓ habitu intellectus. Sed tūc ponit̄ species relatiōis quādo accipit̄ ꝓ cōsignificato scilicet pro respectu fundato in illo habitu ⁊ terminato ad obiectū scibile. Dicit̄ vlterius ꝙ corpus ꝓ trina dimēsione captū est species quātitatis. ⁊ ꝓ subiecto trine dimensionis est species substātie. ⁊ tūc summit̄ equoce. Dicit̄ vltra ꝙ rationabile equoce est differētia animalis ⁊ scire quia est. Dicitur animalis quando significat idem ꝙ vti ratione ⁊ est differentia scientie. qa significat idem qd̄ est de ente rationis tm̄ de obiecto. Sequitur de substantia.

Eorum que scd̄m nullam complexionem ⁊ cetera.

Ista est scd̄a pars seu scd̄s tractatus huius libri in quo postq̄ꝫ philosophus determinauit de antep̄dicamentis determinat de ip̄is predicamētis. Et diuidit̄ in sex capitula. In primo ponit numerū p̄dicamentorum Et diuidit̄ in duas particulas. In p̄ma ponit numerū ipoꝝ dicens. Eorum que scd̄m nullā complexionē dicunt̄. id est terminoꝝ incomplexoꝝ singulū. id est quodlibet. aut significat substantiā aut quantitatē aut ali

qiud. aut qualitatẽ. aut vbi. aut quãdo. aut sitũ esse aut habere. aut facere aut pati. Exemplũ dat de omibus istis dicẽs. Exemplũ de substãtia vt dicatur figuralit. id est exemplarit. vt homo equ⁹. quãtitas. vt bicubitũ tricubitũ. q̃litas vt albũ nigrũ. ad aliqd. vt maius. duplũ. triplũ. vbi. vt i loco. qñ vt heri. sitũ esse. vt sedere. iacere. qscere. habere vt calciatũ. facere. vt secare vrere. pati. vt secari. vri. ¶ In scđa particula ponit talẽ cõclusionẽ. Nullũ istoꝝ incõplexe dictũ est oratio affirmatiua vel negatiua. Probat. qa ois oratio affirmatiua vel negatiua ẽ vera vel falsa. Sed nullũ istoꝝ incõplexe dictũ significat verũ vel falsum. ergo nullũ istoꝝ incõplexe dictuꝫ est oratio affirmatiua vel negatiua. Minorẽ ꝓbat. qa si qs dixerit homo vel albũ currit nõ dicit verũ nec falsum. Sed ex complexione istoꝝ fit affirmatio aut negatio. ⁊ per consequens oratio vera vel falsa.

Substãtia dicit que proprie ⁊ maxime. ⁊ cetera.

Istud est scđm caplm scđe partis vel scđi tractatus. in quo philosophus determinat de pmo pdicamẽto scilicet de substãtia que ẽ prior alijs pdicamentis natura tẽpore ⁊ diffinitiõe. vt habet septimo methaphisice. Et diuiditur in duas partes pncipales. In pma parte detminat de substãtia quantũ ad eius essentiã. diuidẽdo eã. ⁊ diffiniendo mẽbra sue diuisionis Et diuidit in quattuor particulas. In pma particula supponit q substãtia diuidit in pmã ⁊ substantiã ⁊ scđam substantiã. Et tunc dicit q pma substantia est que ꝓprie ⁊ pncipalit ⁊ maxime substare dicitur. Vel aliter. Prima substãtia est que neqꝫ dicit de subiecto. nec est i subiecto. Exẽplificat. vt aliqs homo. aliqs bos. aliqs leo. ¶ Ex qbus exẽplis orit dubium vtrũ ista cõplexa aliqs homo. aliqs bos. ⁊ sic de alijs sint pme sustantie. Sed de hoc dicet in questiõe. Deinde diffinit scđas substantias. dicẽs q scđe substãtie dicunt species in qbus sunt pme substãtie. ⁊ haꝝ specierũ genera. vt homo in quo est aliqs homo. ⁊ animal qđ se habet vt genus ⁊ species dicunt secũde substãtie. ¶ In scđa particula declarat ⁊ probat diffinitionẽ pme substãtie. Et pmo supponit qđ vt dictũ est in diffinitione vniuocoꝝ necesse est ea que dicunt de subiecto pdicari noie ⁊ ratione sicut nomen ⁊ ratio hois predicat de aliquo hoie. eo q quidã homo est homo ⁊ animal rationale. Sed ea que sunt in subiecto aliquãdo nomine

sed nõ ratione de subiecto predicant. Quedã vo neqꝫ noie neqꝫ ratione pdicant de subiecto. Scđo ꝓbat. qa albũ pdicat de corpe cũ corpus dicatur albũ. sed ratio albi non predicat de corpore sic supple q sit ei essentialis. ¶ Hoc supposito probat scđam diffinitionem prime substantie talis ratione. Illa de quibus omĩa alia dicunt aut in quibus sunt nõ dicuntur de subiecto neqꝫ sunt in subiecto. Sed de primis substantijs omnia alia dicunt aut sunt in pmis substantijs. igit pme substantie neqꝫ dicuntur de subiecto neqꝫ sunt in subiecto. Prima pars minoris patet. qa animal predicat de homine. ergo ⁊ de aliquo hoie. cõsequẽtiã probat ex opposito consequentis. quia si de nullo homine predicat. nec omino de homie predicabitur. Secundã partem minoris probat. quia color est in corpore. ergo est in aliquo corpore. consequentia patet ex opposito consequentis. quia si color in nullo corpore est color in corpore non est. Ex his infert q omĩa alia a primis substantijs aut dicunt de primis substantijs aut sunt in primis substantijs. Ex quo sequitur vlterius q non existentibus primis substantijs impossibile est esse aliquod alioꝛuꝫ. Probat. qa omnia alia dicuntur de primis substantijs aut sunt in ipsis. Sed non existentibus primis substantijs nihil est eorum que de ipis dicuntur. aut in ipis sunt. igitur. ¶ In tercia particula philosophus comparat pmas substantias ⁊ secundas ad inuicem ⁊ intẽdit tres conclusiones. Primo comparat secundas substantias inter se. ⁊ est hec. Inter secundas substãtias species est magis substantia quam genus. Probat philosoph⁹ duabus rationibus. Prima ratio id est magis substãtia qđ est propinqui⁹ prime substantie. sed species est propinquior prime substantie q̃ genus igitur est magis substantia q̃ genus. Minor probatur. quia nõ est propinquiquius prime substantie quod cõuenientius respondetur ad interrogationem factam per quid de prima substantia. Sed species est huius modi. Nam si aliquis querat quid est aliquis homo. conuenientius respondetur q est homo q̃ q est animal. cum homo sit magis propinqus alicui homini q̃ animal. Et similiter si aliquis querat quid est aliqua arbor conuenientius respondetur q est arbor q̃ q est planta. igitur. Secunda ratio. Sicut se habent prime substantie ad omĩa alia sic se habent species ad genera. sed prime substantie sunt magis substantie omnibus alijs substantijs eo q substant eis. ⁊ omnia alia dicũtur de ipsis ⁊ in eis sunt. ergo cũ species substant generi ⁊ nõ ecõuerso. qa gen⁹ pdicat de specie. nõ aũt species de genere. sequit q species est magis substãtia q̃ gen⁹

¶ Scd̄a cōclusio. Inter species quarū nulla est genus vna non est magis substātia q̄ʒ alia. Probat tali ratōe. qa vna species nō respōdet̄ cōuenīēti⁹ ad int͛rogationē factā per qd̄ de p̄ma substātia cui cōuenit q̄ʒ alia species respondeat̄ ad int͛rogationē factā de p̄ma substātia cui cōuenit. igitur nulla species nō est magis substātia q̄ʒ alia. Antecedēs patet. qa int͛rogādo de aliq̄ hoīe qd̄ est. ita cōuenient͛ respōdet̄ ꝙ est homo sicut respondet̄ de aliquo equo ꝙ est equus ⁊ ecōtra. igit̄. ¶ Tercia ꝯclusio. Inter p̄mas substātias vna nō est magis substātia q̄ʒ alia. probatur. qa aliq̄s homo nō est magis substātia q̄ʒ aliq̄s homo. igit̄. ¶ In quarta particula declarat diffinitionē secūdarū substātiarū positā ponēdo talē cōclusionē solū species ⁊ genera de genere substātie dicunt̄ secūde substantie. ꝓbat duabus ratiōib⁹. Prima. Solū ille dicunt̄ scd̄e substātie que indicāt quātitatem scd̄e substātie. ⁊ p̄dicāt in qd̄ de p̄ma substātia. sed sola genera ⁊ species de genere substantie sunt huiusmodi. igit̄. Minor patet. qa si aliq̄s assignauerit de aliquo hoīe ꝙ est homo vel animal assignauerit quiditatem alicuius hoīs. ⁊ familiarius ⁊ manifestius ꝑ hoīem q̄ʒ ꝑ animal. sed si assignauerit aliqd̄ maioris. vt albū aut currit. aut aliqd̄ aliud p̄dicatū accidentale extranee assignauit. eo ꝙ nullū accidēs indicat q̄ditatē alicui⁹ prime substātie. nec p̄dicat̄ in qd̄ in p̄ma substātia. Scd̄a ratio. Sicut se habēt p̄me substātie ad oīa alia. ita se habēt genera ⁊ species p̄marū substantiarū ad oīa alia. scilicet ad accidentia. Sed p̄me substātie dicunt̄ proprie ⁊ maxime substātie. qa substant omībus aliīs. ergo genera ⁊ species que sunt post p̄mas substātias substant omībus aliīs scilicet accidentibus. ⁊ ꝑ cōsequēs solū ille dicunt̄ secūde substātie. Maiorē ꝓbat. qa de secundis substātiīs oīa alia dicunt̄. qa sicut dicim⁹ aliquē hoīem esse grammaticū. sicut hoīem ⁊ animal dicimus esse grāmaticum. ⁊ similiter est in aliīs. ¶ In secūda parte p̄ncipali hui⁹ capituli que incipit ibi. Cōmune aūt est. philosophus determinat de ꝓprietatib⁹ substātie. Et diuidit̄ in sex particulas. In p̄ma particula ponit p̄mā ꝓprietatē substātie dicēs. Cōmune ē omī substātie in subiecto nō esse. Probat dupliciter. Primo inductiue. qa p̄ma substātia nō est in subiecto. neq̄ʒ de subiecto dicitur. Similiter secundarū substātiarū nulla est in subiecto. ergo cōmune est omī substantie in subiecto nō esse. Scd̄am partē antecedētis ꝓbat. qa homo licet dicatur de subiecto tn̄ in nullo subiecto ē q̄ nō est aliq̄ hō sicut in subiecto. Similiter animal dicit̄ de subiecto scilicet de aliq̄ hoīe ꝫ nō ē in aliq̄ homīe. sicut in subiecto. Scd̄o ꝓbat sylogismo. sicut nihil eorū que sunt in subiecto p̄edicant̄ noīe ratione. q̄ʒuis nihil prohibeat nomē p̄dicari. sed scd̄e substātie p̄dicant̄ nomīe ⁊ ratione. qa nomen ⁊ ratio hoīs. ⁊ etiā animalis p̄dicat̄ de aliquo hoīe. ergo scd̄e substātie nō sunt in subiecto. Deinde ostendit ꝙ hec ꝓprietas nō cōuenit soli substātie dicēs. hoc scilicet non esse in subiecto nō est ꝓpriū substantie. qa cōuenit etiā differentie substantiali. Probat. qa bipes ⁊ gressibile dicunt̄ de subiecto. scilicet de aliquo hoīe ⁊ nō sunt in aliquo hoīe tanq̄ʒ in subiecto. qa ratio differētie p̄dicat̄ de quacūq̄ʒ ipa differētia p̄dicat̄. Nā sicut gressibile p̄dicat̄ de hoīe sic etiā ratio gressibilis. Cōsequent͛ remouet vnū dubium. Aliq̄s eīm posset dubitare vtrū partes substantiarū sint in suo toto sicut in subiecto. respōdet ꝙ nō dicēs. Nō vos cōturbant substantiarū partes. que ita sunt in toto quasi in subiecto sint ne forte cogamur eas nō esse substātias cōfiteri. nō eīm dicunt̄ esse in subiecto que tanq̄ʒ partes sunt alicuius. qa supple aliud est esse in aliquo tanq̄ʒ in toto. ⁊ esse in eo tanq̄ʒ in subiecto. vt patebit in modis essendi in positis in petro hispano in sumulis. ¶ In scd̄a particula ponit secūdā ꝓprietatē substātie dicēs. Inest aūt secūdis substātiīs ⁊ earum differentiīs vniuoce p̄dicari de primis. Probat. Quia quecūq̄ʒ p̄dicant̄ de indiuiduis aut speciebus p̄dicant̄ vniuoce. Minorē ꝓbat inductiue. qa nō sunt plures substātie que p̄dicant̄ quā substātia que est species ⁊ substātia que est genus. eo ꝙ a p̄ncipali substantia nulla erit p̄dicatio. qa de nullo subiecto dicit̄ sed species p̄dicat̄ de indiuiduis. ⁊ substantia que est genus p̄dicat̄ de specie ⁊ indiuiduo. Et similit͛ differētie de speciebus ⁊ indiuiduis. igit̄. Maiorē ꝓbat. qa omē qd̄ p̄dicat̄ scd̄m nomen ⁊ rationē p̄dicat̄ vniuoce. eo ꝙ vniuoca sunt quorū nomē est cōmune ⁊ ratio earundē. sed species genus differētie p̄dicāt̄ de p̄mis scd̄m nomen ⁊ rationē. videlicet species de indiuiduis. ⁊ genus de speciebus ⁊ indiuiduis. qa quecūq̄ʒ de p̄dicato dicunt̄ eadē ⁊ de subiecto dicunt̄. ⁊ etiā differentie scd̄m nomen ⁊ rationem predicantur de indiuiduis. igit̄. In tercia particula ponit terciā ꝓprietatē dicēs ꝙ oīs substantia videt̄ significare hoc aliqd̄. id est omē nomē significās substantiā videt̄ significare rem indiuiduam ⁊ vnā numero. Probat qa in p̄mis substātiīs hoc est verum ⁊ indubitabile qd̄ significat hoc aliqd̄. qa illd̄ qd̄ significat̄ est indiuiduū ⁊ vnū numero. In secūdis aūt substātiīs hoc videt̄ esse ꝓpter applicationis figurā. eo ꝙ indiuiduū vocat̄ homo vel animal. verū tamen secunde substātie nō significāt hoc aliqd̄. sed magis quale qd̄. eo ꝙ illud qd̄ significat̄ nō est aliqd̄ vnū sicut est p̄ma substātia. sed dicit̄ de pluribus. sicut

homo ⁊ animal. Et qa aliqs posset querere que scđe substātie significarēt
quale simpliciť sicut albū. ideo subdit ꝙ scđa substātia nō significat qua-
le simpliciter, sicut album. nihil enī aliud significat album ꝙ̄ qualitatem
Genus aūt ⁊ species circa substantiā primā qualitatē substātialē sibi de-
termināt. ꝓbat. qa significāt qualis est ṗma substātia. Et subdit ꝙ deter-
minatio plus est in genere ꝙ̄ in specie. eo ꝙ dicens animal plus cōplecti-
tur, ꝙ̄ dicens hoiem. Et nota ꝙ determinatio teneť hic passiue. ita ꝙ est
sensus illius ꝓpositionis deťminātio plus est in genere ꝙ̄ in specie. id est
genus potest ꝑ plura deťminari ⁊ significari ꝙ̄ species. ¶ In quarta par
ticula philosophus ponit quartā ꝓprietatē substātie dicēs ꝙ substantie
nihil est cōtrariū. ꝓbat inductiue. qa ṗme substātie nihil est cōtrarium.
⁊ scđe substātie nihil etiā est cōtrariū ergo substātie nihil est cōtrarium.
Antecedēs ꝓbat. qa alicubi hoī nihil ē ꝯtrariū. siṙr nec hoī. nec aīali. Et sb
dit ꝙ hoc nō ē ꝓpriū substātie. qa ꝯuenit multꝪ alijs. vt quātitati bicubi
to nihil est cōtrariū nec bicubito nec occubito. nec alicui talium nisi for-
te dicerenť multa esse cōtraria paucis. sed nullū istoꝝ est cōtrarium alteri
igiť. ¶ In qnta particula ponit qntā ꝓprietatē dicēs ꝙ substātia nō susci
pit magis neꝙ minus. Et si obijciať qa dictū est pri⁹ ꝙ vna substantia
est magis substātia ꝙ̄ alia. igiť ad hoc respōdet ꝙ non vult dicere ꝙ vna
substātia quantū ad actū substandi nō sit magis substātia ꝙ̄ alia. ꝫ vna
queqꝫ substātia scđm id qđ est nō suscipit magis ⁊ minus. Et ꝓbat indu
ctiue. qa nulla ṗma substātia scđm qđ est suscipit magis ⁊ min⁹. similiť
nulla scđa. igiť. Antecedēs ꝓbat exemplariť. qa vn⁹ homo nō est magis
⁊ minus homo ꝙ̄ alius. nec minus seipo in vno tpe ꝙ̄ in alio. sicut albū
bonū ⁊ calidū que suscipiūt magis ⁊ min⁹. igiť. ¶ In sexta particula ph-
losophus deťminat de sexta ꝓprietate substātie ⁊ dicit ꝙ maxime est ꝓ-
priū substātie ꝙ sit vna ⁊ eadē numero scđm sui mutationē esse suscepti-
bile cōtrarioꝛu. ꝓbat. qa nihil aliud a substātia manēs vnū ⁊ idē nume
ro est susceptibile cōtrarioꝝ. ergo ē ꝓpriū substantie. Antecedēs ꝓbat in
ductiue. qa color cū sit vnū ⁊ idē numero nō est aliquādo albus ⁊ aliquā
do niger. nec eadē actio in numero est praua ⁊ aliquādo studiosa ⁊ sic de
alijs a substātia. igiť. Qꝛ aūt cōueniat substātie declarat exēplariť. qa idē
homo in numero est aliquādo albus ⁊ aliquādo niger. ⁊ aliquando cali-
dus ⁊ aliquādo frigidus. ⁊ aliquādo prauus aut studiosus. id est bonus
igiť. ¶ Sed cōtra istā ꝓprietatē arguiť. qa oratio ⁊ opinio manens vna ⁊
eadē numero est susceptibilis ꝯtrarioꝝ. ⁊ tamē nō sunt sunt substātie. igiť

aliqd aliud a substātia manēs vnū ⁊ idē numero est susceptibile cōtrari-
orum. Maior patet. quia illa oratio socrates sedet manens vna ⁊ eadem
numeo socrate sedente est vera. ⁊ eo surgente, est falsa. Similiter opinio
qua aliquis opinatur aliquem sedere eo sedente est vera. ⁊ eo surgente est
falsa. Verum autem ⁊ falsum sunt cōtratria. igiť. ¶ Ad istā rationē respō-
det philosophus ꝑ vnā distinctionē que est hec. Dupliciť aliqd potest
suscipere cōtraria. Vno modo scđm sui mutationē. ⁊ isto modo sola sb-
stantia suscipit cōtraria. Vnde cū aliqua substātia mutať de calido in fri-
gidū. aut de albo in nigrum. vel ex prauo in studiosum ipa mutať scđm se
Alio modo aliqd suscipit cōtraria scđm mutationē alterius. ⁊ isto modo
oratio ⁊ opinio suscipiūt ꝯtraria scilicet verū vel falsum. Vnde ꝙ oratio
aliqñ dicať vera ⁊ aliquādo falsa hoc nō est ꝓpter mutationē. sed ꝓpť mu
tationē rei. id est totalis significati ipius oratiōis. Et siṙr est de opinione
Aliť soluit philosoph⁹ illā rationē ꝑ negationē maioris dicēs ꝙ oratio
⁊ opinio nō suscipiūt cōtraria. Et ꝓbat. qa quādo aliqd suscipit ꝯtraria
ipm est subiectū illoꝝ ⁊ patiť ab eis. sed oratio ⁊ opinio nō sunt subiecta
ꝯtrarioꝝ. nec aliqd paciūť ab eis. ꝫ fit passio circa rē subiectā ipi⁹. Ratio
qa ab eo ꝙ res est vel nō ē dř ořo vera vel falsa. Nō eo ꝙ sit susceptibilis
cōtrarioꝝ. ⁊ ideo res est que ē capax ꝯtrarioꝝ. ⁊ nō ořo vel opinio. substā
tia aūt suscipit cōtraria scđm sui mutationē vt languorē ⁊ sanitatem. can
dorē ⁊ nigredinē. ⁊ sic de alijs. Ex quo infert ꝙ ꝓpriū est substātie cum sit
vna ⁊ eadem numero scđm sui mutationē esse susceptibile cōtrariorum.

Circa hūc textū queriť ṗmo Vtrū

diuisio substātie in ṗmā ⁊ scđam ⁊ eius ꝓprietates sint in textu sufficiēter
assignate.

Et arguiť ṗmo ꝙ nō. Primo. qa

vel ꝑ ṗmā diuisionē diuidereť substātia que est genus generalissimuꝫ. vel
aliqua substātia cōtenta sub ea. vel aliqua cōmunis vtriqꝫ. Nō primum
qa sbstātia que est genus generalissimū est secūda substantia. ergo nō di-
uidiť ꝑ scđaꝫ substantiā ⁊ ṗmā. Nec secundum qa nō videť que esset illa
substantia. quia quecūqꝫ detur vel erit ṗma substantia vel secunda. Nec
tercium. quia nulla est substantia communicabilis eis. alˀs preter primaꝫ
substantiam ⁊ secundam esset aliqua substantia quod est falsum. Et con-
firmatur. quia aliqua est substantia que neqꝫ est ṗma neqꝫ secūda. ergo

la diuisio nō est sufficiēs. Antecedens patet. qa essentia cuiuslibet accidē-tis est substātia. dicit eñ cōmentator quīto methaphisice qꝫ substātia di-cit̄ de illo qd̄ respōdet̄ ad interrogationē factā p̱ qd̄ in vnaquaqꝫ earū. Se-cūdo qa materia forma. differētie ꝛ ꝓprie passiōes sunt substantie ꝛ ta-men nō sunt p̄me nec secūde vt notū est. igit̄.

Secundo sic. Secunda substan-

tia non est substantia. ergo illa diuisio nō est sufficiēs. tenet cōsequentia. qa diuisum debet p̄dicari de diuidētib⁹. Antecedēs ꝓbat̄. Primo quia nulla substātia est substātia secūda. ergo nulla secūda substātia ē substā-tia. Antecedēs huius patet. qa nullus homo est secūda substātia. null⁹ bos est secūda substātia ꝛ sic de aliꝭs. ergo nulla secūda substātia est scd̄a substātia. tenet cōsequētia. qa quicqd̄ negat̄ de qualibet specie vniuersali-ter sumpta etiā neget̄ a genere vniuersalit̄ sumpto. Scd̄o ꝓbat̄ antecedēs qa oīs substātia est ens p̱ se. sed secūda substātia nō est ens p̱ se. cū habe-at esse in prima. igitur.

Tercio arguit̄. substātia habet cō-

trariū ꝛ suscipit magis ꝛ minus. ergo nō habere cōtrariū ꝛ nō suscipere ma-gis ꝛ min⁹ nō sunt ꝓprietates substātie. Prima pars antecedētis patet primo. qa in vno quoqꝫ genere est vna p̄ma ꝯtrarietas. Scd̄o patet. qa ignis ꝛ aqua sunt ꝯtraria ꝛ tamē nō sunt substātie. Tercio qa aliqua sub-stātia corrūpit̄. ergo a suo cōtrario corrūpit̄. Scd̄a pars antecedētis pa-tet p̄mo. qa p̄ma sb̄a est magis substātia qꝫ secunda sb̄a. Scd̄o. qa scd̄m cōmētatorē tercio celi ꝛ mūdi forme substātiales elemētoꝝ intendūt̄ ꝛ re-mittunt̄ ꝛ tamē sunt substātie. igit̄. Tercio qa scd̄m articulū parisieñ dice-re qꝫ aīa xp̄i nō sit ꝑfectior aīa iude est error. sed aīa xp̄i ꝛ aīa iude sunt sub-stantie. igitur.

Quarto arguit̄. Aliqua substātia

nō est susceptibilis ꝯtrarioꝝ. ergo nō est ꝓpriū substātie esse susceptibile cōtrarioꝝ. Antecedēs ꝓbat̄ p̄mo de corpe celesti. Scd̄o de substātiꝭs spi-ritualibus. Et cōfirmat̄. qa aliqd̄ est susceptibile. etiā scd̄m sui mutationē qd̄ nō ē substātia. igit̄ illa ꝓprietas nō ē ꝓprietas substātie. Antecedēs ꝓ-bat̄. qa eadē supficies in numero est susceptibilis albedinis ꝛ nigredinis Silr̄ itellect⁹ q ē ī scd̄a specie q̄litat̄ cū sit naturalis potētia ē susceptiuus sciētie ꝛ ignorātie praue dispositiōis. Silr̄ volūtas est susceptiua bonita-tis ꝛ malicie.

In oppositum arguit̄ auctoritate

philosophi in textu p̄cedenti. ¶ Pro solutione questionis ꝛ declaratiōe textus precedentis mouent̄ alique difficultates.

Prima difficultas Utrū numer⁹

p̄dicamentoꝝ sit sufficiens sic qꝫ in eo cōtineat̄ om̄is res limitata. ꝛ vtrū predicamēta sint termini vel res significate per terminos. ¶ Pro cui⁹ so-lutione supponit̄ p̄mo qꝫ licet esse decē p̄dicamēta sit aliqualit̄ ratione de-monstrabile. tamē nec a philosopho nec ab alio est ratiōe demōstratum sed sicut philosophus hoc supponit ita posteriores hoc supposuerunt nec aliqꝭs nisus est ꝓbare illū numerū esse sufficientē. Scd̄o supponitur qꝫ istoꝝ p̄dicamentoꝝ posset sic deduci sufficientia. Ens primo diuiditur in ens per se ꝛ in ens in alio. Si ens per se sic est substantia. Si ens ī alio hoc est dupliciť. qa vel absolutū vel respectiuū. Si absolutū hoc est dupli-citer. vel p̄dicat̄ in quale de p̄ma substātia. ꝛ sic est qualitas. vel in quātū ꝛ quotū ꝛ sic est quantitas. Si sit respectiuū hoc est dupliciť. qa vel est re-spectus intrinsecus adueniēs vel respectus extrinsecus. Si p̄mū sic est re-latio. Si secundū sic est tripliciť. qa vel pertinent ad causalitatē. vel ad mē-surā. vel ad ordinē. Si ad causalitatē. vel ꝑtinet ad causalitatē actiuā. ꝛ sic est actio. vel passiuā. ꝛ sic est passio. Si ad mensurā hoc est dupliciť. vel ꝑ-tinet ad mensurā quantitatis ꝑmanentis ꝛ sic est vbi. aut successiue. ꝛ sic est quando. Si ad ordinē hoc est dupliciť. vel ad ordinē partiū. ꝛ sic est si-tus. vel totius ꝛ sic est habitus.

His suppositis dicit̄ p̄mo ad p̄mā

partē difficultatis qꝫ numerus predicamentoꝝ est sufficient̄ assignatus. Patet ꝑ augustinū. q cōmendat philosophū in assignatione numeri p̄-dicamentoꝝ. qa nullus post eū potuit illū numerū diminuere aut augere igit̄. Dicit̄ scd̄o qꝫ sub illo numero cōtinet̄ om̄is res limitata. sic qꝫ nihil ē reperibile infra ordinē entiū limitatoꝝ quin cōtineat̄ sub aliqua cathego-ria istoꝝ p̄dicamentoꝝ. ¶ Pro solutione scd̄e partis dicit̄ scd̄m aliquos qꝫ p̄dicamenta nō sunt nisi termini mentales. vocales aut scripti q ab in-uicem distinguunt̄ penes diuersos modos p̄dicandi de p̄ma substātia. Patet p̄mo auctoritate philosophi q diuidit terminū incōplexū in decē predicamenta dicēs. Eoꝝ que scd̄m nullā complexionē dicunt̄ singulum significat substantiā. ꝛ in tercia ꝓprietate substantie dicit qꝫ oīs substātia

significat hoc aliqd. ⁊ scḋa quale qd. sed significare cōuenit terminis. ergo
cū p̄ma substātia ⁊ secūda sunt termini. pari ratiōe oīa alia erunt termi
ni. Scḋa. qa eadē res est substātia. qualitas. quātitas. ⁊ sic de alijs p̄dica
mentis. ergo p̄dicamenta nō sunt res. tenet cōsequētia. qa diuisio nō esset
bona. Antecedēs ꝓbat. qa homo est sua quantitas. sua naturalis poten
tia. sua paternitas. sua actio. ⁊ sic de alijs. ¶ Sed contra istā opinionē ar
guitur ꝓbando p̄mo ꝙ p̄dicamēta nō sunt termini mētales siue ꝯcept⁹.
Primo sic. Omīs cōceptus mētis est qdā qualitas. substātia que est gen⁹
generalissimū est cōceptus mētis. ergo substātia est qualitas. ꝯsequens ē
falsum. qa sua cōtradictoria que est hec. nulla substātia est qualitas est im
mediata vt patet p̄mo posterioꝝ. igit̄. Scḋo sic. Si substātia que est gen⁹
generalissimū sit cōceptus. cū p̄dicet̄ in qd de socrate sequit̄ ꝙ aliqs cōce
ptus p̄dicabit̄ in qd de socrate ⁊ vltra. ⁊ ꝙ qualitas p̄dicabit̄ in qd de so
crate. sed istud est falsum. igit̄. ꝗ illud ex quo sequit̄. Tercio sic. Si p̄dicamē
ta sint cōceptus sequit̄ ꝙ iste sunt cōcedēde. animal est cōceptus. homo ē
cōceptus. sed cōsequēs est falsum. igit̄. Quarto sic. Si p̄dicamēta oīa es
sent cōceptus oīa p̄dicamēta essent in genere qualitatis. cōsequens est
falsum igit̄ cōsequētia. patet. qa omīs cōceptus est qualitas. Falsitas cōse
quētis patet. qa si sic qualitas esset superius ⁊ inferius respectu sui ipsius.
Nā iste cōceptus qualitatis demōstrato cōceptu generalissimo in coor
dinatione qualitatis est cōceptus. ergo est qualitas. Sed nō omīs quali
tas. ergo iste cōceptus qualitatis p̄dicabit̄ de se ⁊ de alijs. ⁊ est cōmunis
ad illū ⁊ ad alios. ⁊ ꝑcōsequēs idē est superius ⁊ inferius respectu sui ipi⁹.
Quinto sic. Si oīa p̄dicamenta essent cōceptus qdlibet p̄dicamentum
esset indiuiduū vnius p̄dicamēti. videlicet qualitatis. ⁊ sic esset cōcedēdū
ꝙ quātitas est qualitas. quātitas est in anima. substantia est in anima. ⁊
multa talia absurda. Sexto sic. accipio cōceptū aīalis quē tu ponis per se
in genere substantie. iste cōceptus est ꝑ se qualitas. ergo est ꝑ se in genere
qualitatis. ergo idē cōceptus est ꝑ se in duobus generibus qd est contra
scḋam regulā antep̄dicamētalē. Septimo. Si p̄dicamēta essent cōceptus
tūc vnū genus generalissimū esset inferius ad aliud ideo qualitas esset ge
nus gentralissimū oīm generū. ⁊ sic nō esset nisi vnū genus generalissimū
qd est cōtra philosophū. Octauo arguit̄ auctoritate anshelmi de incar
natione vbi ꝓbādo ꝙ nō sunt t̄mini vocales. qa ipe vocat illos dyaleti
cos hereticos q̄ nō ponūt vniuersales substātias nisi flatū vocꝭ. Et de ca
su diaboli dicit ꝙ deus fecit oēs naturas substātiales ⁊ accidētales vni
uersales ⁊ idiuiduas. igit̄ p̄dicamēta nō sunt solū t̄mini vocales. Et q̄ se

quit̄ ꝙ etiā nec sunt termini scripti. Dicēdū est ergo ad scḋam partē diffi
cultatis ꝙ p̄dicamēta ⁊ vniuersalit̄ oīa ordinabilia in p̄dicamēto siue
directe siue lateralit̄. siue ꝑ se siue reductiue sunt res ꝑ t̄minos significate.
secluso omī actu intellectus habēs verū esse. ⁊ si sint diuersoꝝ p̄dicamen
toꝝ sunt a seinuicē essentialiter ⁊ realit̄ distincte. Et ad illud qd adducebat̄
ꝓ alia opinione dicit̄. Ad p̄mū dicit̄ ꝙ illud nihil cōcludit cōtra suppo
sitionē. sed magis pro ꝓposito. Nā si aliqs terminus significat substan
tiā. alius quātitatē cū illi termini nō sint synonimi significāt diuersas res
Dicit̄ vltra ꝙ tercia ꝓprietas substātie sic est intelligēda. Oīs p̄ma substan
tia id est oīs terminus significans p̄mā substātiā. Ad scḋm neget̄ antece
dens cum sua probatione.

Scḋa difficultas. Utruz deus sit

in aliquo istoꝝ dicē p̄dicamentoꝝ. Ad quā dicit̄ vno modo ꝙ sic. videli
cet in p̄dicamento substātie. Probat̄ p̄mo auctoritatib⁹. Deinde rationi
bus. Prima auctoritas est bohecij in libro de trinitate dicentis ꝙ tm̄ in
deo manent duo genera. scilicet substantia ⁊ relatio. sed hoc non esset ni
si deus esset in genere. Et si dicat̄ ꝙ ipe nō loquit̄ ꝓprie de genere. Contra.
qa tūc potest dici ꝙ manet qualitas vel genus qualitatis. qa ibi manet
sapiētia. intelligere ⁊ velle. que dicunt̄ qualitates. Scḋa est augustini qn
to de trinitate dicentis ꝙ tm̄ in deo est ꝓprijssime actio. sed actio est p̄di
camētū distinctū ab alijs. Tercia est cōmētatoris decimo methaphisice
dicētis ꝙ ī vnoquoqꝫ genere est vnū minimū qd est metrū ⁊ mēsura oīm
illi⁹ generis. ⁊ scḋm ipm in genere substātie de⁹ est illud minimū. ergo de⁹
est in genere substātie. Prima ratio. quādocūqꝫ in aliq̄ reperit̄ ꝯcept⁹ cō
munis vniuoc⁹ ꝯtract⁹ ꝑ differētias speciuocas in illo reperit̄ ratio gene
ris. ꝗ de⁹ est huiusmodi. igit̄. Minor ꝓbat̄. qa in deo possunt ꝯcipere cer
titudinalit̄ substātiā ⁊ dubitare vtrū sit finita vel īfinita ꝗ substātia est qd
vniuocū substātie finite ⁊ substātie infinite. Scḋa ratio. qn̄ aliqd vniuo
cū p̄dicat̄ in qd de plurib⁹ differētib⁹ specie illud est genus ad illa. vt vult
phus q̄rto topicoꝝ. ꝗ substātia p̄dicat̄ de deo ⁊ creatura sicut vniuocū ⁊
in qd. ⁊ illa differūt specie igit̄ p̄ma pars minoris iā ꝓbata est. Secūda
pars ꝓbat̄. qa si querat̄ qd ē de⁹. aut qd ē hō. ꝯuenient̄ respōdet̄ ꝙ est sb
stātia. ꝗ substātia p̄dicat̄ in qd de eis. Tercia ps nota ē. Tercia ratio. si de⁹
nō esset ī aliq̄ p̄dicamēto hoc maxime esset ꝓpt̄ sui simplicitatē. Sed hoc
non impedit qa multa simplicia sunt in predicamento. vt patet de nage
lis ⁊ accidentibus. igitur ⁊ cetera.

Quarta ratio de deo ⁊ creatura potest formari vnus cōceptus cōmunis sicut de duabus creaturis. ergo ille cōceptus est generis. tenet cōsequētia qa ratio generis dicit tm̄ cōmunitatē rationis. ⁊ nō cōmunitatē ex natura rei. Aliter tamē dicit̄ ꝙ nec deus nec aliqd dictū formaliter de deo est in aliquo p̄dicamento. p̄bat̄ p̄mo auctoritatibus. deinde rationib⁹. Prima auctoritas est augustini septimo de trinitate cap̄lo octauo dicentis Manifestū est inqt deū abusiue dici substantiā. Et ratio est. qa substātia dicit̄ que substat accidētibus. igit̄. Sed deus nullis accidētibus substat igit̄. Scd̄a est auicenne octauo methaphisice cap̄lo quarto dicentis ꝙ deus nō est in genere. qa genus est pars speciei. sed in deo nulla est pars cū sit simpliciter simplex. ⁊ etiā cū sit infinitus. infinitū aūt nō est pars. vt habetur in tercio phisicoꝝ. igit̄. Prima ratio. Primū ens infinitū nō continet in se rationē generis. sed deus est p̄mū ens infinitū. ergo deus nō cōtinet in se rationē generis. Minor est nota. Maior p̄bat̄. qa ratio generis est a ratione differētie distincta ⁊ est potētionalis respectu ei⁹. sed hoc repugnat infinito. qa in eo non est pars nec potentia. qa tunc deesset sibi aliqua p̄fectio. qd̄ est cōtra philosophū tercio phisicoꝝ dicentē. Infinitū est extra qd̄ nihil est. Scd̄a ratio. id qd̄ est in aliquo p̄dicamento directe. vel est species vel indiuiduū illius. sed deus nec est species nec indiuiduū substantie. igit̄. Minor p̄bat̄. qa deus cōstituit̄ immediate sub ente per suū modū intrinsecū. scilicet p infinitatē. sed ille modus intrinsecus non potest cōtrahere ad speciē. qa tūc albedo que est in diuersis gradibus esset diuersa species. igit̄. Tercia ratio. Id qd̄ est necesse esse nō habet genus Sed deus est necesse esse. ergo deus non habet genus. Minor est nota. Maior p̄bat̄. qa illius qd̄ est necesse esse vel genus eius esset necesse esse. vel nō esset necesse esse. Si necesse esse tunc includit actu differentiā. quia om̄e necesse est in actu vltimo. Et si includat differentiā tunc sequit̄ ꝙ nō est genus. Si nō est necesse esse. ergo aliqd̄ necesse esse erit constitutū ex eo ꝙ nō est necesse esse qd̄ est impossibile. Quarta ratio. Om̄e ens in genere potest saluari esse in illo genere remota actuali existentia. sed impossibile est remoueri actualē existentiā a deo. igitur deus nō potest esse in genere. Maior patet p boheciū sup istū librū dicentē. ꝙ ens potentionale sumitur ab esse essentie ⁊ nō ab esse existentie. qa tunc rosa in hieme nō esset in p̄dicamēto cū nō sit in actu. Quinta ratio. Quicqd est in deo est realit̄ ipse deus. sed deus nō est in genere. ergo nihil eoꝝ que sunt in deo sunt in genere. ¶ Ad p̄bationē alterius opinionis dicit̄. Ad p̄mā auctoritatem

In deo manent duo modi p̄dicandi et non duo p̄dicamenta

qa bohetius nunq̄ dicit genera ibi manere. Unde dicit in eodē libro ꝙ si qs p̄dicamēta in diuinam p̄dicationē cōuerterit oia mutant̄ que mutari possunt. ad aliqd vo omino mutat̄ ⁊ infra. essentia cōtinet vnitatē. relatio multiplicat trinitatē. Dicit̄ ergo ꝙ ibi manēt duo predicamēta. id est duo modi p̄dicam̄ ⁊ales. scilicet respectiuus ⁊ absolutus q dicunt̄ ad se ⁊ ad aliud ab augustino qnto de trinitate Et illud patet per bohecīū ibi dē ditentē. cū dicimus deū substātiā. sed reuideamus scd̄m eā que sit supra substantiā sic significamus. Ad scd̄am auctoritatē dicit̄ ꝙ augustin⁹ loquit̄ scd̄m similitudinē ⁊ trāsumptiue. Alit̄ potest dici ꝙ p̄prie ponit p̄ductionē cōtra illos q negabāt p̄ductionē realē in diuinis. sed nō dicit ꝙ illa sit in genere vel genus. vnde in plus se habet p̄ductio vel actio in generali q̄ p̄dicamentū actiōis. Ad terciā auctoritatē dicit̄ vno modo ꝙ deus nō est mensura intrinseca substātie. sed est mensura extrinseca. Et licet sit mensura omniū generū. tamē immediacius dicit̄ mensura substantiarū q̄ accidentiū. Aliter respōdet scotus negādo cōmentatorē dicens ꝙ nō insequit̄ aristotelē. qa aristoteles ibi nitit̄ ostēdere cōtra platonē ꝙ ydea vnius nō est mensura oim. Ad p̄mā rationē dicit̄ vno modo negando maiorē. qa ad rationē cōtrāhibilis plus requirit̄ q̄ cōtractus cōmunis vnicus cōtrahibilis p differentias. Nā reqrit̄ ꝙ ille cōtractus habeat modū finitū ⁊ cōponibilitatē cū alio tercio. scilicet in specie. modo ens nō dicit cōceptū finitū. sed dicit cōceptū prescindentē a finito. Dicit̄ vltra per que diuidit̄ immediate ens. nō sunt differentie speciuoce. sed sunt modi intrinsici. Ad scd̄am cōsimilit̄ dicit̄ negādo maiorē. qa illud nō sufficit ad rationē generis. sed cū hoc requirit̄ ꝙ illud sit formalit̄ finitū. Vel alit̄ dicit̄ ꝙ si id sit ratio generis. tamē oportet adhuc intelligere ex parte diffiniti ꝙ sit qditas cōtrahibilis p differētias formales. ⁊ sic id nō conuenit enti respectu dei ⁊ creature. Ad scd̄am dicit̄ ꝙ nihil est ꝯtentū directe sub generalissimo alicuius predicamenti quādo id sit cōpositū ex plurib⁹ ex natura rei distinctis. Et sic simplicitas tollit aliqua esse in genere tm̄ deus nō negat̄ esse in genere propter sui simplicitatē. sed p̄pter sui infinitatem Posset tamē dici ꝙ qa nō est cōpositus ex genere ⁊ differentia. sed est simplex simplicitate opposita illi cōpositioni ideo nō ponit̄ in genere. Ad q̄rtū dicit̄ ꝙ de deo ⁊ de creatura potest formari vnus cōceptus cōmunis vniuocus. sed ille nō erit genericus. tū qa nō est finitus. tum qa nō est potentionalis neq̄ cōmponibilis cū differentia cōtrahente. tum qa nō est diuisibilis p differētias formales. Et ad illud qd̄ dicit̄ ꝙ ad rationē gene

ris sufficit cōmunitas rationis. Dicit̄ q̄ hoc est falsum vt alibi patebit.
Ex dictis patet qualiter deus non est in aliquo p̄dicamēto. Ad hoc autē
q̄ aliq̄d sit in p̄dicamento q̄nq̄ cōditiōes sunt req̄site que posite sunt in
sumulis.

Tercia difficultas Utrū aliq̄s homo sit p̄ma substātia.

mo sit p̄ma substātia. Pro cuius solutione supponit̄ p̄mo q̄ substantia
accipit̄ dupliciter. Uno modo scd̄e intētionaliter. ⁊ tūc substantia idē est q̄
q̄ditas vel essentia. Et isto modo accipit philosophus q̄nto methaphi-
sice ⁊ cōmētator quādo dicūt q̄ substātia dicit̄ de illo q̄d respōdet ad inter-
rogationē factā per quid in vnaquaq̄ rerū. ⁊ hec est substātia cuiuslibet
rei. ⁊ sic substātia significat scd̄am intentionē fundatā in q̄ditate rei. cuius
modi est humanitas vel albedinitas respectu suoꝝ īdiuiduoꝝ. Alio mo
do accipit̄ substātia p̄mo intētionalit̄. Et hoc dupliciter. Uno modo acci-
pitur formaliter pro actu subsistandi q̄ aliqua res dicit̄ formalit̄ substa-
re alicui. vel sicut s̄biectū accedēti. vel sicut suppositū nature. Et isto mo-
do accipit philosophus substātiā in textu quādo dicit q̄ p̄ma substātia
est magis substātia q̄ secūda. sensus enī est. p̄ma substātia est magis s̄b-
stantia q̄ secūda. id est plurib⁹ substat p̄ma q̄ scd̄a. Alio mō accipit̄ fun-
damentalit̄ pro re cui cōuenit actus subsistādi. cuiusmodi sunt res de p̄-
dicamēto substātie. Et hoc modo accipit philosophus substantiā cum
dicit in p̄ma ꝓprietate cōmune est omni substantie ⁊c̄. ¶ Scd̄o supponit̄
q̄ substātia isto vltimo modo capta diuidit̄ in p̄mā substātiā ⁊ scd̄am. de
qua diuisione est cōtrouersia. Nam q̄dā dicūt q̄ est subiecti in accidētia.
Patet. q̄a sensus diuisionis est. Substātiarū aliq̄ p̄mo substat accidenti-
bus. aliq̄ secūdo substat. Sed p̄mo substare ⁊ secūdo substare accidūt sub
stantie. igit̄. Alij dicūt q̄ est diuisio annalogi in annalogata. eo q̄ substan
tia dicit̄ prius de p̄ma substātia q̄ secūda. Alij dicūt q̄ est diuisio vni⁹ se
cunde intentionis in alias secūdas intētiōes. q̄a scd̄m eos iste terminus
substātia significat intētionē secūdā fundatā in entitate q̄ditatiua directe
reponibili in p̄dicamēto substātie. Sed p̄ter istos modos dicit̄ q̄ est diui
sio fundamenti in relatiōes ratiōis. Patet. q̄a substātia nō potest signifi-
care scd̄am intentionē nisi scd̄m modū dictū in p̄ncipio difficultatis. q̄a
pari ratiōe diceret̄ q̄ isti termini quātitas. qualitas. ⁊ sic de alijs significa
rent secūdas intentiōes. ymmo omīs terminus p̄me intentionis. q̄d vide
tur esse incōueniēs. sic ergo significat quiditatē p̄dicamēti substātie. Sed

tunc obijcit̄ q̄ diuisum cōtinet̄ sub vno mēbro diuidentiū. q̄a genus ge-
neralissimū substātie est scd̄a substātia. ergo male dicit̄ q̄ hic diuidit̄. Ad
hoc dicit̄ q̄ diuisio illa sic est intelligenda. Eoꝝ que sunt directe in p̄dica-
mento vel in coordinatiōe substātie quedā sunt p̄me substātie. ⁊ alia sunt
secūde substātie. ¶ Tercio supponit̄ q̄ tripliciter aliqua substātia potest di
ci p̄ma. Primo modo p̄mitate essendi. ita q̄ esse sibi conuenit p̄ se. ⁊ alijs
cōuenit p̄ eā. ⁊ isto modo deus dicit̄ p̄ma substātia. de qua nō est hic ser-
mo. Secūdo modo dicit̄ p̄ma p̄mitate nature. sicut ab esse vnius ad esse
alterius nō valet cōsequentia. licet valeat ecōtra. Et isto modo genus ge
neralissimū substātie dicit̄ p̄ma substātia. Tercio aliqua substātia dicitur
primitate substandi actualit̄. aut subsistendi ⁊ incōmunicabilit̄ existendi.
Et isto modo indiuiduū de genere substātie q̄d est cōpletū ⁊ p̄fectū in spe
cie dicit̄ p̄ma substātia. ¶ Dupliciter aūt accipit̄ p̄ma substātia. Uno mo-
do p̄ denomiato. ⁊ sic est res singularis de genere substantie. Alio modo
pro formali significato. ⁊ sic est quedā intentio inferior ad intentionē sin-
gularis que nata est solū fundari in rebus singularibus cōpletis ⁊ perfe-
ctis in specie de genere substātie. Et isto modo accipit̄ hic. ⁊ diffinitur sic
Prima substātia est que ꝓprie ⁊ principalit̄ ⁊ maxime substare dicit̄. Uel
sic. Prima substantia est que neq̄ est in subiecto neq̄ de subiecto dicit̄.
In q̄bus diffinitiōibus debet intelligi substātia. Maꝝ aūt diffinitionū
declaratiōes posite sunt in sumulis. ¶ Quarto supponit̄ q̄ secūda substā
tia etiā accipit̄ dupliciter. Uno modo p̄ denominato. ⁊ sic isto modo gene
ra ⁊ species de p̄dicamēto substātie dicunt̄ secunde substātie. Alio modo
pro formali significato. ⁊ sic est quedā intētio scd̄a inferior ad intentionē
vniuersalis que nata est solū fundari in generib⁹ ⁊ speciebus de genere sub-
stantie. Et isto mō accipit̄ hic. Et diffinit̄ sic. In plurali numero scd̄e sub-
stātie dicunt̄ in q̄bus sunt p̄me substātie ⁊ haꝝ specieꝝ genera. ⁊ diffiniūt̄
in plurali numero. Ad denotādū diuersitatē secūdaꝝ substātiaꝝ. nā aliq̄
sunt species. ⁊ aliqua genera. Prima aūt substātia diffinita est in singulari
numero. q̄a oēs p̄me substātie sunt indiuidua de genere substātie. ¶ Qui
to supponit̄ q̄ rationē de aliquo p̄dicari potest intelligi dupliciter. Uno
modo q̄ p̄dicet̄ de eo vt ratio. ⁊ sic solū de illo p̄dicat̄ cuius essentiā expli
cat. Et sic accipit philosophus cū dicit in textu aliqua p̄dicari ratiōe. Alio
modo potest p̄dicari de aliquo nō vt ratio eius. sed eo modo quo nomē
predicatur. ⁊ sic ratio predicatur de quocunq̄ nomen predicatur. ⁊ isto
modo impossibile ē nomē p̄dicari de aliq̄ q̄n ratio significata p̄ illud no
mē p̄dicet̄ de eodem.

¶ Mis p̄missis dicit̄ p̄mo ab aliquibus ꝙ aliqͣs homo est p̄ma substantia. ꝓbant ꝑ philosophū ꝗ exēplificat de p̄ma substātia. vt aliqͣs homo ⁊ aliqͣs equus. Et etiā sic arguit̄. Animal p̄dicat̄ de hoīe. ergo p̄dicat̄ de aliquo hoīe. vel ergo ꝑ aliquē hoīem intelligit p̄mā substantiā vel scd̄am Nō scd̄am qͣ tunc sua p̄dicatio nō esset ad ꝓpositū. Naȝ ibi vult ꝓbare oīa alia a p̄mis substātijs esse in eis aut dici de eis. ergo intelligit p̄mā Tenet cōsequētia. qͣ inter primā substātiā ⁊ scd̄am nō est mediū. Qꝫ etiā aliquis homo nō sit secūda substātia patet. qͣ si sic maxime esset species Sed hoc nō. qͣ hec est vera. Nullus homo est species. ergo sua cōtraria est falsa scilicet aliquis homo est species. ¶ Sed contra istud arguit̄ quadruplicit̄. Primo sic. Illud nō est p̄ma substātia qd̄ predicat̄ de pluribus vniuoce. Sed aliquis homo p̄dicat̄ de pluribus vniuoce. igitur. Minor patet. qͣ oēs iste sunt vere. Socrates est aliqͣs homo. Plato est aliqͣs homo. ¶ Scd̄o sic. Bene sequit̄. Iste homo currit. ergo aliquis homo currit. Sed nō sequit̄ ecōuerso. ergo aliqͣs homo est prius natura q̄ȝ iste homo. ⁊ ꝑcōsequēs nō est prima substātia. ¶ Tercio sic. Hec est vera. Oīs homo est aliquis homo. ergo aliqͣs homo nō est p̄ma substātia. tenet cōsequētia. qͣ nulla p̄ma substātia p̄dicat̄ de oī hoīe. Antecedens patet. tum qͣ sua cōtradictoria est impossibilis. scilicet. Quidā homo nō est aliqͣs homo. tum qͣ quelibet singularis ē vera. igit̄. ¶ Quarto sic. iste cōtradicūt. Oīs homo currit. aliqͣs hō nō currit. sed subiectū isti⁹. omnis homo currit nō est p̄ma substantia. ergo nō est subiectū illius. aliqͣs homo nō currit. tenet cōsequētia. qͣ in cōtradictorijs debet esse idē subiectū. Dicit̄ scd̄o ꝙ aliqͣs homo nō est prima substātia ad hunc sensum. qͣ hoc cōplexū nō significat de significato totale p̄mā substātiā. sed significat aliqd̄ aggregatū ex modo intelligendi terminū cōmunē pro supposito determinato. Et tunc dicendū est ꝓpt̄ exēplū philosophi ꝙ iste terminus homo de se est indifferēs ad diuersas suppositiōes. qͣ potest accipi pro voce. vel pro natura. vel pro suppositis. Signa igit̄. vt oīs. aliquis sibi addita tollunt indifferentiā ad vocē ⁊ ad naturā. ⁊ determinant ip̄m ad supponendū pro suppositis. ⁊ adhuc in ista suppositione est indifferens ad oīa supposita. Philosophus ergo voluit exprimere primam substātiā vt distinguit̄ cōtra scd̄am exēplificādo in generali dicēs. aliquis homo. quasi diceret qlibet ꝗ est iste homo puta socrates. vel ille homo. puta plato est p̄ma substātia. Dicit̄ tercio ab aliqͣbus ꝙ ꝑ ly aliqͣs homo significat p̄mā substātiā distinctā. sed indeterminate. qͣ nō magis supponit ꝓ vno supposito q̄ȝ pro alio. Sed istud redit in idem cū eo qd̄ immediate dictū est. ¶ Ad argumentū qd̄ fiebat in p̄mo dicto dicit̄ p̄mo ꝙ aristotelis exēplificauit de p̄ma substātia quodāmodo in cōmuni ꝑ cōmune suppositū. ꝑ cōparationē ad supposita. Dicit̄ scd̄o ꝙ aliquis homo nec est p̄ma substātia nec scd̄a. sed est quoddā aggregatū ꝑ accidēs mediāns accidentaliter inter speciē specialissimā ⁊ indiuidua. queadmodū homo albus. vel disiunctū ex pluribus indiuiduis. ¶ Circa p̄dicta orit̄ dubium vtrū substātie immateriales cōtineant̄ sub diuisione substantie in primam ⁊ scd̄am. ⁊ videt̄ ꝙ non. tum qͣ substātie immateriales nō substāt accidētibus. igit̄ nō sunt p̄me substantie nec scd̄e. tum qͣ scd̄m bohetiū philosophus relictis extremis scilicet materia ⁊ forma ait de medio scilicet de substātia cōposita. ergo substātia simplex ⁊ immaterialis non est substantia p̄dicamentalis. tum qͣ substātia immaterialis est incorruptibilis. ergo nō potest cōtineri sub eodē genere sub quo cōtinet̄ substantia materialis: tenet cōsequētia. qͣ corruptibile ⁊ incorruptibile plus q̄ȝ genere differunt. vt vult philosophus decimo methaphisice. tū qͣ idē esset simplex ⁊ compositū. qd̄ est impossibile. cōsequētia patet. qͣ qd̄ in simplici est simplex. ⁊ quod est in composito est cōpositū Si ergo substantia sit genus cōtinet sub se substātias materiales ⁊ immateriales ⁊ inclusa in eis erit simplex ⁊ cōposita. ¶ Pro solutione huius supponit̄ p̄mo ꝙ sicut in substantijs materialibus reperiunt̄ genera ⁊ species ⁊ indiuidua. sic etiā in substātijs immaterialibus. Et sicut substātie materiales substant accidentibus materialibus terminādo dependētiā eoꝝ. sic etiā substātie immateriales substāt accidētib⁹ immaterialibus terminādo dependentiam eoꝝ. ¶ Ex quo sequit̄ ꝙ substātie immateriales sunt p̄me substātie aut secunde sicut substātie materiales. patet. qͣ ad hoc ꝙ aliqd̄ sit p̄ma substātia sufficit ꝙ ꝑ se existat ⁊ accidētib⁹ p̄mo substet. Et ad hoc ꝙ aliqd̄ sit secūda substātia sufficit ꝙ habet esse ꝑ se ⁊ secūdario substat accidentibus sed ista cōueniūt substātijs immaterialibus. ¶ Ad obiectiōes. Ad p̄maȝ dicit̄ negando antecedēs. Nā substat virtutibus aut vicijs. Ad scd̄am dicitur ꝙ bohecius per extrema intelligit deū ⁊ materiā p̄mā. ⁊ sic substantia que est genus generalissimū dicit̄ media int̄ illa. qͣ est imꝑfectior deo ⁊ ꝑfectior materia prima. Ad terciā dicit̄ negando cōsequētiā. ⁊ ad ꝓbationē dicit̄ ꝙ duplex est genus. qddā est genus phisicū ⁊ est materia prima que est in potētia ad recipiēdū diuersas formas. ⁊ de illo verū est ꝙ corruptibile ⁊ incorruptibile differunt plus q̄ȝ genere. eo qͣ nihil est in in cor-

ruptibili qđ sit in potentia ad recipiendū formā corruptibilis. Aliud est genus logycū. ⁊ est qditas pdicabilis ni qd de differētibus specie. ⁊ de illo negat̃ ꝙ corruptibile ⁊ incorruptibile differūt plus ꝗ̃ genere. Ad quartā dicit̃ negādo cōsequētiā. Et ad ꝓbationē dicit̃ ꝙ substantia que est genus generalissimū pmissiue est simplex ⁊ cōposita. qa pmittit se esse ⁊ in simplici ⁊ cōposito. Sed positiue nec est simplex nec cōposita. sed abstrabit ab vtroqꝫ tanꝗ̃ aliquid cōmune indifferens ad vtrūqꝫ.

Quarta difficultas Utrū cōsequē

tie quas philosophus ponit ad ꝓbandū hāc ꝓpositionē oīa alia a primis substātijs aut dicunt̃ de ipis aut sunt in ipis sint cōsequētie formales. ¶ Pro cuius solutione supponit̃ pmo ꝙ ex illis duabus cōsequētijs nō potest inferri formalit̃ ista vniuersalis. Oīa alia a pmis substātijs. ⁊ sic de alijs. nisi intelligat̃ aliqua particula sub qua cōprehendant̃ reliqua que dicunt̃ de pma substātia aut sunt in pma substātia. Patet. qa est vna inductio in qua nō enumerāt̃ sufficient oīa singularia vniuersalis. Sic ergo oportet arguere. animal dicit̃ de hoīe. ergo de aliquo hoīe. ⁊ color est in corpe. ergo ⁊ in aliquo corpe. ⁊ nihil est aliud a pma substātia qn dicatur de ea aut sit in ea. ergo oīa alia a pmis substantijs. ⁊c. ¶ Scdo supponit̃ ꝙ multiplicit̃ potest argui a superiori ad inferius affirmatiue ⁊ sine distributiōe. Uno mō disiunctiue. ⁊ hoc modo sub oīi termino cōmuni supponere deťminate licet subsumere oīa supposita eius disiunctiue. Scdo modo disiunctim. videlicet quādo terminus cōmunis supponit cōfuse tm̄. ⁊ isto modo. nec pmo modo arguit̃ a superiori ad inferius deťminatū ⁊ deťminate sumptū. sed arguit̃ ad inferius ad indeťminatū suppositū. Tercio arguit̃ a superiori ad inferius copulatiue ⁊ ad qđlibet seorsum. ⁊ hoc mō nō cōtingit descēdere sub supiori nisi distribuat̃.

His suppositis dicit̃ pmo scdm ali

quos ꝙ ille cōsequētie sunt materiales. Patet pmo. qa nō sequit̃. species dicit̃ de hoīe. ergo dicit̃ de aliquo hoīe cū antecedēs sit verū ⁊ cōsequēs falsum. ⁊ tamē ibi est eadē forma. sicut in pma illaꝝ. ergo pma cōsequētia nō est formalis. Scdo. qa nō sequit̃ esse pmo risibile dicit̃ de hoīe. ergo dicit̃ de aliquo hoīe. Tercio. qa in illis cōsequētijs arguit̃ ad superiori ad inferiꝰ sine distributiōe superioris. Sed sic arguēdo fit fallatia cōsequētis. igit̃ ille cōsequētie nō sunt formales. Dicit̃ scdo aliť ꝙ ille consequētie sunt bone ⁊ formales. Primū patet. qa ex opposito cōsequenits cuiuslibet talis cōsequētie infert oppositū antecedētis illiꝰ cōsequētie. igit̃ quelibet talis cōsequētia est bona. Secūdū patet. qa tenēt in oībus terminis simili forma arguēdi retēta. igit̃. Ad pmā instātiā alteriꝰ dicti dicit̃ pmo ꝙ dici de aliquo in ꝓposito accipit̃ sicut accipiebat̃ in secūda diuisione antepdicamentali. ⁊ in pma regula videlicet ꝓ pdicari qditatiue. ⁊ tūc negatur ꝙ species dicat̃ de hoīe. qa ista est denomiatiua. homo est species. Vel aliť dicit̃ ꝙ licet dr̃ species de hoīe accepto simplicit̃ ꝓ natura cōi homis. tamē nō dicit̃ de hoīe cōi accepto psonalit̃. ⁊ ideo illa cōsequentia nō valet. qa in tali forma arguēdi oportet semp ťminos supponere personaliter. ⁊ cū dicit̃ ꝙ ibi est eadē forma sicut in pma. dr̃ ꝙ hoc est falsum. qa suppositio tenet se ex parte forme ꝓpositiōis. ideo mutata suppositiōe ťminorū que debet esse psonalis in suppositionē simplicē nō valet eadē forma arguēdi. Ad scdam dr̃ eodē modo. Ad terciā dr̃ ꝙ arguēdo a superiori ad inferius disiunctiue est bona ꝯsequētia. nec fit fallacia cōsequentis. Vel aliť dicit̃ ꝙ licet arguēdo a superiori ad inferiꝰ deťminatū ⁊ deťminate acceptū nō valeat ꝯsequētia. tn̄ arguēdo a superiori ad inferiꝰ vagū seu indeťminate acceptū valet ꝯsequētia. vbigr̃a. quis iste cōsequētie nō valeant. aīal dr̃ de hoīe. ergo dr̃ de socrate. color ē in corpe. ergo ē in isto corpore. qa ibi arguit̃ ad indiuidua deťmiata deťminate sumpta. scilicet sine disiūctione. tamē iste bene valēt. aīal dr̃ de hoīe. ergo est de aliquo hoīe. color ē in corpe. ergo est in aliq̃ corpe. qa in ꝯsequētibꝰ illaꝝ ꝯsequētiaꝝ subiecta supponūt ꝓ indiuiduis deťminatꝭ acceptꝭ indeťminate. scilicet sub disiūctiōe ad alia indiuidua. Unde pma ꝯseqntia tenet in ỽtute huiꝰ regule: qn̄ alteꝝ de altero pdicat̃ ⁊c. Que equalet huic. qđ ē pus pore ē pus posteriore. Et scda ꝯseqntia tenet in ỽtute huiꝰ regule. Nihil inest alicui subiecto ꝓ multꝭ nisi insit alicui indeťminate sumpto. ¶ Ulteriꝰ restat dubiū vtrū corollariū qđ phs infert, ex illa ꝓpositiōe. oīa alia a pmis substātijs. in q̃ dr̃ nō existētibꝰ pmis substātijs impossibile ē aliqđ alioꝝ remanere sit verū. Ad qđ dr̃ vno mō ꝙ illa ꝓpositio ē distinguēda ƒm sensum cōpositū ⁊ diuisum. qa vel potest esse ꝓpositio ꝯditiōalis cuiꝰ antecedēs sit vna ꝓpositio de inesse. ⁊ ꝯsequens sit vna ꝓpositio modalis de ipossibili. vt sit sensus si vel dū vel qa nō existūt pme sbe ipossibile ē aliqd alioꝝ remanere. ⁊ sic illa ꝓpositio ē falsa. qa antecedēs illiꝰ ꝯditiōalis ē mere ꝯtingēs ⁊ oppositū ꝯseqntꝭ necessariū. mō ex ꝯtingēti nūꝗ̃ sequit̃ oppositū necessariū. scilicet ipossibile. qa ex possibili nō sequit̃ ipossibile. Alio mō pt esse ꝓpō cathegorica modalis in sensu ꝯposito. cuiꝰ subiectū sit ꝓnomē demōstratiuū demōstrās vnā ꝓpositionē cathegoricā. vt sit sensus. hec ꝓpō nō existūt pme substātie. ⁊ aliqd alioꝝ scilicet secūdaꝝ substātiaꝝ ⁊ accidentiū remanet est impossibilis. ⁊ sic ipa ē vera. qa iste due nō possunt esse simul vere prime substantie non existunt ⁊ aliquid aliorum est.

Aliter potest dici q̄ corollariū philosophi intelligit̄ de intētiōibus scđis ⁊ hoc manifeste est verū. Nam scđa substātia dicit̄ relatiue ad p̄mā sicut dictū est de aliquo ad id de quo dicit̄. ergo si p̄ma nō est. secūda nō est. q̄a relatiua sunt simul natura. vt dicet̄ caplō de relatione. Similit̄ accidēs dicitur relatiue ad subiectū loquēdo de intētiōibus. intētio em̄ subiecti vel fundat̄ in p̄ma substātia vel in secūda. si in p̄ma. ergo destructa p̄ma non erit amplius subiectū illius accidētis. Et si subiectū nō est etiā accidens nō est per illā regulā relatiua posita se ponunt. ⁊ perempta se perimunt. si intentio subiecti fundetur ī scđa substātia tūc arguit̄ sic. Destructa p̄ma substātia secūda nō est ꝑ locū a relatiuis. ⁊ si secūda nō est. subiectū talis accidentis nō est. ⁊ si subiectū nō est. tale accidēs nō est. ꝑ locū a relatiuis. Aliter adhuc posset dici q̄ p̄dictū corollariū est verū intelligēdo ip̄m de destructione logica que nihil aliud est q̄z negatio esse de p̄mis substātijs. Unde ista cōsequētia est bona. Socrates nō est. plato nō est. cicero nō est ⁊ sic de alijs primis substātijs. ergo nihil alioꝝ est scilicet secūdariū substantiarū ⁊ accidētiū. Et alit̄ adhuc potest exponi de esse existētie vel de esse formali ⁊ q̄ditatiuo. aut de esse cognito. Si intelligat̄ de esse existētie tūc est verū. nam si nulla p̄ma substantia existit nulla secūda substantia existit nullū etiā accidēs existit. Si aūt intelligat̄ de esse formali ⁊ q̄ditatiuo. aut de esse cognito intellect⁹ est falsus. Nam nō sequit̄. nulla p̄ma substantia cognoscit̄ aut intelligit̄ aut est. ergo nulla scđa substantia intelligit̄ vel est in esse formali ⁊ q̄ditatiuo aut in esse cognito. nulla rosa existēte adhuc rosa potest terminare actū intellect⁹ ⁊ rose cōuenient̄ p̄dicata q̄ditatiua. igit̄

Quinta difficultas Utrū scđa substātia sit secūda substātia aut res extra aīam.

De qua sunt duo modi dicendi. Primus est noīaliū q̄ negāt naturas vniuersales dicentes q̄ scđe substantie nō sunt nisi termini vocales aut mētales. q̄ ideo dicunt̄ substātie q̄a de ip̄is ꝑsonalit̄ supponētib⁹ verificat̄ iste terminus substātia ꝑsonaliter supponēs. ¶ Ex quo sequit̄ p̄mo q̄ scđa substātia nō est aliqua res extra aīam distincta a re singulari distinguēdo rem cōtra signū. patet. q̄a nulla res est vniuersalis. patet etiā. q̄a scđm philosophū septimo mephaphisice vniuersalia nō sunt substātie. genera aūt ⁊ species que re ponunt̄ in p̄dicamēto substātie in rei veritate nō sunt substātie. sed nominant̄ substātie. Scđo sequit̄ q̄ illi termini dicunt̄ genera. aut magis communes q̄ ponunt̄ supponere pro pluribus substātijs. ⁊ illi dicūt̄ minus cōmunes qui ponunt̄ supponere pro paucioribus. Tercio sequit̄ q̄ diuisio substātie in p̄mā ⁊ secūdā nō est diuisio alicuius rei in aliquas veras res. sed est diuisio termini in terminos supponētes ꝑ oīm̄bus terminis de p̄dicamēto substātie. Unde hoc cōplexū p̄ma substātia est t̄minus secūde intētiōis verificabilis de terminis singularibus reponibilibus in p̄dicamēto substantie. Et sic patet q̄ ea que dicunt̄ p̄me substātie aut secūde nō sunt res extra aīam existētes sed sunt termini ꝑ rebus supponentes. ¶ Secūdus modus dicēdi est realiū dicentiū q̄ secūde substātie nō sunt termini. sed sunt vere res ⁊ substātie cōmunes in p̄mis substātijs existentes. Probat̄ multiplicit̄. Primo sic. q̄a scđm philosophū in textu scđa substātia est minus substantia q̄z p̄ma. ⁊ inter secūdas substātias species est magis substantia q̄z genus. sed illud q̄d est magis aut minus substātia q̄z aliud est substātia. cū cōparatiuus p̄supponat suū positiuū. Et cōfirmat̄. q̄a secūde substātie substāt accidētib⁹ secūdario. sed null⁹ termin⁹ substat accidētibus. cū substare nihil aliud sit in ꝯposito q̄z dependētiā accidētis inhesiue terminare igit̄ nullus terminus est secūda substātia. Secūdo sic. nullus terminus p̄dicat̄ in q̄d de p̄ma substātia. sed secūda substātia p̄dicat̄ in q̄d de p̄ma. ergo scđa substātia nō est termin⁹. Maior patet. q̄a q̄cq̄d p̄dicat̄ in q̄d de aliquo est pars q̄ditatis eius. Minor ꝓbat̄. q̄a scđa substātia respōdet ad interrogationē factā per q̄d de p̄ma substantia. Tercio scđm philosophū in secūda diuisione antep̄dicamētali secūda substātia dr̄ de s̄biecto ⁊ nō ē ī s̄biecto. s̄z oīs t̄min⁹ ē ī s̄biecto. ḡ scđa s̄ba nō ē t̄min⁹ Itē s̄m eū destructis p̄mis substātijs impossibile est aliquid alioꝝ remanere. sicut destructis oīm̄bus indiuiduis alicuius speciei aut generis nō remanet illa species aut gen⁹. sed destruct⁹ oīb⁹ hoīb⁹ adhuc potest remanere iste terminus homo. ergo iste terminus homo nō est species particulariū hoīm. ⁊ ꝑ cōsequēs nō est secūda substātia. Quarto sic. Destructo genere destruit̄ species. ⁊ destructa specie destruit̄ q̄dlibet indiuiduū ei⁹. Sed destructis oīm̄bus terminis significātibus secūdas substātias non destruunt̄ p̄me substātie. ergo illi termini nō sunt secūde substātie. Quīto sic s̄m philosophū in multis passibus. vniuersalia non sunt separata s̄m esse a suis singularibus. sed si secūde substātie essent termini essent separata a singularibus. igit̄ nō sunt termini. Sexto sic. Om̄e diuisum debet vere p̄dicari de diuidentibus. sed substātia diuidit̄ in primā ⁊ scđam. ergo hec est vera. secūda substātia est substātia. Septimo sic. genus vt animal diuiditur diuisione per se in hoīem ⁊ brutū. vel ergo est diuisio substantie

in substātias vel accidentis in accidētia. Si p̄mū cū nō sit diuisio alicuius
substātie particularis. sequit̄ ꝙ est diuisio alicuius substātie vniuersalis.
Nō est dicendū secūdū. qꝛ tūc homo ⁊ brutū nō essent nisi accidētia. qḋ
est incōueniēs. Octauo sic. ꝑ hāc diffinitionē animal rationale diffinit̄ ali
qua substātia cōuertibilit̄ ⁊ adequate. vel ergo illa substātia est vniuersa-
lis vel singularis. Nō singularis. qꝛ illa diffinitio nulli substātie singulari
est cōuertibilis. Si vniuersalis habet̄ intentū. Ex his potest patere ꝙ p̄-
ter substātias singulares sunt ponēde substātie vniuersales que includūt̄
quiditatiue in ipīs substātijs singularibus. Ex quo sequit̄ ꝙ illa que deno
minant̄ ꝓprie ⁊ immediate ab ista intentiōe secūda substātia nō sunt ter
mini cōmunes in p̄dicamēto substātie reponibiles. sed sunt q̄ditates cō-
munes ꝑ illos t̄minos significate. Sꝫ cōtra p̄dicta arguit̄ ꝙ nulla substā
tia est secūda substātiā ergo secūda substātia nō ē substātia. Ad hoc dr̄ ꝙ
iste simul stant in veritate. nulla substātia est secūda substātia. ⁊ substan-
tia est secūda substātia. scd̄m ꝙ in p̄ma subiectū habet suppositionē ꝑso-
nalē. ⁊ in secūda habet suppositionē simplicē. sicut iste conceduntur. nullus
homo est species. ⁊ homo est species. Nec aūt ꝓpositio. substātia est se-
cūda substātia adhuc est distinguenda. qꝛ vel subiectū habet suppositio-
nē simplicē generalē sic ꝙ supponit ꝓ q̄ditate generis generalissimi. vel
habet suppositionē simplicē specialē. sic ꝙ supponit pro generibus aut
speciebus cōtentis sub p̄dicamēto substātie. ⁊ vtroqꝫ modo ipa est vera
Sed ista substātia est species. que cōsimilit̄ potest distingui. scd̄m p̄mum
modū esset falsa. sed scd̄m secundū modū esset vera.

Sexta difficultas. Utruꝫ aliqua

substātia possit suscipere magis ⁊ minus. ⁊ vtrū veritas ⁊ falsitas sint ali-
qua accidētia realit̄ inherētia ꝓpositiōi vere vel ꝓpositioni false. ¶ Pro so-
lutione p̄me partis supponit̄ p̄mo ꝙ suscipere magis ⁊ minus accipitur
duplicit̄. Uno modo scd̄e intētionalit̄ ꝑ vt idē est qḋ p̄dicari de aliquo vl̄
aliq̄bus cū his aduerbijs magis ⁊ minus. ⁊ isto modo differētie substan-
tiales bene suscipiūt magis ⁊ minus. patet. qꝛ possunt p̄dicari de suis in
ferioribus mediātibus his aduerbijs magis ad minus. vt patet dicēdo.
animal est animanci⁹ planta. Socrates est rationabilior platone. Scd̄o
modo accipit̄ suscipere magis ⁊ minus p̄me intētionalit̄. ⁊ tūc dupliciter.
Uno mō subiectiue qꝛ videlicet recipit in se formā que quādoqꝫ est inten
sior ⁊ quādoqꝫ remissior. Et isto mō oīs substātia potest suscipere magis
⁊ minus. patet. qꝛ oīs substātia potest esse subiectum alicuius forme que

quādoqꝫ est magis intensa ⁊ quandoqꝫ minus. Alio mō aliqḋ dicit̄ susci-
pere magis ⁊ min⁹ intrinsice ⁊ entitatiue. qꝛ habet gradus scꝫ quos po
test intēdi ⁊ remitti. Et isto mō est dubiū vtrū substātia suscipiat magis ⁊
min⁹. ¶ Scd̄o supponit̄ ꝙ duplices sūt gd̄⁹ q̄dā sūt gd̄⁹ etherogenei siue
speciei scd̄m q̄s attendit̄ ordo ꝑfectiōis ⁊ inter species eiusdem generis ⁊
etiā int̄ species vniuersi. ⁊ isti gradus sunt quedā differētie formales ⁊ spe
cifice cōstitutiue specierꝫ. ⁊ isto modo scd̄m istos gradus nō fit suscipere
magis ⁊ minus. tum qꝛ oīs susceptio magis ⁊ minus fit infra eandē speci
em dicēte philosopho septimo phisicorꝫ ꝙ in sola specialissima fit cōpa-
ratio. tum qꝛ isti gradus ſm quos fit suscipere magis ⁊ minus sunt ad in
uicē in vno tercio vnibiles sed isti gradus etherogenei nō sunt ad inuicē
vnibiles. qꝛ differētie duarū specierū nunq̄ꝫ cōcurrūt ad cōstitutionē ter-
cie speciei. igitur. Alij sunt homogenei seu indiuiduales. ſm qḋ susceptio ma
gis ⁊ minus fit. ⁊ isto modo est hic sermo de gradibus. ¶ Tercio mō sup-
ponit̄ ꝙ gradus isto modo captus sic diffinit̄. Gradus est quedā portio
ꝑfectionalis forme extra q̄ditatē existēs. ipam tn̄ includēs. coincidens cū
ea in eadē essentialit̄ ⁊ realit̄ īclusa ī ꝓposito indiuidui vagi vage ⁊ determinati
determinate. ¶ Ex qua diffinitiōe eliciunt̄ quattuor ꝯditiōes req̄site ad gra
dū. Prima est ꝙ gradus est quedā portio ꝑfectionalis. cuius ratio est. qꝛ
forma intensibilis de se est illimitata. ⁊ habet quandam totalitatē intensi-
uam ergo habet aliquas partes illius totalitatis. gradus aūt est huius-
modi. igit̄. Secūda est ꝙ gradus est extra cōceptū q̄ditatiuū forme speci-
fice. huius ratio est. qꝛ si esset de cōceptu q̄ditatiuo vbicūqꝫ esset forma
ibi essent oēs gradus ei⁹. Tercia ꝙ gradus includit formā. huius ratio ē.
qꝛ ratio forme saluat̄ in quolibet gradu. demōstrato enī quolibet gradu
caloris verū est dicere. hec est calor. Quarta ꝙ gradus est idē essentialit̄ et
realit̄ ipi forme. ⁊ ratio huius est. qꝛ si nō. forma posset esse sine gradu. cō-
sequens est falsum. igitur.

His suppositis dicit̄ scd̄m intētio-

nē philosophi ꝙ nulla substātia suscipit magis ⁊ minus intrinsice sic ꝙ
habeat gradus indiuiduales homogeneos ad inuicē vnibiles vt constitu
ant vnū tciū. Probat̄ p̄mo sic. qꝛ si substātia suscipet magis ⁊ minus seq̄
ret̄ ꝙ ad ipam posset esse ꝑ se mot⁹. ꝯseq̄ns ē ꝯtra p̄hm q̄nto phisicorꝫ. igit̄
Cōseq̄ntia patet. qꝛ omē qḋ suscipit mag͡ ⁊ min⁹ ē successiue ⁊ partiabili-
ter acq̄sibile. Sꝫ ad omē successiue ⁊ partiabilit̄ acq̄sibile ē ꝑ se mot⁹. vt ha
betur q̄nto phisicorꝫ. igit̄.

Secūdo. q̄a si sic sequeret̄ ꝙ in eadē materia essent simul ⁊ semel forme sb̄stantiales disparate. cōsequēs est impossibile. igit̄. Consequētia patet. q̄a quādo ex aqua generat̄ ignis in primo instanti in quo introducit̄ forma substātialis ignis. vel nihil est forme substātialis ignis. vel aliq̄s gradus eius. Si secūdū habet̄ idem intentū. Si primū. vel ergo in illo instanti ē tota forma substantialis ignis. vel adest aliq̄d eiꝰ. Si primū ergo nō est intensibilis. Si secūdū cū illud q̄d habet̄ de ea nō sit sufficiens ad expellē dū totā formā aque. seq̄tur ꝙ adhuc est aliq̄ pars aque. ⁊ ꝑ cōsequēs forme disperate sunt in eodē. Oppositū aūt huius dicti tenet cōmētator tercio celi ⁊ mundi vbi dicit ꝙ forme substātiales electoꝝ suscipiunt magis ⁊ minus. ⁊ ad philosophū q̄ dicit in isto passu ꝙ substātia nō suscipit magis ⁊ minus respōdet ꝙ hoc debet intelligi de substātijs cōpletis ⁊ ꝑfectis ⁊ nō de formis diminutis. cuiusmodi sunt forme substātiales electorum. que mediant inter formas accidentales ⁊ formas mixtorum. ¶ Pro solutione secūde partis difficultatis dicit̄ breuiter ꝙ veritas ⁊ falsitas ꝓpositionales sunt accidētia respectiua que realiter inherent actui intellectus cōpositiuo aut diuisiuo. Utrū aūt ille actus sit ipa ꝓpositio mentalis vl' nō alias videbit̄. Ex quo sequit̄ ꝙ ꝓpositio vocalis ⁊ ꝓpositio scripta nō dicūtur vere vel false ꝑ denomiationē intrinsecā ab aliquo eis inherente. sed solū ꝑ denominationē extrinsecā. scilicet a veritate vel falsitate que est formaliter ⁊ subiectiue in actu intellectus. ⁊ est illud q̄d solet dici ab aliquibꝰ ꝙ ꝓpositio vocalis aut scripta dicit̄ vera. q̄a subordinat̄ vni mentali vere. ¶ Pro declaratione aūt illius ꝓpositiōis ab eo ꝙ res est vel nō est ⁊c̄. notatur ab aliq̄bus ꝙ res accipit̄ tripliciter. Uno modo cōmunissime ꝓ omī significabili cōplexe vel incōplexe vere vel false. ⁊ isto modo capit philosophus in illa ꝓpositiōe. Unde totale significatū ꝓpositiōis q̄d scd̄z eos vocat̄ ꝯplexe significa[bi]le dicit̄ res. Secūdo modo capit̄ cōmunit̄ ꝓ omī significabili incōplexe aut cōplexe vere. ⁊ sic accipit philosophus p̄mo posteriorū. vbi dicit ꝙ nō ens nō est. id est nō cōtingit sciri. Tercio modo accipitur specialiter pro entitate existente incōplexe significabili. ⁊ isto modo socrates existens est res vel ens. Et isto modo accipit augustinus cū dicit ꝙ omino nulla res est. nihil est. ¶ Circa ꝓcedentē textum possunt moueri alique difficultates. ⁊ nominari aliqua que nominate sunt in sumulis.

Cōclusio responsalis.

Diuisio substantie in p̄mā ⁊ secūdā ⁊ eius ꝓprietates sunt in textu sufficient̄ assignate

Hec conclusio relinquit̄ probata ex dictis.

Ad rationes ante oppositū

Ad primā ꝙ hic diuidit̄ substātia accepta pro oībus his que directe ponūt̄ in p̄dicamēto substātie. eo ꝙ est diuisio fundamēti in relatiōes. Uel alit̄ dicit̄ sicut dictū est ꝙ est diuisio vniꝰ intētiōis in alias intētiōes. Ad cōfirmationē dicit̄ aūt ad p̄mā ꝓbationē ꝙ licet essentia cuiuslibet accidētis sit sb̄stātia. sumēdo substātiā pro q̄ditate vel natura. nō tamē sumēdo pro ente per se. Ad scd̄am ꝓbationē dicit̄ ꝙ substātia accipit̄ dupliciter. Uno modo generalit̄ pro omī re ponibili in p̄dicamēto substātie siue sit directe siue indirecte. siue per se. siue reductiue. Et isto modo materia. forma ⁊ differentie ⁊ ꝓpria sunt substātie. ⁊ isto modo substātia nō diuidit̄ in p̄mā ⁊ secundā. Alio modo accipit̄ specialit̄ ꝓ eo q̄d est directe reponibile in p̄dicamēto substātie. Et isto modo negat̄ ꝙ ille sint substantie.

Ad scd̄az dicit̄ negādo antecedēs

Et ad p̄mā ꝓbationē dicit̄ ꝙ i illa ꝯsequētia sit fallatia figure dictiōis. nec est simile de illa inductiōe cōtra argueret̄ sic nullꝰ homo currit. nullꝰ bos currit. ⁊ sic de alijs. ergo nullū animal currit. Ad scd̄am ꝓbationē dicitur negādo minorē. Et ad ꝓbationē dicit̄ ꝙ secūda substātia nō est in prima substātia summēdo esse in sicut summebat̄ in secūda diuisiōe antep̄dicamentali. videlicet esse in alio sicut accidēs in subiecto. ꝑ quē modum vere neget̄ esse per se de aliquo si sibi conueniat.

Ad terciam dicit̄ negādo antecedēs

ꝓ vtraq̄ꝫ parte. Ad p̄mā ꝓbationē p̄me partis dicit̄ ꝙ contrarietas quādoq̄ꝫ accipit̄ cōmunit̄ ꝓ repugnātia differētiaꝝ diuisiuarū alicuiꝰ generis. ⁊ illa bene reperitur in genere substātie ⁊ quolibet alio. Aliquando v̊o summit̄ specialit̄ ꝓ repugnātia duarū formarū actiuarū ⁊ passiuarū que expellūt se ex eodē subiecto. ⁊ isto modo nō reperit̄ inter substantias. Ad scd̄az ꝓbationē d̄r ꝙ ignis ⁊ aqua cōtrariāt̄ solū ꝑ accidēs ratiōe suarū qualitatū. Ad terciā ꝓbationē dicit̄ ꝙ substātia corrūpit̄ a suo contrario ꝑ accidēs. sed nō a cōtrario ꝑ se vno. Unde substātia scd̄m se nō ē corruptiua alterius. sed scd̄m suas qualitates actiuas. Ad p̄mā ꝓbationem secūde partis dicit̄ ꝙ licet substātia accepta ꝓ actu subsistandi suscipiat magis ⁊ minꝰ. nō tn̄ sb̄stātia accepta ꝓ ente ꝑ se cui ꝯuenit ille actus. Ad secūdā dicit̄ ꝙ in hoc potest negari cōmentator. q̄a ipē dimisit magistrū

suū. q̄ negauit intensionē ⁊ remissionē fieri in substātijs in hoc libro. tenē-do aūt opinionē suā dicendū esset ad philosophū sicut dictū est i vltima difficultate. Ad terciā ꝓbationē dicit̄ ꝙ ꝑfectio aīe xpi est magis maior ꝑfectio aīe iude nō fuit ex aliqua pluralitate graduū substātialiū. sed fuit ex donis gratuitis videlicet vnione ypostatica ex ꝑfectissima gratia ⁊ perfe-ctissimis habitibus tam intellectualibus q̄ȝ appetitiuis.

Ad quartam dicit̄ negādo antece-

dens. Et ad p̄mā ꝓbationē dicit̄ ꝙ corpus celeste est susceptibile luminis ⁊ opacitatis ⁊ hoc sufficit ad hoc ꝙ sit susceptibile cōtrarioꝝ. Ad secun-dā ꝓbationē dicit̄ ꝙ substantie spirituales sunt susceptibiles bonitatis ⁊ malicie que sunt qualitates cōtrarie. Ad cōfirmationē neget̄ antecedens. ⁊ ad omnes ꝓbationes dicit̄ ꝙ illa nō recipiunt contraria tanq̄ȝ subiecta vltimata. sed tanq̄ȝ subiecta immediata. substātia aūt suscipit tanq̄ȝ subie-ctū vltimatū. Dicit̄ vltra ꝙ intellectus ⁊ volūtas nō sunt qualitates. sed sunt realiter substantie. Sequitur quantitas.

Quantitatis aliud.

Istud est terciū capitulū. in quo philosophus determinat de secūdo pre-dicamēto scilicet de quā titate. Et diuidit̄ in duas partes p̄ncipales. In prima det̄minat de quantitate diuisiue. Et diuidit̄ in quattuor particulas In p̄ma ponit duas diuisiones quantitatis. ⁊ duas subdiuisiones. Pri-ma diuisio est hec. Quantitatis aliud continuū. aliud discretū. que sic de-bet intelligi. Generalissimi quantitatis aliud genus sub eo cōtentū est cō-tinuum. aliud est discretū. Secunda diuisio quantitatis. Aliud constat ex partibus positionem ad seinuicē habentibus. aliud autē nō habentibus positionem. Prima subdiuisio. quantitatis discrete alia est numerus. alia est oratio. Secunda subdiuisio. quantitatis continure q̄nq̄ȝ sunt species q̄a alia est linea. alia est superficies. alia est corpus. Et amplius preter hec sunt tempus ⁊ locus. In secunda particula declarat istas subdiuisiones Primo ꝓbat ꝙ numerus sit quātitas discreta tali ratione. Illa quātitas cuius partes nō copulant̄ ad aliquē t̄minū cōem est quātitas discreta. Sȝ numerus est huiusmodi. ergo numerus est quantitas discreta. Maiorē probat. q̄a q̄nq̄ȝ ⁊ q̄nq̄ȝ nunq̄ȝ copulant̄. similiter nec tria ⁊ septē. sed sunt

semꝑ ad inuicē discreta ⁊ separata. Secundo probat de oratione cū tali ra-tione. q̄a illud per quod mensurat̄ syllaba breuis aut longa. ⁊ cuius par-tes nō copulant̄ ad aliquē terminū cōmunē est quantitas discreta. Sȝ ora-tio est huiusmodi. ergo oratio est quātitas discreta. Minorē probat. q̄a partes orationis que sunt syllabe dictionis aut orationis cū voce prola-ta. id est orationis vocalis nō copulant̄ ad aliquē terminū communē. sed vna queq̄ȝ est diuisa ab' alia. Tercio probat ꝙ linea. superficies. corp' sunt quantitates cōtinue tali ratione. q̄a om̄is quantitas cuius partes copu-lant̄ ad aliquē terminū cōmunē est quantitas cōtinua. Sed hec tria sunt huiusmodi. Minor patet. q̄a partes linee copulant̄ ad punctū. ⁊ partes superficiei ad lineā. ⁊ partes corporis ad superficiē. Quarto probat ꝙ tē-pus sit quantitas continua. q̄a partes eius que sunt preteritū ⁊ futurum copulant̄ ad presens. id est ad nunc q̄d est indiuisibile in tempore. Quin-to probat ꝙ locus sit quantitas contina. q̄a partes loci continent singu-las partes corporis. ergo partes loci copulant̄ ad eundē terminū cōmu-nem. ad quē copulant̄ partes corporis. In tercia particula resumit secū-dam diuisionē quantitatis. videlicet quantitatis aliud constat ex partib' ad seinuicē positionē habentibus. ⁊ alia positionē nō habentibus. Hāc diuisionē declarat. q̄a linea. superficies. corpus ⁊ locus constant ex parti-bus habentibus positionem. Numerus v̄o tempus ⁊ oratio constant ex partibus nō habentibus positionem. Primā partem probat. q̄a om̄e illud constat ex partibus habentibus positionem cuius singule partes si-gnate sunt alicubi. ⁊ cuius partes sunt continue ⁊ permanentes. sed linea superficies. corpus ⁊ locus sunt huiusmodi. nō numerus. oratio tēpus. igit̄. Maiorem ꝓbat p̄mo de linea. q̄a singule partes linee signate sunt ali-cubi. ita ꝙ possumus signare de qualibet vbi sita sit. Sic etiam partes li-nee habent positionē. Et ostedit̄. vbi vnaqueq̄ȝ pars iacet ⁊ simile est de soliditate. de corpore ⁊ etiā de loco. de numero. oratione ⁊ tempore. Et ꝓ-bat quia quāuis partes temporis ⁊ numeri habent adinuicē ordinatio-nem quandam. eo ꝙ aliq̄d temporis est prius ⁊ aliq̄d posterius. Simili-ter prius numerat̄ vnū q̄ȝ duo. ⁊ duo q̄ȝ tres. tamen iste partes nō habēt positionē. eo ꝙ non copulantur ad inuicē. Partes v̄o tp̄is nō sunt ꝑma-nentes. Nec etiam partes orationis sunt permanentes aut continue. q̄a q̄d dictū est nō potest amplius summi. hoc dictū est quod semel dictū est amplius resummi non potest.

In quarta particula philosophus determinat de quātitate ꝑ accidēs. ⁊ intendit talē cōclusionē. Ille sole quātitates que dicte sunt. sunt ꝓprie ⁊ ꝑ se quātitates. sed oīa alia ab istis dicūt̄ quāta ꝑ accidēs. ꝓbat. qa illa q̄ dicūt̄ sola quantū ꝑ habitudinē ad quātitates p̄dictas dicunt̄ quāta ꝑ accidēs. Sed omīa alia a p̄dictis si dicant̄ quāta dicunt̄ solū quāta ꝑ habitudinez ad quātitates p̄dictas. igit̄. Minorē ꝓbat inductiue. qa albū qd est quātū aliud a p̄dictis dicit̄ multū. eo ꝙ supficies multa fit. ⁊ actio dicit̄ longa. eo ꝙ tempus in quo fit est lōgū. ⁊ similit̄ motus dicit̄ multus. qa tempus mensurās ip̄m est multū. Sed nullū hoꝝ dicit̄ ꝑ se quātū. qa si quis assignat quāta sit actio diffiniet tēpore vel assignabit eā animā vel huiusmodi. ⁊ si qs assignet quātū sicut albū diffiniet supficie. Nam quāta fuerit superficies tantū albū esse dices. In secūda parte huius capituli philosophus determinat de ꝓprietatibus quātitatis. Quaꝝ p̄ma est. Quātitati nihil est cōtrariū. ⁊ hoc est manifestum in omibus quātitatibus expositis. ¶ Sed cōtra hāc ꝓprietatē obijcit̄. qa multū ⁊ paucū sunt quātitates cōtinue. ⁊ etiā magnū ⁊ paruū. ⁊ tn̄ sunt adinuicē cōtraria. ergo quātitati est aliqd cōtrariū. hāc obiectionē soluit p̄mo negādo maiorē dicēs ꝙ nullū hoꝝ est quātitas. sed qdlibet est ad aliqd. ꝓbat. qa qdlibet istoꝝ dicit̄ i cōparatione ad aliud. ergo qdlibet istoꝝ est ad aliqd. Antecedens patet primo de magno ⁊ paruo ꝙ aliqs mons dicit̄ paruus. ⁊ granū milij dicitur magnū ⁊ ꝙ sit maius alio grano milij. ⁊ mons paruus. qa est alio monte minor Sed si magnū ⁊ paruū dicerent̄ absolute ⁊ nō in cōparatiōe ad aliud nunq̄ȝ mons diceret̄ paruus. nec granū milij diceret̄ magnū. Secūdo ꝓbat de multo ⁊ pauco. qa nos dicimus plures hoīes esse in vico. et paucos in ciuitate ⁊ tamē certū est ꝙ in ciuitate sunt multo plures q̄ȝ in vico. Similiter dicimus plures esse in domo ⁊ paucos in theatro. cū tamen sint plures in theatro. Sed nunq̄ȝ diceremus istud si multum ⁊ paucum dicerent̄ absolute ⁊ nō in ꝯparatione ad aliud. ideo magnū ⁊ paruū multū ⁊ paucū dicunt̄ ad aliud. ⁊ licet bicubitū ⁊ tricubitū significēt quātitatem. tamē magnū ⁊ paruū significāt quantitatē. sed magis ad aliquid eo ꝙ dicunt̄ solū in cōparatione ad aliud. Secūdo soluit p̄dictā obiectionem negando minorē dicens. ꝙ siue aliqs concedat p̄dicta esse quantitates siue nō. tamen nihil est eis contrariū. Probat duabus rationibꝰ. Prima ratio est ostensiua. que talis est. Quecūq̄ȝ sunt ad aliquid nō sunt adinuicem cōtraria sed magnū ⁊ paruū. multū ⁊ paucū sunt huiusmodi vt dictū est prius. igit̄. Secūda ratio ducit ad duo impossibilia. et ē hec si magnū ⁊ paruū. multū ⁊ paucū essent cōtraria sequeret̄ p̄mo ꝙ contraria essent simul in eodem. cōsequens est impossibile. Secundo sequeret̄ ꝙ idez esset sibiipsi cōtrariū. Patet p̄ma cōsequentia ꝙ aliqd idem est magnum respectu vnius ⁊ paruū respectu alterius. igitur in aliquo eodez si illa sint contraria essent simul cōtraria. sed hoc est impossibile. qa si duo contraria possent inesse alicui eidem maxime essent p̄me substātie. cuz ip̄a sit maxime susceptiua contrarioꝝ. sed hoc nō. qa quāuis omīs homo sit susceptiuū cōtrariorū. tamē nullus potest simul ⁊ semel esse albus ⁊ niger. aut sanus ⁊ eger. Secūda cōsequentia patet. qa si p̄dicta sint contraria. ⁊ idem sit magnū ⁊ paruū tunc idem erit sibiipsi contrariū. ¶ Contra predictam proprietatē adhuc obijcitur sic. Locus est quantitas vt dictū est. ⁊ tamē locus sursum ⁊ locus deorsum contrariant̄. vt patet per diffinitionē contrariorum. Contraria eīn sunt que sub eodem genere posita sunt ⁊ maxime a seinuicem distant. Sed locus sursum ⁊ locus deorsum qui est in medio mundi est huiusmodi. igit̄. Hanc obiectionē nō soluit philosophus potest tamen solui distinguendo de cōtrarijs. Diuersa eīn sunt contraria Quedā sunt contraria scd̄m formas. sicut sunt forme actiue ⁊ passiue ab eodē subiecto vicissim se expellentes. ⁊ isto modo locus sursum ⁊ locꝰ deorsum nō sunt contraria. Alia sunt contraria scd̄m locum. qa scd̄m rectitudinem distant plurimū. vt habet̄ qnto phisicoꝝ. ⁊ isto modo locus sursum ⁊ locus deorsum sunt bene contraria. nec de ip̄is intelligitur prima proprietas. Secunda ꝓprietas est nō suscipere magis ⁊ minus. nulla eīn quantitas suscipit magis ⁊ minis. Probat inductiue. qa bicubitū nō suscipit magis ⁊ minus. Vnū eīn bicubitum nō est alio magis bicubitum nec numerus suscipit magis ⁊ minus. vt patet de ternario ⁊ quinario. nihil eīn dicunt̄ magis tria q̄ȝ qnq̄ȝ. nec tria minus q̄ȝ tria. nec vnū tempus dicit̄ magis tempus q̄ȝ aliud. nec vna oratio dicit̄ magis oratio q̄ȝ alia. ⁊ sic de alijs quantitatibus. ergo quantitas nō suscipit magis ⁊ minꝰ. Tercia proprietas. Maxime est ꝓpriū quantitati scd̄m eam equale vel inequale dici. Qꝛ autem ista ꝓprietas conueniat quantitati probat inductiue. qa corpꝰ dicit̄ equale vel inequale. ⁊ numerꝰ dicit̄ equalis vel inequalis. ⁊ sic de alijs quantitatibus. igit̄. Qꝛ autem conueniat soli quantitati. probat. qa alia que nō sunt quātitates nō dicuntur equalia vel inequalia. qa affectio id est dispositio nō dicit̄ equalis vel inequalis. sed magis similis. Similiter albū nō dicit̄ equale vel inequale. sed simile. igitur propriū est quātitati scd̄m eam equale vel inequale dici.

Circa hunc textū querit̄ vtrū philosophus in textu sufficienter assignat diuisiones ⁊ proprietates quantitatis. Et arguit̄ ꝙ nō. qa omne continuū potest fieri discretum. ergo prima diuisio est insufficiens. Antecedens probatur primo. qa omne continuum potest diuidi in suas partes. sed ipso diuiso sue partes sunt discrete Secūdo qa oīe diuisibile in vnitates est discretum. Sed continuum est diuisibile in vnitates. vt habet cōmentator qnto methaphisice cōmento decimooctauo. igit̄. Et confirmat̄. qa continuū ⁊ discretū sunt respectiua ergo quātitas nō bene diuidit̄ in ea. tenet cōsequētia. qa quantitas est qd absolutum. sed absolutum nō diuidit̄ per differentias aut species respectiuas. Antecedens patet. qa omne quod diuidit̄ dicit̄ continuū. dicit̄ alteri continuū. Et omne quod dicit̄ discretū dicit̄ ab aliquo discretum.

Secundo arguit̄. Nulla bona diuisio debet dari per aliqua nō contenta sub diuiso. Sed secunda diuisio ⁊ etiam illa que est in quantitate p̄ se ⁊ quantitate per accidens dantur per membra nō contenta sub quantitate igitur non sunt bone. Maior patet. quia diuisum debet semper verificari de diuidentibus. Minor probatur tum quia positio est vnū genus generalissimū cōdistinctū quantitati. ergo nō est differentia quantitatis. tum qa quantitas per accidens non est quantitas. vt patet de albo ⁊ actione. de quibus philosophus exemplificat manifestum est ꝙ nō sunt quantitates. igit̄.

Tercio arguitur. Oratio ⁊ numerus non sunt species quantitatis discrete. ergo species quantitatis non sunt conuenienter assignate. Antecedens probat̄ p̄mo de oratione. tū qa oīs oratio est mentalis. vocalis aut scripta. quarum nulla est quātitas: tum quia omnis quantitas discreta mensurat scd̄m multum ⁊ paucum. ⁊ continua scd̄m breue ⁊ longum vel latum ⁊ strictum. Oratio aūt mensurat scd̄m breue ⁊ longum. tum quia oratio nō potest conuenient̄ respōdere ad aliquam interrogationem querentem de quantitate. Secundo p̄batur de numero. Primo. quia reperitur in illis in quibus nulla est quantitas. scilicet in angelis. igit̄ nō est quantitas. Secundo. qa qd̄ nō est ens nō est quantitas. sed numerus nō est ens. sed entia. cum sit quedam aceruus vnitatū. vt vult cōmētator qnto phisicoꝝ. igit̄. Tercio. qa qd̄ fit ex nō quantitate nō est quantitas. sed numer⁹ fit ex nō quantitate scilicet ex vnitate. igit̄ nō est quantitas. tenet cōsequētia per simile. ex nō substātijs non fit substātia. Quarto. qa numerus parciū continui nō quantitas discreta. sed continua. igitur.

Quarto arguit̄. Linea. supficies ⁊ corpus sunt vna ⁊ eadem res. ergo nō sunt species ab inuicem distincte Antecedēs p̄bat̄. qa si essent diuerse res specie uoce distincte sequeretur ꝙ aliqua eadem substātia esset longa tribus longitudinibus disparatis et lata duabus latitudinibus. Cōsequens videt̄ impossibile. igit̄. consequētia patet. qa signet̄ aliqua substancia corporea necessario cōueniunt ei ille tres quantitates tunc sic illa substātia est longa longitudine linee. ⁊ lōga longitudine superficiei ⁊ longa longitudine corporis. nec iste longitudines sunt vna. quia in specie distinctis vnū non est pars alterius. Et similiter arguitur de longitudine. superficiei ⁊ latitudine corporis.

Quito arguit̄. Locus nō est quātitas distincta a superficie. ergo male ponit̄ hic species quantitatis. Antecedens probat̄. qa locus est superficies corpis continentis. vt habetur quarto phisicoꝝ. ⁊ p̄pter hoc philosophus nō enumerauit ip̄m qnto methaphisice inter species quantitatis.

Sexto arguit̄. Motus est quantitas continua. ⁊ tamē nō enumerat̄ hic. igit̄ species quātitatis nō sunt sufficienter posite. Antecedens p̄bat̄ per philosophū qnto methaphisice. et cōmentatorem ibidē dicentē. ꝙ motus ⁊ tempus sunt quantitates per se ⁊ continue.

Septimo arguitur. Quantitas suscipit maius ⁊ minus. ergo etiam suscipit magis ⁊ minus. tenet consequētia. quia in his que sunt mole magna id est maius ⁊ melius.

Octauo arguitur. Nulla relatiua sunt propria quantitati. sed equale ⁊ inequale sunt relatiua. ergo non sunt propria quantitati.

In oppositū arguitur auctorita-

le philosophi in textu. ¶ Pro solutione questionis ꝛ declaratione textus precedentis mouentur alique difficultates.

Prima difficultas Utrꝫ quātitas

sit vnū genus generalissimū ab alijs distinctū. Et videt̄ ꝙ nō. Primo. q̄a nullū genus p̄dicat̄ denominatiue de suis speciebus. vt habet̄ secūdo topicoꝝ. A genere em̄ nulla est p̄dicatio denomiatiua. sed quātitas p̄dicat̄ denomiatiue de suis speciebus. vt dicendo linea est quanta. supficies est quanta. igit̄. Scd̄o q̄a in vno quoqꝫ genere est vnū minimū primū. quod est metrum ꝛ mensura eorum que sunt illius generis. Sed in quantitate sunt duo minima scilicet vnitas ꝛ punctus. Tercio. q̄a cuiuslibet generis accidētalis est tm̄ vnū denominatiuū scd̄m qd̓ predicat̄ de p̄ma substantia. ed quantitati sunt duo denomiatiua scilicet quotū ꝛ quantū. igitur. Quarto. Omne genus debet habere vnā rationē scd̄m quā p̄dicatur de suis speciebus sed quātitas nō habet vnā talē rationē. q̄a vel esset ratio mēsure vel ratio diuisibilitatis vel aliqua alia. Non primum. quia ratio mēsure prius conuenit cōtinuo q̄ȝ discreto. Nec secundū quia diuisibilitas est proprietas passionalis quo non potest esse ratio formalis alicuius absoluti. cum passiones sunt respectiue. si sit aliqua alia detur illa. ¶ Pro solutione istarum rationum ꝛ difficultatis supponitur primo ꝙ quantum debet accipi dupplicitur. Uno modo vt idem est qd̓ quantitate informatum. Et isto modo quantum de nullo potest predicari denominatiue. p̄ter ꝙ de substantia. ¶ Ex quo sequitur ꝙ iste sunt false. Linea est quanta. Superficies est quanta summendo quantum isto modo. Et ratio huius est. quia per tales propositiones denotatur ꝙ quantitas adiaceat vel inhereat linee aut superficiei tanq̄ȝ subiecto inhesionis. modo hoc est falsum. quia cum linea ꝛ superficies sint quantitates quātitatis non est quātitas. alias procederetur in infinitum. Alio modo accipitur quantū pro vt idem est qd̓ extensum siue habens partes quātitatiuas extra seinuicem Et hoc modo bene p̄dicatur denominatiue denominatione cōmuniter dicta que est a predicato essentiali de linea ꝛ superficie. ¶ Ex quo sequitur ꝙ iste sunt vere. Linea est quanta. Superficies est quanta summēdo quātum isto modo. Et ratio huius est. quia per tales propositiones nihil aliud denotatur nisi ꝙ linea est extensa. vel habens partes quātitatiuas extra seinuicem. Et similiter de ista. Superficies est quanta. Et per hoc patet solutio prime rationis.

¶ Secūdo supponit̄ ꝙ hec ꝓpositio in vno quoqꝫ genere est tm̄ vnū primū ꝛ minimū ꝛc̄. diuersimode a diuersis exponit̄. Dicunt em̄ aliqui ꝙ p̄ illud tm̄ vnū p̄mū ꝛ minimū intelligēdū est genus generalissimū vniuscuiusqꝫ predicamenti. id est vniuscuiusqꝫ coordinatiōis p̄dicamentalis qd̓ est mensura eoꝝ scd̄m diffinitionē ꝛ cognitionē. Nam p̄ ip̄m diffiniunt̄ ꝛ cognoscunt̄ om̄ia que sunt sub illo. ip̄m aūt nō diffinit̄ nec cognoscit̄ per ea. saltē a priori. Alij dicūt ꝙ p̄ illud vnū p̄mū ꝛ minimum debet intelligi vna species p̄fectissima cōtenta sub genere. qua qd̓ē species dicit̄ esse mēsura aliarū specierū p̄fectiōis. Nam scd̄m ꝙ alie species magis ad eā accedunt in perfectione sunt perfectiores. ꝛ scd̄m ꝙ magis recedūt ab ea sunt imp̄fectiores. ꝛ isto modo in genere quātitatis est vnū p̄mū ꝛ minumū id est vna p̄fectissima ꝛ simplicissima species. Sed illa nō est nobis nota vel si est nobis nota ei nō est nomē impositū. Qꝛ aūt in quolibet genere sit vna talis species. q̄a inter species eiusdem generis est ordo essentialis. Sed cū in ip̄is nō sit ꝓcessus in infinitū deueniendū est ad vnā primam igit̄. Alij dicunt ꝙ p̄ genus est intelligendū genus phisicū ꝛ nō gen' logicū. ita ꝙ sit sensus in vnoquoqꝫ genere phisico est vna p̄ma species. sicut in genere coloris albedo. ꝛ in genere saporis dulcedo. ¶ Ex his patet qualiter scd̄m has expositiones sit responenddum ad scd̄am rationeȝ. Aliter tamē adhuc soluit̄ dicēdo ꝙ in genere quantitatis nō sunt duo simplicit̄ p̄ma ꝛ minima sed est tm̄ vnū scilicet vnitas ip̄a em̄ est simpliciter prior puncto. ꝛ ad eā reducit̄ punctus sicut ad simplicius ꝛ prius se. punct' em̄ vltra vnitatē addit positionē in cōtinuo. eo ꝙ punctus est vnitas positionē habēs. Uel adhuc aliter potest dici ꝙ q̄ȝuis in genere quātitatis sint duo prima ꝛ minima. scilicet punctus ꝛ vnitas. tamē ibi est tm̄ vnū primū ꝛ minimū qd̓ est metrū ꝛ mensura oīm alioꝝ. Punctus em̄ nō est mēsura cōtinui. q̄a tūc aliquotiēs sumptus redderet cōtinuū. ꝛ p̄ cōsequens cōtinuū esset cōpositū ex indiuisibilibus. sed vnitas siue vnum est mēsura oīm. eo ꝙ vnū applicatū alicui parti cōtinui est mensura cōtinui. vt dic. x quarto methaphisice. ¶ Tercio supponit̄ ꝙ quātū vt dicūt aliq̄ dupl'r accipit̄ duplicit̄. Uno modo vt tantū valet sicut extensum siue magnum. ꝛ isto modo quantū nō est denomiatiuū generalissimi quantitatis. sed est p̄cise denomiatiuū quantitatis cōtinue ꝛ isto modo quantuȝ distinguit̄ cōtra quotū. Alio modo accipit̄ quātū ꝓut tantū valet sicut diuisibile in partes quātificatiuas. vel p̄ vt tantū valet sicut habēs partes quātificatiuas extra seinuicē. ꝛ isto modo est adequatū denomiatiuū generalissimi

quātitatis. ⁊ sic accipit̄ cū dicit̄. duo sunt quāta. tria sunt quāta ⁊ ꝑ hoc patet solutio tercie ratiõis. Alij dicūt alit̄ ꝙ quāuis scd̄m restrictionē vsualem hoc nomē quantū nõ sit ꝓpriū ⁊ adequatū denomīatiuū quātitatis. tamē scd̄m rem est suū ꝓpriū denomīatiuū. Dicūt enī isti ꝙ quātitas ꝑm vsum loquēdi habet duo denomīatiua. scilicet quātū pro quātitate cõtinua. et quottū pro quātitate discreta. ⁊ reddūt rationē. qa quādocūq̄ aliqb⁹ duobus est nomē cõmune. ⁊ vni illoꝝ est nomē impositū. alteri v̄o nõ. tunc illud nomē cõmune ꝑ restrictionē vsualē attribuit̄ ei cui nõ est nomē impositū. ⁊ sic enī quantū sit denomīatiuū adequatum quantitatis cõtinue. aliud denomīatiuū quātitatis discrete qd̄ dicit̄ quottū. ⁊ aliud denomiatiuū quātitatis cõtinue cui nõ est nomē impositū accipit̄ vsualit̄ precise pro denomīatiuo quātitatis continue. ¶ Quarto supponit̄ ꝙ cuiuslibet generis generalissimi est aliqua ratio scd̄m quā dicit̄ vniuoce de omnibus speciebus cõtentis sub eo. Ex quo sequit̄ ꝙ quātitatis est aliqua ratio. sed que sit illa est cõtrouersia. Dicunt enī aliq̄ ꝙ ratio mensure est ꝓpria ratio quātitatis ⁊ ꝑ eā sic diffinit̄. Quātitas est ens limitatū quo aliqd est mensurabile vel mēsurās. Probāt. qa philosophus ꝓbat ea que hic enumerat esse species quātitatis ꝑ rationē mēsure. vt orationē ⁊ alia. igit̄. ¶ Sed cõtra istud obijcit̄ ꝙ ratio cuiuslibet generis eque p̄mo est in suis speciebus. sed ratio mēsure prius cõuenit quātitati discrete q̄ cõtinue. igit̄. Secūdo sic. si ratio mēsure esset ꝓpria ratio quātitatis tūc illud qd̄ maxime haberet rationē mēsure maxime esset quātitas ⁊ species quātitatis. Sed vnitas maxime habet rationem mensure. vt dicit̄ decimo methaphisice. ergo ip̄a maxime esset quātitas ⁊ species quātitatis. qd̄ est falsum. quia ip̄a nõ est in genere quātitatis nisi reductiue. Tercio ratio mēsure cõuenit omni generalissimo vt prius tactū est. ergo nõ est ꝓpria ratio quantitatis. Alij dicūt ꝙ ꝓpria ratio quātitatis est diuisibilitas in partes eiusdē rationis seu in partes quātitatiuas. probāt ꝑ philosophū q̄nto methaphisice. qui dicit. Quātū est qd̄ est diuisibile in ea que insunt. quoꝝ singulū natū est aliquid esse vnū ⁊ hoc aliqd. sed hoc nõ potest stare. tum qa diuisibilitas ē passio quātitatis. igit̄ nõ est ei⁹ ratio. Antecedēs ꝓbat̄. qa cõmunit̄ assignant̄ quatuor passiões quātitatis. scilicet diuisibilitas. finitū ⁊ infinitū. equale ⁊ inequale ⁊ mēsurabilitas. tū qa potētia ⁊ actus diuidūt omē ens. sed diuisio actualis nõ est ratio quātitatis. qa tūc ois quātitas esset semꝑ actu diuisa. igit̄. Dicit̄ ergo alit̄ ꝙ habere partes quātitatiuas eiusdē rationis est ꝓpria ratio quātitatis ꝑ quā cõtrahit̄ ens ad quātitatē. ⁊ ꝑ quā quāti-

tas distinguit̄ ab alijs p̄dicamētis. sicut substātia ꝑ esse ꝑ se. ⁊ ad illā rationē sequunt̄ passiones prius enumerate. ⁊ ꝑ eā habet demōstrari de quātitate. Ex his patet solutio quarte rationis.

His suppositis dicit̄ p̄mo. Quāti-

tas est genus generalissimū. patet ꝑ diffinitionē generis generalissimi. Et si dicat̄ habet aliqd ante se scilicet substātiā. igit̄. Dico ꝙ habet substātiam ante se tanq̄ subiectū. sed nõ tanq̄ p̄dicatū dictū q̄ditatiue de ea. Et si dicat̄ vlteri⁹ ꝙ habet diffiniri ꝑ substātiā. qa omē accidēs diffinit̄ ꝑ suū subiectū. ergo habet substātiā ante se tanq̄ p̄dicatū q̄ditatiuum. Dicit̄ ꝙ ip̄a diffinit̄ ꝑ substātiā diffinitiõe data ꝑ additamentū. ⁊ nõ diffinitiõe q̄ditatiua. partes aūt diffinitiõis date ꝑ additamētū non sunt p̄dicata q̄ditatiua diffiniti. Dicit̄ scd̄o ꝙ quātitas distinguit̄ ab alijs p̄dicamētis. patet. qa habet vnā ꝓpriā rationē. ⁊ vnū ꝓpriū modū p̄dicandi distinctū a modis p̄dicādi ⁊ ratiõibus alioꝝ p̄dicamentoꝝ. igit̄ distinguitur ab eis. Antecedens est notū ex supradictis.

Scd̄a difficultas Utrū numer⁹ ⁊

oratio sint quātitates discrete a rebus quas mēsurāt realit̄ distincte. Pro cuius solutiõe supponit̄ p̄mo ꝙ oratio potest accipi duplicit̄. Uno modo ꝓ eo qd̄ ꝑ se significat. ⁊ sic est quedā relatio rationis fundata super sermo cõplexo. ⁊ isto modo de oratiõe fiet sermo p̄mo periarmenias. Alio modo accipit̄ ꝓ eo qd̄ denomīat. ⁊ hoc triplicit̄. Uno modo accipit̄ pro oratione mētali. ⁊ isto modo oratio ꝑtinet ad p̄mā speciē qualitatis. Secūdo accipit̄ ꝓ oratiõe scripta. ⁊ hoc adhuc duplicit̄. Primo vel accipit̄ pro materia ex qua talis oratio ē cõposita. cuiusmodi est incaustū. ⁊ sic ꝑtinet ad p̄dicamētū substātie. Uel accipit̄ ꝓ ꝓtractiõe litterarum. ⁊ sic ꝑtinet ad quartā speciē qualitat̄. Tercio accipit̄ ꝓ oratiõe vocali ⁊ hoc triplicit̄. Uno mō accipit̄ ꝓ sono aut ꝓ voce ꝓlata ⁊ sic ꝑtinet ad t̄ciā speciē qualitatis. Scd̄o mō accipit̄ ꝓ actiua ꝓlatiõe ip̄i⁹ oratiõis. ⁊ sic ꝑtinet ad genus actiõis. Tercio mō accipit̄ ꝓ discretiõe seu mēsura syllabaꝝ ꝓlataꝝ sibiinuicē succedētiū. ꝯm qd̄ dicim⁹. hec syllaba est breuis. ⁊ illa lõga. ⁊ isto mō accipit̄ hic oratio. ⁊ potest sic diffiniri. Oro ē mēsura discreta ⁊ successiua vocis ꝯposite ex partib⁹ discret̄ sibiinuicē in ꝓlatiõe succedētib⁹. Unde vocis ꝯposite ⁊ ꝓlate sunt tres mēsure. sc3. tēpus. numer⁹ ⁊ oro. tēpus quo ad ꝓlationē. numerus quo ad partes eius discretas absolute. Et oratio est mēsura pro vt partes eius discrete sibiinuicem succedunt.

¶ Secūdo supponit̃ q̄ numerus tripliciter potest accipi. Vno modo p̄ numero numerato que est res numerata. Alio modo pro numero numerante que est aīa. ⁊ istis duobus modis nō accipit̃ hic. Tercio modo accipit̃ pro numero quo nos numeramus scilicet pro quadā quantitate discreta que causat̃ ex diuisione cōtinui. Et isto modo accipit̃ hic ⁊ diffinit̃ sic. Numerus est multitudo ex vnitatibus aggregata. ⁊ p̄ter istos numeros adhuc est quidā numerus trāscēdēs q̄ cōponit̃ ex vnitatib' transcendentibus. ⁊ causat̃ ex diuisione entitatū. Iste aūt potest reperiri in om̄ibus rebus mūdi. Nā cū om̄is res sit vna vnitate entitatiua potest cū alia re causare binariū. sed ille binarius nō est res distincta ab ipis rebus numerat̃ eo q̄ cōponit̃ ex vnitatibus que sunt res realiter numerate.

His suppositis dicit̃ p̄mo q̄ oratio est quātitas discreta. patet p̄ philosophū in textu. Dicit̃ secūdo q̄ oratio est a re quā mensurat realiter distincta. Probat̃. qa quādo aliqua duo sic se habēt q̄ vno manente eodē aliud variat̃ ⁊ diuersificat̃ illa sunt realit̃ distincta. sed oratio ⁊ id qđ mensurat sunt huiusmodi. Nam mensurato existente vno ⁊ eodē neq̄ variato oratio potest mutari de breuitate in longitudinē ⁊ ecōtra. igit̃. Dicūt tamē hic aliq̄ q̄ oratio nō est quātitas. ⁊ p̄bant. qa philosophus enumerās q̄nto methaphisice sufficienter species quantitatis nō posuit orationē. q̄ aūt hic posuit hoc nō est scđm opinionē p̄priā. sed scđm opinionē famosam tēpore suo. Dicit̃ tercio q̄ numer' quantitatiuus distinguit̃ realit̃ a rebus numeratis. p̄bat̃ multipliciter. Primo sic scđm philosophū q̄nto methaphisice bis tria nō sunt sex. sed si numerus esset realiter res numerata bis tria essent sex. igit̃. Secūdo sic. numerus est sensibile p̄ se vt vult philosophus scđo de aīa. sed res numerate nō sunt sensibilia p̄ se. sed sensibilia p̄ accidens. ergo res numerate non sunt realiter numerus. Tercio sic. illa sunt realiter distincta quoꝝ vnū potest corrūpi altero nō corrupto. Sed numerus potest corrūpi manētib' rebus numeratis. vt patet. si vniant̃ due magnitudines corrūpit̃ eaꝝ dualitas. qa amplius nō sunt due. sed vna. igit̃. Quarto sic. Om̄e accidēs realiter distinguit̃ a suo subiecto. sed numerus est accidēs. cū sit species quantitatis. ergo numerus distinguit̃ realit̃ a rebus numeratis. ¶ Sed cōtra istud dictū arguit̃ quadrupliciter scđm cōmentatorē q̄rto phisicoꝝ. mens facit numerū in subiecto p̄parato. ergo numerus nō est forma accidentalis p̄ter aīam distincta a reb' numeratis. Secūdo sic scđm philosophū quarto methaphisice. Mensura vocū est vox magnitudinis magnitudo vnitatū vnitas. sed nō numeroꝝ numerus. sed si numerus esset res distincta a rebus numeratis sicut magnitudo a re magna mensurat̃ nō videt̃ causa quare numerus nō esset mensura numeroꝝ sicut magnitudo est mēsura magnitudinis. Tercio sic. forma distinguit̃ ⁊ multiplicat̃ ad distinctionē ⁊ multiplicationē materie. sed materia numeri que est res numerata nō est aliq̄d vnū. ergo nec numerus est aliq̄d vnū ⁊ p̄ cōsequēs nō est accidens distinctū a rebus numeratis. Quarto sic. Si numer' distingueretur a rebus numeratis sequeret̃ p̄mo q̄ agens p̄ducens aliqđ ens produceret tot entia quot erant in mūdo. cōsequēs est falsum. igit̃. Cōsequentia patet. qa vno p̄ducto p̄ducit̃ binarius. ergo in quolibet ente producunt̃ tot binarij quot prius erant entia. Secūdo sequeret̃ q̄ agens naturale posset p̄ducere formā absolutā in quacūq̄ distantia. Nam si agēs naturale p̄duceret aliquā vnitatē tunc cū quocūq̄ alio vno etiā in quantacūq̄ distantia faceret binariū. Ad p̄mū istoꝝ dicit̃ q̄ numerus accipit̃ dupliciter. Vno modo p̄ quantitate discreta que causat̃ ex diuisione continui. ⁊ sic mens nō facit numerū. sed numerus est in rebus seclusa mente. Alio modo accipit̃ numerus p̄ numero transcendente q̄ dicit̃ numerus essentiarū. ⁊ tali numero numerant̃ partes existentes in cōtinuo. inter q̄s nō est aliq̄s numerus p̄dicamentalis eo q̄ nō sunt a seinuicem diuise ⁊ discrete. tamē mens facit inter eas discretionē. dicēdo vnā nō esse aliā. ⁊ vnā cū alia facere multitudinē. ⁊ sic intelligit cōmentator q̄ mens facit numerū. id est discretionē inter ea que nō sunt discreta. intellectus enī potest diuidere ea que sunt coniuncta in re. vt habet̃ vndecimo methaphisice. ⁊ de vno qđ est vnū quātitatiue potest p̄prie facere multitudinē entitatiuā. Ad secūdam dicit̃ q̄ multiplex est mensura. Quedā est mensura p̄fectiōis. ⁊ sic p̄ma causa est mensura omniū q̄ ex accessu ⁊ recessu ad eam causat̃ p̄fectio cuiuslibet entis. Secūda est mensura duratiōis. vt tempus. Tercia est mēsura p̄cisionis. ⁊ sic om̄is causa est mensura proprij causati. ⁊ sic dicit̃ q̄nto methaphisice q̄ sensibile est mensura sensus. Quarta est mensura extensionis ⁊ ista est duplex. qa quedā est adequata que adequate significat quantitatem sicut vna vlna panni. Alia est inadequata. que multociēs accepta significat quantitatē rei. vt vlna decies capta mensurat pannū decē vlnaꝝ. Et de ista mensura dicit philosophus q̄ debet esse minima. supple ad cōparationē ad mensuratū. vnitas ergo est mensura numeroꝝ p̄ replicationem eo q̄ aliquotiens accepta redit numerū. tamē nō est mēsura adequa

o

ta. qa nulli numero adequat̄. binarius aūt bene est mensura alterius binarij adequata. Sed numerus nō est vniuersalit̄ mensura numeroꝝ. Et hoc voluit dicere philosophus. Ratio aūt diuersitatis in magnitudine ꝛ numero est. qa omi magnitudine data cōtingit dare minorem. sed nō in numero. Ad terciū dicit̄ ꝙ forma distinctione extrinseca distinguit̄ per materiā. sed nō distinctione intrinseca. ꝛ sic nō oportet numerū formarū esse tm̄ diuersificatū quantū est sua materia. Vel alit̄ dicit̄ ꝙ maior est vera de accidētibus cōtinuis que nō habent esse simul ꝛ semel in diuersis subiectis. nec scd̄m se totā. nec scd̄m suas partes. sed nō est vera de accidentibꝰ discretis que scd̄m suas partes habent esse in diuersis subiectis. Ad quartū dicit̄ pmo negando pmā cōsequētiā. Et ad pbationē r icit̄ ꝙ licet producēs aliqd̄ cōtinuū pducat tot binarios quot prius erant entia continua. tamē nō produeit tot entia. ꝛ ratio est. qa illud ens cum entibus non quantitatis nō facit binariū quantitatiuū. licet faciat binariū transcendētem. q̄ nō distinguit̄ a rebus numeratis. Et si arguat̄ ꝙ ille binarius componatur ex vnitate q̄ntitatiua. ergo est q̄ntitatiuus. Dicit̄ negādo antecedens. Nam quādo aliqd̄ quantū numerat̄ cū nō quanto numeratio fit p vnitates trāscēdētes. patet. qa cū t̄minis numeralibus semp subintelligitur aliqs terminꝰ trāscēdēs. puta ens vel aliqd̄ aliud. Dicit̄ scd̄o ꝙ nō est incōueniēs agens naturale pducere formā absolutā nō habētē cōtrarium in quacūqꝫ distantia. Qd̄ patet. qa si distātia solis a terra esset maior i decuplo q̄ꝫ sit adhuc sol posset pducere lumē sup terrā. Sed hoc est incōueniēs de forma absoluta habēte cōtrariū. qd̄ contrariū impedit actionem agentis ne agat vltra certā distātiā. Numerus aūt est forma absoluta nō habēs cōtrariū. Dicit̄ quarto ꝙ numerus est quantitas discreta. patet p philosophum in textu.

Tercia difficultas Utrū linea: superficies ꝛ corpus sint species quantitatis cōtinue inter se ꝛ a rebꝰ quas mensurāt realit̄ distincte.

¶ Pro cuiꝰ solutiōe supponēdū est qd̄ sit linea. qd̄ supficies. ꝛ qd̄ corpus. ꝛ quot modis summit̄ corpus habet̄ in sumulis. ¶ Scd̄o supponit̄ ꝙ sicut in discretis est ordo. ita ꝙ materiale vnius speciei distincte est pars alteriꝰ. vt puta vnitates materiales binarij sunt partes ternarij. ꝛ vnitates ternarij sunt partes materiales quaternarij. et sic cōsequent̄ nihilominꝰ inter illos numeros est distinctio specifica. sic est in cōtinuis ordo ꝙ materiale vnius speciei est pars materialis alteriꝰ speciei vel saltē terminꝰ eius. ꝛ sic inter ipa cōtinua est distictio specifica

¶ Tercio supponit̄ ꝙ in qualibet istaꝝ triū specieꝝ sunt quedā indiuisibilia subijcibilia. vt in linea puncta. in supficie linea ꝛ in corpe supficies. Probatur dupliciṫ. Primo auctoritate philosophi in textu pbantis istas esse quātitates cōtinuas p hoc ꝙ eoꝝ partes copulant̄ ad aliquē t̄minū communē. sed ille t̄minꝰ cōmunis nō est aliqd̄ aliud q̄ꝫ indiuisibile existens in eis. qa terminus inquātū terminꝰ semp est indiuisibilis. Scd̄o pbat̄ auctoritate bohecij dicentis in cōmēto sup textū pcedentē ꝙ terminꝰ est qd̄dam permissiuū ꝙ in partes secari nō potest. ꝛ ad qd̄ copulant̄ partes linee. ¶ Ex quo sequit̄ ꝙ indiuisibilia nō sunt pura ymaginaria sicut dicunt nominales. sed sunt vere entitates positiue. alias eis nō cōueniret copulare aut t̄minare istas quātitates. ¶ Quarto supponit̄ ꝙ ista indiuisibilia adhuc sunt duplicia. q̄ qdā sunt cōtinuitiua parciū adinuicē. ꝛ ista solent vocari indiuisibilia in potētia. qd̄ debet intelligi de potētia put opponit̄ actui t̄minandi. ꝛ nō put opponit̄ actui essendi. qa ipa actualit̄ existūt vt sunt infinita. Alia sunt indiuisibilia t̄minatiua. ꝛ ista solent vocari indiuisibilia in actu. eo ꝙ actu eis cōuenit actus t̄minādi. ꝛ ista sunt semp finita. Ex quo sequit̄ ꝙ in linea sunt duplicia puncta. scilicet puncta cōtinuitiua que sunt vbiqꝫ in in tota linea. ꝛ puncta det̄minatiua. que tm̄ sunt duo. nisi forte linea esset circularis. qa tūc solū eius essent pūcta cōtinuitiua. ꝛ propter hoc ipa dr̄ infinita puatiue. Et cōsimilit̄ dicēdū ꝙ in supficie sunt duplices linee. scilicet cōtinuatiue ꝛ t̄minatiue. Et in corporee duplices supficies cōtinuatiue videlicet ꝛ t̄minatiue. Cōueniūt aūt ꝛ differūt ista indiuisibilia pūctus. linea ꝛ supficies. Et pmo cōueniūt. qa qd̄libet eoꝝ est indiuisibile diuisione qua diuidit̄ id cuiꝰ est t̄minꝰ. vt pūctus est indiuisibilis diuisiōe qua diuidit̄ linea scꝫ scd̄m lōgitudinē. Et linea est diuisibilis diuisione qua diuidit̄ supficies vt supficies ē scꝫ s̄m latitudinē. Et supficies ē indiuisibilis diuisiōe qua diuidit̄ corpꝰ. vt corpꝰ scꝫ s̄m pfunditatē. Cōueniūt vlteriꝰ. qa sicut pūctu additꝰ pūcto nō facit lōgiꝰ aut maiꝰ. sic linea addita linee nō facit latius. nec supficies addita supficiei facit pfundiꝰ. ꝛ ratio istoꝝ ē. qa indiuisibile ea parte qua ē indiuisibile additū idiuisibili nō nō facit maiꝰ. licet bene faciat plus. sed oīa ista sunt indiuisibilia. igit̄. Scd̄o differūt qa pūctꝰ est simplicit̄ indiuisibilis. s̄ꝫ linea ꝛ supficies nō sunt simplicit̄ indiuisibiles. ¶ Sed ꝯtra pdicta obijcit̄. Si essent talia indiuisibilia in reꝝ natura vel essent sb̄e vel accidētia. nō sb̄a. qa ponūt̄ esse quantitates nec accidētia. tū qa oē accidēs est i sb̄iecto sibi adeq̄to. Sed ista indiuisibilia non sunt in subiecto eis adequato. quia vel essent in substantia corporea diuisibili. vel in substantia corporea indiuisibili.

Non in substātia diuisibili. q̄a tunc haberent partē ⁊ partē. ⁊ sic nō essent indiuisibilia. nec in substātia corporea indiuisibili. q̄a nulla est talis. cum omīs substātia corporea sit quāta. ⁊ omē quantū sit diuisibile. Tum quia omē accidēs denomīat aliqd̄ subiectū. sed nihil denomīat̄ punctale. ergo saltē punctus nō est aliqd̄ accidens existens in linea distinctuz a linea. Ad istud respōdet̄ ꝙ ista indiuisibilia nō sunt substātie. sed distinguunt̄ realit̄ a substantia. alias rediret opinio platonis ponentis corpa cōponi ex superficiebus. qd̄ reprobat philosophus in multis locis. Dicit̄ vltra ꝙ ista indiuisibilia sunt accidentia. nec oportet ꝙ sint in subiecto sibi adequato Sed sufficit ꝙ sint in eodē subiecto in quo sunt quātitates quarū sunt termini. vt pūctus est subiectiue in substantia in qua est linea cuius est terminus. nec oportet ip̄am substantiā denomīari punctualē a puncto. eo ꝙ nullū accidēs habet denomīare substātiā nisi scd̄m se sit sufficiens inherere illi. ⁊ habere ꝓpriū modū p̄dicādi de ea. sic nō est de puncto.

His suppositis dicit̄ p̄mo ꝙ linea: superficies ⁊ corpus sunt quantitates ⁊ cōtinue. Prima pars patet quia eis cōuenit ratio quantitatis ⁊ modus p̄dicandi eius. Secunda pars patet. q̄a partes earū copulant̄ ad aliquē terminū cōmunē. Dicit̄ secundo ꝙ inter se realiter distinguunt̄. Probat̄ p̄mo sic. q̄a possunt a seinuicē separari igit̄ distinguunt̄ realit̄. Anteced ēs patet. q̄a linea cū sit prior naturalit̄ aliīs ⁊ speciuoce distincta ab eis non videtur aliqua implicatio quin possit esse sine eis. Secūdo. q̄a distinguunt̄ essentialit̄. ergo distinguunt̄ realit̄ Cōsequēcia est nota ex p̄missis. Antecedēs patet. q̄a quecūqꝫ distinguūt̄ speciuoce distinguunt̄ essentialit̄. Istud amplius alibi ꝓbabit̄. Dicit̄ tercio ꝙ linea. sup̄ficies ⁊ corpus a rebus quas mensurāt realit̄ distinguunt̄ scilicet a substātia ⁊ qualitate. Probat̄ auctoritatibus ⁊ rationibus. Prima auctoritas est philosophi p̄mo phisicoꝝ dicentis. Si sb̄stātia ⁊ quātitas sunt. duo sunt que sunt. ⁊ paulo post dicit ꝙ si sola substātia esset nō esset magnitudo. ⁊ idem dicit ꝙ ratio finiti ⁊ infiniti quantitati congruit. Secunda auctoritas est augustini in libro de trinitate dicentis ꝙ in vnaquaqꝫ substantia corporea aliud est quantitas aliud est relatio ⁊ aliud est qualitas. Prima ratio. Hec ꝓpositio. nulla quātitas est substātia est immediata. vt dicit philosophus p̄mo posterioꝝ. ergo est in toto vera. aut toto falsa. Sed non est in toto falsa. ergo est in toto vera. Secunda ratio. Quātitas est terminus alicuius motus cuius substātia nō est terminus

ergo quātitas distinguit̄ realiter a re quanta. Antecedens patet. q̄a quantitas est terminus augmentatiōis aut diminutionis. substātia aūt nullius motus est terminus. vt vult philosophus q̄nto phisicoꝝ. Tercia ratio. Omē accidēs distinguit̄ realiter a substātia. sed linea. superficies ⁊ corpus sunt accidentia cum sint quantitas. igit̄. Maior patet. q̄a coordinatiōes p̄dicamētales nō permiscent̄. vt vult philosophus p̄mo posterioꝝ. ⁊ simplicius dicit ꝙ nature p̄dicamentoꝝ sunt impmixte. ¶ Circa p̄dicta orit̄ dibiū vtrū iste sole tres quātitates habeāt positionem in suis partibus. ¶ Pro solutiōe supponit̄ ꝙ quantitatū alie habent positionē parciū. alie nō habēt positionē. ¶ Secūdo supponit̄ ꝙ positio accipit̄ duplicit̄ Vno modo pro ordine parciū alicuius totius in loco ip̄ius totius. ⁊ isto modo positio est vnū genus generalissimū quod alio noīe vocat̄ situs. Alio modo accipit̄ pro ordine parciū alicuius totius ad suū totū. ⁊ isto modo positio est differentia quātitatis. Ad hoc aūt ꝙ cōueniat alicuibi quantitati tres cōditiones requirunt̄. Prima est ꝙ partes eius sint ꝑmanentes. Et per hoc excludunt̄ oratio ⁊ tempus. Scd̄a est ꝙ tales partes sint situate in loco totius scd̄m ordinē prioris ⁊ posterioris. Tercia est ꝙ ille partes sint continue sic ꝙ copulant̄ ad aliquē terminū cōmunē q̄ sit p̄ncipiū vnius. ⁊ finis alterius. Et per hoc excludunt̄ numerus ⁊ oratio. ¶ Tercio supponit̄ ꝙ scd̄m veritatē locus nō est species quantitatis distincta a superficie. sed est idem realiter superficiei vt postea dicetur.

His suppositis dicit̄ ꝙ p̄dicte sole tres quantitates habent positionē in suis partibus. patet p̄ ea que dicta sunt. Ex quo infert̄ ꝙ distinguunt̄ realiter a substantia ⁊ qualitate. Patet. q̄a nulla substantia ⁊ similiter nulla qualitas dicit̄ habere positionē in suis partibus scd̄m se. Qd̄ patet. q̄a si aliqua substātia haberet positionē cū ip̄a substātia scd̄m opinionē nomīaliū sic etiā tempus ⁊ tempus nō haberet positionē. eadē substātia habebit positionē ⁊ nō positionē. qd̄ implicat contradictionem. ⁊c̄.

Quarta difficultas. Utruz locus ⁊ tempus sint quātitates cōtinue a tribus predictis ⁊ a rebus quas mēsurāt realit̄ distincte. ¶ Pro cuius solutione supponitur primo ꝙ loc' dupliciter accipit̄. Vno modo formalit̄ ꝓ respectu locantis ad locatum. et isto modo locus est species p̄dicamēti vbi. Alio modo accipit̄ fundamē

taliter p̱ sup̱ficie cōcaua corpis locantis aut ambiētis locatū. Et isto mo
do capit philosophus locū quarto phisicoꝝ cū dicit Locus est sup̱ficies
corpis cōtinētis immobilis p̄mū. Ex quo sequit̄ ꝙ locus est min⁹ cōmu
nis quā sup̱ficies. q̄a oīs loc⁹ est sup̱ficies ⁊ nō ecōtra. ¶ Secūdo suppo
nitur, ꝙ de loco duplex fuit opinio antiquorum. Quidaꝫ dicebant locum
esse spaciū separatū cōtentū int̄ latera corpis cōtinētis, cuiusmodi est to
tū spaciū qd̄ cōtinet̄ infra doliū. Et isto modo capit philosophus locū in
textu p̄cedēti q̄ dicit ꝙ ad eūdē t̄minū t̄minant̄ vel copulant̄ particule lo
ci ad quā copulant̄ particule corporis locati. Alia fuit opinio quorundā
alioꝝ. quā tenet philosophus quarto phisicoꝝ ꝙ locus est sup̱ficies con
caua corpis cōtinentis. Et de isto loco sic accepto querit p̄sens difficul
tas. ¶ Tercio supponit̄ ꝙ tempus est quātitas cōtinua mēsuratiua mo
tus scd̄m prius ⁊ posterius habens partes ad nūc intrinsice copulatas

His suppositis dicit̄ p̄mo ꝙ locus

est quātitas cōtinua a sup̱ficie nō realit̄ distincta. Probat̄ p̄mo. q̄a locus
est sup̱ficies igit̄. Antecedēs patet p̱ diffinitionē loci. Scd̄o p̱bat̄ aucto
ritate cōmētatoris q̄nto methaphisice dicētis ꝙ philosoph⁹ posuit ibi
motū de specieb⁹ quātitatis quē nō posuit hic scilicet in libro p̄dicamen
toꝝ. ⁊ hic posuit locū quē nō posuit ibi. Et subdit ꝙ forte dimisit locum
q̄a apud ip̄m est de passiōibus quantitatis. ideo nō posuit ip̄m i eis que
sunt quanta p̱ suā substātiā. Tercio p̱bat̄ auctoritate eiusdē, cōmentato
ris in hoc libro vbi dicit ꝙ philosophus nō vult hic ingrere de loco s̄m
veritatē, sed solū hic loquit̄ scd̄m opinionē alioꝝ. ¶ Sed cōtra istud dictū
obijcit̄ duplicit̄. Primo. q̄a sup̱ficies mēsurat intrinsice id cuius est super
ficies. sed locus mensurat extrinsice id cuius est locus. ergo locus nō ē su
perficies. Scd̄o q̄a si aliqua sup̱ficies nō est locus. ergo locus nō est sup̱fi
cies. Ad p̄mū dicit̄ ꝙ ratio mēsure nō est p̱pria ratio quātitatis ideo non
est sufficiēs. Ad distinguēdū species quātitatis int̄ se. Quāuis igit̄ sup̱fici
es vt sup̱ficies habeat aliā rationē mēsure a seip̄a vt locus est. tamē ex hoc
nō sequitur ꝙ ip̄a sint distincte species. quia respectus sup̱additus alicui
absoluto nō facit ip̄m esse aliā speciē a seip̄o absolute capto. ⁊ sic cū sol⁹ re
spectus superadditus superficiei faciat superficiē esse locū videlicet respe
ctus cōtinētie. sequit̄ ꝙ locus nō est species quātitatis a superficie distin
cta. Ad scd̄m dicit̄ ꝙ illa cōsequentia non valet. q̄a arguit̄ a non distributo
ad distributū ex parte p̄dicati cōuertentis qd̄ distribuit̄. ⁊ in cōuersa non

distribuebat̄. Dicit̄ secūdo ꝙ locus est a re quā mensurat realiter distinct⁹
Probat̄ q̄a locus mensurat locatū. sed locus realiter distinguit̄ a locato.
igit̄. Dicit̄ tercio ꝙ tempus est quātitas cōtinua a tribus p̄dictis realiter
distincta. Prima pars patet p̱ philosophuꝫ in textu. Secunda pars p̱a
tet. q̄a tempus est quātitas successiua. quā impossibile est habere plures
partes simul. Sed tres p̄dicte sunt quātitates p̱manētes. que possunt ha
bere oīes suas partes simul. Sed cōtra hoc obijcit̄ ꝙ scd̄m philosophū
q̄nto methaphisice tempus est quantū per accidēs. scilicet p̱ motū. ⁊ mo
tus p̱ magnitudinē. ergo tēpus nō est species quātitatis cōtinue. Ad istd̄
dicit̄ p̄mo ꝙ sicut nō sequit̄. homo est animal p̱ aliud. ergo nō est formalit̄
animal. sic nō sequit̄. tempus est quātū p̱ aliud. ergo temp⁹ nō est forma
liter quantū. Dicit̄ vltra ꝙ tempus esse quātū p̱ accidēs potest duplicit̄ i
telligi. Uno modo effectiue sic ꝙ efficiat̄ quantū ab alio. ⁊ sic debet intelli
gi p̱positio philosophi. Alio modo formalit̄ ⁊ inhesiue sic ꝙ sibi insit q̄n
titas vt accidēs subiecto, a qua dicit̄ denomiatiue quātū. ⁊ isto modo nō
intelligit philosophus. Dicit̄ quarto p̱ nūc ꝙ tempus distinguit̄ realit̄
a re quā mensurat scilicet a motu. Probat̄ simili ratiōe qua p̱batū est ora
tionē distingui a re quā mēsurat. ¶ Circa hūc textū restant duo parua du
bia. Primū vtrū multū ⁊ paucū. magnū ⁊ paruū. longū ⁊ breue. latum et
strictū. p̱fundū ⁊ nō p̱fundū sint quantitates. Ad qd̄ respōdet cōmenta
tor q̄nto methaphisice dicēs ꝙ ista duplicit̄ accipiunt̄. Uno modo s̄m
ꝙ sunt multitidinis aut magnitudinis dispositiōes essentiales. ⁊ isto mo
do sunt passiones ⁊ accidētia quātitatis Alio modo accipiunt̄ scd̄m ꝙ
vnū dicit̄ in respectu alterius. ⁊ isto modo videt̄ collocari in p̄dicamento
relatiōis. Relatio em̄ accidit quātitati. ⁊ sic de alijs p̄dicamētis. Alit̄ solet
respōderi ꝙ ista possunt duplicit̄ accipi. Uno modo p̱ fundamētis exces
sus. ⁊ sic sunt quātitates. Alio modo p̱ ip̄is excessibus. ⁊ sic sunt relatiōes
Scd̄m dubiū. vtrū hec cōsequētia sit bona. hoc est magnū ad hoc. ⁊ par
uū ad illud ergo est magnū ⁊ paruū. Dicit̄ ꝙ sic. q̄a ibi arguit̄ equalenter
per locū a parte in modo ad suū totū. Iste em̄ determinatiōes ad hoc ⁊ illd̄
nō diminuūt de ratiōe magni ⁊ parui. ¶ Sed si argueret̄ sic. hoc ē magnū
ad hoc ⁊ paruū ad illud. ergo est magnū ⁊ nō magnū. paruū ⁊ non paruū
Cōsequētia nō valeret. sed fieret fallacia ignorātie elenci. Istd̄ aūt alias est
declaratū capitulo de specie in secūda difficultate Cetera dubia q̄ possunt
moueri circa species ⁊ proprietates quantitatis sunt terminata in sumu
lis.

hoc est magnū ad hoc et paruū
ad illud. g° ē magnū et paruū.

Cõclusio responsalis Philosophꝰ cõuenienter assignat in textu diuisiones. species ꝛ ꝓprietates quãtitatis. Hec cõclusio patet ex dictis.

Ad ratiões ante oppositũ. Ad primã dicit̃ negãdo antecedẽs. Et ad pmã ꝓbationẽ. ꝙ q̃uis cõtinuũ possit diuidi in partes. qua diuisione facta sint a seinuicem distincte. tamẽ ex hoc nõ sequit̃ ꝙ cõtinuũ fiat discretũ. Ad hoc ꝙ aliq̃d fiat discretũ oportet ꝙ habeat partes nõ possibiles vniri alicui aut vnit̃cio. Ad scd̃a3 ꝓbationẽ dicit̃ ꝙ hic cõmentatoꝛ glosat seipm dicẽs ꝙ discretũ est diuisibile ĩ vnitates indiuisibiles. ꝛ cõtinuũ est diuisibile in vnitates diuisibiles. Ad cõfirmationẽ dicit̃ ꝙ cõtinuũ ꝛ discretũ possunt accipi dupliciẗ. Vno modo formaliẗ. ꝛ sic important respectus. nec sunt species quantitatis. Alio modo fundamentaliter. ꝛ sic sunt species quantitatis.

Ad scd̃am rationẽ quo ad primã partẽ patuit q̃d sit dicendũ in fine difficultatis. Sed quo ad scd̃am dicitur ꝙ per illã diuisionẽ diuidit̃ quantũ. ꝛ nõ quãtitas. q̃d bene pdicat̃ de illis Et licet philosophus videat̃ ponere istud abstractũ quantitas. tamẽ dicitur ꝙ debet accipi pro suo concreto quod est quantum.

Ad terciaz dicit̃. Neget̃ tale antecedens. Ad pmã ꝓbationẽ pme partis dictũ est supra. Ad scd̃am ꝓbationẽ dr̃ ꝙ maioꝛ forte est vera de quãtitate pmanẽte. sed nõ de successiua. Vel aliter dicat̃ ꝙ sicut dictũ est ꝙ orationis tres sunt mensure ꝛc̃. Ad terciã ꝓbationẽ dicit̃ negando antecedens ꝗa si querat̃. quanta est hec oratio ꝑ se vere potest respõderi ꝙ est longa vel breuis. Ad pmã secũde partis ꝙ exẽplificat de numero. Ad scd̃am dicit̃ negãdo minorẽ. Est eñ ens vnũ ꝑ ꝓpriã suã differentiã sicut alia accidentia. ꝛ licet materialiter sit aliquius vnitatum. tamẽ formaliter est ens per se vnũ. Ad terciã ꝓbationem dicit̃ ꝙ licet vnitas nõ sit ꝑ se ꝛ formaliẗ quantitas. tamẽ est quantitas reductiue. Ad quartam dicitur negando antecedens.

Ad quartã rationẽ negat̃ antecedens. Et ad ꝓbationẽ dicit̃ negando cõsequẽtiã. Ad ꝓbationẽ cõsequentie dicit̃ ꝙ est longa vna longitudine tm̃ illa substãtia. nec est incõueniens

vt dictũ est aliquã speciẽ vt materialiter accipit̃ esse partẽ materialem alterius speciei.

Ad q̃ntã patuit quid sit dicendu3.

Ad sextã dicit̃ scd̃m cõmentatorẽ ꝙ nõ est cõsuetudo vt motus mẽsuret̃ per suã partẽ. sed per spaciu3 ꝛ per suũ tempus. ideo philosophus nõ nomiauit ipm hic. ꝗa solum intendit species famosas quantitatis.

Ad septimã dicit̃ negãdo cõsequẽtiã. ꝗa susceptio magis ꝛ minus fit per gradus intẽsionis. ꝛ maius ꝛ minus sint per partes extensionis.

Ad octauã dicit̃ ꝙ illa relatiua disiunctiue sumpta circũloquit̃ passiones quantitatis.

Ad aliq̃d vo talia dicuntur. ꝛ cetera.

Istud est quartũ capitulũ secũdi tractatus huius libri. in quo philosophus determinat de tercio pdicamẽto. scilicet de relatiõe que nominat̃ ꝑ hoc cõplexũ ad aliq̃d Et diuidit̃ in duas partes. In pma detminat de relatione diffinitiue ꝛ de ꝓprietatibus relatiõis. Et diuidit̃ in duas particulas. In pma ponit diffinitionem relatiõis datã a platone. que est hec. Ad aliq̃d vo talia dicunt̃ quecũq3 hoc ipm q̃d sunt alioꝝ dicunt̃ vel quomodolibet aliter ad aliud. ꝛ debet sic exponi. talia id est illa dicunt̃ ad aliquid quecũq3 hoc ipm ꝙ sunt. id est scd̃m suũ esse dicunt̃ alioꝝ. id est referunt̃ ad aliud sub habitudine genitiui casus vel quomodolibet aliẗ ad aliũ. id ẽ sub habitudine alterius alicuius casus. exemplũ de his que dicũt̃ ad aliud sub habitudine genitiui casus. vt duplũ dicit̃ dimidij duplũ. ꝛ similiẗ disciplina habitus ꝛ dispositio dicũt̃ alicuius. Nam disciplina dicit̃ disciplinati disciplina. Exemplũ de his que dicunt̃ sub habitudine alterꝰ casus. vt mons dicit̃ magnꝰ ad aliũ montẽ. ꝛ simile dicit̃ alicui simile. Et ꝗa dedit exemplũ de positiõe. ideo enumerat quasdã positiões dicẽs ꝙ accubitus. statio ꝛ sessio sunt positiones. sed sedere. stare ꝛ iacere nõ sunt posi

tiones. licet dicant̄ denoiatiue a positiōibus. In secunda particula po
nit duas cōmunitates ⁊ duas ꝓprietates relatiōis. Prima communitas.
Relatio habet ꝯtrariū. ꝓbat̄ q̄a vt' ⁊ viciū sūt relatiões ⁊ tñ ꝯtrariant̄. igr̄
relatio habet contrariū. Nec aūt cōmunitas nō cōuenit oībus relationi
bus. qḋ patet. q̄a duplū ⁊ simplex. id est dimidiū que sunt relatiua nō ha
bent cōtrariū nec similia. Secūda cōmunitas. Relatio suscipit magis et
minus. ꝓbat q̄a simile ⁊ inequale sunt relatiua ⁊ tamē suscipiūt magis et
minus. Nec aūt cōmunitas nō cōuenit oībus relatiuis. sicut nec prima.
patet de duplo ⁊ dimidio. Nihil em̄ dicit̄ magis aut min' duplū q̄z aliḋ.
Prima ꝓprietas. Oīa relatiua dicunt̄ ad cōuertentiā. Probat inductiue
q̄a seruus dicit̄ dn̄i seruus. ⁊ dn̄s serui dn̄s. duplū dimidij duplū. ⁊ dimi
diū dupli dimidiū. ⁊ maius minore maius. ⁊ minus maiore minus. ⁊ sic
de alijs. igit̄. Et subdit ꝙ nō oīa relatiua dicunt̄ ad cōuertentiā scd̄m ha
bitudinē eiusdem casus. patet. q̄a disciplina dicit̄ disciplinati disciplina. ⁊
sic refert̄ sub habitudine genitiui casus. Sed disciplinatū dicit̄ disciplina
disciplinatū. ⁊ refertur sub habitudine ablatiui casus. Et simile est de sen
su ⁊ sensato. Nam sensus dicitur sensati sensus. sed sensatū dicitur sensu sen
satum. ¶ Cōtra hanc ꝓprietatē ponit vnū impedimentū dicēs. ꝙ oīa
relatiua dicuntur ad cōuertētiā si fiat cōueniēs assignatio correlatiui. sed
si nō fiat ꝯueniēs assignatio tūc nō dicūt̄ ad ꝯuertētiā. vt si ala assignet̄ aui
tāq̄z suo correlatiuo assignatio ē cōueniēs nec dr̄ ad ꝯuertētiā. q̄a nō oīs
ala est auis ala. cū sint multe ale que nō sunt auiū. sicut muscarū ⁊ quorū
dā aliorū. Et subdit ꝙ illud impedimentum potest cōtingere ꝓpter duo.
Primū est quando correlatiuo nō est nomē impositū. sed ad euitandum
istud ponit philosophus tale documentū. Quādocūq̄z correlatiuo alicu
ius relatiui nō est nomē impositū tunc necesse est fingere nomē scd̄m no
men relatiui. vt remus refertur ad aliqḋ ⁊ hoc nō potest ad nauem. cum
sint multi naues quarum nō sunt remi. oportet igitur fingere nomen pu
ta remitum. ⁊ tunc remus diceretur rei remite remus. ⁊ remitum dicitur
remo remitum. ⁊ est conueniens assignatio. Similiter caput dicitur rela
tiue ad aliqḋ. sed hoc nō est ad animal. q̄a multa sunt animalia capita non
habentia. Si ergo fingetur correlatiuū scd̄z nomen relatiui vi𝔷 capitatum
capiti. ⁊ illud diceretur ad conuertentiam. ⁊ subdit ꝙ oportet fingere no
mina illorum correlatiuorū scd̄m nomina suorum relatiuorū. vt ab ala
alatum. ⁊ a remo remitum. ⁊ a capite capitatum. Secundū propter quod
potest contingere illud impedimentū est ex hoc ꝙ q̄uis relatiuo ⁊ cor
relatiuo sint nomina imposita. tamen relatiuū non assignatur ad suum

ie comunita / s relacionis
e pro / tates.
n oīa relatiua / icant̄ ad ꝯuertē / ciā

proprium correlatiuū sed ad aliquod accidens sui correlatiui. sicut si ser
uus nō assignetur dn̄i seruus. sed hominis vel bipedis aut alicuius alte
rius tunc non erit conueniens assignatio. nec diceretur ad conuertentiam.
¶ Ad cognoscendum autem correlatiuū alicuius relatiui ponitur vnum
documentum quod continet duas conditionales. Quarū prima est hec
Si aliquod relatiuū assignetur alicui oportet videre an circūscriptis om
nibus accidentibus relatiui ⁊ relicto solo correlatiuo adhuc tale relatiuū
referatur ad ipsum. ⁊ si sic tunc erit conueniens assignatio. vt si seruus ad
dominū dicatur omnibus circumscriptis que sunt accidentia domino.
vt esse hominē esse bipedem ⁊ esse scientie susceptibilem. ⁊ relicto hoc solo
qḋ est dominus adhuc seruus refertur ad dominū. Semper enim seruus
dicitur domini seruus. ⁊ ideo seruus conuenienter assignatur ad dominū
Secunda conditionalis. Si relatiuū assignetur alicui ⁊ circūscriptis om
nibus alijs ⁊ relicto illo solo nō plus sic referatur ad ipsum tunc non est
conueniens assignatio. sicut si seruus assignetur ad hominē ⁊ ab homi
ne circūscribatur esse dominū. tunc seruus non plus refertur ad hominem
ideo non conuenienter assignatur. Similiter si ala assignetur ad auem et
ab aue circumscribatur esse alatum tunc ala non plus refertur ad auem. ⁊
sic non est conueniens assigatio.

Ex predictis infert ꝙ omnia rela
tiua dicuntur ad conuertentiam si fiat conueniens assignatio relatiui. ⁊ si
correlatiuo sit nomen impositū facile erit conuenienter assignare. Si vo
nō sit nomē ipositū tūc necesse erit fingere nomē correlatiui a noie relatiui

Secūda ꝓprietas. Relatiua sunt
simul natura. Probatur. quia duplum ⁊ dimidium sunt simul natura. et
etiam dn̄s ⁊ seruus. quia si duplum est dimidium est. ⁊ econtra. ⁊ si seruus
est dn̄s est ⁊ econtra. Ipsa etiam perempta se perimunt. quia si nō est du
plum non est dimidiū. nec econtra. ⁊ sic est de omibus alijs relatiuis. igit̄
omnia relatiua sunt simul natura. ¶ Sed contra hanc proprietatem obij
citur dupliciter. Primo quia scibile ⁊ scientia sunt relatiua ⁊ tamen nō sunt
simul natura. igitur. Minorē probat. quia scibile est prius scientia. quod
patet tribus rationibus. Prima ratio est. quia in pluribus res existunt
anteq̄z de ipsis accipiamus scientiam. ymmo in paucis vel in nullis vide
mus scientiam esse simul cum re scibili.

q̄n̄o debet / noīa correl / uū alicui(us) re / latiuj.

Secūda ratio. destructo scibili destruit̄ sciētia. sed destructa scientia non destruit̄ scibile ergo scibile est prius scientia. Antecedēs patet. qa si scibile nō sit. nō est scientia. si tamē nō est sciētia nō oportet scibile nō esse. cum quadratura circuli sit quoddā scibile cuius tamē sciētia nōdū est inuēta. Tercia ratio. destructo animali destruit̄ sciētia. qa om̄is sciētia est subiectiue in aīa que est pars animalis. ꝛ tamē destructo animali possunt esse plura scibilia. ergo scibile est prius scientia. ¶ Secūdo obijcit̄ q̄ sensus ꝛ sensibile sunt relatiua. ꝛ tamē nō sunt simul natura. igit̄ nō om̄ia relatiua sunt simul natura. Minorē ꝓbat duabus ratiōibus. Prima. destructo sensibili destruit̄ sensus. sed destructo sensu nō destruit̄ sensibile. ergo sensibile est prius q̄ȝ sensus. Prima pars antecedentis patet. qa destructo corpe destruitur sensibile. eo q̄ om̄e corpus est sensibile sed sensus circa corp⁹ est. ꝛ in corpe est. ergo destructo sensibili destruit̄ sensus. Secūda pars antecedētis patet. qa destructo animali destruit̄ sensus. sed destructo animali nō destruit̄ om̄e sensibile. qa potest remanere corpus calidū. dulce ꝛ amarū. ergo destructo sensu nō destruit̄ sensibile. Secūda ratio. sensus fit simul cū sensato. sed sensibile est prius q̄ȝ sensatū. igit̄ sensibile est pri⁹ q̄ȝ sensus Maior patet. qa quādo fit animal fit sensus. Minorem ꝓbat. qa ignis ꝛ aqua ꝛ alia ex q̄bus cōstat animal prius sunt q̄ȝ animal. Has aūt obiectiones nō soluit philosophus in textu. sed possunt solui dicendo q̄ p̄dicta ꝓprietas est itelligēda de relatiuis p̄mi modi ꝛ secūdi modi que sunt mutua. ꝛ nō de relatiuis tercij modi. cuiusmodi sunt ista de q̄bus obijcitur. Sunt aūt relatiua p̄mi modi illa que referunt̄ ad inuicē modo numeri vt duplū ꝛ dimidiū. Sed relatiua secundi modi sunt illa que referunt̄ modo potentie. vt pater ꝛ filius. Et relatiua tercij modi sunt illa que referunt̄ modo mensure. vt scientia ꝛ scibile sensus ꝛ sensibile. ¶ In secūda parte hui⁹ capituli que incipit ibi. Habet autem aliā dubitationē. philosoph⁹ mouet ꝛ soluit vnā questionē que est hec. Utrū aliqua substātia dicat̄ ad aliquid vel nō. Et p̄mo ꝓbat q̄ p̄me substātie nec scd̄m se totas nec scd̄m suas partes dicūt̄ ad aliqd. qa aliqs homo nō dicit̄ alicuius hoīs aliqs homo. nec aliqs bos dicit̄ alicuius bouis aliqs bos. Similit̄ aliqua man⁹ nō dicit̄ alicui⁹ aliq̄ man⁹. sed alicui⁹ man⁹. nec qddā caput dicit̄ alicuius qddā caput. ȝ alicui⁹ caput. Scd̄o ꝓbat. qa secūde substātie nō dicūt̄ ad aliqd. qa homo nō dicit̄ alicuius homo. nec bos alicuius bos. nec lignū alicuius lignū. sed alicuius possessio. Secundo aliqs dubitaret q̄ partes secundarū sustantiarū sint ad aliqd. qa caput dicit̄ alicuius caput. ꝛ manus ꝛ sic de alijs partibus secundarū substātiarū. ergo partes secūdarū substantiarū vident̄ dici ad aliqd. Predictā questionē soluit philosoph⁹ cōditionalit̄ dicēs q̄ si diffinitio ad aliqd superius data sit sufficiens aut modo difficile aut etiā impossibile est saluare q̄ nulla substantia dicatur ad aliqd. Si aūt nō sit sufficiens detur ista ad aliqd sunt q̄bus hoc ipm esse est ad aliud quodāmodo se habere tūc facile erit soluere p̄dictā obiectionem. Hec aūt diffinitio differt a p̄ma. qa illa diffinitio cōuenit oīb⁹ relatiuis siue sint relatiua quoꝝ totū esse est ad aliud siue nō. Hoc aūt solū cōuenit relatiuis quoꝝ totū esse est ad aliud. ¶ Ex hac difficultate infert philosophus vnū corollariū qd̄ cōmunit̄ ponit̄ ꝓ vna ꝓprietate. ꝛ est istud. Si qs diffinite nouerit vnū relatiuoꝝ diffinire noscet ꝛ reliquū. patet. qa si qs nouerit qd sit dimidiū statim noscet qd sit duplum. Et si nouerit qd sit maius statim noscet qd sit minus. Ex his soluit p̄dictā questionē ꝛ intēdit talē cōclusionē. Partes secūdaꝝ substātiaꝝ nō sunt ad aliqd. patet. qa aliqs potest diffinite cognoscere partes secūdarū substātiaꝝ ꝛ nō cognoscere eas quarū sunt partes. qa q̄uis diffinite nouerit qd sit man⁹ vel caput nō oportet cognoscere cuius est caput vel manus. ꝛ sic nō sunt ad aliquid. ꝛ ꝑ cōsequēs verū est dicere q̄ nulla substātia est ad aliqd. Finaliter se excusat de dictis in hoc capitulo ꝛ assignat rationē ꝓpter quā in illo capitulo ꝓcessit dubitatiue plus q̄ȝ in alijs dicēs q̄ fortasse est difficile declarare aliqd cōfident̄ de huiusmodi rebus nisi sepe ꝑtractata sint. ideo dubitare de singulis nō erit inutile de singulis scilicet dubitationibus per rationes probabiles ad vtrāq̄ȝ partem.

Circa hūc textū querit̄ vtrū ad aliqd sit vnū generalissimū cuius diffinitio ꝛ ꝓprietates sint cōuenienter assignate in textu.

Et arguit̄ p̄mo cōtra p̄mā partem

qa ad aliqd nō est generalissimū. ergo nō est vnū genus. Antecedēs ꝓbat̄ quadrupliciter. qa nullū genus generalissimū dicit̄ tam de ente reali q̄ȝ de ente rationis. Sed ad aliqd dicit̄ tam de ente reali q̄ȝ de ente rationis. Equaliter eñ secūde intentiones sunt ad aliqd sicut entia realia. igit̄. Secūdo qa nullū generalissimū cōtinet sub se trāscēdentia. Sed ad aliqd continet sub se transcendentia. videlicet ydemptitatē ꝛ diuersitatē. igit̄. Tercio. qa nullū generalissimū est cōmune omnibus predicamētis. sed ad aliqd est cōmune.

omnibus predicamētis cū possit fundari in quolibet p̄dicamento. igit̄. Quarto. q͡a ad aliqd in cōmuni habet correlatiuū ad qd̄ refert̄ ꝛ nō seipm̄ q͡a est relatiuū reale. ꝛ eiusdē ad seipm̄ nō est relatio realis. nec aliqd̄ superius aut inferius aliqd̄ equale. vel etiā illud equale est generalissimuꝫ sicut ipm̄. vel nō est generalissimū. Si p̄mū tūc in genere relatiōis erūt duo generalissima. ꝛ ꝑ cōsequēs erūt plura generalissima q̄ʒ decē. Nec est dicēdū scd̄m. q͡a nō est maior ratio quare ad aliqd̄ sit generalissimū q̄ʒ suū correlatiuū cum sint eque communia.

Scd̄o sic. Cuiuslibet generis sunt

tm̄ due species p̄me. sed relatiōis vel ad aliqd nō sunt tm̄ due species p̄me ergo ad aliqd nō ē vnū generalissimū. minor ꝓbat̄. q͡a si sic tūc sint ille due species a ꝛ b. oportebit ꝙ referāt ad aliqd. ꝛ tūc q̄rit̄ vtrū a referat̄ ad e ꝛ b referat̄ ad e. ꝛ sic erūt relatiua eq̄parātie. ꝛ ꝑ ꝯsequēs oīa relatiua sub eis cōtēta essent eq̄parātie. Et si sint relatiua suppositiōis oportebit ꝙ sint in aliq̄ generalissimo. Vel querit̄ vtrū a referat̄ ad b. aut ecōuerso. ꝛ sic omēs species eoꝝ referūt̄ ad seinuicē. q͡a scd̄m philosophū quarto topicoꝝ. si genꝰ ad genus ꝛ species ad speciē. ꝛ si ꝓpositū in ꝓposito tūc oppositū est in opposito. sic ꝙ ad relatiue oppositū antecedentis. sequit̄ relatiue oppositūꝫ cōsequentis. Si aūt a ꝛ b referant̄ ad seinuicē mutuo. ꝛ etiā omīa inferiora eoꝝ tunc opposita relatiua erunt disquiparantie. ꝛ per cōsequens relatiua equiparantie nō erūt in hoc genere. Aut querit̄ vtrū a referat̄ ad aliud q̄ʒ ad b. vt puta ad c. ꝛ ad aliud q̄ʒ ad a vt puta ad d tunc ista quattuor erunt simul natura. ꝛ nullū prius aut posterius alio. ꝛ ꝑcōsequēs erunt quatuor species eque prime eiusdem generis.

Tercio sic arguit̄. Species huius

p̄dicamēti nō sunt distincte a speciebus alioꝝ p̄dicamentoꝝ. ergo nō est vnū generalissimū ab alijs distinctū. Antecedens ꝓbat̄ p̄mo. q͡a statio ꝛ sessio sunt species positiōis ꝛ species ad aliqd. Scd̄o q͡a sciētia est species ad aliqd ꝛ etiā species qualitatis. Tercio ꝙ materia ꝛ forma sunt substātie ꝛ tamē dicūt̄ ad aliqd vt patet scd̄o phisicoꝝ. Quarto q͡a omīs res potest intelligi in habitudine ad aliqd. ergo omīs res est ad aliqd. ꝛ percōsequens ad aliqd nō distinguit̄ a rebus alioꝝ generū.

Quarto arguit̄ si diffinitio relationis esset sufficienter posita sequeret̄ ꝙ omīs res esset ad aliqd. cōsequēs habet philosophus pro incōuenienti quarto methaphisice. igit̄. cōsequētia patet de p̄ma. q͡a omīa possunt referri ad aliud sub habitudine genitiui casus. Sed de secūda patet. q͡a totū essentiale cuiuslibet rei create est ab alio. ergo saltem quelibet res creata est ad aliud.

Quinto sic. Illa que se habēt scd̄ꝫ

prius ꝛ posterius nō sunt simul natura. sed aliqua relatiua se habēt scd̄m prius ꝛ posterius. vt patet de patre ꝛ filio ergo nō omīa sunt simul natura. Et cōfirmat̄. q͡a genus ꝛ species sunt relatiua ꝛ tamē genus est priꝰ natura specie. cū ab ipa ad speciē nō cōuertit̄ essendi cōsequētia. igit̄ aliqua relatiua nō sunt simul natura.

In oppositūꝫ arguit̄ auctoritate

philosophi in p̄cedenti. ¶ Pro solutione questionis ꝛ declaratione textꝰ precedentis mouentur alique difficultates.

Prima difficultas Utrū ad aliqd

sit vnū generalissimū in textu sufficienter diffinitū. ¶ Pro cuius solutione supponit̄ p̄mo ꝙ generalissimū huius p̄dicamēti potest significari tribꝰ noībus. videlicet ad aliqd. relatiuū ꝛ relatio que diuersimode ipm̄ significāt. q͡a ad aliqd significat relationē in habitudine ad suū t̄minū. id ē fm̄ ꝙ est habitudo ad aliquē terminū. ꝛ q͡a illud est entitas relatiōis ꝓpria conuenient̄ significat̄ ꝑ illud nomē ad aliqd. Sed relatiuū significat ipm̄ i habitudine ad ipm̄ s̄biectū. Relatio v̄o. videt̄ significare ipm̄ absolute sine vtraq̄ʒ habitudine. ¶ Ex quo infert̄ p̄mo ab aliq̄bus ꝙ ꝑ hoc nomē relatio nō significat̄ cōuenient̄ generalissimū huius p̄dicamenti. tum q͡a ꝑ illud nomē debet significari generalissimū huiꝰ p̄dicamēti ꝑ qd̄ potest esse p̄ncipiū denominādi ad aliqd in habitudine ad aliud seu referēdi ad aliud. Sed hoc nō est ꝑ istud nomē relatio. q͡a omē nomē significās aliquā rem prout est ab alijs distincta debet eā significare scd̄m illud esse scd̄m quod distinguit̄ ab alijs rebus. sed esse relationis ꝑ qd̄ distinguit̄ ab alijs est esse ad aliud. ergo nomē significās eā debet eā significare scd̄m habitudinē ad aliud. sed hoc nomen relatio nō est huiusmodi. Scd̄o infert̄ ꝙ generalissimū huius p̄dicamenti cōuenient̄ significat̄ ꝑ hoc nomē relatiuū patet q͡a hoc nomen relatiuū potest esse principium denominandi ad aliqd in habitudine ad aliud. Dicitur enim relatiuum relatiui relatiuum.

¶ Sed contra istud corollarium obijcitur dupliciter. Primo. nullum nomen significans aggregatum per accidens conueniens significat generalissimum alicuius predicamenti. Sed hoc nomen relatiuum significat aggregatum per accidens. igitur per ipsum non significatur conueniens generalissimum huius predicamenti. Maior patet. quia generalissimum huius predicamenti est ens per se vnum. Minor probatur quia respectiuum est nomen concretum. sed concretum habet semper duplex significatum subiecti videlicet et accidentis. Videtur enim dicere philosophus secundo topicorum quod album non est in genere. propter suum duplex significare. Secundo sic. per illud nomen significatur conueniens generalissimum huius predicamenti secundum quod potest formari propositio negatiua immediata. negans ipsum de aliquo genere generalissimo. sed hoc est per hoc nomen relatio. non autem per hoc nomen relatiuum. igitur hic potest dici quod generalissimum huius predicamenti quia potest diuersimode concipi potest etiam diuersis nominibus conuenienter significari. et sic conuenienter significatur per hoc nomen relatiuum et per hoc nomen relatio. et licet secundum hoc nomen relatio non conueniat sibi esse principium denominandi ad aliquid ad aliud nec secundum hoc nomen relatiuum possit vere negari de alio genere generalissimo. tamen hoc non impedit quin possit illis nominibus designari. patet in simili de qualitate. qualitati enim conuenit denominare aliquid quale. et tamen hoc non est secundum hoc nomen qualitas. ergo qualitas non significat conueniens generalissimum qualitatis. Consequentia illa non valet. prima enim distinctio predicamentorum non est per modum predicandi de prima substantia. sed est per modos essendi qui conueniunt rebus siue significentur abstractiue siue concretiue. Ad primum istorum dicitur quod relatiuum quando ponitur significare generalissimum huius predicamenti debet accipi precise pro formali significato concretiue designato. et vt sic non est aggregatum. Ad secundum dicitur quod non oportet quod secundum quodlibet nomen significans aliquod generalissimum possit vere negari ipsum generalissimum de alijs predicamentis. sed sufficit quod secundum nomen abstractum vel mediante nomine abstracto possit vere negari. ea enim que attribuuntur predicamentis non attribuuntur eis secundum quod significantur per abstracta precise. vel per concreta precise. sed secundum quod significantur per vnum vel per aliud. ¶ Secundo supponitur quod sicut qualitati in genere generalissimo conuenit denominare aliquid quale. sic relationi in genere generalissimo conuenit denominare aliquid in habitudine ad aliud. patet primo. quia omne accidens inexistens alicui subiecto denominat ipsum tot denominationibus quot includit predicata quidditatiua. sed aliquod relatiuum. puta pater inexistit alicui subiecto. ergo denominat ipsum secundum hoc predicatum relatiuum quod conuenienter dicitur de eo. Maior patet. quia si albedo insit alicui illud dicitur album coloratum et quale. ymmo quod plus est dicitur ens tale denominatiue ab ente. Secundo patet quia quod conuenit aliquibus pluribus eis conuenit per aliquam rationem communem cui primo conuenit. sed denominare aliquid in habitudine ad aliud conuenit omnibus speciebus relatiuorum. ergo eis conuenit per suam rationem communem que est relatiuum. et per consequens relatiuum primo denominat rem in habitudine ad aliud. Tercio qualis est ordo in essendo talis est ordo in denominando. sed genus generalissimum prius est quam sua inferiora. cum sit eis prius natura. igitur etiam primo denominat in habitudine ad aliud. Sed quid sit illud aliud in cuius habitudine denominat relatiuum in communi dicitur primo quod illud aliud est quoddam commune quod dicitur de omnibus terminis terminantibus relationes. et sic cum relatio possit terminare relationem et etiam ens absolutum sequitur quod terminus relationis in communi est aliquid commune ad ens absolutum et respectiuum. Dicitur secundo quod relatio in communi non refertur similiter. nec species eius. sed sunt principia referendi. hoc est enim proprium relationi quod sit principium referendi. id est denominandi respectiue subiectum in quo est in ordine ad aliud scilicet ad terminum. Dicitur tercio quod relatio in communi non habet relationem sibi oppositam. nec etiam relatiuum in communi habet correlatiuum sibi oppositum ad quod referatur. patet. quia relatio in communi continet sub se omnem relationem. et relatiuum omne correlatiuum. Dicitur quarto quod relatio in communi est principium referendi idem ad seipsum scilicet relatiuum ad relatiuum. et sic non sunt duo genera sed vnum. ¶ Sed contra hoc obijcitur quia nulla relatio realis est principium referendi idem ad seipsum. sed relatio in communi est relatio realis cum sit vnum decem predicamentorum. igitur non est principium referendi idem ad seipsum. Ad hoc dicitur quod duplex est relatio realis. quedam est singularis et indiuidua. sicut est hec paternitas vel hec filiatio. et talis non est principium referendi idem ad seipsum. Alia est generica aut speciuoca cuiusmodi est relatio in communi. et talis bene est principium referendi idem genere aut specie ad seipsum. Et ex hoc patet solutio duarum rationum que fiebant ante oppositum. Ad probandum quod relatio non sit vnum genus generalissimum. relatiuum enim non refertur ad relatiuum ab ipso distinctum genere. nec etiam duo primo concreta immediate contenta sub relatiuo referuntur ad se inuicem aut ad alia duo distincta specie. Et si arguatur ergo erunt relatiua equiparantie. Dicitur ad hoc quod relatiuum equiparantie dupliciter accipitur. Vno modo generaliter pro omni relatiuo nominato eodem nomine sicut suum correlatiuum siue summatur ab eadem forma speciuoca siue non. Et hoc modo illa duo prima concreta. ymmo etiam omnia relatiua secundum nomen relatiui sunt relatiua equiparantie. Alio modo accipitur specialiter pro ratione que est ratio referendi aliquid ad aliud et econtra secundum eandem rationem et hoc modo illa non sunt relatiua equiparantie. ¶ Tercio supponitur quod relatiuum secundum aliquos diffinitur per suum correlatiuum. quod probatur primo sic. quia per illud diffinitur relatiuum ad quod terminatur. sed relatiuum terminatur ad correlatiuum igitur diffinitur per correlatiuum. Maior patet. quia idem est ad quod dicitur relatiuum et quod terminat relationem et per quod diffinitur relatio. Minor probatur quia correlatiuum ad illud terminatur ad quod re-

fert. ⁊ ad illō refert̄ ad qō diceret̄ circūscp̄to om̄i alio. ꝫ illō ē correlatiuū. et nō aliqd absolutū. ǵ relatiuū t̄minat̄ ad correlatiuū ⁊ nō ad absolutū. ⁊ ꝑ ꝯseq̄ns diffinit̄ ꝑ ip̄m. Scd̄o sic ꝑ illō ꝯuenient̄ diffinit̄ aliqd ꝑ qō explicat̄ ei⁹ natura ⁊ q̄ditas. ꝫ natura ⁊ q̄ditas relatiui explicat̄ ꝑ correlatiuū. igit̄. Tercio sic ꝑm purphiriū relatiua diffiniūt̄ ꝑ seiuicē necesse ē ī vtrorūqꝫ ratiōib⁹ vtrisqꝫ vti. ǵ relatiuū diffinit̄ ꝑ correlatiuū. Alit̄ tn̄ dr̄ ꝙ nl̄lū relatiuū ꝯuenient̄ diffinit̄ ꝑ suū correlatiuū. patet. q̄a al's idē diffiniret̄ ꝑ seip̄m. nā si pat̄ diffiniat̄ ꝑ filiū tūc si loco filij ponat̄ sua diffinitio. ī diffinitiōe patr̄ ponet̄ pat̄. Scd̄o sic. oīs pars diffinitiōis debet esse prior diffinito. ꝫ correlatiuū nō ē p̄us relatiuo cū sit simul natura cū eo. igr̄ nō potest esse pars diffinitiōis relatiui. Dicit̄ vlteri⁹ ꝙ relatiuū cōuenient̄ diffinit̄ ꝑ fundamētū sui correlatiui. patet. q̄a ꝑ illō ꝯuenient̄ diffinit̄ relatiuū ad qō t̄minat̄ relatio. Sed relatio terminatur ad fundamentum correlatiui. igitur. Minor patet. quia circumscripto omni respectu ab albedine que est in socrate adhuc plato alb⁹ diceret̄ silis socrati. licet nō ecōtra. ⁊ tn̄ in socrate nō est aliqō respectiuū ꝙ possit t̄minare silitudinē platonis ad socratē. ǵ reliquit̄ ꝙ albedo socrat̄ t̄minat depēdētiā silitudinis platonis ad socratē. Ex quo sequit̄ ꝙ hec diffinitio patr̄ in q̄ dr̄. pat̄ est res habēs filiū nō valet. ꝫ debet sic diffiniri. pat̄ est aial qō ex semine suo genuit aliō aial sibi sil'e in esse. Pro solutiōe tn̄ p̄mi argumēti intelligēdū ē ꝙ triplices sunt relatiōes. Quedaꝫ est relatio q̄ fundat̄ in absoluto ⁊ t̄minat̄ ad absolutū. sicut silitudo q̄ ē int̄ duo alba. Alia ē q̄ fundat̄ in respectu ⁊ t̄minat̄ ad respectū. sicut distinctio q̄ ē int̄ duas silitudines. Tercia ē q̄ fundat̄ in absoluto ⁊ t̄minat̄ ad respectū. sicut distinctio albedinis a silitudine vel p̄oritate ei⁹. Quarta est q̄ fundat̄ in respectu ⁊ t̄minat̄ ad absolutū. Dicēdū est ǵ ꝙ nulla relatio t̄minat̄ ad suā correlationē. ꝫ ad fundamētū sue correlatiōis. ⁊ ꝑ illō habet diffiniri. ⁊ negat̄ ꝙ correlatiuū ad illō t̄minat̄ ad qō refert̄. Ad scd̄m dr̄ negādo minorē. Ad t̄ciū dicit̄ ꝙ dictū purphirij. ⁊ etiā illō corollariū in quo ph̄s dicit ꝙ si q̄s diffinite nouerit vnū correlatiuū ⁊c̄. debet ītelligi quo ad diffinitionē descp̄tiuā aut incōpletā. ¶ His supposit̄ dr̄ p̄mo ꝙ ad aliqd ē vnū gen⁹ generalissimū. pat̄ ꝑ diffinitionē generis generalissimi. patet etiā q̄a habet ꝓpriū modū essendi ⁊ ꝓpriū modū denominādi p̄mā substātis distinctū a modis alioꝝ p̄dicamentoꝝ. Qꝛ aūt sit vnū ꝓbatū est. Dicit̄ scd̄o ꝙ est in textu ꝑ scd̄am diffinitionē sufficient̄ diffinitū. illius autē diffinitionis declaratio visa est in sumulis.

Scd̄a difficultas Utrū om̄is relatio sit reponibilis in h̄ p̄dicamēto ad aliqd. Pro cui⁹ solutōe ponūt̄ octo

distinctōēs ⁊ vna differētia. Differētia ē. int̄ ista tria habitudo. respect⁹ ⁊ relatio. q̄a habitudo ē cōmunior respectu. nā int̄ aliq̄ ē habitudo int̄ q̄ nō ē respect⁹. vt patet int̄ superi⁹ ⁊ īferi⁹. Silr̄ respect⁹ ē ꝯmunior relatōe. q̄a respectus dr̄ de sex vltimis p̄dicamēt̄. relatio aūt nō dr̄ de illis saltē ꝓprie. Prima distinctio. duplicia sūt relatiua. q̄dā sūt relatiua ꝑm esse. alia sūt relatiua ꝑm dici. Relatiua ꝑm esse sūt q̄ ꝑm suū totū esse q̄ditatiuū ⁊ speciuocū sūt in p̄dicamēto relatōis. vt pat̄nitas ⁊ filiatio. Relatiua ꝑm dici sūt illa q̄ ꝑm se sūt absolta. ita ꝙ illō qō ip̄ortāt de suo p̄ncipali significato ē alioꝝ generꝝ. intelligit̄ tn̄ in habitudine ad aliō. man⁹ ⁊ caput ⁊ cetere ꝑtes p̄maꝝ sbāꝝ. Scd̄a distinctio. relatiuū ꝑm esse ē duplex. q̄ddā ē reale. aliō ē ratiōis. Relatiuū ratiōis ē qō ip̄ortat relationē fabricatā ab ītellectu. qō depēdet in esse ⁊ ꝯseruari ab intellectu. sicut gen⁹ ⁊ species. Relatiuū reale ē qō ip̄ortat relationē ex natura rei existētē in reb⁹. Et ad istud tres ꝯditiōes req̄rūt̄ vt visum ē in sumul̄. Tercia distinctio. Relatiuū reale ē duplex. q̄ddā ē aptitudinale siue fundamētale. aliud ē relatiuū reale actuale. Relatiuū reale aptitudinale est illud qō req̄rit t̄minū suū in aptitudine tm̄. sicut ē risibile ⁊ etiā assimilabile ⁊ istud necessario inest suo fundamēto nec distinguit̄ realit̄ ab eo. cū se habeat ad ip̄m sicut ꝓpria passio ad sb̄ctm̄. Relatiuū actuale ē qō req̄rit fundamētū ⁊ t̄minū ī actu. sicut ē sil'e. ⁊ istud ꝯtingent̄ inest suo fundamēto. ⁊ distinguit̄ realit̄ ab eo. Quarta distinctio. relatiuū actuale adhuc ē duplex q̄ddā ē qō ip̄ortat relationē intrinsec⁹ aduenietē. aliō ē qō ip̄ortat relationē extrīsec⁹ aduenietē. Relatio ītrinsec⁹ adueniēs ē illa q̄ necessario ponit̄ posit̄ fundamēto ⁊ t̄mino in q̄cūqꝫ distātia ponāt̄. sicut sūt relatōes hui⁹ p̄dicamēti. Relatio extrīsec⁹ adueniēs ē illa nō q̄ imediate ponit̄ posit̄ fundamēto ⁊ t̄mino. ꝫ ip̄is posit̄ adhuc req̄rit aliqd. videlicꝫ applicatio vnius ad alterū. sicut ē calefactio. posito em̄ igne ⁊ ꝯbustibili nō adhuc ponit̄ ꝯbustio. ꝫ p̄req̄rit̄ applicatio ꝯbustibilis ad ignē. Quinta distinctio. relationū q̄dā ē distincta realit̄ a suo fundamēto. sicut pat̄nitas in creaturis. Alia v̄o nō ē distincta. sicut creatio passiua. Sexta distinctio. relationū q̄dā ē trāscēdēs q̄ nō ē alicui⁹ p̄dicamēti. sicut sūt ordo. distinctio. idem. diuersum relatōes originis q̄ sūt in diuinis ⁊ etiā relatōes cōmunes q̄ sūt in diuinis. Alia ē p̄dicamētalis cuiusmodi sūt relatōes distincte a suo fundamēto. Dicūt em̄ aliq̄ ꝙ oīs relatio q̄ ē eadē realit̄ suo fundamēto ē ex se trāscēdēs ǵ ꝑ oppositū relatio distincta realit̄ a suo fundamēto ē p̄dicamētalis. Septima distinctio. duplr̄ aliq̄ dicunt̄ relatiua. Uno mō denoīatiue. ⁊ h̄ mō sbe qb⁹ insunt relatōes dicūt̄ relatiua vt socrates ⁊ plato qb⁹ insunt pat̄nitas ⁊ filiatio. Alia sūt relatiua q̄ditatiue ⁊ essentialit̄. ⁊ sic illa dicūt̄ relatiua q̄ sūt ꝯcreta abstractoꝝ impor tātium relationē. sicut pat̄ ⁊ fili⁹. Octaua distinctio. Duplices sunt relationes reales. Quedaꝫ sunt reales in vtroqꝫ extremo. Alie sunt reales in vno extremo tm̄. sicut relatio scibilis ad scientiā.

⁋ His distinctiõib⁹ p̄missis dr̄ p̄mo ꝙ solũ illa relatiua dicũt esse in hoc
p̄dicamẽto q̄ dicũt relatiua q̄ditatiue ⁊ essentialit̄. patet q̄a relatiua deno
minatiue sunt alioꝝ p̄dicamẽtoꝝ. Dicit̄ scḋo ꝙ ad hoc q̇ aliq̈ relatio sit ĩ
hoc p̄dicamẽto q̈tuor cõditiões req̄runt̄. Prima ꝙ sit relatio realis. ⁊ per
hoc excludunt̄ relatiões ratiõis. Scḋa ꝙ sit finita ⁊ limitata ⁊ nõ trãscen-
dẽs. ⁊ ꝑ hoc excludunt̄ relatiões descẽdẽtes. Tercia ꝙ sit relatio formalis
⁊ actualis. ⁊ ꝑ hoc excludũt̄ relatiões aptitudinales que reducũt̄ ad p̄dica
mẽtũ sui fundamẽti. Quarta ꝙ sit relatio intrinsecus adueniens. ⁊ ꝑ hoc
excludunt̄ sex vltima p̄dicamẽta que sunt relatiões extrinsec⁹ aduenientes
Dicit̄ aũt aliq̈ relatio extrinsec⁹ aduenire nõ q̄a sit de intrinseca ratione sui
fundamẽti aut subiecti. ꝫ q̄a ē a causa q̄ ē in suo subiecto cui inest. ⁊ nõ est a
causa extrinseca. vt puta ab approximatiõe suoꝝ extremoꝝ. Et ꝑ hoc op-
positum dicit̄ relatio extrinsecus adueniens.

Tercia difficultas Utrũ cõmuni-

tates ⁊ ꝓprietates relatiõis sint sufficient̄ a p̄ho assignate. ⁋ Pro cui⁹ solu
tione supponit̄ p̄mo ꝙ scḋm beatũ augustinũ in suis p̄dicamẽtis relatio
nis q̈tuor sunt ꝓprietates. Prima. ꝓpriũ relatiõi q̇dammodo cointelligi
cũ suo t̄mino. patet. q̄a om̄e q̇ est a se potest intelligi nullo alio intellecto
ꝫ si relatio debet intelligi necessario req̄rit suũ t̄minũ cointelligi. Scḋa pro
prietas. oĩa relatiua dicũt ad cõuertẽtiã. Tercia. relatiue opposita possunt
inesse eidẽ respectu diuersoꝝ. Quarta ē specialis mod⁹ p̄dicatiõis. relatiuũ
em̄ recipit p̄dicationẽ sui correlatiui in obliq̄. ⁊ si videat̄ cõuenire alicui ab
soluto. tamẽ nõ ē sine cõcomitãtia respect⁹. ⁋ Scḋo supponit̄ ꝓ declarati-
one duaꝝ cõmunitatũ ꝙ s̄m aliq̄s nulla relatiua s̄m se habẽt ɔtrariũ. aut
suscipiũt magis aut min⁹. ꝫ hoc eis cõuenit ꝑ sua fundamẽta. Ex q̄ sequit̄
ꝙ sola relatiua quoꝝ fundamẽta habẽt ɔtrariũ aut suscipiũt magis ⁊ mi-
nus dicũt habere ɔtrariũ aut suscipe magis aut min⁹. Sed ɔtra istud ar-
guit̄ multiplicit̄. Primo q̄a cõformitas ⁊ difformitas ad rectã rationẽ q̄s
cõsignificãt isti t̄mini v̄tus ⁊ viciũ sunt relatiua ⁊ tamẽ nõ cõtrariãt̄ ꝑ sua
fundamẽta. q̄a qualitates ille cũ sint spirituales nõ sunt ad inuicẽ ɔtrarie.
igit̄. Scḋo sic. Si relatio nõ suscipet mai⁹ aut min⁹ nisi ratiõe sui fundamẽ
ti sequeret̄ ꝙ fundamẽto manẽte eodẽ ⁊ eq̄li relatio nõ posset intendi ⁊ re-
mitti. ɔseq̄ns est falsum. q̄a manẽte eadẽ q̈ntitate in aliquo nõ aucta nec di
minuta illḋ potest fieri mai⁹ aut min⁹ ineq̄le alteri. similit̄ manẽte eat ē al-
bedine in aliquo nõn intensiua neq̨ remissiua potest fieri magis aut mi-
nus fieri simile alteri.

Tercio sic. Relatio distantie intendit̄ nullo apposito aut remoto ad extre
ma illius distantie. ergo relatio potest suscipere magis aut min⁹. sine hoc
ꝙ suũ fundamentũ suscipiat magis aut minus. si dicat̄ ꝙ distantia nõ est
maior intensiue. sed solũ extensiue. Cõtra. illa distãtia nõ est in spacio inter-
iecto inter res distantes sicut in subiecto. sed est immobilis. sed nullũ ac-
cidẽs extendit̄ vltra suũ subiectũ. ergo illa distãtia nõ est maior extensiue
ꝓpter spaciũ. Sed est maior extensiue ꝓpter intensionẽ graduũ. Quarto
sic. Approximatio est relatio. ⁊ tamẽ suscipit magis ⁊ minus sine suis ex-
tremis. igit̄. Aliter igit̄ dicũt aliq̄ ꝙ relatiua scḋm se habent cõtraria. ⁊ s̄m
se suscipiũt magis ⁊ min⁹. Probat̄ q̄a hoc fuit de intentiõe philosophi
q̄a sicut hic cõcedit de relatiuis. ita superius negauit de quãtitate. ⁊ tamẽ
cõstat ꝙ multa subiecta nõ intendunt̄ ⁊ remittũt̄. igit̄. Et cõfirmat̄. q̄a quã
do calor ꝓducit̄ ꝑ motũ ꝓpter hoc dicit̄ intendi. q̄a pars eiusdẽ rationis
apponit̄ alteri parti infra eã. sicut in augmento pars quãtitatis apponit̄
alteri extra eã. sed quãlibet partẽ caloris cõconitat̄ pars similitudinis. er-
go eadẽ ratione qua calor scḋm se intendit̄. similitudo scḋm se intenditur.
Uterq̨ aũt istoꝝ modoꝝ duoꝝ dicendi videt̄ probabilis. tamẽ primus
est cõmunior. Videt̄ em̄ magis probabile ꝙ nulla relatio suscipit magis
aut minus nisi suũ fundamentũ aut suus terminus. aut aliq̄d q̇ preexi-
gitur ad fundandã talẽ relationẽ suscipiat magis aut minus. aut maius ⁊
minus q̇ dicit̄ ꝓpter inequalitatẽ. cuius fundamentũ nõ suscipit magis
aut minus. sed maius ⁊ minus. Et ratio huius forte est ꝙ relatio est mi-
nime entitatis ⁊ cõsistit in indiuisibili. Et si querat̄. quare ergo termini re-
latiui p̄dicant̄ cũ his aduerbijs magis ⁊ minus. hoc em̄ est signũ inten si-
onis ⁊ remissionis in re significata ꝑ illos terminos. dicet̄ forte ꝙ illi t̄mi-
ni p̄dicant̄ cũ istis aduerbijs magis ⁊ minus donotantibus maioritatẽ
⁊ minoritatẽ in fundamẽto ⁊ nõ in p̄ncipali significato. ⁋ Tercio suppo-
nitur ꝙ relatiua dici ad cõuertentiã nõ est aliud q̨ ip̄a referri ad seinuices
s̄m mutuã dependẽtiã. videlicet ꝙ sicut relatiuũ mediãte obliquo sui cor
relatiui p̄dicat̄ de seip̄o. ita correlatiuũ mediãte obliq̄ sui relatiui p̄dicat̄ de
seipso. ~~vt sicut dñs de seip̄o.~~ vt sicut dñs est serui dñs. sic seru⁹ est dñi seru⁹
⁋ Quarto supponit̄ ꝙ secũda ꝓprietas que est hec. Relatiua sunt simul
natura diuersimode exponit̄. Quidã em̄ sic exponunt eã. Relatiua sunt si-
mul natura id est simul naturali intelligentia. ita ꝙ vno intellecto necessa-
rio aliud intelligit̄. ⁊ tũc eã sic exponẽdo coincidit cũ p̄ma ꝓprietate posi-
ta ab augustino. Alij sic exponũt. Relatiua sunt simul natura. id est natu-
rali dependentia. sic ꝙ vnum dependet ad aliud. ita econtra. Sed isti duo

modi exponēdi nō sunt de intentione philosophi. ideo alit̄ exponūt̄. Relatiua sunt simul natura. id est naturali existētia. ita ꝙ vno existēte aliud existit ⁊ ecōtra. Hec aūt expositio est de intētiōe philosophi. Qd̄ patet p̄mo q̄a ip̄e ꝓbat eā sic. Relatiua posita se ponūt ⁊ perempta se perimunt. qd̄ nō potest intelligi nisi de actuali existētia Scd̄o q̄a dicit scibile ⁊ sciētiā nō esse simul natura eo ꝙ scibile p̄existit sciētie. neq̄ eñ sensibile ⁊ sensus. eo ꝙ sensibile p̄existit sensui Hec aūt expositio cōsonat dicto augustini dicētis ꝙ relatiua sunt simul natura quo ad ortū ⁊ occasum. Sed contra istū modū exponēdi arguit̄ dupliciť. Primo q̄a prius natura ⁊ posterius natura sunt relatiua ⁊ tamē nō sunt simul natura. igit̄. Scd̄o q̄a p̄us tēpore ⁊ posterius tēpore sunt relatiua ⁊ tamē nō sunt simul natura quātū ad actualem existentiā. q̄a prius tp̄e existit prius q̄ȝ posteri⁹ tp̄e. ¶ Ad p̄mū istoꝝ dicit̄ ꝙ prius ⁊ posterius natura accepta ꝓ ꝑ se significatis s̄m suppositionē simplicē sunt relatiua ⁊ simul natura simultate existentie. sed si capiat̄ pro denominatis ⁊ scd̄m suppositionē ꝑsonalē nō sunt relatiua nisi denominatiue. nec sunt simul natura. Ad secūdū dicit̄ ꝙ ꝓprietas debet intelligi de relatiuis ꝑmanētib⁹ ⁊ nō de successiuis cuiusmodi sunt prius tēpore ⁊ posterius tēpore. talia eñ non simul existūt q̄ȝuis sint simul natura q̄ ad dependentiā. q̄a quādocūq̄ȝ dicit̄ de vno ꝙ est prius tēpore. de alio dicitur ꝙ est posterius tempore.

His suppositis dicit̄ ꝙ cōmunitates ⁊ ꝓp̄etates sūt ꝯuenient̄ a philosopho assignate patet sat⁹ ex declaratis

Quarta difficultas. Utrū relatio

sit aliqua entitas p̄ter aīam a rebus absolutis videlicet substātia ⁊ qualitate realit̄ distincta. De qua sunt due opiniones. Secūdū p̄mā opinionē dicit̄ p̄mo ꝙ oīs res est substātia vel qualitas. ⁊ sic omnis res est absoluta. Quia si aliqua res esset realit̄ distincta a re absoluta sequeret̄ ꝙ impossibile esset socratē sibi simile alicui albo sine aliqua tali entitate. cōseq̄ns est falsum. q̄a possibile est socrate albo existēte parisius aliud albū generari rome nulla entitate de nouo acq̄sita in eo qd̄ patet. q̄a si ad generationē albi rome generaret̄ noua entitas in socrate albo. vel hoc est a deo vel a creatura. nō a deo vt notū est. nec a creatura. q̄a actio ei⁹ nō esset potēs ad tantā distātiā. Scd̄o sic. Illud qd̄ aduenit alicui nulla mutatiōe facta in eo nō est aliqua res distincta a re absoluta. sed relatio aduenit alicui nulla mutatione facta in eo. vt patet ꝑ ph̄m q̄nto phisicoꝝ. ergo relatio nō est res distincta a rebus absolutis. Tercio sic. Oīs entitas realis est termin⁹ alicuius

ꝓductiōis realis. ꝫ relatio nō est t̄min⁹ alicui⁹ ꝓductiōis realis. ergo nō est aliqua entitas realis. saltē alia a re absoluta. igit̄. Sūmat̄ gratia exēpli paternitas. Si eñ paternitas sit t̄minus alicui⁹ ꝓductiōis. cū ꝓductio sit relatio quero cui⁹ actiōis est termin⁹. si alicui⁹ tūc quero de illa sicut de ista. ⁊ sic ꝓcederet̄ i īfinitū. Nō est dicēdū ꝙ nulli⁹. q̄a cum sit entitas realis sicut paternitas est t̄min⁹ alicui⁹ ꝓductiōis sicut paternitas. Quarto sic. Si relatio esset res aliqua distincta a reb⁹ absolutis sequeret̄ ꝙ in eadē re essent infinite entitates reales nō faciētes aliq̄d vnū. cōseq̄ns est impossibile. igit̄ Cōseq̄ntia patet q̄a eadē res est distincta ab infinitis reb⁹. ꝫ cū distinctio sit quedā relatio in eadē re erūt infinite relatiōes. Dicit̄ secūdo ꝙ oīs substātia est relatio. ⁊ oīs qualitas est relatio. patet. q̄a oñe qd̄ potest ad aliud cōparari est relatio ꝫ oīs substātia. ⁊ similit̄ oīs qualitas est huiusmodi. igit̄. Dicit̄ t̄cio ꝙ oñia que reponūt̄ in p̄dicamēto ad aliq̄d sunt t̄mini significātes res absolutas cōnotādo illas referri ad aliud. nec differunt illi termini a t̄minis absolutis penes rem significatā. ꝫ solū penes cōnotationē. Et istud videt̄ esse de intētiōe philosophi in textu p̄cedēti. Patet p̄mo q̄a dicit relatiua dici ad aliud in genitiuo vel aliquo a⁹io obliquo. sed hoc solū cōuenit t̄mino. Scd̄o q̄a dicit ꝙ oīa relatiua dicūt̄ ad ꝯuertētiā sed casu aliquotiēs differūt scd̄m locutionē. Tercio. q̄a dicit ꝙ necesse est aliquotiens fingere noīa si nō fuerit nomē ad qd̄ dicat̄ cōuenient̄ relatiuuȝ. ꝫ ista cōueniūt solis t̄minis. igit̄. Ex isto sequit̄ p̄mo ꝙ nulla res distinguendo rem quasi signū est in p̄dicamēto relatiōis sic ꝙ generalissimū relatiōis p̄dicet̄ ꝑ se de ea. Scd̄o sequit̄ ꝙ absolutū ⁊ respectiuū nō sunt differētie reꝝ sed sunt differētie terminoꝝ. Terminoꝝ eñ q̄dā est absolut⁹. alius respectiu⁹. Rerū aūt nulla est respectiua que sit a reb⁹ absolutis realit̄ distincta Tercio sequit̄ ꝙ isti t̄mini ad aliq̄d relatiuū ⁊ relatio nō sunt t̄mini prime intētiōis. patet. q̄a oīs t̄min⁹ immediate supponēs ꝓ aliis t̄minis vt sunt ⁊ verificabilis de eis materialit̄ acceptis est t̄min⁹ scd̄e intētiōis. ꝫ isti t̄mini sunt huiusmodi. igit̄ Quarto sequit̄ ꝙ cū aliq̄s dr̄ pat̄ vel similis. hoc nō ē ꝑ aliquā entitatē sibi iherērē ab eo realit̄ distinctā. Dicit̄ q̄rto ꝙ relatio nō ē aliq̄ res distincta realit̄ a reb⁹ absolutis. Istd̄ ꝓbat̄ ratiōib⁹ positis ꝓ p̄mo dicto. Et adhuc ꝓbat̄ aliis ratiōib⁹. Prima ratio. Si relatio esset res aliq̄ realit̄ disticta a reb⁹ absolutis seq̄ret̄ p̄mo ꝙ socrates esset pat̄ platonis quē nunq̄ȝ genuit. Secundo ꝙ socrates esset pater platonis quem tamen genuit. Sed ista sunt inconuenientia. igit̄ consequentia p̄mi patet. q̄a si paternitas sit res disticta a cicerone q̄ genuit platonē potest separari ab eo ꝑ potentia diuinam potest esse in socrate ⁊ denominare socratem.

ꝛ per consequens socrates denominabitur pater platonis quem genuit. Secūda cōsequētia patet Ablata paternitate a socrate qua dicit̃ pat̃ platonis. nō dicit̃ amplius pater platonis. sed hoc est impossibile. si paternitas sit res distincta a socrate. q̃a vnā rem ab alia re realiter distincta deus potest destruere illa re remanente. igit̃. Secūda ratio causalitatis est relatio. ꝛ tamē nō distinguit̃ realit̃ a suo fundamento. igit̃. Minor patet. q̃a vera causalitas respectu omniū est in deo in ordine ad creaturā. ꝛ tamē illa causalitas nō est alia res a deo. ergo relatio nō est aliqua res disticta a rebus absolutis. Tercia ratio. Si relatio esset aliqua res distincta a rebus absolutis sequeret̃ ꝙ moto digito in qualibet re vniuersi acquireret̃ vna noua res. Cōsequēs videt̃ incōueniens. igit̃. cōsequētia patet. q̃a in qualibet re vniuersi acquireret̃ nouus ordo respectu alicuius rei sed ordo est relatio igit̃. Similit̃ posset argui ꝙ musca volante totū vniuersum mutaret ordinem. ista sunt incōuenientia. igit̃. Quarta ratio. Relatio nō potest esse sine rebus absolutis ꝑ quācūq; potentiā. ergo relatio nō est res distincta a rebus absolutis. Antecedēs patet. q̃a nihil potest dici simile alicui vel pat̃ alicuius nisi sit qualitas aut substātia. Alia est opinio philosophoꝝ realiū. ¶ Pro cuius declaratione supponit̃ ꝑmo ꝙ decē ꝑdicamēta sunt decē res essentialit̃ ꝛ realit̃ distincte. ꝛ cū hoc aliqua eoꝝ sunt absoluta. videlicet substātia. quātitas ꝛ qualitas ꝛ aliqua respectiua sicut alia septē. sequitur ꝙ alique res sunt absolute ꝛ aliqua respectiue. Istud est de intentione philosophi in pluribus locis. Ex quo infero ꝙ absolutū ꝛ respectiuū non sunt differentie terminoꝝ sed rerū. ¶ Secūdo supponit̃ ꝙ ad relationem huius ꝑdicamenti quinq; requirūt̃. scilicet. subiectū fundamētū. terminus ad quē. correlatiuū ꝛ ip̄a relatio. Subiectū est qd̄ denominat̃ ab ip̄a relatione. vt socrates q̄ denominat̃ similis a similitudine. Fundamentum est aliqd̄ accidēs absolutū mediante q̄ relatio q̄ est minime entitatis inheret substātie. sicut est albedo inexistens socrati scd̄m quā socrates dicit̃ fundamentaliter similis alicui albo. Terminus ad quē est illud qd̄ fundat relationem que dicit̃ ad cōuertentiā alteri relationi. sicut est albedo que est ī alio subiecto cui socrates dicit̃ similis. Relatio est entitas respectiua a qua subiectū denominat̃ taliter se habere ad aliud. sicut est similitudo scd̄m quam socrates dicit̃ formalit̃ similis alicui albo. Dictū est aūt notant̃ ad relationem huius predicamenti q̃a multe sunt relationes ad quas nō requirunt̃ illa quinq;. Nam in multis idem est subiectū ꝛ fundamentū. sicut patet de prioritate qua substātia est prior accidente. ꝛ de distinctione qua vna res distinguit̃ ab alia re. ¶ Tercio supponit̃ ꝙ scd̄m diuersitatē rerū diuersitas

est terminoꝝ significatiū illas res. Ex quo sequit̃ ꝙ cū alique res sint absolute ꝛ aliqua respectiue aliq̄ termini significāt res absolutas ꝛ ꝑdicant̃ de seipsis in ꝓpositiōe causante cōceptū cōpletum ꝛ ꝑfectū secluso omī opere. Vlterius tamē ꝛ alij significāt res respectiuas ꝛ nō possunt ꝑdicari de seip̄is in ꝓpositiōe causante cōceptū cōpletū ꝛ ꝑfectū sine aliquo alio ei addito. sicut patet dicēdo pat̃ est pat̃. cōceptus illius ꝓpositiōis nō est completus. Sed si dicat̃. pat̃ est filij pat̃ tunc est completus ꝛ perfectus.

His suppositis dicit̃ ꝙ oīs relatio

ꝑdicamētalis est a suo fundamento realit̃ distincta. Probat̃ ꝑmo sic. Illa que sunt diuersoꝝ ꝑdicamentoꝝ sunt res distincte. sed relatio ꝛ suū fundamentū sunt huiusmodi ergo. Maior patet. q̃a essentie ꝑdicamentorū sunt impermixte. Minor ꝓbat̃. q̃a fundamentū est qualitas vel quantitas Scd̄o sic. Illa quoꝝ vnū potest multiplicari alio nō multiplicato sūt res realiter distincte. sed relatiōes possunt multiplicari fundamēto nō multiplicato. igit̃. Maior est nota. Minor ꝓbat̃. q̃a si socrates est albus ip̄e est similis cuilibet alteri albo. Sed hoc nō est ꝑ eandē similitudinē. cū possit esse similis alicui sine hoc ꝙ desinat esse similis alijs. Tercio sic. Illa quorū vnū potest remanere reliquo corrupto sunt realit̃ distincta. sed fundamentū potest remanere relatiōe corrupta. vt patet de socrate q̄ desinit esse pat̃ cū filius eius morit̃. igit̃. Quarto sic. Illa quoꝝ vnū est depēdēs ad aliud ꝛ reliquū nō est depēdēs sunt ab inuicē distincta. sed relatio est depēdēs a suo correlatiuo. fundamentū aūt nō est dependēs ab eo. igit̃. Quinto sic. Quecūq; sic se habent ꝙ vno intēso aliud remittit̃ illa sunt realiter distincta. sed fundamentū ꝛ relatio sunt huiusmodi. igit̃. Maior patet. q̃a impossibile est simul intendi ꝛ remitti idē. Minor ꝓbat̃. q̃a albedine intensa similitudo remittit̃. posito em̄ ꝙ socrates ꝛ plato sint similes. ꝛ vterq; sit remisse albus tunc si. intendat̃ albedo socratis remittetur similitudo eius Sexto sic. Quādocūq; sunt aliqua duo quoꝝ ꝑ vnū aliqua res dependet ab aliqua re. ꝛ ꝑ aliud nullomodo dependet illa sunt realit̃ distincta. s; substantia dependet ꝑ relationē ab alia re ꝛ nō ꝑ fundamentum. igit̃ relatio ꝛ fundamentū distinguunt̃ realit̃. Septimo sic. Vnio ypostatica verbi dei cū natura humana est realit̃ distincta a rebus vnitis. sed vnio est relatio ergo relatio est res distincta a rebus absolutis. Minor est nota. Maior ꝓbat̃. q̃a si illa vnio nō esset distincta realit̃ a rebus vnitis sequeret̃ ꝙ verbū posset esse incarnatū sine eo ꝙ assumeret carnē humanā. cōsequēs est incōueniēs. igit̃. cōsequētia patet. ꝓbat̃ q̃a si deus fecisset naturā humanā

eandē cū illa nunc assumpta sine eo ꝙ ipam assumpsisset ex quo vnio nō est realit̄ eadē cū rebus vnibilibus erit vnio ypastatica verbi cū natura si ne assumptione ipius nature. ergo ⁊ incarnatio. tenet consequentia. quia incarnatio nō est alia ꝙ̄ vnio ypostatica verbi cū natura. Dicit̄ scd̄o ꝙ aliqua relatio nō est realit̄ distincta a suo fundamēto. Probat̄ qa in essentialiter ordinatis ⁊ realiter distinctis deus potest facere prius sine posteriori. Cū ergo fundamentū essentialiter sit prius relatione. si oīe fundamentū esset realiter distinctū a sua relatione posset realiter separari ab ea. sed hoc est incōueniens qa tunc creatura possit separari ab eius dependētia ⁊ etiā cōpositū a dependentia quā habet a materia ⁊ forma. aut saltē materia ⁊ forma possent separari a cōposito. ¶ Ad cognoscendū aūt que relatio sit eadem suo fundamento ponit̄ talis regula. Omnis relatio est eadē suo fundamento realiter. sic ꝙ fundamēto repugnat esse sine termino. Dicit̄ tercio ꝙ oīs relatio est a suo fundamēto distincta formaliter ⁊ ex natura rei. pbat̄ per pncipiū inuestigandi distinctionē formalē. ¶ Ad rationes alterius opinionis. Ad pmā que fit pro pmo dicto dicit̄ negādo minorē. Et ad pbationē. qa vel talis entitas generaret̄ a deo vel a creatura. Dico ꝙ si creatura pducit albū rome pducit ex cōsequenti similitudinem in socrate q est parisius pter necessitatē cōcomitātie quā habet relatio ad sua extrema. Nec est incōueniēs creaturā pducere talē entitatem que nō pducit̄ p motū. nec habet cōtrariā ad quācūqꝫ distantiā. Ad secūdam dicit̄ ꝙ dupliciṫ aliqd dicit̄ mutari vno motu ad se. ⁊ isto modo relatio adueniens alicui non facit mutationē in eo. Alio modo in ordine ad aliud. ⁊ isto modo bene facit mutationē. Ad terciā dicit̄ negādo maiorē. Nam entitates alique p pductionē realē accipiūt esse. Alie per quandā coexigētiā ponunt̄ in esse. sicut sunt forte relationes que positis extremis de necessitate ponunt̄ extremis coexigētib⁹. Vel alit̄ dicit̄ negādo minorem. Et ad pbationē dicit̄ ꝙ nō est simile de patnitate ⁊ pductiōe. qa productio est mediū agēdi ⁊ idē p qd agens denoiat̄ agere. tale aūt nō dicit̄ pduci ab alio. vt patet p duas regulas. Prima. quādocūqꝫ aliqd est tale denoiatiue ⁊ aliqd est formalit̄ tale tūc standū est in illo qd est formalit̄ tale. Secūda regula. quādocūqꝫ aliqd est mediū i aliquo ordine nō oportet tali medio assignare aliqd mediū. sed ipm seipo in tali ordine est medium. sicut relatio pducit̄ pductiōe denoiatiue. pductio aūt nō pducit̄ aliqua pductiōe. Ad quartū dicit̄ ꝙ hoc nō est incōueniēs de rebus aut entitatibus relatiuis que cōcomitant̄ qualescūqꝫ mutationes rerū ad il-

la que adducunt̄. Pro tercio dicto dicit̄ ꝙ illa nihil pbāt cōtra pdicta. nā philosophus vtit̄ noībus pro rebus. Ad pmā pbationē p quarto dicto dicit̄ negādo cōsequētiā pro vtraqꝫ sui parte. qa pter naturalē exigentiā extremoꝝ ad relationē relatio nō potest separari a suo fundamento extremis manētib⁹ in esse. Ad scd̄m dicit̄ ꝙ causalitas qua deus denominatur causa est relatio ex tēpore. ideo est solū relatio ratiōis. qa nihil de nouo potest realiter denominare deū. Ad terciā dicit̄ ꝙ illud nō est inconueniens. Ad quartā dicit̄ negādo cōsequētiā qa ad hoc ꝙ aliqd sit realit̄ distinctū ab alio sufficit ꝙ vnū eoꝝ possit esse sine alio. ⁊ qa res absolute possunt esse sine relatione. ideo distinguuntur realiter a relatione.

Quinta difficultas. Utrū relatio

possit immediate fundari in substātia. Et vtrū pat̄ habēs plures filios habeat tot patnitates in se quot habet filios. aut ad oēs illos referat̄ eadem paternitate. ¶ Pro solutione pme partis dicit̄ pmo ꝙ aliqua relatio potest immediate fundari in substātia. patet pmo. qa substātia est causa omniū accidētiū ⁊ prior omī accidēte. ⁊ vna substātia scd̄m ordinē eminēcie ⁊ pfectiōis est prior ⁊ superior altera. ⁊ alia est impfectior ⁊ inequalis. sed causalitas prioritas ⁊ ordo sunt relatiōes. igit̄. Dicit̄ scd̄o ꝙ nulla relatio pdicamētalis fundat̄ immediate in substātia. patet qa oīs talis relatio est de se trāscēdēs que fundat̄ immediate in substātia. igit̄. Pro solutione secūde partis suppon̄it̄ pmo scd̄m aliquos ꝙ pat̄ nō habet hūc filiū vel illū pro t̄mino adeq̄to. sed filiū in cōmuni. Et ideo destructo hoc filio nō destruit̄ terminus patnitatis nisi scd̄m qd. ⁊ p cōsequēs nec etiā patnitas destruit̄ simpliciter. sed solū scd̄m qd ⁊ in ordine ad filiū destructū. ¶ Secundo supponit̄ ꝙ a distinctione numerali subiectoꝝ ⁊ nō fundamentorū summit̄ distinctio numeralis relationū. ¶ Tercio supponit̄ ꝙ possibile est patrem vnica generatione actiua producere plures filios. ¶ Ex his dicit̄ ꝙ pater eadē paternitate ⁊ nō pluribus refertur ad oīes suos filios Et eodē modo albedo eadem similitudine refertur ad omnia alba. patet. qa si in eodem subiecto essent plures paternitates sequeretur ꝙ idem homo esset plures patres. Consequens est inconueniens. ergo. consequentia patet. qa si quelibet forma accidentalis causat suū effectū formalem in suo subiecto distincto ab effectu alterius. ergo quelibet paternitas denominat suū subiectum patrem. Secūdo qa impossibile est plura accidētia solo numero distincta esse in eodem subiecto. vt vult philosoph⁹ quinto methaphisice. igit̄ nō possunt esse plures relatiōes simul in eodē subiecto.

Aliter tamen dicit̃ ꝙ impossibile est idē referri ad multa eadē relatiōe in numero. ⁊ sic pat̃ nō eadē pat̃nitate in numero sed pluribus refert̃ ad plures filios. Probat̃ p̄mo sic. qa sicut pat̃nitas fundat̃ sup̄ genuisse. ita hec pat̃nitas sup̄ hoc genuisse. ⁊ hec generatio sup̄ hoc genitū esse. sed in patre sūt plura genuisse siue plures generatiōes actiue. ergo sunt in eo plures pat̃nitates. Scd̄o sic. Correlatiua sunt simul natura. ita ꝙ destructo vno destruit̃ ⁊ reliquū. ergo destructa hac filiatiōe in hoc filio destruit̃ hec paternitas in hoc patre. cū ergo maneat pat̃ respectu filij secūdi mortuo p̄mo. sequit̃ ꝙ alia pat̃nitas fuit prius ad secundū filiū. qa nulla noua paternitas aduenit p̄ hoc ꝙ p̄mus filius corrūpit̃. sicut nec noua generatio posito ꝙ secūdus filius fuisset genitus viuente p̄mo filio. Tercio sic. Distinctio prioris infert distinctionē posterioris. sed relatio naturaliter sequit̃ nō tm̄ suppositnm relatum. sed etiā fundamētū. ergo multiplicato fundamento multiplicat̃ relatio. cū ergo in patre sunt plura fundamenta. vt puta plures generatiōes sequit̃ ꝓpositū. Quarto sic ꝙ quādo aliqd̄ est in aliquo vltimate tale illud nō potest manere in eo nisi habēs illud sit tale sicut nō potest albedo esse in sup̄ficie quin superficies sit alba si sup̄ficies sit vltimate albedine alba. Sed relatio est illud quo habens eā est vltimate ad aliud. ergo nō potest manere relatio eadem in aliquo quin illud sit idē ad aliud. ergo nō manet eadē pat̃nitas termino destructo ad quē habēs eaȝ dicit̃ formaliter tale illa relatione. ¶ Ad p̄mā dicit̃ rationē alterius opinionis r icit̃ negādo cōsequētiā. Et ad ꝓbationē ꝙ q̄uis. homo q̄ genuit sit qualibet pat̃nitate pat̃. tamē nō est vna pat̃nitate alicui⁹ pat̃ q̄n sit alia paternitate alteri⁹ pat̃. sicut habēs plures sciētias q̄libet dicit̃ sciens. tamen nō dicit̃ plures sciētes. qa nō oportet forma multiplicata subiectū multiplicare. Ad scd̄m dicit̃ ꝙ antecedens est verū de quibusdā accidentib⁹ absolutis. sed nō de accidentibus respectiuis. ⁊c̃.

Cōclusio respōsalis. Ad aliqd̄ est

vnū genus generalissimū. Cuius diffinitio ⁊ ꝓprietates sunt cōuenienter sufficienter assignate in textu. Hec conclusio reliquitur probata ex dictis.

Ad p̄mū dicit̃ negādo antecedēs

Et ad ꝓbationē p̄mā. ꝙ hic nō accipit̃ ad aliqd̄ scd̄m suū cōceptū cōmunem ad relationē realē ⁊ relationē rationis. sed p̄ se pro relatiōe reali. Ad scd̄am ꝓbationē dicit̃ ꝙ relatio realis adhuc nō ponit̃ generalissimū hui⁹ p̄dicamēti. sed relatio realis p̄dicamētalis ⁊ nō trāscedēs. Ad terciā ꝓba

tionē dicit̃ ꝙ relatio nō est cōmunis omībus p̄dicamētis cōmunitate p̄dicati formalis sed solū cōmunitate p̄dicati denomīatiui si posset fundari in omībus illis. qd̄ nō videt̃ verū saltē de relatiōibus huius p̄dicamēti. Ad quartā ꝓbationē patet qd̄ sit dicendū ex dictis.

Ad scd̄am patet etiā q̄d sit dicendū

ex prima difficultate.

Ad terciaȝ dicit̃. negando antece-

dens. Et ad p̄mā ꝓbationē ꝙ statio ⁊ sessio nō sunt species huius predicamenti. Et licet philosophus exēplificat de eis. tamē hoc nō est ꝑm opinionē ꝓpriā. sed solū scd̄m opinionē alioꝝ. Ad scd̄am dicit̃ ꝙ sciētia diuersimode accipit̃ quādo ponit̃ species qualitatis ⁊ species ad ad aliqd̄. Ad terciā ꝓbationē dicit̃ ꝙ isti termini materia ⁊ forma bene cōnotant respectus. sed significant substantias. Ad quartā ꝓbationem dicit̃ ꝙ q̄uis omīs res possit dici ad aliqd̄ denominatiue aliqua relatiōe. nō tamē quiditatiue ⁊ essentialiter. Nec ex hoc sequitur ꝙ diffinitio ad aliqd̄ cōueniat omībus rebus qa totū esse ⁊ ꝓpriū cuiuslibet rei est ad aliud quoddāmodo se habere.

Ad quartā patet q̄d sit dicenduȝ ex

illo quod immediate dictum est.

Ad q̄ntā dicit̃. negādo minorē Et

ad ꝓbationē dicit̃ ꝙ q̄uis pat̃ ⁊ fili⁹ accepti pro denomīatis se habeāt scd̄m prius ⁊ posterius. nō tamē accepti pro formalibus significatis cōuenit esse est simul natura. Ad confirmationem ꝙ denomīatū ab intentione generis bene est prius natura denominato ab intentione speciei. sed intentio nō est prior intentione.

Qualitas est. ⁊ cetera

Istud est q̄ntū capitulū huius tractatus in quo philosophus det̃minat de quarto p̄dicamento scilicet de qualitate. Et diuidit in tres partes. In prima determinat de qualitate in abstracto ponendo diffinitionē ⁊ species eius. Et p̄mo ponit diffinitionē dicēs ꝙ qualitas est scd̄m quā quales esse dicimur. In qua diffinitione debet sub intelligi forma accidentalis ad

excludēdū differētias essentiales. Scd̄o diuidit qualitatē dicēs. Qualitas de numero eoꝝ que multiplicit̄ dicunt̄. id est de numero eoꝝ que habent sub se multos modos vel multas species. Prima aūt species eius est habitus ⁊ dispositio. Differunt aūt habitus ⁊ dispositio dupliciť. Primo. q̄a habitus est ꝑmanētior ⁊ diuturnior ip̄a dispositiōe. Probat̄ dupliciť Primo exēplo. q̄a sciētie ⁊ virtutes que sunt habitus sunt de difficili mobiles a subiecto. Sciētia em̄ videt̄ esse ꝑmanētiū ⁊ de numero eoꝝ que difficile mouent̄. Si q̄s em̄ scientiam mediocriter sumat vel ꝑfecte de difficili mutat̄. nisi grandis ꝑmutatio facta sit. vel ab egritudine. vel ab alio huiusmodi. Similiť virtus. iusticia ⁊ castitas nō videnť posse moueri. nec faciliter permutari. sed affectiones. id est dispositiones. vt calor. frigiditas. egritudo ⁊ sanitas sunt faciliť mobiles ⁊ cito trāsmutabiles. Nomo em̄ cito transmutat̄ ex sanitate in egritudinē. nisi forte ꝑ longitudinē tēporis tales dispositiones transferant̄ in naturā subiecti. q̄a tunc dicunt̄ habit9. eo ꝙ sunt de difficili ꝑmutabiles. Secūdo probat signo. q̄a in discipulis sciētias male retinētes dicūť nō habere habitū q̄zuis sint ad disciplinam melius vel peius dispositi. Et hoc est q̄a habitus est de difficili mobilis. ⁊ dispositio est de facili mobilis. Scd̄o differunt. q̄a habitus sunt dispositiones. sed nō est necesse dispositiones esse habitus. Probat q̄a illi q̄ retinēt habitū quoddāmodo sunt dispositi ad ea que habent scilicet peius vel melius. Sed illi qui dispositi sunt nō omnino retinent habitum. scd̄m genus qualitatis. seu secūda species est scd̄m ꝙ dicimus esse aliquos pugillatores. cursores. vel salubres vel insalubres. et quecūq̄z dicunt̄ scd̄m naturalē potentiā vel impotentiā. ¶ Sed cōtra hoc obijcit̄. q̄a cursor ⁊ pugillator sunt dispōsitiōes. ergo nō sunt in secūdo genere subalterno qualitatis. Ad hoc respōdet philosophus ꝙ cursor ⁊ pugillator nō capiuntur hic pro dispositionibus ab arte denominatis. sed vt denominant̄ a naturalibus potentijs quibus faciliter fiunt illi actus. vel q̄bus faciliter fit resistentia ne aliq̄d paciant̄ a contrarijs. Exemplū de hac specie. vt sanitatiuū ⁊ egrotatiuū. Sanitatiui aūt dicunt̄ qui habent naturalem potentiam nihil paciendi. Sed egrotatiui dicunt̄ q̄ habent naturalem impotentiam nihil paciendi. Similiť molle ⁊ durū sunt in hac specie qualitates. Durū em̄ diciť ꝙ habet naturalē potentiā ad nō cito secari. sed molle est q̄d habet naturalē impotentiā ad nō cito secari. Tercia species qualitatis sunt passibiles qualitates ⁊ passiones exemplum vt amaritudo ⁊ dulcedo. austeritas ⁊ similia. similiť calor frigus albedo nigredo. ⁊ ꝙ sint qualitates

patet q̄a scd̄m ea dicunt̄ quales. Mel em̄ diciť dulce a dulcedine quam suscipit. Corpus diciť albū ab albedine. ⁊ sic de alijs. nec dicunt̄ passibiles qualitates. q̄a subiectū earū aliq̄d paciat̄ ab eis. vt mel nō diciť dulce. eo ꝙ sit aliq̄d passum a dulcedine. Sed dicunt̄ passibiles qualitates ꝙ inferūt passiones sensui vel inferunt̄ a passione. Exemplū de his que inferunt passiones vt dulcedo infert passionē gustui ⁊ calor tacui. Exēplū de his que inferunt̄ a passione. vt albedo nigredo ⁊ alij colores. Nō em̄ dicunt̄ passibiles qualitates q̄a inferant passionē sensui. sed q̄a nascunt̄ ⁊ inferunt̄ ab aliquibus passionibus. Q2 aūt inferātur a passionibus ꝓbat. q̄a propter passiones fiunt multe mutationes coloris. Aliquis em̄ erubescens fact9 est rubeus. ⁊ timens factus est pallidus. ⁊ nō solū inferuntur a passionib9 aduenticijs. sed etiam a passionibus naturalibus. q̄a si q̄s a natura habeat aliquā taliū passionū oportet eū similē colorē habere. q̄a affectio que nunc ob verecundiā circa corpus facta est. etiā per passionem naturalem similis fieri potest. ita vt naturalis color similis sit. Differunt autē passio ⁊ passibilis qualitas dupliciter. Primo. q̄a passibiles qualitates causant̄ a passionibus de difficili mobilibus a subiecto ⁊ ideo denomināt nos tales. Declarat primo in qualitatibus corporeis. q̄a color ⁊ nigredo siue ꝓueniant ex naturali passione siue aduenticia. aut ex egritudine lōga vel estu sunt de difficili mobiles. ⁊ scd̄m eas dicimur quales. sed passiones causantur a passionibus cito transeuntibus. ideo sunt faciliter mobiles. q̄a non dicimur quales scd̄m ip̄as. vt ille q̄ propter verecundiam factus est rube9 nō dicitur rubeus. Nec ille cui inest pallor propter timorem dicitur pallidus. sed aliq̄d passus. Secundo declarat istas differētias in qualitatibus anime. q̄a qualitates anime que sunt difficiliter mobiles sunt passibiles qualitates ⁊ scd̄m eas dicimur quales. vt scd̄m iracundiā dicimur iracundi. ⁊ scd̄m dementiam dementes. Sed ille que sunt facile mobiles sunt passiones. nec scd̄m ip̄as dicimur quales. quia ille qui irascitur propter tristiciam non dicitur iracundus. sed magis aliquid passus. ideo tales dicūtur passiōes. qualitates ṽo minime. Quarta species qualitatis siue quartum genus subalternum est forma ⁊ circa hoc aliquid constans figura sicut rectitudo ⁊ curuitas ⁊ similia. Q2 sint qualitates ꝓbatur. quia scd̄m eas dicimur quales. Nam triangulum vel quadrangulum dicitur quale ⁊ rectum ⁊ curuum.

Et si queraꝛ̃ vtrũ ista quattuoꝛ rarũ. densum. asperum ⁊ leue sint qualitates respōdet philosophus ꝙ non. sed sunt positiones. ꝓbat. quia important positionẽ quandã parciũ. vt patet ꝑ diffinitionẽ eorũ. Spissum em̃ est cuius partes sunt sibiinuicẽ ꝓpinque. Rarũ v̄o est cuius partes a seinuicem distant. Asperũ est cuius vna pars superioꝛ ⁊ alia inferioꝛ. Leue est cuius partes in rectũ iacent. ¶ Cõsequẽter philosophus se excusat sup assignatiõe p̄dictoꝝ modoꝝ dicẽs ꝙ forte sunt multi modi qualitatis. sed illi q̃ dicti sunt. illi q̃ maxime dicunꝛ̃. id est magis sunt vsitati. In secunda parte huius capituli que incipit ibi. Qualia dicunꝛ̃ determinat de denominatiuo qualitatis. ⁊ diffinit ip̄m sic. Qualia dicunꝛ̃ que scd̄m hec denominatiue dicunꝛ̃ vel quomodolibet aliꝛ̃ ab his. Exemplũ de his que denominatiue dicunꝛ̃. vt candid⁹ dꝛ̃ a candoꝛe. grãmaticus a grãmatica. et iustus a iusticia. Exemplũ de his que dicunꝛ̃ non denominatiue. vt cursoꝛ ⁊ pugillatoꝛ. Et notat hic philosophus ꝙ aliqua dicunꝛ̃ nõ denominatiue dupliciꝛ̃. Vno modo. q̄a abstractis eoꝝ nõ est nomen impositum ⁊ isto modo cursoꝛ ⁊ pugillatoꝛ prout significant naturales potentias dicunꝛ̃ nõ denominatiue. q̄a illis naturalibus potentijs nõ sunt noĩa imposita. licet scd̄m ꝙ significant habitus dicantur denominatiue ab arte cursoꝛia ⁊ arte pugillatoꝛia. Secũdo modo. q̄a nomen cõcretũ nõ formatur a noĩe abstracti. ⁊ hoc nõ est in multis. vt studiosus diciꝛ̃ nõ denominatiue a virtute. In t̄cia parte philosophus ponit tres ꝓprietates qualitatis. Prima est habere cõtrariũ. Exemplũ vt iusticia cõtrariaꝛ̃ iniusticie ⁊ albedo nigredini. ⁊ iniustũ iusto. ⁊ albũ nigro. tamen hoc non conuenit om̄ibus qualitatibus. q̄a rubeo ⁊ pallido ⁊ alijs coloꝛibus medijs nihil est cõtrariũ. Ex quo sequiꝛ̃ ꝙ si vnũ cõtrarioꝝ fuerit quale reliquũ erit quale. patet q̄a si iusticia contrariaꝛ̃ iniusticia. ⁊ iusticia est quale etiam iniusticia. eo ꝙ iiusticia nõ potest esse q̄ntitas nec ad aliq̄d. nec vbi nec aliq̄d aliorũ p̄dicamentoꝝ ꝙ nõ sit quale. Scd̄a ꝓprietas est suscipere magis ⁊ minus. vt albũ. iustũ. ⁊ cãdidũ. Nec aũt ꝓprietas nõ cõuenit om̄ibus qualitatib⁹. Qd̄ ꝓbaꝛ̃ dupliciꝛ̃. Primo q̄a potest esse cuilibet dubiũ si iusticia sanitas ⁊ grãmatica susciperet magis ⁊ minus. licet nõ sit dubiũ de suis denominatiuis. id est cõcretis. q̄a indubitanꝛ̃ vn⁹ diciꝛ̃ grãmaticioꝛ. sanioꝛ ⁊ iustioꝛ altero. Scd̄o q̄a triangulus. quadrangulus ⁊ alie figure nõ suscipiunt magis et minus. igiꝛ̃. Antecedẽs patet. q̄a quecũq₃ suscipiũt diffinitionẽ trianguli vel circuli similiter sunt trianguli vel circuli. Et inter illa que nõ suscipiunt diffinitionẽ trianguli vel circuli. cuius est quadratuz

altera parte longius vnũ nõ diciꝛ̃ magis triangulus vel circulus altero. Et ratio est. q̄a ad hoc ꝙ aliq̄d diciꝛ̃ magis tale q̄₃ aliud opoꝛtet vtrũq₃ esse tale. sed quadꝛatũ nõ est triangulus. igiꝛ̃. Ex his infert ꝙ habere contrariũ ⁊ suscipere magis ⁊ minus non sunt ꝓpria qualitati. quarto modo supple. Tercia ꝓprietas qualitas que est sibi ꝓprie ꝓpria est scd̄m eam simile vel dissimile dici. ⁊ hoc cõuenit solis qualitatibus. patet. q̄a scd̄m solas qualitates diciꝛ̃ aliq̄d simile vel dissimile. ¶ Circa p̄dicta aliquis posset obijcere q̄a philosophus insufficiẽter determinat de qualitatibus eo ꝙ multa relatiua interposuit que nõ pertinent ad genus qualitatis. Ad hoc respondet philosophus ꝙ nõ opoꝛtet cõturbare ꝙ determinando de qualitate interposuit relatiua. cuiusmodi sunt habitus ⁊ dispositio. que in p̄cedẽti capitulo dicta sunt esse ad aliq̄d. hoc em̄ factuz est ꝓpter duas causas. Prima. q̄a multotiens genera sunt ad aliq̄d. ⁊ tamẽ singularia eorũ. id est inferioꝛa. scilicet species ⁊ indiuidua nõ sunt ad aliq̄d sicut disciplina est ad aliq̄d q̄a disciplina est alicuius disciplina. sed grãmatica que est species eius nõ est ad aliq̄d. cũ nõ sit alicuius grãmatica. nec etiã musica cũ nõ sit alicuius musica. sed foꝛte alicuius disciplina. ideo in talib⁹ genera sunt ad aliq̄d. ⁊ tamen singularia sunt qualitates. q̄a scd̄m singulas scientias dicimur scientes. Scd̄a causa est. q̄a nõ est incõueniẽs idem esse quale ⁊ ad aliq̄d. ideo nõ est incõueniens enumerare idem in vtrisq₃ generibus.

Recipit autez facere.

Istud est vltimũ capitulũ huius tractatus. in quo philosophus breuiter determinat de sex vltimis p̄dicamentis. Et diuiditur in duas particulas In p̄ma determinat de actione ⁊ passione ponendo duas ꝓprietates earꝫ Prima. agere ⁊ pati recipiũt cõtraria. Patet. q̄a calefacere ⁊ frigefacere sũt cõtraria. ⁊ etiã frigefieri ⁊ calefieri. delectari ⁊ cõtristari. Scd̄a. agere ⁊ pati suscipiũt magis ⁊ minus. patet. q̄a calefieri ⁊ calefacere dicunꝛ̃ scd̄m magis ⁊ minus. ⁊ similiter cõtristari. In secũda particula se excusat de alijs q̄tuoꝛ dicens ꝙ de situ dictũ est in p̄dicamẽto ad aliq̄d. Dictum est em̄ ibi ꝙ situm esse scilicet sedere iacere ⁊ stare dicunꝛ̃ denominatiue a positionibus. De alijs aũt scilicet de quando vbi ⁊ habere nihil diceꝛ̃ p̄ter ea que dicta sunt in p̄ncipio. vbi dictũ est ꝙ habere est vt calceatũ esse. vel armatũ esse. vbi. in loco esse. ⁊ illa que dicta sunt quodãmodo sufficiunt de p̄dictis

generibus. Nam dicendum est consequenter quot sunt dispositiones.

Circa hūc textū querit᷑ Utrū diffinitiones ⁊ species qualitatis ⁊ qualiū sint sufficient᷑ assignate.

Et arguit᷑ p̄mo ꝙ nō. qa in diffinitione qualitatis ponit᷑ quale. ⁊ in diffinitione qualiū ponit᷑ qualitas. ergo nō sunt bona. cōsequētia tenet. qa om̄is diffinitio debet dari per priora ⁊ nociora. ergo si ille essent bone idem esset prius ⁊ posteri⁹. nocius ⁊ ignocius respectu eiusdē. Et cōfirmat᷑. semp̱ loco diffiniti licet ponere suā diffinitionē. vt patet p̱ vnā maximā topicā. ergo si qualitas bene diffiniretur per quale ⁊ quale p̱ qualitatē. idem poterit diffiniri per seip̄m ⁊ poni᷑ in sua diffinitione. Sed hoc est falsum. igitur.

Scd̄o sic. Habit⁹ ⁊ dispositio non sunt vna species qualitatis. ergo male ponūt᷑ pro p̄ma specie qualitatis. Antecedens ꝓbat᷑ quadruplicit᷑. Primo. qa habitus est vnū p̄dicamētū ab alijs distinctū. Scd̄o qa habitus ⁊ dispositio sunt species ad aliquid. Tercio qa habit⁹ ⁊ dispositio differūt ratione formali. ergo non sunt vna species. Antecedēs patet. qa habitus est qualitas de difficili mobilis ⁊ dispositio est q̄litas de facili mobilis. Quarto qa si essent vna species vel illa distinguerent᷑ ab alijs tribus vel cōtinerent᷑ sub eis. Nō p̄mū. qa tūc illa que cōtinerent᷑ sub ea nō cōtinerent᷑ sub alijs. qd̄ est cōtra philosophum ponentē calorē ⁊ frigiditatē in p̄ma specie ⁊ etiā in tercia. Et cōfirmat᷑. qa si essent vna species qualitatis vel essent species subalterne. Nō p̄mū. qa philosophus innuit ꝙ sunt generalissima in textu dicens ꝙ aliud genus qualitatis est scd̄m ꝙ cursores ⁊ pugillatores. Nec potest dici secundū qa tūc ille species calor. frigiditas cōtinent᷑ sub eis qd̄ est falsū. qa nō ois calor est habitus vel dispositio. Nec etiā om̄is frigiditas. cum aliq̄s sit calor p̱ quē subiectū nō ad peius vel melius dispositū. qd̄ tamē requirit᷑ ad hoc ꝙ aliquid sit habitus vel dispositio.

Tercio sic. Potētia ⁊ impotentia nō sunt species qualitatis. ergo male ponūt᷑ pro secūda specie qualitatis. Antecedens ꝓbat᷑ quadrupliciter. Primo. qa potētia est de p̄dicamento ad aliq̄d. vt patet p̱ cōmētatorē nono methaphisice. Scd̄o qa potētia est qd̄dā trāscēdēs cū possit in quolibet p̄dicamēto reperiri. igit᷑. Tercio. qa actus nō est species qualitatis. ergo nec potētia. tenet cōsequētia. qa sunt

opposita. ⁊ opposita debent esse eiusdē generis. Quarto qa nullū p̄uatiuū est species positiui. sed impotētia est p̄uatiuū. igit᷑ nō est species q̄litatis que est q̄d positiuū. Et cōfirmat᷑. qa scd̄m philosophū q̄nto methaphisice potētia ⁊ impotētia nō ponunt᷑ modi qualitatis. ergo debent hic poni

Quarto sic. Passio ⁊ passibilis qualitas sunt distincte species qualitatis. ergo nō sunt t̄cia species qualitatis. Antecedēs ꝓbat᷑. qa passio ⁊ passibilis qualitas differunt diffinitione. sed quecūq̧ differūt diffinitiōe sunt diuerse species. igit᷑. Unde passio dicitur qualitas illata a passione ⁊ est facile separabilis. Sed passibilis est que infert passionē sensui ⁊ est difficulter mobilis.

Quinto sic. Illud qd̄ equalit᷑ dicit᷑ de qualitatib⁹ p̄me speciei. secūde ⁊ tercie ⁊ formis substātialib⁹. nō tamē ponit᷑ quarta species qualitatis. Sed forma equalit᷑ dicit᷑ de qualitatibus prime secūde ⁊ tercie speciei qualitatis ⁊ formis substātialib⁹. Minor ꝓbatur. qa qualitates p̄me. secūde ⁊ tercie specierū dicunt᷑ forme. simili᷑ forma substantialis dicit᷑ forma. Et cōfirmat᷑. qa om̄is qualitas distinguitur realiter a quantitate. sed figura nō distinguit᷑ reali᷑ a quātitate. quod patet qa figura est que t̄mino vel t̄minis claudit᷑. sed hoc cōuenit quātitati. igit᷑

In oppositū arguitur auctoritate philosophi in textu p̄cedēti. ¶ Pro solutione questionis ⁊ declaratiōe textus precedentis mouent᷑ alique difficultates.

Prima difficultas Que sunt illa q̄ reponunt᷑ in p̄dicamento qualitatis. Ad quā dicūt aliq̄ ꝙ ois que p̄dicat᷑ in quale accidentalit᷑ ⁊ denomiatiue de substātia sunt in p̄dicamēto qualitatis. ¶ Sed cōtra istud arguit᷑ duplicit᷑. Primo sic. Om̄e accidēs p̄dicat᷑ in quale accidentalit᷑ ⁊ denomiatiue de substātia. Sed non om̄e accidens est in p̄dicamēto qualitatis. ergo nō om̄e qd̄ p̄dicat᷑ in quale accidētale est in p̄dicamēto qualitatis. Maior patet. qa om̄e qd̄ p̄dicat᷑ de p̄ma substātia p̄dicat᷑ in q̄d aut in quale. Sed accidēs nō p̄dicat᷑ in q̄d igit᷑. Scd̄o sic. Propriū p̄dicat᷑ in quale accidētale ⁊ denomiatiue. ⁊ tamē ꝓpriū nō est in hoc p̄dicamēto. igit᷑. Maior est nota. Minor ꝓbat᷑. qa vt dictū est in questione de ꝓprio ⁊ accidente. ꝓpriū est idem realiter suo subiecto. ⁊ in eodē predicamento reductiue in quo est subiectum formaliter ⁊ quidditatiue.

Prope passiões nõ sūt in pmo qlitatꝭ.

¶ Ex quo sequit ꝙ ꝓprie passiones nõ debent poni in secūda specie qualitatis sicut aliq ponūt, Aliter ergo respondēdū est ad difficultatē dicendo de qualitate. qa triplex est qualitas. Quedā est pure essentialis que qualificat genus ꝛ determinat ad esse speciei. ꝛ talis dicit qualitas generis. que in omi pdicamento est reperibilis. Alia est qualitas pure accidentalis. que scilicet cõsequit esse cõpletū indiuidui. Et alia est partim accidētalis ꝛ partim essentialis que cõsequit pncipia ꝓpria speciei siue que pbat de specie in secūdo modo dicendi p se ꝛ talis est ꝓpria passio. Qualitas pure accidētalis accipit dupliciter. Vno modo pure transcendent. ꝛ sic omne illud qd aduenit indiuiduo post eius esse cõpletū qdcūqz accidēs sit potest dici qlitas. Alio modo accipit specialit ꝛ ꝓprie pro eo qd ꝯsequit esse indiuidui ꝛ nõ pdicat in quotū vel i quātū vel in qualit habet se. ꝛ sic de alijs modis predicandi accidētiū. ꝛ sicut distinguit de qualitate sic etiā potest distingui de quali. Hoc supposito dicit ꝙ si qlitas accipit pro qualitate pure accidentali ꝛ specialit sic est pdicamētū distinctū ab alijs. ꝛ in ipa reponunt omia entia realia que pdicant de substātia pma contingent. ꝛ nõ in quātū aut in quotū nec in qualiter se habet. ꝛ sic de alijs. ¶ Sed restat dubiū vtrū ea que philosophus ponit hic species qualitatis sint a seinuicē essentialiter distincta. Ad qd dicit vno modo ꝙ nõ sunt species qualitatis sed sunt modi ipius. Pro cuius intellectu supponit ꝙ species ꝛ modus inter se sic distinguunt. qa species est cui est addita differentia essentialis Modus aūt est cui est addita differentia accidentalis. Exemplū pmi vt homo. expēlū scdi. vt homo albus. Ex quo sequit ꝙ ois pars i modo potest dici modus. Secūdo sequit qa idem potest cõtineri sub diuersis modis. Patet. qa idem potest cõtineri sub aliquo determinato diuersis differentijs accidentalibus. vt socrates sub istis. homo albus. homo grāmaticus. homo logicus.

Hoc supposito pbat dupliciter Primo auctoritatib⁹ philosophi in textu pcedenti Dicit em̄ philosophus in pncipio huius capituli ꝙ qualitas est de numero eoꝝ q̄ multiplicit dicūt id est habet sub se multos modos. Dicit etiā in fine capituli epilogando fortasse quidā alij apparebunt modi. sed que maxime dicuut hi sunt. id est dicti sunt. Scdo sic. idem nõ potest contineri sub diuersis speciebus. sed sed aliqd idē cõtinet sub plurib⁹ istoꝝ. vt patet de calore ꝛ frigore que ponunt in pmo modo ꝛ in tercio modo. Dicit scdo ꝙ ista que philosoph⁹

v. spēs qlitatꝭ sūt a. seinuicē essencialiter distincte.

hic ponit nõ sunt a seinuicē essentialiter distincta. Probat. qa omis distinctio essentialis sumit ab aliqua differentia essentiali. sed ea que hic ponūt nõ distinguunt p differentias formales sed solū per differētias accidētales. ergo nõ distinguunt essentialit. Maior est nota. Minor pbat. qa distinguunt solū p istas differētias accidētales esse pmanēs. nõ esse pmanentes. esse a natura. vel esse faciliter mobile. aut difficulter mobile. Omes aūt iste differentie possunt cõuenire eidē qualitati. igit. Alij dicunt alit ꝙ illa sunt species qualitatis. Probāt pmo sic. qa philosophus in textu vocauit pmā ꝛ terciā species. ꝛ scdam ꝛ quartā genera. qd debet intelligi de generibus subalternis. ergo ista sunt species subalterne qualitatis. Secūdo sic scdm philosophū septimo phisicoꝝ. ad qualitates pme speciei ꝛ quarte nõ est per se motus. ad qualitates aūt tercie speciei est mot⁹ per se. Sed si idē esset pma species qlitatis cū secūda ꝛ tercia ꝛ qrta ad idē esset mot⁹ ꝛ nõ esset mot⁹. qd icludit ꝯtradictionē. igit iste species sūt a seinuicē essentialiter distincte. Vnde sic potest formari ratio. quecūqz sic se habent ꝙ ad vnū est p se motus ꝛ ad aliud nullomodo est motus illa sunt essentialiter distincta. sed qualitates pme speciei. secūde. tercie ꝛ quarte sunt huiusmodi vt dictū est. igit. Et si queras. quare ergo philosophus exēplificat de eadē in duabus speciebus. vt de calore ꝛ frigiditate in pma specie ꝛ tercia, respōdet franciscus ꝙ illa exemplificatio in pma specie ponit ad ostendendū illa que sunt de difficili mobilia. ꝛ nõ ꝙ sint in pma specie qualitatis. sed ꝙ in pma specie qualitatis solū ponūt qualitates difficulter mobiles nõ circa qȝcūqz materiā. sed circa pfectiones que sunt in anima. quales sunt intellectuales ꝛ morales virtutes. de qbus philosophus pmo exemplificauit. Alie sunt qualitates difficulter mobiles que sunt circa corp⁹ sunt in tercia specie qualitatis. Si qs aūt velit sustinere hanc opinionem potest dicere pmo ad autoritates philosophi ꝙ in illis philosophus nõ capit modum specialit prout distinguit cõtra specie. Scdo potest dicere ꝙ differentie ille quas dat philosophus ad distinguendū illa que ponit hic pro speciebus nõ sunt proprie differentie cõuertibiles cum ipis speciebus. sed sunt solū circūlocutiue differentiarū ꝓpriarū qbus nõ est nomē impositū. Et si dicat. Omegenus debet immediate diuidi per duas species tm̄. ergo qualitas nõ potest habere ista quatuor pro specieb⁹ immediatis diuisis eis. Ad hoc dicitur vno modo ꝙ forte antecedēs est falsum vt alias dictū est in probationibus. Vel aliter dicit ꝙ qualitas nõ diuiditur immediate in ista quatuor. sed diuidit immediate in qualitatem

corporalem ⁊ in qualitatem spiritualem. Et sic consequenter vt visum est in sumulis.

Scōa difficultas. Utrū differētie

quas philosophus ponit inter habitū ⁊ dispositionē sint bene assignate ¶ Pro cuius solutione supponit̄ pmo ꝙ cū dicit philosophus aliqua p longitudinē tēporis transferri in naturam subiecti nō intelligit ꝙ natura vnius rei fiat natura alterius rei. qa nunꝙ accidens potest fieri substātia siue de natura substantie. Sed intelligit ꝙ natura vnius sit sequens ad naturā alterius sic ꝙ nō potest ab ea auferri. Nec est intelligendū ꝙ sola lōgitudo tēporis sit causa huius pmanentie vel immobilitatis. sed est alia causa latens. ⁊ qa talis causa latet nos ideo philosophꝰ attribuit hoc lōgitudini tēporis. ¶ Scōo supponit̄ ꝙ habitus accipit̄ multipliciṫ. Uno modo accipit̄ generaliter vt est quoddā trāscēdēs a quo dicit̄ denomiaō siue habere. ⁊ sic est postpdicamentū. Secūdo modo accipit̄ pro adiacētia corꝫ que sunt circa corpus. sicut sunt ornatus extrinsici corporis. ⁊ sic est genus generalissimuꝫ. Tercio modo accipitur pro forma positiua. ⁊ sic habitus opponit̄ priuationi. Quarto accipit̄ generaliṫ put est cōmunis ad omnē qualitatē de difficili mobilē a subiecto siue sit qualitas corporis siue aīe. ⁊ sic forte accipit̄ hic. Alio modo accipit̄ specialiṫ pro qualitate de difficili mobili a subiecto genita in aliqua potentia aīe ex actibus illius potentie inclināte illam potentiam ad consimiles actus. ⁊ sic accipitur habitus in libro ethicorꝫ. ⁊ est inferior ad habitum qui est vna species qualitatis. ¶ Tercio supponitur ꝙ dispositio accipitur multis modis. Uno modo pro positione. ⁊ sic est genus generalissimū. ⁊ sic accipit̄ quīto methaphisice. vbi dicit̄ ꝙ dispositio est ordinatio parcium in habente partes. Alio modo potest accipi generaliter. ⁊ sic est ita generalis sicut qualitas vel forte generalior. Omīs em̄ qualitas est dispositio sui subiecti Tercio modo accipit̄ generaliter pro qualitate disponente subiectum imperfecte ad operationem. Et sic adhuc accipit̄ dupliciter. Uno modo accipitur absolute. ⁊ sic est superior ad habitū. ⁊ est ita cōmunis sicut pmus modus qualitatis. Alio modo accipitur cum precisione ⁊ sic distinguit̄ contra habitū. ⁊ sic habitus ⁊ dispositio simul sunt vnus modus qualitatis. ¶ Ex istis patet solutio cuiusdam obiectionis que possit fieri. Dicit em̄ philosophus ꝙ omīs habitus est dispositio. ⁊ omīs dispositio est de facili mobilis a subiecto. ergo omīs habitus est de facili mobilis a subie-

cto quod est contra ipm. Ad hoc dicit̄ ꝙ quando philosophus dicit omnem habitū esse dispositionem. accipit dispositionē absolute. Et cū dicit omnē dispositionem esse de facili mobilem accipit eam cum preciosione Alij dicunt ꝙ philosophus nō vult assignare differentiam inter habitū ⁊ dispositionem ex hoc ꝙ omīs dispositio est de facili mobilis. sed ex hoc ꝙ omīs habitus est difficulter mobilis. ⁊ nō omīs dispositio est de difficili mobilis. ¶ Quarto supponit̄ ꝙ duplex est causa quare aliqua dispositio est de facili mobilis. Una est ppter imperfectionem forme. Alia est propter defectum cause conseruantis eam in subiecto. Exemplum primi quia qualitas remissa frequenter est de facili mobilis. ⁊ qualitas intēsa est de difficili. Nam primus actus dispositionis ad actum virtutis causat aliquid in potentia. sed quia illud est valde remissum. ideo de facili perditur. Q̄ autem causatur ex actibus frequenter iteratis est intensum ⁊ non perditur de facili. Exemplum secundi. quia caliditas in aqua quantūcūꝙ sit intensa si aqua derelinquatur proprie nature. hoc est abstrahatur a calefaciente faciliter corrumpitur propter defectum cause conseruantis. Ex istis patet solutio predicte difficuitatis.

Tercia difficultas qualiter est sal

uabile ꝙ sanitas. egritudo. pulchritudo ⁊ turpitudo sunt qualitates de prima specie cum tamen nō important precise qualitates. sed important relationem ⁊ qualitates diuersas. ⁊ similiter qualiter est saluabile ꝙ scōm passiones nō dicamur quales. cum tamen scōm vnam quamꝙ qualitatem dicamur quales. Ad primā partem dicitur ꝙ inter ea que ponuntur in prima specie qualitatis quedam sunt res simplices nō composite ex rebus diuersarum rationū. sicut sunt caliditas. frigiditas. albedo. nigredo ⁊ similes. ⁊ tales sunt forme absolute per se reponibiles in hoc predicamēto. Alia ꝟo sunt que nō sunt res simplices. sed imppꝛtant relationem ad diuersas qualitates. sicut sunt sanitas. egritudo. pulchritudo. turpitudo Sanitas em̄ dicit proportionem humorum. scilicet proportionem qualitatum cōuenientiū vite animalis. Aliqua em̄ proportio humorum est conueniens vite ⁊ permanentie vnius animalis. que est omnino disconueniens ⁊ corruptiua vite alterius. ⁊ ideo nō solum proportio humorum est sanitas. sed proportio conueniens animali. ⁊ sic sanitas includit nomen conuenientie ⁊ etiam ipas qualitates. ⁊ per oppositum egritudo importat proportionem humorum disconuenientem vite animalis.

Similiter pulchritudo ⁊ turpitudo nō importāt vnā rem tm̄. sed plures q̄s pulchritudo importat magnitudinē corporis cū colore ⁊ figura ⁊ ceteris dispositionibus cōuenientibus animali. ⁊ talia scd̄m veritatem non sunt in aliquo detminato genere quantū ad totū illud qd̄ importāt. sed ratione diuersarū parciū sunt in diuersis pdicamentis. qa ratiōe formaliuꝫ sunt in genere relatiōis. ⁊ ratiōe materialiū sunt in alio genere. ꝓpter qd̄ dicit philosophus septimo phisicoꝝ q̄ ad illa que sunt in pma specie qualitatis sicut sunt habitus corporis ⁊ anime nō est motus. qa sunt ad aliquid. ⁊ hoc est verū ratione formaliū in eis. que sunt quedā relationes. tamen ratione materialiuꝫ bene est motus ad illa non tm̄ vnus. sed plures. Ad illas aūt qualitates de pma specie q̄ sunt forme simplices. vt albedo nigredo bene potest esse motus. Et si queraꝛ quare talia ponunꝛ in genere qualitatis. dicit q̄ hoc est ꝓpter duas causas. Prima. qa materialia in eis sunt qualitates. Secūda. qa per huiusmodi respondeꝛ conueniēꝛ ad interrogationē factā p quale de aliquo. Ad scd̄am partē difficultatis dicit vno modo q̄ q̄uis scd̄m passiones nō dicamur quales. tamē scd̄m qualitates eis similes dicimur quales. Ad hoc autēꝫ q̄ aliqd sit qualitas vel alicui cōueniat diffinitio qualitatis sufficit q̄ scd̄m ipm vel sibi simile i specie dicamur quales. Aūt dicit q̄ q̄uis scd̄m passiones nō dicamur quales actualiꝛ. tamē dicimur quales aptitudinaliter. ⁊ hoc sufficit ad hoc q̄ diffinitio qualitatis cōueniat passiōibus qa in in ipa hoc verbū dicimur dicit aptitudinē ⁊ nō actū. Aliter adhuc dicit q̄ quale accipiꝛ dupliciter. Vno modo accipiꝛ cōmuniꝛ ꝓut est cōcretū qualitatis cuiuscūqꝫ siue pmanentis siue transeuntis. Et isto modo accipiꝛ in diffinitiōe qualitatis Alio modo accipiꝛ specialiꝛ pro cōcreto qualitatis pmanentis tm̄ seu diffinitur mobilis. Et isto modo accipiꝛ in textu quādo dicit q̄ scd̄m passiones nō dicimur quales. Similiꝛ cū philosophus dicit q̄ passio nō est q̄litas ⁊ tamē est in tercia specie qualitatis. ipe nō intelligit q̄ nullo modo sit qualitas. sed q̄ nō est qualitas pmanēs denominās subiectū in quo ē permanenꝛ. Et nota q̄ passio diuersimode accipiꝛ in hoc passu. qa aliqn̄ accipiꝛ pro actu appetitus sensitiui cōsequēte cognitionē sensitiuā vel p timore aut verecundia ⁊ pro delectatione ⁊ tristicia cōsequēte actū illum. Et isto modo solent poni vndecim passiones. que sunt amor cōcupiscētia. delectatio. fuga. tristicia spes. desperatio audacia. metus. ira vel zelus Alio modo vō accipiꝛ pro qualitate sensibili cōsequente huiusmodi actꝰ appetitus sensitiui. cuiusmodi sunt erubescentia ⁊ pallor.

Q̄uo inter medios colores est contrarietas.

Quarta difficultas Utrū pprietates qualitatis sint in textu sufficienꝛ assignate.

¶ Pro cuius solutione supponiꝛ pmo q̄ iniusticia accipiꝛ dupliciꝛ. Vno modo puatiue vt dicit carentiā iusticie in subiecto apto nato habere iusticiā. ⁊ isto modo iniusticia nō cōtrariaꝛ iusticie. sed puatiue opponiꝛ. Alio modo accipiꝛ iniusticia contrarie ꝓut significat qd̄dā viciū inexistens siue ex actibus viciosis p qd̄ aliqs nō vult reddere vnicuiqꝫ qd̄ suū est. ⁊ isto modo cōtrariaꝛ iusticie. Cū aūt philosophus dicit q̄ in medijs coloribꝰ nō est cōtrarietas. hoc debet intelligi directe ⁊ pmo. qa mediū est qd̄ cū inꝛ colores medios potest esse motus. ergo inꝛ eos potest esse cōtrarietas. tenet cōsequentia. qa ois motus est de cōtrario in cōtrariū. ¶ Scd̄o supponiꝛ q̄ suscipe magis ⁊ minus dupliciꝛ potest accipi vt dictū est in caplo de substātia. Cuꝫ aūt dicit philosophus q̄ iusticia. sanitas grāmatica dubiū est vtrū suscipiant magis ⁊ minus. tamē indubitanꝛ eoꝝ denomiatiua suscipiūt magis ⁊ minus. Hoc potest exponi logice dicēdo q̄ suscipe magis ⁊ minus hic accipiꝛ secūde intentionaliꝛ prout idem est q̄ predicari de aliquo vel aliqbus cū his aduerbijs magis ⁊ minus. ⁊ hoc tūc indubitanꝛ est verū Nā ista abstracta iusticia. sanitas. grāmatica ⁊ similia de nullo possunt predicari cū his aduerbijs magis ⁊ minus. tamē sua cōcreta possunt pdicari. Secūdo modo potest exponi realiꝛ capiēdo suscipe magis ⁊ minus ꝓut idem est qd̄ intendi ⁊ remitti. ⁊ tūc etiā hoc est verū cū illa abstracta significēt qualitates suas in vltimata abstractiōe ⁊ qualitates scd̄ꝫ esse abstractū ab indiuiduis nō intendeꝛ neqꝫ remitteꝛ. Cōcreta aūt illoꝝ abstractoꝝ significāt qualitates ꝓut habent esse in indiuiduis ⁊ in subiectis. et scd̄m illud qualitates intendunꝛ ⁊ remittunꝛ. ideo dicit abstracta nō intēdi neqꝫ remitti. ⁊ eoꝝ cōcreta intendi ⁊ remitti illud indubitanꝛ est verum Ex isto potest patere q̄ ex isto textu nō potest haberi intentio aliquorum q̄ qualitates nō suscipiūt magis ⁊ minus nisi scd̄m participationē earū a subiecto. patet. qa philosophus nō vult hic notare susceptionē magis ⁊ minus de qualibet nisi scd̄m essentiā suā. sic q̄ essentia seu ratio qditatiua alicuius qualitatis nō cōuenit magis vni suoꝝ indiuiduorum q̄ alijs ¶ Tercio supponiꝛ q̄ hec ꝓpositio scd̄m posita in tercia ꝓprietate qualitatis debet denotare habitudinē fundamentalē ⁊ nō habitudinē formalem. patet. qa p qualitatē nō dicit aliqs formaliꝛ similis. sed solū fundamētaliter. Nā si p possibile vel impossibile essent duo sine similitudine scd̄m

Contra tho.
qualitas suscipit magis et minꝰ in sua essencia.

suas albedines nō dicerent̄ similia saltē actualit̄. Sed cōtra illā ꝓprietatē arguit̄ quadruplicit̄. Primo. qa oīs ꝓpria passio inest adequate suo sb iecto. sed nullū istoꝝ simile vel dissimile inest adequate qualitati. igit̄. Secūdo sic. Nullū accidēs est ꝓpria passio alterius accidētis. sed similitudo et dissimilitudo sunt accidētia qualitatis. cū sibi adueniāt ⁊ recedāt ab ea p̄ter eius corruptionē. igit̄. Tercio qa scd̄m formā substātialē aliqd potest dici simile alteri. ⁊ tamē forma substātialis nō est qualitas. igit̄. Quarto. in relationibus ⁊ alijs pdicamētis posterioribus est vera cōformitas. ⁊ illa nō est ydēptitas stricte nec equalitas. ergo est similitudo. ⁊ p consequens scd̄m aliud a qualitate potest dici simile. Ad p̄mū istoꝝ dicit̄ ꝙ quādo aliquid est passio dētminata alicuius tūc vnū alteri est adequatū. sicut visibilitas hoi. sed quādo est passio disiuncta sicut est par ⁊ impar circa numerū tunc sufficit vtrūqꝫ extremū sub disiunctiōe esse adequatū. sic est in proposito. Ad scd̄m dicit̄ ꝙ licet accidēs nō possit esse passio dētminata tamē potest esse passio disiuncta quādo sub disiunctiōe inest necessario. ⁊ si ita est oīa cōtraria immediata essent passio disiuncta ⁊ sub illa disiunctione nō capiunt̄. ⁊ adhuc si ita est p nullā potētiā poterit qualitas simul absolui a similitudine ⁊ dissimilitudine vt aliq putant. cū passio sit inseparalis simpliciť a suo subiecto. Ad terciū dicit̄ ꝙ large summendo in substantialibus est similitudo. nō tamē stricte. cū sint tres modi cōformitatꝫ. ydemptitas est in substātia. equalitas in quantitate. ⁊ similitudo in qualitate. Ad quartū dicit̄ ꝙ cū in illis pdicamētis sit vera cōformitas. eo ꝙ ibi sunt idē genere ⁊ idē specie sicut in alijs oportet ponere quattuor modos cōformitatis. quāuis quartus sit innomiātus. Vel alit̄ dicit̄ ꝙ quāuis ibi nō sit ydemptitas stricte accepta que est in substātia. tamē est ydēptitas cōmunit̄ accepta. qa illa reperit̄ in omnibus generibus. ¶ Circa ista oritur dubiū vtrū int̄ ea que sunt idē genere siue que habent eandem qualitatē in genere sit similitudo. dicit̄ ꝙ sic. quāuis remota. qa cū sint idē genere oportet ibi esse cōformitatē que fundat̄ sup vnū. ⁊ in qualitate nō est cōformitas nisi similitudo. igit̄.

His suppositis dicit̄ p̄mo ꝙ ꝓprietates qualitatis sunt a philosopho sufficient̄ assignate.

Cum aūt philosophus dicit ꝙ multotiēs genera sunt ad aliqd ⁊ singularia eaꝝ nō sunt ad aliqd. ⁊ hoc debet sic intelligi. multotiēs noīa generū cōsignificant aliqs respectos ⁊ noīa specierū nō cōsignificāt aliquos respectus. sed significāt

vo. inter eadē gere sit similituda.

p̄cise res absolutas. sicut hoc nomē scientia cū qualitate quā significat cō significat vnū respectū fundatū in illa qualitate. ⁊ terminatū ad obiectum scibile. sed hoc nomē grāmatica nō cōsignificat aliquē respectū. Cū etiā dicit ꝙ nō est incōueniēs enumerare idē in vtrisqꝫ generibus. hoc debet intelligi de eodē noīe scd̄m diuersas acceptiōes eius ⁊ nō de eadē re. Circa ꝓprietates species qualitatis possunt multa alia notari que posita sunt in sumulis.

Ultima difficultas. Utrū sex vltima pdicamēta que ponunt̄ importare respectus extrinsecus aduenietes sint alique res distincte a rebus absolutis.

Ad quā dicit̄ ꝙ sicut relatiōes de genere relatiōis sunt vere res alie a rebus absolutis vt prius dictū est. ita etiā res istoꝝ sex generū sunt vere res alie a rebus absolutis. Probatur p̄mo de actiōe ⁊ passiōe. qa impossibile est trāsire de cōtradictorio in cōtradictoriū sine mutatiōe reali facta in aliquo. sed ignis ꝓducēdo ignem in aere in p̄mo opposito in quo ignis generat̄ ignis vere agit in materiā. ⁊ materia vere patit̄ recipiēdo formā ignis. ⁊ post illd̄ nihil patit̄. nec ignis agit. ergo ibi est aliqua mutatio. sed nihil noui acqrit̄. ergo aliqd p̄cedens transit. sed ibi nihil transit nisi actio ⁊ passio. ⁊ non aliqd absolutum. ergo actio ⁊ passio sunt respectus distincti a rebus absolutis. Scd̄o ꝓbatur de quado ꝙ sit respectus. qa acceptis duobus indiuiduis eiusdē rationis ⁊ in omnibus alijs similibus nisi ꝙ vnū sit ante aliud. verū est dicere ꝙ vnū est antiquius alio. ergo. ꝓbat̄ cōsequētia. quādocūqꝫ aliqua denominatio cōuenit alicui. ⁊ nō alteri. ergo illud habet aliqd quod scd̄m nō habet. ⁊ nō nisi quādo vel respectū importatū p quando ergo quādo importat talē respectū. Et vltra cū qd̄libet illoꝝ indiuiduoꝝ possit esse sine tali respectu sequit̄ ꝙ ille respect' est res distincta ab ꝑis rebus absolutis. Tercio probatur de vbi. quia per motum localem vbi vere acqrit̄. sed nullum absolutum per motum localem accquiritur. ergo aliquid respectū acquiritur. igit̄. tenet cōsequētia. qa cuiuslibet motus realis est aliqs terminus realis. Quarto ꝓbat̄ de positione. qa sessio ⁊ statio vere sunt in re. ⁊ non sunt idem realiter. ergo distinguunt̄ realiter. sed nō sunt distincta absoluta. qa tunc quādocūqꝫ aliqd animal staret postqꝫ sederet vere amitteret aliqd absolutū ⁊ acqreret aliud qd̄ est absurdū. ergo vere sunt respectus reales disticti ab absolutis. Quinto probatur de habitu. quia aliquis dicit̄ modo habere habitum quem prius nō habuit. ergo aliquid acquiritur sibi subiectiue ⁊ non nisi respectus. igitur.

¶ Circa p̄dicta adhuc oritur dubiũ vtrũ p̄dicamenta distinguant̄ int̄ se penes diuersos modos essendi. Ad qḋ dicit̄ p̄mo q̄ p̄dicamenta distinguunt̄ p̄mo ⁊ p̄ncipaliter per modũ essendi seu per quosdam modos intrinsecos cõtrahentes ip̄m ens ⁊ cõstituentes ip̄a p̄dicamenta. De q̄bus quidẽ modis nõ p̄dicat̄ ens formalit̄ ⁊ q̄ditatiue. licet bene predicet̄ ydẽptice. Probat̄. q̄a om̄is distinctio rei a re equaliter ↄtenta sub aliquo tercio est p̄ p̄ncipiũ constitutiuũ eius. sed decem p̄dicamẽta sunt decem res equaliter contente sub ente. ergo decẽ p̄dicamẽta distinguunt̄ int̄ se p̄ sua principia cõstitutiua. sed sua p̄ncipia sunt modi essendi. igit̄. Dicit̄ secundo q̄ p̄dicamenta nõ distinguunt̄ penes hoc q̄ termini eo᷑ supponunt pro diuersis rebus. Nam termini diuerso᷑ p̄dicamẽto᷑ possunt supponere pro vna ⁊ eadẽ re. sed distinguunt̄. q̄a significant de formali significato res distinctas. ita q̄ abstracta diuerso᷑ predicamento᷑ nunq̄ possũt supponere pro eadẽ re. Et licet ba᷑ũ cõcreta significent idem significatiõe materiali. siue habent idem significatũ materiale. nõ tamẽ significant idẽ significatione formali. Dicit̄ tercio q̄ licet p̄dicamenta distinguunt̄ p̄ modum p̄dicandi de p̄ma substãtia. ⁊ etiã per sua significata formalia. tamẽ illa nõ est p̄ma distinctio. sed p̄ma est p̄ modos essendi. verũ tamẽ logici frequentius vtunt̄ distinctione p̄dicamento᷑ per modũ p̄dicandi. ⁊ phisici distinctionẽ. que est per significata formalia. ⁊ mathemathici distinctione que est ex natura rei per modos essendi distinctos.

Conclusio responsalis q̄ diffinitiones ⁊ species qualitatis ⁊ qualiũ sunt a philosopho sufficienter assignate.

¶ Hec conclusio patet ex dictis hic ⁊ in sumulis.

Ad ratiões. Ad primã dicit̄ q̄ dif-

finitio qualitatis datur per quale tanq̄ per aliquod nocius quo ad nos. ⁊ diffinitio qualiũ datur per qualitatẽ tanq̄ per nocius simpliciter ⁊ scd᷑m naturã. ⁊ ideo nõ sequit̄ q̄ idem sit nocius seip̄o. quia non scd᷑m eundem modum qualitas est nocio᷑ quali. ⁊ quale nocius ip̄a qualitate. Ad confirmationem dicit̄ q̄ in diffinitionibus loco diffiniti licet ponere diffinitionem. sed nõ in his que nõ sunt proprie diffinitiones sed solum quedam notificationes. sic autem est in proposito.

Ad scd̄az dicit negãdo antecedẽs

Ad p̄mã p̄bationẽ patet q̄d sit dicẽdũ Ad scd̄az p̄bationẽ patet etiã p̄ idẽ

Ad terciã p̄bationẽ dicit̄ q̄ ille ratiões sunt accidẽtales ideo nõ faciũt differre habitũ ⁊ dispositionẽ formalit̄ ⁊ specifice. sed solũ accidentalit̄. Ad quartã p̄bationẽ dicit̄ q̄ distinguunt̄ ab alijs trib⁹. ⁊ tenendo q̄ sunt species. Dicendũ est q̄ nihil est contentũ sub eis quod cõtinet̄ sub alijs speciebus. Et ad exempla dictã est in p̄ma difficultate. Ad cõfirmationes q̄ sunt species subalterne. Et ad p̄bationẽ neget̄ cõsequẽtia. Vel si dicat̄ q̄ sunt modi tunc dicendũ est q̄ q̄uis nõ om̄is calor sit habitus. vel nõ omnis calor sit dispositio. tamen om̄is calor est habitus vel dispositio.

Ad terciã rationem dicit̄ negãdo

antecedẽs. Et ad p̄bationẽ dicit̄ q̄ potẽtia potest accipi tripliciter. Vno modo pro differentiã diuisiua entis que solet vocari potentia obiectiua ⁊ isto modo potentia est quoddã transcendens qḋ potest reperiri in quolibet predicamento. quelibet enĩ res que nõ est ⁊ potest esse dicit̄ esse in potentia. ⁊ isti potentie opponit̄ actus essendi. Alio modo accipit̄ potentia pro ordine alicuius rei ad aliquẽ actu᷑. ⁊ isto modo est respectus. Tercio modo accipit̄ pro qualitate inexistenti alicui p̄ quã naturaliter est potens faciliter facere aliq̄d. ⁊ isto modo accipit̄ hic. Et per istõ soluunt̄ alie due p̄bationes. Ad quartã p̄bationẽ dicit̄ negando minorẽ q̄a impotentia nõ summit̄ hic p̄uatiue. Ad cõfirmationẽ patet q̄d sit dicendũ ex sumulis. Forte enĩ posset cõcedi q̄ potentia ⁊ impotentia nõ sunt species q̄litatis.

Ad quartã rationez dicit̄ negãdo

antecedens. Et ad p̄bationem dicit̄ q̄ q̄uis passio ⁊ passibilis qualitas differant diffinitione descriptiua vel quadã diffinitiõe q̄d nõis. tamẽ non differunt diffinitione q̄ditatiua. quia idem potest esse passio ⁊ passibilis qualitas.

Ad q̄ntã rationẽ dicit̄ q̄ forma po

test accipi dupliciter. Vno modo cõmuniter prout dicit̄ tam de forma substantiali q̄̃ accidẽtali. ⁊ isto modo nõ est species qualitatis. Alio modo accipitur specialiter pro forma accidentali. Et hoc dupliciter. Vno modo pro omni forma accidentali inexistenti alicui subiecto exterius vel interius. ⁊ isto modo adhuc non est species qualitatis. Alio modo accipit̄ pro quadam forma accidentali que causatur ex terminatione quantitatis alicuius substantie corporee. ⁊ isto modo forma est species qualitatis. nec dicit̄ de qualitatibus p̄me speciei. scd̄e ⁊ tercie. Et vt dicunt aliq̄

differt a figura. qa forma est solū in animatis. ppt qd animata dicunt esse formosa quādo habēt cōuenietē & decētē lineationē seu ēminationē linearū. Unde homo dicit formosus a forma qualificatiua que est in lineis debite & cōuenient ēminat'. Sed figura reperit in inanimatis. sicut in statuis & in artificibus. cuiusmodi sunt domus. tunica & beretū. Ad cōfirmationē negādo minorē. Et ad pbationē dicit q figura equoce significat quātitatē ēminatā. & qualitatē que resultat ex ēminatione quātitatis. Cū ergo euclides dicit. figura est que ēmino vel ēminis claudit ipe capit figurā p quātitate ēminata. & nō p qualitate que resultat ex ēminatiōe quātitatis. De distinctiōe aūt figure a re figurata dicet in secūdo phisicoꝝ.

Dicit aūt alterū alteri opponi quadruplicit. & cetera.

Iste est tercius tractatus & vltimus huius libri in quo philosophus determinat de post pdicamētis. Et diuidit in qnqꝫ capitula. In pmo determinat de pmo postpdicamēto scilicet de oppositiōe. Et diuidit in duas partes pncipales. In pma detmiat de modis oppositōis. & pmo enumerat ipos dicēs q alterū potest opponi alteri quadruplicit. aut sicut relatiua. vt duplū opponit dimidio. aut sicut cōtraria. vt malū opponit bono. aut vt pūatio & habitus. id est pūatiue. vt cecitas visui. aut sicut affirmatio & negatio. id est cōtradictorie. vt sedet & nō sedet. Relatiue opposita sunt quecūqꝫ ea ipa sunt que oppositoꝝ dicūt aut qūlibet alit ad aliud vt duplū scdm id qd est dr alterius scilicet dimidij qd est suū oppositū. & disciplina dicit disciplinati. & disciplinatū etiā dr ad disciplinā que est suū oppositū. Et qa aliqs posset obijcere q cōtraria vident esse ad aliud & referri ad seinuicē. Ideo subdit philosophus q illa que sunt cōtraria scdm id qd sunt nullo dicūt ad seinuicē igit cōtraria differūt a relatiuis. Antecedēs pbat. qa bonū nō dicit mali bonū. licet dicat ei cōtrariū. Cōtraria vt supponit philosophus diuidūt in cōtraria mediata & in ītraria immediata. Cōtraria immediata sunt quoꝝ necesse est alterū inesse suo pprio susceptibili. exemplū vt languor & sanitas respectu animalis Necesse est enim alterum istorum inesse corpori animalis. Similiter par, et impar sive habundans & perfectum respectu numeri. Necesse est enim alterum inesse numero. Et nota q numerus pfectus est cuius partes aliquote dicuntur reddere suū totū adequatū. Et pars aliquota est que aliquotiens sumpta reddit suū totū. sicut ternarius respectu senarij. Numer' habundās est cui' partes aliquote reddūt plus q totū. Cōtraria mediata sunt quoꝝ nō est necesse alterū inesse suo pprio susceptibili. exēplū vt albū & nigrū respectu corporis. Nō eñ omē corp' est albū vel nigrū. cū aliqd corpus sit fuscū & aliqd pallidū. vel aliquo alio medio colore coloratum. Similit prauū & studiosum sunt cōtraria mediata. qa nō oīa sunt praua aūt studiosa. sed est aliqd mediū qd nec est prauū nec studiosum. Cōtraria mediata sunt duplicia. quedā habent media nominata. sic albū & nigrū. que habent fuscū & pallidū. Alia habent media nō nominata. sed nominant p abnegationē. cuiusmodi sunt bonū & malū. quoꝝ mediū dicit illud qd neqꝫ est bonū neqꝫ malū. & similiter mediū inter iustū & iniustū dicitur qd nec est iustū nec iniustum. ¶ Priuatiue opposita sunt que habēt fieri circa idem ordine quodā & tēpore determinato a natura. In qua diffinitione tangit tres conditiones priuatiue oppositoꝝ. Prima est q habeāt fieri circa idem. Secunda q habeant fieri ordine quodam. Tercia q habeant fieri tempore determinato. Probat qa tunc dicimus aliqd priuari quādo nō habet id qd est natū habere. Nō eñ dicimus edentulū q nō habet dentes. nec cecū q nō habet visum. Sed dicimus cecū aut edentulum q nō habet visum aut dentes quādo debet habere. patet. qa sunt quedā generationes. id est quedā animalia generata que quando nascuntur nō habent visum neqꝫ dentes. & tamen nō dicunt edentula neqꝫ ceca. ¶ Est aūt differentia inter priuari & priuationē habāre. Similiter int habere habitū & ipm habitū. qa priuari nō est priuatio. nec habere habitus est habitus. patet. qa visus est habitus & cecitas est priuatio. & tamē visus nō est habere habitū. neqꝫ cecum esse est cecitas. Sed cecū esse est priuari & non priuatio. Quod patet. qa si cecitas & cecū esse essent idem tunc predicarent de eodē. qd est falsum. qa homo dicitur cecus & nullo modo dicitur cecitas. ¶ Conueniunt autem priuari & habere habitū cum priuatione & habitu. quia priuari & habere habitū eodem modo opponuntur sicut habitus & priuatio. Nam sicut cecitas opponitur visui. ita cecuz esse opponitur ad habere visum. ¶ Et isto passu patet que & qualis est differentia inter concretū & abstractum. & quomodo concretū predicatur de aliquo de quo non predicatur abstractū. Et sic omnes ille propositiones quas concedūt aliqui sunt false. vt sunt iste. Materia est priuatio. Lignū est figura. Substantia est quantitas. Qualitas est quantitas. & sic de multis alijs.

Cōsequēter philosophus determinādo de cōtradictorijs ponit differentiā ⁊ cōueniētiā int̄ affirmationē ⁊ negationē ⁊ res quedā subiacēt affirmationi ⁊ negatiōi. Differētia est. qa res que subiacet affirmatiōi ⁊ negatiōi nec est affirmatio nec negatio. qd' patet. qa affirmatio est oratio affirmatiua. ⁊ negatio est oratio negatiua. sed res que subiacet affirmationi aut negationi nō est oratio. ergo nō est affirmatio nec negatio. Cōueniētia est inter ea. qa sicut affirmatio ⁊ negatio opponunt̄ cōtradictorie vt sicut sedet ⁊ nō sedet cōtradicūt. ita res que ponūt̄ sub vtroqꝫ scilicet sedere ⁊ nō sedere cōtradicūt. Ex isto passu aliq̄ eliciūt ꝙ sint ponenda complexe significabilia. De quibus postea dicetur in secunda parte que incipit.

Quoniā aūt priuatio

Philosoph' ponit differentiā int̄ p̄dictos modos oppositionū. ⁊ p̄mo ponit duas differētias inter p̄uatiue opposita ⁊ relatiue opposita. qa relatiue opposita referunt̄ ad inuicē sub habitudine alicuius casus. Sed priuatiue opposita nō referunt̄ ad inuicē. patet. qa visus nō dicit̄ cecitatis visus. nec cecitas dicit̄ visus cecitas. licet bene dicat̄ visus p̄uatio. Scd'a differentia est. qa om̄ia relatiua sunt reciprocatiua. id est dicunt̄ ad cōuertentiam. sed priuatiue opposita nullo modo dicunt̄ ad cōuertentiā. qd' patet qa q̄uis cecitas diceret̄ visionis cecitas. tamē visus nō dicit̄ cecitatis visus. Qr aūt relatiue opposita ⁊ cōtraria differāt inter se ꝓbat̄ duabus rationibus. Prima ratio est inductiua ⁊ est talis. in contrarijs immediatis necesse est semp̄ alterū inesse suo susceptibili. vt patet de sanitate ⁊ languore circa animal. ⁊ habundante ⁊ perfecto circa numerū. sed in priuatiue oppositis hoc nō est necessariū. Nam ille q̄ nō habet naturā ad videndum nō dicit̄ cecus neqꝫ videns. In cōtrarijs aūt mediatis nunqꝫ est alterum eorum in esse suo susceptibili. nisi alterū insit a natura. sicut igni inest calidū ⁊ niui candidū. ⁊ impossibile est ignē esse frigidū. ⁊ niuē esse nigrā. Sed in priuatiue oppositis aliquādo necesse est alterū inesse suo susceptibili. scilicet quādo tēpus est determinatū a natura. nunqꝫ tamē est alterū necesse in esse determinate. Secūda ratio. In omnibus cōtrarijs potest fieri mutatio de vno in aliud nisi alterū insit a natura. Sed in p̄uatiue oppositis nō fit mutatio a priuatione in habitū. ergo. Maior patet. qa sanus potest fieri languidus. ⁊ econtra. ⁊ prauus potest fieri studiosus. qd' patet. qa prau' exercitat' in bonis operib' ⁊ bonis doctrinis melius proficiet vt sit melior. ⁊ si ꝯtinue se exercitet in bonis operib' p̄fecte mutabit̄ aut saltem magnū cremētum sumet. Minorē ꝓbat. qa cū aliqs est cecus nō potest iterū fieri videns. nec cū aliquis est caluus potest fieri comatus. nec edentulo possunt iterū oriri dentes. Secūdo ponit differentiā inter contradictoria ⁊ alia opposita dicēs ꝙ cōtradictoria differunt ab alijs in hoc ꝙ in ipsis semp̄ est necessariū aliqd esse verū ⁊ aliqd esse falsum. sed in alijs nō est huiusmodi. igit̄. Minorē ꝓbat. qa sanitas ⁊ languor sunt cōtraria. ⁊ duplū ⁊ dimidiū relatiue opposita. visio ⁊ cecitas sunt priuatiue opposita. ⁊ tamen nullū istorū est verū vel falsum. eo ꝙ om̄ia ista dicunt̄ sine cōplexione ⁊ eorū que scd'm nullā cōplexionē dicunt̄ nullū est verū aut falsum. Et si arguatur in cōplexis reperitur contrarietas ⁊ etiā priuatiua oppositio. sed in cōplexis est veritas aut falsitas. ergo veritas ⁊ falsitas sunt in contrarijs. Maior patet. qa ista cōplexa sunt cōtraria. socrates est languidus socrates est sanus. Ad hoc dicit̄ ꝙ quāuis illa sunt cōtraria. tamen nō necessario vnū istorū est verū ⁊ alterū falsum. quāuis eñ socrate existente necessariū sit alterū esse verū ⁊ alterū falsum. tamē ip̄o nō existente ambo sunt falsa. Et simile est de istis duobus cōplexis que dicunt̄ p̄uatiue opponi. socrates est cecus. socrates est videns. Et subdit philosophus ꝙ nō est simile de cōtradictorijs. qa siue socrates sit siue nō sit necesse est ip̄m languere vel nō languere. Ex istis patet differentia inter cōtradictoria ⁊ alia opposita. Tunc philosophus in fine huius capituli ponit qnqꝫ ꝓprietates cōtrariorū. Prima est. bono semp̄ cōtrariat̄ malū. ⁊ sanitati egritudo. ⁊ iusticie iniusticia. ⁊ fortitudini debilitas. Sed malū cōtrariat̄ aliquādo bono ⁊ aliquādo malo. sicut malo defectus cōtrariat̄ malū habundans. sed hoc est in paucis. qa solū est in his que se habent scd'm habundantiam ⁊ defectū. ¶ Scd'a ꝓprietas. Si vnū cōtrariorū sit nō est necesse alterū cōtrariorū esse. patet. qa omnibus sanis existētibus sanitas est ⁊ languor nō est. Similit̄ si om̄es sint albi albedo est ⁊ nigredo nō est. ¶ Tercia ꝓprietas. Impossibile est ꝯtraria simul esse in eodē. patet. qa si socrates est sanus ipse nō languet. ¶ Quarta ꝓprietas. om̄ia cōtraria habent fieri circa idem genere aut specie. Exemplū p̄mi vt languor ⁊ sanitas circa animal. ⁊ albedo ⁊ nigredo circa corpus. Exemplū secundi vt iusticia ⁊ iniusticia circa animam. ¶ Quinta ꝓprietas necesse est om̄ia cōtraria esse aut in eodē genere aut in cōtrarijs siue in diuersis generibus. aut esse diuersa genera sicut albū ⁊ nigrū sunt in genere coloris. color nāqꝫ est eorū genus. ⁊ iusticia ⁊ iniusticia sunt in cōtrarijs generibus. qa genus iusticie est virtus. ⁊ genus

inius̄ticie est nequicia. id est viciū. Bonū aūt ꝛ malū sunt diuersa genera.

Prius aūt alteꝝ alto

Istud est scd̄z capitulū huius tractatus in quo philosophus ponit modos secūdi post p̄dicamēti scilicet prioris dicēs q̄ aliqd̄ dicit̄ prius altero quadrupliciī. Primo modo dicit̄ ꝓprie prius scd̄m tēpus. ꝛ sic illd̄ qd̄ est antiquius ꝛ senius alio dicit̄ esse prius tēpore eo, Scd̄o modo dicitur prius illud a quo nō cōuertit̄ subsistēdi cōsequētia. ꝛ sic vnū prius est duobus. qd̄ patet. q̄a licet bene sequit̄ duo sunt. ergo vnū est. ꝛ tamen nō sequitur vnū est ergo duo sunt, Et nota q̄ iste modus vocat̄ cōmuniter prius natura. ꝛ reperitur semper inter superius ꝛ inferius. quia a superiori ad inferius nō cōuertit̄ subsistēdi cōsequētia. Tercio modo dicit̄ prius ordine nō tamē quocūq̄ʒ ordine. sed ordine nature ꝛ cōpositiōis vel doctrine, et hoc modo in scientijs demōstratiuis est prius ꝛ posterius. vt in geometria elementa. id est p̄ncipia sunt priora his que demōstrant̄. id est cōclusionibus. Et in grāmatica elemēta. id est littere sunt priores syllabis. Et in rethorica ꝓhemiū est pri' narratiōe, Quarto mō dicit̄ prius qd̄ est meli' ꝛ honorabilius. Cosueuerunt eñ plurimi honorabiliores ꝛ magis dilectos a se dicere priores apud se, tamē iste modus est alienissimus mod' prioris, Et ratio est. q̄a illi q̄ sunt priores apud aliquos sunt posteriores apud alios. Et subdit philosophus q̄ isti sunt modi prioris q̄ dicti sunt ab antiqs, Sed p̄ter istos modos adhuc est alius modus prioris q̄ potest dici prioritas naturalis. ꝛ est int̄ illa que cōuertunt̄ scd̄m essendi consequentiā. ꝛ vnū est quomodolibet causa alterius. illud qd̄ est causa dicitur prius natura sicut inter rem ꝛ orationē verā que est de ip̄a re. Ista eñ cōuertunt̄ scd̄m essendi cōsequētiā. sed q̄a res est causa veritatis orationis ꝛ nō ecōtra. Nam ab eo q̄ res est vel nō est oratio dicit̄ vera vel falsa. Ideo res est prior natura oratione vera. Et his patet q̄ sunt q̄nq̄ʒ modi p̄oris

Simul autem dicuntur simpliciter ꝛ cetera.

Istud est capitulū terciū in quo philosophus ponit tres modos terciū post p̄dicamēt. scilicet simul, Quoꝝ p̄m' est simul esse tēpore. Unde illa

dicunt̄ esse simul tēpore quoꝝ generatio est in eodē tēpore. Et de isto potest poni exemplū de subiecto ꝛ ꝓpria passione que eadē generatione generant̄, Secūdus modus est esse simul natura scd̄m quē illa dicuntur simul que cōuertunt̄ scd̄m essendi cōsequentiā. ꝛ vnū nō est causa alterius. vt duplū ꝛ dimidiū ꝛ similia relatiua, Terci' mod' est esse simul f̄m quē illa dicunt̄ esse simul naturalit̄ que ex opposito diuidunt aliqd̄ genus. Et isto modo gressibile volatile ꝛ aquatile que diuidunt animal dicunt̄ esse simul natura, Ex isto passu elicit̄ ista auctoritas. cōmunes species sunt coequeue sub suo genere, Et subdit philosophus q̄ genus est prius q̄ʒ sue species vel q̄ʒ sue differētie. qd̄ patet. q̄a si aquatile est. animal est. sed si animal est nō est necesse aquatile esse, ꝛ hoc est. q̄a a genere ad speciē nō conuertitur essendi consequentia.

Motus autē sex sunt species ꝛ cetera.

Istud est quartū capitulū huius tractatus. in quo philosophus determinat de quarto post p̄dicamēto scilicet de motu. Et diuidit̄ i duas particulas In p̄ma enumerat species seu modos mot' dicēs, Oz mot' sex sūt species scilicet. generatio. corruptio. augmentatio. diminutio. alteratio ꝛ loci mutatio. Iste aūt species sunt distincte ab inuicē. qd̄ patet. q̄a generatio nō ē corruptio. nec augmētatio ē diminutio. nec alteratio ē f̄m locū mutatio. Et subdit q̄ dubitatio est de alteratione vtrum distinguat̄ ab alijs motibus. q̄a forte necessariū est oīe qd̄ alterat̄ p̄ aliquē aliarū mutationū mutari. ¶ Pro cuius solutiōe philosophus intendit talē cōclusionē. Nō oīe qd̄ alterat̄ mutat̄ aliqua alia mutatiōe. ꝓbat duab' alijs rationibus. Prima. possibile est aliqd̄ alterari ꝛ tamen nō est moueri scd̄m aliquam aliarū mutationū. q̄a qd̄ alteratur per passionem nō est necesse augeri nec minui. ꝛ sic de alijs. ergo alteratio distinguitur ab illis. cōsequentiā probat. quia si alteratio esset eadem cum eis oporteret illud qd̄ alteratur augeri vel minui vel mutari scd̄m aliquā aliarū mutationū. Secūda ratio. q̄a si alteratio nō distingueret̄ ab alijs sequeret̄ q̄ oīe qd̄ augeret̄ aut mutaret̄ aliqua alia mutatiōe alteraret̄, ꝯseq̄ns est falsum q̄a sunt aliqua que augmētant̄ ꝛ tamē nō alterant̄. nam quadrangulus circūposito guomone creuit. id est augmentatus est ꝛ tamen non est alteratus.

In secũda particula ponit quandã ꝓprietatẽ ipius motus dicens ꝙ mo-
tui in cõmuni ⁊ omĩ motui cõtrariaꝛ̃ q̃es. Unde generatiõi cõtrariaꝛ̃ cor-
ruptio. ⁊ diminutioni augmentatio. ⁊ mutationi scd̃m locũ q̃es. scd̃m lo-
cũ ⁊ forte in cõtrariũ locũ mutatio. vt mutatio que est superius cõtrariaꝛ̃
mutationi que est inferius. Est aũt difficile cõtrariũ assignari alterationi.
nec videꝛ̃ ei esse aliq̇d cõtrariũ. nisi dicaꝛ̃ ꝙ sibi cõtrariaꝛ̃ quies scd̃m qua-
litatem. aut mutatio scd̃m qualitatẽ. cũ enĩ alteratio sit mutatio ꝑm qua-
litatem sibi opponiꝛ̃ quies scd̃m qualitatẽ aut in contrariã qualitatẽ mu-
tatio. sicut albũ fieri contrariaꝛ̃ ei quod est nigrum fieri.

Habere autẽ multis.

Istud est q̇ntũ capitulũ huius tractatus ⁊ vltimũ toci⁹ libri. in quo phi-
losophus determinat de q̇nto postp̄dicamento scilicet de habere dicens.
Qꝫ habere diciꝛ̃ multis modis. Primus modus est habere habitũ ⁊ affe-
ctum. id est dispositionẽ aut aliquã aliã qualitatẽ. ⁊ hoc modo dicim⁹ ha-
bere disciplinã ⁊ virtutẽ. Secũdus modus est habere quantitatẽ. vt habe-
re magnitudinẽ bicubitã vel quãtitatẽ bicubitã. Tercius modus est ha-
bere ea que sunt circa corpus. vt puta vestimentũ vel tunicã. Quart⁹ mo-
dus est habere aliq̇d in membro sicut habere annulũ in digito. Quintus
modus est habere membrũ. videlicet manũ vel pedẽ vel aliq̇d aliud. Se-
xtus modus est habere contentũ. ⁊ hoc modo modium habet grana tri-
tici. ⁊ logena habet vinũ. Septimus modus est habere possessionẽ. sicut
domũ vel agrũ. Octauus modus est habere vxorẽ vel virũ. ⁊ iste est alie-
nissimus modus habendi. q̇a q̇ habet habeꝛ̃. Unde habere vxorẽ nihil
aliud est ꝙ̃ ei cohabitare. Finaliter se excusat de breuitate determinationis
modoꝝ habere dicens ꝙ forte sunt adhuc aliq̇ alij modi habere. sed illi q̇
consueuerunt dici pene omẽs enumerati sunt.

Circa hũc textũ queriꝛ̃ p̄mo. Utrũ

modi q̇nqꝫ postp̄dicamentoꝝ sint a philosopho sufficienter assignati.

Et arguiꝛ̃ p̄mo ꝙ nõ. quia plures

aut pautiores sunt modi oppositionis ꝙ̃ꝫ quatuor. ergo male ponuntur
quatuor. Qꝫ sint plures ꝓbaꝛ̃ dupliciꝛ̃. Primo q̇a oppositio subalterna
⁊ oppositio subcõtraria sunt modi oppositiõis ⁊ tamẽ nõ sunt aliqui il-

loꝝ quattuor. igiꝛ̃. Secũdo. q̇a modi oppositiõis sunt adinuicẽ opositi.
⁊ tamẽ nõ oppositi aliquo istoꝝ quattuor modoꝝ vt notũ est. q̇a esset pro
cessus in infinitũ. igiꝛ̃. Sed ꝙ sint pauciores ꝓbaꝛ̃ etiã dupliciꝛ̃. Primo.
q̇a nulla forma cõtrariaꝛ̃ alteri formẽ. ergo nulla est oppositio contraria.
Antecedẽs patet. q̇a si aliqua forma cõtrarieꝛ̃ alteri forme vel hoc esset for
me que est. vel forme que nõ est. Nõ forme que nõ est. q̇a ei q̇d nõ est, nihil
est cõtrariũ. cũ cõtrarietas sit relatio realis formalis que req̇rit sua extre-
ma in actu. Nec forme que est. q̇a vel esset forme existentis in suo subiecto
vel forme existentis in alio subiecto. Nõ p̄mũ. q̇a cõtraria essent in eodẽ.
Nec scd̃m. q̇a de ratiõe cõtrarioꝝ est ꝙ possint successiue inesse eidẽ subie
cto. sed forma que est in alio subiecto nõ potest inesse subiecto istius. q̇a
accidẽs nõ migrat de subiecto in subiectũ. igiꝛ̃. Scd̃o. q̇a omĩs oppositio
est oppositio cõtradictoria. q̇d patet. q̇a cõtradictoria sequũꝛ̃ ad omĩa op
posita. Nam bene sequiꝛ̃. hoc est albũ ⁊ nigrũ. ergo est albũ ⁊ nõ album.
Hoc est cecũ ⁊ videns. ergo est cecũ ⁊ nõ cecũ. Iste est pater istius ⁊ fili⁹
eiusdẽ. ergo est pater ⁊ nõ pater.

Scd̃o arguiꝛ̃. Plures aut paucio

res sunt modi prioris ꝙ̃ꝫ q̇nqꝫ. igiꝛ̃ insufficienter ponunꝛ̃ tm̃ q̇nqꝫ. Pri-
ma pars antecedentis ꝓbaꝛ̃ tripliciꝛ̃. Primo. q̇a est aliq̇s modus prioꝛ̃
eternitatis vel euiternitatis qui nõ poniꝛ̃ inter istos. Secũdo q̇a aliq̇s est
modus prioris originis q̇ hic nõ poniꝛ̃. Tercio. q̇a scd̃m philosophum
q̇nto methaphice aliq̇d est prius altero scd̃m cognitionẽ. aut scd̃m mo-
tũ. aut scd̃m locũ. Secũda pars antecedentis ꝓbaꝛ̃ dupliciꝛ̃. Primo. q̇a se
cundus modus prioris nõ est modus prioris. tum q̇a hic solũ ponunꝛ̃
modi prioris reperti in incõplexis. sed iste mod⁹ reperiꝛ̃ in cõplexis. eo ꝙ
subsistendi cõsequẽtia nõ reperiꝛ̃ nisi in cõplexis. tum q̇a ille modus repe
ritur inter ens ⁊ deum. sed ens nõ est prius natura deo. q̇a nihil est prius
deo. etiã q̇a possit esse deo nõ existẽte. igiꝛ̃. Secũdo. q̇a prius ⁊ simul sunt
opposita. ꝫ sunt tm̃ tres modi simul. ergo etiã sunt tm̃ tres modi prioris

Tercio arguiꝛ̃. Nõ sunt tm̃ sex spe-

cies motus. ergo philosophus male assignat sex. Antecedẽs probaꝛ̃ pri-
mo. q̇a ꝑm philosophũ q̇nto phisicoꝝ generatio ⁊ corruptio nõ sunt mo
tus. Scd̃o. q̇a nullũ genus est cõmune qualitati ⁊ quantitati. sed augmen-
tatio est in genere quãtitatis. ⁊ alternatio in genere qualitatis. ergo mot⁹

nō est gen⁹ ad illas. Tercio. qa i genere q̄litatis est tm̄ vna species mot⁹ scilicet alteratio. ⁊ in genere vbi est tm̄ vna scilicet motus localis. ergo etiā in genere quantitatis est tm̄ vna. aut si sint due cōsimilr̄ in alijs generibus erunt due. Quarto. qa scd̄m philosophū tercio phisicoꝝ tot sunt species motus quot sunt species entis. sed plures sunt species entis q̄ȝ sex. ergo etiam plures sunt species motus q̄ȝ sex.

idem

Quarto arguit. nihil est p̄dicamētū ⁊ postp̄dicamentū. sed habere siue habitus est vnū p̄dicamentū. ergo nō est postp̄dicamētum ⁊ ꝑ cōsequēs hic male ponūr modi eius tanq̄ȝ vnius p̄dicamenti. Maior patet. qa postp̄dicamentū semꝑ inuenit̄ in diuersis p̄dicamentis. ¶ In oppositū arguit̄ auctoritate philosophi in textu p̄cidenti. ꝓ solutōe questionis. ⁊ ad declarationē textus p̄cedētis mouent̄ alique difficultates.

Prima difficultas Utrū modi oppositōis sint sufficient̄ a philosopho positi ¶ Pro cui⁹ solutōe supponit̄ primo q̄ oppositio nō est aliqua entitas absoluta. sed est qdā respectus intrinsecus adueniens q̄ nō est in aliquo genere. sed est ex se transcendens. Primū patet. qa oīe oppositū dicit̄ opposito oppositū. sed hoc est de ratione respectus. igit̄. Scd̄m patet. qa oppositio orit̄ inter opposita ex rationibus formalibus taliū extremoꝝ. ideo em̄ albedo opponit̄ nigredini. qa ista est disgregatiua visus. ⁊ illa aggregatiua visus scd̄m suā rationem diffinitiuā. sed respectus qui cōsurgit ex ratiōibus formalibus est intrinsecus adueniens. igit̄. Terciū patet. qa quecūq̄ȝ cōueniunt enti anteq̄ȝ diuidatur in decē p̄dicamēta sunt trāscēdentia cum nō esse possunt cōtenta in aliquo genere. sed oppositio est huiusmodi. qa cū in illo priori ens diuidatur per absolutū ⁊ respectū iste differentie habēt ad inuicē oppositionem qa cōstituūt ex opposito distincta. Dicit̄ vltra q̄ ille respectus nō est equiparantie. sed disquiparantie. patet. qa cōsurgit int̄ extrema diuersarū rationū cū nō scd̄m eandē rationē alterū alteri opponit̄. Et si dicat̄ q̄ illa que referunt̄ ad inuicē scd̄m idem nomē sunt relatiua eq̄parantie. sed opposita sunt huiusmodi. igit̄. Dicit̄ ad hoc q̄ quāuis cōmunit̄ ponit̄ illa diffinitio relatiuoꝝ equiparātie q̄ sunt ea que codē nomie nominant̄. tamē non est sufficiens. ideo alit̄ dicit̄. Relatiua eq̄parātie sunt que s̄m eādē rationē fundandi ad inuicē referunt̄. Et relatio eq̄parantie est que scd̄m eandē ra-

opposicio in toto gere no est respectus realis.

tionē fundandi est in supposito quod refert. ⁊ in t̄mino ad quē refert̄. quāuis ergo ista referunt̄ scd̄m idem nomē hoc tamē nō est scd̄m eandē rationem fundandi. ideo negeт̄ q̄ sint relatiua eq̄parantie. Scd̄o supponit̄ q̄ oppositio nō est a toto genere respectus realis. sed solū scd̄m q̄ est cōmunis oppositiōi cōtrarie. ⁊ relatiue est respectus realis scd̄m q̄ est cōmunis oppositiōi p̄uatiue ⁊ cōtradictorie est respectus rationis. Primū patet. qa oīs respectus habēs extrema realia realit̄ distincta. ⁊ cōsurgens ex natura eorū est realis. sed oppositiōes cōtrarie ⁊ relatiue sunt huiusmodi igit̄. Scd̄m patet. qa entis ad nō ens nō est relatio realis. sed vnū extremorū oppositiōis p̄uatiue ⁊ etiā oppositiōis cōtradictorie semꝑ est nō ens. ¶ Sed cōtra istud obijcit̄ dupliciт̄. Primo qa oppositio est species differētie ⁊ differētia diuersitatis. sed oīs diuersitas est relatio realis. ergo. Secundo sic. Oīs relatio que est int̄ res ⁊ res. secluso oīi opere intellectus est realis. sed cōtradictio est inter rem ⁊ rem secluso oīi opere intellectus ergo cōtradictio est relatio realis. Prima pars minoris patet per philosophū in textu dicentē. Considerant̄ aūt ⁊ hec que sub affirmatione ⁊ negatione iacent esse opposita alterutrisq̄ȝ tanq̄ȝ affirmatio ⁊ negatio. ⁊ subdit. Sicut em̄ affirmatio negatiōi opposita est. sic ⁊ res que sub vtroq̄ȝ posita est. vt sedere ⁊ nō sedere. Hic philosophus expresse ostēdit q̄ cōtradictio est inter res significatas per cōtradictoria. Secūda pars minoris patet. qa secluso opere intellectus sedet ⁊ nō sedet cōtradicūt. qd̄ patet. quia si sedet nō habeat esse per opus intellectus sequit̄ q̄ sedet semper habet esse. ⁊ sic homo semꝑ sedet qd̄ est falsum. Ad p̄mū istorum dicit̄ q̄ q̄ȝuis oppositio prout dicit̄ de relatiua oppositiōe ⁊ cōtraria sit species differētie ⁊ diuersitatis nō tamē ꝓut dicit̄ de p̄uatiua ⁊ cōtradictoria. qa differētia ⁊ diuersitas solū cōueniunt entibus. scd̄m qd̄ dicit philosoph⁹ quarto methaphisice nec ens non enti. nec non ens non enti est idem aut diuersum. Ad scd̄m dicit̄ negando minorē. ⁊ ad ꝓbationē p̄me partis dicitur q̄ quāuis cōtradictio habeat esse inter rem ⁊ rem summēdo rem cōmunissime prout dicit̄ tam de affirmationibus q̄ȝ negationibus. ⁊ prout dicit̄ tam de positiuis q̄ȝ p̄uatiuis. tamē cōtradictio nō est int̄ rem ⁊ rem summēdo rem ꝓ oīi positiuo extra nihil. Ad hoc aūt q̄ aliqua relatio sit realis oportet q̄ sit int̄ rem ⁊ rem accipiēdo isto mō rē. ⁊ sic patet q̄ ph̄us capit rē i tertu ꝯmunissime. ¶ Tercio supponit̄ q̄ duplex ē oppositio. q̄dā ē ꝯpleta. alia ē incōpleta. Oppositio ꝯpleta ē duplex. q̄dā ē de oppositē extremis vel opposito extremo cuiusmodi ē oppositio q̄ ē int̄ has ꝓpositiōes. socrates ē san⁹. socrates ē lāguid⁹. ⁊ d̄ ista dicet̄ i fine scd̄i p̄iarmēias

Alia est cõplexa. que est inter ꝓpositiões eorũdẽ extremoꝝ differentiũ in qualitate ⁊ in quãtitate. in veritate aut falsitate. ⁊ ista vocat̃ oppositio ꝓpositionũ. de qua fiet sermo p̃mo periarmenias. Oppositio incõplexa est repugnantia duoꝝ extremoꝝ entiũ nõ permittentiũ se simul ⁊ semel in eodem respectu eiusdẽ. ⁊ ista solet vocari oppositio t̃minoꝝ. ⁊ de ista est hic sermo. Dictũ aũt est notant̃ respectu eiusdẽ. q̃a quãuis relatiua possunt simul esse eidem. ⁊ similit̃ priuatiue opposita nõ tamẽ respectu eiusdem. vt vt quãuis aliq̃s simul sit pat̃ ⁊ filius respectu diuersoꝝ. tamẽ non respectu eiusdẽ. Relatiua aũt nõ dicunt̃ opposita nisi opponant̃ ad idem. Similiter aliq̃s licet possit esse simul sensibilis sensu visus ⁊ insensibilis sensu auditus hoc tamẽ nõ est scḋm idem. Unde sensibile ⁊ insensibile quãuis s̃m se opponant̃ ꝑuatiue. tamẽ cũ illis det̃minatiõibus sensu visus ⁊ sensu auditus nõ opponunt̃ ꝑuatiue. Et si arguit̃ oppositio de qua hic est sermo cõtinet sub se cõtradictionẽ. sed cõtradictio est oppositio cõplexa. cum sit inter aliqua duo. quoꝝ necesse est vnũ esse verũ ⁊ alterũ falsum. qḋ nõ conuenit alijs oppositis vt patet in textu. ergo male dictũ est ꝙ de oppositione incõplexa est hic sermo. tenet cõsequẽtia. q̃a veritas ⁊ falsitas solũ sunt in cõplexis. Ad istud dicit̃ vno modo ꝙ philosophus assignãs istã proprietatẽ de cõtradictorijs aspiciebat solũ ad cõtradictoria cõplexa. Aliter dicit̃ ꝙ dictũ philosophi debet intelligi si duo cõtradictoria enunciantur de aliquo semꝑ necessariũ est alterũ vere enunciari de illo. Et hoc nõ conuenit alijs oppositis. q̃a si socrates nõ sit de eo vere nõ enunciat̃ alteruꝫ cõtrarioꝝ. nec alterũ relatiuoꝝ. nec alterũ ꝑuatiue oppositoꝝ nec alterũ relatiue oppositoꝝ. Et ex isto posset haberi ꝙ ad veritatẽ huius socrates nõ est albꝰ nõ req̃rit̃ cõstãtia subiecti sicut dicũt aliq̃. cõsequẽs potest patere ex differentia quã dat philosophus hic inter cõtradictoria ⁊ alia opposita.

His suppositis dicit̃ p̃mo ꝙ modi

oppositionis sunt sufficient̃ a philosopho assignati. Istud potest ꝓbari per sufficientiã. q̃a om̃is oppositio incõplexa est inter ens ⁊ ens. vel inter ens ⁊ nõ ens. Si inter ens ⁊ ens hoc iterũ est duplicit̃ vel ambo sunt respectiua. ⁊ sic est oppositio relatiua vel ambo absoluta ⁊ sic est oppositio cõtraria. Si inter ens ⁊ nõ ens hoc iterũ est duplicit̃. vel est iter ens ⁊ nõ ens simplicit̃ ⁊ sic est oppositio cõtradictoria. vel inter ens ⁊ non ens qḋ aliquo modo scilicet scḋm qḋ est ens. eo ꝙ det̃minat sibi aliqḋ subiectum

Contradictoria possunt maxie et minie repugnare.

⁊ sic est oppositio priuatiua. Dicit̃ vltra ꝙ isti modi nõ sunt species oppositionis. patet. q̃a oppositio nõ dicit̃ scḋm eandẽ rationẽ de eis. ¶ Sed circa predicta orit̃ dubiũ que est maxima oppositio int̃ quatuor oppositiones. Dico p̃mo ꝙ cõtradictoria maxime repugnant extensiue. patet. q̃a illa extrema maxime repugnant extensiue quoꝝ alterũ extremoꝝ nullũ cõceptibile potest subt̃fugere siue sit ens siue nõ ens. Sed sic est de cõtradictorie oppositis incõplexe. ⁊ nõ de alijs oppositis. igit̃. Minor patet. q̃a inter cõtradictoria nõ est mediũ. nec ꝑ abnegationẽ nec ꝑ participationem. Dicit̃ secũdo ꝙ cõtradictoria maxime repugnant intẽsiue. ꝓbat̃. q̃a illa maxime repugnãt intensiue que ꝑ nullã potentiã finitã aut infinitã sũt cõpossibilia in eodẽ subiecto. sed cõtradictoria sunt huiusmodi. igit̃. Minor patet. q̃a alias istud p̃mũ p̃ncipiũ impossibile est idem simul inesse ⁊ nõ inesse nõ esset validũ. Dicit̃ tercio ꝙ cõtradictoria maxime repugnant exclusiue. patet q̃a. q̃a illa maxime repugnant exclusiue que excludũt qḋlibet p̄dicatũ q̇ditatiuũ cõmune i quo cõuenit. sed cõtradictoria sunt huiusmodi. q̃a in nullo cõmuni cõueniunt. igit̃. Dicit̃ quarto. cõtradictoria possunt maxime ⁊ minime repugnare fundamentalit̃ ⁊ ꝑmissiue. patet. q̃a illa maxime repugnãt fundamentalit̃ ⁊ permissiue. quoꝝ fundamenta sunt maxime repugnantia. vt creator ⁊ nõ creator. ⁊ illa minime quoꝝ fundamenta minime repugnant sed sic est de cõtradictorijs. igit̃. possunt enim fundari in maxime differentibus ⁊ in minime differentibus. sicut ea que differunt solũ ex natura rei. vt diffinitio ⁊ diffinitũ. igit̃. Ex his patet ꝙ oppositio cõtradictoria est maxima inter alias quattuor oppositiones.

Scḋa difficultas. Utrũ iste ꝓpositiones

quas ponit philosophus in textu necesse est alterũ cõtrarioꝝ immediatoꝝ semꝑ inesse suo ꝓprio susceptibili. ⁊ impossibile ignem esse frigidum. ⁊ niuem esse nigrã. ⁊ si vnũ cõtrarioꝝ est. nõ est necesse alterum esse sint vere. Pro intellectu p̃me dicit̃ p̃mo ꝙ illa ꝓpositio in rigore sermõis est falsa. Probat̃ dupliciter. Primo sic. q̃a om̃is sanitas omni egritudini est immediate cõtraria. ⁊ tamẽ nõ est necessariũ omnẽ sanitatẽ aut omnẽ egritudinẽ semꝑ inesse suo ꝓprio susceptibili. igit̃. Maior patet. q̃a om̃is sanitas est eiusdẽ ratiõis cũ alia sanitate. etiã cõtrarietas fundat̃ in ratiõibus formalibus. ergo si cõueniat aliq̃bus duobus etiã cõuenit om̃ibus alijs habentibus eandẽ rationẽ formalẽ. Minor probat̃. q̃a nec sanitas socratis. nec egritudo platonis insunt petro q̃uis sit ꝓpriũ susceptibile il-

Declaracio quarũdã ꝓposicionũ phi.

Non est possibile ignē nāliter esse frigidū
Et niuē esse nigrū:

lorū vnius sicut alterius sanitatis ⁊ egritudinis. Secūdo sic. nullū cōtrariorū immediatorū est nece se iesse suo ꝓprio susceptibili. ergo nō est necesse alterū inesse. tenet cōsequētia p eqpollētiā. Antecedēs patet inductiue. qꝛ nec est necesse id scilicet sanitatē inesse suo ꝓprio susceptibili. qꝛ animal necessario esset sanū. nec illud scilicet egritudinē. qꝛ tunc necessario esset egrū. Dicit secūdo ꝙ illa ꝓpositio est vera tribus intellectis. Primo ꝙ̄diu subiectū ꝓpriū est. susceptibile est. Secūdo ꝙ intelligat sic. necesse est alterū inesse. id est vnū vel reliquū disiunctim ⁊ nō disiunctiue. qꝛ intelligendo disiūctiue quelibet pars est falsa. Tercio ꝙ intelligat sic ꝙ necesse est alterum vel sibi simile in specie inesse suo susceptibili ꝓprio. Nō enī oportet ꝙ ipm idem in numero vel suū cōtrariū insit. qꝛ nō oportet hanc sanitatē vł hāc egritudinē inesse suo ꝓprio susceptibili ꝙ̄diu est cū qđlibet animal sit susceptibile vtriusqꝫ illorū. sed sufficit hūc vel sibi similē in specie inesse.

¶ Pro intellectu secunde partis dicit pmo ꝙ nō est possibile ignem naturaliter esse frigidū ⁊ niuem esse nigram. qꝛ qđlibet istorū inest a natura subiecto. Dicit secūdo ꝙ caliditas est nata separari a suo subiecto scilicet ab igne, ⁊ albedo a niue. patet. qꝛ aliqua caliditas potest naturaliter separari a suo subiecto. ergo oīs caliditas est separabilis a suo subiecto. tenet cōsequentia. qꝛ separabilitas est passio caliditatis. ergo prius inest caliditati in cōmuni qꝫ alicui indiuiduo eius. ⁊ si inest caliditati in cōmuni sequit ꝙ inest oīm indiuiduo. ¶ Sed contra pmū dictū obijcit. contraria sunt nata fieri circa idem subiectū vt patet per diffinitionē contrariorū. sed caliditas ignis frigiditati contrariat. ergo frigiditas potest inesse igni. Et confirmatur. qꝛ scđm philosophū secundo topicorū si alicui subiecto assignetur inesse aliqđ pdicatū oportet videre si contrariū illius possit inesse ⁊ si nō destruendū est probleuma. Pro solutione huius dicitur tercio ꝙ quelibet contraria sunt fieri nata circa idem subiectū. nō tamen oportet ꝙ circa qđcūqꝫ subiectū vnū fieri ꝙ circa idem reliquū habeat fieri. sed sufficit ꝙ circa aliqđ subiectū circa qđ natū est fieri vnū ꝙ circa illud idem natum sit fieri illud reliquū. ⁊ sic ꝙ̄uis frigiditas nō sit nata fieri circa ignem tamen caliditas ⁊ frigiditas sunt nate fieri circa aliqđ subiectū vnū ⁊ idem vt puta circa aquā. Vel potest dici ꝙ quāuis frigiditas non sit nata fieri circa ignem sicut caliditas. nō oportet ꝙ possibile sit ignē esse frigidū. qꝛ nō oē qđ natū est dicit possibile. Est aūt differentia inter aptitudinem ⁊ potentiā. qꝛ aptitudo insequit naturā rei. ⁊ illud dicit possibile qđ ex natura sua vel ab extrinseco aduenit alicui. vt ferri sursum lapidi. Dicit quar-

Contraria nata sunt fieri circa idē
vide hic pulchrā limitacionē ⁊ declaracionē

Generalis limitacio omnium thopicorum

120

to ꝙ cōsederationes topice nō oēs sunt vere vniuersaliter. sed vt in pluribus. Vel potest dici ꝙ philosophus vult dicere ꝙ si vnū insit. reliquum est natū inesse si habet aptitudinem ad inessendum. non tamen oportet si nō habeat potentiam. ¶ Pro intellectu tercie ꝓpositionis supponit primu ꝙ duplex est necessitas scilicet absoluta ⁊ cōditionata. Necessitas absoluta est qua aliqđ est necessariū scđm se. Sed necessitas conditionata est qua aliqđ est necessariū in ordine ad aliud. ¶ Tercio supponit ꝙ duplex est genus prout sufficit ad ꝓpositū. scilicet morale. vt malū ⁊ bonū. ⁊ logicale. vt animal.

His suppositis dicit pmo ꝙ hec ꝓpositio, si vnū contrariū sit nō est necesse alterū esse est vera si necesse dicat necessitatē absolutā. Sed si contraria debeant agere ad inuicem ⁊ per suas actiones terminare generationes ⁊ corruptiones tunc necesse est ꝙ si vnū sit in natura ꝙ etiam alterum sit. Et sic intelligit scđo celi ⁊ mundi cū dicit ꝙ si vnū contrariorū inest a natura necesse est reliquū esse. Vel aliter dicit ꝙ illa ꝓpositio nō est vera de esse in actu. sed de esse in potentia ⁊ in contrarijs que mutuo se expellunt ab eodem subiecto. qꝛ tunc si vnū contrariorū sit. subiectū eius est. Et si subiectū eius est. ergo sicut reliquū contrarium est in potentia ad vnū contrariū. ita est in potentia ad reliquū. Dicitur vltra ꝙ illa ꝓpositio contraria sunt aliquando in diuersis generibus. ⁊ aliquando sunt met diuersa genera. debet intelligi de genere morali ⁊ non de genere logicali. qꝛ contraria semp sunt sub eodem genere logicali.

Tercia difficultas Utrū modi prioris ⁊ simul sint sufficienter a philosopho assignati.

¶ Pro cuius solutione supponit pmo ꝙ prius tempore accipit dupliciter. Vno modo accipit ꝓ eo qđ est i aliq opposita tpis vel i aliq pte tpis i q nō est aliud. ⁊ isto mō oīs causa est prior tempore suo effectu. Alio modo accipit prius tempore pro eo qđ potest habere actualem existentiam sine alio. ⁊ prius est eo quantū est ex se. sed aliud non potest esse sine eo. Et isto modo accipit philosophus prius tempore septimo methaphisice vbi dicit ꝙ substantia est prior natura tempore ⁊ diffinitione ipso accidente. Non enim accipit ibi prius tempore pro priori scđm aliquam durationem temporis. quia maximū est ꝙ primū mobile nō fuit prius scđm aliquam duratione motu qui est accidens eius.

manifestum

Ex quo sequit ꝙ istud prius potest dici prius natura. Patet. qa nihil est prius natura qd nō sit prius tēpore illo modo. Philosophus aūt accipit hic prius tēpore pmo modo. qd patet. qa dicit ꝙ prius scdm tēpus dicit qd est antiquus. Secūdo supponit ꝙ prioritas nature scdm scotū est que consurgit ex ratiōibus formalibus prioris ꝛ posterioris. Unde quando cūqꝫ aliqua duo sic se habent ꝙ vnū quantū est de se potest esse sine alio ꝛ nō ecōtra illud qd potest esse sine alio est pri⁹ natura. Ex q sequit pmo ꝙ om̄e superius est prius natura suo inferiori. Secūdo sequit ꝙ subiectum est prius natura sua passione. Tercio sequit ꝙ partes sunt prius natura suo toto. Et si dicat. Subiectū nō potest esse sine sua passione. ergo nō est prius natura passione. Dicit ꝙ nō repugnat subiecto quātū est de se posse esse sine passiōe. cū nō includit eā in suo cōceptu qditatiuo. sed repugnat sibi ꝓpter hoc ꝙ passio ydemptificat realit cū eo. Aliter dicit scdm eūdez ꝙ prioritas nature est ꝑsuppositio huius abhoc in quadā alteritate nature. Ex quo sequit pmo ꝙ int indiuidua eiusdē speciei qualitercūqꝫ se habeant nō est ordo nature. patet. qa i idiuinis eiusdē speciei nō est altereitas nature cū habeat eandē naturā siue rationē qditatiuā. Secūdo sequit ꝙ inter ꝑsonas in diuinis nō est prioritas nature. patet. qa in eis non est altereitas nature. cū sint vnius ꝛ eiusdē essentie singularis. Tercio sequit ꝙ prioritas nature differt a prioritate temporis pmo modo dicto. tum qa prioritas tēporis potest esse inter ea que sunt eiusdē rationis. sicut int socratē q genuit ꝛ platonē q genitus est. Sed prioritas nature nunꝙ est inter ea que sunt eiusdē rationis. tum qa prioritas tēporis est ordo accidentalis que potest immutari. sic ꝙ idem qd est prius per aliquā causam potest aut potuit fieri posterius aut econtra. Sed prioritas nature est ordo essentialis qui nō potest p aliquā potentiā immutari. ¶ Tercio supponitur ꝙ quāuis hec cōsequētia sit bona gratia materie. ens est. ergo deus est. tamē ex hoc nō sequitur quin ens sit prius natura deo. Et ratio est qa om̄e superius est prius natura suo inferiori. sed ens est superius ad deum ergo ens est prius natura deo. Et cōfirmat. qa diuidētia equalit continent sub diuiso. sed deus ꝛ creatura equaliter diuidunt ens. ergo deus ꝛ creatura equaliter cōtinent sub ente. Sed creatura continet sub ente sicut aliqd natura posterius ente. ergo ꝛ deus. Et si dicat a priori natura ad posteri⁹ nō cōuertit essendi cōsequētia. sed ab ente ad deū cōuertit essendi cōsequētia. qa sequit deus est. ergo ens est. ita ecōtra sequit. ens est. ergo deus est Ad istud dicit vno modo ꝙ ens bene est prius deo scdm cōmunitatem

pdicatiōis ꝛ etiā prius scdm naturā. nō tamē scdm prioritatē nature. de qua hic loquit philosoph⁹ qa prius natura de quo est hic sermo potest esse sine posteriori. Alit dicit ꝙ cōsequētia que fit ab ente ad deū nō est nisi ꝓpter necessitatē cōsequētis. Unde si cōsequēs esset cōtingēs cōsequentia nō valeret. sicut hic nō valet. ens est. ergo creatura est. ¶ Et si querat vtrū animal sit prius natura aliquo animali. dico ꝙ aliqd animal est prius natura scdm qntū modū prioris. sed nō scdm secundū modū. patet. qa animal ꝛ aliqd animal cōuertunt scdm essendi cōsequētiā. ꝛ aliqd animal est causa quare animal est. ꝛ nō ecōtra. Ex pdictis potest patere intellect⁹ duorū pmoꝝ modoꝝ simul. ¶ Quarto supponit ꝙ qꝫuis qnt⁹ modus prioris dicatur prius natura sicut secūdus. tamē differt a secūdo. tum qa in secūdo nō oportet pri⁹ esse causam posterioris. Sed in qnto oportet prius esse causam posterioris. tum qa stat aliqua esse simul natura scdm secūdū modū prioris. quoꝝ tamē vnū est prius alio scdm qntū modū. sicut patet de subiecto ꝛ passione. Que aūt sit simul natura scdm secundū moduz patet. qa cōuertunt scdm essendi cōsequētiā. De isto qnto modo prioris dat philosophus exemplū ꝙ vera oratio nō est causa rei. sed res videtur quodāmodo causa oratiōis vere. ¶ Ex quo dicto elicitur aliq ꝙ ad veritatē ꝓpositiōis requirit existentia rei. patet. qa philosophus volēs ostendere ꝙ esse rei est causa veritatis in oratiōe dicit ab eo ꝙ res est vel nō est oratio dicit vera vel falsa. ¶ Sed cōtra istud arguit quadrupliciter. Primo. qa ista regula est eterna. duo ꝛ tria sunt qnqꝫ. ꝛ tamē nulla tria seu duo sūt ab eterno existētia. Secūdo. qa ista regula. Om̄e totū est maius sua parte est necessaria ꝛ incōmutabilis veritatis cū sit per se nota. ꝛ tamē om̄e totū ꝛ partes possunt destrui. Tercio. qa ista est vera. Om̄i tēpore pluuia est aqua ꝛ tamē nō om̄i tēpore existit pluuia. Quarto. qa ista est vera in hyeme sicut in estate. rosa est flos. ꝛ tamē rosa nō est nisi in estate. ¶ Sciendū est ergo ꝙ ad veritatē ꝓpositiōis nō requirit vniuersale ex natura rei de q format illa ꝓpositio. Et cōfirmat istud. tum qa in tēpore format ꝓpositio vocalis de instanti. vt cū dicit. Om̄e instans est indiuisibile. ꝛ tamē in toto isto tempore. nec in aliqua eius parte est. tum qa in instanti potest formari aliqua cōceptio apud intellectū humanū vel angelicū de tpe. vt qd om̄e tēpus est successiuū. ꝛ tamē certū est ꝙ in illo instanti nō existit tempus aut successio eius. Dicendū est igit ad philosophū ꝙ hic non loquit nisi de ꝓpositionibus in quibus ponit hoc verbū est secūdo adiacens. qa de illis exemplificat cū dicit. ꝙ hominē esse conuertit cū illa oratione. ho

mo est. ⁊ talis cōmuniter solet designare esse actualis existentie.

His suppositis ⁊ his que dicta sūt

in sumulis dicit ꝙ philosophus cōueniente assignat modos prioris ⁊ simul qui valent ad cognoscendū pdicamenta. Dicit aūt notant q valent ad cognoscendū pdicamēta. qa eoꝝ sunt plures alij modi quos philosophus nō enumerat hic. ꝓpterea. qa nō ordinantur ad cognoscendum predicamenta.

Quarta difficultas. Utrum modi

motus ⁊ habere sint a philosopho sufficienter assignati. ¶ Pro cuius solutione supponit pmo ꝙ motus accipit dupliciter. Uno modo specialiter pro mutatione successiua que est de termino affirmato in terminū affirmatum. ⁊ sic generatio ⁊ corruptio nō sunt motus. vt dicit qnto phisicorum nec hoc modo accipit hic motus. Alio modo accipitur motus generaliter pro omni mutatione requirente aliquod subiectū qd transmutetur de aliquo in aliquid siue illa sit instantanea siue successiua. siue etiam sit de termino affirmato in terminū affirmatū. siue habeat vnū terminū affirmatiuū siue negatiuū vnū. ⁊ hoc modo generatio ⁊ corruptio bene sunt motus. hoc modo etiā accipit hic motus cū distinguuntur sex species eius. non quidem accipiendo speciem proprie. sed generaliter pro modo speciali. ⁊ hoc modo motus est vnum postpredicamentum scꝫ diuersos modos eius reducibile ad diuersa predicamenta. motus enim materialiter acceptus pro forma acquisita reducitur ad predicamentum sui termini ad quē. Et isto modo generatio ⁊ corruptio reducuntur ad predicamnetum substantie. Augmentatio ⁊ diminutio ad predicamentum quantitatis. Et alteratio ad predicamentum qualitatis. Et loci mutatio ad predicamentum vbi reducuntur. Et si queratur quare non ponuntur due species motus contrarie in qualitate ⁊ vbi sicut in alijs. dico ꝙ nulla realis ratio potest assignari. Patet. qa qualitas ita per motum acquiritur ⁊ amittitur sicut quodlibet alioꝝ. ⁊ similiter vbi. Ex quo infero ꝙ octo sunt species motus. Dico vlterius ꝙ propter hoc ꝙ nomen alterationis cōuenit vtriqꝫ motui qualitatis. ⁊ nomen loci mutationis vtriqꝫ motui locali. videlicet acquisitiuo ⁊ deperditiuo. ido philosoph9 nō ponit nisi sex species. ¶ Secundo supponitur ꝙ duplex est augmentatio scilicet mathematica ⁊ phisica. Augmentatio mathematica bene fit sine quacūqꝫ alteratione penes passiones ⁊ passibiles qualitates. quadratū enī vt dicit text9

absqꝫ hoc ꝙ mutet scdm passibiles qualitates creuit ⁊ augmētatū est circūposito gnomone. Est autē gnomon supplementū vel additio facta alicui laterū quadrati vt hic. Augmentatio phisica est illa que fit per conuersionem nutrimenti in substantiā nutriti. Et ad illā requirit alteratio que nutrimentū quod est prius dissimile ⁊ contrariū nutrito fiat sibi simile et cōueniens. Hic aūt accipiunt augmentatio ⁊ diminutio prout continēt sub se rarefactionē ⁊ condensationē. ¶ Tercio supponit ꝙ vt dicitur in textu fortassis nō enunciant sufficienter octo modi habere. Aliqd enī dicit habere actionem ⁊ passionem ⁊ multas relationes quoꝝ modi habendi nō distinguunt in textu. Unde vt cōmunit dicit modi habēdi ad diuersa pdicamēta reducunt. vt scdm ꝙ res habita est in diuersis pdicamētis. habere enī qualitatē est in pdicamēto qualitatis. ⁊ habere quātitatē reducit ad predicamentū quantitatis. habere autem ea que circa corpus sunt est predicamentum ab alijs distinctum. sed habere membrū aut partem integralem est in predicamento substantie. habere autē possessionem, contentum ⁊ vxorem reducunt ad predicamentū relationis. Dicendū est ergo ꝙ habere siue habitus est respectus habentis ad rem habitam qui a re habita ⁊ a re habente realiter distinguit frequenter cum possint manere res habens ⁊ res habita sine illo respectu. ¶ Quarto supponit ꝙ vt dicit cōmentator qnto methaphisice habitus predicamentū est quidem respectus contenti ad continens. cuiusmodi est respectus animalis ad cutem ⁊ arboris ad corticem. sed respectus sibi mutuus q est cōtentē ad cōtinens vel loci ad locatum est in predicamento vbi. Unde dicit ꝙ vniuersaliter respectus q est in predicamento vbi est cōuersus illi q est in pdicamento habitus. Dicit vltra ꝙ isti respectus sunt propinq ⁊ quasi eiusdē generis. Est enī respectus comparationis inter continens ad contentū. ⁊ econtra. Si ergo fuerit continentis ad contentū esset predicamentum vbi. Si ergo econuerso erit predicamentū habitus. ¶ Ex quo sequit primo ꝙ habere partem integralem non est in predicameto substantie. nec habere contentum est in predicamento relationis sicut dicitur communiter. Secundo sequitur ꝙ respectus motus nō sunt semper in eodē predicamento. ⁊ sic non est inconueniens actionem ⁊ passionem facere distincta predicamenta.

His pmissis ⁊ etiā his q dicta sunt

in sumulis dr ꝙ modi mot9 ⁊ habere sunt a pho sufficient assignati patet ex dictis.

Quinta difficultas Utrū sunt po-

nenda aliqua cōplexa significabilia distincta ab entitatibus rerū incōplexe significabiliū. Ad quā dicit̃ vno modo q̄ sic. Probat̃ multipliciter. Primo auctoritate philosophi in textu precedenti dicentis. Ea que subiacēt affirmationi ₇ negationi sunt opposita sicut affirmatio ₇ negatio. Dicit̃ vltra q̄ sicut in affirmatione ₇ negatiōe vna est vera ₇ reliqua falsa. sic etiā in his que subiacent affirmationi ₇ negationi vnū est verū ₇ reliquum est falsum. sed hoc nō potest itelligi de aliq̄ entitate incōplexe significabili. ergo sunt ponenda ꝯplexa significabilia. Secūdo ḟm philosophū caplo de substātia. ₇ etiā caplo de priori ab eo q̄ res est vel nō est oratio vera vel falsa dicit̃. ꝫ hoc nō potest esse verū de aliquo incōplexe significabili. nulla em̄ res est icōplexe significabilis ꝓpter cuius esse vel nō esse orō sit vera vel falsa Tercio sic. Hoiem esse animal est aliqd cū sit. cū sit quoddā conceptibile ab intellectu. ₇ tñ nō est entitas incōplexe significabilis. ergo est aliqd cōplexe significabile. Quarto sic. Omīs scientia est de aliquo necessario ₇ perpetuo. ꝫ nulla res incōplexe significabilis alia a deo est necessaria ₇ perpetua. ergo ponendū est cōplexū significabile de quo sit scientia ¶ Cōtra istā opinionem dicit̃ pmo q̄ nō sunt ponenda complexa significabilia ab incōplexis significabilibus distincta. Patet. qa si essent. vel essent dependentia vel idepēdētia. nō depēdētia. qa tūc nō essent ꝑpetua. qđ ē ꝯtra illos q̄ ponunt talia cōplexa significabilia. Dicūt em̄ q̄ talia ꝯplexe significabilia sunt perpetue necessaria ₇ impossibiliter aliter se habere. nec independentia. qa solus de⁹ est idepēdēs. igr̃. Et cōfirmat̃. qa si essent talia cōplexe significabilia. vel essent substantia vel accidens Sed nullū istoꝝ est dicendū. igit̃. Maior patet. qa ens sufficient̃ diuidit̃ in substantiā ₇ accidens. Minor ꝓbat̃ pmo q̄ nō sint sbstātie. qa ꝯplexe significabile correspōdēs orationi isti socrates sedet. vel isti. socrates est alb⁹. includit accidēs sicut substantiā. ergo nō est substantia. Secūdo patet q̄ nō sint accidētia p idē. Dicit̃ secūdo q̄ ponēda sunt cōplexe significabilia que nō sunt distincta ab incōplexe significabilibus. patet quia quelibet res est incōplexe significabilis. ergo cōplexe significabile nō est ab incōplexe significabili distinctū Dicit̃ tercio q̄ quelibet res inquantū includit aliqđ pdicatū sibi cōueniēs p se vel p accidēs vocat̃ cōplexe significabile vt homo ꝓut icludit animal vel risibilitatē vel sanū dicit̃ cōplexe significalis. patet qa omīs res cōceptibilis ab itellectu vt id de q̄ aliđ dr̃ vl' etiā vt id qđ dr̃ de alio ē icōplexe significabilis. sed q̄libet res mūdi siue sit vniuersalis siue particularis ē huius

modi. igr̃ Maior patet qa esse ꝯplexe significabile nihil aliđ est q̄ꝫ aptū natum significari p cōplexionē siue cū cōplexiōe. Ex his sequit̃ q̄ nō sunt ponenda cōplexe significabilia distincta ab incōplexis significabilibus. Ad saluandā scientiā sicut ponit gregorius in prologo sententiarū. Ista aūt cōplexe significabilia vident̃ coincidere cū ꝓpositiōibus realib⁹ quas ponunt aliq̄ de q̄bus dicet̃ in sequētibus. ¶ Ad ratiōes alterius opinionis Ad pmā dicit̃. cōcedēdo ꝓpositiōes philosophi. ₇ cū dicit̃ hoc nō potest intelligi de aliqua entitate incōplexe significabili. dico q̄ hoc est falsum. qđ patet. qa si summant̃ ista duo cōtradictoria. omīs homo est homo. ₇ q̄dā homo nō est homo. ea que subiacēt illi affirmationi ₇ negationi non sunt aliud q̄ꝫ entitas vna incōplexe significabilis. videlicet homo q̄ ē vna res que affirmat̃ aut negat̃ de ipa. Ad scđm dicit̃ negando minorē. dico em̄ q̄ int̃ cōplexa significabilia est diuersitas. Nā quedā sunt de rebus realit̃ distinctis. alia sunt de rebus distinctis ex natura rei. alia sunt de re omīno eadē. ₇ de isto potest dici q̄ ab vna re tm̄ incōplexe significabili potest dici oratio vera vel falsa scđm qđ est p intellectū cōponentē ₇ diuidentem cōplexe significabilis. Ad terciū dicit̃ q̄ quāuis hoiem esse animal sit aliqđ cōpositū ex duabus formalibus correspōdētibus subiecto ₇ pdicato tamē nō est aliqd distinctū a subiecto ₇ pdicato. qa vt dictū est esset substantia vel accidēs dependēs vel independēs qđ nō est dicēdū. Ad quartū dicit̃ vno modo q̄ scientia est de q̄ditatibus rerū habentibus esse necessariū in esse q̄ditatiuo ₇ de q̄bus demonstrant̃ passiones p ꝓpositiōes necessarias. Aliter dicit̃ q̄ licet nulla res incomplexe significabilis sit necessaria quantū ad esse reale existentie, tamen est necessaria quantū ad esse cognitū in quo esse intelligunt̃ sibi in esse necessario predicata primi modi ₇ secundi modi dicendi per se.

Conclusio respōsalis. Modi post-

predicamentoꝝ sunt in textu precedēti sufficienter assignati a philosopho Hec ꝯclusio supponit̃ ꝓbata ex dictis. ¶ Ad ratiōes ante oppositū.

Ad pmā dicit̃ negādo antecedēs.

Et ad ꝓbationē pme partis dicit̃ q̄ hic nō est sermo de oppositione cōplexa sub qua continetur oppositio subalterna ₇ oppositio cōtraria. Ad secundā probationē dicit̃ q̄ modi oppositionis sunt ab inuicem disparati, ₇ nō oppositi ideo nō oportet q̄ aliquo genere oppositionis opponāt̃

Ad hoc q̄ alique forē sint grie n̄o op3 semp q̄ insint eide subto successiue s3 sufficit in tm̄ q̄ similes sint i specie eadē.

Ad primā probationē secunde partis dicit̄ negando antecedens. Et ad probationē dicit̄ q̄ contrariant̄ actualiter cuilibet forme que est siue sit in alio subiecto siue in suo. qa contrarietas insequit̄ rationē speciuocaꝫ. ergo cōuenit omībus eiusdē speciei. nec oportet ad hoc q̄ alique forme sint cō trarie q̄ possint semper successiue inesse eidem subiecto. sed sufficit q̄ simi les sint in specie eidem. Ad secundā ꝓbationē dicit̄ q̄ q̄uis opposita cō tradictorie fundamentaliter capta sequant̄ ad alia opposita. nō tamē op posita contradictorie. formaliter accepta.

Ad secundā dicit̄ negādo antecedens.

Et ad duas probationes p̄me partis potest dici q̄ illi modi p̄oris reducunt̄ ad prius tempore. Ad secundā dicit̄ q̄ illi modi nō faciūt ad co gnitionē predicamentoꝝ. Ad p̄mā probationē secunde partis ⁊ etiaꝫ ad secundā partē patet qd sit dicendū ex dictis.

Ad terciā dicit̄ negādo antecedēs.

Et ad p̄mā probationē dicit̄ q̄ philosophus in q̄nto phisicoꝝ accipit motū proprie pro mutatione successiua. sed capit hic motum generaliter vt dictum est. Ad secundā probationē dicit̄ q̄ nō sunt species. capiendo proprie speciē. sed sunt species. id est modi speciales. Ad terciā dicit̄ aliter q̄3 dictū sit prius. q̄ ~~sicut dictū est~~ in genere qualitatis est tm̄ vna species motus. ⁊ etiā in genere vbi. sic etiam in predicamento quantitatis. sed t'la species nō est nominata in genere siue nomine generali. sed solum in spe ciebus que sunt augmentatio ⁊ diminutio. Et similiter potest dici de ge neratione ⁊ corruptione in predicamento substantie. Ad quartam proba tionem dicitur q̄ commentator addit ibi propositioni illam particulam acquisibilis per motum. sic dicēdo. tot sunt species motus quot sunt spe cies entis acquisibilis per motum.

Ad quartaꝫ dicit̄ q̄ solutio patuit

ex diffinitione habitus posita in cap̄lo de qualitate. ⁊ cetera.

Primū oportet cōsti tuere quid sit nomen ⁊ cetera.



Iste est liber periarmenias. id est de interp̄tatiōe vel enunciatiōe aristotelis. q̄ p̄ma sui diuisione diuidit̄ in duos libros parciales In p̄mo determinat de enunciatione de inesse. cuius subiectū ⁊ p̄dicatū sunt simplicia. Et diuidit̄ in duas partes. videlicet in prohemiū ⁊ tractatū. In ꝓhemio p̄mo tangit ordinē dicendoꝝ ⁊ ea que dicent̄ in hoc libro. dicēs q̄ oportet p̄mo cōstituere. id est cōstitutiue diffinire vel diffinitiue ostēdere qd sit nomē ⁊ qd sit verbū. ⁊ postea qd sit negatio. id est oratio negatiua. ⁊ qd sit affirmatio. id est oratio affirmatiua. ⁊ qd sit enūctiatio. ⁊ qd oratio. Secūdo ponit quendā ordinē signoꝝ siue terminoꝝ ex q̄bus fiūt enūciationes. Et supponit q̄ triplicia sunt signa. scilicet scripta. vocalia ⁊ mētalia. Hoc supposito dicit philosophus q̄ ea que sunt in voce. id est voces. sunt note. id est signa. earū passionū que sunt in anima. id est cōceptuum mentaliū. ⁊ ea que scribunt̄. id est scripture sunt note eorū que sunt in voce. id est vocū. ¶ Cōueniūt aūt ista ⁊ p̄mo voces ⁊ scripture. q̄a sicut litere nō sunt eedem apud oīes. id est non idem significant. sic nec voces sunt eedem. Sed passiones cōueniūt cuꝫ rebus ad extra. q̄a sicut res sunt eedem apud oīes. ita passiones anime que sunt naturales similitudines rerū sunt eedem apud oīes. De istis aūt passionibus aīe ⁊ rebus est alterius negocij determinare. scilicet liber de anima vbi determinatur de actibus ⁊ passionibus intellectus. Tercio philosophus ponit vnam diuisionem vocū dicens q̄ sicut in anima est aliquotiens intellectus. id est conceptus sine vero ⁊ falso. cuiusmodi est conceptus incomplexus. Aliquotiens v̄o est conceptus verum vel falsum. sic etiam in vocibus quedaꝫ sunt complexe significantes verū vel falsum. vt enunciationes. quedam v̄o incomplexe nō significantes verū vel falsum. vt nomina vel verba. Primam partem probat. quia circa compositionem ⁊ diuisionē intellectus est veritas vel falsitas.

Anima ē aliquocies intellectus.

Secundā partē probat qa nōīa ⁊ verba sine cōpositione ⁊ diuisione sumpta sunt similia intellectui q est sine vero aut falso. vt homo ⁊ album si sibi nō addat aliqd nō significat verū vel falsum. et hoc probat philosophus a signo vel per locū a maiori. qa quāuis hoc nomen hircocerus significet aliqd. tamē nō significat verū vel falsum nisi addat sibi esse vel nō esse simpliciter. id est hoc verbū est p̄sentis tēporis. vel scōm tēpus. id est verbū alterius tēporis. Vel potest sic exponi. nisi addat sibi esse simpliciter. id ē in materia naturali. vel scōm tempus. id est in materia contingenti.

Circa hūc textū queritur vtrum scriptu

re significēt ad placitū voces. ⁊ voces cōceptus mentales. ⁊ cōceptus mentales significent naturaliter res ad extra.

Et arguit p̄mo ꝙ nō qa id nō signi

ficat terminus pro quo nō supponit. nec potest supponere significatiue. sed scriptura nō supponit pro voce. nec vox pro cōceptu aīe. sed ambo supponunt pro rebus ad extra. ergo scripture nō significant voces. nec voces conceptus. Et cōfirmat. qa si ita esset sequeret ꝙ voces nō possent representare contraria conceptibus. sed cōsequēs est falsum vt patet de illis q mentiunt. Secūdo sequeret ꝙ omīs terminus mentalis aut scriptus significaret accidēs. cū omīs vox ⁊ etiā omīs conceptus sit accidēs. Tercio sequeretur ꝙ omēs ꝓpositiones essent false in qbus enunciatur aliqs actus realis de subiecto. sicut hic socrates currit. qa talis actus nō potest conuenire conceptui aut voci. Quarto sequeretur ꝙ omīs propositio cuius subiectū ⁊ predicatū haberent diuersos conceptus esset falsa. Quinto sequeretur ꝙ illis illa ꝓpositio esset vera in qua p̄dicat hoc verbū est secūdo adiacens. sicut iste. antichristus est. adam est. patet qa de quocūqȝ enunciatur esse conceptus ipsius existit.

Secūdo arguit. Omē qd significa

tur intelligitur. quia significare presupponit intelligere. si sic est ꝙ conceptus mentalis non intelligitur mediāte voce prolata. ergo terminus mētalis non significatur per vocem. Minor probatur primo. quia cum conceptus mentalis non sit nisi species intelligibilis rei. ⁊ species intelligibilis se habet sicut species sensibilis. ita ꝙ sicut species sensibilis non videtur sic nec species intelligibilis intelligitur.

Secūdo. qa species intelligibilis est id quo aliqd intelligit ergo nō est qd intelligit. Tercio qa si intelligeret hoc esset p aliā speciē. ⁊ sic p̄cederet in infinitū. Et cōfirmat. qa hec ꝓpositio philosophi tercio de aīa. lapis nō est i aīa. sed species lapidis includeret cōtradictoria. qd patet. qa p eā remoueretur esse i aīa a specie lapidis que significat per hoc nomē lapis. ⁊ postea eadē attribuit cū dicit. Sed species lapidis.

Tercio arguit. Scripture ⁊ voces

apud omēs sunt eedem. nō aūt cōceptus. ergo scripture ⁊ voces significāt naturaliter ⁊ nō cōceptus. Prima pars antecedentis patet. qa scripture sunt res quarū esse nō variat p̄pter diuersitatē ydeomatū. Ex eodē eñ atramento fieret iste terminus homo a greco ⁊ latino. Et similit voces ex eisdem instrumētis naturalibus ⁊ eodē modo formant ab omībus. Secūda pars antecedentis patet p̄mo. qa impossibile est idem accidens in numero esse in diuersis subiectis. ergo impossibile est esse eundē conceptum apud omēs. Secūdo qa cōceptus correspōdēs isti voci homo intellectu latini significat hoīem. ⁊ intellectu greci nihil significat. igit.

Quarto arguit. Si scripture ⁊ vo

ces significant conceptus ad placitum sequeret processus in infinitum. Cōsequētia patet. qa omē qd significat ad placitū significat mediante aliquo cōcepto. ⁊ tūc querit de illo conceptu an significet naturaliter. aut ad placitū. si naturaliter. ergo eadē ratione omīs cōceptus. Si ad placitum ergo significat mediante aliquo cōceptu. ⁊ sic in infinitū.

In oppositum arguit auctoritate

philosophi dicentis. Sunt ergo ea que sunt in voce earū que sunt in aīa passionū note. Et ea que scribunt eorum que sunt i voce. ¶ Pro solutiōe questionis ⁊ declaratione textus p̄cedentis mouent alique difficultates.

Prima difficultas Vtrū enuncia

tio sit subiectū attributionis sciētie huius libri. ⁊ videt ꝙ nō. tum qa subiectū cuiuslibet scientie debet esse incōplexū. sed enunciatio est qd cōplexū. tum qa de subiecto sciētie debet p̄supponi qd est ⁊ qa est in illa scientia. sed de enūciatiōe nō p̄supponit qd est in hac sciētia sed ostendit. vt patet in p̄ncipio huius libri. vbi dicit ꝙ primū oportet cōstituere qd sit nomen.

quid verbū ꝛ qd enunciatio, tum qa subiectū scientie debet verificari pͥncipaliter de cōsideratis in illa scientia. sed enunciatio nō verificat̄ de noīe et verbo que hic pͥncipalit̄ considerant̄, tum qa interpretatio est subiectum huius scientie. vt patet per bohecium dicentē hunc librū esse de interpretatione. ¶ Pro solutione huius difficultatis ꝛ hax rationū supponit̄ pͥmo ꝙ triplices sunt intentiones secunde sicut triplices sunt actus intellectus quedā sunt que causant̄ a pͥmo actu intellectus, ꝛ sunt ille de quibus dictū est in duobus pͥcedentibus libris. Alie sunt que causant̄ a tercio actu intellect⁹, ꝛ sunt ille de qb⁹ determiabit̄ in libris noue artis. cuiusmodi sunt sylogismus. inductio, ꝛ sic de alijs. Alie sunt medie inter istas que causant̄ per secundā opatione intellectus ꝛ sunt he de quibus determinabitur in hoc libro. Ex his infert̄ ꝙ iste liber communiter ordinat̄ int̄ alios libros logice. quia est de intentionibus causatis ab operatione media intellect⁹ ¶ Secūdo supponitur ꝙ iste liber intitulat̄ liber periarmenias. Est autē periarmenias dictio composita a peri grece quod est de latine, ꝛ armenias qd̄ habet armenias in genitiuo, ꝛ tantū valet sicut interp̄tatio, ꝛ sic idē est dicere liber periarmenias sicut liber de interpretatione ¶ Tercio supponitur ꝙ interp̄tatio duplicit̄ accipit̄ Uno modo prout est vnius lingue p aliā explicatio. vel prout est vnius noīs minus noti per aliud nomen magis notū explicatio. ꝛ isto modo summit̄ interp̄tatio in dyaleticis cū ab interp̄tatione fit locus dyaleticus. nec sic accipit̄ hic. Alio modo accipit̄ p voce significatiua. Et hoc duplicit̄. Uno modo generalit̄. ꝛ tunc sic diffinitur a commentatore. Interpretatio est explicatio rei per sermonem scd̄m vnūquēqꝫ modū. Et sic ab alberto sic diffinitur. Interpretatio est qua de re vt in verbis est loquimur ad rerum explicationem aut sunt vel nō sunt vniuersaliter. Et a bohecio sic diffinitur. Interpretatio est vox que per seipsam ad placitum significat siue sit complexa siue incomplexa. ¶ Ex qua diffinitione inferuntur tria corollaria. Primū ꝙ voces synkathegreumatice non sunt interpretationes. patet. qa per se nihil significant scd̄m ꝙ voces naturaliter significantes non sunt interpretationes cum non significant ad placitum. Terciū. qa interpretatio est communis ad noīa. verba ꝛ enunciationes. Et sic licet iste liber nominetur aliquando ab interpretatione. hoc tamen non est tanqꝫ a subiecto. sed tanqꝫ ab aliquo communiori subiecto hui⁹ scientie. ¶ Alio modo accipitur interpretatio specialiter. pro oratione significante verum vel falsum. ꝛ isto modo interpretatio et enunciatio idem sunt. ¶ Ex quo sequitur pͥmo ꝙ nomīa ꝛ verba non sunt

interpretationes. Secundo quia oratiōes deprecatiue optatiue alie sunt ab indicatiua nō sunt interpretationes. patet. quia nō significant mentis conceptū. sed mentis affectū videlicet desideriū amorem vel odiū vel aliqd huiusmodi. ¶ Quarto supponitur ꝙ enunciatio vel interpretatio specialiter capta quod idem est adhuc potest accipi dupliciter. Pro denominato ꝛ sic est quid incomplexū de qua nulla scientia considerat tanqꝫ de subiecto. licet possit esse obiectū scientie cuiusmodi est enunciatio scibilis que est conclusio demonstrationis. Alio modo accipitur pro per se significato scilicet pro quadam secunda intentione fundata in illo denominatiuo ꝛ terminata ad suū significatū. ꝛ isto modo accipitur hic.

His suppositis dicit̄ primo ꝙ enūciatio accepta pro per se significato est subiectum attributionis huius scientie. patet per conditiones subiecti attributionis que sibi conueniunt Qꝫ autem de enunciatione. sic accepta posset esse scientia patet. quia habet principia formalia videlicet orationem ꝛ signum. habet etiam partes integrales ꝛ nomen ꝛ verbum, ꝛ partes subiectiuas vt sunt affirmatio et negatio, habet etiam passiones que sunt significare verum vel falsum. oppositio conuersio. et equipolentia, Dicitur secundo ꝙ intentio enunciationis prout est communis ad enunciationem vocalem. mentalem ꝛ scriptam est huius scientie subiectum. Patet quia philolophus incipit librum suum a partibus integralibus illarum enunciationum que sunt vox passio anime siue conceptus ꝛ scripture dicens. Sunt ergo ea que sūt ꝛc. ergo intendit in hoc libro de oībus illis enunciationibus. ¶ Ad obiectiones prius positas respondetur per ordinem. Ad primā dicitur ꝙ licet enunciatio accepta pro denominato sit quid complexum. non tamen enunciatio accepta pro formali significato nisi forte extrinsice. Ad secundam dicitur vno modo ꝙ in ista scientia inuestigatur quid est enunciatio nō vt ipsius ꝙ quid est demonstretur de enunciatione tanqꝫ de subiecto sed vt supponitur tanqꝫ medium ad demonstrandum passiones de ipsa enunciatione tanqꝫ de subiecto huius scientie. Aliter dicitur ꝙ maior habet veritatem in scientijs demonstratiuis in quibus nō contingit scire denominatiue aliquam passionem de subiecto si ignoretur quid sit subiectum. sed in scientia que est de ipso subiecto oportet prius inuestigare quid sit ipsum subiectum nisi sit per se notum. vel nisi supponatur notum ab aliquibus prioribus.

Non opz semp subz scie alicuius verificari de oib' i illa scia ɔsideratis.

Ad terciū dicit q nō oportet semp subiectū alicuius scientie verificari de omibus in illa sciētia cōsideratis. sed sufficit q habeat attributionē tanq̄ ad pncipale cōsideratū. Sunt eñ ea de qbus pdicant vel sicut pncipia vel sicut ꝓprietates. Ad quartā patet solutio ex dictis.

Scd'a difficultas. Quare philosophus dicit in pncipio huius libri pmū oportet cōstituere qd sit nomen ꝛ qd sit verbū. ꝛ postea qd sit affirmatio ꝛ negatio ꝛ qd enunciatio ꝛ oratio

ꝛ nō facit mentionē de voce nec de ꝓpositione ypothetica nec etiā de alijs partibus orationis a noie ꝛ verbo. ¶ Pro cuius solutiōe supponit pmo q differenter determinat de noie ꝛ verbo ꝛ etiā de alijs terminis incōpletis gramatico ꝛ logico. ꝛ adhuc differenter in diuersis libris logico. qa gramaticus determinat de eis inquantū cōstituūt orationē cōgruā vel incongruā. Sed logicus in libro pdicabiliū ꝛ pdicamentoꝝ determinat de ipis prout fm se ꝛ absolute sunt signa incōpleroꝝ. ꝛ in libro periarmenias prout sunt partes enunciationis ꝛ actu sunt sub forma eius. Sed in libris noue logice prout sunt partes sylogismi ꝛ sunt sub forma sylogistica. ꝛ similiter in hoc libro determinat de enunciatione siue ꝓpositione pncipaliter fm se scilicet fm qd est significatiua veri vel falsi. ꝛ fm qd sibi insunt sue ꝓprie passiones. Sed in noua logica determinat fm qd est pars sylogismi.

Hoc supposito dicit pmo q determinat de noie ꝛ verbo. qa sunt pncipales partes enunciationis. Et ꝑponit nomen verbo ꝑpter duas causas. Prima. qa nomen significat substātiam. ꝛ verbū significat actū egredientē a substantia. Secūda est. qa nomē est subiectū ꝛ verbū pdicatū. Subiectū aūt est prius pdicato. Dicit scdo q determinat de negatione. id est de oratione negatiua. ꝛ affirmatione. id est oratione affirmatiua. qa sunt partes subiectiue eius. ꝛ quāuis affirmatio sit simpliciter prior negatione. tamē pponit affirmationē negationi. qa quāuis esse simpliciter ꝛ in diuersis pcedat nō esse. tamē in rebus creatis ꝛ in eodē nō esse pcedit esse. Dicit tercio q determinat de enunciatiōe tanq̄ de subiecto attributionis huius scientie ꝛ oratione tanq̄ de genere eius. Dicit quarto q nō facit mentionē de voce. qa vox est ens naturale. cuius consideratio magis pertinet ad philosophū naturalē q̄ ad logicū. Non facit etiā mentionē de ꝓpositione ypothetica vt dicunt aliq. qa nō differt a cathegorica nisi sicut vnū ꝛ multa. ꝛ sic cognita cathegorica faciliter cognoscit. Alij vo dicūt q hoc est ideo qa ꝓpositio ypothetica nō significat veritatē aut falsitatē absolutā sed solū cōditionatā. scilicet ex suppositione modo in enunciatione ad quā iste liber ordinat est veritas absoluta. ꝛ ꝓpter eādē causā in sequenti libro ptermisit tractatū de sylogismis ypotheticis. Dicit qnto q nō facit mentionē de alijs partibus orationis a noie ꝛ verbo ꝑpter duo. qa intendit determinare de enunciatione simplici. ꝛ ideo solū determinat de illis partibus orationis que necessario requirunt ad cōpositionē eius. cuiusmodi sunt nomen ꝛ verbū ꝛ nō alie partes orationis. Secūdo. qa nomē ꝛ verbū sunt pncipaliores partes orationis. nec alie de necessitate requirunt. sed sunt solū collegationes parciū orationis. sicut clauus ꝛ cauilla parcium nauis.

Tercia difficultas. Utrū scripture significēt voces. ꝛ voces significēt passiōes aie. ꝛ passiōes aie significēt res ad extra.

Pro cuius solutiōe supponit pmo q scriptura ē qdā ꝓtractio litterarū ad aliqd significādū ad placitū iponētis istituta. Vox articulata de qua est solū hic sermo scdm boheciū est illa que copulat cū aliquo sensu. id est cū aliquo cōceptu mentis eius que loquit profert. Est autē proprie vox articulata vox iam actualit imposita ad significandū. Vox autem nō articulata est que nō est ad significandū imposita. Et qa in diffinitione scripture ponebat placitū. ideoq dicit q placitū est volūtas agens a ꝓposito mota a re cognita. Passio aie est quidā cōceptus abstractus per actū aie a re ad extra que est naturalis similitudo talis rei. ꝛ naturalit eiusdem significatiuus. Illud aūt dicit naturalit significare aliqd qd significat fm nulla institutione voluntaria pcedente. ¶ Secūdo supponit q ad hoc q intellectus dicat formalit intelligere aliquā rem quatuor videntur concurrere. Primū est obiectū cognitiuū qd est res ad extra. Secūdū est potentia cognoscens vel cognita. videlicet intellectus. Terciū est act' cognoscendi. que est ipa intellectio. Quartū est species intelligibilis. que dicit informare intellectū ꝛ cōcurrere cū intellectu in noticia abstractiua ad ꝓductionē actus intelligendi. ¶ Ex illis sequit pmo q passio aie nō est obiectū cognitū. patet. qa obiectū cognitū est res ad extra. sed passio anime est naturalis similitudo rei. ergo passio aie nō est obiectū cognitum. Secūdo sequit q passio aie nō est potentia cognoscens. patet qa potētia cognoscēs nō est significatiua rei ad extra. sed passio aie est significatiua rei ꝛc. Tercio sequit q passio aie nō est actus intelligendi. patet. qa passio

Ad hoc q aliqd intelligat' formaliter quatuor concurrunt.

Questiōes ī periarmenias aristot cū resolutiōe text' ad itētionē scoti

est naturalis similitudo rei ⁊ terminat actū itelligēdi. ergo nō est ipe actꝰ intelligendi. Quarto sequit̄ ꝙ passio aīe est species intelligibilis naturalr̄ representatiua rei ab ipa re in intellectu possibili causata cōcurrente itellectu agente patet a sufficiente diuisione. Dicūt tamē aliq ꝙ passio nō est species intelligibilis. nec aliqd habēs esse reale subiectiuū in aīa vel extra aiam. sed passio aīe dicit̄ esse quedā naturalis similitudo rei ad extra ficta tanꝗ ydolū ab actu ipius aīe habēs esse in aīa solū obiectiue. ita ꝙ eiꝰ esse est eius cognosci. sicut si domificator videat domū ad extra tūc fingit vnā similitudinē in anima eius. ⁊ illa similitudo vocat̄ passio anime. put accipit̄ hic passio anime. ¶ Tercio supponit̄ vt dicit̄ in textu pcedenti. scripture ⁊ voces nō sunt eedem apud oēs. sed passiones sunt eedē apud omnes. quod debet sic intelligi. Scripture ⁊ voces non sunt eedem apud omnes in significando. licet possint esse eedem apud oēs in essendo. Et ratio huius est. qa posito ꝙ scripture ⁊ voces latine presentarent̄ oībus hominibus mundi. nō representarent idem apd oēs. qa apud grecos ⁊ barbaros nihil significarent. eo ꝙ impositio earum nō esset eis manifestata. Passiones aūt sunt eedem apud oēs ⁊ in significando ⁊ in essendo. saltem scd̄m speciē. Patet qa vbicūqꝫ causa est eadem effectus naturalis illius cause est idem. sed res que sunt cause naturales passionū sunt eedem apud oēs homines. ergo passiones que sunt naturales effectus rerum sunt eedem apud oēs homines. Maior est nota. Minor pbat̄. qa lapis est idem in specie apud grecū ⁊ latinū. ergo causat eandē similitudinē in intellectu greci ⁊ latini. ⁊ licet nō eandē in numero. tamē eandē in specie Et sicut illa siltudo in intellectu latini est accidens. ita in intellectu greci. Silr̄ sicut in intellectu latini naturalr̄ significat lapidē. ita in intellectu greci. Ex quo sequit̄ ꝙ ipa est eadē in essendo ⁊ significando. ¶ Quarto supponit̄ ꝙ vt dicit̄ in textu pcedenti ꝙ aliqd potest significare aliud dupliciter. Vno modo tanꝗ significatū vltimatū. qd ab aliis dicit̄ significatum qd. Alio modo tanꝗ significatū nō vltimatū. qd ab aliis dicit̄ significatū quo. Est aūt significatū vltimatū illud qd significat̄ ab aliquo signo ⁊ nō est signū alterius rei. ⁊ hoc modo res ad extra sunt signata terminoꝝ. sed significatū nō vltimatū est illud mediante quo aliqd signū significat suū significatū vltimatū.

His suppositis dicit̄ pmo ꝙ aliqua scriptura pncipaliter ⁊ vltimate significat vocem. vt patet de hoc scripto vox. Similr̄ aliqua scriptura pncipaliter ⁊ vltimate significat conceptum sicut hoc scriptū cōceptus. ⁊ aliqua vox etiam pncipalr̄ ⁊ vltimate significant cōceptū sicut hec vox prolata cōceptus. Ista tamē nō significantur vt sunt significatiua alioꝝ. sed vt sunt res quedā. Dicit̄ secūdo ꝙ quādocūqꝫ cōceptus correspondēs voci vel scripture significat rem ad extra tunc necesse est ꝙ vox ⁊ scptura correspōdētes illi cōceptui significēt illā eandem rem pncipaliter ⁊ vltimate. ⁊ pro ea supponant ⁊ non pro cōceptu Ex quo sequit̄ ꝙ nō est intelligendum ꝙ conceptus pmo significet rem. ⁊ vox correspondens cōceptui pmo significet illū cōceptū ⁊ ex cōsequēti rē. ⁊ scriptura pmo significet vocē. ⁊ ex cōsequēti cōceptū aut rem. qa in ꝯpositione talis vox aut talis scriptura nunꝗ potest supponere pro tali cōceptu. Et accipe hic cōceptū ⁊ passionē anime pro eodē. Dicit̄ tercio ꝙ scripture. voces ⁊ conceptus siue passiones sunt signa subordinata respectu eiusdem significati. nam scripture mediantibus vocibus. ⁊ voces mediātibus cōceptibus. ⁊ cōceptus immediate significant ipas res. Vnde si p impossibile mutaret̄ cōceptus scd̄m suā significationē etiā vox ⁊ scriptura mutaret̄. Et si vox mutaret̄ scd̄m suū significatū qd est possibile. etiam ipa scriptura mutaret̄. De subordinatione istoꝝ signoꝝ dicit scotus vnū exemplū in pmo scripto de illuminatione medii. quāuis eīm in medio sint tres partes illuminate. quarū pma prius illuminat̄. deinde secunda. ⁊ tercio vltima. ita ꝙ ibi fit mediatio ex parte parciū illuminatarū quantū ad ordinē loci. tamē est ibi immedio illuminationū. nā tercia pars ita immediate illuminat̄ a sole vel a corpe luminoso sicut pma. nec depēdet sua illuminatio effectiue ab illuminatiōe pme partis aut scd̄e partis. Et simile est de istis signis ad inuicē subordinat̄. quāuis eīm subordinat̄ in significādo. tn̄ significatio posterioris nō ē respectu prioris. sed est imediate respectu rei.

Quarta difficultas Utrū ī sola cōpositiōe ⁊ diuisiōe intellectꝰ fit veritas vel falsitates.

¶ Pro cuiꝰ solutione supponit̄ pmo ꝙ duplex est cōpositio. quedā est cōpositio realis. q̄ nihil aliud est ꝗ vnio realis duarū rerū ad cōstitutionē alicuiꝰ. cuiusmodi ē cōpositio materie cū forma. Alia est cōpositio intētionalis. q̄ nihil aliud ē ꝗ enūciatio alicuiꝰ de aliquo mediāte affirmata copla. cuiusmodi ē in ista ppositiōe mētali. homo ē animal. Silr̄ diuisio est duplex. quedā est diuisio realis ⁊ ē realis sepatio duaꝝ reꝝ a seinuicē. ⁊ de ista nō ē hic sermo. Alia ē diuisio intētionalis ⁊ ē remotio pdicati a subiecto mediāte copla negata vt in ista propositiōe mētali. homo non est asinus. ⁊ de ista est hic sermo.

Nota duplicē veritatē proposiciōis. pulchre hic annotatur.

¶ Secundo supponit̃ ꝙ duplex est veritas. quedã est veritas entis. ⁊ est vera rei entitas que stat in cõformitate rei producte ad producens. vt aurũ verũ generat̃ in terra mediante influentia celesti. Alia est veritas ꝓpositionis, ⁊ illa est duplex. quedã est veritas fundamentalis, ⁊ ista est quidã respectus fundamentalis existens in rebus ipis de qbus est ꝓpositio. que nõ est aliud q̃ȝ quedã cõformitas ipaȝ per modum cause ad actũ compositiuũ vel diuisiuũ. ⁊ iste respectus nõ distinguit̃ realit̃ a re cuius est respectus. Alia est veritas formalis ⁊ est quidã respectus actualis ⁊ formalis conformitatis quo intellectus noster dicit̃ formaliter conformis ad rem intellectã. ⁊ iste respectus habet pro fundamento compositionẽ ⁊ diuisionem intellectus, ⁊ pro termino habet rem conceptam. Ex quo sequitur ꝙ veritas est cõformitas intellectus ad rem intellectã. Sed falsitas est difformitas intellectus ad rem intellectã. Est aũt ꝯformitas intellectus ad rem intellectã quando sic est vel nõ est qualiter per intellectũ significant̃ ita esse vel nõ esse. ⁊ est difformitas per oppositionẽ. ¶ Tercio supponit̃ ꝙ aliqd potest esse in alio tripliciter. Vno modo tanq̃ȝ in subiecto, Alio modo tanq̃ȝ in signo Tercio modo tanq̃ȝ in causa.

His suppositis dicit̃ primo ab aliquib' ꝙ in sola cõpositione ⁊ diuisione intellectus est veritas aut falsitas loquendo de veritate aut falsitate ꝓpositiõis. ⁊ etiã intelligendo sic ꝙ i sola cõpositione vel diuisiõe. sic ꝙ nõ in pͥmo actu intellectus scilicet in appͥhensione simpliciũ est veritas vel falsitas, loquendo de veritate aut falsitate ꝓpositiõis. Ex quo sequit̃ ꝙ illa dictio exclusiua sola nõ excludit orationes vocales aut scriptas a veritate aut falsitate. ⁊ hoc patet per philosophũ in textu dicentẽ, ꝙ sicut est aliqs intellectus q est sine vero ⁊ falso. et aliqs q est verus aut falsus. sic etiã est in voce. Secũdo sequit̃ ꝙ illa dictio exclusiua sola excludit ꝑcise a veritate ⁊ falsitate pͥmũ actũ intellectus, Alit̃ dicit̃ ab aliis pͥmo ꝙ veritas entis nõ est aliud q̃ȝ essentia ipius entis. que est simplex. ideo potest reperiri sine cõpositiõe ⁊ diuisiõe. Dicit̃ secũdo ꝙ veritas ꝓpositiõis que dicit̃ veritas formalis est formalit̃ ⁊ subiectiue in intellectu mediãte actu cõpositiuo aut diuisiuo. sed causaliter ⁊ fundamentaliter est in re in ꝓpositione tanq̃ȝ in signo, Prima pars probat̃ per philosophũ sexto methaphisice dicentẽ. bonũ ⁊ malũ sunt in rebus. sed verũ ⁊ falsum sunt in intellectu. Secunda pars probat̃ per philosophum in ꝑdicamentis. ab eo qꝺ res est. ⁊ sic de aliis. Tercia potest ꝓbari ꝑ ea

formaliter et subiectiue

veritas propositionis in intellectu | in re causaliter et fundamentaliter

in ꝓposicione vt in signo

b. cessante omni actu intellectus. cesset veritas at falsitas proposiciois

que dicit in solutione instantie facte cõtra sextã ꝓprietatẽ substãtie. Dicit enĩ ꝙ oratio nõ est subiectũ veri ⁊ falsi. neq̃ȝ patit̃ ab eis. ⁊ cũ ipa nõ sit causa earũ. relinquit̃ ꝙ sit signũ tm̃. Ex his sequit̃ primo ꝙ cessante quolibet actu intellectus nulla ꝓpositio est vera vel falsa veritate aut falsitate formali. qa cessante quolibet actu intellectus nulla remanet cõformitas aut difformitas intellectus ad rem intellectã, Secundo sequit̃ ꝙ intellectus dicitur verus tali veritate formali denominatione intrinseca. sed res ⁊ ꝓpositio denominant̃ vere aut false denomiatione. denomiatiõe extrinseca tm̃. Tercio sequit̃ ꝙ in sola compositione ⁊ diuisione intellect' est veritas aut falsitas formaliter ⁊ subiectiue.

Cõclusio respõsalis. Scripture significãt ad placitũ voces. ⁊ voces cõceptus mentales. ⁊ conceptus significant naturaliter ad extra ad sensum datũ in tercia difficultate. Hec conclusio satis patet ex dictis.

Ad rationes. Ad pͥmã dicit̃ ꝙ maior est vera de significatione qua terminus significat aliqd vltimate. ȝ nõ est vera de significatiõe qua terminus significat aliqd nõ vltimate. Ad cõfirmationẽ neget̃ pͥma cõsequẽtiã. cõcedit̃ tamẽ ꝙ nõ possunt repͥsentare cõtraria conceptibus illis qbus subordinant̃. quãuis enĩ vox representat contrariũ conceptui ipius mencientis. nõ tamẽ repͥsentat illi ꝯceptui cui subordinat̃ in significando. Ad secundã cõsequẽtiã dicit̃ ꝙ nõ est incõueniens omnẽ vocẽ significare accidens aliquo modo. scilicet nõ vltimate. tamẽ esset incõueniens omnẽ vocẽ significare accidens pͥncipaliter et vltimate. Alie tres cõsequẽtie nõ valent. qa in ꝓpositionibus termini nõ supponũt nisi pro eo qꝺ significant pͥncipaliter ⁊ vltimate. aut pro eo qꝺ est suppositũ sui significati ~~ad fundamentũ~~ eius. aut subiectũ

Ad scd̃am dicit̃ ꝙ maior est vera de eo qꝺ significat̃ vltimate. sed nõ de eo ꝙ significat̃ nõ vltimate. ꝓbatiões aũt minoris cõcedunt̃. ⁊ similit̃ ꝓbatio huius secunde rationis debet solui dicendo ꝙ subiectũ illius ꝓpositionis nõ supponit pro passione aĩe. ȝ pro re ad extra tanq̃ȝ pro vltimato significato eius.

Ad terciã dicit̃ negãdo antecedẽs

Et ad ꝓbationẽ p̄me part' dicit᷑ ꝙ licet voces ⁊ scripture sint eedem in essendo apud oĩes. nõ tamẽ in significando. Ad p̄mã ꝓbationem secũde partis dicit᷑ ꝙ licet nõ sit idem cõceptus in numero apud oĩes. est tamẽ idem in specie. Ad scðam ꝓbationẽ dici potest sicut dicunt aliq̄ ꝙ duplices sunt cõceptus. quidã sunt cõceptus vltimati qui immediate significant res ad extra q̄ non sunt aliarum rerum signa. ⁊ de ist' intelligitur dictum philosophi. Aliĳ sunt conceptus non vltimati. qui mediate significant res ad extra que sunt signa aliarũ rerũ cuiusmodi sunt concept' vocũ significatiuaꝝ. ⁊ isti nõ sunt idem apud oĩes in significãdo. q̄a vt dicitur in argumento cõceptus correspõdẽs immediate isti voci. homo in intellectu latino est natus causare cõceptũ de hoĩe vltimatũ. sed in intellectu greci nõ est natus causare talem conceptũ. eo ꝙ grecis nõ est nota impositio huius vocis homo.

Ad quartã dicit᷑ negando cõsequẽ

tiã. q̄a solũ illud significat aliq̄d mediante aliquo conceptu quo significat ip̄m vltimate ⁊ p̄ncipaliter. Sequit᷑.

Nomen est vox significatiua scðm placitum ⁊ cetera.

Ista est pars executiua huius libri. Que diuidit᷑ in tres tractatus parciales. In p̄mo determinat philosophus de partibus integralibus enunciationis ⁊ genere eius. Et diuidit᷑ in tria capitula. In p̄mo determinat de nomine. Et diuidit᷑ in duas partes. In p̄ma ponit diffinitionẽ nominis que est hec. Nomen est vox significatiua ad placitũ sine tempore. cui' nulla pars significatiua est separata. Vltimam partem probat. q̄a partes nominis compositi que magis vident᷑ significare nihil significant. vt partes huius nois equiferus per se nihil significant sicut significant in hac oratione equus ferus. ergo per locũ a maiori ad minus partes nois simplic' nihil significant. ⁊ per consequens nullius nois partes significant. Differunt autem partes nois compositi ⁊ partes nois simplic'. q̄a partes nominis simplicis nullo significant nec actu nec potentia. sed partes nominis compositi vident᷑ aliq̄d significare. eo ꝙ habent potentiam ad significandum. nõ tamen actu aliq̄d significant q̄a nõ habent actualem significationem separatam a toto vel ab alia parte componẽte. Deinde probat ꝙ nomen significet ad placitũ. Primo. q̄a nomen nõ significat naturalit' ergo significat ad placitum. Antecedens patet. q̄a nõ significat nisi quando fit nota. id est quando fit signũ. seu quando voluntaria institutiõe imponitur ad significandũ. Secundo. q̄a soni illitterati ferarum nõ sunt nomina. eo ꝙ significant naturaliter. ergo nomen significat ad placitũ. In secunda parte philosophus excludit aliqua a diffinitione nois. Et p̄mo excludit nomen infinitũ dicens ꝙ nõ homo non est nomen scðm logicos. nec est ei nomen impositũ quo possit appellari. q̄a nec est affirmatio nec negatio. sed nomen infinitũ. Secundo excludit noĩa obliqua. dicens ꝙ cathonis cathoni. ⁊ cetera nomina obliqua nõ sunt nomina. sed casus nominũ. ¶ Conueniunt autem nomen obliquũ ⁊ nomen rectum in ratione siue in significato. Nam ratio. id est significatũ est idem i recto ⁊ obliquo. Sed differunt. q̄a cũ nomini recto additur. fuit vel erit tunc significat verum vel falsum. Sed quando nomini obliquo additur est vel nõ est non significat verum vel falsum. Et ratio est. q̄a tales orationes non sunt congrue. modo verum ⁊ falsum presupponunt congruum. vt videtur haberi ex isto passu. Et nota ꝙ vt dicunt aliqui philosophus. per has duas exclusiones innuit ꝙ iste due particule finita ⁊ recta sunt adiungende diffinitioni nominis.

Verbum est vox significatiua. ⁊ cetera.

Istud est secundũ capitulũ huius p̄mi tractatus. In quo philosophus determinat de verbo. Et diuiditur in tres particulas. In p̄ma ponit diffinitionem verbi. que est hec. Verbũ est quod consignificat tempus. cuius partes extra nihil significant. ⁊ est semper eorum que de altero dicunt᷑ nota. Et declarat duas particulas positas in ista diffinitione. Quarum prima est ꝙ consignificant tempus. ⁊ dicit ꝙ cursus quod est nomen. ⁊ currit quod est verbum differunt in hoc ꝙ currit consignificat tempus presens id est importat. non quantũ ad significatũ. sed tm̃ ad modum temporis presens.

Secunda est. verbū est semp nota eoꝝ que de altero dicūt. id est sgnū pdi-
cationis. patet. qa eoꝝ que dicunt. id est pdicant quedā dicunt de subiecto
id est pdicant essentialiter. Alia sunt in subiecto. id est pdicant accidentali
ter. sed verbū est nota vtriusqꝫ pdicationis. igit verbū est semp nota eorū
que de altero dicunt. Et debet sic intelligi. est semp nota. sic ꝙ nō est aliqua
predicatio qn verbū sit nota illius pdicationis. In secūda parte excludit
a diffinitione verbi verbū infinitū ⁊ verbū obliquū. Et pmo dicit ꝙ non
currit. nō laborat nō sunt verba. tamē cōsignificant tempus. ⁊ sunt semp
nota eoꝝ que de altero predicant. nec huic differentie scilicet verbū infini-
tum est nomen impositū. tamē potest dici verbū infinitū. Et ratio est. qa
est cōsimiliter in quolibet qd est. ⁊ in quolibet qd nō est. id est pdicat tam
de ente qꝫ de nō ente. Secūdo dicit ꝙ curret ⁊ currebat nō sunt verba sed
casus verbi. Differunt em̄ a verbo. qa verbū cōsignificat psens. sed illa cō-
significant pteritū vel futurū qd coniungit ad psens. In tercia particula
remouet vnū dubiū. Ex quo em̄ dictū est ꝙ verbū est nota eoꝝ que de alte
ro dicunt seu predicant posset aliqs credere ꝙ verbū scdm se. id est p se di
ctū nō esset nota. id est nihil significaret. ideo remouet dubiū dicēs ꝙ ipa
verba scdm se dicta id est sine cōpositione ⁊ diuisione sunt noia. id est simi
lia noibus. probat. qa significant aliqd sicut nomen. qa ille q profert ver-
ba cōstituit intellectū simplicē. ⁊ q audit qescit. hoc tamē verbū est in cō-
positione nihil significat sine extremis. Quia si est purū dixeris. id est p se
acceperis ipm quidē nihil est. id est nō significat aliqd esse vel nō esse. eo ꝙ
significat quandā compositionē quā sine compositis. id extremis non est
intelligere.

Circa hūc textū querit vtrū diffini-

tiones nois ⁊ verbi sint in textu pcedenti sufficient assignate. Et arguitur
primo cōtra diffinitionē nois ꝙ nō. qa nō omē nomen est vox significati-
ua. ergo pma pars diffinitionis nois est male posita. Antecedens pbat
quadruplicit. Primo. qa noia mentalia ⁊ scripta nō sunt voces. Secundo
qa noia scripta i libris clausis. ⁊ noia prolata a surdo in siluis nō sunt vo-
ces significatiue. Tercio. qa noia figmentoꝝ nihil significant. cū figmen-
ta nihil sint. Quarto. qa articulatū nō pdicat de artificiali. sed vox est artifi-
ciatū ⁊ nomen est ens artificiale ⁊ intentionale. vox nō pdicat de nomie.
¶ Secūdo arguit. Aliqd nomen nō significat ad placitū. ergo diffinitio
nois nō est bona. Antecedēs pbat qdruplicit. pmo. qa gemit infirmoꝝ

est nomen. ⁊ tamen nō significat ad placitū. sed naturaliter. Secūdo quia
omīs vox potest esse subiectū enunciationis. vt patet de vocibus non si-
gnificatiuis. dicendo buf. est vox. ergo omīs vox est nomen. ⁊ tamen non
omīs vox significat ad placitum. Tercio. qa si omē nomen significaret ad
placitū nullus posset redargui qa posset qlibet dicere se accepisse ad placi
tum terminos sic vel sic. Quarto. qa tunc hec ppositio posset esse vera. de⁹
est dyabolus. ⁊ vniuersaliter omīs ppositio necessaria posset esse imposs-
bilis. ⁊ omīs impossibilis necessaria. sed hoc est manifeste falsum. igitur.

Tercio arguit. Alicuius nois ali-

qua pars est significatiua. ergo diffinitio nois nō cōuenit omi contento
sub diffinito. Antecedens probatur pmo. qa cuiuslibet orationis aliqua
pars est significatiua. sed quelibet oratio est nomē. cū possit esse subiectū
alicuius enunciationis. ergo alicuius nois pars est significatiua. Secun
do patet de hoc noie dn̄s. ⁊ de noibus compositis. patet etiā qa cuiusli-
bet nois pars seipam significat. ergo quelibet est significatiua.

Quarto arguit. Diffinitio nomis

nō cōuenit omībus noibus ⁊ cōuenit aliqbus que nō sunt noia. ergo nō
est sufficiens. Prima pars antecedētis patet. qa nō cōuenit istis noibus
nunqꝫ. dies. annus. cū nō significent sine tēpore. Secūda pars anteceden
tis patet qa cōuenit pronoibus. noibus infinitis. obliqs ⁊ synkatbegreu
matibus cū sint voces significatiue ad placitū quarū partes nihil signifi-
cant.

Quinto arguit. In diffinitiōe ver

bi nō ponunt aliqua que debent poni. ⁊ ponunt aliqua que nō debēt po
ni ergo ipa nō est bona. Prima pars antecedentis patet. qa sicut nomen
est vox. ita verbū est vox. ergo sicut i diffinitiōe nominis ponit hoc totū
vox significatiua ad placitū. sic in diffinitione verbi debet poni. Secūda
pars antecedentis patet pmo. qa in ea ponit tempus. qd est accidēs ver-
bi. sed in diffinitiōe nullū debet poni accidens. Secundo vt dicit in textu.
Verba scdm se dicta noia sunt. sed cōsignificare nō est de diffinitiōe nois.
ergo etiā nō debet poni in diffinitione verbi. Tercio qa verbū potest ab-
solui a tempore. ergo potest nō consignificare tempus.

Sexto arguit. Aliqd verbum nō

est nota eorum que de altero dicunt̄. ergo in diffinitiõe verbi male ponit̄ ⁊ est nota eoꝝ que de altero dicunt̄. Antecedēs ꝓbat̄ quadrupliciter. ṗmo qꝛ verba adiectiua dicunt̄ de altero. vt patet dicēdo socrates currit. ergo nõ sunt iste note eoꝝ que de altero dicunt̄. tenet cõsequētia. qꝛ alias idem esset nota suiꝑius. Secūdo. qꝛ aliqđ verbū est subiectū enunctiatiõis. vt patet dicēdo. Legere est bonū. ergo nõ est nota ꝓdicatiõis. Tercio qꝛ hoc verbū est ꝑ se sumptū nihil significat. ergo ꝑ se sumptū nõ est nota ꝓdicationis. Quarto. qꝛ verba que nõ ponunt̄ in oratiõe nõ sunt nota ꝓdicationis. ergo aliqđ est verbū qđ nõ est nota eoꝝ que de altero dicunt̄.

In oppositum arguit̄ auctoritate

philosophi. ¶ Pro solutiõe questiõis ⁊ declaratiõe textus ꝓcedentis ponunt̄ alique difficultates.

Prima difficultas. Utrū oē nomen sit vox significatiua ad placitū.

¶ Pro cuius solutione supponitur ṗmo ꝙ tripliciter est nomē. scilicet vocale. mentale ⁊ scriptū. Nomē mentale est cõceptus aīe rei naturaliter repꝛsentatiuus. q ꝑ se sumptus natus est esse extremū alicuius enunctiationis mentalis. Sed nomen vocale est vox kathegorica alicuius rei ad placitum repꝛesentatiua. que per se ⁊ significatiue sumpta potest esse subiectū propositiõis vocalis. Nomē vero scriptū est terminus cathegoricus in aliquo corpore descriptus q per se ⁊ significatiue sumptus potest esse subiectū propositionis scripte. Secundo supponitur ꝙ nomen scḋm aliquos dicit̄ de istis tribus equoce. Patet. quia nõ est eadē ratio noīs in his tribus. Ex quo sequit̄ ꝙ iste ꝓpositiões sunt concedende. Oē nomen est vox. Oē nomen est scriptura. Oē nomē est cõceptus mentis. Patet. qꝛ talia sunt subiecta qualia permittunt̄ ab eorum predicatis. ergo subiecta illarū ꝓpositionū supponunt scḋm exigentiam predicatoꝝ. ¶ Et si arguatur sic. Oē nomen est vox. Oē nomen est scriptura. ergo scriptura est vox. Dicit̄ ꝙ ibi cõmittit̄ fallatia equiuocationis penes secundū modū. nam in maiori nomen tenetur precise ꝓ noīe vocali. ⁊ in minori pro noīe scripto. Alij dicunt ꝙ nomen dicit̄ vniuoce de illis tribus. scilicet analogice. qꝛ prius dicit̄ de noīe vocali qꝫ de alijs duobus. Patet. qꝛ nomen dicit̄ scḋm vnam ⁊ eandem rationem de eis. scilicet scḋm istam rationem que est terminus incomplexus kathegoricus aptus natus reddere suppositū verbo personali. Ex quo sequit̄ istas esse

falsas. Oē nomen est vox. Oē nomen est scriptura. Oē nomē est conceptus. Patet. qꝛ cū subiectū illarū ꝓpositionū dicat̄ vniuoce de nomine mentali. vocali ⁊ scripto distribuit̄ vnica distributione pro oībus istis. Dicunt aūt aliqui ꝙ nomen mentale ⁊ scriptū licet nõ sunt voces significatiue ad placitū. tamē eis conuenit diffinitio noīs. Probant. qꝛ eis conueniunt alique partes posite in illa diffinitione. ergo eis cõuenit tota diffinitio. capiendo totū cathegorice. Antecedēs est notū. sed cõsequentia probatur. qꝛ quādo aliqđ diffinitū est analogū. ergo sua diffinitio est analoga. Ad hoc aūt ꝙ sit bona sufficit ꝙ conueniat scḋm omnes partes suas ṗncipaliori analogato. ⁊ alijs scḋm aliquas partes. sicut est hic. igitur. Ex inferunt ꝙ per diffinitionem noīs diffinit̄ nomen in sua tota cõmunitate. scilicet prout dicit̄ de noīe vocali. mentali ⁊ scripto. Sed istud videtur esse voluntarium. ideo aliter dicit̄ ꝙ sicut nomen mentale ⁊ scriptum nõ sunt voces ⁊ significatiue ad placitum sic eis nõ cõuenit diffinitio noīs. tum qꝛ oīs bona diffinitio debet cõuenire omni contento sub diffinito. tum qꝛ nomen mentale ⁊ scriptum non continet̄ sub diffinito huius diffinitionis. Nam suum diffinitum est nomen vocale. ¶ Tercio supponitur ꝙ nomen potest accipi dupliciter. Uno modo pro eo ꝙ per se significat. scilicet pro quadam intentione secunda fundata in voce significatiua cathegorica. Et isto modo accipitur hic. ⁊ de ea predicatur vox vt fundamentum de relatione. Ex quo sequitur ꝙ hic est predicatio fundamentalis. nomen est vox. Alio modo accipitur pro eo quod denominat. scilicet ꝓ ipsa voce incomplexa cathegorica. cuiusmodi sunt iste voces. lapis. equus. lignum. Et isto modo de nomine non est consignificatio nisi per accidens. ¶ Quarto supponitur ꝙ vox non dicitur significatiua quia significet ad placitum tuū vel meum. sed quia significat aliquid ad placitum alicuius tocius communitatis. vel alicuius habentis auctoritatem in aliqua tota comunitate. Differunt autem placitum ⁊ voluntas. quia placitum nõ est nisi voluntas mota a re exteriori ad aliquid agendum vel prosequendum. Sed voluntas est ipsa potentia non mota a re exteriori. sed agens vel prosequēs mere libere illud quod vult. ¶ Quinto supponitur ꝙ significatiuum ⁊ potens significare differunt ab inuicem. quia proprie illud dicitur significatiuum quod ex impositione quā actu habet naturaliter est alicuius alterius a se tanqꝫ sui significati formaliter ⁊ non obiectiue repꝛesentatiuum.

Dicit aūt pmo ex impositione ꝓpter terminos vocales ⁊ scriptos. quorū impositio est eax natura. vt dicit petrus helie super priscianū. Dicit secūdo vel naturaliter ꝓpter terminos mentales. Dicit tercio alicuius alteri⁹. a se ad differentiā vocū non significatiuarū. aut licet rēpsentant seipas et etiā ipm ꝓferentē. tamē nō dicunt significatiue significatiōe. de qua est hic sermo. Dicit quarto tanq̄ sui significati formalit ⁊ nō obiectiue ad differētiā rerū. que licet obiectiue significent seipsas intellectui. nō tamen significant formaliter seipas. Est aūt significare obiectiue cōcurrere cum ipa cognitiua ad causandū cōceptū in ipa potentia cognitiua. ⁊ qa omis res cū intellectu potest cōcurrere ad causandum cōceptū de se in intellectu. ideo omis res significat seipam obiectiue. de ista significatione non est hic sermo. Sed significare formalit est rēpsentare potentie cognitiue ⁊ eā vitalit immutando. ⁊ isto modo cōceptus causatus de re in intellectu significat formalit ipam rem. de ista significatiōe est hic sermo. Sed illud dicitur potēs significare qd ex impositione quā actu habet aut potest habere. aut ex naturalitate sua est alicuius alterius a se tanq̄ sui significati representatiuū. Et isto modo voces nō significatiue sunt potentes significare. patet. qa possunt imponi ad significādū. ergo possunt significare. ¶ Sexto supponitur q differentia est inter significare tēpus ⁊ significare cū tempore. Patet. qa significare tēpus est de significato pncipali ⁊ materiali importare tempus. sicut faciūt hec noia dies annus mensis. Sed significare cū tēpore est cū pncipali significato importare tēpus tanq̄ cōsignificatiuū. ⁊ hoc modo verba ⁊ participia ab eis descendentia significant cū tēpore. Ex isto patet quō differunt nō significare tēpus. ⁊ significare sine tēpore. Illud eñ dicit nō significare tēpus qd de significato suo pncipali importat aliquā rem que nō est tempus. sicut ista noia homo equus. Sed illud dicit significare sine tēpore qd in pncipali significato non importat aliqd tempus tanq̄ consignificatū. ¶ Septimo supponit q partes nois compositi possunt cōsiderari duplicit. Vno modo vt sunt in noie siue vt vniuntur ad cōstitutionē vnius nois cōpositi. Secūdo vt sunt extra nomen ⁊ hoc duplicit. Vno modo in oratiōe. Alio modo extra orationē. Ex his duobus modis nō sunt ꝓprie partes nois cōpositi sicut est pars socratis ab eo separata nō ꝓprie est pars. ¶ Octauo supponit q partē nomis cōpositi esse separatā ab alla potest intelligi duplicit. Vno modo realiter prout separatū est idem qd esse separatū realit ⁊ alteri nō esse realiter vnitum. Alio modo scdm intellectū prout idem est separatū q esse separatū per intellectū. ⁊ hoc dupliciter. Vno modo sic q intellectus intelligat eam esse realiter separatā. Alio modo q intelligat eam separatim scilicet non intelligendo aliam.

His suppositis dicit pmo q nō omne nomen est vox significatiua. patet. qa nomen mentale ⁊ nomē scriptum sunt noia ⁊ tamen nō sunt voces. igit nō omē nomen est vox significatiua. Et si querat quare philosophus hic solū diffinit nomen vocale. Respondetur q hoc est ideo. qa iste liber ordinat ad scientiā de sylogismo sed logica est pncipalius de sylogismis vocalibus q̄ mentalibus aut scriptis eo q cōuenientius. pncipalius. promptius ⁊ magis expedite possumus disputare per sylogismos vocales q̄ mētales ⁊ scriptos. Sed sylogism⁹ vocalis componit ex terminis vocalibus. ideo solū diffinit nomen vocale. Et cōsimilit dicendū est de verbo. Dicit secūdo q licet nō omne nomē sit significatiuū ad placitū. tamē omē nomen hic diffinitum est significatiuū ad placitū. Prima pars patet. qa nomen mentale qd est similitudo rei que nō est signū nō significat ad placitū. sed naturalit. igit. Secūda pars patet. qa omē nomē vocale est significatiuū ratione impositionis sibi facte a voluntate humana. Sed omē nomē hic diffinitū est nomen vocale. ergo omē nomē hic diffinitū est significatiuū ad placitum. Dicit tercio q omē nomen significat sine tēpore. patet. qa omē nomen illud significat sine tēpore qd cū pncipali significato nō importat tēpus. sed omē nomē est huiusmodi. igit. Et si dicat. omē nomen coexistit tempori. ergo omne nomen significat cū tēpore ⁊ p cōsequēs nullū nomen significat sine tēpore. Dicit ad hoc q significare sine tēpore in ꝓposito nō est aliqd rēpsentare nō coexistendo tēpori vel nō existēdo in tēpore. Sed est idem q significare aliqd nō cōsignificando id esse vel fieri in tēpore. licet ergo noia nō sint sine tēpore. tamen significant sine tēpore. Dicit quarto q cuiuslibet nois cōpositi aliqua pars alteri nō vnita dictionalit est significatiua. vt patet de hac dictione ferus. similit pars alteri orationalit vnita. vt patet in hac oratione equus ferus. Dicit qnto q nullius nois cōpositi pars alteri dictionaliter vnita. ⁊ ab ea separata. id est separatim intellecta est significatiua. Ex quo sequit q nullius nois pars alteri dictionaliter vnita ⁊ separatim intellecta est significatiua. Et hoc voluit philosophus dicere in textu.

Secūda difficultas Vtrum noia

obliqua. noïa infinita. noïa adiectiua adiectiue tenta. noïa vocatiui casus ꝛ pronoïa p̄mitiue speciei sint noïa apud logicũ. ¶ Pro cuius solutione supponit̄ p̄mo ꝙ nomen accipit̄ tripliciter. Uno modo generaliter pro omi illo qđ potest reddere supposituũ verbo ꝑsonali modi finiti siue sumatur significatiue siue materialiter. Et hoc modo quelibet vox mũdi potest dici nomen. Alio modo accipit̄ specialit̄ pro omi illo qđ significatiue sumptũ potest reddere suppositũ verbo cuiuscũq; modi aut temporis sit. Tercio modo specialissime pro voce significatiua recta ꝛ finita que significatiue capta potest reddere suppositũ verbo personali presentis tẽporis indicatiui modi. Et isto modo accipit̄ nomen apud logicũ. Secũdo supponit̄ ꝙ duplices sunt ꝓpositiões cathegorice. quedã sunt modales. alie sunt de inesse. Propositiones de inesse adhuc sunt duplices. quedam sunt de verbo personali. ꝛ in istis reperit̄ duplex subiectũ. distributionis ꝛ subiectũ enunctiationis. Subiectũ distributiõis est terminꝰ distributus in propositione positus ante coplã. Subiectũ enunctiationis est illud de quo enunciat̄ p̄dicatũ. vt in ista ꝓpositiõe. cuiuslibet hoïs asinus currit. ly hoïs est subiectum distributionis. Sed ly asinus est subiectum enunctiationis. Et isto modo est hic sermo. ¶ Tercio supponitur ꝙ nomen infinitũ in proposito dicit̄ esse aggregatum ex noïe finito ꝛ negatione infinitãte negante compositionẽ intrinsecam ipius noïs finiti. que est qualitatis cũ substantia. Et diffinit̄ sic nomen infinitũ est cuius priuata est certa ꝛ determinata qualitas remanente substantia infinita. Differunt autẽ nomen infinitũ ꝛ nomen infinitatũ duplicit̄. Primo q̄a nomen infinitatum est illud cui addit̄ negatio infinitans. Sed nomen infinitum est aggregatũ ex noïe infinitato ꝛ negatione infinitante. Differunt etiam in significatione. q̄a nomen infinitũ significat negatiue omẽ illud qđ terminꝰ infinitus significabat positiue. Et positiue significat omẽ illud qđ nõ significat terminus infinitatꝰ ꝛ supponit pro eis. Ex quo infert̄ ꝙ est transcendens quo ad significatiõnẽ. sed nõ quo ad suppositionẽ. significat enĩ omne ens mundi. vt nõ homo ratione huius termini homo significat omnes hoïes. ꝛ q̄a supponit pro omibꝰ alijs ab hoïe. ideo etiã ipa significat. Alit̄ tamen posset dici ꝙ nomẽ infinitũ nõ est transcendẽs. patet. q̄a conceptus aggregatus ex transcendẽte ꝛ negatiõe alicuius qđ potest esse transcendens vel nõ transcendens nõ est transcendens. sed conceptus nominis infiniti est huiusmodi. igitur. Minor patet. q̄a in cõceptu cuiuslibet nominis infiniti includitur ens ꝛ negatio alicuius alterius. vt dicẽdo nõ

homo quod idem est sicut ens nõ habens humanitatem. Ex quo sequit̄ ꝙ nomen infinitum nec debet proprie dici transcendens nec predicamentale. patet. q̄a cuiuslibet transcendetis ꝛ etiam predicamentalis cõceptus est simplex ꝛ incõplexus. sed conceptus noïs infiniti nõ est simplex nec incomplexus. ergo nomẽ infinitũ nõ est transcendens nec p̄dicamẽtale. De cõditionibꝰ reqsitis ad hoc quod aliquod nomẽ posset infinitari dictum est in summulis. ¶ Quarto supponitur ꝙ nomen adiectiuum dupliciter potest accipi. Uno modo pure adiectiue potest accipi. Et illo modo precise significat formam ꝛ non subiectum. ꝛ illo modo accipit philosophus in p̄dicamentis. vbi dicit ꝙ albũ nihil aliud significat q̄ȝ qualitatẽ. Et purphirius quando dicit album esse speciẽ coloris. Differt autem adiectiuũ adiectiue tentũ a noïe substantiuo abstracto eius. q̄a nomen adiectiuũ adiectiue tentũ significat formã per modũ adiacentis suo subiecto. sed abstractũ eius significat illã formã per modũ per se stantis. ꝛ nõ per modũ alteri adiacentis. Alio modo potest accipi significatiue ꝛ in neutro genere. ꝛ illo modo adiectiuũ significat mediãte vno conceptu incõplexo ꝛ confuse formã ꝛ subiectũ vt dicunt aliq. sed vt alias dictum est dicit̄ ꝙ significat per se formam ꝛ cõsignificat siue connotat subiectũ ipius forme ratione cuius consignificati potest supponere verbo personali presentis temporis modi finiti. ¶ Quinto supponit̄ ꝙ pronomina primitiua possunt accipi dupliciter. Uno modo pure pronominaliter. videlicet prout eis p̄cisse correspõdet ɔceptꝰ determinatiuꝰ. ꝛ isto mõ ꝓnomia scđm priscianũ sunt cassa ꝛ vana. q̄a nihil determinatũ significant. Ex quo sequitur ꝙ syncathegreumata alio modo accipiunt̄ nõ pure pronomialiter. sed ꝓut dant faciliter intelligi rem determinatã mediante actu determinatiuo. ꝛ isto modo pronomia p̄mitiua aliq̄d determinatum significant. ¶ Que sint noïa vocatiua satis supponitur ex grammatica.

His suppositis dicit̄ p̄mo ꝙ nomẽ obliquũ oblique tentũ nõ est nomẽ apud logicũ. patet. q̄a solũ est nomẽ apud logicũ qđ substãtiue acceptũ potest esse subiectũ ꝓpositiõis cathegorice de inesse ꝛ de verbo ꝑsonali p̄sentis tẽporis idicatiui modi. sed nomẽ obliquũ nõ potest esse subiectũ talis ꝓpositiõis. igit̄ nõ est nomẽ apđ logicũ. Ex q̄ sequit̄ ꝙ licet nomẽ obliquũ sit subiectũ distributiõis alicuꝰ ꝓpositiõis cathegorice de v̄bo ꝑsonali. ꝛ etiã subiectũ ꝓpositiõis cathegorice de v̄bo impꝑsonali. vt patet dicẽdo. regꝭ interest pugnare. tñ hoc nõ sufficit ad h̄ ꝙ sit nomẽ f̄m logicũ.

Sed contra hoc sic obijcit̄ p̄mo q̄a rectus ꝛ suus obliquus sunt synoni-ma. sed rectus est nomē apud logicū. ergo ꝛ obliqu'. Secūdo. q̄a illud est nomen apud logicū qđ potest esse totale extremū ꝓpositiōis cathegori-ce de inesse ꝛ de verbo personali p̄sentis tēporis indicatiui modi. sed ob-liquus est huiusmodi. vt patet dicendo. azinus est regis. ibi regis est to-tale predicatū. ꝛ si cōuertat̄ stat totale subiectū. igit̄. Ad p̄mū istorū dicitur ꝙ licet rectus ꝛ obliquus sint synonimi in significato tamē nō sunt syno-nimi in modo significandi. ideo bene stat rectū esse nomen ꝛ nō obliquum. Ad scđm dicit̄ negando minorē. Et ad ꝓbationē dicit̄ ꝙ ille genitiu' re-gis nō est totale p̄dicatū. q̄a ibi subintelligit̄ aliq̄s rectus. vt puta ens vel possessio. Et si dicat̄ ꝙ ille genitius nō regit̄ ab illo verbo est. qđ est ꝯtra alexandrū. Dico ꝙ gramaticus vt in pluribus refert regimina vocum ad voces expresse positas. ideo habet dicere ꝙ ille genitiuus regis regit̄ ab ista voce verbali est ibidē expressa. Sed logicus q̄ est inq̄sitor veritatis re-fert regimina vocū ad conceptus ꝛ nō ad ip̄as voces. Ideo logicus ha-bet dicere ꝙ iste genitiuus regis regit̄ ab isto noīe ens vel possessio subin-tellecto. Dicit̄ secūdo ꝙ nomē infinitū nō est nomen scđm logicū. patet per philosophū in textu q̄ excludit ip̄m a diffinitiōe noīs. Sed cōtra hoc obijcitur. q̄a philosophus secūdo huius docet multiplicare ꝓpositiōes variendo subiectū ꝛ predicatū penes finitū ꝛ infinitum. qđ nō fecisset nisi noīa infinita essent noīa. Secūdo. q̄a in eodē ostendit qualit̄ ab affirmati-ua de p̄dicato finito ad negatiuā de p̄dicato infinito valet cōsequētia. qđ etiā nō fecisset nisi noīa infinita esset noīa. ¶ Pro solutiōe horū intelligen-dum est ꝙ sicut nomē potest accipi multipliciter. ita etiā ꝛ ꝓpositio. Uno modo accipit̄ ꝓpositio pro oīni oratiōe significatiua qualitcūq̄ꝫ veri vel falsi. Et isto modo ꝓpositio potest cōponi ex noībus īfinitis ꝛ verbis ob-liq̄s ꝛ etiā ex noībus obliq̄s. Et sic accipit philosophus secundo huius. vbi docuit multiplicare ꝓpositiōes penes extremū finitū ꝛ infinitū. Alio modo accipit̄ ꝓpositio specialit̄ pro oratiōe significatiua ꝑ se ꝛ determinate veri vel falsi. ꝛ isto modo nec nomina infinita nec obliqua cōponūt pro-positionē. ꝛ isto modo dicit̄ ad p̄dictas obiectiōes. ꝙ licet noīa infinita sint partes ꝓpositiōis p̄mo modo dicte. tamē ex hoc nō sequit̄ ꝙ sint no-mina apud logicū. patet. q̄a logicus ꝑ se ꝛ p̄ncipalit̄ solū cōsiderat ꝓposi-tionē secūdo modo captā. Sed noīa infinita nō possunt esse partes talis ꝓpositiōis. igit̄. Dicit̄ tercio ꝙ licet noīa adiectiua adiectiue tenta possint esse predicata alicuius propositionis cathegorice de inesse ꝛ de presenti. tamen nō sunt nomina apud logicū. patet. q̄a solū illud nomē qđ potest per se subici verbo personali finiti modi est nomen apud logicū. Sed no-men adiectiuū adiectiue tentū nō potest per se subici verbo personali fini-ti modi. igit̄ nō est nomen. Et si obijciat̄ potest per se predicari. vt patet dicendo. socrates est albus. ergo potest etiam per se subici. ꝛ per cōseq̄ns est nomen. Prima consequentia patet. q̄a conuertendo propositionē in qua per se predicat̄ fiet subiectū cōuertentis. Dicit̄ ad hoc ꝙ cōuertendo illā propositionē oportebit intelligi vnū subiectū cū quo subijciet̄ ipsum in cōuertente. Et si dicat̄. ergo nō erit debita cōuersio. cū in conuersione de-beant manere idem termini nihil addendo vel remouendo. Dicit̄ ad hoc ꝙ talis propositio in qua adiectiuū adiectiue tentū per se predicatur nō potest cōuerti conuersione proprijssime dicta in qua maneant idem ter-mini precise in conuertente sicut in cōuersa. Sed bene potest conuerti cō-uersione cōmuniter dicta. ¶ Ex istis infertur ꝙ participia pure participi-aliter accepta nō sunt noīa apud logicū. patet. q̄a sunt adiectiua adiectiue tenta. Secundo infert̄ ꝙ noīa adiectiua substantiuata. ꝛ etiam substanti-ue capta sunt nomina apud logicū. Patet. quia per se possunt subijci ver-bo personali modi finiti. Dicitur quarto ꝙ licet nomina vocatiui casus possunt subijci secunde persone verbi imparatiui modi. tamen non sunt nomina apud logicum. Patet. q̄a solum illud est nomen apud logicum quod potest esse pars propositioīs significantis determinate verū vel falsum. sed propositio in qua vocatiuus subicitur nō significat determina-te verum vel falsum. ergo vocatiuus nō est nomen. Dicit̄ quinto ꝙ pro-nomina primitiue speciei nō accepta pure ꝓnominaliter. sed prout dant intelligere rem relatam aut determinatam sunt nomina apud logicuꝫ. pa-tet. quia possunt constituere orationem significantem determinate verū vel falsum. ¶ Ex predictis patet ꝙ aliter logicus accipit nomen ꝛ alit̄ grā-maticus. Nam grammaticus dicit solū esse nomen cui conueniunt mo-di essentiales nominis scilicet significare substantiam cum qualitate. sed logicus dicit illud nomen esse quod potest esse subiectum propositionis cathegorice de inesse ꝛ de verbo presentis temporis indicatiui modi. siue illud habeat modos significandi essentiales nominis siue nō. Hec auteꝫ que dicta sunt in hac difficultate valent ad soluendū similes difficultates que possunt fieri de verbo.

Tercia difficultas. Utrum verba

scd̃m se dicta sunt noīa. ⁊ vtrū verbū possit absolui a cõnotatione tempo ris. ¶ Pro solutione pme partis supponit̄ ꝙ verbū potest dupliciť cõsi derari. Vno modo vt est pars oratiõis distincta cõtra nomen. ⁊ etiā vt distinguit̄ contra orationē. Et isto modo nõ cõuenit verbo esse notā eorum que de altero dicunt̄. Alio modo potest cõsiderari verbū per habitu dinem ad enunctiationem. videlicet vt distinguit̄ cõtra qõlibet extremu enunctiationis. ⁊ tunc sibi conuenit esse notam extremoꝝ cõpositionis. Primo modo cõsiderat petrus hispanus verbū. ideo in sua diffinitione nõ posuit illā particulā. ⁊ est semꝑ eoꝝ que de altero dicunt̄ nota. qa pmo considerat verbū scd̃m se vt scilicet distinguit̄ contra nomen ⁊ orationẽ ⁊ postea difinit nomen ⁊ verbū in ordine ad enunctiationem sub nomĩe ⁊ subiecti ⁊ pdicati. sed aristoteles cõsiderat verbū secũdo modo videlicet in ordine ad enunctiationē. ⁊ vt distinguitur contra vtrũqꝫ extremoꝝ enunctiationis. ideo habuit ponere in diffinitione verbi illam particulã ⁊ est semper eorum que de altero dicunt̄ nota. que est quedaꝫ proprietas cõsequẽs verbū. vt est in enunctiatione. per quā ꝓprietatē distinguitur a quolibet extremo. scilicet a subiecto vel predicato materiali propositiõis

Hoc supposito dicit̄ ꝙ qa logicus pncipaliter considerat verbū per habitudinē ad enunctiationem. ⁊ vt distinguit̄ cõtra qõlibet extremū ꝓpositionis ~~huius scilicet~~ vbi. ⁊ sic ꝓpriuꝫ officiū est esse notam compositionis. vel esse actū complexū extremorum Ideo dicit philosophus ꝙ verba scd̃m se. id est solitarie dicta sunt noīa hoc est ꝙ verba scd̃m se dicta qa nihil coplant ideo nõ gerunt officiū verbi. quod officiū est copulare extrema. qa tamen huiusmodi verba sic dicta scd̃m se representant in intellectu conceptū simplicē rei verbaliter significate. ⁊ nõ representat aliquā compositionē. sicut neqꝫ nomen qd̃ etiā terminus representat conceptū simplicē rei in intellectu sine quacũqꝫ cõpositione. Pro tanto dicit aristoteles ꝙ verba scd̃m se sunt noīa. id est similia noibus. ¶ Pro solutione secunde partis dicit̄ vno modo ꝙ verbum potest absolui ab actuali cõnotatione tẽporis. sic ꝙ nullo modo connotat tempus. neqꝫ confuse neqꝫ determinate. nec in vniuersali nec in particulari. Probant pmo sic. In quacũqꝫ ꝓpositione termini habent suppositionē naturalē in illa verbū absoluit̄ a cõnotatione tẽporis. Sed aliqua est ꝓpositio in qua termini habent suppositionē naturalē. ergo in aliqua ꝓpositione verbū potest absolui a cõnotatiõe tẽporis. Maior patet. qa

oppositū pdicati infert oppositū subiecti. videlicet si verbū nõ absoluit̄ a cõnotatione ~~talis termini~~ nõ habet suppositionem naturalē. sed supponunt scd̃m exigentiū tẽporis cõnotati p verbū. Minor ꝓbat̄ de ꝓpositionibus necessarijs. cuiusmodi sunt iste. homo est animal. homo est risibilis. ego intelligo rosam. ⁊ cõsimilibus. Scd̃o sic. Quicũqꝫ intellect' potest cõceptibus simplicibus omĩ tẽpore nõ cõcepto cõcipere. potest ⁊ illa cõceptu secluso tẽpore ꝯcipere. sed intellectus cõcipit hoiem ⁊ animal omĩ tẽpore nõ cõcepto. ergo potest illa ꝯceptu ꝯcipere vel intelligere. sed hoc nõ est nisi mediante verbo nõ cõnotãte tẽpus. ergo verbū potest absolui a cõnotatione tẽporis. ¶ Tercio sic. si verbū nõ possit absolui a connotatione tẽporis sequeret̄ ꝙ iste ꝓpositiões. deus est. mundus est. ⁊ si essent formate ante mundi crationē fuissent false. cõsequẽs est falsum. igit̄. consequētia patet. qa sensus pme esset. deus est in tẽpore psenti. sed adhuc nõ erat tempus. igit̄. Quarto sic. nisi verbum absolueret̄ a cõnotatione tẽporis sequeret̄ ꝙ iste essent cõtingentes. homo est risibilis. deus est. tonitrus est sonus factus in nubibus. triangulus habet tres angulos equales duobus rectis. cõsequẽs est falsum cū sint ꝓpositiões necessarie ⁊ indemõstrabiles. igit̄ verbū potest absolui a cõnotatiõe tẽporis. Alit̄ dicit̄ ꝙ verbū nõ potest omĩno absolui a cõnotatiõe tẽporis sic ꝙ nõ cõnotat tempus nec cõfuse nec determinate. nec i vniuersali nec in particulari. tamen potest sic absolui a tẽpore ꝙ nõ importat pcise vnā differentiā tẽporis sed indifferent̄ cõnotat omnē differẽtiā tẽporis. vt in ꝓpositiõibus necessarijs. Ex quo sequit̄ ꝙ sensus istius ꝓpositiõis. homo est animal. est iste. homo est vel fuit vel erit vel potest esse animal. ⁊ nõ est iste. homo ꝓ omĩ tẽpore psenti est animal. Secũdo sequit̄ ꝙ verbū sic absolutū a cõnotatiõe tẽporis absoluit̄ a suo effectu qui est facere stare terminū sibi supponentē ꝓ differẽtia illius tẽporis quā cõnotat scd̃m vsum loquẽdi. vt in illa. homo est animal. ly est nõ facit stare istū terminū homo pro hoibus psentibus tm̃. Qꝫ aũt verbū nõ possit omĩno absolui a connotatione temporis ꝓbatur quadrupliciter. Primo sic. qa verbū mentale est verbū ⁊ tamen nõ omĩno absoluit̄ a cõnotatione tẽporis. cū naturaliter significet ⁊ cõsignificet. igit̄ nullū verbū potest absolui a cõnotatiõe tẽporis. Secũdo sic. verbū mẽtale potest absolui a ꝯnotatiõe tẽporis. ergo nec vocale nec scriptū tenet cõsequẽtia. qa sunt synonima. Tercio sic. Si verbū omĩno absolueretur a connotatione temporis sequeret̄ ꝙ ista verba est fuit erit erunt synonima. ꝯseqñs est falsum. igit̄. cõseqñtia patet. qa nullū tẽpus importaret̄ ꝑ vnū qd̃ nõ importaret̄ ꝑ aliud.

Quarto sic. Si verbū omino absolueret a connotatione tēporis sequeret ꝙ iste ꝓpositiōes essent cōcedēde. adā ꝑtransibit ꝓceptū dei. Antichrist' ꝓdicat cōtra fidē dei. Christus iudicat viuos ꝛ mortuos. Cōsequēs est incōueniēs. igit. cōsequētia patet. qa ille ꝓpositiōes nō sunt false. eo ꝙ nō sīn quacūqꝫ ꝓpositiōe cōueniūt in re significata ꝑ tēpus verbi. Si aūt verbuꝫ absolueret a cōnotatiōe tēporis cessaret illa causa falsitatis. igit. Et confirmatur in ꝓpositione de est secūdo adiacente nō potest absolui a cōnotatione tēporis. Et si queraꝛ ꝑ qd differt verbū absolutū a ꝯnotatiōe tēporis tenendo ꝑmū modū aut secūdū modū a noīe. Dico ꝙ differt ꝑ hoc ꝙ nomen nō est nota eoꝝ que de altero dicunꝛ. sed verbū sic absolutū est nota eoꝝ que de altero dicunꝛ. Si queraꝛ vlterius. In qbus ꝓpositiōibus verbū absoluiꝛ a cōnotatione tēporis. Diciꝛ ꝙ in ꝓpositionibus necessarijs de copla nō ampliata. Circa diffinitionē verbi possent moueri alique difficultates que ex precedentibus sunt solute.

Cōclusio respōsalis. Diffinitio nominis ꝛ verbi sunt a philosopho in textu precidenti sufficienter assignate

Hec cōclusio supponiꝛ tanqꝫ probata ex dictis.

Ad ratiōes ad oppositū. Ad ꝑmā

diciꝛ cōcedēdo antecedēs ꝛ negando consequentiā. qa philosophus hic solū diffinit verbū vocale. Et cū diciꝛ in secūda ꝓbatione ꝙ noīa ꝓlata a surdo in siluis nō sunt voces significatiue. diciꝛ ꝙ hoc est falsum. qa significatiuū hic importat aptitudinē ꝛ nō actū. Ad terciā ꝓbationē diciꝛ ꝙ licet figmēta nihil sint reale. tamē sunt aliqua ymaginaria. ꝛ hoc sufficit ad hoc ꝙ possit per vocem significari.

Ad secundā diciꝛ negando consequentiam.

loquendo de nomine vocali. Et ad primam probationem dicitur ꝙ gemitus infirmorum est nomen. ꝛ significat ad placitum. licet res per ipsa significata significet naturaliter. Ad secundaꝫ probationē dicitur ꝙ nulla vox materialiter sumpta est subiectum propositionis sicut dictū est in suppositionibus. Ad terciam probationem patuit quid sit dicendum ex quarta suppositione prime difficultatis. Ad quartam probationem dicitur negando antecedens. nisi fiat mutatio impositionis vocum

Ad terciā diciꝛ negādo antecedēs

Et ad ꝑmā ꝓbationē diciꝛ ꝙ licet quelibet oratio sit nomen. accipiendo nomen generaliter. nō tamē accipiēdo specialiter. Ad scdam ꝓbationem diciꝛ ꝙ partes huius nois domin' vt partes sunt nō sunt significatiue. sicut dictū est de partibus noim cōpositoꝝ. Et cū diciꝛ vltra ꝙ qlibet pars seipam significat. Dicendum est ꝙ hoc est verū de significatione obiectiua. sed nō de significatiōe formali. qā aliqd diciꝛ esse formaliꝛ repꝛsentatiuū alicuius rei. vel subordinatū ipi formali repꝛsentatiuo. Partes aūt nomis nō possunt sic repꝛsentare formaliꝛ. Ad quartā diciꝛ negando antecedens pro vtraqꝫ sui parte. ꝛ ad omes ꝓpositiones patet qd sit dicendū ex predictis.

Ad qntā diciꝛ negādo antecedens

pro vtraqꝫ sui parte. Et ad ꝑmā partē ꝑme partis diciꝛ ꝙ ille particule satis intelliguntꝛ ex diffinitione nois. Ad ꝑmā ꝓbationē scde partis diciꝛ ꝙ licet in diffinitiōe qditatiua nō debeat poni accidēs tamē in diffinitiōe descriptiua. cuiusmodi est diffinitio verbi potest poni accidens. Et si dicatur ꝙ sit qditatiua. tunc posset dici ꝙ per illud accidēs circūloquiꝛ ꝓpria differentia verbi. Ad secundā ꝓbationē patuit solutio superius. Ad terciam similiter patuit solutio.

Ad sextā diciꝛ negādo antecedēs.

Ad ꝑmā ꝓbationē ꝙ vba adiectiua ratōe act' specialis dicūꝛ de altero. ꝛ ratione actus generalis sunt note specialis q de altero diciꝛ. ꝛ sic non est incōueniens ipsa scdm aliud ꝛ aliud dici de altero ꝛ esse notas ei' qd dicitur de altero. Ad scdam ꝓbationē diciꝛ vno modo. vt cum diciꝛ. legere est bonū. ibi legere nō est verbū. sed transit in vim nominis. Vel aliter potest dici ꝙ legere non est proprie subiectum illius propositionis. quia sensus illius propositionis est. legere est bonum. id est actus legendi est bonus. Ad terciam probationem dicitur vno modo ꝙ licet hoc verbum est per se sumptum nihil significet verū vel falsum. tamen significat aliqd incōpletū. Et licet etiā scdm se nō sit actualis nota ꝑdicationis. tamen est aptitudinalis nota. ꝛ tūc dicendū est ꝙ textus loquiꝛ interrogatiue. Nam si hoc verbū est purū dixeris ipm nihil est quasi dicit ꝙ sit. ꝯsignificat enī quandā cōpositionē quā nō cōtingit distincte supple intelligere sine extre

mis. Aliter dicit̄ ꝙ philosophus ponit ibi duas negatiōes scilicet neqꝫ ⁊ nihil que equalent vni affirmationi. ⁊ ideo est sensus. neqꝫ hoc si hoc ipm̄ dixeris ipm̄ nihil est. id est nō nihil. sed aliqd significat. scilicet cōpositionem aptitudinalem pdicati cū subiecto. Alio modo dicit̄ ꝙ licet hoc verbū est pure sumptū nihil significat. sicut nec synkathegreumata. tamē est vox significatiua. Nō em̄ sequit̄ nihil significat ergo nō est vox significatiua. Ad quartā ꝓbationē dicit̄ ꝙ verba posita extra orationē sunt aptitudinaliter predicati cum subiecto.

Oratio est vox significatiua ⁊ cetera.

Istud est terciū capitulū p̄mi tractatus in quo philosophus det̄minat de enunciatione ⁊ partibus eius tam essentialibus qꝫ subiectiuis. Et diuidit̄ in tres partes p̄ncipales. In p̄ma det̄minat de parte essentiali enūciationis que est oratio. Et p̄mo diffinit eā dicēs, Oratio est vox significatiua cuius parciū est aliqd significatiuū separatim vt dictio. nō vt affirmatio. Secūdo ꝓbat vltima particulā vel partē. qa homo aliqd significat vt dictio. sed nō vt affirmatio. Sed si addat̄ sibi verbū. puta est vel nō est tūc erit affirmatio vel negatio. Et subdit ꝙ nō quelibet pars orationis significat. vt dictio. qa vna syllaba nois nō significat vt dictio. vt patet in isto noie sorex. sed est vox sola. Verū tamē in duplicibus. id est cōpositis nominibus pars aliqd significat. sed nō scd̄m se. id est actu. videlicet prout est pars. vt dictū est in capitulo de noie. Tercio probat ꝙ oratio significet ad placitū. qa nō significat sicut instrumentū naturalit̄ ad aliqd deputatū. vel sicut nomē significat. id est sicut instrumentū immediatū virtutis naturalis. In secunda parte tangit vnā diuisionē oratiōis in enunciatiuā ⁊ nō enunciatiuā dicens ꝙ nō om̄is oratio est ennnciatiua. id est enunciatio in qua est verū vel falsum. Sed ꝙ nō om̄is oratio sit enunciatiua. id ē enunctiatio i qua verū vel falsum est ꝓbat. qa oratio depcatiua est oratio ⁊ tamen non est vera neqꝫ falsa. Ex quo sequitur ꝙ orationes nō enunctiatiue cuiusmodi est depcaptiua ⁊ optatiua ⁊ sic de alijs sunt magis rethorice vel poetice qꝫ logice. sola aūt oratio enunctiatiua cuiusmodi est indicatiua est logice cōsiderationis. In tercia parte philosophus ponit tres

diuisiones enunctiationis. Quarum p̄ma est hec. Enunciationum alia est vna. alia est plures. Secūda diuisio enunctiationū alia est affirmatio. id est affirmatiua. alia est negatio id est negatiua. Deinde subdiuidit enūctiationem vnam. diceus ꝙ enunctiationū vnarū alie sunt simplicit̄ vne alie sunt cōiunctione vne. Et si aliqs querat vtrū enunciatio que dicit̄ simpliciter vna sit sic simpliciter vna ꝙ careat om̄i cōpositione. Respondet philosophus ꝙ nō. qa necesse est omnē enunciationez esse ex verbo vel ex casu verbi. Et hoc probat per locū a maiori. qa si esset aliqua enunciatio sine verbo ⁊ casu verbi maxime esset esset diffinitio. sed hoc nō. qa diffininitio nō est enunctiatio nisi sibi addat̄ est vel fuit. Cōsequent̄ se excusat a determiatione questiōis qua aliqs posset querere qre diffinitio est aliqd vnū. dicens ꝙ animal gressibile bipes est vnuz ⁊ non multa. nō propter hoc qa partes sunt sibijnuicē propinque. id est continne proferunt̄. quia etiam talis cōtinuitas reperit̄ in his qne faciunt vnū per accidens. Terminare aūt hanc questionē est alterius negocij. qa est methaphisice considerationis. ¶ Et nota ꝙ vnitas diffinitionis est ex eo ꝙ altera parcium se habeat per modum potentie ⁊ determinabilis. ⁊ alia per modū actus ⁊ determinantis. modo ex potentia ⁊ actu fit per se vnum. vt dicitur septimo methaphisice. Postea philosophus innuit diuisionem enunciationis in enunciationem vnam. ⁊ in enunctiationem plures. diffiniēdo vtrūqꝫ membrum dicens ꝙ enunctiatio vna est que significat vnum de vno vel coniunctione vna. Sed enunctiatio plures est que plura significat et non vnum vel inconiuncte. Et quia aliquis posset credere ꝙ enunctiatio vna que significat vnum de vno significaret vnum sicut nomen. ideo subiungit philosophus ꝙ nomen aut verbum est dictio sola. ideo non significat sicut enunctiatio. siue aliqs vtatur iterrogando. siue snie iterrogatiue. ¶ Postea innuit quartam diuisionem enunctiationis vnius in enunctiationem simplicem ⁊ compositam. dicens ꝙ enunctiatio simplex est que enunctiat aliquid de aliquo. vel aliquid ab aliquo. Sed enunctiatio composita est que est composita ex his enunctiationibus simplicibus. cuiusmodi est ypothetica. Et iterum enunctiatio simpliciter vna diuidit̄ per enunctiationem de presenti. enunctiationem de preterito ⁊ enunctiationem de futuro. Et hanc diuisionem tangit philosophus cum dicit. Est autem enunctiatio simplex vox significatiua de eo quod est aliquod vel non est. quemadmodum tempora diuisa sunt.

Deinde declarat membra secunde diuisionis superius posite dicens. affirmatio est enunciatio alicuius de aliquo Sed negatio est enunciatio alicuius ab aliquo.

Circa hũc textũ querit̃ ꝑmo Utrũ

diffinitiões oratiõis ⁊ enunciationis. ⁊ diuisionis enunciationis sunt a philosopho in textu sufficienter assignate.

Arguit̃ ꝑmo contra diffinitionem

orationis. qa oratio nõ est vox significatiua ad placitũ. igit̃ ꝑma pars illius diffinitionis nõ est bene posita. Antecedẽs ꝓbat̃ quadruplicit̃. Primo. qa idem est vox ⁊ vna vox. sed oratio nõ est vna vox. ergo nõ est vox Secũdo qa oratio mẽtalis ⁊ oratio scripta sunt oratiões. ⁊ tamẽ nõ sunt voces. Tercio qa nulla oratio fuit imposita ad significandum. ergo nulla oratio est significatiua ad placitũ. ꝓbat̃. qa si oratio fuit iposita ad significandum. vel omis oratio fuit imposita. vel aliqua ⁊ aliqua nõ. Nõ primũ. qa multe possunt formari oratiões quarũ similes nunq̃ fuerũt. Nec secundũ. qa nõ est maior ratio de vna q̃ de alia. Quarto qa sequeret̃ ꝙ oratio posset nõ significare suũ significatũ. ⁊ sic quelibet oratio vera possit esse falsa. Cõsequẽs est incõueniens. igit̃. cõsequẽtia patet. qa qꝺ ad placitũ significat potest remoueri ⁊ immutari.

Secũdo sic. Alicuius oratiõis par

tes nõ sunt significatiue. vt dictio. ⁊ alicuius partes sunt significatiue. vt affirmatio. igit̃ secunda pars diffinitiõis oratiõis nõ est bene posita. Prima pars antecedẽtis ꝓbat̃ ꝑmo. qa oratio hec. Omẽ a est b. est oratio. cũ possit esse maior in ꝑma figura. vt patebit ꝑmo priorũ. ⁊ tamẽ partes ei⁹ nihil significant. Secũdo. qa ho ⁊ mo sunt partes huius nõis homo. et tamẽ nõ significant aliqꝺ vt dictio. Tercio qa ista verba pluit. tonat. choruscat. fulgurat sunt oratiões ⁊ tamẽ partes earũ nõ significãt aliqꝺ vt dictio. qa nihil significant. Quarto qa si a imponeret̃ ad significandũ hoiem esse animal esset oratio. ⁊ tamẽ nulla pars eius aliqꝺ significaret vt dictio igit̃. Maior patet. qa esset vox significatiua. ⁊ tamẽ nõ esset neq̃ nomen. neq̃ verbũ. nec aliarũ parciũ oratiõis. cũ significet aliqꝺ verũ vel falsum igit̃. Secũda pars antecedẽtis ꝓbat̃. qa partes huius oratiõis socrates currit. ⁊ plato disputat aliquid significant vt affirmatio.

Tercio sic. Uerũ ⁊ falsum nõ sunt

in enũciatione. ergo male dicit̃ ꝙ enunctiatio est oratio in qua verum vel falsum est Antecedens ꝓbat̃. qa verũ ⁊ falsum sunt in intellectu sicut bonũ ⁊ malũ sunt in rebus. vt dicit̃ sexto methaphisice. Secũdo probatur. qa si veritas ⁊ falsitas essent in enunctiatione vel tota veritas esset in tota enunctiatione. ⁊ tota in qualibet parte. vel esset tota in tota ⁊ pars in parte. ⁊ quocũq̃ modo dicat̃. cũ veritas ⁊ falsitas nõ possunt habere partes diuersarũ rationũ. sequit̃ ꝙ quelibet pars enunctiationis vere esset vera. ⁊ quelibet pars enunctiationis false esset falsa. qꝺ est absurdũ. ergo verum ⁊ falsum nõ sunt in enunctiatione. Tercio probat̃. qa nunq̃ ita est sicut ꝑ orationẽ vocalẽ significat̃. ergo in ea nunq̃ est veritas. Antecedens probatur. qa nihil esset ita quãdo subiectũ est vel quãdo ꝑdicatũ est. nõ ꝑmũ qa quãdo subiectũ est ꝑdicatũ adhuc nõ est. nec secundũ. qa quãdo ꝑdicatũ est subiectũ amplius non est.

Quarto sic. In omi bona diuisiõe

membra diuidentia debent contineri sub diuiso. ⁊ nihil debet cõtineri sub diuiso qꝺ nõ cõtineat̃ sub aliquo membro diuidentiũ. sed sic nõ est de diuisiõibus enunctiationis. ergo nõ sunt bone. Minor ꝓbat̃ ꝑmo qa enũctiatio plures in quã diuidit̃ enunctiatio nõ est enunctiatio. ergo nõ continetur sub enunctiatione. Antecedẽs patet. qa idẽ est enunctiatio ⁊ enunctiatio vna. Secũdo. qa hec enunctiatio. socrates est vel nõ est asinus est enunctiatio. ⁊ tamen nõ est affirmatiua nec negatiua. cũ in ea ponit̃ tam copla affirmatiua q̃ copla negatiua. ergo aliqꝺ continet̃ sub diuiso quod nõ cõtinet̃ sub altero diuidentiũ. Tercio qa hec oratio. Omis legens vel disputans est magister vel baccalarius est enunctiatio vna. ⁊ tamen non est simpliciter vna. cũ sint ibi plura subiecta. nec cõiunctione vna. qa tunc esset vna ypothetica. ergo subdiuisio enunctiationis nõ est bona.

In oppositum arguit̃ auctoritate

philosophi in textu. Pro solutione questionis ⁊ declaratione textus precedentis mouent̃ alique difficultates.

Prima difficultas. Utrũ diffini

tio orationis posita in textu cõueniat oratiõi tam perfecte q̃ imperfecte.

⁊ etiam tam orationi cathegorice q̃ȝ ypothetice. ¶ Pro cuius solutione videndũ est p̄mo vtrũ om̃is oratio significet naturalit̃ vel scd̃m placitum Ad quod respõdebat plato q̄ om̃is oratio significet naturaliter. Et ratio huius est. q̄a instrumentũ virtutis naturalis debet esse naturale. sed oratio est instrumentũ virtutis interpretatiue. que est virtus naturalis. cum nõ sit aliud q̃ȝ intellectus vel oratio mentalis. ergo ip̄a oratio p̄ quã virtus enunciatiua enunciat conceptus suos debet esse instrumentũ naturale. ⁊ p̄ cõsequẽs significat naturaliter. Alit̃ tamẽ dicit̃ cum philosopho q̄ oratio vocalis ⁊ oratio scripta significant ad placitũ ⁊ nõ naturaliter. patet q̄a orationes ille nõ representãt idem apud om̃es. sed aliq̄bus aliquid representãt ⁊ alijs nihil. igit̃. Et ad rationem platonis dicit̃ q̄ licet instrumentũ immediatũ virtutis naturalis debeat esse naturale. nõ tamẽ oportet de instrumẽto mediato. Uirtus eñ naturalis potest habere duplex instrumentũ. Unũ immediatũ ⁊ proximũ. Aliud vo᷑ mediatũ sicut intellectus practicus. q̄ est virtus naturalis ⁊ p̄ncipiũ omniũ artificialiũ in executione operis. ⁊ vtit̃ duplici instrumẽto. scilicet immediato q̄d est naturale vt manus. ⁊ mediato q̄d nõ est naturale. sicut securis est. Sic est autẽ in p̄posito. q̄a virtus interpretatiua siue intellectus vtit̃ gutture ⁊ pulmone ⁊ alijs instrumentis naturalib⁹ q̄bus formant̃ voces tanq̃ȝ instrumẽto imediato ⁊ naturali. Sed vtit̃ voce significatiua tanq̃ȝ instrumento artificiali ⁊ ad placitũ. ¶ Hoc viso dicit̃ p̄mo ad difficultatẽ scd̃m iohãnes grãmaticuȝ q̄ diffinitio orationis non conuenit orationi imperfecte. Et ratio huius est. q̄a partes nõ referunt̃ siue dicunt̃ nisi ad totũ perfectum. sicut q̃ȝuis domus diffiniret̃ per nemus ⁊ lapides que sunt partes muri vel aliarũ parciũ domus. tamẽ illa diffinitio nõ attribueret̃ muro. sed solum domui. Sed sic est q̄ ista diffinitio datur per partes orationis. ergo soli orationi perfecte cõuenit ⁊ nõ oratiõi imp̄fecte que est pars oratiõis perfecte. Et hanc sententiã videt̃ seq̄ dñs albertus dicẽs q̄ oratio que hic diffinit̃ est immediatũ genus enunciatiõis. Cũ eñ oratio p̄mo diuidat̃ in orationẽ p̄fectã ⁊ imp̄fectã. Et oratio p̄fecta in enunciatiuã ⁊ nõ enunciatiuã. sequit̃ q̄ oratio que hic diffinit̃ sit genus immediatũ enunciationis. ergo hic diffinit̃ oratio p̄fecta. Dicit̃ secũdo scd̃m sanctũ thomã q̄ hic diffinit̃ oratio cõmunis ad p̄fectã ⁊ imp̄fectã. Et ad argumentũ iohãnis grãmatici respondet q̄ duplices sunt partes totius cõpositi. scilicet mediate ⁊ immediate. Quãuis aũt partes immediate sint solius totius p̄fecti. tamen partes mediate conueniunt toti perfecto per partes immediatas siue per totũ imperfectũ. Dicit̃ tercio scd̃m aspasiũ q̄ diffinitio orationis dat̃ solũ de oratione simplici cathegorica. ⁊ nõ de oratione ypothetica. Patet. q̄a partes orationis ypothetice aliq̄d significant. vt affirmatio vel negatio. igit̃. Dicit̃ quarto scd̃m alexandrũ peripatheticũ q̄ diffinitio orationis cõuenit om̃i orationi tam cathegorice q̃ȝ ypothetice. ¶ Ex predictis potest elici respõsio ad difficultatẽ q̄ diffinitio orationis conuenit om̃i orationi tam perfecte q̃ȝ imperfecte. tam cathegorice q̃ȝ ypothetice. patet q̄a in ea nõ ponit̃ aliqua particula per quam possint excludi oratio imperfecta ⁊ oratio ypothetica. tamen forsan p̄ncipalius cõuenit orationi perfecte ⁊ cathegorice q̃ȝ imperfecte ⁊ ypothetice. Dicit̃ aũt in diffinitione illa cuius parciũ aliq̄d est significatiuũ. ⁊ nõ cuius partes. ad denotãdũ q̄ nõ oẽs partes oratiõis sunt significatiue. s᷑ parciũ aliq̄ sũt significatiue. cuiusmodi sunt partes p̄pinque. vt dictiões ⁊ nõ littere vel syllabe.

Secũda difficultas Utrũ diffinitio orationis in qua dicit̃ oratio est vox significatiua cuius parcium aliquid est significatiuũ separatim. vt dictio. nõ vt affirmatio sit sufficiẽs.

Et videt̃ q̄ nõ. Primo. nullius cõplexi est diffinitio vt dictũ est in p̄dicabilibus. Diffinitio eñ solius entis est realis per se vnius cõpositi ⁊ vniuersalis. sed oratio est q̄d cõplexũ cũ cõponatur ex pluribus vocibus significatiuis. igit̃ oratiõis nõ est diffinitio. Secũdo sic. Nulla bona diffinitio predicatur contingenter de suo diffinito. sed diffinitio orationis predicatur contingenter de oratione. igit̃ nõ est bona. Minorẽ p̄bo. q̄a bene sequit̃ oratio est vox significatiua scd̃m placitũ. ergo oratio est vox a tota diffinitione ad partem eius p̄ncipalẽ. Et vltra oratio est vox. ergo vox est oratio sed hec est simpliciter cõtingẽs. vox est oratio. ergo ⁊ p̄ma. Q̄ȝ hec sit simpliciter contingens vox est oratio patet. tum q̄a si esset necessaria tunc sua contradictoria esset impossibilis. scilicet ista. nulla vox est oratio. quod est manifeste falsum. tum quia si aliqua vox necessario esset oratio necessario esset significatiua ⁊ semper fuisset oratio ⁊ semper significatiua. ⁊ p̄cõsequens nõ fuisset imposita ad significandum. ¶ Ex quo sequitur vltra q̄ aliqua oratio nõ esset significatiua scd̃m placitum. Tercio sic. In diffinitione orationis nõ ponitur ista particula cum tempore. vel ista sine tempore. que tamẽ ponit̃ in diffinitiõe nõis aut verbi. ergo ip̄a est insufficiens. tenet cõsequẽtia. q̄a nõ est maior ratio quare ponũt̃ iste particule. vox significatiua scd̃m placitũ que ponunt̃ in diffinitiõe nõis ⁊ subintelligunt̃ in diffinitiõe verbi q̃ȝ iste cũ t̄pe ⁊ sine t̄pe.

Quarto sic. Aliqua vox incōplexa potest esse oratio. ⁊ tamē nulla parcium eius est significatiua. igiť. Maior patet p̄mo. qa si a imponereť ad significandū hoiem esse animal tantū significat quantū hec vox. homo est animal. Sed hec vox homo est animal est oratio. ergo a est oratio. Secundo qa ad hoc ꝙ aliqđ signū sit oratio sufficit ꝙ subordineť orationi mentali. Sed aliqua vox incōplexa subordinať orationi mentali. ergo aliqua vox incōplexa est oratio. ¶ Pro cuius difficultatis solutione ⁊ harū rationū supponiť p̄mo ꝙ oratio vt dictū est in cap̄lo de quantitate potest multipliciter accipi. sed vt sufficit in ꝓposito accipiť tm̄ dupliciť. Vno modo ꝑ eo qđ ꝑ se significat. scilicet pro quadam intentione secūda fundata in voce complexa ⁊ terminata ad suū significatū. ⁊ isto modo oratio licet sit qđ complexū extrinsice ⁊ obiectiue. videlicet ratione sui fundamenti. tamē est qđ incōplexū formaliter ⁊ intrinsice. Ex quo sequiť ꝙ oratio isto modo capta bene est diffinibilis. Alio modo accipiť oratio pro eo qđ denominat. scilicet pro voce complexa ex pluribus vocibus significatiuis. Et isto modo oratio nō est diffinibilis. Tū qa vt in pluribus oratio est ens ꝑ accidens cuius nō est diffinitio. Tum qa diffinitio explicat essentiā rei. Sed oratio nō est res. sed signū rei. ergo oratiōis nō est diffinitio. Ex isto patet solutio prime ratiōis. ¶ Secūdo supponiť ꝙ duplex est diffinitio. quedā est diffinitio q̄ditatiua que dať per ea que sunt de q̄ditate diffiniti. ⁊ talis semꝑ ⁊ necessario p̄dicať de suo diffinito. Alia est diffinitio data per additamentū. cuiusmodi est diffinitio accidentis per subiectū. ⁊ relationis ꝑ fundamentū. ⁊ talis potest cōtingenť p̄dicari de suo diffinito. cuiusmodi est ista. albū est corpus habens albedinē. Qꝫ aūt hec diffinitio p̄dicetur contingenter de diffinito patet. qa nisi sic sequereť ꝙ aliqđ corpus necessario esset albū. Ex his sequiť ꝙ nō est incōueniens diffinitionē orationis p̄dicari contingenter de suo diffinito. patet. qa est diffinitio relationis data per fundamentū. Vox enī est fundamentū in qua fundať intentio orationis. Et isto patet solutio secunde rationis. ¶ Tercio supponiť ꝙ in p̄dicta diffinitione orationis nō ponūť iste particule sine tēpore finita ⁊ recta tum qa si ponerenť nō cōuenirent omī orationi. tum qa ille particule nō cōueniunt orationi scđm se totā. sed solū scđm suas partes. ⁊ adhuc nō cōueniunt partibus ea ratione qua sunt partes. sed ratione suoꝝ modoꝝ significandi. Resumit tamē philosophus illā particulā vox significatiua. quāuis sit cōmunis noi ⁊ verbo ⁊ etiā ipi orationi. eo ꝙ aliqs posset dubitare vtrū oratio sit vox cū videať esse plures voces. ⁊ etiam eo ꝙ oratio

Locus a sinonimis nō tenet i termis suponētib' mālite.

nō videť esse significatiua saltem significatione distincta a significatione nois ⁊ verbi. Nō resumit aūt illā particulā scđm placitū. eo ꝙ oratio nō est imposita ad significandū p̄mo ⁊ ꝑ se. sed solū ratione suarū parcium ⁊ ex cōsequēti qa sue partes sunt imposite ad significandū. Hāc tamē particulā ponit ad excludendū errorē platonis dicentis ipam orationē significare naturaliter. Ex isto patet solutio tercie ratiōis. ¶ Quarto supponiť ꝙ ad orationē vocalē reqriť ꝙ sit cōposita ex pluribus vocibus significatiuis. nec sufficit ad hoc qđ aliqđ signū sit oratio ꝙ subordinať orationi mentali. Prima pars patet ꝑ diffinitionē orationis. Secūda pars ꝓbať qa si illud sufficeret sequereť ꝙ isti termini chymera. hyrcoceruus ⁊ termini composite figure essent oratiōes. cōsequēs est falsum. igiť. cōsequentia patet. qa subordinať oratiōibus mentalibus. Falsitas cōsequētis patet. qa dicunť sine cōplexione. Omīs autē oratio dicitur cū complexione. Ex his sequiť p̄mo ꝙ licet a impositū ad significandū hoiem esse animal. significet tantum quantum hec vox. homo est animal. tamen non est oratio. nec sequiť homo est animal. est oratio. ergo a est oratio. Et si probeť illa cōsequētia ꝑ locū a synonimis. Diciť ꝙ ille loc' nō tenet terminis supponentibus materialiter. sicut nō sequiť. Marcus ⁊ tullius sunt synonima. sed tullius est trisyllabū ergo marcus est trisyllabū.

His suppositis dicitur ꝙ predicta

diffinitio orationis est sufficiens subintelligendo ex parte diffiniti hāc determinationem vocalis. qa hic solū diffiniť oratio vocalis.

Tercia difficultas. Utruꝫ diffini-

tio orationis enunctiatiue in qua diciť. Oratio enunciatiua est oratio in qua verū vel falsum est sit sufficiens. ¶ Pro cuius solutione supponitur primo ꝙ in illa diffinitione poniť oratio loco generis. ⁊ sic omīs enunctiatio est oratio. Ex quo sequiť ꝙ q̄uis circulus pendens ante tabernam. vel ramus viridis significet verū vel falsum. ⁊ quoddāmodo equaleat ꝓpositioni vere vel false. eo ꝙ tantū significat quantū significaret hec oratio. hic vendiť vinū. si ibi scribereť. tamē scđm intentionē philosophi nō est cōcedendū ꝙ sit enunctiatio. Probať quadrupliciť. Primo. qa omīs enunctiatio est oratio. sed ille circulus nō est oratio. igiť. Secūdo. ꝙ omnis enunctiatio est vocalis. mentalis vel scripta. sed tale signū nō est huiusmodi. igiť. Tercio. qa omīs enunctiatio est cōuertibilis ⁊ habet cōtra

.v. dicendo circulus pendet an tabernā sit oro ut equiualeat orationi.

dictoriam ⁊ est nata esse premissa alicuius sylogismi. ⁊ ex ipa cũ alia propositione potest fieri propositio ypothetica. ⁊ sic de multis alijs. sed circulus pendens ante tabernã nõ est huiusmodi. igit. Quarto qa ymago alicuius scti nõ est enunctiatio. ⁊ tamen in pluribus partibus est signũ vini vendibilis. ergo nec circulus est enunctiatio. tenet cõsequẽtia. qa nõ est maior ratio de vno q̃ de alio. Potest tamẽ dici ꝙ tale signũ ꝓpter institutionẽ natũ est causare in intellectu aliquẽ cõceptũ cõplexũ. q̃ qdẽ conceptus est enunctiatio mentalis. ¶ Secũdo supponit ꝙ philosophus magis diffinit enunctiationem per verũ ⁊ falsum q̃ affirmationẽ ⁊ negationem. eo ꝙ pncipaliter considerant voces vt sunt significatiue conceptuũ verorũ aut falsorũ. Et ponunt hec duo disiũctiue ad circũloquendũ nobis differentiã innominatã enunctiationis p quã ipa differt ab omib⁹ alijs enunctiatiõibus que scilicet nõ sunt enunctiationes. Diuidit em̃ primo enũctiatio in pfectã ⁊ i imperfectã. Perfecta i enunctiatiuã ⁊ nõ enunctiatiuã. Nõ enunctiatiua vo in vocatiuã. interrogatiuã. imparatiuã ⁊ deprecatiuã. Et sic sunt qnq̃ modi pncipales orationũ pfectarũ. Et si aliere periant sunt ad eas reducende. sicut scðm quosdã est aliqua materiatiua ⁊ aliqua suppositiua. ⁊ ille ad enunctiatiuã reducunt. Alia vo est optatiua que ad depcatiuã reducit. Et aliqua dubitatiua. q̃ ad intrograttuã reducit. Nulla vo dicit infinitiua. qa si in aliqua enunctiatione ponat verbũ infinitiui modi nunq̃ ponit per se sine alio verbo. qa oratio pfecta nunq̃ potest esse ex noie ⁊ verbo infinito solũ. Sed requirit aliud verbũ a quo pncipaliter denominat oratio. Neq̃ etiã ponit aliqua coniunctiua. qa ipa est magis ypathetica q̃ cathegorica. ⁊ nõ dicit nisi ordinem vnius orationis ad aliã. Omes aũt alie oratiões ab enunctiatiua nõ pertinent pncipaliter ad logicũ. sed ad rethorẽ vel poetã. Nam ille signant mentis affectũ. ⁊ nõ pceptũ. Rethor aũt ⁊ poeta itẽdũt mouere animũ audiẽtl ad irã gaudiũ. delectationẽ vel abbominationẽ que respiciunt affectũ mentis. Demonstrator aũt vtit ꝓpositiõibus absolute significantibus verũ vel falsum. ¶ Tercio supponit ꝙ verũ ⁊ falsum dicunt esse in aliquo triplicit. Vno modo sunt in aliquo tanq̃ in causa. ⁊ sic sunt in re significata p enũctiationẽ. Alio modo sunt in aliquo tanq̃ in signo. ⁊ isto mõ sunt in enũctiatione. ⁊ sic accipit philosophus esse in pdicta diffinitione enunctiationis. Tercio modo sunt in aliquo tanq̃ in subiecto. ⁊ isto modo sunt in actu cõpositiuo aut diuisiuo intellectus. vt videtur dicere philosophus in pncipio huius libri. Aliq̃ aũt dicũt ꝙ nõ sunt in actu cõpositiuo vel diuisiuo. sed sunt in quodã actu cõsequẽte. q̃ dicit actus. indicatiu⁹ quo in

b. sit aliqua propositio realis.

tellectus indicat sic esse vel nõ esse. sicut p ꝓpositionẽ significat esse vel nõ esse. ¶ Quarto supponitur ꝙ aliqua oratio duplicit potest significare verũ vel falsum. Vno modo qa cõponit ex istis terminis verũ ⁊ falsum. q̃ significant veritatẽ ⁊ falsitatẽ. ⁊ hoc modo hoc disiunctũ verũ vel falsum. significat verũ vel falsum. Alio modo aliqd dicit esse verũ vel falsum ꝓpositionaliter. qa significat aliqd esse vel non esse. ⁊ isto modo sola ꝓpositio significat verũ vel falsum. ⁊ sic capit in diffinitiõe ꝓpositiõis quã dat petr⁹ hyspanus. in qua dicitur ꝓpositio est oratio verũ vel falsum significãs indicando que coincidit cũ diffinitione enunctiationis quã ponit hic philosophus. Ex quo sequit ꝙ ꝓpositio ⁊ enunctiatio idem sunt. ¶ His suppositis dicitur ꝙ predicta diffinitio orationis enunctiatiue seu enunctiationis est sufficiens. Sed restat dubium vtrum aliqua enunctiatio sit composita ex rebus sic ꝙ preter enunctiationem vocalem. mẽtalem ⁊ scriptam sit ponenda alia enunctiatio seu alia ꝓpositio. Ad quam dicũt aliq ꝙ sic. ꝓbãt multiplicit. Primo sic. ꝓpositio nõ est aliud q̃ compositio vel diuisio aliquoꝝ facta p intellectũ. igit omia illa possunt esse extrema ꝓpositiõis que intellect⁹ potest cõponere vel diuidere. sed potest cõponere aut diuidere res. igit aliqua ꝓpositio est realis. Scðo sic. In signis ⁊ signatis essentialit ordinatis in significãdo est deuenire ad vltimũ significatũ qð sic significat ꝙ vlterius nõ significat. alias esset ꝓcessus in infinitũ in essentialiter ordinatis. Sed ꝓpositio scpta significat vocalẽ. ⁊ vocalis mentalẽ. ⁊ mẽtalis significat aliquã rem. vel ergo significat rem incomplexã vel cõplexã. Nõ incõplexã. qa tũc significaret p extremũ ꝓpositiõis ⁊ nõ p totã ꝓpositionẽ. qð est falsum. Si cõplexũ tũc habet intentũ qð in re est aliqd cõpositũ ex rebus. ⁊ illud potest dici ꝓpositio realis. Tercio sic Ex eisdẽ fiũt ꝓpositiões ⁊ questiões. sed questiões fiũt de reb⁹. vt patet cũ querit vtrũ homo sit risibilis. questio nõ fit de terminis. sed de rebus igitur. Quarto sic Ois sciẽtia realis cõsiderat pncipalit aliq̃s res. ꝗ sciẽtia realis facit ꝓpositiões reales ex illis q̃ pncipalit cõsiderat. g̃ aliq̃ ꝓpositio est ex rebus. Quinto sic ꝛm phm in pdicamẽtis aliq̃ dicũt de subiecto q̃ nõ sunt in sbiecto. ꝗ illa nõ sunt ꝛmini. qa ois ꝛmin⁹ cũ sit accidẽs ẽ i sbiecto. g̃ sũt res ⁊ pcõseq̃ns aliq̃ ꝓpositio cõponit ex reb⁹. Sꝫ ɔtra istã opinionẽ arguitur q̃druplicit. Primo sic. Ois ꝓpositio fit p cõpositionẽ aut diuisionẽ intellect⁹ aliq̃ꝝ q̃ sunt sbiectiue i itellectu. ꝗ res nõ sunt sbiectiue i itellectu. g̃ ꝓpositio nõ fit ex reb⁹. Maior patet. qa ꝓpositio fit ex ꝛminis mẽtalib⁹. Minor ꝓbat qa lapis nõ ẽ i aia. ꝗ species lapidis. Scðo sic. Ois ꝓpositio est significatiua veri vel falsi. ꝗ res nõ sunt significatiue veri vel falsi. cũ sint significata causatiua veritatl aut falsitatl. igit ex rebus non est propositio

Tercio sic. Si ex reb' fieret ꝓpositio sequeret̄ ꝙ iter subiectū ꝛ p̄dicatū alicuius ꝓpositiōis possent esse mōtes ꝛ vina. strages ꝛ prelia cōsequēs est incōueniens. qa tunc inter ea nō esset aliqua vnio vel copositio. qḋ videt̄ incōueniēs. Quarto sic. Si esset aliqua ꝓpositio realis vel esset de rebus sibi inuicē coniunctis. vel de rebus ab inuicē disparatis. Nō p̄mū. qa tunc homo esset ꝓpositio cū sit cōpositus ex aīa ꝛ corpore. Nec secundū. quia tunc homo ꝛ asinus essent ꝓpositio qḋ est falsum. Alit̄ ergo dicit̄ ꝙ omīs enunctiatio est mentalis. vocalis aut scripta. ꝛ ꝙ nulla est realis ad istuȝ sensum ꝙ sit cōposita ex rebus. tamē aliqua ꝓpositio potest dici realis obiectiue. qa termini ex quibus cōponit̄ significāt res ꝛ supponūt pro reb'. Istud aliqualit̄ declaratū est in p̄dicamētis. vbi ostensum est ꝙ sunt ponende cōplexe significabilia distincta ab incōplexe significabilibus. Rationes aūt alterius opinionis nihil aliud probāt nisi qḋ de reb' possunt fieri ꝓpositiōes tanq̄ȝ de obiectis aut significatis per extrema ꝓpositiōis sed nō tanq̄ȝ de eis que formaliter ꝛ actualiter sunt extrema ꝓpositionis. Nihil em̄ est extremū aut potest esse extremū ꝓpositiōis nisi sit signū alicuius rei qḋ nō conuenit rebus distinguendo rem contra signum.

Ultima difficultas. Utrū diuisiones enunctiationis sint a philosopho sufficienter assignate.

¶ Pro cui' solutione supponit̄ p̄mo ꝙ ex textu p̄cedenti colligunt̄ quatuor diuisiōes enunctiationis. Quarū p̄ma est hec. Enunctiationū alia est enunctiatio vna, Alia est enunctiatio plures. Est aūt hec diuisio analagi in sua analagata. Unde ly plures est determinatio diminuēs. Ex quo sequit̄ ꝙ enunctiatio plures nō est enunctiatio. Secūda diuisio est. Enūctiationū vnarum alia est affirmatio. alia est negatio. Hec aūt diuisio est generis in suas species. qa hic summit̄ affirmatio ꝛ negatio nō pro actibus affirmandi vel negandi. nec pro instrumentis negādi aut affirmandi. sed summūtur pro propositione affirmatiua ꝛ pro ꝓpositione negatiua ꝛ pro ꝑ se significatis. qa pro denominatis nullius sunt species. eo ꝙ sunt quedam complexa. Tercia diuisio enunctiationū vnarū alia est simplicit̄ vna. alia est cōiunctione vna. ¶ Pro cuius declaratione supponit̄ secundo ꝙ enūctiatio simpliciter vna est illa in qua p̄dicat̄ vnū de vno sine coniunctiōe copulante inter partes subiecti ꝛ predicati. Et talis est duplex. qa quedaȝ est in qua p̄dicat̄ vnū de vno scd̄m vocē ꝛ significationē simul. vt homo est animal, Alia est in qua p̄dicat̄ vnū de vno scd̄m significationē ꝛ nō secundū vocē. vt homo est animal rationale. sed hec pluralitas vocis non tollit simplicē vnitatē enunctiationis. Enunctiatio cōiunctione vna etiā est duplex. qa quedā est vna cōiunctione terminoꝝ vt sunt ꝓpositiōes de cōditionato disiuncto vel copulato extremo. vt socrates ꝛ plato currunt Alia est vna cōiunctione ꝓpositionū vt sunt ꝓpositiōes ypothetice. inter quas copulatiua est minus vna. ꝛ cōditionalis magis habet de vnitate Deinde disiunctiua. ꝛ de ista enunctiatione ꝛ cōiunctione vna loquit̄ philosophus in textu. ¶ Tercio supponit̄ pro declaratione p̄me diuisionis ꝙ enunctiatio plures est illa que plura significat ꝛ nō vnū. vel que plura significat incōiuncte. Per hoc aūt ꝙ plura significat ꝛ non vnū opponitur enunctiationi que est vna simpliciter. ꝛ coincidit cū enunctiatiōe que est simpliciter cōiunctione vna. Et per hoc qḋ dicit̄ vel plura incōiuncte opponitur enunctiationi que est cōiunctione vna. Et hoc potest fieri tripliciter. Uno modo qa vel plura p̄dicant̄ de vno in cōiunctiōe vel vnum de pluribus. vel plura de pluribus. siue illa plura significent̄ pluribus vocibus siue vna voce equiuoca. Exemplū p̄mi. homo est albus musicus. Exemplū secundi. homo albus musicus currit. Exemplū tercij. vt homo albus musicus est coloratus artifex, Alio modo quādo ponuntur plures enunctiationes sine cōiunctione. vt socrates currit. plato disputat. Et similiter quando in aliqua enunctiatiōe subicit̄ aut p̄dicat̄ terminus equiuocus. talis est simpliciter plures. vt dicendo. canis est corpus. ꝛ de ista maxime intelligit̄ illud qḋ dictū est ꝙ enunctiatio plures nō est enunctiatio. ¶ Quarto supponit̄ ꝙ quarta diuisio enunctiationis est hec. Enunctiationū alia est de verbo p̄sentis tēporis. alia est de verbo p̄teriti. ꝛ alia est de verbo futuri. In qua diuisione debet accipi enūctiatio cōmunit̄ ꝓ om̄i oratiōe significatiua veri vel falsi q̄lit̄cūq̄ȝ siue p̄mo ꝛ ꝑ se siue reductiue. ꝛ nō debet accipi specialit̄ ꝓ oratōe significatiua veri vel falsi p̄mo ꝛ ꝑ se. qa sola oratio de v̄bo p̄sent̄ tp̄is idicatiui modi isto mō dr̄ enūctiatio

His suppositis dicit̄ ꝙ p̄dicte diuisiones enunctiationis sunt sufficienter a philosopho assignate.

Istud relinquit̄ probatum ex suppositis.

Cōclusio responsalis Diuisiones orationis ꝛ enunctiationis ꝛ etiā diffinitiones ipsius enunctiationis sunt:

a philosopho sufficient̄ in textu assignate. Hec cõclusio quo ad om̄es par tes suas probata ĩ antedictis.

Ad ratiões. Ad p̄mā dicit̄ negan-

do antecedēs. Et ad p̄mā ꝓbationē dicit̄ ꝙ licet oratio nõ sit vna vox in cõplexa. tamē est vna vox complexa. ⁊ hoc sufficit. Ad scđam ꝓbationem dicit̄ ꝙ ꝑ illā diffinitionē solū diffinit̄ oratio vocalis. Ad terciā ꝓbationē dicit̄ ꝙ licet oratio nõ fuerit imposita ad significandū p̄mo ⁊ ꝑ se. tamen fuit imposita secūdario ⁊ ex cõsequēti. videlicet ꝑ impositionē suoꝝ t̄mi norū. Ad quartā ꝓbationē dicit̄ negādo cõsequētiā. q̄a sicut dictū est de noīe ⁊ verbo oratio nõ significat ad placitū. tuū vel meū. ideo non possu mus mutare eius significationem.

Ad scđam dicit̄ negādo antecedēs

Et ad p̄mā ꝓbationē p̄me partis dicit̄ ꝙ licet illa vox. om̄e a est b summa tur a philosopho pro oratiõe. tamē nõ est oratio. vt patet p̄mo priorum Ad scđam ꝓbationē dicit̄ ꝙ ille sunt partes remote oratiõis. ⁊ nõ ꝓpin que. de q̄bus intelligit̄ diffinitio oratiõis. Ad terciā ꝓbationē dicit̄ ꝙ illa verba scđm se accepta nõ sunt oratiões. sed vt dant intelligere sua suppo sita. tamē ipa cū suis suppositis faciūt oratiões quarū partes sunt signifi catiue. Ad quartā ꝓbationē dictū est in vna difficultate. Ad ꝓbationem secūde partis dicit̄ vno modo ꝙ illa oratio est ypothetica de qua nõ dat̄ diffinitio oratiõis. Alit̄ dicit̄ ꝙ illa particula diffinitiõis oratiõis in qua dicit̄. cuius parciū. ⁊c. debet sic intelligi. cuius parciū necessario est signifi catiuū aliq̄d vt dictio. Nõ aūt necessario ē significatiuū vt oratio. ⁊ sic phi losophus nõ negat simplicit̄ aliquas partes oratiõis posse significare vt affirmatio. sed vult dicere ꝙ nõ est necessariū ꝙ in cathegorica significāt.

Ad terciam dicit̄ negādo antece-

dēs. Et ad p̄mā ꝓbationē dictū est supra. Ad scđam ꝓbationem dr̄ ꝙ q̄a veritas aut falsitas nõ est subiectiue in ipa ꝓpositione nõ oportet eā esse totā in tota enūctiatiõe. nec totā in parte. nec partē in parte. Ad terciā ꝓ bationē dicit̄ ꝙ oratio vocalis que successiue ꝓducit̄ ex institutiõe huma na dicit̄ vera in instanti finienti eius prolationem quando in rei veritate nõ est. ac si esset res ꝑmanēs tota simul existēs in vltimo instāti ꝓlatiõis

Ad quartā dicit̄ negādo minorē

Et ad p̄mā ꝓbationē dicit̄ ꝙ licet enūctiatio plures nõ sit enūctiatio vna

tamē est enūctiatio sumēdo ly enūctiatio equoce. Ad scđam ꝓbationē di cit̄ ꝙ vel illa est disiūctiua ⁊ sic cõponit̄ ex duabus cathego. icis quarum p̄ma est affirmatiua ⁊ alia negatiua. vel est de copla disiuncta. ⁊ tūc scđm aliquos potest cõcedi simul ⁊ affirmatiua ⁊ negatiua. ⁊ tūc dicēdum esset ꝙ secunda diuisio enunctiationis est intelligēda de enūctiatiõe cui' ꝯpla est mere simplex. Ad scđam ꝓbationē dicit̄ q̄a illa est vna cõiunctiõe termi norū. q̄a est de extremis disiunctis.

Quoniā aūt est enun ctiare ⁊ quid est esse. ⁊ cetera.

Iste est secūdus tractat' hui' libri in quo phus det̄minat de quadā passi one intrinseca enunctiatiõis que dicit̄ oppositio. Et diuidit̄ in tria capl'a In p̄mo diffinit ⁊ diuidit oppositionē. Et diuidit̄ in duas partes. In pri ma diffinit ipam. ⁊ anteq̄ꝫ diffiniat eā ponit vnā suppositionē que est hec Omi affirmationi est negatio opposita. ⁊ omi negatiõi affirmatio. ꝓbat q̄a cõtingit enūctiare q̄d est esse ⁊ q̄d est nõ esse. ⁊ cõtingit etiā enunctiare q̄d nõ est esse ⁊ q̄d nõ est nõ esse. ⁊ om̄e q̄d aliq̄s affirmauerit cõtigit nega re. ⁊ q̄d negauerit cõtingit affirmare. Igit̄ manifestū est ꝙ omi affirmatio ni negatio est opposita ⁊ ecõtra. ¶ Hoc supposito diffinit oppositionē sub noīe cõtradictiõis dicēs ꝙ cõtradictio est affirmatio ⁊ negatio oppo site. ⁊ debet cū hoc addi eiusdē de eodē ⁊ nõ equoce. ⁊ alie particule posite in diffinitiõe elenchi in p̄mo elenchoꝝ. In secūda particula det̄minat de speciebus oppositiõis. Et diuidit̄ i duas particulas. In p̄ma p̄mittit du as diuisiões. quarū p̄ma est hec. Rerū alia sunt vniuersalia alia singularia Est aūt vniuersale q̄d aptū natū est p̄dicari de plurib'. vt homo. Sed sin gulare est q̄d nõ est aptū natū p̄dicari de plurib'. sed de vno solo. vt plato Secūda diuisio enūctiationū quedā est de subiecto vniuersali in qua enū ctiat̄ aliq̄d de aliquo vniuersali. Alia est de subiecto singulari in qua enun ctiat̄ aliq̄d de aliquo singulari. ⁊ vtroq̄ꝫ modo potest fieri affirmatiue aut negatiue. In secūda particula det̄minat de specieb' oppositiõis. Et p̄mo diffinit cõtrarias dicēs. ꝙ cõtrarie sunt in q̄b' enūciat̄ aliq̄d p̄dicatū affir matiue vel negatiue de aliq̄ subiecto vniuersali vniuersalit̄ sumpto. Hoc est cõtrarie sunt vniuersalis affirmatiua ⁊ vniuersalis negatiua eiusdē sub iecti ⁊ eiusdē p̄dicati. Et subdit ꝙ t̄minū teneri vniuersalit̄ est ipm teneri

cū signo vniuersali nō impedito. vt ois hō est alb⁹. nullus hō est albus. Secūdo diffinit subcōtrarias dicēs. Subcōtrarie vo dicunt in qb⁹ enunctiatur idem pdicatū affirmatiue ⁊ negatiue de eodē subiecto vniuersali nō vniuersalit sumpto. Quāuis aūt ille in qbus sic enunctiat nō sint contrarie scōm modū enunctiandi. tamē cōtingit ea que per ea significantur esse contraria. Hoc est cōtingit eas esse cōtrarias scōm res significatas. ⁊ hoc est verū si sint i materia naturali ⁊ i pdicatiōe directa. vel si sint in materia remota. in qbus materijs particularis aut indefinita equalet vniuersali. vel forte hoc est verū ex parte pdicatoꝝ. nam iste homo est sanus. ⁊ homo nō est sanus quoddāmodo sunt cōtrarie ex parte pdicatoꝝ. eo ꝙ homine nō esse sanū est ipm esse egrū. modo sanū ⁊ egrū sunt contraria. Aliqui aliter sic exponūt dicētes. Ex quo tales ꝓpositiones sunt de subiectis cōmunib⁹ vni addito signo vniuersali negatiuo tales ꝓpositiōes erūt cōtrarie. Et subdit ꝙ terminū teneri nō vniuersalit est ipm teneri sine signo vniuersali. qa omis nō vniuersale est. sed quoniā vniuersalit significat. id est denotat ꝙ terminus cui attribuit tenetur vniuersalit pro omibus suis suppositis pro qbus distribuit per tale signū. Deinde remouet vnum dubiū. Nam qa dictū est ꝙ subiectū ꝓpositionis aliquādo tenet vniuersaliter. posset aliqs dubitare an predicatū posset etiā teneri vniuersaliter. Ideo remouet philosophus dubium ⁊ dicit ꝙ nulla affirmatio erit vera in qua predicat de vniuersali aliqd predicatū vniuersale vniuersaliter sumptū. sicut in ista oratione. omis homo est ome animal. Consequent diffinit cōtradictorias dicēs. ꝙ cōtradictoria sunt affirmatio ⁊ negatio. quarū vna vniuersaliter signat ⁊ alia nō vniuersalit eiusdē subiecti ⁊ eiusdē predicati. hoc est cōtradictorie sunt vniuersalis affirmatiua ⁊ particularis negatiua eiusdē subiecti ⁊ eiusdē predicati. Exemplū. vt omis homo est alb⁹ quidam homo nō est albus. nullus homo est albus. qdā homo est alb⁹

Contrarie vo vniuersalem. ⁊ cetera.

Istud est secundū capitulū huius tractatus. in quo philosophus determinat de legibus. ⁊ diuidit in tres partes. In pma determinat de ipis legibus ostendendo qualit ꝓpositiões opposite se habent ad posse simul esse veras aut simul falsas. Et pmo ponit legē cōtrariarū dicēs. ꝙ cōtrarias que sunt vniuersalis affirmatiua ⁊ vniuersalis negatiua. vt ois homo

est iustus. nullus homo est iustus. impossibile est simul esse veras. Sed oppositas his videlicet subcōtrarias cōtingit simul esse veras. vt patet de istis. qdā homo est albus. qdā homo nō est albus. Et nota ꝙ hic philosophus nec in caplo pcedēti nec in isto nominat subcōtrarias hoc noīe subcontrarie. sed hic nominat eas oppositas contrarijs. quod verum est quia contradicunt contrarijs. videlicet affirmatiua negatiue. ⁊ negatiua affirmatiue. Bohecius autem in commento vocat eas subcontrarias. ⁊ hoc est quia ponuntur sub contrarijs inferiores eis ⁊ consequentes ad ipas. Consequenter dat legē cōtradictariarū dicēs ꝙ de cōtradictorijs de subiectis vniuersalibus necesse est semp alterā esse verā ⁊ alterā falsam. Et similit in cōtradictorijs de subiectis singularibus. cuiusmodi sunt iste. Socrates est albus. socrates non est albus. Ex quo textu patet ꝙ singularis affirmatiua ⁊ singularis negatiua eorūdē extremoꝝ cōtradicunt. Et sic philosophus hic ampliat cōtradictionē. qa superius nō diffinit cōtradictionē nisi de subiectis cōmunib⁹. Secūdo philosophus pbat tribus exemplis ꝙ subcōtrarie possunt simul esse vere. Primū est de istis duab⁹ Homo est albus. homo nō est albus. Secūdū est de istis. Homo est pbus. homo nō est pbus. iste eñ sunt simul vere. qa si aliqs homo est turpis turpitudine aīe nō est pbus. Terciū exemplū est de istis. Homo est pulcer. homo nō est pulcer. Iste eñ sunt simul vere. qa si aliqs homo est fedus nō est pulcer. Et ista probat. qa si aliqd fit nō est. hoc est si aliqs homo fit probus vel pulcer nō est probus aut pulcer. ¶ Ex isto summit illa auctoritas. qd fit nō est. que debet intelligi in pmanentibus. q quando fiunt nō sunt. ⁊ nō in successiuis. que solū habent esse quando fiunt. Et quia dictū est ꝙ iste sunt simul vere. Homo est albus. homo nō est alb⁹. aliqs posset credere ꝙ iste etiā sint simul vere. Homo est albus. ⁊ nemo est alb⁹ qa ille vident idem significare cū illis. ideo philosophus remouet hoc dubiū dicēs ꝙ nec iste idem significant nec conuertunt. In secūda parte philosophus intendit talem conclusionē. Vnius affirmatiōis est vna negatio opposita. pbat dupliciter. Primo ratione. qa illud idem debet negare negatio qd affirmauit affirmatio de eodē. siue illud sit vniuersale vniuersaliter vel nō vniuersaliter sumptū. siue sit singulare. ergo vnius affirmationis est vna negatio. Antecedens probat. qa si negatio nō neget aliqd de eodē. vel neget idem de alio ipa nō erit opposita affirmationi. sed ab ea diuersa. Secundo probat eam exemplo. qa hui⁹ affirmatiōis. omis homo albus est. negatio est ista. nō omnis homo albus est. ⁊ huius affirmati

Enūciacio de termio equiuoco nō est enūciacio vna.

omnis est homo albus. negatio est hec. nō est homo albus. ¶ Cōsequēter epilogat ea que dicta sunt dicēs. Manifestū est ex ꝓdictis quoniā alie sūt oppositiones cōtrarie. alie cōtradictorie. et que sunt oppositiōes dictum est. et ꝙ nō est in omnibus oppositis si vna est vera alia est falsa. sed in aliquibus tm̄. In tercia parte qa fecit mentionē de affirmatione vna et negatione vna. ideo ostendit qd sit affirmatio vna et negatio vna dicens. Est aūt affirmatio et negatio vna que vnū de vno significat siue sit vniuersale vniuersaliter aut nō vniuersaliter sumptū siue singulare suple. exemplum. vt omnis homo albus est. nō omnis homo albus est nullus homo albus est quidā homo albus est. quarū quelibet est vna si albū vnū et idem significet. qa si nō significaret vnū enunctiatio nō esset vna. ¶ Ex quo elicitur talis conclusio. Enunctiatio que est de termino equiuoco nō est enunctiatio vna. Probat̄. qa si iste terminus tunica imponat̄ ad significandū hominem et equū. et postea dicat̄. tunica est alba. hec oratio non est omnino vna. igit̄ enunctiatio de t̄mino equoco nō est enūctiatio vna. Antecedēs probat. qa nihil refert dicere istā orationē. tunica est alba. et dicere istas duas. homo est albus. equus est albus. Sed iste due multa significant et nō vnū. nec sunt enunctiatio vna. sed sunt plures. ergo ꝑma etiam significat plura et est enunctiatio plures. Minorē huius probationis ꝓbat. quia equus et homo nō sunt aliqd vnū. ¶ Ex his infert vnū corollariū dicens. In his affirmationibus et negationibus que sunt supple de terminis equiuocis nō est necesse alterā partē esse veram et alterā falsaz. qd ꝓbari potest qa negatio potest aliud negare ꝙ̄ qd affirmatio affirmat. et cetera.

Circa hunc textū querit̄ vtruz due cōtradictorie possint simul esse vere vel false.

Arguit̄ ꝑmo ꝙ possunt esse simul vere. qa due cōtrarie pro eodē tempore possunt simul esse vere. ergo due contradictorie possunt simul esse vere. tenet cōsequētia. qa contrarie inferunt subcontrarias quibus contradicunt. antecedens. qa pro quocūqz tempore socrates potest currere. et socrates nō potest currere iste possunt esse vere. socrates est currens. et socrates nō est currēs. sed vno et eodē tempore socrates potest currere et socrates potest nō currere. potest eīm̄ socras currere et potest etiam nō currere. ergo iste due socrates est currens. et socrates nō est currens possunt pro eodem tempore esse vere. Et confirmatur. qa aut hec socrates currit quando est vera est vera pro instanti et indiuisibili. aut pro tempore diuisibili. Nō ꝑmū. quia non est vera nisi dū socrates currit. sed socrates non currit in instanti igitur. Sed scōm tunc ꝓ medietate illius temporis socrates potest esse non currens. et per consequens pro eodem tempore iste possunt esse vere. Socrates est currens. et socrates est non currens. Sed ad istam. socrates est non currens sequit̄ ista. socrates non est currens per illam regulam secūdi huius. ab affirmatiuo de predicato infinito ad negatiuam de predicato finito est bona cōsequentia. igitur.

Secundo sic. Iste possunt simul esse vere. Ego sum socrates. ego non sum socratas. Et similiter iste. Socrates est vltra pontes. socrates non est vltra pontes. Et iste. Hic tribulus est sapidus. hic tribulus non est sapidus. et tamē sunt cōtradictorie. ergo possunt esse simul vere. Prima pars maioris patet. quia si ille due scribantur. et socrates leget affirmatiuam et petrus negatiuam erunt simul vere. Secunda pars patet. quia si aliquis existens citra pontes proferat vnaz et alius existens vltra pontes proferat aliam erūt simul vere. Tercia pars patet. quia iste simul stant inveritate. Hic tribulus est sapidus asino. hic tribulus non est sapidus homini. ergo et iste simul stabūt. Hic tribulus est sapidus. hic tribulus non est sapidus. tenet consequentia. quia ex illis inferuntur iste per locum a parte in modo ad suum totum. Et confirmat̄ quia si due prime non dicantur contradictorie. aut etiā due secunde. hoc maxime est quia non leguntur aut proferuntur ab eodem. sed hoc non obstat. quia si ad hoc ꝙ alique propositiones contradicant oporteat eas legi aut proferri ab eodem tunc vnus non posset contradicere alteri. quod est falsum.

Tercio sic probabo ꝙ due cōtradictorie possunt simul esse false. quia iste due possunt simul esse false. Socrates dicit falsum. et socrates non dicit falsum. ergo due contradictorie possunt simul esse false. Antecedens patet. quia posito casu ꝙ socrates proferat hanc propositionem. socrates dicit falsum et nullam aliaz. ista est falsa socrates dicit falsum. qd patet. qa si ipse diceret verū cū nullā aliā ꝓpositionem dicat ꝙ̄ istam. socrates dicit falsum. ergo verum est ꝙ ista propositio socrates dicit falsum. quā ipse dicit est falsa. et in illo casu illa est falsa. socrates non dicit falsum. patet. quia ipse dicit hanc propositionem. socrates dicit falsum. que est falsa vt iam probatum est. igitur.

Quarto sic. Due cõtrarie possunt simul esse false. ergo etiã due cõtradictorie. tenet cõsequẽtia. qa semper ad vniuersalẽ sequit particularis. Similit due subcõtrarie possunt esse simul vere. ergo due cõtradictorie. tenet cõsequẽtia. qa particularis ⁊ vniuersa-lis equiualent saltem in materia naturali.

In oppositum arguit auctoritate philosophi in textu pcedẽti. ¶ Pro solutione questionis ⁊ declaratione textus mouent aliq̃ difficultates.

Prima difficultas. Utrũ diffinitio oppositionis ⁊ diuisio eiusdẽ in cõtrariã. subcõtrariã ⁊ cõtradictoriã sint a philosopho sufficienter assignate. ¶ Pro cuius solutione supponit pmo q hic est sermo de oppositiõe cõplexa ꝓpositionum sumpta penes modos enũctiãdi oppositos. ⁊ nõ de oppositiõe terminoꝝ. qa de illa dictũ est in postpdicamẽtis. nec de oppositiõe ꝓpositionũ sumpta penes pdicata cõtradictoria vel puatiua. vel cõtraria. cuiusmodi est oppositio q̃ est inter has ꝓpositiões. socrates est sanus. socrates est languidus. socrates est videns. socrates est cecꝰ. socrates est homo. socrates nõ est homo Quarũ due pme sunt de pdicatis contrariis. due secũde sunt de pdicatis priuatiue oppositis. due vltime sunt de pdicatis cõtradictoriis. Secũdo supponit q oppositio ꝓpositionũ sumpta penes modos enunctiandi oppositos duplicit accipit. Uno modo generalit pro omĩ oppositione q̃ est inter aliquas ꝓpositiones siue sit penes modos oppositos enũctiãdi qualitatiue. vel penes modos enũctiandi quãtitatiue. Et isto modo oppositio cõsiderat a philosopho in pmo tractatu sumulaꝝ. vbi diuidit eã inter quattuor species scilicet in cõtrariã. subcõtrariã. cõtradictoriã ⁊ subalternã. Et solet sic diffiniri oppositio. Est repugnantia duarũ ꝓpositionũ cathegoricarũ vtroq̃ tmino participantiũ eodẽ ordine scdm eandez qualitatẽ tm̃ vel quantitatẽ tm̃. vel scdm quãtitatẽ ⁊ qualitatẽ simul. Alio modo accipit specialit pro oppositiõe que est int aliquas propositiones penes modos enunctiãdi oppositos qualitatiue tm̃. ⁊ isto modo oppositio cõsiderat hic a pho. Et diuidit solũ in tres species. scilicet in cõtrariã cõtradictoriã ⁊ subcõtrariã. nec ponit subaltna qa subaltne non habent modos enũctiandi oppositos qualitatiue. Dicũt aũt modi enũctiandi oppositi qualitatiue q̃ differũt penes affirmationẽ ⁊ negationẽ. Et modi oppositi quãtitatiue dicũt q̃ differũt penes quãtitatẽ ꝓpositiõis. Et quo

opposicio quõ consideratur ... philo. et quõ ... p. his. et qre nõ ponitur hic subalterna.

Declaracio optia diffinicionis contradictionis.

sequit q cõtrarie. subcõtrarie ⁊ cõtradictorie habẽt modos enũctiãdi oppositos qualitatiue. patet. qa vna earũ semp est affirmatiua ⁊ alia negatiua. Scdo sequit q subaltne habẽt modos enũctiãdi oppositos quãtitatiue. patet. qa vna eaꝝ semp est vniuersalis ⁊ alia particularis. Tercio sequitur q cõtradictorie de subiectis cõmunibꝰ habẽt modos enũciandi oppositos qualitatiue ⁊ quãtitatiue. sed cõtradictorie de subiectis singularibus habẽt modos enunctiãdi oppositos qualitatiue tm̃. ¶ Tercio supponit q oppositio de qua est hic sermo diffinit a philosopho in textu sb noie cõtradictiõis. Hoc modo cõtradictio est affirmatio ⁊ negatio opposite eiusdẽ de eodẽ. ⁊ nõ equoce. Que diffinitio sic est intelligẽda. Cõtradictio est affirmatio ⁊ negatio opposite eiusdẽ de eodẽ. nõ nomis tm̃. nec rei tm̃. sed nois ⁊ rei simul ad idẽ scdm idem similit ⁊ in eodez tẽpore. In qua diffinitiõe dicit pmo affirmatio ⁊ negatio. que debet intelligi copulatim ⁊ nõ copulatiue. Et ratio est. qa si intelligeret cõpulatiue sensus esset. Cõtradictio est affirmatio ⁊ cõtradictio est negatio. modo quelibet earũ est falsa. Alij dicũt q ibi est pdicatio materialis. quãuis eñ affirmatio ⁊ negatio nõ possint pdicari formalit ⁊ qditatiue de oppositione. tamen possunt pdicari de ea pdicatiõe materiali aut fundamentali. eo q fundamentũ pdicat de relatiõe. Unde oppositio fundat in affirmatiõe. id est in oratione affirmatiua. ⁊ tminat ad negationẽ. id est ad orationẽ negatiuam. aut ecõtra. Alij dicũt q debet sic intelligi. Cõtradictio est affirmatio ⁊ negatio opposite. id est repugnantia int affirmationẽ ⁊ negationẽ. Dicitur secũdo opposite. ad ostẽdẽdũ q oppositio nõ ẽ quelibet affirmatio ⁊ negatio. ꝫ ẽ solũ affirmatio ⁊ negatio opposite. Unde hec affirmatiua. Socrates est homo nõ est huic negationi plato nõ est asinus opposita. ⁊ sic inter eos nõ est oppositio. sed magis disparatio. Ex pdictis infert q oppositio subaltna nõ est oppositio. qa est tm̃ affirmatio ⁊ affirmatio. vl negatio ⁊ negatio opposite. Dicit tercio q in illa diffinitiõe eiusdẽ de eodez nõ nois tm̃. nõ rei tm̃. sed nois ⁊ rei simul. quã particulam innuit philosophus cũ dicit eiusdẽ de eodẽ. ⁊ nõ equoce. Unde si esset affirmatio ⁊ negatio alicuius de aliquo equoce accepto nõ esset affirmatio ⁊ negatio eiusdẽ ⁊ de eodẽ scdm rem. Dicit quarto ad idem scdm idem ⁊c. ad ostẽdẽdũ q ad oppositionẽ nõ sufficit affirmatio ⁊ negatio eiusdẽ de eodẽ. sed cum hoc requirit q sit respectus eiusdẽ. ⁊ sic de alijs. ¶ Quarto supponitur q ad oppositionẽ reqrunt cõditiões quattuor generales. Prima est q ꝓpositiões opposite sint de eisdẽ extremis ⁊ de eadẽ copla adequate fm rem ⁊ vocẽ simul. Ex quo sequit q iste nõ opponũt. Tulius currit. marcus nõ

Inter propositiones ypotheticas nō est opposicio.

currit. qa licet subiecta earũ pro eodẽ supponãt. tamẽ nõ sunt eadẽ ẽm vocem. Secũdo sequit᷑ q̃ iste nõ opponunt᷑ canis ẽ animal. canis nõ ẽ animal. patet. qa licet sit eadẽ vox subiecti vtriusq̃. tamẽ nõ supponit pro eodẽ. Unde de ẽminis equocis nõ potest fieri oppositio. nec qditatiua diffinitio. nec scientia. Secũda cõditio est q̃ termini ꝓpositionũ oppositaruz supponãt eodẽ genere suppositiõis. scilicet vel suppositiõe simplici vel ꝑsonali vel materiali. si ponat᷑ suppositio materialis. Ex quo sequit᷑ q̃ ille nõ opponunt᷑. homo est species. nullus homo est species. Tercia conditio q̃ termini ꝓpositionũ oppositarũ teneant᷑ eque ample ꝛ eque stricte. Ex quo sequit᷑ q̃ iste nõ opponunt᷑. omĩs homo currit. nullus homo currit. qa in ꝑma iste ẽminus homo supponit tam pro viris q̃ pro mulieribus. Sed in secũda ꝑ signũ masculini generis restringit᷑ ad supponẽduz ꝑcise pro viris. Secũdo sequit᷑ q̃ iste nõ opponunt᷑. nullus homo generabitur. quidã homo q̃ est generabit᷑. eo q̃ homo in ꝑma ampliat᷑ ꝛ in secũda nõ ampliat᷑. Quarta cõditio est q̃ opposite ꝓpositiões sint cathegorice. Ex quo sequit᷑ q̃ ꝓpositiões ypothetice nõ habẽt int᷑ se oppositionẽ ꝓprie dictã. tum qa oppositio est repugnãtia int᷑ affirmationẽ ꝛ negationẽ. sed in ypotheticis affirmatiua repugnat affirmatiue. vt patet de copulatiua affirmatiua ꝛ disiũctiua de partib᷒ cõtradicẽtib᷒. Tũ qa oppositio insequit᷑ q̃ tãtitatẽ. sed in ypotheticis nõ est quãtitas. igit᷑ in ypotheticis nõ est oppositio. ¶ Sed cõtra istud obijcit᷑ qa cõmunit᷑ logici ponunt copulatiuã affirmatiuã ꝛ coplatiuã negatiuã cõtradicere. ꝛ etiã copulatiuã ꝛ disiunctiuã affirmatiuas de partibus cõtradicẽtibus. igit᷑ in ypotheticis est oppositio. Ad istud potest dici q̃ dupliciter alique ꝓpositiões dicũt᷑ opponi. Uno modo scd̃m formã qa eis cõuenit forma ꝓpositionũ oppositarũ. videlicet q̃ vna sit affirmatiua alia negatiua. ꝛ q̃ sint eiusdẽ quãtitatis. aut diuerse. ꝛ isto modo ypothetice nõ dicunt᷑ opponi int᷑ se. Alio modo scd̃m legem qa eis conuenit lex alicuius oppositiõis. videlicet q̃ non possunt simul esse vere. sed possunt esse simul false. vel possunt simul esse vere. sed nõ possunt esse simul false. vel nec possunt esse simul vere nec simul false. ꝛ isto modo ypothetice possunt dici opponi. qa alique ypothetice nõ possunt esse simul vere nec simul false. ¶ Quinto supponit᷑ q̃ ad quãlibet oppositionẽ reqrunt᷑ alique cõditiões speciales. Et ꝑmo ad oppositionẽ cõtrariã reqrunt᷑ tres cõditiões. Quarũ ꝑma est q̃ vna ꝓpositionũ cõtrariarũ sit vniuersalis affirmatiua ꝛ alia vniuersalis negatiua eiusdẽ subiecti ꝛ eiusdẽ ꝑdicati. Ex quo sequit᷑ q̃ quãuis iste due ꝓpositiões. omĩs homo currit. iste homo nõ currit habeãt legẽ cõtrariarũ tñ nõ sunt cõtrarie. Secũda cõditio q̃ qlibet ẽmin᷒ distribuibilis nõ distribut᷒ ĩ vna distribuat᷑ ĩ alia ꝛ nõ ecõtra. Et q̃ sequit᷑ q̃ iste nõ sunt cõtrarie saltẽ scd̃m formã. cuiuslibet hoĩs oculus ẽ dext. nulli᷒ hoĩs oculus ẽ dext. qa ĩ neutra ly oculus distribuit᷑. Tercia cõditio q̃ ẽmini nõ teneant᷑ magis vel min᷒ ample aut stricte in vna q̃ in alia. Et q̃ sequit᷑ q̃ iste nõ sunt cõtrarie. oĩs hõ ẽ mulier. nullus hõ ẽ mulier. Scd̃o ad subcõtrarias etiã tres cõditiões reqrunt᷑. Prima est q̃ vna earũ sit indefinita aut particularis affirmatiua. ꝛ alia indefinita aut particularis negatiua. Scd̃a q̃ ẽmini in vtraq̃ earum teneantur eque ample ꝛ eque stricte. Tercia q̃ ꝑdicatũ ĩ vna teneat᷑ vniuersalit᷑ ꝛ ĩ alia particularit᷑. Ex quo sequit᷑ q̃ iste nõ sunt subcõtrarie ẽm aliquos. hõ aĩal est. hõ aĩal nõ ẽ. Tercio ad hoc q̃ aliq̃ sint cõtradictorie qnq̃ reqrunt᷑ cõditiões. Prima q̃ sint opposite q̃litatis ꝛ opposite quãtitatis eiusdẽ subiecti ꝛ ꝑdicati. ꝛ hoc si sint de subiecto cõmuni. qa si sint de subiecto singulari sufficit q̃ sint opposite q̃litatis eiusdẽ subiecti ꝛ ꝑdicati. Scd̃a cõditio q̃ qlibet ẽmin᷒ distribuibilis nõ distribut᷒ ĩ vna distribuat᷑ ĩ alia ꝛ ecõuerso. nisi sit deẽminatio ẽmini singularis. Qd̃ dicit᷑ ꝓpt᷑ istas Socrates vidẽs asinũ currit. socrates vidẽs asinũ nõ currit. In qb᷒ ly vidẽs asinũ non distribuit᷑ ꝛ tamẽ est ẽmin᷒ distribuibilis. Tercia cõditio q̃ in vtraq̃ cõtradictoriarũ termini teneant᷑ vniuoce ꝛ nõ equoce. eque ample ꝛ eque stricte. Quarta cõditio quã ponunt aliq̃ est q̃ si in ꝓpositione vniuersali ẽmin᷒ distribuit᷑ in ordine ad aliũ terminũ supponẽtẽ cõfuse tm̃ tunc ille terminus distributus in particulari vel indefinita sibi contradicente debet stare determinate ꝛ nõ cõfuse tm̃. Verbi gratia. datis istis duabus. omnis homo est animal. ꝛ homo nõ est animal. si in indefinita homo staret cõfuse tm̃ essent simul vere. qa indefinita esset vera. qd̃ patet. qa bene sequit᷑. omẽ animal homo nõ est. ergo homo nõ est animal. qa vtrobiq̃ termini supponunt eodẽ modo. Quinta conditio q̃ si in propositione vniuersali nõ distribuat᷑ terminus. ꝛ distribuat᷑ in ordine ad aliũ terminũ supponentem determinate tũc talis terminus distributus in vniuersali. particulari vel indefinita sibi cõtradicente debet stare confuse tm̃ ꝛ nõ determinate. Ex quo sequit᷑ q̃ iste nõ cõtradicunt. Caput habet omĩs homo. aliquis homo nõ habet caput. qa in ꝑma ly homo distribuit᷑ in ordine ad hũc terminũ caput supponentẽ determinate. ergo eius cõtradictoria debet stare confuse tm̃ ꝛ non determinate contradictoria huius. igitur caput habet omĩs homo est ista. omẽ caput homo nõ habet. De istis alia dicta sunt in sumulis. ꝛ de conditionibus requisitis ad subalternas.

His suppositis dicit᷑ q̃ diffinitio oppositiõis data a philosopho sub noie cõtradictiõis ⁊ diuisio eiusdem sunt sufficient᷑ assignate patet per ea que dicta sunt.

Secũda difficultas Utrũ due contradictorie possunt esse simul vere. ¶ Pro cuius solutiõe supponit᷑ p̃mo q̃ duplices sunt ꝓpositiões cõtradictorie. Quedã sunt cõtradictorie sibijnuicem cõtradicẽtes. vt sunt iste. socrates currit. socrates nõ currit. Alie sunt cõtradictorie nõ sibijnuicẽ. sed q̃busdã alijs cõtradicẽtes. cuiusmodi sunt iste due. Socrates currit. plato disputat. que nõ cõtradicũt inter se. sed cõtradicũt istis. socrates nõ currit. plato nõ disputat. ¶ Secũdo supponit᷑ q̃ cõtradictorias posse simul esse veras potest intelligi duplicit᷑. Uno modo, ſm q̃ ly simul de᷑minat hoc verbũ posse. ita q̃ p̃ ꝓpositionẽ denotet᷑ q̃ cõtradictorijs simul insit possibilitas essendi veras. Alio modo scd̃m q̃ ly simul de᷑minat hoc verbũ esse. ita q̃ p̃ ꝓpositionẽ denotet᷑ q̃ cõtradictorijs inest possibilitas essendi simul veras. ¶ Tercio supponit᷑ q̃ cõtradictorie sibijnuicẽ cõtradicentes adhuc possunt duplicit᷑ considerari Uno modo in sensu in quo cõtradicũt. Alio modo in sensu in quo nõ cõtradicũt. Uerbi gratia. Iste due. Socrates est animal. nõ socrates est animal. Unde secũda potest cõsiderari inquãtũ est affirmatiua de subiecto infinito. ⁊ sic nõ cõtradicit p̃me. Alio mõ inquãtũ est negatiua de subiecto finito ⁊ sic contradicit prime.

His suppositis dicit᷑ p̃mo q̃ cõtradictorie nõ sibijnuicẽ cõtradicẽtes possunt simul esse vere. siue simul determiat hoc verbũ possunt siue hoc verbũ esse. Et etiã possunt simul esse false. patet. q̃a tales ꝓpositiões nõ habẽt aliquã repugnantiã inter se scd̃m veritatẽ aut falsitatẽ. igit᷑ possunt simul esse vere aut simul esse f. lse. Dicit᷑ secũdo q̃ alique cõtradictorie nõ sibijnuicẽ cõtradicentes nunq̃ possunt simul esse vere aut simul false. Patet de istis duabus. Omis homo est animal. omis equus est asinus. Q̃ nunq̃ possunt simul esse vere patet. quia vna earũ nunq̃ potest esse vera. Et q̃ nõ possint simul esse false patet. q̃a vna eaꝝ nõ potest esse falsa. igr. Dicit᷑ t̃cio q̃ ꝯtradictorie sibijnuicẽ ꝯtradicẽtes i sensu i q̃ ꝯtradicũt possũt simul esse vere aut simul esse false. ꝓut ly simul de᷑minat hoc v̓bũ possunt. patet. q̃a demõstrat᷑ istᷓ duab᷒. socrates currit. socrates nõ currit iste possunt sil̓ esse vere ⁊ sũt ꝯtradictorie sibi inuicẽ ꝯtradicẽtes. g̊ ꝯtradictorie sibijnuicẽ ꝯtradicẽtes possũt sil̓ esse vere

Maior patet. q̃a vtraq̃ istarũ potest esse vera. quia vtraq̃ forte erit vera vna prius ⁊ reliqua posterius. ⁊ nõ esset possibile q̃ ambe in futuro deberent esse vere. ⁊ ambe pro nunc possent esse vere. igit᷑ sequit᷑ q̃ ambe ꝓ eodẽ tẽpore possunt simul esse vere. Dicit᷑ quarto q̃ cõtradictorie sibijnuicem cõtradicẽtes in sensu in quo nõ cõtradicunt possunt esse simul vere. ꝓut ly simul determinat hoc verbũ esse. patet. q̃a tales ꝓpositiones in illo sensu nõ habent repugnantiã scd̃m veritatẽ ⁊ falsitatẽ. vt patet de istis. socrates est animal. nõ socrates est animal. prout est de subiecto infinito. Dicitur q̃nto q̃ cõtradictorie sibijnuicẽ cõtradicẽtes in sensu in quo contradicunt nunq̃ possunt esse simul vere prout ly simul determinat hoc v̓bũ esse. probat᷑ p̃mo p̃ philosophũ in textu. Secũdo. q̃a alias falsificaret᷑ primũ p̃ncipiũ q̃d est istud. Impossibile est idem simul esse ⁊ nõ esse. q̃d videtur esse incõueniens. Circa aũt illud q̃d philosophus dicit q̃ alique subcontrarie cõtrariant᷑ quantũ ad rem significatã oritur dubiũ. vtrũ in materia naturali ⁊ remota particularis equaleat vniuersali. Ad q̃d dicit᷑ p̃mo q̃d particularis ⁊ vniuersalis in materia naturali nõ equipollent quantũ ad ꝓprietates totius ꝓpositionis. aut extremoꝝ ꝓpositionis patet p̃mo q̃a particularis alicui subcõtrariat᷑. ⁊ vniuersalis nulli cõtrariat᷑. Similiter vniuersalis alicui cõtrariat᷑. ⁊ particularis nulli cõtrariat᷑. Secũdo patet. q̃a subiectũ vniuersalis supponit cõfuse ⁊ distributiue. ⁊ subiectũ particularis supponit determinate. Similiter dicendũ est in materia remota. Dicitur secũdo q̃ in ꝓpositionibus in q̃bus est p̃dicatio ordinata ⁊ directa que sunt in materia naturali aut remota particularis equalet vniuersali q̃ ad esse verum vel falsum. patet. q̃a in omĩ tali particuli affirmatiua de materia naturali est dici de omĩ posteriorısticũ. sed omĩ tali potest addi signũ vniuersale manente eadẽ veritate. igit᷑ ipa equalet illi de signo vniuersali. Et si arguat᷑ q̃a ꝓpositiões equalẽtes inferunt se formalit᷑ seu in formali cõsequẽtia. sed particularis nunq̃ infert formalit᷑ vniuersalẽ. q̃a si sic omnis particularis inferret suã vniuersalẽ. q̃d tamen est falsum. vt patet in materia contingenti. igit᷑. Ad istud dicit᷑ q̃ alique ꝓpositiões duplicit᷑ dicuntur equalere. Uno modo in significando. q̃a significant idem ⁊ representant intellectui idem. ⁊ isto modo particularis ⁊ vniuersalis nunq̃ equalent. Alio modo in cõsequẽdo. Et hoc duplicit᷑. Uno modo in cõsequẽdo formaliter. q̃a vna formali cõsequẽtia sequit᷑ ad aliã. ⁊ isto modo particularis etiã nunq̃ equalet vniuersali. Alio modo materialit᷑. q̃a vna cõsequentia materiali sequit᷑ ad aliã. nõ virtute habitudinis totius propositionis ad totã ꝓpositionẽ. Sed virtute habitudinis terminoꝝ positoꝝ in ipsis ꝓpo

sitiōibus ratione cuius habitudinis sicut vna ꝓpositio est vera ita ⁊ alia est vera. vel sicut vna est falsa ita etiā alia est falsa. Et isto modo particularis ⁊ vniuersalis in materia naturali ⁊ remota possunt equiualere.

Tercia difficultas. Utrum sit aliqua ꝓpositio in q̄ predicet̄ vniuersale vniuersalit̄ sumptū. ⁊ vtrū talis possit esse vera.

¶ Pro cuius solutiōe supponit̄ ꝑmo ꝙ ꝑdicari terminū vniuersalē vniuersalit̄ sumptū nō est aliud ꝗ̄ ꝑdicari t̄minū cōmunē supponentē cōfuse ⁊ distributiue. Ex quo sequit̄ ꝙ ꝑdicari t̄minū vniuersalem vniuersalit̄ sumptū nō est ꝑdicari aggregatū ex termino cōmuni ⁊ signo vniuersali sicut aliq̄ ymaginant̄. patet. q̄a aggregatū ex t̄mino cōmuni et signo vniuersali nō est vniuersale ergo ꝑdicari vniuersale vniuersalit̄ sumptū nō est ꝑdicari aggregatū ex t̄mino cōmuni ⁊ signo vniuersali. Antecedens patet. q̄a vl'e est incōplexū. ¶ Secūdo supponit̄ ꝙ vniuersaliū q̄daꝫ habent plura supposita vt homo animal. ⁊ quedā nō habēt nisi vnū suppositū. vt mūdus sol ⁊ luna. ¶ Tercio supponit̄ ꝙ ꝓpositionū quedā sūt affirmatiue ⁊ quedam sunt negatiue.

His suppositis dicit̄ ꝑmo ꝙ aliqua

ꝓpositio dicit̄ vera in qua ꝑdicat̄ t̄minꝰ cōmunis cū signo vniuersali. patet ꝑmo. q̄a hec est vera. socrates nō est oīe animal. ⁊ tamē in ea ꝑdicat̄ terminꝰ cōmunis sumptꝰ cū signo vniuersali. igit̄. Secūdo patet de ista. oēs apostoli dei sunt oēs apostoli dei. Nā in ea ꝑdicat̄ t̄minꝰ cōmunis cū signo vniuersali sumptꝰ. licet collectiue accepto. ⁊ tamē est vera. igitur. Dicit̄ secūdo ꝙ aliqua ꝓpositio negatiua est vera in qua ꝑdicat̄ vniuersale vniuersalit̄ sumptū. Probat̄. q̄a hec est vera. homo nō est asinꝰ. ⁊ tamē in ea ꝑdicat̄ vniuersale vniuersalit̄ sumptū. videlicet t̄minꝰ cōmunis supponēs cōfuse ⁊ distributiue. igit̄ aliqua ꝓpositio est vera in qua ꝑdicatur vniuersale vniuersalit̄ sumptū. Dicit̄ tercio ꝙ quādo ꝑdicatū est t̄minꝰ cōmunis habēs solū vnū suppositū ⁊ sumptꝰ vniuersalit̄ aliqua affirmatiua est vera in qua ꝑdicat̄ vniuersale vniuersalit̄ sumptū. patet. q̄a iste sunt vere. oīs sol est oīs sol. oīs luna est oīs luna. ⁊ tamē in eis ꝑdicat̄ vniuersale vniuersalit̄ sumptū vt notū est. igit̄. Dicit̄ quarto ꝙ quādo ꝑdicatū ē terminꝰ cōis habēs plura supposita nulla affirmatiua est vera in qua ꝑdicat̄ vniuersale vniuersalit̄ sumptū. ꝓbat̄. q̄a nulla res est plures res. ꝫ ꝑ talē ꝓpositionē semꝑ designat̄ ꝙ vna res ē plures res. vt patet dicēdo. homo ē oīe aīal. vbi denotat̄ ꝙ aliq̄s particularis hō sit istud aīal ⁊ illud aīal. ⁊ sic de alijs. igit̄ nulla talis ꝓpositio ē vera. ⁊ sic itelligit ꝑhus q̄n dicit ꝙ nulla

affirmatio erit vera ī qua ꝑdicat̄ vniuersale vniuersalit̄ sumptū. Ex ꝑdictis patet ꝙ aliqua est ꝓpositio in qua ꝑdicat̄ vniuersale vniuersalit̄ sumptū. ⁊ tamē t̄minꝰ cōis nō ponit̄ cū signo vniuersali. Et istō adhuc potest ꝓbari duplicit̄. Primo. q̄a ī ista ꝓpositiōe. oīs hō est ipsemet ꝑdicat̄ vniuersale vniuersalit̄ sumptū. cū ꝯm oēs logicos ꝑdicatū supponat cōfuse ⁊ distributiue. igit̄. Scdo. q̄a ī ista ꝓpositōe tm̄ aīal ē homo ꝑdicatū supponit cōfuse ⁊ distributiue cū sit ꝑdicatū ꝓpositiōis exclusiue que infert vnā vniuersalē de terminis transpositis. igitur.

Quarta difficultas. Utrū vniꝰ affirmatiōis sit vna negatio opposita. ⁊ vtrū iste equaleāt. nō est hō albꝰ. ⁊ nemo est albꝰ.

Pro solutōe ꝑme partꝭ dr̄ vno mō ꝙ sic. loq̄ndo de oppositiōe cōtradictoria. ita ꝙ sit sensus. Vniꝰ affirmatōis ē tm̄ vna negatio sibi cōtrarie opposita ꝑmo ⁊ ꝑ se. Sed licet iste sensus sit verus. tn̄ nō est de mēte aristotelis ꝓbātis vniꝰ affirmatōis esse vnā negationē ī subcōtrariis. Alit̄ dr̄ ꝙ in eodē genere oppositiōis vni affirmatiōi tm̄ opponit̄ vna negatio. Unde ꝑhs ꝑmo de celo dicit ꝙ tm̄ vnū vni ē ꝯtrariū q̄cq̄d tamē sit de veritate istiꝰ exclusiue vni affirmatōi tm̄ opponit̄ vna negatio scd̄m aliquē duoꝝ modoꝝ ꝑdictoꝝ. tn̄ ꝑhs nō ponit eā in textu. sed sine exclusione dicit ꝙ vniꝰ affirmatiōis est vna negatio. Ideo ꝓ intellectu eiꝰ dr̄ ꝙ illa ꝓpositio potest habere duplicē sensum. Primꝰ ē ꝯm q̄d ly vna tenet̄ cathegorice ⁊ ē signū vnitatis ꝓpositiōis. ⁊ sic huiꝰ ꝓpositionis. vniꝰ affirmatiōis ē vna negatio sensus ē. quādocūq̄ꝫ affirmatio ē ꝓpositio vna. et nō ꝓpositio plures ⁊ sic negatio sibi opposita ē ꝓpositio vna ⁊ nō ꝓpositio plures. ⁊ ī hoc sensu accipit eā ꝑhs. Alius sensus est scd̄m q̄d ly vna potest teneri syncathegreumatice ⁊ signū exclusiuū gratia pluralitatis tantū valēs sicut vnica. ⁊ sic est sensus. vniꝰ affirmatiōis est vnica siue tm̄ vna negatio sibi opposita ita ꝙ nō plures. ⁊ hoc ē verū itelligēdo de negatōe opposita ꝑmo ⁊ ꝑ se ⁊ ī eodē genere oppositōis. Dr̄ ꝑmo ⁊ ꝑ se. q̄a vna dicit̄ opponi ꝑmo ⁊ ꝑ se. ⁊ alia ex ꝯsequēti sicut ꝑ eq̄pollētiā. Dicit̄ etiā in eodē genere oppositiōis. q̄a vna affirmatio bene habet vnā negationē oppositā ꝯtrarie ⁊ aliā cōtradictorie. Pro solutōe secūde partis dr̄ breuit̄ ꝙ iste due. nō est hō albꝰ. ⁊ nemo ē albꝰ de rigore sermōis equalēt. ⁊ ita hec. nō ē hō albꝰ ꝯtradicit isti. est hō albꝰ ⁊ nō subcōtrariat̄. ꝑhus aūt ponēs illas duas esse subcōtrarias. ⁊ dicēs illā. nō ē hō albꝰ nō equalere isti. nemo ē albꝰ accipit ipaꝫ vt ī ea negatio solū cadit suꝑ hoc v̄bū ē. ⁊ nō solus supra istū t̄minū hō. ita ꝙ ista nō ē hō albꝰ accipit ꝓ illa. hō nō est albus.

Quod fit nõ est quõ soluitur

¶ Circa ꝑdictũ textũ possent moueri multe alie difficultates. Et pͥmo de significatione hu9 signi omĩs. ⁊ q̄busdã alijs ipm̃ cõcernẽtibus. sed horũ solutio patuit in distributiõibus. Secũdo vtrũ hec cõsequẽtia sit bona. si aliq̇d fit vel est. cuius solutio patet circa ea que dicta sunt in exponibilibus incipit ⁊ desinit. Vnde vt cõmunit̃ dicit̃ ꝑdicta cõsequẽtia tenet in ꝑmanentibus ⁊ nõ successiuis. Tercio vtrũ termin9 equocus significet sua significata copulatiue aut disiunctiue. cuius solutio patebit in elenchis. Cũq3 aũt dicit philosophus q̄ si tunica imponeret̃ ad significandũ hominẽ ⁊ equũ tunc nihil aliud esset dicere tunica est alba q̄3 dicere istas duas. homo est albus ⁊ equus est albus. Hoc em̃. tunica est alba in illo casu nõ equalet huic copulatiue. homo est albus ⁊ equus est albus. sed equalet huic. homo est albus. ⁊ etiã equalet huic. equus est albus. Quarto posset moueri difficultas. vtrũ in equocis sit cõtradictio. ⁊ vtrũ ꝓpositio plures habeat cõtradictoria. Sed de his dicet̃ ad longũ in elenchis. Dictũ est em̃ prius q̄ in equocis nõ est cõsequentia. nec cõtradictio. nec sciẽtia. nec diffinitio.

Cõclusio respõsalis. Due cõtradictorie sibijnuicẽ cõtradicẽtes in sensu in quo cõtradicũt nunq̄3 possunt simul esse vere aut simul false. Hec cõclusio relinquit̃ ꝓbata ex predictis.

Ad rationes ante oppositũ. Ad primam dicit̃ q̄ antecedens eius est distinguendũ. ⁊ etiã cõsequẽs. eo q̄ ꝓ eodẽ tẽpore ⁊ simul possunt determinare hoc verbũ possunt. ⁊ sic tam antecedens q̄3 cõsequens est verũ vt ꝓbat argumentũ. Aut possunt determinare hoc verbũ esse. ⁊ sic vtrũq̄3 est falsum. nec probatio procedit. Ad cõfirmationẽ dicit̃ q̄ hec ꝓpositio. socrates est currens si sit vera est vera pro tẽpore ꝑsenti diuisibili ⁊ nõ diuisibili. ⁊ in ea copla stat disiunctiue ꝓ qualibet parte tẽporis. Ad hoc aũt q̄ ista socrates est currens contradicant illi requirit̃ etiã q̄ copla stet copulatiue pro om̃ibus partibus illius temporis. nec valet cõsequẽtia ab affirmatiua de ꝑdicato infinito ad negatiuã de ꝑdicato finito. nisi arguat̃ a nõ distributo ad non distributũ et parte temporis consignificati copiam.

Ad scd̃am rationẽ dicit̃ pͥmo sic q̄ ille ego sum socrates: ego nõ sum socrates prolate a diuersis nõ sunt contradictorie. ⁊ ratio huius est. subiecta illarũ ꝓpositionũ nõ sunt ipa ꝓnomina demõstratiua. sed sunt ea que demonstrant̃ per ipa ꝓnomina. si tamen ille ꝓpositiões a diuersis ꝓferunt̃. Aliud est qd̾ demõstrat̃ in vna. et aliud qd̾ demõstrat̃ in alia. ideo nõ sunt cõtradictorie. Vtrũ aũt ꝓnomina demõstratiua ꝓme ꝑsone supponãt pro proferentibus aut scribentibus ipa. Dicendũ est q̄ ꝓprie sic supponũt. sed interdũ ex vsu loquendi ꝑmissum est ipa supponere pro aliquo alio. sicut patet in litteris obligatorijs. Dicit̃ secũdo q̄ ille ꝓpositiões. socrates est vltra pontes. socrates nõ est vltra pontes prolate a diuersis nõ cõtradicũt. ꝓpter hoc q̄ termini non accipiunt̃ in vna sicut in alia eodẽ modo. Nam ly vltra diuersificat̃ in sua significatione scd̃m qd̾ ponit̃ in affirmatiua prolata ab vno. ⁊ scd̃3 qd̾ ponitur in negatiua prolata ab alio. Dicit̃ tercio q̄ iste cõtradicunt. hic tribulus est sapidus. hic tribulus nõ est sapidus. sed neget̃ q̄ possunt simul esse vere. Et cũ ꝓbat̃ q̄a iste possunt simul esse vere. hic tribulus est sapidus asino. neget̃ cõsequẽtia q̄a ibi est fallatia a scd̃m qd ad simplicit̃. aut magis fallatia ignorantie elenchi. q̄a nõ arguit̃ ad idem. Ad cõfirmationem patet qd sit dicendũ ex istis.

Ad terciã rationem dicit̃ vno modo q̄ in illo casu ambe ꝓpositiões sunt false. nec sunt cõtradictorie. nec se habent sicut singularis affirmatiua ⁊ singularis negatiua. eo q̄ secũda est vna simpliciter enunciatio cathegorica. ⁊ pͥma est vna copulatiua falsificans seipam. Nam equalet huic. socrates dicit falsum ⁊ hec ꝓpositio socrates dicit falsum significat se esse verã. Alio modo dicit̃ q̄ pͥma est falsa q̄a significat q̄ socrates dicit aliud falsum ab illa ꝓpositiõe. socrates dicit falsum. Et si in secũda accipiat̃ eodem modo scilicet socrates nõ dicit falsum aliud ab isto socrates dicit falsum tunc est cõtradictoria illi ⁊ est vera. Si aũt accipiat̃ alio modo ipa est falsa ⁊ cõtradicit prime.

Ad quartã rationẽ dicit̃ q̄ q̄uis ad vniuersalẽ sequit̃ particularis. tamen nõ oportet q̄ si vniuersalis sit falsa q̄ particularis sit falsa q̄a ex falso potest sequi verũ. Dicit̃ secũdo q̄ concedendo q̄ particularis ⁊ vniuersalis equalent tunc si cõtrarie nõ possunt simul esse vere sic etiã nec subcõtrarie. ⁊ ideo subcõtrarie nõ possunt simul esse vere nisi in materia contingẽti. ⁊ adhuc non semꝑ. q̄a aliquãdo tm̃ valet sicut quando accidens est separabile.

¶ Sequitur textus.

In his ergo. ⁊ cetera.

Istud est vltimū capitulū huius tractat⁹ p̄mi libri periarmenias in quo philosophus ostēdit qualit̄ se habeant enūctiatiōes quo ad esse verū determinate ⁊ falsum. Et diuidit̄ in duas partes p̄ncipales. In p̄ma ostendit q̄bus cōtradictorijs cōuenit ꝙ vna pars est determinate vera ⁊ alia determinate falsa dicēs ꝙ in omnibus cōtradictorijs de p̄senti ⁊ de p̄terito necesse est vnā partē determinate esse verā ⁊ alterā falsam. siue sint de subiecto singulari. siue de subiecto vniuersali. ⁊ hoc vniuersalit̄ sumptis. Dictū est aūt in cōtradictorijs. q̄a in subcōtrarijs hoc nō est verū. vt pri⁹ dictū est in secūdo capl'o. In secūda parte p̄ncipali huius capituli philosophus ostendit q̄bus cōtradictorijs nō cōuenit ꝙ vna sit determinate vera ⁊ alia determinate falsa. dicēs ꝙ in ꝯpositiōibus singularibus ⁊ futuris cōtradictorijs de futuro cōtingenti nō est necesse alterā partē esse determinate verā ⁊ alterā determinate falsam ꝓbat tali ratione. q̄a si omis affirmatio vel negatio esset determinate vera vel determinate falsa sequeret̄ ꝙ oīa de necessitate euenirēt. Sed cōsequēs est falsum. igit̄ ⁊ antecedens cōsequētiā ꝓbat duab⁹ ratiōib⁹. Prima. q̄a posito casu ꝙ aliquis dicat. hoc erit. ⁊ alius dicat. hoc nō erit. Si oīs affirmatio vel negatio de futuro. sit determinate vera aut falsa necesse est alterū ip̄oꝝ dicere verū determinate. ⁊ nō vtrūq̄ꝫ. cū ipi accipiāt cōtradictoria que nō cōtingit simul esse vera. Et si necesse est alterū ip̄oꝝ determinate dicere verū. ergo alterū necessario erit. ⁊ sic oīa de necessitate euenient. Secūdā cōsequētiā ꝓbat p̄ simile in illis de p̄senti. q̄a si verū est dicere. albū est. necesse est albū esse. Et si verū est dicere. albū nō est. necesse est albū nō esse. ⁊ ecōtra. Et si est albū. verꝝ est albū affirmare albū esse. ⁊ si nō est albū verꝝ est negare albū nō esse. Et si nō est albū. affirmās albū esse mētit̄. Et si affirmās albū esse mētit̄ albū nō est ergo a simili. Si alter ip̄oꝝ verū dicat. alterū ip̄oꝝ necessario erit. ⁊ sic oīa de necessitate euenient. Ex quo sequitur ꝙ nihil fieret a casu aut ad vtrūlibet. Illud em̄ fit ad vtrūlibet qđ nō est magis determinatū ad esse q̄ꝫ nō ad esse. ita ꝙ nō magis se habet vt fiat q̄ꝫ vt non fiat. Sed cū necesse sit illū q̄ affirmat vel illū q̄ negat verū dicere res erunt determinate tam ad esse q̄ꝫ ad nō esse. Secūda ratio. si oīs affirmatio vel negatio sit determinate vera vel falsa sequeret̄ ꝙ de illo qđ est nunc album semper fuit verū dicere hoc erit album. ⁊ si sic non potuit non fieri album. impossibile fuit ipm

non fieri. ⁊ per consequens si omnis affirmatio vel negatio sit determinate vera vel falsa oīa que futura sunt necesse est fieri. ⁊ de necessitate euenient. ⁊ per consequens nihil erit ad vtrumlibet vel a casu. q̄a illud quod fit a casu non fit ex necessitate. ¶ Consequenter philosophus ponit talez conclusionē in contradictorijs de futuro cōtingenti necesse est alterā partem esse verā. ⁊ nō potest dici ꝙ neutra sit vera. Probat duabus rationibus. Prima ratio est. quia si affirmatio sit falsa negatio erit vera. ⁊ si negatio erit vera. affirmatio erit falsa. igit̄ nō continigt neutram earum esse veram. Secunda ratio. quia si neutra esset vera tolleretur ꝯtingens ad vtrūlibet. Nam si verum est dicere ꝙ aliquid est album aut magnum oportet ꝙ sit album vel magnum. ⁊ si erit cras verum dicere ꝙ est album oportet ꝙ cras sit album. Si autem est verum dicere de tali futuro ꝙ neq̄ꝫ erit neq̄ꝫ nō erit. vt est nauale bellum tunc ipsum nopn oterit esse nec poterit nō esse. quod est contra rationem contingentis ad vtrūlibet. Ex quibus cōcludit philosophus ꝙ si necesse est in contradictorijs de futuro contingenti siue sint de subiecto particulari siue vniuersali alteram partem esse verā ⁊ alteram falsam determinate sequitur ꝙ nihil fiet ad vtrumlibet. sed omnia erunt ex necessitate. ⁊ per consiquens non oportebit consiliari neq̄ꝫ negociari. quia siue hoc fecerimus siue non. illud tamen quod est futuꝝ erit

Deinde circa p̄dicta remouet duas cauillationes.

Prima est contra secundam rationem immediate dictā In qua dictum est ꝙ si omnis affirmatio vel negatio sit determinate vera vel falsa sequeretur ꝙ de illo quod nunc est album semper fuit verum dicere ꝙ hoc erit album. Ideo posset aliquis dicere ꝙ hoc est verum in tempore presenti propinquo presenti nunc. sed non in remoto. Ideo remouet philosophus hanc cauillationez dicens ꝙ quantum ad tempus nihil refert. etiam si ante millesimum annum dicatur. quia semper manet eadem veritas. Secunda cauillatio est contra primam rationem. Dictuz est enim in illa ꝙ si aliquis dicat. hoc erit. ⁊ alius dicat non erit. necesse est alterum illorum verum dicere. aliquis diceret ꝙ hoc sequeretur quia dicunt contra dictoriam. sed si nihil dicerent. nihil sequeretur. hanc cauillationem remouet philosophus dicens ꝙ si aliquis affirmauerit siue negauerit nihil propter hoc mutatur in re. Non enim propter nostrum affirmare ⁊ negare erit res vel non erit. nec in millesimū annū magis q̄ꝫ in quālibet tempore.

Non enī propter nr̄ūz affirmare vl̄ negare erit res vl̄ nō erit.

¶ Cõsequenter resumit mediū istoꝝ rationū. Deinde ꝓbat ꝙ cõuenientia prius illata sint impossibilia. scilicet ꝙ oĩa futura de necessitate euenirēt ꝛ qđ nihil fiat ad vtrūlibet vel a casu. ꝛ hoc duabus ratiõib⁹. Prima nos sumus ꝑncipiū futuroꝝ eo ꝙ cõsiliamur aut agimus aliqđ. ergo nõ omnia eueniūt de necessitate. Secūda ratio. multa sunt que nõ semꝑ actu sūt sed possunt esse ꝛ nõ esse. fieri ꝛ nõ fieri. vt possibile est hanc vestē incidi ꝛ nõ incidi. sed prius exteri. Similiter possibile est eã incidi. nõ eñ esset contingens eam prius exteri nisi possibile esset eam nõ incidi. igit̃ non oĩa de necessitate eueniunt. Sed quedã sunt ad vtrūlibet que nõ magis se habent ad esse q̄ȝ ad nõ esse. Et quedã sunt vt in pluribus. vt contingentia nata. Et alia vt in paucioribus. vt contingentia raro. ¶ In vltima parte philosophus ostendit quõ se habēt ꝓpositiões ad veritatem ꝛ falsitatem Pro cuius declaratiõe ꝑmittit quõ se habent res ad necessitatē. Et ꝑmo quõ scđm se ꝛ absolute se habent res ad necessitatē. Secūdo quõ ꝑ cõparationē ad sua opposita. Dicit ergo ꝑmo ꝙ res habent se ad necessitatē scđm se ꝛ absolute sic ꝙ nõ necesse simplicit̃ sed ex suppositiõe. q̄a oĩe qđ est quãdo est necesse est esse. ꝛ oĩe qđ nõ est quãdo nõ est necesse est nõ esse. Sed nõ oĩe quod est necesse est esse. nec oĩe qđ nõ est necesse est nõ esse. Nõ eñ est idē necessario esse quãdo est. ꝛ aliqđ simplicit̃ necessario esse Similit̃ nõ est idem aliqđ necessario nõ esse quãdo nõ est ꝛ aliqđ simpliciter necessario nõ esse. Secūdo dicit ꝙ res se babe t ad necessitatē ꝑ suam cõparationē ad sua opposita sic ꝙ nõ sunt necessarie simplicit̃ sed ex disiūctione. Illud eñ qđ nõ habet determinatã rationē necessitatis fit necessario aut est necessariū sub disiunctione ad suū oppositū. vt necesse est nauale bellū cras esse futurū vel nõ esse futurū. Sed nõ est necesse simplicit̃ ꝛ absolute nauale bellū esse cras. sed ipm futurū esse vel nõ esse. Ex his cõcludit ꝙ similit̃ se habet in rebus ꝛ in enunciationibus. q̄a sicut sunt quedam res quõ nõ sunt determinate ad esse nec ad nõ esse. cuiusmodi sunt ille que sunt ad vtrū ibet. ita etiã sunt quedã orationes que nõ sunt determinate ad veritatē ꝛ falsitatē. ꝛ sicut sunt quedã res que nec semꝑ sūt nec semper nõ sunt. sed vna est sub disiunctione ad aliã ita sunt alique enunciationes in q̄bus necesse est alterã partē esse verã vel falsam. scilicet hanc vel illam. nõ tamē necesse est illã partē esse verã ꝛ alterã falsam. Ex ꝑdictis īfert duo corollaria. Primū ꝙ nõ est necesse in oĩbus ꝯtradictorijs vnã partem determinate esse verã ꝛ alterã falsam. Secundū ꝙ nõ est simile de cõtradictorijs de presenti ꝛ de contradictorijs de futuro contingenti.

Circa hūc textū querit̃ vtrū aliqua ꝓpositio de futuro cõtingenti sit determinate vera aut determinate falsa.

Arguit̃ ꝑmo ꝙ aliqua sit determinate vera. q̄a oĩe ꝙ sic est verū q̄a ipm nõ est falsuȝ est determinate verū sed aliqua ꝓpositio de futuro cõtingēti sic est vera ꝙ ipa nõ est falsa. ergo aliqua ꝓpositio de futuro cõtingēti est det̃minate vera. Maior patet. q̄a sicut oĩe qđ est quãdo est det̃minatū est ad esse. sic omne quod est veruȝ quando est verum determinatum est ad esse verum. Minor ꝓbat̃. quia sint iste due. socrates curret cras. socrates nõ curret cras. quelibet earum est de futuro contingenti ꝛ tamen certitudinaliter vna earū est vera. tum q̄a sunt cõtradictorie. tum q̄a ista disiunctiua est necessaria. socrates curret cras. vel socrates nõ curret cras. ergo altera earū est vera. tenet cõseq̄ntia. q̄a disiūctiua necessaria licet cõponat̃ ex nõ necessarijs. tñ nunq̄ȝ ꝯponitur ex oĩbus falsis. Et cõfirmat̃. q̄a sicut se habet res ad esse vel nõ esse fore vel nõ fore. sic se habet ꝓpositio ad esse verū vel nõ esse verum. sed aliqua res determinate se habet ad fore aut nõ fore. ergo aliqua ꝓpositio determinate se habebit ad esse verū vel nõ esse verū. Maior est philosophi in textu ꝑcedēti ꝛ in ꝑdicamētis. q̄ dicit. ab eo ꝙ res est vel nõ est oratio dicit̃ vera vel falsa. Minor ꝓbat̃. q̄a quãlibet rem nõ existentem possibile existere necessariū est fore vel nõ fore. ꝛ si erit tunc affirmatiua significans eam fore erit determinate vera ꝛ negatiua falsa. Si v̊o nõ sit tūc negatiua significans eam nõ fore erit determinate vera ꝛ affirmatiua falsa.

Secūdo arguit̃. Iste ꝓpositiones Antichristus erit. antichristus ꝑdicabit. dies iudicij erit. xp̄s veniet iudicare viuos ꝛ mortuos. sol orietur cras ꝛ cõsimiles sunt de futuro contingenti. ꝛ tamē sunt determinate vere. Minor ꝓbat̃ quo ad quatuor ꝑmas q̄a illa sunt a deo reuelata. Sed oĩe a deo reuelatū erit nec potest nõ esse q̄a al̄s deus posset esse ꝑnūccius mendacij. igit̃. Sed quo ad aliã ꝓpositionem ꝓbat̃. q̄a ꝑ nullã causam naturalē potest impediri ortus solis. ergo sol necessario saltem necessitate naturali orietur.

Tercio sic. Hec est determiate vera vel falsa. socrates curret cras. ergo aliqua ꝓpositio de futuro cõtingenti est det̃minate vera aut det̃minate falsa. Antecedens patet. q̄a aut deus

scit q socrates curret cras. aut q nõ curret cras. aut nullũ eorum scit. aut nullũ eoꝝ scit. Nõ est dicendũ q nullũ. qa tunc d'o nõ essent magis nota futura q̃ mihi vel tibi. Nec est dicẽdũ q sciat vtrũq;. qa nihil scit nisi verũ. sed alterũ eoꝝ nõ est verũ cũ sint cõtradictoria. ergo alterum eoꝝ nõ est scitũ. Si aũt sciat q socrates curret cras. sequit q ista ẽ determinate vera. socrates curret cras. Si aũt sciat q socrates nõ curret. ista socrates nõ curret cras ẽ determinate vera. tenet ꝯseqñtia. qa si nõ sit determiate vera ponat q falsificet tũc ꝑsciẽtia dei fallit et de' decipiet. qđ ẽ incõueniẽs. Et ꝯfirmat. quia si socrates debeat cras currere tũc deus sciuit heri q socrates curret cras. ergo socrates curret cras. sed antecedẽs est necessariũ. ergo et consequens. Qꝫ aũt antecedẽs sit necessariũ patet. qa antecedẽs est vna ꝓpositio de ꝑterito vera. ergo est necessaria. tenet ꝯsequẽtia. qa omis ꝓpositio de ꝑterito vera est necessaria.

Quarto arguit. Omne futurũ est de necessitate futurũ. ergo omis ꝓpositio de futuro cõtingenti est determinate vera. tenet ꝯsequẽtia. qa omis ꝓpositio de futuro cõtingẽti significat futurũ esse futurũ. Antecedẽs ꝓbat ꝑmo. qa omis ꝓpositio necessaria potest modificari modo necessarij manẽte eadẽ veritate. et pꝯsequẽs illa est vera. omẽ futurũ necessario ẽ futurũ. Scdo ꝓbat. qa omẽ qđ de necessitate eueniet de necessitate est futurũ. sed omẽ futurũ de necessitate eueniet. ergo omẽ futurũ de necessitate est futurũ. Minor ꝓbat. qa oppositũ ꝑdicati infert oppositũ subiecti. Nam bene sequit. nõ eueniet. ergo nõ est futurũ. Et etiã ista que est sua cõuersa ꝑ cõpositionẽ videt esse vera. cũ omne qđ nõ eueniet necessario est nõ futurum.

In oppositum arguit auctoritate philosophi in textu ꝑcedenti. ¶ Pro solutione questionis et declaratione textus precedentis mouentur alique difficultates.

Prima difficultas. Vtruꝫ ꝓpositio de futuro contingenti sit determinate vera aut determinate falsa sicut ꝓpositio de ꝑterito aut de presenti. ¶ Pro cuius solutiõe suppont ꝑmo. q triplices sunt ꝓpositiones. quedã sunt de ꝑterito. alie sunt de presenti. et alie sunt de futuro. Propositio de ꝑterito est illa cuius copla est verbum preteriti tẽporis. Propositio de ꝑsenti est illa cuius copla est verbũ ꝑsentis tẽporis. et sic de alijs. Ex quo sequit q refert dicere aliquã ꝓpositionẽ esse de ꝑterito aut de ꝑsenti. aut de futuro. et ipsam esse ꝑteritã. ꝑsentẽ aut futuram. Tum qa aliqua est ꝑsens que est de ꝑterito. vt patet de ista prolata a me Socrates currit. Tum qa aliqua est futura que nõ est de futuro. vt patet de ꝓpositione formanda ab aliquo. Tum qa omis ꝓpositio cuiuscũq; complexi potest esse ꝑsens. ꝑterita aut futura. sed nõ omis ꝓpositio potest esse de ꝑsenti ꝑterito aut futuro. Secũdo supponit q duplex est futurũ. scilicet futurũ contingens et futurũ necessariũ. Futurũ necessariuꝫ est illud qđ impossibile est nõ esse. sicut antichristũ fore animal vel hoiem. Futurũ cõtingens est triplex. quodã futurũ est contingens raro. aliud est contingens vt in pluribus. aliud est contingens ad vtrũlibet. Ex quo sequit q triplex est ꝓpositio de futuro contingenti. quedã est de futuro contingenti raro. Aliud est de futuro contingen in in pluribus. qđ aliter dicit cõtingẽs natũ. Et alia est de futuro contingenti ad vtrũlibet. Cõtingens raro est aliquod futurũ qđ accidit in paucioribus et magis determinatũ est ad non non esse q̃ ad esse. vt fossorem inuenire thesaurum. Propositio de contingenti raro e'est propositio significans aliquid fore quod in paucioribus et raro accidit. sicut est ista. Socrates fodiens inuenit thesaurũ. Contingens vt in pluribus est futurũ quod magis determinatũ est ad esse q̃ ad nõ esse et frequenter accidit. nisi adueniat aliunde impedimentũ vt estum vigere sub cane. Propositio de futuro vt in pluribus est propositio significans aliquid fore. quod vt in pluribus et frequenter accidit. ipm tamen simpliciter possibile est nõ esse. vt ista. estus erit sub cane. Contingens ad vtrũlibet est aliquod futurũ qđ nec est necessariũ esse nec impossibile esse. ꝫ scđm se est indeterminatũ ad esse et nõ esse. vt socratẽ cursurũ cras. et similia que cadunt sub libertate voluntatis nostre. Propositio de futuro contingenti ad vtrũlibet est ꝓpositio significãs aliqđ fore qđ simpliciter et absolute nõ est magis determinatũ ad esse q̃ ad nõ esse. vt ista. socrates curret cras. et de ista est hic ꝑncipalis intentio. ¶ Tercio supponit q ꝓpositio de futuro cõtingenti ad vtrũlibet adhuc est duplex. quedã est de subiecto vniuersali. cuiusmodi est ista. nauale bellum erit cras. Alia est de subiecto singulari. cuiusmodi est ista. Socrates curret cras. Et de ista ꝑncipaliter querit difficultas. Ex ꝑdictis patet q ꝓpositio de futuro ꝯtingẽti de qua hic querit est ꝓpositio singularis simpliciter vna. cuius copla est verbũ futuri temporis significãs aliqđ fore qđ nõ est et tamẽ erit. ipm tamẽ simpliciter et absolute possibile est nõ esse. vel aliqđ nõ fore qđ nõ est nec erit. ipsius cum simpliciter et absolute possibile est esse.

Nullū simpl'r necessariū est futurū ɔtinges

Et quo sequit̄ ꝙ nullū simpliciter necessariū est futurū cōtingens. Probat̄ qa qd̄ impossibile est nō fore nō est futurū ɔtingens. Sed necessariū simpliciter impossibile est nō fore. ergo necessariū simpliciter nō est contingēs. ¶ Quarto supponit̄ ꝙ tripliciter aliqua ꝓpositio potest dici determiate vera. Uno modo ꝓut determinate excludit falsitatē ꝛ possibilitatē ad ipam simpliciter pro quolibet tēpore. ꝛ sic illa ꝓpositio est determinate vera. que sic est vera ꝙ pro nullo tēpore potest esse falsa. cuiusmodi est ꝓpositio necessaria simpliciter. Et per oppositū aliqua ꝓpositio dicit̄ determinate falsa ꝓut ly determinate excludit veritatē ꝛ possibilitatē ad ipam ꝓ quolibet tēpore. ꝛ sic illa est determinate falsa que pro nullo tempore potest esse vera. cuiusmodi est ꝓpositio impossibilis. Secūdo modo aliqua ꝓpositio dicit̄ determinate vera prout determinate excludit falsitatē ꝛ possibilitatē ad falsitatē nō simpliciter pro omi tēpore. sed simpliciter pro illo instanti pro quo ipa est vera. ꝛ sic illa ꝓpositio est determinate vera que sic est vera ꝙ ꝓ illo tēpore pro quo est vera nō potest esse falsa. cuiusmodi est ꝓpositio cōtingens de p̄senti. Et per oppositū dicit̄ ꝓpositio determinate falsa. Tercio modo aliqua ꝓpositio dicit̄ determinate vera prout determinate excludit falsitatē. sed nō possibilitatē ad falsitatē etiā pro instanti pro quo est vera. ꝛ sic illa est determinate vera que sic est vera ꝙ potest esse falsa. etiā pro illo tēpore pro quo est vera. licet nunq̄ȝ sit falsa. Et per oppositū illa dicit̄ determinate falsa que sic est falsa ꝙ nō est vera. potest tamen esse vera.

His suppositis dicit̄ p̄mo ꝙ omīs ꝓpositio copulatiua cōposita ex partibus cōtradicentibus cuiuscūq̄ȝ cōplexi sit est determinate falsa. Probat̄. qa omīs ꝓpositio illa est falsa determinate quā impossibile est verificari. sed illa est huiusmodi. igit̄. Et quo sequitur ꝙ compulatiua cōposita ex cōtradictorijs de futuro cōtingenti est determinate falsa. Et si dicat̄. ex indeterminate falsis nō potest fieri determinate falsum. sed vtraq̄ȝ pars cōtradictorioꝝ de futuro cōtingenti est indeterminate falsa. ergo ex ipis nō fit copulatiua determinate falsa. Dicit̄ ad hoc ꝙ maior est falsa. qd̄ patet in simili. qa ex possibilibus bene fit impossibile. coplatiua enī ex duabus cōtradictorijs cōtingentibus est ex possibilibus ꝛ tamē est impossibilis. Dicit̄ secūdo ꝙ omīs ꝓpositio disiunctiua cōposita ex partib⁹ cōtradicentibus est determinate vera p̄mo modo. Probat̄. qa omīs talis est necessaria. igit̄ est determinate vera p̄mo modo antecedens est cōmunit̄ cōcessum ab omibus logicis. ꝛ potest adhuc sic

Ut futurū contingēs sit determinatū anteq̄ ponat' in eē

probari. qa illa ꝓpositio est necessaria quā impossibile est falsificari. Sed illa est huiusmodi. cū cōponat̄ ex cōtradictorijs quoꝝ necessariū est semper alterū esse verū. Dicit̄ tercio ꝙ omīs ꝓpositio de p̄terito vera. cui⁹ veritas nō dependet ab aliqua de futuro est determinate vera p̄mo modo. ꝓbatur. qa illa ꝓpositio que significat aliqd̄ fuisse qd̄ impossibile est nō fuisse per quācūq̄ȝ potentiā est determinate vera p̄mo modo. sed ꝓpositio de preterito vera nō dependēs ab aliquo futuro est huiusmodi. igit̄. Dicitur aūt notant̄ nō dependens ab aliqua de futuro. qa si dependeret ab aliq̄ de futuro idem esset iudiciū de ea quo ad veritatē ꝛ falsitatē sicut de illa de futuro. vt patet de istis. deus presciuit nauale bellū fieri cras. deus presciuit socratē cursurū cras. Unde ille sunt eque indeterminate. sicut iste. nauale bellū erit cras. socrates curret cras. Dicit̄ quarto ꝙ omīs ꝓpositio de presenti vera cuius veritas etiā nō dependet ab aliqua de futuro contingenti est determinate vera secūdo modo. ꝓbat̄. qa licet talis ꝓpositio potuit nō esse vera anteq̄ȝ esset. tamē pro tēpore pro quo est vera non potest nō esse vera. alias cōtradictorie simul verificarent̄ de eodē. Dicit̄ q̄nto ꝙ ꝓpositio de cōtingenti vera nō est determinate vera p̄mo modo aut secūdo modo. qa ꝓpositio vera cuius veritas potest impediri etiā pro tēpore pro quo est vera sic ꝙ nec est nec fuit pro illo tēpore vera nō est determinate vera p̄mo modo nec secūdo modo. Sed ꝓpositio de futuro contingenti est huiusmodi. igit̄ nō est determinate vera p̄mo modo aut secūdo modo. Et in isto sensu intellexit philosophus suā cōclusionē. nec sue rationes aliud probāt sic exponēdo cōclusionē suaȝ. Dicit̄ sexto ꝙ ꝓpositio de futuro contingenti vera est determinate vera tercio modo. ꝓbat̄. qa ꝓpositio que sic est vera ꝙ nunq̄ȝ erit falsa est determinate vera tercio modo. Sed ꝓpositio vera de futuro contingenti sic est vera ꝙ nunq̄ȝ erit falsa licet possit esse falsa. igit̄ est determinate vera tercio modo. Ex p̄dictis patet quō veritas ꝛ falsitas aliter cōueniunt determinate ꝓpositioni de preterito. ꝓpositioni de p̄senti ꝛ ꝓpositiō de futuro. Secūdo patet quō fm hunc modū dicēdi sustinendū est ꝓpositiōes de futuro cōtingenti esse determinate veras aut determinate falsas.

Secūda difficultas Utrū omne futurū ɔtingens sit aliqualit̄ determinatū anteq̄ȝ ponat̄ in esse.

Ad quā dicitur p̄mo ꝙ futurū contingens consideratū scd̄m se nō est determinatus ad alterā partē cōtradictiōis. qd̄ patet. qa ex ratiōe sua formali nō magis

Determinacio futuri ɔtingētis ad alterā partē nō tollit ab eo contingēciā.

respicit esse q̄ʒ nō esse. ergo vt sic nō est determinatū ad alterā partē cōtra-
dictionis. Antecedens ꝓbaꝫ. qa in eo est futurū cōtingens qđ potest in-
differenꝫ esse ⁊ nō esse. Dicitꝫ secūdo ꝙ ad hoc ꝙ contingens futurū sit de-
terminatū ad vnā partē cōtradictionis oportet ꝙ habeat aliā causam a
se determinantē ipm ad esse vel nō esse. que causa est libere ⁊ cōtingenter de-
terminās ipm futurū ad esse vel nō esse. Probaꝫ. qa qđ scđm se est indeter-
minatū habet ab alio ꝙ determineꝫ. ⁊ nō ab alio naturaliter agente. quia
tunc semꝑ demonstraret ipm ad vnū. Sed futurū contingens est scđm se
indeterminatū. igiꝫ habet ab alio libere agente ꝙ determineꝫ. Dicitꝫ tcio
ꝙ determinatio futuri cōtingentis ad alterā partē cōtradictiōis nō tollit
ab eo contingentiā. Probaꝫ. qa illa causa nō tollit ab aliquo rationē for-
malē que nō dat sibi cōditionē repugnantē. Sed causa libere agens aut
determinans futurū cōtingēs ad alterā partē cōtradictionis nō dat ipi fu-
turo contingenti cōditionē repugnantē formali rationi futuri cōtingētis
ergo nō tollit ab eo illā rationē formalē. Maior est nota. Minor proba-
tur. qa cōditio repugnās futuro cōtingenti est ꝙ sic termineꝫ ad vnā par-
tem ꝙ altera pars per nullā potentiā possit euenire. Ex his patet ꝙ futu-
rū cōtingēs est scđm se indeterminatū. ¶ Pro ampliori tamen intellectu
huius supponendū est ꝙ duplex est indeterminatio. Quedā est indetmi-
natio de inesse. alia est indetminatio de possibili. ⁊ vtraqʒ reperitꝫ tam in
causa libere agente q̄ʒ in effectu cōtingenti producto ab illa causa. Indet-
minatio de inesse ex parte cause est quia causa est indeterminata ad posse
agere ⁊ nō agere. Et dicitꝫ de inesse qua respicit extrema de inesse. Indeter-
minatio de possibili est illa in qua causa est indeterminata ad posse agere
⁊ posse nō agere. Et dicitꝫ de possibili. qa respicit extrema de possibili. In-
determinatio de inesse que se tenet ex parte effectus est illa qua effectus est
indeterminatus ad ꝓduci ⁊ nō produci. Sed indeterminatio de possibi-
li est qua effectus est indeterminatus ad posse ꝓduci ⁊ posse nō produci.
Inter aūt istas indetminatiōes indetminātio de inesse est posterior inde-
terminatione de possibili. sicut agere est posterius ad posse agere. ¶ Istis
suppositis dicitꝫ quarto ꝙ qđlibet futurū cōtingens anteqʒ ponaꝫ inesse
est determinatū determinatione de inesse. Probaꝫ qa qcqđ est determina-
te scitū aut cognitū illud est determinatū determinatiōe de inesse. sed qđ-
libet futurū cōtingens anteqʒ ponaꝫ inesse est a deo determinate cognitū
etiam eternaliter. qa deus nō nouit aliter facta q̄ʒ fienda vt dicit augusti-
nus. Dicitur qnto ꝙ nullus effectus contingens est determinatus deter-

Duplex ē indeterminacio.

minatione possibili ad alterā partē contradictionis. patet. qa illud qđ po-
test produci ⁊ nō produci. fore ⁊ nō fore. esse ⁊ nō esse nō est determinatus
determinatione possibili. sed futurū cōtingens est huiusmodi. igiꝫ. Et iu-
xta ista dicendū est ꝙ ꝓpositio de futuro contingenti est determinate ve-
ra determinatione de inesse. sed nō est determinate vera determinatiōe de
possibili. Prima pars patet. qa omne a deo scitū est verū. sed ꝓpositio de
futuro contingenti est a deo scita. ergo est vera. Secūda pars probaꝫ. qa
quicqđ potest esse falsum nō est determinate verū determinatione de pos-
sibili. Sed ꝓpositio de futuro contingenti potest esse falsa. etiā pro illo tē-
pore pro quo est vera. igiꝫ. Et sic patet quō posset aliter responderi ad pri-
mā difficultatē q̄ʒ responsum sit superius. quāuis isti duo modi dicendi
satis cōueniant. Et si queratur. quō tunc differunt a propositionibus ne-
cessarijs. Dicendū est ꝙ differunt in hoc. qa ꝓpositiones necesse sunt de-
terminate vere determinatione de inesse ⁊ de possibili. Sed ꝓpositiones
de futuro contingenti licet sint determinate vere determinatione de ines-
se. nō tamen determinatione de possibili. Et conformiter predictis dicen-
dum est de propositionibus falsis.

Quō ꝓpo de ɔtingēti est determinate vera.

Tercia difficultas. Utrum aliqđ

futurū contingens sit necessario futuruʒ. Et arguitꝫ ꝙ sic quadrupliciter.
Primo antechristū nō fore necessario nō est futurū. ergo antichristū fo-
re necessario est futurū. tenet cōsequentia. qa si de aliquo dicto negato ve-
re negetur aliquod predicatū cū modo necessitatis illa propositio est fal-
sa. sed sic est in ista. ergo equiualet secunde que est necessaria. Antecedens
probatur. qa siue antichristus est vel nō est. semper erit antichristum nō
esse futurū. Secundo sic. Antichristū fore relucet in essentia diuina ⁊ intel-
lectu diuino naturaliter. ergo necessario representatur ei antichristū fore
tenet cōsequentia. qa quicqđ representatur in essentia diuina hoc necessa-
rio rep̄sentaꝫ. ⁊ ꝑ ɔsequēs cū necessario ⁊ naturalr̄ rep̄senꝫ i essentia diui-
na antixp̄m fore. sequitꝫ ꝙ antixp̄m fore necessario erit. Antecedens p̄mū
patet. qa quicqđ deus cognoscit cognoscit per essentiam suam. Tercio sic
quodlibet futurū cōtingens fore vel non fore est a deo determinate scitū
ergo quodlibet futurū contingens est necessario futurū. tenet consequen-
tia. qa nisi sic sequereꝫ ꝙ deus posset decipi. qa si ponaꝫ ꝙ futurū contin-
gens a deo scitū nō eueniat tunc deus nouit aliqđ euenturū quod nō eue-
nit ⁊ sic decipiꝫ. Quarto sic quia hec est necessaria. omne futurū est futurum
ergo omne futurū necessario eueniet.

v. Deus habeat infallibilẽ noticiã de futuris

¶ Pro solutione huius difficultatis ⁊ istarũ rationũ supponit̃ p̃mo ꝙ q̃libet cõtradictorioꝝ futuroꝝ contingentiũ ad vtrũlibet est equalit̃ contingens vel possibile pro quali bet mensura pro qua ipsa contradictoria dicunt̃ esse cõtingentia siue possibilia. Probat̃. q̃a vt dictũ est prius det̃miatio vni' ad esse nõ tollit possibilitatẽ alteri' ad nõ esse. nec ecõtra. igit̃. Ex q̃ sequit̃ ꝙ vnũ ꝯtradictorioꝝ p det̃miatiõe cause libere nõ est magis necessariũ q̃ȝ aliud. Secũdo patet ꝙ de' habet infallibilẽ noticiã de futuris contingentibus. ꝓbat̃ dupliciter. Primo auctoritate augustini dicentis ꝙ deus nõ aliter nouit facta q̃ȝ fienda. sed deus habet infallibilem noticiã de factis. ergo etiã habet infallibilẽ noticiã de fiendis. Secũdo q̃a deus habet aliqualẽ noticiã de futuris cõtingentibus ⁊ nõ fallibilẽ. q̃a tunc esset mutabilis. ergo habet infallibilẽ. Ex quo sequit̃ ꝙ deus nõ habet solum de futuris cõtingentibus noticiã expectatiuã. ¶ Tercio supponitur ꝙ quãuis deus habet infallibilẽ ⁊ certissimã noticiã de futuris contingẽtibus. illa tamẽ eueniunt cõtingenter ⁊ nõ necessario. patet q̃a scientia dei nõ imponit eis aliquã necessitatẽ. q̃ȝuis em̃ deus sciat ea futura. tamẽ non sciuit ea futura necessario. sed ea futura cõtingent̃. Ex quo sequit̃ ꝙ omne illud quod deus scit esse futurũ potest adhuc nunq̃ȝ fuisse illud esse futuꝝ distinguendo futurũ cõtra prius in sensu diuisionis. Probat̃. q̃a aliq̃d q̃d potest nõ esse potest nunq̃ȝ fuisse scitũ a deo. ȝ q̃libet q̃d a deo scit̃ esse futurũ p̃t nõ esse. g̃ q̃libet tale p̃t nõ esse scitũ a deo. ¶ Quarto supponit̃ ꝙ oĩs contingentia in rebus istis inferioribus ꝓuenit ex contingentia aut libertate cõtradictiõis alicuius agentis. Probat̃. q̃a posito casu ꝙ om̃is causa agit naturaliter ⁊ necessario. effectus eius ponet̃ necessario ⁊ naturaliter. ideo nõ poterit nõ poni ⁊ p cõsequẽs nõ erit cõtingens.

His suppositis dicit̃ p̃mo ꝙ omne futurũ contingens est cõtingent̃ futurũ. Probat̃ p̃mo sic. q̃a quicq̃d potest nõ esse futurũ illud nõ est necessario futuꝝ. ⁊ illud q̃d nõ est necessario futurũ est contingent̃ futurũ summẽdo contingẽs pro contingenti ad vtrũlibet. Sed q̃libet futurũ contingens potest nõ esse futurũ. ergo q̃libet futurũ cõtingens est cõtingent̃ futurũ. Dicit̃ secũdo ꝙ futurũ contingens est cõtingens. ⁊ quãdo nõ est ⁊ quãdo est patet. q̃a illud dicit̃ cõtingens q̃d quãdo nõ est potest esse. ⁊ quãdo est potest nõ esse. Sed q̃libet futurũ cõtingens est huiusmodi. igit̃ futurũ cõtingens ⁊ quãdo nõ est ⁊ quãdo est. est cõtingens. Ad ratiões prius positas. Ad p̃mã dicit̃ negando antecedẽs. Et ad probationẽ dicit̃ ꝙ q̃a eternalit̃ ⁊ semꝑ deus potest

creare antichristũ ⁊ contingenter. ideo antichristus semꝑ contingenter erit. Ad secundã dicit̃ ꝙ in deo est duplex notitia. Quedã est noticia simplicis apprehensionis qua deus cognoscit q̃libet enũctiabile veruȝ vel falsum ante omnẽ actũ volũtatis. ⁊ tali noticia apprehendunt̃ futura cõtingentia a deo. nec oportet ꝓpter hoc ipã necessario euenire. q̃a p illã noticiã nõ determinant̃ ad fore vel nõ fore. Alia est noticia iudicatiua: q̃ de' cognoscit q̃libet enũctiabile aut iudicat fore vel nõ fore. que sequit̃ determinationẽ voluntatis diuine cõtingent̃ ⁊ libere. ⁊ tali noticia cognoscũtur futura cõtingentia. ⁊ q̃a determinatio illa fit libere a voluntate diuina inde est ꝙ illa futura sunt cõtingentia. Ad terciã dicit̃ negando cõsequentiã. Et ad ꝓbationẽ cõsequẽtie dicit̃ ꝙ si ponat̃ ꝙ futurũ cõtingens a deo scitũ nõ eueniat. tũc etiã ponit̃ in esse ꝙ deus nunq̃ȝ sciuit ipm̃ esse euenturũ. ⁊ p cõsequẽs si nõ eueniat nõ decipit̃. si em̃ eueniat cõtingent̃ deus scit ⁊ semꝑ sciuit ipm̃ futurũ. Si vero nunq̃ȝ eueniat deus nunq̃ȝ sciuit ipm̃ futurũ. Et si sic ponat̃ ꝙ nõ eueniat nõ ꝓpter hoc sequit̃ deũ decipi. Ad quartã dicit̃ negando cõsequẽtiã. q̃a ibi fit fallatia diuisionis aurguendo a sensu composito vero ad sensum diuisum falsum.

In Deo ẽ duplex noticia.

Quarta difficultas. Utrũ hec propositio quã ponit philosophus in textu. Om̃e q̃d est quãdo est necesse est esse vera. ¶ Pro cuius solutiõe supponit̃ ꝙ hec dictio quãdo potest accipi aduerbialit̃ ⁊ etiã cõiunctionalit̃. ita ꝙ equaleat huic cõiunctioni si. patet p bohetiũ p̃mo libro de sylogismis ypotheticis. Dicit em̃ ꝙ ita potest fieri ꝓpositio cõditionalis cũ hac dictiõe cũ. sicut cum ista dictione si. Hec enim. cum homo currit animal currit est conditionalis. sicut ista. si homo est. animal est. Et idem iudiciũ potest esse de hac dictione quando sicut de hac cum vt notum est. Ex quo patet ꝙ in predicta propositione ly quando potest teneri coniunctionaliter vel aduerbialiter.

Hoc supposito dicit̃ p̃mo ꝙ si teneatur cõiunctionaliter ꝓpositio est distinguenda. q̃a vel est conditionalis vel de cõditionato extremo. Si conditionalis hoc adhuc duplicit̃. q̃a vel necesse dicit necessitatẽ cõsequẽtie ⁊ sic ꝓpositio est vera. q̃a sensus eius est. hec est necessaria. Si om̃e q̃d est ipm̃ est. Vel sic. hec est necessaria. omne q̃d est si est. vel necesse dicit necessitatẽ cõsequẽtis ⁊ tunc ꝓpositio est falsa q̃a denotat̃ ꝙ si aliq̃d sit q̃d cũq̃ȝ sit illud ipm̃ de necessitate est. Si sit de cõ

Dictio cũ et dictio qñ sunt condicionales.

ditionato extremo, hoc est dupliciť. qa vel est de ꝯditionato ꝑdicato. ꝛ sic est vera. qa sensus est. de quocūq3 verū est dicere ꝙ est de illo verū est dicere ꝙ necessario est si est. Sed si sit de conditionato subiecto est falsa. qa est sensus. De quocūq3 verū est dicere ꝙ est si est. de illo etiā verū ē dicere ꝙ ipm necessario est. Et adhuc aliq ꝑdictorū sensuū possent distingui penes sensum compositū ꝛ diuisum. Diciť secūdo ꝙ si quādo teneať aduerbialiť ꝑdicta ꝓpositio est duplex. eo ꝙ potest accipi in sensu ꝯposito vel in sensu diuiso. Si accipiať in sensu ꝯposito tūc est sensus ꝙ hec est necessaria. Omne qđ est. est quādo est. ꝛ sic est vera. Vel in sensu diuiso. ꝛ hoc dupliciť. qa vel est tēporalis ꝛ tūc equalet huic copulatiue. Omne qđ est aliquādo est. ꝛ omne tale cū est. necesse est esse. ꝛ sic ipa est falsa. qa secunda pars eius est falsa. vel potest esse de tēporali subiecto. ꝛ sic hoc totū. omne qđ est quādo est se tenet a parte subiecti. ꝛ de eo denotať verificari esse cū modo necessitatis. ꝛ sic etiā est falsa. Vel est de tēporali ꝑdicato ꝛ tūc qđ est est subiectū ꝛ totum residuū se tenet a parte ꝑdicati ꝛ sic scđm aliquos est vera ꝛ ꝑm aliquos ē falsa. Qz aūt sit falsa probať qa bene sequiť. Omne qđ est de necessitate est quādo ē. Sed petrꝰ est. ergo petrus de necessitate est quādo est. Sed conclusio ē̄st impossibilis. ergo aliqua ꝑmissarū. non minor. ergo maior. Qz ꝯclusio sit impossibilis patet. qa cū ipa sit singularis habēs terminū incōplexū singularē ꝓ subiecto ꝑcise tūc si sit vera in sensu diuiso ipa est etiā vera in sensu ꝯposito. ꝛ sic hec erit necessaria. petrus quādo est. est. sed hoc est falsum. qa ad eā sequiť. petrus aliquādo est. ꝛ vltra. ergo petrus est. ergo sequiť ꝙ ista est falsa. petrus quādo est. est. ꝛ si petrus non sit. ꝛ ꝑ cōnsequēs non est necessaria. ꝛ ideo scđm hūc modum dicēdi si ipa summať in sensu diuiso ꝛ qñ stet aduerbialiť tūc quomodocūq3 summať ipa est falsa

Cōclusio respōsalis que poniť cū

philosopho est hec. Nulla ꝓpositio singularis de futuro contingenti est deťminate vera aut deťminate falsa. Qūis ꝓpositio singularis negatiua de ꝑdicato coplato ex ꝑdicatis duarū contradictoriaꝝ de futuro contingēti sit falsa. cuiusmodi est ista. Antichristus nec erit nec non erit. Hec ꝯclusio est de intentione philosophi in textu. vt patet inspiciendo textuz eius. Et ꝓbať duabus rationibus vt visum est. quā conclusionē tenent adhuc aliq magni doctores dicētes eā esse verissimā. Et ad oppositum eius sequunť inconuenientia ad que deducit philosophus. scilicet ꝙ nihil eueniat ad vtrūlibet. neq3 a casu vel fortuna. Sed oīa de necessitate euenient ꝛ ꝑ consequēs non oportebit neq3 negociari. Sed qa hec ꝯclusio nostris tēporibus ꝯdēpnata est tanq3 erronea ꝛ eradicata ratione. ideo poniť

alia conclusio ꝙ oīs ꝓpositio singularis de futuro contingenti est determinate vera aut determinate falsa. ita ꝙ cuiuslibet ꝯtradictionis in huiusmodi ꝓpositionibus ꝯtingit vere dici ꝙ hec pars est vera ꝛ illa falsa q3uis nesciamus que sit vera ꝛ que sit falsa. Hec ꝯclusio relinquiť probata ex supradictis. Sustinendo aūt opinionē philosophi ꝛ eū excusando potest responderi.

Ad ꝑmā diciť ꝙ maior est vera de

determinatione ťcio modo dicta. sed nō de deťminatione ꝑmo aut scđo modo dicta de qua forte intēdebat philosophus. Ad ꝯfirmationē ꝙ licet deťminate se habeat ad fore sic ꝙ nūq3 nō eueniret. tñ ꝑrꝰ est ipam nō euenire. ꝛ hoc sufficit ad tollendū necessitatē sui euenientis. vel diciť negando minorē de determinatione ꝑmo modo dicta.

Ad secūdā diciť negādo maiorem

quo ad quattuor ꝑmas. Et ad ꝓbationē dř ꝙ reuelatio non imponit eis necessitatē. Nā posita reuelatione ꝑscientis adhuc stat ipas esse ꝯtingētes. De alia d'cēdū ē ꝑm intētionē philosophi q tradidit mūdū esse eternum qđ nullo modo est de futuro ꝯtingēti. s3 ē de futuro necessario eo ꝙ nullo mō potest falsificari. scđm aūt veritatē dř ꝙ est simpliciť ꝯtingēs. qa solez oriri cras subest potētie mere libere q ꝑt ipm velle oriri ꝛ velle non oriri.

Ad terciā patet solutio. Et ad cō-

firmationē dř ꝙ non oīs de ꝑterito ē necessaria. s3 solū illa cuiꝰ veritas non depēdet a aliqua ꝓpositione de ꝑsenti qđ adhuc nunq3 fuit vera: sed aliquando erit vera contingenter.

Ad quartā diciť negando antece

dēs. ꝛ ad ꝑmā ꝓbationē dř ꝙ duplices sť ꝓpositiōes necessarie: qdā sūt ꝺ extremis non ꝯnotatiuis: ꝛ tales possūt modificari modo necessitatis manēte eadē veritate. cuiusmodi sūt iste: hō ē aīal: hō ē est sba. Alie sūt de extremis ꝯnotatiuis: ꝛ ille nō possūt modificari semꝑ mō necessitatis faciētis sensuz diuisuz manēte eadē veritate. cuiusmodi sūt iste. oīe albū est albū: oīe futuꝝ ē futuꝝ. in qbꝰ si ponať modꝰ faciēs sensuz diuisuz notū ē q sint false. Ad scđaz ꝓbationē dř ꝙ minor in sensu diuiso ē falsa: qa ꝑ eā denotať ꝙ de qcūq3 verū ē dicere ꝙ ē futuꝝ ꝺ illo veꝝ ē dicere ꝙ de necessitate eueniet ꝛ hoc ē falsuz. Et hec de qstiōe ꝛ ꝑ ꝯseqñs de toto ꝑmo libro periermenias.

Liber secundus periarmeniaruz.

Quoniam autem est de aliquo ⁊ cetera.



Iste est secũdus liber periarmenias. Qui diuiditur pͥma sui diuisione in duos tractat⁹ pͥncipales. In quoꝝ pͥmo determinat de enunctiatione cuius alterũ extremoꝝ est cõtinuũ. Et diuidit in tria capitula. In primo detminat de enunctiatione quarũ alterũ extremorũ est terminus infinitus ostendẽdo cõueniẽtias ⁊ cõtrarietates quas habent ad inuicẽ. Et diuidit in duas partes. In pͥmo ostendit ex q̄bus cõponit enunctiatio Et intendit talẽ cõclusionẽ. Om̄is affirmatio cõstat ex noie ⁊ verbo. vel infinito noie ⁊ verbo. pbat sic. q̄a omnis affirmatio significat aliq̄d de aliquo. Sed illud de quo aliq̄d significat est nomen vel innominale scilicet nomẽ infinitũ. ⁊ illud quod de alio significat est verbũ. ergo om̄is affirmatio est ex noie ⁊ verbo vel ex infinito noie ⁊ verbo. Maiorẽ declarat. q̄a in omni affirmatiõe significat vnũ de vno. Minorẽ declarat pro prima parte. scilicet quare dicit nomen vel innominabile. q̄a sicut verbũ infinitum nõ est verbũ. sed dicit verbũ infinitũ. similiter nomen infinitum nõ est nomẽ. Et q̄a aliq̄s posset credere q̄ nomen infinitũ significet plura. ideo dicit q̄ significat vnũ quodã modo. nõ em̄ significat vnũ simpliciter. sed vnũ scd̄m q̄d. scilicet negationẽ alicuius forme. Secũda pars minoris patet. q̄a preter verbũ nulla est affirmatio vel negatio. Vel scd̄m aliquos remouet dubiũ. posset em̄ aliq̄s dubitare vtrũ nomẽ infinitũ p se sumptũ faciat negationẽ ⁊ finitũ affirmationẽ. ideo dicit q̄ pͥter verbũ nulla est affirmatio vel negatio. Et subdit q̄d intelligit p verbũ dicẽs q̄ noie verbi cõprehendit presens pͥteritũ ⁊ futurũ. scilicet est. fuit ⁊ erit ⁊ similia. q̄a istis cõuenit diffinitio verbi superi⁹ posita. eo q̄ cõsignificãt tẽpus. In secũda parte docet multiplicare ꝓpositiões penes extrema finita ⁊ infinita. Et diuidit in quattuor particulas. In pͥma docet multiplicare eas penes subiectũ finitũ ⁊ infinitũ in ꝓpositiõib⁹ de est secũdo adiacente in indefinitis ⁊ de co

…firmatio cõ … ex nomie … verbo.

nomẽ infinitũ … ficat vnũ q̄dã modo

cũ resolutiõe text' ad itẽtionẽ scoti

pla pͥsentis tpis. Et etiã in vniuersalib⁹ dicens q̄ pͥma affirmatio ⁊ pͥma negatio sunt. homo est ⁊ homo nõ est. Sed secũda affirmatio ⁊ secũda negatio sunt. nõ homo est. nõ homo nõ est. ⁊ ista multiplicatio est in indefinitis. sed multiplicatio in vniuersalib⁹ sic fit. Om̄is homo est. om̄is homo nõ est. Om̄is nõ homo est. om̄is nõ homo nõ est. Et sicut fit multiplicatio in illis de pͥsenti. ita potest fierit multiplicatio in illis de preterito ⁊ futuro. In secũda particula docet multiplicare ꝓpositiões de est t̃cio adiacente tam penes subiectũ q̄z penes pͥdicatũ. Et supponit duo. Primum q̄ ꝓpositiones de est t̃cio adiacẽte duplicant in ordine ad illas de est secũdo adiacente. Et ratio est. q̄a in ip̄is fit multiplicatio scd̄m pͥdicatũ. q̄ nõ fit in illis de est secũdo adiacẽte. Secũdũ q̄ supponit est q̄ hoc verbũ est pͥdicat terciũ adiacens quãdo sibi adiacet nomẽ. hoc est quãdo in ꝓpositiõe pͥter ip̄m est aliquod pͥdicatũ materiale.

His suppositis dicit philosophus

q̄ multitudo ꝓpositiõis de est tercio adiacente penes pͥdicatũ finitũ ⁊ infinitũ sunt due oppositiões ⁊ quattuor ꝓpositiões quarũ due se habent scd̄m cõuenientiã scilicet affirmatiua ⁊ negatiua. Et alie due nõ habent se scd̄m cõueniẽtiã. q̄a vna affirmatiua nõ infert aliã affirmatiuã. nec vna negatiua aliã negatiuã. Qꝫ aũt sint quattuor ꝓpositiões declarat. q̄a quãdo hoc verbũ est adiacet iusto ⁊ nõ iusto sunt due affirmatiões. ⁊ similit̃ sũt due negatiões. ⁊ sic sunt quattuor. Et hoc patet ex his que ponũt in vna figura que cõmunit̃ sic describit̃ q̄ in pͥmo ordine ponit̃ hec ꝓpositio. homo est iustus. ⁊ in scd̄o ista. homo nõ est iustus. in tercio homo est nõ iustus. ⁊ in quarto. homo nõ est nõ iustus. Iste em̄ quattuor ꝓpositiões disponũt̃ sicut dictũ est in libro prioꝝ in vna figura quattuor anguloꝝ designatoꝝ p istas litteras a b c d. Et similit̃ multiplicant̃ ꝓpositiões vniuersales. vt ois homo est iust⁹. ois hõ nõ est iust⁹. ois hõ est nõ iustus. ⁊ ois hõ nõ est nõ iust⁹. Est tñ differẽtia iter indefinitas ⁊ vniuersales. q̄a i indefinitis ꝯtingit angulares esse veras. ꝫ hoc nõ ꝯtingit i vniuersalib⁹. Et nota q̄ pͥhus i ꝓposito p angulares itelligit ꝯtrarias. subcõtrarias ⁊ ꝯtradictorias. ⁊ nõ subalt̃nas siue eas q̄ in figura hic disponũt̃ modo subalt̃narũ. sicut sunt pͥma ⁊ q̄rta. t̃cia ⁊ secũda. Est em̄ t̃cia i figura illa q̄ ponit̃ sub secũda. In t̃cia particula docet multiplicare ꝓpositões de est t̃cio adiacẽte penes subiectũ dicẽs q̄ alique ꝓpositiões habẽt aliq̄d additũ ad subiectũ. scilicet negationẽ i͂finitãtẽ. sicut iste. nõ hõ est iust⁹. nõ hõ nõ est iust⁹. nõ hõ ẽ nõ iust⁹. nõ hõ nõ ẽ nõ iust⁹. ⁊ nõ reperiũt̃ plures oppositiones

Sed iste enũciatões q̃ sũt de subiecto finito erũt extra illas id est omino i-pertinẽtes in cõueniẽtia illis q̃ sunt de subiecto finito. Et ratio ẽ. qa nec i-ferũt eas nec inferũt ab eis. In q̃rta pticula phs docet multiplicare de alijs v̾bis ab hoc v̾bo est. Et itẽdit talẽ pclusionẽ. Propositiões de alijs v̾bis ꝛ ab hoc v̾bo est. videlicet de v̾bis adiectiuis eodẽ mõ multiplicãt̃. sicut il-le de hoc v̾bo est. Probat exẽplo. vt ois hõ currit. ois hõ nõ currit. ois nõ hõ currit. ois nõ hõ nõ currit. Et qa aliqs posset credere q̄ in multiplicã-do vniuersales negatio esset addẽda signo. ideo remouet dubiũ ꝛ dicit q̄ nõ oportet dicere. nõ ois hõ. ꝫ debet addi negatio ad illud qd est homo. Probat. qa negatio ẽ addẽda vniuersali ꝛ nõ ei qd significat q̃ꝫ vniuersa-liter. ꝫ ois nõ significat vniuersale. ꝫ vniuersalit̃. qa hoc facit differre ꝓpo-sitiões vniuersales ab indefinitis. qd denotat subiectũ cap̄ teneri vniuer-saliter. quod non tenetur in indefinitis. igitur

Quoniã v̾o cõtraria.

Istd ẽ scd̃m capl̃m. in q̃ phs declarat aliq̃ immanifesta posita in caplõ p̃-cedẽti. Et diuidit̃ in duas ptes. In p̃ma facit qd dictũ est. In scd̃o remo-uet duo dubia. Primũ imanifestũ est qd dictũ ẽ pri⁹ q̄ in vniuersalib⁹ nõ ptingit angulares esse simul veras. sicut ptingit in indefinit̃. Et hoc ꝓbat p vnũ discursum ptinẽtẽ duos sylogismos sic arguẽdo. Iste due ꝓpositio-nes. om̃e aial ẽ iustũ ꝛ nullũ aial ẽ iustũ sũt ptrarie. ꝫ due ptrarie nõ possũt simul esse vere. g̃ iste nõ sũt simul vere. cũꝫuis eis opposite. id ẽ ptradictorie q̃ sũt adinuicẽ subcõtrarie sint aliqñ simul vere. sicut iste. nõ om̃e aial est iu-stũ ꝛ aliqd aial est iustũ. Sed cũ q̃cũqꝫ nõ stat vnũ cõuertibiliũ cũ eo non stat reliquũ. Iste aũt sũt cõuertibiles. nullũ aial ẽ iustũ. ꝛ om̃e aial nõ ẽ iu-stũ. g̃ vna sequit̃ ad alterã ꝛ ecõuerso. g̃ cũ q̃cũqꝫ nõ stat vna cũ eo nõ stat altera. ꝛ ꝯseq̃ns sicut iste due. om̃e aial ẽ iustũ. ꝛ nullũ aial est iustũ nõ si-mul stãt. sic nec iste. om̃e aial ẽ iustũ. ꝛ om̃e aial ẽ nõ iustũ. Qꝫ aũt ad istaꝫ nullũ aial ẽ iustũ sequit̃ ista. om̃e aial ẽ nõ iustũ ꝓbat̃. qa ad istã. ois hõ ẽ nõ iust⁹ sequit̃ ista. null⁹ hõ ẽ iust⁹ ꝛ ecõtra. qa ad oppositũ scꝫ om̄is hõ ẽ nõ iust⁹ sequit̃ q̄ aliqs hõ ẽ iust⁹. Sꝫ ista repugnat p̃me q̃ fuit. null⁹ hõ ẽ iust⁹. g̃ p̃ma ꝯseq̃ntia erit bona. scꝫ ista. null⁹ hõ ẽ nõ iust⁹. g̃ ois hõ est nõ iust⁹. Qꝫ aũt sequat̃. nõ om̄is hõ ẽ nõ iust⁹. g̃ aliqs hõ ẽ iust⁹. ꝓbat̃. qa cũ dicit oportet aliquẽ esse hominẽ si nõ om̄is hõ ẽ iust⁹. opportet q̄ aliqs hõ ẽ iust⁹. Primũ dubiũ. qa dictũ ẽ pri⁹ q̄ negatiua de p̃dicato finito in-

fert affirmatiuã de p̃dicato infinito. ideo aliqs posset dubitare vtrũ ex ali-qua respõsione negatiua data ad aliquẽ questionẽ affirmatiuã de p̃dicato infinito valeat ꝯsequẽtia. respõdet phs q̄ in ꝓpositiõib⁹ de t̃minis singu-laribus ex respõsiõe negatiua de p̃dicato finito licet inferre affirmatiuã de p̃dicato infinito. vt si querat̃. est ne socrates sapiẽs. ꝛ respõdeat̃ q̄ nõ. con-uenient̃ infert̃. g̃ socrates nõ ẽ sapiẽs. Sed in vniuersalib⁹ nõ licet inferre. Nã si querat̃. est ne om̄is hõ sapiẽs. ꝛ respõdeat̃ q̄ nõ. tũc cõuenient̃ non infert̃. g̃ om̄is hõ ẽ nõ sapiẽs. Sed bene infert̃. nõ om̄is hõ ẽ sapiẽs. g̃ ista vltima ptradicit p̃me. ꝛ p̃ma ptrariat̃ ei. Cõtrarie aũt possunt simul esse fal-se. ꝫ nõ ptradictorie. Scd̃m dubiũ vtrũ noĩa ĩfinita sint enũciatões nega-tiue siue nõ. Respõdet phs q̄ nõ. qa om̄is enũciatio negatiua significat verũ vel falsum. ꝫ noĩa infinita nõ significãt verũ vel falsum. nisi addat̃ eis aliqd. dicẽs enĩ nõ hõ nõ dicit magis verũ aut falsum q̃ꝫ si diceret hõ tm̃. igit̃. Scd̃m immanifestũ qd dictũ est pri⁹ ꝛ nõ declaratũ ẽ. qd ꝓpositiões de subiecto finito ꝛ infinito sunt extra eas. que sunt de p̃dicato finito ꝛ in-finito. ꝛ sunt imptinẽtes q̃ ad ꝯsequẽtiã. ita q̄ nõ sequũt̃ seinuicẽ. sicut ille Isti⁹ reddit rationẽ phs dicẽs q̄ ꝓpositio de subiecto infinito. om̄is nõ hõ est iustus. nulli ꝓpositiõi de subiecto finito est eadẽ nec significat idem Similit̃ nec sua opposita que ẽ nõ om̄is nõ hõ est iust⁹. Illa tamẽ que est om̄is nõ hõ est nõ iustus significat idẽ. sicut ista negatiua de subiecto in-finito. nullus nõ homo est iust⁹. Cõsequent̃ phs adhuc remouet vnũ du-biũ. Nã qa sepe fecit trãspositionẽ noĩm ꝛ v̾boꝝ. ꝛ sepe p̃posuit subiecto p̃dicatũ. ideo aliqs posset credere q̄ esset incõueniens. ꝓpt̃ hoc remouet dubiũ ꝛ dicit q̄ noĩa ꝛ v̾ba trãsposita idẽ significãt. vt iste due idẽ signifi-cãt est hõ alb⁹. ꝛ ẽ alb⁹ hõ. ꝓbat. qa si nõ tũc vni⁹ affirmatiõis erũt plures negationes. ꝛ hoc ẽ falsuꝫ. qa vt dictũ ẽ in p̃mo. vni⁹ affirmationis ẽ vna negatio. ꝯseq̃ntiã ꝓbat. qa negatio isti⁹. est alb⁹ homo est hec non ẽ alb⁹ homo. g̃ si iste non sũt idẽ. est hõ alb⁹. ꝛ ẽ alb⁹ hõ. tũc negatio isti⁹. est ho-mo alb⁹ erit hec. nõ ẽ non ẽ homo alb⁹. vel hec. non est homo alb⁹. Non p̃ma. qa illa ẽ negatio isti⁹. est non homo alb⁹. ꝫ alia scꝫ ista. non ẽ homo alb⁹ opponit̃ ei q̃ ẽ. est alb⁹ homo. ꝛ sic erũt due negationes vni⁹ affirma-tionis. scꝫ isti⁹. est alb⁹ homo. iste due. nõ ẽ homo alb⁹. ꝛ non ẽ alb⁹ hõ. ꝫ hʒ videt̃ esse falsuꝫ. igit̃ transposito noĩe vel v̾bo fit eadẽ affirmatio ꝛ negatio Et nota q̄ ista ratio phi videt̃ petere p̃ncipiũ. nã diceret aliqs q̄ negatio hui⁹. est alb⁹ hõ. est tm̃ illa. nõ est alb⁹ hõ. ꝛ nõ illa. nõ est hõ alb⁹. Sed illa est negatio hui⁹. est hõ alb⁹. Phus aũt supponit ĩ ratiõe sua q̄ ista. nõ ẽ

Nomina ꝛ verba trãsposita idẽ significãt.

hõ alb⁹ sit negatio hui⁹. e st hõ alb⁹. qd̃ nõ ꝓbat. ergo petit ꝑncipiuꝫ. Ad istud respõdet bobeci⁹ ꝙ ꝑ illã nõ est hõ alb⁹ tãtũ negatꝰ quãtũ affirmatꝰ ꝑ istã, est alb⁹ hõ. ideo aristoteles supponit tanq̃ꝫ manifestũ ꝙ sit eius negatio. nec curauit probare.

Circa hũc textũ querit̃ vtrũ a ꝓpositiõe negatiua de ꝑdicato finito ad affirmatiuã de ꝑdicato infinito sit bona consequentia ⁊ econtra.

Et arguit̃ ꝑmo sic cõtra ꝑmã partẽ.

qa nõ sequit̃. hõ nõ est albus. ergo hõ est nõ alb⁹. ⁊ tñ ibi arguit̃ a negatiua de ꝑdicato finito ad affirmatiuã de ꝑdicato infinito subiecto manente eodẽ. igit̃. Maior patet. qa antecedẽs potest esse verũ cõsequẽte existente falso. qd̃ patet. qa si nullus hõ sit. bene sequit̃. hõ nõ ẽ alb⁹. ergo hõ est. ꝫ cõsequẽs est falsum. ergo ⁊ antecedẽs qd̃ erat ꝯseqñs ꝑme ꝯseqñtie. Et cõfirmat̃. qa in ista ꝓpositõe hõ ẽ nõ alb⁹. hõ restringit̃ ad existẽtes. ergo ista cõsequẽtia ẽ bona. hõ est nõ alb⁹. ergo hõ est. Antecedẽs patet. qa in ista ꝓpositõe. oĩs hõ ẽ alb⁹. hõ restringit̃ ad existẽtes. ergo etiã in ista. hõ ẽ nõ alb⁹ cũ sint ꝯtradictorie. ⁊ vltra in ista ꝓpositõe. hõ nõ ẽ alb⁹. hõ restringitur ad existẽtes. ergo ⁊ in ista hõ ẽ nõ alb⁹. tenet ꝯseqñtia. qa cũ ista inferat aliã nisi sic esset argueret̃ a magis amplo ad minus amplum.

Scd̃o sic. nõ sequit̃. chimera nõ est

hõ. ergo chymera ẽ nõ hõ. igit̃. Antecedẽs ꝓbat̃ duplicit̃. Primo qa negatiua ꝓpositio nihil ponit ⁊ affirmatiua aliqd̃ ponit. ḡ ad negatiuã nunq̃ꝫ sequit̃ affirmatiua. Scd̃o qa negatiua habet duas causas sue veritatis disiũctiue. aut qa subiectũ ei⁹ ꝓ nullo supponit. aut qa subiectũ ⁊ ꝑdicatũ nõ supponũt ꝓ eodẽ. ꝫ affirmatiua habet tm̃ scd̃am causam. ḡ arguẽdo a negatiua ad affirmatiuã fit fallacia ꝯseqñtis. sicut arguẽdo a tota disiũctiua ad alterã ei⁹ partẽ. Et ꝯfirmat̃. qa ad hoc ꝙ negatiua sit vera nõ reqrit̃ subiectũ ⁊ ꝑdicatũ ꝓ eodẽ supponere. cñrũ vtrũq̃ꝫ reqrit̃ ad veritatẽ affirmatiue. ḡ ꝯseqñtia q̃ arguit̃ a negatiua ad affirmatiuam nõ valet. Sed qd̃ vtrũq̃ꝫ reqrat̃ ad veritatẽ affirmatiue ꝓbat̃ duplr̃. Primo. qa ꝑ affirmatiuã denotat̃ ydẽptitas subiecti ⁊ ꝑdicati. Scd̃o ꝓbat̃ ꝑ phm̃ ꝑmo prioꝝ q̃ sic arguit. a ẽ b. ḡ aliqd̃ idẽ ẽ a ⁊ b. ḡ aliqd̃ ẽ a ⁊ a. ẽ aliqd̃ ꝑ ꝯuersionẽ simplicẽ. ḡ ad hoc ꝙ ꝓpositio affirmatiua sit vera reqrit̃ ꝙ sbiectũ ei⁹ ꝓ aliq̃d supponat. Et ꝑ illd̃ argumẽtũ posset ꝓbari ꝙ bene sequit̃ chymera ẽ nõ ens ḡ chymera ẽ ens ⁊ ꝑ ꝯseqñs chimera ẽ aliqd̃ cũ ens ⁊ aliqd̃ ꝯuertunt̃

Tercio arguit̃. Nõ sequit̃. hoc est

nõ equale. ergo nõ est equale. Nec sequit̃. Socrates videt nõ asinũ. ergo socrates nõ videt asinũ. Nec sequit̃. in histula sunt nõ pisces. ergo in histula nõ sunt pisces. Nec sequit̃. homo fuit nõ currens. ergo homo nõ fuit currens. ⁊ sic de alijs. ergo ab affirmatiua de predicato infinito ad negatiuã de predicato finito nõ valet cõsequẽtia. Antecedens quo ad ꝑmam partem patet. qa scd̃m philosophũ ꝑmo priorum ei qd̃ est nomen equale aliqd̃ subiacet scilicet nõ equale. Sed non sequit̃. hoc est inequale. ergo nõ est equale. ergo etiã illa cõsequẽtia nõ valet. Sed quo ad alias cõseqñtias ꝓbat̃ antecedẽs. qa antecedẽtia earũ possunt esse vera cõsequẽtibus existẽtib⁹ falsis. Et cõfirmat̃. qa ad veritatẽ ꝓpositiõis affirmatiue de ꝑterito aut futuro sufficit ꝙ aliquãdo ꝑdicatũ infuit subiecto aut aliquando inerit. Sed ad veritatẽ negatiue de eisdẽ verbis requirit̃ ꝙ predicatũ nunq̃ꝫ infuerit si sit de preterito. aut nunq̃ꝫ inerit si sit de futuro. ergo negatiua nõ in fert affirmatiuam.

Quarto sic Si affirmatiua de ꝑdicato

infinito inferret negatiuã de predicato finito sequeret̃ ꝙ alicuius boni sylogismi ambe premisse essent affirmatiue cuius cõclusio esset negatiua. cõsequẽs est cõtra philosophũ ꝑmo prioꝝ. igit̃ cõsequẽtia. patet. qa si arguat̃ sic in darij. oĩs homo est non asinus. sed homo est homo. ergo homo nõ est asinus. premisse sunt ambe affirmatiue. ⁊ tamen conclusio est negatiua.

In oppositum arguit̃ auctoritate

philosophi in textu ꝑcedenti. ¶ Pro solutione questionis ⁊ declaratiõe textus precedentis mouentur alique difficultates.

Prima difficultas. Quot modis

possunt multiplicari ꝓpositiões ex eisdem terminis facte variando subiectũ ⁊ predicatũ penes finitũ ⁊ infinitũ. ¶ Pro cuius solutione supponit̃ primo ꝙ duplices sunt ꝓpositões. Quedã sunt ypothetice. alie sunt cathegorice. Propositiones cathegorice sunt duplices. Quedã sunt de est secũdo adiacente. Alie sunt de est tercio adiacente. Propositio de est secundo adiacente est illa in qua nõ ponit̃ aliqd̃ ꝑdicatũ materiale post hoc v̄bũ est. cuiusmodi est ista. Socrates est. Et dicit̃ de est secũdo adiacente. non

Duplices ꝓposiciones

Proposicio de est 2o no[n] ...

qa hoc verbū est ponit̃ in secūdo loco. sed qa hoc verbū est est p̄dicatum materiale vel ip̄m includens. Propositio de est tercio adiacente est illa in qua ponit̃ aliqḋ p̄dicatū materiale post hoc verbū est. cuiusmodi est ista Socrates est homo. Et dicit̃ de est tercio adiacente. nõ qa hoc verbū est ponat̃ tercio loco. qa tunc nulla esset ꝓpositio de est tercio adiacente. nisi forte ꝓpositio de modo loquẽdi i incõsueto quã aliq̃ ponunt. Sed qa hoc verbū est in tali ꝓpositiõe solū est predicatū formale denotans vnionẽ p̄dicati cū subiecto. ⁊ vnio semper est posterior extremis vnitis. ideo hoc verbū est in tali ꝓpositione conuenient̃ dicit̃ terciū adiacens. ¶ Secundo supponit̃ ꝙ hoc verbū est secundū adiacens differt a seipso tercio adiacẽte. qa quãdo est secundū adiacens est partim cathegreuma ⁊ partim sincathegreuma. nam significat existentiã ⁊ actū vnitiuū existentie ei⁹ cū subiecto. Sed quando est terciū adiacens est purū sincathegreuma nihil significãs deteminatū. sed precise exercens cõpositionẽ p̄dicati cuz subiecto quã hoc verbū cõpono est significãs. Ex isto potest inferri p̄mo ꝙ nulla est ꝓpositio mentalis de est secūdo adiacente. patet. qa om̃is mentalis significat vnionẽ aut diuisionẽ existentie cū subiecto aut alicuius alterius p̄dicati. igit̃. patet etiã. qa in om̃i mentali preter actū sincathegreumaticuz q̄ significat per coplã ponit̃ aliqḋ p̄dicatū materiale. igit̃ patet etiã. qa ois ꝓpositio vocalis que dicit̃ esse de est tercio adiacente habet resolui in vnã ꝓpositionẽ cuius iste terminus ens est predicatū materiale. sed om̃is propositio habens p̄dicatū materiale explicitū vel implicitū est de tercio adiacente. igit̃. Secūdo potest inferri ꝙ hoc verbū est. licet explicite summatur equoce in ꝓpositione de secundo adiacente. ⁊ in ꝓpositione de est tercio adiacente. tamen vniuoce summit̃ implicite. Primū patet. qa in ꝓpositione de est secundo adiacente significat existentiã exercendo cõpositionem eius cū subiecto. Sed in ꝓpositione de est tercio adiacente nõ significat existentiã. sed p̄cise exercet cõpositionẽ p̄dicati cū subiecto. Secunduz patet qa implicite in vtraqꝫ exercet cõpositionẽ p̄dicati cū subiecto. Secundo supponit̃ ꝙ terminus finitus in ꝓposito est termin⁹ sincathegreumaticus sumptus sine negatione infinitante. vt sunt isti. homo. equus. Sed terminus infinitus est terminus compositus ex termino finito ⁊ negatione infinitante. cuiusmodi sunt isti. nõ homo. nõ equus. Ex quo seq̄tur ꝙ refert dicere aliquẽ t̃minū esse infinitū. ⁊ aliquẽ t̃minū esse infinitatū. Nam aggregatū ex termino ⁊ negatione infinitante dicit̃ terminus infinitus. Sed termin⁹ infinitat⁹ est termin⁹ finit⁹ cui addit̃ negatio infinitãs

¶ His suppositis dicitur primo ꝙ quando hoc verbum est predicatur secundum adiacens propositiones non possunt multiplicari penes predicatū finitū ⁊ infinitū. eo ꝙ hoc verbū est nõ potest infinitari. cū non significet actū specialẽ. ⁊ solū verbū significãs actū specialẽ nõ infinitatum potest infinitari. Dicit̃ secundo ꝙ multiplicando ꝓpositiões penes subiectū finitū ⁊ infinitū summunt̃ quattuor ꝓpositiones. quarū due sunt affirmatiue ⁊ alie negatiue. Et si multiplicent̃ penes vniuersale. particulare indefinitū ⁊ singulare sumit sedecim ꝓpositiões ⁊ octo oppositiões. Si v̉o scd̃m p̄sens. p̄teritū ⁊ futurū erunt quadragintaocto ꝓpositiões ⁊ viginti quattuor oppositões. ⁊ nõ possunt vltra multiplicari. Dicit̃ tercio ꝙ quãdo hoc verbū est p̄dicat̃ terciū adiacens. ⁊ ponit̃ explicite aliqḋ nomẽ vel participiū infinitabile pro p̄dicato tūc ꝓpositiões possunt multiplicari tã ex parte subiecti q̃ꝫ ex parte p̄dicati. ⁊ ideo possunt fieri i duplo plures ꝓpositões nonagintasex. ⁊ q̃dragintaocto oppositões. Ista possunt patere practicanti. Dicit̃ quarto ꝙ si verbū posset infinitari in oratione sicut postea dicet̃ tūc etiã dicendū est ꝙ ꝓpositões de verbis adiectiuis possūt tot modis multiplicari sicut alie ꝓpositiões de hoc verbo est tercio adiacente. tamẽ philosophus nõ docet eas multiplicare penes p̄dicatū propter quandam causam que postea dicetur.

Secūda difficultas. Utrū verbuz

positū in enūctiatione possit infinitari. ⁊ vtrū verbū iã infinitū si ponat̃ in oratiõe maneat infinitū. Ad quã respõdẽt aliq̃ ꝙ ad hoc ꝙ aliqḋ v̉bū possit infinitari requirit̃ ꝙ negatio solū cadat supra cõpositionẽ actus generalis cū actu speciali q̄ includit̃ i quolibet verbo adiectiuo. ⁊ nõ supra cõpositionẽ p̄dicati cū subiecto. cū ergo negatio addita verbo in enūctiatione semp̱ negat vnionẽ p̄dicati cū subiecto sequit̃ ꝙ nullū verbū in oratione possit infinitari. Sequit̃ etiã ꝙ nullū v̉bū exempte actiõis possit infinitari. Cū em̃ talia v̉ba dãt itelligere sua supposita sequit̃ ꝙ cū i ip̄is semp̱ est v̉tualis cõpositio p̄dicati cū subiecto. ⁊ ita negatio eis addita semp̱ negat ꝯpositionẽ illã. ⁊ nunq̃ꝫ ꝯpositionẽ act⁹ generalis cū actu speciali. Qꝫ aūt v̉bū i enūctiatõe positū nunq̃ꝫ sit infinitatū, ꝓbat̃ q̃druplicit̃. Primo nulla negatio negãs ꝯpositionẽ p̄dicati cū subiecto facit v̉bū infinitū. ꝫ ois negatio addita v̉bo i enūctiatõe negat ꝯpositionẽ p̄dicati cū sb̃iecto ꝫ nõ facit v̉bū i͂finitū. Maior patet. qa negatio infinitãs solū negat ꝯpositionẽ intrinsecã nois vel v̉bi ⁊ nõ cõpositionẽ extrinsecã. Minor ꝓbat̃ dupl̃r. Primo. qa negatio illa repit post se ꝯpositionẽ p̄dicati cū sb̃iecto

Scđo. q̃a negatio semp agit in illđ qđ est p̃ncipali⁹. sed cõpositio p̃dicati cũ subiecto est p̃ncipalior cõpositiõi itrĩsece. videt̃ igit̃. Tercio sic probat̃. Si ponerent̃ verba infinita in enũctiatione. nõ videret̃ quõ differret a verbis negatis. Sed hoc videt̃ esse incõueniẽs. igit̃. Maior patet in istis duabus ꝓpositiõibus. hõ nõ currit, ꝛ homo nõ currit. si p̃ma sit de verbo negato. ꝛ secũda de verbo infinito. Tercio sic. Philosophus in textu p̃cedẽti nõ docet multiplicare ꝓpositiões que sunt de alijs verbis ab hoc verbo est aliter q̃ȝ illas de hoc verbo est secundo adiacente. sed propositiones de hoc verbo est secundo adiacente non multiplicantur penes predicatum finitum ꝛ infinitum. ergo nec propositiones de alijs verbis. ꝛ per consequẽs verba nunq̃ȝ infinitant̃ in ꝓpositione. Quarto si verbũ possit manere infinitũ in enunctiatione sequeret̃ ꝙ due negatiões possint se seq̃ immediate sine negatiõe. sed cõsequẽs est falsum. igit̃. cõsequentia patet. q̃a si ista socrates nõ curret sit de predicato infinito ip̃a est affirmatiua ꝛ per cõsequẽs potest fieri negatiua. sed nõ fit negatiua nisi addẽdo aliã affirmationẽ. vt socrates nõ nõ currit. igit̃. Alia est opinio petri hispani i suis sincathegreumaticis dicentis ꝙ verbũ positũ in oratione potest esse infinitũ sicut extra orationẽ. Probat̃ p̃mo auctoritate philosophi dicentis ꝙ verbũ est nota eoꝝ que de altero dicunt̃. sed nõ potest esse nota alicuius dicti de alio nisi in enunctiatione. ꝛ verbũ infinitũ potest esse i enũctiatione. Secũdo sic. Illud qđ dicit̃ tam de eo qđ est q̃ȝ de eo qđ non est potest poni in enunctiatione. sed verbũ infinitũ dicit̃ tam de eo qđ est. q̃ȝ de eo qđ nõ est. id est tam de ente q̃ȝ de nõ ente. vt dicit philosophus primo huius. caplo de verbo. igit̃ verbũ infinitũ potest esse in enunctiatiõe. Tercio ꝓbat̃ auctoritate philosophi p̃mo posterioꝝ facientis hanc demonstrationẽ. Quicq̃d nõ scintillat ꝓpe est. sed plancte nõ scintillant. ergo planete ꝓpe sunt. in hac demõstratione nõ scintillat est verbũ infinitũ tã in maiore q̃ȝ in minore. q̃a minore existente negatiua in p̃ma figura nihil sequit̃. etiã cõclusio est affirmatiua. ergo ambe p̃misse sunt affirmatiue. ꝫ hoc nõ esset nisi illa negatio nõ teneret̃ infinitanter. igit̃. Quarto om̃e verbũ personale modi finiti exigit nominatiuũ pro supposito. sed verbũ infinitũ est verbũ p̃sonale modi finiti. ergo exigit nominatiuũ pro suo supposito. ꝛ per cõsequẽs potest sibi addi nominatiuus tanq̃ȝ suppositũ eius. ꝛ si sic fiet fiat enunctiatio. Et cõfirmat̃. q̃a posito ꝙ hoc verbum nõ currit alicubi scribat̃ ꝛ sibi prescribat̃ hoc nomẽ socrates notũ est ꝙ ibi est enũctiatio. ꝛ tamẽ ibi est verbũ infinitũ. igit̃ verbũ infinitũ potest poni i enunctiatione. Minor patet. q̃a licet sit ibi facta aliqua mutatio ꝓpt̃ p̃scriptionẽ

talis nois. tamẽ nõ est facta talis mutatio ꝙ illud verbũ nõ currit qđ erat prius vna dictio ꝙ sit factũ due dictiões. Ex his respõdet̃ ad difficultatẽ ꝙ verbũ potest infinitari in enũctiatiõe ꝛ manere infinitũ in oratiõe. Ad rationes alterius opinionis. Ad p̃mã dicit̃ negando minorẽ. Et ad p̃mã ꝓbationẽ dicit̃ ꝙ negatio infinitãs addit̃ verbo per cõpositionẽ ꝛ facit vnã dictionẽ cũ eo. ꝛ ideo talis negatio non notat compositionẽ p̃dicati cũ subiecto. q̃a nõ inuenit eã post se. eo ꝙ intelligit̃ inferri precise super cõpositionẽ intrinsecã. Ad secundã ꝓbationẽ dicit̃ ꝙ maior est vera de negatione negante. sed nõ est vera de negatione infinitante. Ad intelligendũ istud dicit petrus hispanus ꝙ ista ꝓpositio. socrates nõ currit est distinguenda. quia si negatio sit infinitans tunc est sensus. socrates est nõ currẽs. Sed si sit negans tunc sensus est. socrates nõ est currens. Ad secũdã dicit̃ ꝙ licet ab ydeotis nõ possit facilit̃ haberi. tamen ex hoc nõ sequitur ꝙ inter ea nõ sit differẽtia. Ad terciũ dicit̃ ꝙ locus ab auctoritate nõ tenet negatiue. Ratio aũt huius quare philosophus nõ posuit multiplicationem illoꝝ verboꝝ est hec. q̃a nõ est manifesta differentia inter verbũ infinitum ꝛ verbũ negatũ finitũ. Vel alia ratio est. q̃a multiplicatio fit omnino eodẽ modo sicut multiplicatio ꝓpositionũ de est tercio adiacente. de qua satis determinat philosophus. Ad quartã dicit̃ ꝙ nõ est incõueniens duas negationes diuersarũ rationũ se seq̃ immediate sine negatione In tali aũt enunctiatione p̃ma negatio est negans ꝛ secũda est infinitãs. Dicit̃ vltra ꝙ licet ille negatões se sequant̃ explicite imediate. nõ tamẽ implicite. q̃a p̃ma fertur super coplam ꝛ secunda non fertur super coplã. sed fertur tm̃ super cõpositionẽ intrinsecam verbi. Iuxta ista adhuc remouet vnũ dubiũ vtrũ nomẽ infinitũ a'liqd ponat. Pro cuius solutione supponitur ꝙ nomen infinitum est cuius priuata est qualitas determinata remanente substantia infinita.

Hoc supposito dicũt aliqui ꝙ om̃e nomen infinitũ aliqd ponit. Probat̃. q̃a nomẽ infinitũ aliqd ponere nihil aliud est q̃ȝ ad verificationẽ eius de aliquo seq̃ verificationẽ entis de eodẽ. Sed ad verificationẽ cuiuslibet nois finiti de quocũq̃ȝ subiecto seq̃tur affirmatio entis ꝛ esse existentie de eodẽ. ideo nomẽ infinitũ aliqd ponit. Minorẽ ꝓbat. q̃a bene sequit̃. homo non est asinus. ergo homo est. Sed cõtra istud obijcit̃ q̃a scđm philosophũ in post p̃dicamentis contradictoria differunt a cõtrarijs immediatis per hoc ꝙ alterũ eoꝝ semp

verificat̄ de subiecto siue sit siue nō sit. ⁊ sic nō est de cōtrarijs. qa si socrates nō sit nō est sanus neq̄ languidus. ergo cū nullo hoie existente ista nō sit vera. homo est nō sanus. sequit̄ ꝙ ista erit vera. homo est nō sanus. sed ad illā nō sequit̄ verificatio entis de subiecto. igit̄. Alit̄ dicūt alij ꝙ nomen infinitū substantiuū. ⁊ nomē infinitū adiectiuū substātiale nihil ponit. qa in talibus idem est qualitas a qua nomen imponit̄ ⁊ substātia cui nomē imponitur. cū ergo in tali nomine negat̄ qualitas ipm penitus nihil relinquit. sed nomen infinitū adiectiuū accidentale aliqd ponit. qa in tali noīe aliud est qualitas a qua nomē imponit̄ ⁊ substātia cui nomē imponitur ideo q̄uis in ipo neget̄ qualitas. tamē adhuc relinquit̄ substātia. potest tamē dici ꝙ nullū infinitū de virtute sermonis aliqd ponit. patet. qa nomen infinitū dicit̄ tam de ente q̄ de nō ente. igit̄ nihil ponit. tenet cōsequētia. qa si aliqd poneret cū ꝑdicet̄ de nō ente. sequeret̄ ꝙ non ens esset ens. sed hoc est incōueniens. igit̄. Et eodem modo dicēdū est de verbo infinito

Tercia difficultas. Utrū ab affirmatiua ad negatiuā ⁊ ecōtra ꝑdicato manēte eodē ⁊ subiecto solū variato

penes finitū vel infinitū valeat cōsequētia. Et similit̄ ab affirmatiua ad negatiuā ⁊ ecōtra subiecto manēte valeat ꝯsequētia. ¶ Pro solutiōe prime partis dicit̄ ꝑmo ꝙ quādocūq̄ ꝑdicatū est terminus singularis tūc consequētia est bona ⁊ formalis. qa bene sequit̄. nō homo est socrates. ergo homo nō est socrates ⁊ ecōtra. ⁊ sic de similibus. Utrū aūt oporteat ponere cōstantiā subiecti ad hoc ꝙ hec cōsequentia valeat. album nō est socrates. ergo nō albū est socrates. vt patebit postea. Nam de hac eodē modo dicendū est sicut diceret̄ de cōsequētia qua arguit̄ a negatiua de ꝑdicato finito. ad affirmatiuā de ꝑdicato infinito. Dicit̄ secūdo ꝙ quādocūq̄ ꝑdicatū est terminus cōmunis nō valet cōsequētia gratia forme. qa nō sequitur. nō homo est iustus. ergo homo nō est iustus nec ecōtra. Et hoc voluit dicere philosophus cū dicit ꝙ ille que sunt de subiecto infinito sunt extranee quo ad cōsequentia. ꝙ sunt de ꝑdicato infinito. Loquit̄ eñ de illis i quibus ꝑdicatū est terminus cōmunis. ¶ Pro solutione secunde partis supponit̄ ꝑmo ꝙ ista ꝓpositio de ꝑdicato finito cui⁹ totale ꝑdicatū est terminus finitus. ⁊ illa dicit̄ de ꝑdicato infinito cuius totale ꝑdicatū est terminus infinitus. Ex quo sequit̄ ꝙ iste nō sunt de ꝑdicato infinito. socrates videt nō asinū. in histula sunt nō pisces. socrates potest nō currere. homo est lignū nō albū. ⁊ sic de similibus. Nam in ipis nō infinitat̄ totale ꝑdicatū. ¶ Secūdo supponit̄ ꝙ arguendo ab affirmatiua ad negatiuam cauendum est ne arguatur a minus amplo ad magis amplum ex parte talis cōnotati per coplā. Ex quo patet ꝙ licet interdū addere cople ꝓpositionis affirmatiue aliqd distribuens tempus per ipm consideratum sicut distribuitur in negatiua. Sicut patet sic dicendo. socrates in qualibet huius parte temporis ꝑsentis est nō albus. ergo socrates nō est albus.

His suppositis dicit̄ ꝑmo ꝙ ab affirmatiua ad negatiuā subiecto manente eodē ⁊ ꝑdicato solū variato penes finitū ⁊ infinitū est bona cōsequentia ⁊ formalis.

Patet sic arguēdo. homo est albus. ergo homo est nō albus. Ibi eñ arguit̄ per locū a contradictorijs q tenet vniuersaliter in omnibus terminis. simili forma arguēdi retenta. Dicit̄ secundo ꝙ a negatiua ad affirmatiuā subiecto manente eodē siue supponat ꝓ re existēte siue nō. ⁊ predicato sui variato penes finitū ⁊ infinitū bene valet cōsequētia. patet. qa bene sequit̄. homo nō est alb⁹ ergo homo est nō albus. Similiter bene sequitur. Homo nō est non albus. ergo homo est albus. Tenent aūt iste due consequentie per locum a contradictorijs. ⁊ etiā per ꝑmū ꝑncipiū. in quo dicit̄ de quolibet affirmatio aut negatio vera ⁊ de nullo ambo simul. Ex isto sequit̄ qđ ad veritatem talis cōsequētie nō requiritur constantia subiecti cōsequentis sicut dicūt aliq. Aliter dicitur ab alijs ꝑmo ꝙ ad hoc ꝙ cōsequentia ab affirmatiua ad negatiuā valeat quinq̄ conditiones requiruntur. Prima ꝙ non arguatur in ꝓpositionibus de preterito ⁊ de futuro. Patet. qa nō sequitur. socrates fuit nō sedens. ergo socrates nō fuit sedens. Nam si heri sedisset ⁊ pridie nō sedisset sed stetisset tunc antecedens esset verum ⁊ consequens falsum. Similiter non sequitur. Socrates erit non albus ergo socrates non erit albus. Nam posito ꝙ crastina die debeat esse albus ⁊ semper postea niger. antecedens esset verum ⁊ consequens falsum. Secunda conditio. ꝙ non arguatur in predicatis compositis. Patet. quia non sequitur. Socrates videt non asinum. ergo socrates videt non asinum. Nam posito ꝙ socrates videat equum ⁊ asinum. antecedens est verum ⁊ tamen consequens falsum. Si ergo debeat valere consequentia oportet sic arguere Socrates est non videns asinum. ergo socrates non est videns asinum. quia in antecedente totum predicatum est infinitum.

Tercia cōditio est q̄ nō arguat̄ in ꝓpositiōibus modalib⁹. patet. q̄a nō sequit̄. socrates potest esse nō albus. ergo socrates nō potest esse albus. Similiter nō sequit̄. socrates potest esse albus. ergo socrates potest esse nō alb⁹. q̄a vtriusq̄ ꝯsequētie stat antecedēs esse verū ꝯsequēte existēte falso. Quarta ꝯditio est q̄ non arguat̄ in t̄minis respectiuis. patet. q̄a nō sequit̄ socrates est nō pater. ergo socrates nō est pater. q̄a potest esse simul pat ꝛ filius. ꝛ per cōsequens potest esse nō pater. Similit̄ nō sequit̄. homo est nō equale. ergo nō est equale q̄a idem potest esse equale ꝛ inequale. ꝛ ꝑ cōsequens equale ꝛ non equale. Quinta conditio est q̄ non arguatur in terminis obliq̄s. defectu cuius nō sequitur. hoīs est nō asinus. ergo hoīs nō est asinus. Sed dimissis huiusmodi cōditionibus dicendū est q̄ illa cōsequentia tenet vniuersaliter in omībus ꝓpositiōibus tā de inesse q̄ in modalibus tam de p̄terito q̄ de futuro q̄ de p̄sente duabus cōditionibus obseruatis tm̄. Prima est q̄ totale p̄dicatū sit termin⁹ infinitus. Secunda q̄ copla teneat̄ eque ample ꝛ eque stricte quo ad tempus per eam consignificatū in affirmatiua sicut in negatiua. Ex quo infero p̄mo q̄ hec consequentia est bona. socrates fuit nō albus. ergo socrates nō fuit alb⁹. supposito q̄ ly fuit in antecedente distribuat̄ pro toto tempore preterito ꝛ in hoc fiat. cōuenientius potest sic dici. socrates in qualibet parte temporis preteriti fuit nō albus. ergo nō fuit albus. Et sic infero q̄ hec consequentia est bona ꝛ formalis. socrates est nō pater. ergo socrates nō est pater. Et cū dicit̄. socrates est filius. ergo socrates est nō pat. neget̄ cōsequētia. q̄a ex relatiuis inferre cōtradictoriā sit ignorantia elenchi. Dicunt vlterius illi q̄ ponūt p̄dictas q̄nq̄ cōditiōes q̄ obseruatis q̄nq̄ illis cōditionibus ab affirmatiua ad negatiuā subiecto manente eodē. ꝛ p̄dicato variato penes finitū ꝛ infinitū adhuc nō valet nisi ponat̄ adhuc constantia subiecti. ꝛ q̄ subiectū existat. Et ratio eoꝝ est. q̄a ꝓpositio negatiua nihil ponit. nec ad veritatē eius oportet subiectū pro aliquo supponere. Sed affirmatiua aliq̄d ponit. ita q̄ ad veritatē eius oportet q̄ subiectū ꝓ aliquo supponere. ꝛ etiā subiectū ꝛ predicatū pro eodē supponere. sic a negatiua ad affirmatiuā nunq̄ est formalis cōsequentia. Sed q̄a iste modus dicēdi fundat se in malo fundamēto. videlicet q̄ ad veritatē ꝓpositiōis affirmatiue requiritur existentia subiecti. vt patuit in p̄dicabilibus ꝛ p̄dicamentis. ideo dicendū est vt prius q̄ siue subiectū existat siue nō cōsequētia est bona. alias p̄mū p̄ncipiū destrueret̄ ꝛ locus a cōtradictoriis. Ex his patet solutio difficultatis quo ad om̄es suas partes. Sed restat parēum dubiū. Cū ad veritatē ꝓpositiōis affirmatiue cuius p̄dicatū est accidētale requirat̄ existentia subiecti. ꝛ terminus infinitus sit p̄dicatū accidentale videt̄ q̄ respectu eius si debeat verificari de aliquo subiecto debet poni constantia subiecti. vt cū hoc cū hec sit vera. socrates est nō albus. cum nō albū accidentaliter insit socrati. videt̄ q̄ oporteat socratē esse. sicut ad veritatē huius. socrates est albus. Ad istud dicendū est q̄ q̄a termin⁹ infinitus nō significat aliq̄d positiuū. sed purā negationē positiue. que potest cōuenire tam enti q̄d est q̄ nō enti q̄d nō est. vt dicit philosoph⁹ primo huius. ideo ad hoc q̄ verificet̄ de aliquo nō oportet illud existere.

Quarta difficultas. Utrū noīa et

verba transposita idem significant. Ad quā dicit̄ q̄ noīa ꝛ verba transposita idem significare potest intelligi duplicit̄. Uno modo q̄ idem significent significatione simplici ꝛ incōpleta quā habent ex impositione sua. Et isto modo cōcedendū est vniuersalit̄ q̄ noīa ꝛ verba transposita idem significant. patet q̄a ꝓpter transpositionē eoꝝ nō mutant̄ scd̄m impositionē ꝛ per cōsequēs neq̄ scd̄m significationē. Alio modo q̄ idem significant significatione ꝓpositionali ꝛ cōpleta. ita q̄ ꝓpter transpositionē eoꝝ nō variet̄ sensus ꝓpositionis. aut eq̄pollentia. aut cōpositio. ꝛ sic nomia ꝛ verba transposita idem significant. sed hoc virtualiter siue illatiue. hoc est eq̄pollenter. nisi in quattuor casibus. Primus est quādo ꝓpter talē transpositionē mutat̄ passio logicalis. Et hoc fit q̄nq̄ modis. Primo. nā quādo transponunt̄ scd̄m determinationē. vt patet dicendo. Iste homo bonus est faber. significat q̄ homo bonus in moribus est faber. ꝛ secūda significat q̄ sit homo bonus in arte fabrili. Et hoc est. q̄a in p̄ma ly bonus determinat ly homo. ꝛ in secūda determiat ly faber. Secūdo fit quādo variatur suppositio. vt patet dicendo. om̄is homo est animal. ꝛ animal est om̄is homo. Tales em̄ nō idem significant. eo q̄ in p̄ma animal supponit simpliciter vel cōfuse tm̄. ꝛ in secūda supponit determinate. Tercio modo nō idem significant noīa ꝛ verba transposita quādo mutat̄ ampliatio vt in istis. homo est generandus. generandū est homo. In p̄ma em̄ homo ampliat̄ ad eos que sunt vel erunt. ideo est vera. Sed in secunda non ampliat̄ quare est falsa. Quarto nō idem significant quādo mutatur appellatio. vt patet dicendo. ego cognosco venientē. ꝛ venientē ego cognosco. Quinto nō significant idem quādo ꝓpter trāspositionē fit negatio. vt patet. q̄a hec est vera. homo est animal albū. ꝛ hec est incongrua. homo

hō

animal est albū. Et pter istos qnq3 modos dicūt aliq ꝙ si termin⁹ sit eq̄uocus a casu nō oportet ꝙ transpositus idē significet. ꝓbat. qa valde refert dicere. sydus celeste est canis. ⁊ canis est sydus celeste. qa secūda non est multiplex. eo ꝙ canis restringit̄ pro vno significato virtute istius regule talia sunt subiecta qualia ꝑmittunt̄ ab eoꝝ predicatis. sed ꝑma est multiplex ⁊ distinguenda. Secūdus casus quādo ꝓpter talē transpositionem termini in rigore sermonis vel scd̄m vsum loquendi accipiunt̄ i alia ⁊ alia significatione. vt dicēdo. socrates est magn⁹ clericus. ⁊ socrates magnus est clericus. ⁊ ipē tangebat̄ supra in ꝑmo modo. Tercio quādo propter talē transpositionē generat̄ sensus ambiguus. sicut in orationibus amphibologicis. Quartus casus est quādo ꝓpter talē transpositionē mutatur congruitas grāmaticalis. ¶ Aliter dicit̄ ꝙ cōclusio philosophi nō est intelligenda vniuersaliter. sed bene quantū ad exempla que prius posuit. vel ad similia: vt qd̄ idem significet est homo alb⁹ ⁊ est albus homo Currit homo. ⁊ homo currit. ⁊ ꝑ hoc eni̅ remouet̄ error possibilis incidere circa dicta quicqd sit de quibuscūq3 alijs:

Nota pulchras quatuor regulas.

Cōclusio respōsalis. A negatiua

ad affirmatiuā ⁊ ecōtra subiecto manēte eodē ⁊ ꝑdicato variato penes finitū ⁊ infinitū est bona cōsequentia. Hec cōclusio cōtinet quattuor regulas quarū ꝑma est a negatiua de ꝑdicato finito ad affirmatiuā de ꝑdicato infinito est bona cōsequētia. Secūda regula est ab affirmatiua de ꝑdicato infinito ad affirmatiuā de ꝑdicato finito est bona cōsequētia. Tercia regula est ab affirmatiua de ꝑdicato infinito ad negatiuā de ꝑdicato finito est bona cōsequētia. Quarta regula. ab affirmatiua de predicato finito ad negatiuā de ꝑdicato finito est bona cōsequētia. Et counte lige has regulas cū cōdictionibus supra positis. Hec cōclusio relinquit̄ probata ex dictis.

Ad ratiōes. Ad ꝑmā dicit̄ negan-

do maiorē ⁊ etiā ꝓbationē. Et cū dicit̄. si nullus homo sit ista cōsequentia bona dicit̄ ꝙ hoc est falsum. Et cū dicit̄ ꝙ ibi argui̅t a ꝓpositiōe de est tercio adiacente in ꝑdicatiōe accidētali. potest dici ꝙ illa cōsequētia non tenet quādo ꝑdicatū est t̄minus infinitus. eo ꝙ nihil ponit. Ad cōfirmationē potest dici negando antecedens. Vnde sicut nec in ista. homo est nō asinus homo nō restringit̄ ad existētes. cū inferat̄ ex ista. homo est homo. in qua nō restringit̄. Sic forte posset dici de ista. homo est nō asinus

Vnde breuit̄ de t̄minis infinitis qualescūq3 sint siue substātiales siue accidentales nō est idem iudiciū sicut de terminis finitis.

Ad secūdam dicit̄ negādo antece

dens. Et ad ꝑmā ꝓbationē dicit̄ ꝙ affirmatiuā aliqd ponere potest intelligi dupliciter. Vno mōdo ꝙ aliqd ponat existens. ⁊ sic hoc est falsum. Alio modo ꝙ ponat aliqd enunctiatiue quo ad intellectū. ⁊ sic hoc est verū. Ad secūdā ꝓbationē dicit̄ negādo eā. qa in aliqbus ꝓpositiōibus affirmatiuis hoc est falsum. Et per idem dicit̄ ad cōfirmationem.

Propositio affir. aliqd ponere dupl. intelligit.

Ad terciā patebit solutio ꝑmo pri

orum. Ad cōfirmationē patet solutio ex dictis.

Ad quartā dicit̄ ꝙ illa ꝑmissa ꝑmo

⁊ ꝑse habet inferre affirmatiuā. ⁊ ex cōsequēti virtute alterius habitudinis quam sylogisat habet inferre negatiuam.

Ad ꝙo vnu3. ⁊ cetera.

Istud est terciū capl̄m ꝑmi tractat⁹ secūdi libri perihermenias. in quo philosophus determinat de enunctiationibus habentibus alterū extremoꝝ cōpositū ex determinatiōe ⁊ determinabili. ⁊ de oppositione. ⁊ cōsequentia circa eas. Et diuidit̄ istum capl̄m in tres partes ꝑncipales. In prima ostēdit qd sit enunctiatio plures dicēs. Enūctiatio plures est illa in qua negant̄ vel affirmant̄ plura de vno vel vnū de pluribus. dū tamen ex illis pluribus nō fiat vnū ꝑ se. Declarat qualiter debet fieri de plurib⁹ ad hoc ꝙ enūctiatio de illis pluribus sit vna. ⁊ dicit ꝙ ex illis pluribus debet fieri vnū nō vocalit̄ tm̄. sed essentialit̄. Vt in ordine determinatiōis ⁊ determinabilis. vt hic homo est animal mansuetū bipes. ⁊ nō aggregatiōe vocū. vt in ista. est homo albus ambulans. Nam qa ex hoīe ambulare non fit vnū. immo si aliqs affirmet aliqd de illis. vel illa de aliquo nō erit affirmatio vna. sed solū erit vox vna. affirmatiōes ꝙo multe ⁊ simplicit̄ plures. Qz aūt illa nō sit vna. sed plures. est homo albus ambulans. Probatur qa illa enūctiatio nō est vna ad quam dyaletice interrogatā nō debet dari vna responsio. Nam dyaletica interrogatio ꝓpositiōis est petitio. Propositio aūt est vnius partis cōtradictionis. sed ad illam interrogatā dyaletice nō debet dari vna responsio. igitur

Enūciatio plures qd

Cōsequenter incidētaliter declarat qd est interrogatio dyaletica. ostendendo ꝙ interrogatio qua queritꝛ qd est. non est dyaletica interrogatio. qa dyaletica interrogatio querit vtrāqꝫ partē cōtradictionis. ⁊ petit determinate alterā sibi dare. Sed questio quid est solū interrogat vnā partē contradictiōis. Exemplū hoꝝ. Si enī queratꝛ vtrū homo sit aīal vel nō. est interrogatio dyaletica. Sed si queratꝛ qd est homo est questio qd est. ⁊ non interrogatio dyaletica. In secūda parte philosophus ostendit qualitꝛ valeat consequentia a diuisis ad cōiuncta mouendo ⁊ soluendo vnā questionem in hunc modū. cū ita sit ꝙ aliquādo valet cōsequentia a diuisis ad coniuncta. ⁊ aliquādo non. que est ratio differētie. ⁊ quādo est ꝙ talis cōsequentia est bona ⁊ quādo nō. Qꝫ aliquādo valeat ꝓbat duobus exemplis. Primū. bene sequitꝛ. socrates est animal. ⁊ socrates est bipes. ergo socrates est animal bipes. Secundū. bene sequitꝛ. socrates est homo ⁊ socrates est albus. ergo socrates est homo albus. Qꝫ aūt nō valeat ꝓbat dupliciter. Primo exemplo. Quia nō sequitꝛ. socrates est citaredus. socrates est bonus. ergo socrates est bonus citharedus. Secūdo ꝓbat ratiōe ducente ad incōuenientia que est hec. si semꝑ valeret cōsequētia a diuisis ad cōiuncta sequeretꝛ p̄mo ꝓcessus in infinitū. Secūdo sequeretur nugatio. Primū ꝓbat duobus exemplis. qa homo est homo ⁊ albus. ⁊ iterū homo est homo ⁊ albus. igitꝛ homo esset homo. homo albus albus ⁊ sic in infinitū. Similitꝛ cū socrates sit albus ⁊ musicus ⁊ ambulans. sequeretur ꝙ socrates esset albus, musicus ⁊ ambulans. Secunduꝫ ꝓbat. qa socrates est homo ⁊ bipes. ideo esset homo bipes. qd includit nugationem. ideo ꝙ differentia addita speciei quam cōstituit semꝑ facit nugationem.

¶ Pro solutione huius questiōis philosophus ponit duas regulas ad cognoscendū quādo debite arguitꝛ a diuisis ad cōiuncta. Prima est. quādocūqꝫ p̄dicata diuisa p̄dicantꝛ de tercio vel de seinuicē scd̄m accidens ex diuisis nō licet inferre cōiunctū. Ex quo sequitꝛ ꝙ iste cōsequētie nō valētꝛ socrates est albus ⁊ est musicus. ergo est musicus albus. Licet enī sit verum dicere musicū esse albū. tamē hoc est scd̄m accidens. Similitꝛ non sequitur. socrates est citharedus. socrates est bonus. ergo socrates est citharedus bonus. Secūdo sequitꝛ ꝙ hec cōsequētia est bona. socrates est animal ⁊ bipes. ergo socrates est aīal bipes. Et ratio est. qa ista nō insūt tercio. nec sibiīnuicē scd̄m accidens. Quarta regula. quādocūqꝫ vnū p̄dicatorū scilicet secundū est in aliquo. id est actualitꝛ includitꝛ in p̄mo. vel ecōtra primū in secūdo nō valet consequētia a diuisis ad cōiuncta ꝓpter nugationē. Ex quo sequitꝛ ꝙ iste cōsequētie nō valent. hoc est albū ⁊ est albū ergo est albū albū. homo ē animal ⁊ homo est bibes. ergo homo est animal bipes. socrates est homo ⁊ animal. ergo socrates est homo animal. In omibus enī istis cōsequētijs cōsequēs includit nugationē. In tercia parte huius capli ostendit quādo valet cōsequētia a cōiunctis ad diuisa ⁊ quādo nō. Et dicit ꝙ aliquādo ex cōiunctis licet inferre diuisum. vt patet sic arguendo. socrates est homo albus. ergo socrates est homo ⁊ albꝰ tamē hoc nō sit semꝑ. Due enī cōditiōes requiruntꝛ ad hoc ꝙ huiusmodi cōsequētia valeat. Prima ꝙ nō sit repugnantia in adiecto. Nō enī sequitur. Socrates est homo mortuus. ergo socrates est homo ⁊ mortuus. Et scd̄m aliquos ponuntꝛ tria documenta ad cognoscendū quando est repugnantia in adiecto. Primū est quando cōtradictoriū determinabilis p̄dicatꝛ de cōiunctis. vt homo mortuus est nō homo. Secundū est si determinabile affirmetꝛ de cōiunctis ⁊ ꝓpositio sit falsa. vel negetꝛ ⁊ sit vera. Terciū est si diffinitio determinatiōis repugnat determinabili vel econtra. Secunda cōditio est ꝙ cōiuncta dicantꝛ de subiecto simpliciter ⁊ non secundū quid. Vel scd̄m aliquos ꝙ vnū cōiunctoꝝ nō insit alteri scd̄m accidens. ⁊ ideo nō sequitꝛ. homerus est aliqd. vt poeta. ergo homerꝰ est aliquid. Similiter nō sequitur chymera est ens opinabile. ergo chymera est. Et his cōcludit ꝙ his duabus cōditionibus obseruatis est bona consequentia.

Circa hunc textū queritꝛ vtrū a diuisis ad coniuncta valeat cōsequentia vel non.

Et arguitꝛ p̄mo ꝙ nō. qa nō sequitꝛ

socrates est homo vel asinus. ergo socrates est homo ⁊ asinus. Nec sequitur. homo est animal. ⁊ equus est animal. ergo homo equus est animal. Nec sequitꝛ socrates est albus. socrates est animal. ergo socrates est albū animal. Nec etiā sequitꝛ. socrates est homo. socrates est animal. ergo socrates est homo animal. Nec sequitꝛ. iste canis est pater ⁊ est tuꝰ. ergo est pater tuus. ⁊ tamē ibi arguitꝛ a diuisis ad cōiuncta. igitꝛ. Et cōfirmatꝛ. qa arguendo a diuisis ad cōiuncta fit fallatia cōsequentis. vt patet per assignatione modoꝝ illius fallacie. ergo sic arguendo nō valet cōsequentia.

Secūdo arguitꝛ. Non sequitꝛ. qnqꝫ

sunt duo ⁊ tria. ergo qnqꝫ sunt duo ⁊ qnqꝫ sunt tria. nec sequitꝛ asinus est

Consequētia a diuisis ad giūcta qñ est qñ ⁊ qñ valet

Prima regula

Quādo valet ꝯsequētia a giūctis ad diuisa.

Tria documēta cognoscēdi repugnācia in adiecto.

volans si est habens pennas. ergo asinus est volans ⁊ habens pennas. Nec sequit. Omīs ꝓpositio vel eius cōtradictoria est vera. ergo omīs propositio est vera: vel eius cōtradictoria et vera. Nec sequit. socrates est bonus faber. ergo socrates bonus est faber. ⁊ tamē in istis arguit a cōiunctis ad diuisa. ergo cōsequētia a cōiunctis ad diuisa nō valet.

Tercio sic. Nō sequit Cesar est bomo mortuus. ergo cesar est homo ⁊ est mortu⁹. ⁊ tamē arguit a cōiunctis ad diuisa. igit. Antecedēs ꝓbat dupliciter. Primo: qa bene sequit. Cesar ē homo mortuus. ergo cesar nō est homo: eo ꝙ mortuū est determinatio priuans ⁊ distrahens significatū hoīs. Secūdo in trāsmutatiōe substātiali res ammittit nomē ⁊ diffinitionē quā prius habuit: vt vult cōmētator supra pmū phisicorū. suppositū in corruptione substantiali ammittit nomen speciei: ⁊ ꝑ cōsequēs cesar nō est homo postq̄ est homo mortuus siue corruptus.

Quarto sic. Nō sequit. Homo est homo albus. ergo homo est homo ⁊ homo est albus. ⁊ tamē arguit a diuisis ad coniuncta. igit. Antecedēs patet: qa cōsequēs est contingens vt notū est. ⁊ antecedens est necessariū: qd patet. qa bene sequit per cōuersionem simplicē. homo albus est homo. ergo homo est homo albus. Sed antecedens est necessariū. ergo ⁊ cōsequēs. Qz aūt antecedēs sit necessarium patet pmo: qa bene sequit per locū a parte in modo ad suū totū. homo albus est homo albus. ergo homo albus est homo. Sed antecedēs est necessariū cū predicet idem de seipso. ⁊ nunq̄ possit aliqd vere negari a seipso. Et etiā scd̄m boheciū nulla ꝓpositio est verior illa in qua predicat idem de seipso. Secūdo patet per vnā rationē scoti. Quādocūq̄ alicuius ꝓpositionis affirmatiue oppositū ꝑdicati infert oppositū subiecti ipa est necessaria. Sed oppositū huius ꝓpositiōis. homo albus est homo infert oppositū subiectū. Nam bene sequit. nō est homo. ergo nō est homo albus. Et cōfirmat: qa hec ꝓpositio homo albus est homo est ꝓpositio affirmatiua vera que nō est in materia cōtingenti. ergo est in materia naturali ⁊ per cōsequens est necessaria. Qz nō sit in materia cōtingenti patet. qa ꝑdicatū nō potest adesse vel abesse subiecto ꝑter subiecti corruptionem.

In oppositum arguit auctoritate

philosophi in textu ꝑcedenti. ¶ Pro solutione questionis ⁊ declaratiōe textus precedentis mouent alique difficultates.

Prima difficultas. Utrū enūctiatio in qua predicat vnū de vno sit vna. Et enunctiatio in qua predicatur vnū de pluribus. vel plura de vno. vel plura de pluribus sit enunctiatio vna. ¶ Pro solutione huius supponit pmo illud qd dictū est in pmo huius ꝙ enunctiatio dicit vna dupliciter. Una simpliciter ⁊ vna cōiunctiōe. Enunctiatio vna simpliciter est illa in qua predicat vnū nomē vniuocū vniuoce tentū de vno solo vniuoce tento. Ex quo sequit ꝙ ad hoc ꝙ enūctiatio sit vna simpliciter non sufficit ꝙ in ea predicet vnum predicatum de vno subiecto. aut vna vox de vna voce simplici. Nec etiam ꝙ predicetur vniuocum vniuoce tentum de vniuoco vniuoce tento. Nec sequit ꝙ subijciatur vel predicetur equiuocum equiuoce tentum de vno nomine nō equiuoce tento. Enunctiatio vna coniunctione est duplex. qa quedam est coniunctione vna terminorum. alia est propositionum. Enunctiatio vna coniunctione terminorum est duplex: quia quedā est in qua termini se habent sicut determinatio ⁊ determinabile. vel sicut actus ⁊ potentia. vt dicendo. Socrates est homo albus. Alia est in qua termini cōiunguntur adinuicem per aliquam coniunctionem. vel per aliquod aduerbium sibi equiualens. Et quodlibet istorum modorum tripliciter potest fieri subieciēdo tm̄ vel ꝑdicando tm̄. vel subijciendo ⁊ ꝑdicādo simul. ¶ Secundo supponitur ꝙ enunctiatio plures que opponitur enunctiationi vnē est multiplex. quia quedam est in qua ponit terminus equocus equiuoce tentus. Alia est in qua ponunt plures termini inconiūcte sumpti ex parte alicuius extremi vel ambox. Et alia est in qua summunt plures propositiones inconiuncte.

His suppositis dicit pmo ꝙ omīs illa enunctiatio dicitur vna in qua subiectū ⁊ predicatum non tenentur equiuoce. nec sunt multa sumpta cum coniunctione explicite vel implicite posita. nec multa sine coniunctione ex quibus non est natum fieri vnū per se. Ex illis autem fit vnum per se in proposito que se habent per modum actus ⁊ potentie vel per modum determinationis ⁊ determinationis ⁊ determinabilis. Ex quo sequitur ꝙ ex homine ⁊ albo fit vnum per se.

¶ Secūdo supponit̄ ꝙ ex quanto ⁊ albo etiā fit vnū per se. qa albū inest suo subiecto mediante quantitate. Tercio sequit̄ ꝙ ex albo musico nō fit vnū per se. qa vnū nō est determinatio alterius. nec vnū inest subiecto mediāte altero. Quarto sequit̄ ꝙ ista enūctiatio est simpliciter vna. socrates est homo albus. ⁊ similiter ista. animal albū est musicū. ⁊ ista. homo albꝰ est homo musicus. socrates est homo quantus albus. cū in istis sit vnitas extremi sufficiens ad vnitatē enunciationis. Et si arguat̄ qa hoc ꝑ dicit. Si ex his q̄ subicis ⁊ ꝑdicas nō fiat vnū sicut ex substantia animata sensibili nō est enunctiatio vna. Dicendū est ꝙ sicut nō dicit omnimodā similitudinē. sed dicit solū similitudinē in hoc ꝙ sicut primū se habet vt actus vel determinatio. ⁊ sequens vt potentia. ita etiā in ꝓposito. Dicitur secundo ꝙ enunctiatio plures nō est enunctiatio. licet enunctiatio sit enūctiatio plures. Prima pars patet qa idem est enunctiatio ⁊ enunctiatio vna. vt vult philosophus p̄mo elenchoꝝ. Sed enunctiatio plures nō est enunctiatio vna. ergo enunctiatio plures nō est enunctiatio. Unde sicut ista negatur. animal pictum est animal. ita ista debet negari. enunctiatio plures est enunctiatio. ꝓpter istā regulā. talia sunt subiecta ⁊c. Secunda pars patet per eandē regulā. Unde sicut ista conceditur. animal est animal pictū. ita ista debet cōcidi. enunctiatio est enunctiatio plures. Sed tūc est dubiū quō cōuertet̄ illa enunctiatio est enunctiatio plures. Nō em̄ potest cōuerti in aliā q̄ȝ in istā. enunctiatio plures est enunctiatio. Sed ipsa est vera. ergo ⁊ ista. qđ est cōtra p̄mā partē. Ad hoc dicendū est ꝙ quandocūqȝ in subiecto alicuius ꝓpositionis ponit̄ terminꝰ equiuocus a cōsilio supponens pro significato minus p̄ncipali. tūc si ꝓpositio illa debeat cōuerti ꝓprie opoꝛtet illi termino addere in cōuertente aliquā determinationē. que faciet illū terminū teneri in ea pro significato minus p̄ncipali. sicut tenebat̄ in cōuersa. Ex quo infero p̄mo ꝙ hec ꝓpositio. enunctiatio est enunctiatio plures male cōuertit̄ in istā. enūctiatio plures est enūctiatio. qa p̄ma est vera ⁊ secunda est falsa. Secūdo infero ꝙ sic bene conuertit̄. enunctiatio est enunctiatio plures. ergo enunctiatio plures est enūctiatio plures. Et similit̄ diceret̄ de ista. homo est homo moꝛtuus. que debet cōuerti in istā. homo moꝛtuus est homo moꝛtuus. ⁊ nō in istā. homo moꝛtuus est homo. qa ipsa est falsa. ⁊ prima vera.

Secunda difficultas Utrū a diuisis ad cōiuncta ⁊ ecōtra sit formalis cōsequentia.

¶ Pro cuius solutione

supponit̄ p̄mo ꝙ aliqua ꝑdicata possunt dici cōiuncta dupliciter. Uno modo. qa coniungunt̄ per aliquā coniunctionem positā intrinseca. vt socrates est albus ⁊ musicus. Secūdo modo possunt dici cōiuncta per negationē medij alicuius copulantis vel cōiungentis ea. ⁊ sic illa dicunt̄ cōiuncta quoꝝ vnū immediate addit̄ alteri. vt dicendo. homo albus. Et similiter aliqua ꝑdicata possunt dici diuisa dupliciter. Uno modo ꝑ positionē alicuius mediantis inter ea. vt socrates est homo ⁊ albꝰ. Alio modo per negationē alicuius copulantis aut disiungētis. vt socrates est homo albꝰ ambulās. ¶ Scđo supponit̄ ꝙ in ꝓposito ꝑdicata dicūt̄ summi diuisim. que summunt̄ cū cōiunctione media ⁊ cōiunctim que summūt̄ sine cōiunctione. Tercio supponit ꝙ arguēdo a diuisis ad coniuncta est arguere a pluribus ꝑdicatis diuisim sumptis per cōiunctionē mediā ad eadē ꝑdicata sumpta cōiunctim sine cōiunctione. Et arguere a coniūctis ad diuisa est arguere econtra.

His suppositis dicit̄ p̄mo ꝙ arguere a diuisis ad cōiuncta aut econtra.

vt accipit̄ in ꝓposito nō est cōsequētia formalis. patet p̄mo. qa nō tenet arguendo a parte subiecti. Patet. secundo. qa nō tenet in oībus terminis a parte ꝑdicati. vt patuit exponendo textū. Dicit̄ secūdo ꝙ est bona cōsequētia materialis. patet. qa in multis oppositū cōsequētis potest stare cū antecedēte. Et si querat̄. quō potest sciri qn̄ādo valeat cōsequētia ⁊ quādo nō. Dicit̄ p̄mo ꝙ potest sciri ꝑ hoc ꝙ semꝑ est bona cōsequētia supposita grāmaticali cōgruitate orationis. ⁊ nō variata significatiōe aut suppositione termini quādo summit̄ cōiunctim ⁊ diuisim. ¶ His cōditionibus obseruatis est formalis consequētia. nec potest fieri instantia. Dicit̄ secūdo ꝙ potest sciri ꝑ diuisionē ꝑdicatoꝝ. Nā vel ꝑdicata sūt cōuertibilia. ⁊ sic nō valet cōsequētia ꝓpt̄ nugationē. Uel nō sunt cōuertibilia. ⁊ hoc duplicit̄. qa vel magis cōmune ꝑcedit. vel sequit̄. Si sequit̄ nunq̄ȝ valet cōsequētia. Si ꝑcedit hoc est dupliciter. qa vel ambo sunt substantialia vel accidentalia. Si substantialia sic semꝑ est bona cōsequētia. Si accidētalia hoc ē duplicit̄. vel qa cōueniūt subiecto equaliter. ita ꝙ vnū nō inest per alterū. ⁊ sic nō valet cōsequētia. Uel vnū prius inest alteri. ita ꝙ alterū inest per ip̄m. Et hoc duplicit̄. qa vel posterius ꝑponit̄ priori arguēdo ⁊ sic nō valet cōsequētia. vel postponitur. ⁊ sic est bona cōsequētia. Sed cōtra illud qđ dictū est ꝙ si ambo ꝑdicata sint substātialia ⁊ magis cōmune ꝑcedit minus cōmune semꝑ est

bona cõsequẽtia arguit̃. qa in tali cõsequẽtia semp cõmittit̃ nugatio. igit̃ nõ est bona cõsequẽtia. Antecedẽs ꝓbat̃. qa in antecedẽte infert᷑ immediate addit̃ suo superiori. Sed vt dicit philosophꝰ sexto topicoꝝ. dicto vniuersali. si sibi addat̃ particulare est nugatio. igit̃ posset etiã ꝓbari aliũde. qa si loco noĩm ponãt̃ sue diffinitiões manifestũ ẽ ꝙ erit nugatio. igit̃ talis cõsequẽtia nõ valet. Dicit̃ tercio ꝙ potest sciri ꝑ cõditiões positas in textu. Prima ꝙ arguẽdo a diuisis ad cõiũcta diuisa nõ dicant̃ scd̃m accidens de seinuicẽ vel de vno tercio. Illa aũt dicũt̃ scd̃m accidẽs scd̃m intẽtionẽ philosophi. quoꝝ vnũ inest alteri ꝑ aliqđ terciũ. cui etiã inest vt albũ inest dulci scd̃m accidens. eo ꝙ ambo insunt eidẽ tercio. scilicet lacti. Et similit̃ bonũ ꝛ citharedũ ꝓdicant̃ de seinuicẽ scd̃m accidẽs. eo ꝙ ꝓdicantur de seinuicẽ ꝓpt̃ qđ ꝓdicant̃ de aliquo subiecto eodẽ. Ex quo sequit̃ primo ꝙ ꝓdicari ꝯm accidẽs in ꝓposito nõ est ꝓdicari cõtingent̃ de aliquo. qa si dicat̃. socrates est albus. albũ ꝓdicat̃ ꝯtingent̃ de socrate. ꝛ tamẽ ꝓdicat̃ ꝑ se de eo. Secũdo sequit̃ ꝙ stat aliqua duo ꝓdicari omnino ꝯtingent̃ de eodẽ subiecto ꝛ etiã de seinuicẽ. ꝛ tamẽ vnũ ꝓdicari de alio ꝑ se. vt patet dicẽdo. quantũ est albũ. Et si arguat̃. Hec cõsequẽtia est bona. socrates est albꝰ ꝛ musicꝰ. ergo est albꝰ musicꝰ. eo ꝙ oppositum cõsequẽtis nõ stat cũ antecedẽte. ꝛ tamẽ ꝓdicata diuisim sumpta dicũt̃ de seinuicẽ scd̃m accidẽs ꝛ etiã de tercio. igit̃ illa p̃ma cõditio nõ est bona. Dicit̃ vno modo negãdo ꝙ oppositũ cõsequẽtis nõ stat cũ antecedẽte. stat eñ ꝙ socrates nõ sit musicus albꝰ. ꝛ tamẽ ꝙ sit albus ꝛ musicꝰ. Alio modo dicit̃ ꝙ si nõ stet. cõsequẽtia est bona. sed nõ virtute huiꝰ ꝙ arguit̃ a diuisis ad cõiũcta. Secunda ꝯditio quã innuit phũs est ꝙ nõ implicet idẽ. aut ꝙ secũdum nõ implicet in p̃mo. Arguẽdo vo a coniũctis ad diuisa etiã sunt due conditiões. Prima ꝙ nõ sit repugnãtia in adiecto. Dicit̃ aũt esse repugnãtia in adiecto ꝙ vnũ ꝓdicatũ scilicet secũdũ qđ alteri addit̃ infert cõtradictoriũ eius cui addat̃. Secũda cõditio ꝙ vnũ nõ ꝓdicet̃ ꝑ alterũ. sic scilicet ꝙ ipo secluso nõ plus ꝓdicet̃. qa tũc ꝓdicat̃ scd̃m qđ. Ex ꝓdictis patet ꝙ si debite arguat̃ a diuisis ad cõiũcta aut ecõtra est cõsequẽtia formalis. Sed si indebite arguat̃ a diuisis ad coniuncta fit fallatia accidentis. Et si a coniunctis ad diuisa fit fallatia scd̃m qđ ad simpliciter.

Tercia difficultas. Utrũ hec cõsequẽtia valeat. socrates est homo mortuus. ergo socrates non est homo.

Uel hec. socrates est homo mortuꝰ. ergo socrates est homo. ¶ Pro cuiꝰ solutiõe supponit̃ ꝙ mortuũ accipit̃ dupliciter. Uno mõ prout importat

ꝓuationẽ vite in subiecto siue in corpe qđ priꝰ habuit vitã. sicut cecũ importat ꝓuationẽ visus in oculo q̃ prius habuit visum. Et sic mortuũ est nomẽ distrahẽs ꝛ diminuẽs de ratiõe hoĩs. ꝛ nõ est participiũ ampliãs. Et si addat̃ hoĩ est repugnãtia in adiecto. nec potest verificari de hoĩe aut aliquo aĩali vt sic. sed solũ de corpe ꝓuato aĩa. sicut est cadauer mortuũ. ꝛ hoc modo accipit phũs in textu ꝓcedẽti. Sic etiã debet accipi cũ dicit̃ cõmunit̃ ꝙ diminuit de ratiõe hoĩs ꝛ est det̃minatio distrahẽs. ꝛ tunc arguẽdo ab hoĩe mortuo ad hoĩem simplicit̃ est fallatia a ꝯm qđ ad simpliciter. Alio modo accipit̃ mortuũ vt est participiũ ꝓteriti tẽporis descendens ab hoc verbo morior. tris ampliãs ad ꝓsentia ꝛ ꝓterita non magis diminuẽs aut distrahẽs aut importãs repugnãtiã in adiecto q̃ȝ qđcũq̃ aliud participiũ. ꝛ sic nõ potest verificari de corpe ꝓuato vita. sed solũ de aĩali siue cõposito ex corpe ꝛ anima. ꝛ hoc mõ nõ accipit phũs. nec debet accipi cõmunit̃. cũ multa dicant̃ de hac dictiõe mortuũ. Qꝫ aũt mortuꝰ sic posset accipi. probat̃ dupliciter. Primo qa hec ꝓpositio cõmunit̃ cõcedit̃. aliq̃s homo est mortuꝰ. ꝛ si semp diminueret ꝛ distraheret ꝛ inferret cõtradictoriũ illiꝰ cui addit̃. sequeret̃ ꝙ aliq̃s homo nõ esset homo. qđ est implicatio cõtradictionis. Secũdo sic. Hec cõcedit̃. Cesar est mortuus. aut ergo accipit̃ cesar ꝓ aggregato ex corpe ꝛ anima. aut ꝓ corpe tm̃. nõ potest dici secũdũ. qa corpus cesaris nõ est nũc. ergo de eo nõ potest dici ꝙ sit mortuũ. Ex his dicit̃ ꝙ si mortuũ accipiat̃ p̃mo modo hec cõsequẽtia est bona. socrates est homo mortuus. ergo socrates nõ est homo. patet. qa subiectũ includit repugnãtiã in adiecto. ꝛ hoc vult dicere phũs. Est autem aduertendũ ꝙ socrates ꝛ homo mortuꝰ possunt accipi dupliciter. Uno modo ꝓ cõposito ex corpe ꝛ anima. ꝛ sic nec mortuũ nec hõ mortuus accipiẽdo mortuũ p̃mo modo ꝓdicat̃ de socrate ꝛ homine. vt dictum est. Alio modo potest accipi ꝓprie ꝛ equoce pro altera parte cõpositi. scilicet ꝓ corpe in quo prius fuit vita. ꝛ sic mortuũ bene ꝓdicat̃ de ipis. Dicitur secũdo ꝙ si accipiat̃ mortuũ secũdo mõ ista cõsequẽtia est bona. socrates est hõ mortuꝰ. ergo socrates est hõ. patet. qa bene sequit̃. socrates est hõ mortuꝰ. ergo socrates fuit homo. qa nihil est homo mortuꝰ nisi prius fuerit homo. Et vltra. socrates fuit homo. ergo socrates est hõ. ergo de p̃mo ad vltimũ bene sequit̃. socrates est hõ mortuꝰ. ergo socrates est homo. Secũda cõsequẽtia patet. qa in ꝓpositiõibꝰ que sunt ꝑpetue veritatis a ꝓpositiõe de ꝓterito ad propositiones de presenti est bona consequẽtia ꝛ ecõtra. Sed ista. Socrates est homo est perpetue veritatis. igit̃

Sed cōtra istud dictū obijcit᷑. q̄a antecedēs illius cōsequentie potest esse verū. cōsequente existente falso. igit᷑ illa cōsequētia nō valet. Antecedēs ꝓbatur. q̄a cū ꝑdicatū antecedētis sit terminus ampliatiuus. ampliat subiectū ad id qđ est vel fuit. Sed ꝑdicatū cōsequētis nō est t̄min⁹ ampliatiuus. ⁊ sic subiectū stat solū pro eo qđ est. Ad hoc dicit᷑ q̄ q̄a cōsequēs est ꝓpositio necessaria nō oportet subiectū eius existere.

Quarta difficultas. Utrū ista ꝓpositio sit ꝑ se.

homo est alb⁹. ⁊ ista ꝑ accidēs. albū est musicū. hō est hō alb⁹. homo albus est homo albus. homo albus est colorat⁹. ¶ Pro cuius solutiōe supponit᷑ p̄mo q̄ aliqua ꝓpositio ꝑ se aut ꝑ accidēs accipit᷑ multis modis. Primo accipit᷑ ꝑ se. q̄a ꝑdicatū eius cadit in diffinitione subiecti. aut ecōtra subiectū cadit in diffinitiōe ꝑdicati. Et hoc modo ꝓpositiōes p̄mi modi ⁊ secūdi modi dicēdi ꝑ se sunt ꝓpositiōes ꝑ se. ⁊ omnes tales sunt necessarie. q̄a in eis est habitudo necessaria vnius extremi ad alterū. ⁊ ꝑ oppositū dicit᷑ ꝓpositio ꝑ accidēs quādo nec ꝑdicatū includitur in diffinitiōe subiecti. nec subiectū in diffinitione ꝑdicati. Et de istis loquit᷑ philosophus p̄mo posterioꝝ vbi dicit. Quecūq̄ neutralit᷑ insunt per accidēs insunt. Hoc est. ꝓpositiōes quarū ꝑdicata nō insunt subiectis p̄mo modo. nec secūdo modo dicēdi ꝑ se sunt per accidēs. Secūdo modo aliqua ꝓpositio dicit᷑ ꝑ se. q̄a in eius subiecto includit᷑ prima ratio inherentie ꝑdicati siue sit necessaria siue cōtingens. ⁊ hoc modo iste sunt per se. volūtas vult. calidū calefacit. rationale rationat᷑. Et ꝑ oppositū illa ꝓpositio dicit᷑ ꝑ accidēs in cuius subiecto nō includit᷑ ratio prima inherentie ꝑdicati. Et isto modo philosophus vult istas ꝑ accidens s̄cdo phisicoꝝ. Policletus domificat. albū domificat. Tercio modo aliqua ꝓpositio dicit᷑ ꝑ se cuius ꝑdicatū accidit subiecto ⁊ nō ecotra. ⁊ ꝑ oppositū ꝓpositio ꝑ accidēs dicit᷑ cuius subiectū accidit ꝑdicato. Et isto modo cepit philosophus p̄mo posterioꝝ quādo dicit q̄ ista est ꝑ se. Lignū est albū. ⁊ ista est ꝑ accidēs. albū est lignū. Quarto modo aliqua ꝓpositio potest dici ꝑ se. q̄a de subiecto ratione sui. ⁊ non ratione alicuius alterius ꝑdicatū est verificabile. ⁊ per oppositū sui ꝓpositio dicit᷑ ꝑ accidēs in qua de subiecto non ratione sui. sed ratiōe alicuius tercij cui ambo cōueniunt est verificabile ꝑdicatū. ⁊ hoc modo accipit philosophus in textu p̄cedēti. ¶ Secūdo supponit᷑ q̄ quotiēscūq̄ extremū alicuius ꝓpositiōis est aggregatū ex rebus diuersarū naturarū talis ꝓpositio est cōtingēs. patet. q̄a subiectū ⁊ ꝑdicatū talis ꝓpositiōis nō sunt idē ꝑ se. vt vult cōmētator se-

cūdo methaphisice cōmēto vigesimo. ⁊ similit᷑ quādo ambo extrema sūt aggregata ex rebus diuersarum naturarum.

His suppositis dicit᷑ p̄mo q̄ q̄uis

hec ꝓpositio. homo est albus nō sit ꝓpositio ꝑ se p̄mo modo aut secūdo modo. tamē est ꝓpositio ꝑ se tercio ⁊ quarto modis. Prima pars est nota ex dictis. Secūda ꝓbat᷑ quo ad terciū modū. q̄a ꝑdicatū accidit subiecto. Sed quo ad quartū patet etiā. q̄a albū nō accidit hoī ratiōe alicuius alterius. sed ratione sui. igit᷑. Dicit᷑ secūdo q̄ oēs alie ꝓpositiōes sunt ꝓpositiōes ꝑ accedēs. ꝓbat᷑ q̄a cuiuslibet earū alterū extremū. vel ambo extrema est aggregatū vel aggregata ex rebus diuersarū naturarū. igit᷑ quelibet earū est ꝑ accidēs. Et cōfirmat᷑ istud auctoritate cōmētatoris septimo methaphisice cōmēto duodecimo dicētis. quoniā albus ⁊ homo musicus significant diuersas naturas scilicet hoīem ⁊ albedinē. vel hoīem ⁊ musicū. ideo sermo ex eis cōpositus nō est idem ⁊ ꝑ se. neq̄ habēt vnā diffinitionē. Ex his infert᷑ q̄ ad ꝑdicationē ꝑ se nō sufficit ydēptitas extremoꝝ cōpositiōis. sed req̄rit᷑ q̄ q̄libet extremū ꝓpositiōis sit ꝑ se vnū. Dicit᷑ tercio q̄ ista ꝓpositio. albū est musicū est ꝑ accidēs quarto modo. patet. ꝑdicatū nō est verificabile de subiecto ratione sui. sed ratiōe alicuius tercij. cui ambo insunt. Unde dicit cōmētator albū ⁊ musicū sunt eadē ꝑ accidens ꝓpter hoc q̄a cōiungunt᷑ in eodē per qđ ip̄a fiunt eadem.

Cōclusio respōsalis. A diuisis ad

cōiuncta ⁊ ecōtra debite arguēdo. videlicet a parte ꝑdicati nō variādo cōgruitatē sermonis. nec significationē aut suppositionē. aut aliquā aliā ꝓprietatē logicalē est formalis cōsequētia. Hec cōclusio patet ex dictis.

Ad ratiōes. Ad p̄mā ⁊ secūdā ⁊ ea

rū cōfirmatiōes patet solutio ex dictis. Vel dicit᷑ ad p̄mā q̄ non arguat᷑ in enūctiationibus diuisis ad cōpositas. sed in predicatis diuisis.

Ad terciā dicit quo ad p̄mā partē

similiter patet solutio. sed quo ad vltimā dicit᷑ q̄ res in transmutatōe substantiali amittit nomē ⁊ rationē. ad istū sensum q̄ materia amittit formā substātialem quā prius habuit. nō tamē oportet intelligere q̄ res aliqua post ꝑtrāsmutationē substantialem non nominetur eodem nomine sicut prius. aut q̄ non habuit eandem diffinitionem quam prius habuit

Ad quartã dicit̃ negando antece

dens. Et ad ꝓbationẽ similit̃ negãdo antecedẽs. Unde omẽs ille ꝓpositi ones sunt cõtingẽtes. Et ad dictũ bohecij dicendũ est ꝙ illud est verũ in ꝓpositiõibus quarũ ambo extrema sunt ꝗd vnũ ꝑ se. ⁊ similit̃ dicendũ est ad regulã scoti. Unde est alia regula eiusdẽ. ꝙ quãdo vtrũqꝫ partes alicuꝰ extremi insunt sibijnuicẽ cõtingent̃ tota ꝓpositio est cõtingens. Ad cõfir mationẽ dicit̃ ꝙ ꝗuis homo nõ possit abesse homini: tamẽ abest homi ni albo. vt notũ est. Similit̃ homo albꝰ potest abesse homini quãdo ab est homini albo. ⁊ quãuis homo albꝰ nõ possit abesse homini albo ipo homine albo existẽte. tamẽ nõ sequit̃ ꝙ illa nõ sit in materia contingenti.

His vero deť minatis.

Iste est secũdus tractatꝰ huiꝰ libri. in quo phs deť minat de oppositioni bus ⁊ cõsequẽtijs ꝓpositionũ modaliũ. Et diuidit̃ in tria capl'a. In ꝑmo deť minat de oppositiõe earũ. Et diuidit̃ in duas partes partiales. In pri mo intendit intentũ cõtinuãdo dicta dicẽdis dicẽs. ꝙ determinatis his scilicet oppositiõibus ⁊ cõsequẽtijs enũciationũ nõ ponit̃ modus. ꝑspi ciendũ est. id est postea inspiciendũ quõ se habẽt affirmatiões ⁊ negatio nes ad inuicẽ que sunt de modo vt de possibili. cõtingẽti. impossibili et necessaria. Et huiꝰ dat rationẽ. ꝗa tales ꝓpositiões habent dubitationes aliquas alias ab illis deinesse. In secũda parte arguit ꝓ vtraqꝫ parte cu iusdã questionis que posset moueri. Utrũ videlicet ad summẽdũ cõtra dictoria ꝓpositionũ modaliũ negatio debeat ferri ad verbũ vel ad modũ Deinde soluit illã questionẽ. Primo ergo ꝓbat ꝙ sit referrenda ad verbũ tali ratione. in ꝓpositiõibus deinsse. ad summẽdũ cõtradictoria negatio referrenda ad verbũ. ergo. Similit̃ in modalibus. Antecedẽs probat. ꝗa huius affirmatiõis est homo negatio est ista. nõ est homo. Similit̃ istiꝰ affirmatiõis. est albus homo negatio est ista. nõ est albus hõ. ⁊ non ista est nõ albus homo. q̃d patet. ꝗa si ista. est nõ albus homo sit negatio hu ius affirmatiõis. est albus hõ tũc sequeret̃ ꝙ si ista est falsa. Lignũ est ho mo albus. ista erit vera. lignũ est homo nõ albus. q̃d est falsum. ꝗa sunt simul false. Secũdo ꝓbat. In ꝓpositiõibus in ꝗbus ponit̃ aliud verbum ab hoc verbo est ⁊ dicit ꝙ in illis similit̃ summit̃ cõtradictio sicut in illis de hoc verbo est. vt huius affirmatiõis. ambulat homo. ⁊ nõ illa. ambu

lat nõ homo. ꝗa nihil refert dicere hominẽ ambulare. ⁊ hoc ambulentes esse. neqꝫ etiã ambulat homo. ⁊ est ambulans homo. Ex ꝗbus cõcludit ꝙ si sit simile in omibus negatio siue cõtradictio istius. possibile est esse. erit ista. possibile est nõ esse. ⁊ nõ ista. nõ possibile est esse. Secũdo ꝓbat ꝙ negatio dicit̃ ferri ad modũ ⁊ nõ ad verbũ tali ratione. Impossibile est ꝓpositiões cõtradictorias esse simul veras. sed si in modalibus ad sum mẽdũ ꝯtradictorias negatio ferr̃ ad v̾bũ. ꝯtradictorie essent simul vere. igit̃ ad cõtradicendũ in eis negatio nõ est ferrẽda ad verbũ. ⁊ ꝑ cõsequẽs fer rẽda est ad modũ. Minor ꝓbat̃. ꝗa iste due sunt simul vere. possibile est esse. possibile est nõ esse. Similit̃. possibile est diuidi. possibile est nõ diui di. ⁊ possibile est ambulare. ⁊ possibile est nõ ambulare. De ꝑmis patet. ꝗa illud q̃d est possibile q̃d cũ sit ad vtrũlibet nõ semꝑ est actu. ergo ipm potest esse ⁊ nõ esse. Similit̃ illud q̃d est ambulare cum nõ sit ipm necesse ambulare potest nõ ambulare. ⁊ illud q̃d est impossibile potest nõ videre Cõsequent̃ repetit ꝑdictã rationẽ. dicũt tamẽ aliqui ꝙ est secũda ratio ad ꝓbandũ idẽ dicẽs. vel cõtradictio in modalibus nõ summit̃ ponẽdo ne gationẽ ad dictũ siue ad verbũ. vel idem simul ⁊ semel affirmabit̃ ⁊ nega bit̃ de eodẽ. sed secũdũ est impossibile. ergo primũ est eligendũ. ¶ Pro so lutione questiõis huius intendit philosophus talẽ cõclusionẽ. ad sum mendũ cõtradictoria in modalibus necesse est negationẽ ferri ad modũ Probat duplicit̃. Primo exẽplis. ꝗa cõtradictoria huiꝰ. possibile est esse est hec. nõ possibile est esse. ⁊ istius. cõtingens est esse ꝯtradictoria est hec nõ cõtingẽs est esse. ⁊ simile est de possibili ⁊ necessario. igit̃. Secũdo pro bat tali ratiõe. Sicut se habet esse ad nõ esse i illis de inesse. ita se habet mo dus in modalibus. sed in illis de inesse summit̃ cõditio ponẽdo negatio nẽ ad esse. ergo in modalibus summit̃ cõtradictio ponẽdo negationẽ ad modũ. Maiorẽ ꝓbat. ꝗa sicut in illis de inesse esse ⁊ nõ esse sunt appositi ones. id est ꝑdicata ⁊ res sunt subiecta. sic in modalibꝰ esse ⁊ nõ esse subie cta ⁊ modi sunt appositiões ipa deť minãtes. id est sunt ꝑdicata cõtradi ctorie. ergo istius. possibile est nõ esse negatio est ista. nõ possibile est non esse. Et iste non contradicunt. possibile est esse. possibile est non esse. ꝗa se quunt̃ ad seinuicem. Sed iste contradicunt. possibile est esse ⁊ nõ possibi le est esse. Similiter contradictio huius. necesse est esse nõ est ista. necesse est non esse. Sed ista. non necesse est esse. Et istius. necessarium est nõ esse contradictoria est ista. non necessarium est non esse.

Similiter istius. Impossibile est esse cōtradictoria nō est ista. impossibi
le est nō esse. sed ista. nō impossibile est esse. Et istius, que est impossibile, ē
nō esse. negatio est ista. nō impossibile est nō esse. Cōsequenť concludit
vniuersaliter. ergo ad habēdū cōtradictionē in modalibus negatio est se
renda ad modū. vt patet dicēdo. possibile nō possibile. cōtingens nō con
tingens. impossibile nō impossibile. necessariū nō necessariū. verum non
verum. ꝛ cetera.

Consequētia vo ꝛ cet

Istud est secundū caplm. In quo philosophus determinat de eq̄pollē
tijs ꝛ consequentijs ꝓpositionū modaliū. Et diuidiť in duas partes. In
p̄ma determinat de eq̄pollentijs ꝓpositionū modaliū scōm opinionem
antiquoꝝ ponēdo quattuoꝛ regulas scōm aliquos. Prima est ꝙ ille ꝓpo
sitiōes eq̄pollent. possibile est esse. cōtingens est esse. Nō īpossibile est esse
nō necesse est esse. Secūda regula. iste eq̄pollent. possibile est nō esse. cōtin
gens est nō esse. nō impossibile est nō esse. nō necesse est esse. Tercia regu
la. iste eq̄pollent. Nō possibile est esse. nō cōtingens est esse. impossibile ē
esse. necesse est nō esse. Quarta regula. iste eq̄pollent. nō possibile est nō esse
nō cōtingens est nō esse. impossibile est non esse. necesse est esse. Et ista pa
tent in quadā figura que potest hic subscribi. In secūda parte determi
nat de eq̄pollentia earū scōm opinionē ꝓpriā. Et diuidiť in tres particu
las: In p̄ma particula ostēdit i q̄ antiq̄ bene dixerūt ꝙ bene ordinauerūt
cōtingens possibile ꝛ impossibile faciēdo eq̄pollētias ꝓpositionū de pos
sibili ꝛ contingenti illis de impossibili modo dissimiliť se habente. q̄a pos
sibile ꝛ nō possibile cōtradicūt. ꝛ possibile ꝛ impossibile. ꝛ cōtingēs ꝛ nō
cōtingens. ita scilicet ꝙ affirmatiua de possibili ꝛ affirmatiua de impossi
bili cōtradicunt. Et similiť negatiua de possibili ꝛ negatiua de impossibi
li. ꝛ ideo possibile ꝛ nō possibile eq̄pollent. Similiť possibile ꝛ nō possibi
le. In secūda particula ostēdit in q̄ antiq̄ fecerūt dicēs ꝙ defecerūt quātū
ad ꝓpositiōes de necessario in p̄mo ꝛ secūdo ordinibus. Et dicit ꝙ con
siderandum est qualiter sint disponende propositiones de necessario. q̄a
manifestum est ꝙ non debeant ordinari eo modo quo antiqui eas ordi
nauerunt. Et sic intendit istam conclusionem. Contradictoria huius ꝓ
positionis necesse est non esse. non est hec. non necesse est esse. Probat
tribus rationibus.

Prima. q̄a iste sunt simul vere. necesse est non esse. ꝛ nō necesse est esse. ꝛ se
quunť ad se inuicē. ergo nō sunt cōtradictorie. cū ergo possibile esse ꝛ neces
se nō esse cōtradicūt. sequiť ꝙ possibile est esse ꝛ nō necesse esse eq̄pollent.
nec debent poni in eodē ordine. ꝛ per cōsequēs ista. nō necesse esse male po
nitur in p̄mo ordine. sicut posuerūt antiq̄. vt visum est in p̄ma regula. Se
cunda ratio. necessariū ꝛ impossibile opponūť contrarie. ergo eq̄pollent
postponendo negationē. videlicet ad coplā dicti. ꝛ p cōsequēs si in p̄mo
ordine negať ipossibile ꝛ affirmať eı9 dictū. etiā negať necesse. ꝛ negeť eı9 di
ctū. igiť. Tercia ratio. Si iste eq̄pollerent. possibile esse ꝛ nō necesse esse tūc
cōtradictorie sequerenť ad inuicē. sed cōsequens est impossibile. igiť. cōse
quētia patet. q̄a bene sequiť. necesse est esse. ergo possibile est esse. ꝛ vltra p
aduersarios bene sequiť possibile est esse. ergo non necesse est esse. ergo de
p̄mo ad vltimū bene sequiť. necesse est esse. ergo nō necesse est esse. que inť
se cōtra dicūt. Primā cōsequētiā ꝓbat q̄a si ad necesse esse nō sequať possi
bile esse tūc cōtradictoriū eius sequiť. ꝙ simul stat in veritate cū antece
dente. Sed cōtradictorium est istud. nō possibile est esse. ad qđ sequiť im
possibile est esse. qđ nō potest stare cū necesse esse. Sic ergo philosophus
ꝓbauit tribus rationibus ꝙ iste nō eq̄pollent possibile est esse ꝛ nō neces
se est esse. ꝛ p cōsequēs antiq̄ male reposuerūt istā nō necesse esse in p̄mo
ordine. ꝛ cōsequenť hanc. nō necesse nō esse in secūdo ordine cū omēs ꝓ
positiōes eiusdē ordinis debeāt esse eq̄pollētes. In tercia particula phi
losophus determinat scōm opinionē ꝓpriā qualiter debent ordinari di
cens. ꝙ hec ꝓpositio nō necesse nō esse eq̄pollet huic. possibile est esse. et
sic dicunť reponi in eodē ordine. Probat duabus rationibus. Prima
ad impossibile nō sequiť necesse esse. nec necesse nō esse. nec nō necesse esse
ꝛ tamē ad impossibile esse oportet seq̄ aliquā ꝓpositionē de necessario. er
go sequiť necesse nō esse. Prima pars maioris patet. videlicet ꝙ nō sequiť
necesse esse. q̄a cū hoc qđ est possibile esse stat possibile non esse. sed qđ est
necesse esse. nō est possibile nō esse. igiť. Secunda pars ꝓbať scilicet q̄a nō
sequiť necesse nō esse. q̄a possibile esse nō est necesse nō esse. Tercia pars ꝓ
bata est superius tribus rationibus. Secūda ratio. ad non possibile esse
sequiť impossibile esse. ꝛ necesse nō esse. ergo ad possibile esse qđ est cōtra
dictoriū antecedētis sequiť nō possibile esse ꝛ nō necesse nō esse. que sunt
cōtradictorie cōsequētis. hāc cōsequētiā philosophus nō ꝓbat. sed po
test ꝓbari. q̄a in cōuertibilibus si ad antecedēs sequať cōsequens. tūc ad
oppositū antecedentis sequiť oppositū consequentis.

Dubitabit aũt. ⁊ cet.

Istud est scd̃m capl'm huius tractatus. in quo philosophus soluit vnã dubitationẽ que est hec. Vtrũ ad necesse esse sequat̃ possibile esse. Et primo ꝓbat ꝙ sic. qa si ad necesse esse nõ sequat̃ possibile esse tunc contradictorium consequentis stabit cum antecedente. qa qd̃libet cum quolibet vel eius oppositũ stat. vt potest elici ex isto textu. Similiť cõtradictorium cõsequẽtis est nõ possibile esse. qd̃ nõ potest stare cũ antecedente. qa ad nõ possibile esse sequiť impossibile esse. modo impossibile esse ⁊ necesse esse cõtrariant̃. nec simul stant. Et si qs dicat ꝙ cõtradictoria huius. possibile esse nõ sit opposita nõ possibile esse. tunc erit ista. nõ possibile nõ esse sed vtraqꝫ est falsa illa de necessario existente vera. Secũdo ꝓbat partem negatiuam. videlicet qd̃ ad necesse esse nõ sequat̃ possibile esse. qa illud qd̃ potest esse etiã potest nõ esse. qa idem videť possibile incidi ⁊ possibile nõ incidi. Si ergo ad necesse esse sequat̃ possibile esse. tunc necesse esse posset nõ esse. Tercio soluit hanc dubitationẽ ponendo duas distinctiões. Prima distinctio. potentiarũ quedã sunt rationales. ⁊ iste manẽtes eedẽ sũt plurimoꝝ cõtrarioꝝ. id est potentie rationales ad opposita. Alie sunt irrationales. ⁊ harũ quedã sunt oppositorũ. Alie vero nõ. vt potẽtia calefactiua ignis est potentia naturalis. qa nõ est oppositoꝝ. Nõ em̃ potest nõ calefacere. Et ex ista ratione soluiť ratio facta pro parte negatiua ꝑ interpretationem antecedentis. Nõ em̃ qd̃ possibile est esse possibile est non esse. Secunda distinctio. possibile diciť equoce. eo ꝙ per aliud diciť possibile qd̃ iam actu est. sicut est possibile cõiunctũ actui. vt puta qñ aliquis actu ambulat diciť habere potentiã ambulandi coniunctũ tamen actui. Aliud est possibile ante actũ. vt de illo qui nõ actu ambulat diciť ꝙ potest ambulare. Et differunt ista possibilia. qa scd̃m solum reperitur tam in mobilibus qꝫ in immobilibus. id est in generabilibus ⁊ corruptibilibus. Sed primũ reperitur tam in mobilibus qꝫ in immobilibus. Et ex ista distinctione soluit predictam dubitationem dicens ꝙ scd̃m possibile nõ sequiť ad necesse. sed alterũ sequiť. Probat. qa ad particulare sequiť vniuersale. sed nõ omnino. id est nõ vniuersaliter. possibile sequiť ad necesse. sed solum possibile coniunctũ actu. Cõsequẽť philosophus ꝓpositiones modales ordinat ad inuicẽ. vt patet in quadã figura textus. ⁊ diciť ꝙ ꝓpositiones de necessario sunt priores. ⁊ necessarium est ꝑncipiũ omniũ

Probat. qa illa que semper actu sunt sunt priora illis que non semꝑ actu sunt. sed necessariũ semꝑ est in actu. ergo est prius his que nõ semꝑ sunt in actu. Consequent̃ ex p̃dictis infert quandã diuisionẽ entiũ. que est hec. Triplex est genus entiũ. qa quedam semper sunt actu. sicut ꝑme substantie. id est substantie separate ⁊ corpora celestia. Alia sunt actu ⁊ potestate ⁊ illa sunt in qbus actus nature prior est. sed tempore posterior. Alia sũt que nunqꝫ sunt actu sed solũ potestate. sed illa potentia nunqꝫ reducitur ad actum. sicut continuũ est in potentia ad diuidi in infinitũ sed tamen nunqꝫ est actu diuisum.

Circa hunc textũ queriť vtrum ad

dandũ contradictionẽ in ꝓpositionibus modalibus requiratur ⁊ sufficiat ponere negationem ad modum.

Arguitur ꝑmo ꝙ non: qa iste non

sunt contradictorie. animal esse hominẽ est possibile. ⁊ animal esse hominem nõ est possibile. ⁊ tamen poniť negatio ad modũ. Et similiter iste sũt cõtradictorie. socratem currere est possibile. ⁊ socratem currere est impossibile. ⁊ tamen in nulla ipsarũ poniť negatio. Et etiam iste sunt contradictorie. Socratẽ currere est verum. ⁊ socratem nõ currere nõ est verum. ⁊ tamen ponitur negatio ad verbum ⁊ nõ ad modum. ergo ad dandum contradictionem in modalibus nõ requiritur ⁊ sufficit ponere negationem ad modum.

Secũdo sic. Si sufficeret ponere

negationem ad modum iste essent contradictorie. socratem currere est necesse. socratem currere nõ est necesse. sed hoc est falsum. quia tunc vna cõtradictoria sequeretur ad alteram. Nam bene sequitur. Socratem currere est necesse. ergo socratem currere est possibile. vt patet in textu precedenti. Et vltra. Socratem currere est possibile. ergo socratem currere est contingens. quia possibile ⁊ contingens conuertuntur. Et vltra. Socratem currere est contingens. ergo socratem non currere est contingens. per cõuersionem in oppositam qualitatem. Et vltra. Socratem nõ currere est contingens. ergo socratem currere nõ est necesse. ergo de primo ad vltimum bene sequitur. Socratem currere est necesse. ergo socratem currere non est necesse.

Tercio sic. Iste due cōtradictorie

socratē possibile est esse. socratē possibile est nō esse. ⁊ tamen nō ponit̄ negatio ad modū. igit̄. Maior ꝓbat̄ p̄mo. qa sicut est de cōtradictione i ꝓpositiōibus de inesse. ita videt̄ esse in modalibus. sed in illis de inesse oportet negationē ferri ad verbū. Secūdo. qa sicut se habent iste due. socrates est ⁊ socrates nō est. ita iste. socratē possibile est esse. ⁊ socratē nō possibile est nō esse. Sed due p̄me sunt cōtradictorie. ergo ⁊ secunde.

Quarto sic. Iste cōtradicūt. Non

socratē possibile est esse. ⁊ socratē esse est possibile. eo ꝙ nō est verius dare cōtradictionē. ꝗ̄ ꝓponi referendo negationē. sed ista. nō socratē possibile est esse equalet huic. socratē possibile est nō esse. cū in singularibus nihil differat postponere aut preponere negationē. ergo iste due sunt cōtradictorie. socratē possibile est esse. ⁊ socratē possibile est nō esse.

Quinto sic. Iste due Socratē possibile est currere. ⁊ socratē possibile est nō currere sunt due singulares eiusdem subiecti ⁊ eiusdē predicati. quarū p̄ma est affirmatiua ⁊ secunda negatiua. igit̄ sunt cōtradictorie. qa secūda sit negatiua. ꝓbat̄ dupliciter. quia ipa potest esse vera subiecto ꝓ nullo supponente. Hec em̄ est vera. chymerā possibile est nō esse cū sua cōtradictoria sit falsa que est ista. chymerā necesse est esse. ergo ipa est negatiua. tenet cōsequētia. qa nulla ꝓpositio cathegorica affirmatiua de p̄senti potest esse vera subiecto eius pro nullo supponente. Secūdo ꝓbat̄. qa ipa equalet vni ꝓpositioni simpliciter negatiue. scilicet isti. socratē nō necesse est esse. ergo ipa est negatiua. tenet cōsequētia. qa stat negatiuā esse verā terminis eius pro nullo supponentibus. sed nō affirmatiua. ergo nunq̄ affirmatiua equalet negatiue. Tercio qa p̄dicta ꝓpositio cōtradicit vni simpliciter affirmatiue. scilicet isti. socratē necesse est esse. ergo nō est affirmatiua. sed negatiua. cōsequētia p̄ma patuit. qa tunc plures ꝓpositiōes nō equalentes nō cōtradicerēt eidē. cū cuilibet affirmatiue cōtradicat aliqua negatiua. Secūdo qa due cōtradictorie possunt simul esse false. eo ꝙ ambe affirmatiue essent false si subiecta earum pro nullo supponerent.

In oppositum arguit̄ auctoritate

philosophi in textu p̄cedenti. ¶ Pro solutione questionis ⁊ declaratione

textus precedentis mouent̄ alique difficultates.

Prima difficultas Utrū ꝓpositio

modalis sit ꝓpositio cathegorica a ꝓpositiōe de inesse speciuoce distincta tantū altero quattuor modoꝝ modificata. ¶ Pro cuius solutiōe supponitur p̄mo ꝙ ꝓpositio modalis est illa que modificat̄ aliquo istoꝝ quattuor modoꝝ possibile. cōtingens. impossibile aut necesse. Cuius diffinitionis declaratio patuit in sumulis. Sed aliter diffinit̄ ab aliq̄bus. propositio modalis est illa cuius copla est modificata aliquo modo qui s̄cd̄m aliquā sui significationē est verificabilis de tota ꝓpositione inquantū ꝓpositio est. Ex qua diffinitione infert̄ p̄mo ꝙ ꝓpositio modalis cōposita nō est ꝓpositio modalis. patet. qa copla eius nō est modificata aliquo modo. Modus em̄ in ea est totale extremū ꝓpositiōis. vt patet in ista. album esse nigrū est possibile. cuius sensus cōpositus est iste. hec ꝓpositio albū est nigrū est possibilis. Secūdo infert̄ ꝙ licet in istis ꝓpositiōibus. homo albus currit. homo est animal albū. homo currit velociter ponat̄ modus. tamē nō debent dici modales. patet. qa iste modus nō est verificabilis de tota ꝓpositiōe. Dictū est aūt in illa diffinitiōe s̄cd̄m aliquā sui significationem. qa modus s̄cd̄m aliā significationē est determinatio cople. ⁊ s̄cd̄m aliā verificat̄ de tota ꝓpositiōe. Et pro intellectu huius secūdo supponit̄. ꝙ modi faciētes ꝓpositionē modalē possunt accipi dupliciter. Uno modo secunde intentionaliter put dicūt possibilitatē. cōtingentiā. impossibilitatem aut necessitatē ꝓpositiōis. ⁊ isto modo accipiunt̄ in ꝓpositionibus modalibus cōpositis. Alio modo accipiunt̄ p̄me intentionaliter. Et hoc dupliciter. Uno modo accipiunt̄ cathegorice put dicunt possibilitatē. contingentiā. impossibilitatē aut necessitatē entis. ⁊ isto modo nō faciunt ꝓpositionē modalē. sed sunt differentie entis. vt patet in his ꝓpositionibus socrates est possibilis. chymera est impossibilis. Alio modo accipiuntur sincathegreumatice prout dicūt possibilitatē. cōtingentiā ⁊ cetera vnionis p̄dicati cū subiecto. ⁊ isto modo faciūt ꝓpositionē modalem diuisam Dictū est etiā in p̄dicta diffinitiōe inquantū ꝓpositio est ꝙ licet isti modi scriptū prolatū pictū ⁊ cōsimiles sint verificabiles de ꝓpositione. tamen hoc nō est inquantū ꝓpositio est. qa etiam posset verificari de aliqua alia ꝓpositione. ymmo etiā de voce incōpleta vt est notū. ¶ Tercio supponit̄ ꝙ ꝓpositio cathegorica est cuius partes ꝓpinque ⁊ p̄ncipales sunt subiectū ⁊ p̄dicatū. que nec implicite nec explicite equalet ꝓpositiōi ypothetice

ce. Et diuidit in ꝓpositionē cathegoricā de inesse. ⁊ ꝓpositionē modalem Quid sit ꝓpositio modalis dictū est. Propositio cathegorica de inesse est illa cuius copla nō est modificata aliquo modo verificabili de tota ꝓpositione inquantū ꝓpositio est. Et dicit de inesse. qḋ debet intelligi. id est de simplici inherentia ꝑdicati ad subiectū. vel de simplici exercicio inherētie seu vnionis ꝑdicati cū subiecto. vt cū dicit. homo est albus. Denotat simpliciter albū inesse homini. Sed cū dicit. hoiem possibile est esse album. denotat albū possibiliter inesse homini. Sūmit aūt hic inesse generaliter pro inesse affirmatiuo vel negatiuo. ⁊ sic nō distinguit cōtra nō esse. alias ꝓpositiōes negatiue nō dicerent de inesse. ¶ Quarto supponit ꝙ ad hoc ꝙ aliqs modus faciat ꝓpositionē modalē tres cōditiones requiruntur. Prima est. ꝙ ille modus natus sit determinare compositionē ꝓpositionis. Ex quo sequitur ꝙ ista adiectiua scriptū. pictū. albū. nigrū. ⁊ ista aduerbia bene. male nō faciunt ꝓpositionē modalem. Secunda conditio est ꝙ talis modus significet aliquam differentiam entis. Ex quo sequitur ꝙ isti termini scitū. creditū. opinatū. imaginatū nō faciunt ꝓpositionē modalem. Tercia conditio est ꝙ talis modus ampliat compositionē vltra tempus prins. Ex quo sequit ꝙ isti modi verū ⁊ falsum nō faciunt ꝓpositionem modalem. licet em̄ sint verificabiles de tota ꝓpositione inquātum ꝓpositio est. ⁊ tamen nō ampliant compositionem vltra tempus prius. Preter has conditiones ponuntur alie. de quibus visum est in summulis.

His visis dicit ꝑmo ꝙ propositio modalis est ꝓpositio cathegorica. Patet ꝑmo per diffinitionē ꝓpositionis cathegorice prepositā. Patet secundo. qa modus a quo ꝓpositio denomiatur modalis. nō potest esse determinatio compositionis ypothetice. igit. Et si dicat. ꝓpositio de contingenti ad vtrūlibet est ꝓpositio modalis. ⁊ tamen est ypothetica. cū habeat exponi per vnā copulatiuā. cui⁹ prima pars est negatiua de necessario. ⁊ secunda est negatiua de impossibili. igitur. Ad hoc dicitur primo ꝙ licet ꝓpositio de contingenti ad vtrūlibet sit modalis. tamen nō ordinat cū ꝓpositionibus de alijs modis. Dicitur vlterius ꝙ licet illatiue equaleat vne ypothetice. tamen non equalet significatiue. ideo nō sequit ꝙ sit ypothetica. Dicit secūdo ꝙ ꝓpositio modalis est a ꝓpositione de inesse specie vocē distincta. Probatur dupliciter. Primo sic. Quecūqȝ differunt essentialiter plus q̄ȝ numero differunt specie

voce. sed ꝓpositio modalis ⁊ propositio de inesse sunt huiusmodi. igitur. Minorē probo. qa plus differunt propositio modalis ⁊ propositio de inesse q̄ȝ due propositiones de inesse. sed due de inesse differunt numero. ergo alie due differunt plus q̄ȝ numero. ⁊ per cōsequens differunt specie. Secundo sic. Que differunt in forma differunt specie. Nā differentia ꝑm formam est differentia scdm speciem. sed propositio modalis ⁊ propositio de inesse differunt in forma. igitur differunt specie. Minor probatur qa forma propositionis de inesse est simplex inherentia predicati cū subiecto ⁊ simplex compositio eorundem. Forma autem propositionis modalis est modificatio compositionis per quam essentialiter distinguitur ab illa. Dicitur tercio ꝙ tm̄ sunt quattuor modi facientes propositionem modalem. Patet. qa tm̄ quatuor sunt modi determinantes compositionem propositionis differentiā entis significantes ⁊ compositionem ampliantes vltra tempus ꝑsens. igit sunt tm̄ quattuor modi faceintes propositionē modalem. tenet cōsequentia per conditiones superi⁹ positas. Dicit quarto ꝙ nō omīs propositio in qua aliquis illoꝝ quattuor modorum ponit est modalis. sed solum illa in qua ponitur aliquis illorum quattuor modoꝝ determinans compositionem propositionis. Prima pars patet. qa ille nō sunt modales. socrates est possibilis. deus est ens necessariū. chymera est ens impossibile. ⁊ tamen in eis ponit modus. igit Secunda pars patet. qa illa propositio in qua modus determinat coplā habet omīa reqsita ad modalē propositionē. ergo est modalis.

Secūda difficultas. Utrū isti modi necessariū ⁊ impossibile amplient ad qdlibet tēpus scilicet. ꝑsens ꝑteritū ⁊ futurū. ⁊ possibile ⁊ contingens ad ꝑsens ⁊ futurū tm̄. Ad quā dicit cōmuniter ꝙ sic. Et ratio est. qa necessariū ⁊ impossibile possunt esse ꝑm omne tempus. Nam necessariū inest omni tempore. impossibile autem nullo tempore simplicit inest. sed possibile ⁊ contingens possunt solum inesse pro presenti ⁊ futuro. igit. Alia ratio est. qa necessariū ⁊ impossibile sunt modi vniuersales. ⁊ cōtingens ⁊ possibile sunt modi particulares Sed nō videt propter qḋ hoc esset nisi qa necesse ⁊ impossibile ampliāt ad omē tempus. ⁊ possibile ⁊ ꝯtingēs ad ꝑsens ⁊ futurū tm̄. igit. Sed cōtra istō arguit ꝑmo sic. In ꝓpositiōib⁹ ꝯtradictorijs ꝉmini debēt teneri eque ample ⁊ eque stricte. ꝫ ꝓpositiōes de possibili ⁊ ipossibili nō negatē cōtradicūt. ğ ꝉmini eaꝝ debēt teneri eque ample ⁊ eque stricte. tenet ꝯseqntia. qa alias due ꝯtradictorie possent simul esse false.

Secūdo sic. Si impossibile ⁊ necessariū ampliarēt ad tempus pteritum. ⁊ alia duo nō ampliarent sequeret φ iste due cōtradictorie essent simul false. diem hesternū fore est impossibile. ⁊ diē hesternū fore est possibile. Et similiter iste due. adam fuisse est necessariū. adam nō fuisse est cōtingēs vel possibile: Sed hoc est incōueniēs. igit. Propter istas ratiōes dicūt aliq. Possibile et cōtingens ampliāt ad pteritum sicut impossibile et necessarium. Sed cōtra hoc arguit dupliciter: qa ad pteritū nulla est potentia. vt dixit philosophus pmo celi ⁊ mūdi. ergo possibile nō ampliat nec se extendit ad preteritū. Secūdo sic. qa tunc hec ppositio esset vera. adam fuisse ē cōtingens. cū ipa potuerit nō esse vera. Et similiter ista esset vera. adam nō fuisse est possibile ⁊ hec falsa. adam fuisse est necessariū. qd est manifeste falsum. Nam omis ppositio de pterito vera. saltē singularis. cuius veritas nō dependet ab aliqua de futuro est necessaria. ergo hec est necessaria. adā fuit. ⁊ p cōsequēs adam fuisse est necessariū. Aliter ergo dicendū est φ possibile ⁊ contingens ampliant tm̄ ad psens ⁊ futurū. ⁊ similit necessariū et impossibile. nec pp̄ter hoc isti dicunt vniuersales ⁊ illi particulares. quia isti amplant ad plura tempora φ illi. Sed qa isti ampliant copulatiue. ⁊ illi disiunctiue. Sicut est in signis vniuersalibus. nō em̄ dicunt signa vniuersalia qa faciant terminos teneri pro pluribus suppositis φ particularia. Sed qa faciunt teneri copulatiue pro omibus illis pciseq pro qbus signū particulare facit teneri disiunctiue. Sed pter istos modos potest dici φ necessariū ⁊ ⁊ impossibile ampliant ad omne tempus copulatiue et possibile ⁊ contingens ampliant ad ome tēpus disiunctiue. Prima pars patet. qa sicut se habent signa vniuersalia in ppositiōibus necessarijs distribuendo subiecta ipārū. sic se habent isti modi in ampliando impossibile ⁊ necessariū. Sed signa vniuersalia distribuūt subiecta ppositionum necessariarū pro omibus pteritis. psentib' ⁊ futuris. ergo isti modi ipossibile ⁊ necessariū ampliant ad pteritū. psens ⁊ futurū. tenet cōsequentia. qa alias nō essent modi vniuersales nisi ampliarent ad omē tempus. nec sufficit ampliare copulatiue ad duas differentias tēporis. qa vniuersalitas tēpoꝝ nō est solū ex duabus differentijs tempoꝝ. Secūda pars patet qa bene sequit. impossibile ⁊ necessariū ampliāt ad ome tēpus ergo possibile ⁊ contingens ampliant ad ome tempus. Antecedens pbat. qa ex eis fiunt ppositiōes cōtradictorie. Sed in cōtradictorijs termini debent teneri eque ample ⁊ eque stricte. igit. Et cū dicit. ergo ad pteritū erit possibilitas vl' potentia. Dico φ duplex est potentia. Queda est potentia phisica. Que diuidit in potentiā actiuā ⁊ passiuam. ⁊ ista nō est ad pteritum. Alia est potentia logica que nihil aliud est φ nō implicatio contradictionis. vel nō repugnantia cōpositiōis alicuius pdicati cum subiecto. ⁊ isto modo ad pteritū est potentia. Vnde socratē nō cucurrisse postφ cucurrit nō importat aliquā repugnantiā cōceptuū extremoꝝ ppositionis. nec claudit aliquā cōtradictionē ex terminis. Nam quorūcūφ terminorum possibilis fuit vnio nunφ eorū erit impossibilis diuisio. Cū ergo cursus cū hoie fuerit possibilis ⁊ contingens vnio. sequit φ eoꝝ diuisio nunφ erit ipossibilis. impossibile opposita possibilitati logice. Ex his potest dici φ modi facientes ppositionē modalē dicūt possibilitatē cōtingentiā. impossibilitatē aut necessitatē logicā ⁊ nō phisicā. Ex quo posset inferri φ hec ppositio in rigore sermonis est falsa. ignē impossibile est esse frigidū. Et similiter istā. niuem impossibile est esse nigram.

Tercia difficultas. Utruz illud sit

verū qd dicit philosophus in textu φ esse in modalibus se teneat ex parte subiecti ⁊ modus sit predicatū. cū tamen verbū nunφ possit esse subiectū ppositionis. ⁊ modus aliquādo subijciat. vt patet dicendo. socratem possibile est currere. ¶ pro cui' solutiōe supponit pmo φ in textu sic habetur. fiunt em̄ in illis queadmodū esse vl' nō esse appositiōes. subiecto vo res. Hoc qdē albū illud vo homo. Eodē quoφ modo in hoc loco esse quidē ⁊ nō esse subiectū fit. cōtingere vo ⁊ posse appositiōes determinantes queadmodū in illis esse ⁊ nō esse veritatē vel falsitatē. Et hanc litterā diuersimode exponūt. Dicunt em̄ aliq φ philosophus per res subiectas intendit subiectū ⁊ pdicatū. que dicunt res subiecte per similitudinem ad materiā que subijcit forme. sed per appositiōes intendit coplā. que est sicut formale in ppositione. Ideo ad similitudinē formē que apponit. id ē aduenit materie copla appositiōis dicit appositio. ⁊ ita scd̄m istos philosophus nihil aliud vult dicere nisi φ in modalibus esse ⁊ nō esse se habent tanφ res subiecte. ita φ habent similitudinē cū reb' subiectis i hoc scilicet φ sicut negatio addita rei subiecte in illis de inesse hoc est subiecto ⁊ pdicato materiali nō facit cōtradictionē nisi simul ferat supra coplā. Sic em etiā in modalibus negatio lata ad verbū pcise sic φ nō ad modū. nō facit cōtradictionē. Et ita ad habendū cōtradictionē oportet pponere negationē toti aggregato ex modo ⁊ verbo qa modus est pars cople. ⁊ illa similitudo satis patet cū dicit in textu. esse quidē ⁊ non esse oportet po

nere queadmodū appositiōes. quasi dicat. ex q̄ parte esse vel nō esse summit negatio vel affirmatio in modalibus ita se habente tanq̄ res sb iecta ex parte cuius in illis de inesse non summit affirmatio vel negatio. ⁊ q̄ ex parte modi summit affirmatio vel negatio in modalibus. igit modus dicit copla. Vel aliter dicit p̄mo q̄ phs voluit q̄ sicut in illis de inesse verbū est copla cōiungēs simul p̄dicatū subiecto. ⁊ ideo ab ipa dicit ꝓpositio de inesse. Ita in modalibus esse ⁊ nō esse sunt res subiecte. Nō sic q̄ sint subiecta ꝓpositionū. q̄a verbū nunq̄ potest subijci. sed sunt res subiecte. id est deꝰminabilia. ⁊ modi sunt appositiōes. id est deꝰminationes ipaꝝ. ⁊ ideo ab ipis ꝓpositiōes dicunt ꝓpositiōes modales. Dicit secūdo q̄ q̄uis verbū nunq̄ possit subijci. nec etiā modus aduerbialiter sumptus. tamē modus nōialit sumptus potest esse subiectū enūciationis. e/tamē vt in pluribus p̄dicatū. ¶ Sed cōtra hoc arguit quadruplic ter. Primo. q̄a petrus hispanus dicit q̄ modus in modalibus semp debet p̄dicari. Secūdo. q̄a modus est deꝰminatio cōpositiōis dicti. sed determinatio debet sequi deꝰminabile. Tercio q̄a sicut se habet copla i illis de inesse. sic se debet habere modus in modalibus. sed copla in illis de inesse nunq̄ potest subijci. igit. Quarto. q̄a semp modus est determinatio cōpositiōis vnientis vnū extremū cū alia. sed p̄dicatū est alterū extremorū. ergo modus nunq̄ predicat. Ad primā ⁊ secundā dicit simul q̄ in predicatione ordinata in qua predicatū habet de se ratione forme respectu subiecti determinatio nō subijcit. ⁊ sic modus in ea nunq̄ subijcitur. Sed in predicatione indirecta illud quod habet ratione materie ⁊ indeterminabilis potest predicari. patet dicendo. albū est homo. ⁊ ideo in tali p̄dicatione modus potest subijci ⁊ verbū predicari. Ad terciā dicit q̄ est in hoc simile q̄ sicut verbū est forma ꝓpositiōis in illis de inesse. ⁊ se habet vt determinatio respectu subiecti. ita etiam modus in modalibus. Sed est in hoc dissimile q̄ copla est verbū ⁊ modus est nomen. verbū autem potest p̄dicari. nomen aūt nō. immo potest subijci. Ad quartā dicitur q̄ modus est determinatio compositionis dicti. ideo nō est predicatū eius tamen nō est determinatio totius ꝓpositiōis modalis. ideo est bene eiꝰ predicatum.

Quarta difficultas. Utrū hec propositio. socratē possibile est nō esse sit affirmatiua vel negatiua. Et vtrum ad necesse esse sequat possibile esse.

Ad p̄mā partē difficultatis dicūt aliq̄. q̄ ipa ⁊ alie similes de possibili ⁊ contingēti sunt simpliciter negatiue. q̄d

probant tribus ratiōibus tactis in vltima ratione ante oppositū. tunc scōm eos hec est simpliciter affirmatiua. socratē possibile est nō esse. ⁊ hec similiter. chymera nō potest esse ⁊ ideo est falsa. q̄a vna est affirmatiua de p̄senti cuius subiectū pro nullo supponit. Sed cōtra hūc modū dicēdi arguitur quadruplicit. Primo sic scōm phm in textu huius ꝓpositiōis que est possibile est nō esse negatio est hec. nō possibile est nō esse. ergo hec est negatiua. nō possibile est nō esse. ⁊ p cōsequēs alia est affirmatiua cū sibi cōtradicat. Secūdo sic. nulla ꝓpositio est negatiua cuius copla ⁊ p̄dicatū nō negat. sed in ista. socratē possibile est nō esse. nec copla nec p̄dicatū negatur. igit nō est negatiua. Maior patet. q̄a in omi ꝓpositiōe negatiua copla debet negari ⁊ etiā p̄dicatū. cū sequat coplā. Minor patet. q̄a necessariū est q̄ in ista ꝓpositiōe possibile sit copla. aut p̄dicatū. aut pars cople. Terciū sic. sicut se habet esse in illis de inesse ita modus in modalibus vt dicit in textu ⁊ hoc nō potest intelligi nisi q̄ sicut esse aut verbū est copla vel p̄dicatū vel determinatio alterius in illis de inesse. ita modus in modalibus. sed ꝓpositio de inesse nunq̄ est negatiua nisi p̄dicatū ⁊ eiꝰ copla negeꝰ. ⁊ hoc maxime si sint de modo loquendi cōsueto. cuiusmodi scōm eos est ista. socratē nō possibile est esse. Quarto sic. Si hec sit falsa. chymera potest nō esse sua subalterna erit vera. scilicet hec chymera nō potest non esse. sed ad hāc sequit. ista chymera necesse est esse. ergo hec est vera chymera est. q̄d est manifeste falsum. Q̄ aūt ad istā chymera nō potest nō esse sequat ista. chymerā necesse est esse patet per phm in vltimo caplo primi libri sic arguētis. Si semp verū est dicere q̄a est vel erit nō potest hoc nō esse vel nō futurū esse. Q̄ aūt nō potest nō fieri. ⁊ q̄d nō impossibile est fieri necesse est fieri. Ex quo euident patet q̄ bene sequit. chymera non potest nō esse. ergo chymerā necesse est esse. Similit sequit. chymera non potest nō fieri. ergo chymerā necesse est fieri. Si ergo iste sunt false. chymera nō potest esse. chymera nō potest fieri. sequit q̄ chymerā necesse est esse. et chymerā necesse est fieri. Nec valet euasio sic aliq̄s dicat q̄ cōsequentia esset bona si chymera ꝓ aliquo supponeret. q̄a phs arguit in his q̄ nō sunt cū loquit in futuris cōtingētibꝰ. Dicēdū est ergo alit sicut dictū est in sumulis q̄ hec ꝓpositio socratē possibile est non esse est simplicit affirmatiua q̄uis sit negatiua de dicto. Unde ad hoc q̄ aliq̄ ꝓpositio modalis debeat dici negatiua simplicit siue negatiua modalit negatio debet fieri ad modū. Ex q̄ sequit hāc ꝯclusionē nō valere demōstrata modali hec ꝓpositio ē negatiua de dicto. ḡ ē negatiua. vel negatiua modalis. Et q̄d ratiōes q̄ sūt in alia opiniōe patebit q̄d sit dicēdū in fine questionis.

℃ Pro solutiõe secũde partis dicit᷑ pᵐo ꝙ necessariũ ⁊ impossibile vt superius iam dictũ est possunt accipi dupliciter. Uno modo cathegorice ⁊ sic necessariũ valet tantũ sicut ens necessariũ siue perpetuũ ⁊ possibile concretũ huius abstracti possibilitas vel potentia. Alio modo accipiũt sincathegreumatice. ⁊ sic necessariũ tantũ valet sicut impossibile nõ esse. ⁊ possibile sicut esse nõ necesse. ℃ Tercio supponit᷑ ꝙ multiplex est vniuersale. qḋdã est vniuersale in pdicado. ⁊ sic possibile est vniuersale respectu necessarij. qa om̃e necesse esse est possibile esse. sed nõ ecõtra. ⁊ hec cõsequentia valet. necesse esse. ergo possibile esse. ab inferiori ad superius. Aliud vniuersale in distribuendo. Et istud est duplex. qa qḋdã distribuit quo ad supposita sicut signa vniuersalia. Aliud quo ad tempora scilicet qḋ facit teneri coplã ꝓ qualibet differentia tẽporis copulatiue. ⁊ sic necesse est vniuersale. ⁊ hoc modo ista cõsequẽtia tenet a toto in quantitate ad suã partem. hoc est necesse esse. ergo hoc est possibile esse respectu possibilis. Aliud est vniuersale in ampliando qḋ copulatiue ampliat terminũ ad standum pro pluribus differentijs temporis. ⁊ sic necesse adhuc est vniuersale. Et hoc modo hec ꝯsequẽtia valet. necesse esse. ergo possibile esse. tenet consequentia per locũ a tota copulatiua ad disiunctiuã cõstitutã ex eisdẽ ꝓpositionibus. ℃ Tercio supponit᷑ ꝙ contingens accipit᷑ duplicit᷑. Uno modo pro contingenti alto qḋ est cõmune ad om̃es modos contingentis. ⁊ sic illud est cõtingens qḋ nõ est impossibile. ⁊ tale cõtingens cõuertitur cũ possibili. Istud aũt cõtingens habet duas species pncipales. scilicet contingens necessariũ ⁊ contingens nõ necessariũ. Contingens necessarium est idem cõuertibiliter cũ ipso necessario. Sed contingens nõ necessarium est qḋ nõ est necessariũ nec impossibile. Et eius sunt tres modi. scilicet contingens natũ. contingens raro ⁊ cõtingens ad vtrũlibet. de qbus dicetur in libro prioꝝ. Consimilit᷑ possibile potest accipi duplicit᷑. videlicet pro possibili alto. ⁊ sic illud est possibile qḋ non est impossibile. siue sit necessariũ siue contingens. Et diuidit᷑ in possibile necessariũ ⁊ possibile nõ necessariũ. Et sic ista cõsequẽtia. necesse esse ergo possibile esse tenet per locũ ab inferiori ad superius. Unde possibile nõ necessariũ diuidit᷑ per possibile natũ. raro ⁊ possibile ad vtrũlibet.

His suppositis dicit᷑ pᵐo ꝙ possibile altũ sequit᷑ ad necesse esse. patet. qa superius sequit᷑ ad suũ inferiꝰ: sed possibile est superius ad necesse. igit᷑ sequit᷑ ad necesse. patet etiã. qa pars

totius in quantitate sequit᷑ ad ipm totũ in quãtitate. Sed possibile se habet vt pars in quãtitate. ⁊ necesse vt totũ in quantitate. videlicet ꝓpter distributionẽ temporis ꝯsignificati p copulã. qḋ nõ distribuit possibile. [illegible] igit᷑ possibile sequit᷑ ad necesse. Tercio patet. qa disiunctiua sequit᷑ ad copulatiuã. ꝓpositio de possibili alto equalet disiunctiue. ⁊ illa de necessario equalet copulatiue. igit᷑ possibile altũ sequit᷑ ad necesse. Ex quo infert᷑ ꝙ ad necesse esse etiã sequit᷑ contingens. capiendo contengens pro cõtingenti alto. Patet. qa possibile ⁊ contingens cõuertibiliter se habẽt. ergo sicut possibile sequit᷑ ad necesse. etiã contingens sequit᷑ ad necesse. Dicitur secundo ꝙ ad necesse esse nõ sequit᷑ possibile summendo possibile ꝓ possibili nõ necessario. Patet. qa ad possibile esse sic acceptũ sequit᷑ possibile nõ esse per cõuersionẽ in oppositã qualitatẽ. Sed ad necesse esse nõ sequit᷑ possibile nõ esse. ergo nec sequit᷑ possibile esse. Ex quo sequit᷑ ꝙ ad necesse esse nõ sequit᷑ contingens acceptũ pro contingenti nõ necessario propter eandem rationem.

Quinta difficultas. Utrũ modalis cõposite equaleat aliqua modalis. ⁊ vtrũ in ꝓpositiõibus modalibus de subiecto singulari ⁊ ex eisdẽ terminis cõposita ⁊ diuisa equaleant cõuertibiliter. ⁊ vtrũ isti modi contingens ⁊ possibile reponant᷑ in diuersis ordinibus. ℃ Pro solutione vltime partis. qa nunc dictũ est de contingenti ⁊ possibili. Supponit᷑ pᵐo ꝙ quãdocũqȝ possibile ⁊ contingens ponũtur in aliqua ꝓpositione sine addito ipm restringente tunc de rigore sermonis capit᷑ pro contingenti aut possibili alto. ℃ Secundo supponit᷑ ꝙ nulle ꝓprietates cõueniẽtes alicui speciei ſᷓ sua ratione ꝓpria ꝯueniũt generi in sua cõmunitate capto. Ex quibus patet pᵐo ꝙ dicere hoiem esse albũ est contingens. illa ꝓpositio in rigore sermonis nõ debet dici de cõtingenti necessario vel non necessario sed de contingenti alto. nã modus in illa supponit simplicit᷑ aut disiũctim ꝓ qlibet mõ ꝯtingẽtis. Scḋo sequitur ꝙ q̃uis cõcedat᷑ ꝓpositio de contingenti ad vtrũlibet cõuertenti in oppositã qualitatẽ. tamẽ hoc nõ concedit᷑ de cõtingenti alto. Tercio sequit᷑ ꝙ om̃is ꝓpositio de cõtingenti capto siue addito ponit᷑ in eadem linea cũ illa que est de possibili alto. Propositiões ṽo de possibili alto reponũtur in diuersis lineis sicut philosophus reponit eas in tertu. Si contingens cũ addito summit᷑ ꝓpositio reponit᷑ scḋm exigentiã sui additi. ⁊ ideo hec ꝓpositio hoiem esse animal est contingens necessariũ ponit᷑ in quarta

io ordine. ¶ Tercio supponit̃ q̃ quilibet ꝓpositio de cõtingenti nõ neces sario ad sui veritatẽ reqrit veritatẽ vnius copulatiue cõposite ex duab⁹ de possibili. videlicet ex vna habente dictũ affirmatũ. ⁊ ex alia habente di ctũ negatũ. Ut ad veritatẽ huius. socratẽ esse album est contingens. ad vtrũlibet requirit̃ veritas huius. socratẽ esse albũ est possibile. ⁊ socratem nõ esse albũ est possibile. Ex quo sequit̃ p̃mo q̃ ad dandũ contradictoriũ eius oportet dare disiunctiuã compositã ex partibus cõtradicentibus. Secũdo sequit̃ q̃ contingens nõ necessariũ nõ facit ꝓpositionẽ modalez ꝓprijssime captã. cũ nõ sit simplex determinatio cõpositionis. Tercio se quit̃ q̃ omĩs ꝓpositio affirmatiua de contingenti ad vtrũlibet si reponat̃ in aliquo ordine. reponit̃ in duobus scilicet in p̃mo ⁊ secũdo. ⁊ negatiua in qua modus negat̃ in tercio ⁊ quarto. Ex his patet solutio secunde par tis difficultatis. ¶ Pro solutione p̃me partis dicit̃ q̃ modali composite equiualet modalis cõposita. ⁊ diuise diuisa. Et sicut est de equalentia. sic est de oppositione. Ex quo sequit̃ q̃ modalis composita non equalet aut opponit̃ modali diuise. nec ecõtra. patet q̃a sequeret̃ q̃ possibile esset vnã equiualentẽ esse verã alia existente falsa. Sequeret̃ etiã q̃ due cõtradicto rie possint simul esse vere. sed ista sunt incõuenientia. igit̃. cõsequẽtia patet q̃a stat modalẽ cõpositã esse verã. diuisa ex eisdẽ terminis cõstituta existẽ te falsa. ⁊ econtra. ¶ Pro solutione secunde partis supponit̃ p̃mo q̃ du plex est modalis. Quedã est de subiecto singulari simplici. sicut illa in qui bus subijcitur vnus simplex terminus singularis. vel vnũ ꝓnomen sim plex demonstratiuũ. vt dicendo. socratez possibile est currere. vel hoc esse nigrum est possibile. Alia est de subiecto singulari complexo siue compo sito. vt sunt iste. hoc album esse nigrum est possibile. socratem quiescentez possibile est currere. ¶ Secũdo supponit̃ q̃ aliquas ꝓpositiones cõuerti biliter equiualere potest intelligi dupliciter. Uno modo in significando ita q̃ significatũ vnius in propria forma sit significatũ alterius. Alio mo do in inferrendo. ita q̃ significatum vnius sit conuertibiliter illatiuũ signi ficati alterius.

His suppositis dicit̃ primo q̃ mo-

dalis composita ⁊ diuisa de subiecto singulari simplici ex eisdẽ terminis constitute equiualent conuertibiliter in inferrendo. Sed nõ equiualent in si gnificando. Dicitur secundo q̃ modalis composita ⁊ modalis diuisa de subiecto singulari complexo non semp equalent nec in inferrendo nec in significando. Patet de ista. Hoc album esse nigrum est possibile. que cõ

posita est falsa ⁊ diuisa est vera.

Sexta difficultas Utrũ illud sit ve

rum qđ dicit philosophus in textu q̃ potentie rationales possunt in op posita. sed potentie irrationales nõ possunt in opposita. Et similiter si ali qua sunt in potentia que nunq̃ȝ erunt in actu. Ad p̃mã partem dicit̃ vno modo q̃ duplex est potentia. Quedam est actiua. ⁊ talis potentia in irra tionabilibus nõ valet ad opposita. vt patet de potentia ignis. Licet enĩ ignis possit comburere. tamen nõ potest non comburere. Alia est poten tia passiua que tenet se ex parte materie. ⁊ ista potẽtia in irrationabilibus valet ad opposita. vt materia ignis potest calefigeri ⁊ nõ calefigeri. ¶ Sed contra istud arguitur. q̃a brutũ cuius est potentia irrationalis potest am bulare ⁊ nõ ambulare cõmedere ⁊ nõ cõmedere. vt notũ est. ⁊ tamen illa potentia est actiua. ideo potentia actiua irrationalis valet ad opposita. ¶ Aliter dicendũ. Pro quo supponendũ primo q̃ potentia rationalis in ꝓposito dicit̃ illa q̃ s̃m directionez ratiõis potest agere. cuiusmodi sunt intel lect⁹ ⁊ volũtas. ȝ potẽtia irrationalis ẽ illa q̃ s̃m directionẽ ratiõis nõ po test agere. cuiusmodi sunt bruta ⁊ silia. ¶ Scđo supponit̃ q̃ potẽtiã valere ad opposita potest dupliciter intelligi. Uno mõ q̃ possit in ꝯtradictorie opposita. ita q̃ possit agere ⁊ nõ agere. Alio modo q̃ possit in opposita contrarie. ita q̃ possit producere effectus contrarios.

His suppositis dicit̃ p̃mo q̃ poten

tia irrationalis potest in opposita contradictorie. sed nõ potest in oppo sita contrarie. Prima pars pat3. q̃a potentia actiua bruti potest ambu lare ⁊ nõ ambulare. cõmedere ⁊ nõ cõmedere. Secunda pars patet. q̃a cau sa mere naturalis determinata est ad vnuz. Sed potentia irrationalis est huiusmodi. igit̃ est determinata ad vnũ effectũ. Dicitur potentia irratio nalis potest in opposita contradictorie. sed tamen nõ in quelibet. Prima pars patet. q̃a intellectus potest alicui propositioni sibi p̃sentate. assenti re ⁊ dissentire ⁊ aliqđ obiectũ intelligere ⁊ nõ intelligere. Similiter volun tas potest velle ⁊ nolle. ⁊ iste sunt potentie rationales. igit̃. Secũda pars patet. q̃a scđm philosophũ secũdo de aĩa. sicut se habet ignis ad combu rere ita intellectus ad intelligere. sed ignis presentato sibi cõbustibili non potest nõ comburere supposito concursu p̃me cause ignis. nec intellect⁹ potest nõ intelligere obiecto intelligibili sibi representato. per consequẽs aliquando potentia rationalis non valet ad opposita contradictorie.

Dicit̃ tercio q̄ potentia rationalis valet ad opposita contrarie. patet pri mo de intellectu. q̄a alicui ꝓpositiõi p̄sentate intellectui. intellect⁹ potest as sentire ꝛ nõ assentire. ꝫ assensus ꝛ dissensus opponunt̃ ꝯtrarie. ideo po tentia rationalis potest in opposita contrarie. Secundo patet de volun tate. q̄a volũtas aliquo obiecto sibi subiecto ꝛ presentato potest ip̄m vel le ꝛ nolle. Sed volitio ꝛ nolitio ꝯtrariãt̃. igit̃ volũtas potest i opposita cõ trarie. ¶ Pro solutiõe secũde partis supponit̃ p̄mo. q̄ dupliciter potest in telligi aliquod esse in potentia qđ nunq̄ȝ sit in actu. Uno modo sic q̄ ali qua res sit in potentia ad aliud ꝛ tamen nunq̄ȝ acquirit illud. Alio modo q̄ aliqđ predicatũ de aliquo subiecto verificet̃ mediãte hoc verbo potest ꝛ tamen nunq̄ȝ verificabit̃ de eo mediãte hoc verbo est. Dicit̃ scđo q̄ q̄ȝ uis sit inconueniẽs aliqđ esse in potentia ꝛ illud nõ posse ip̄m acquirere eo q̄ esset simul in potentia ꝛ nõ esset. tamen nõ est incõueniẽs aliqđ esse in potentia ad aliud qđ nunq̄ȝ habebit. vt linea est in potentia ad diuidi scđm vnũ q̄dq̄ȝ punctũ. ꝛ tamen nunq̄ȝ diuidet̃. Dicit̃ tercio q̄ q̄ȝuis nul lũ predicatũ possit verificari de aliquo subiecto mediante hoc verbo po test q̄n etiã possit verificari mediante hoc verbo est vel erit. dum tamẽ lo co subiecti ponat̃ ꝓnomen demonstratiuũ demonstrans illud pro quo supponebat subiectum. tamen aliquod predicatũ potest verificari de ali quo subiecto mediante hoc verbo potest. ꝛ tamẽ nunq̄ȝ verificabitur me diante hoc verbo est vel erit. Ista enĩ est vera. Om̄is iniustus potest salua ri. ꝛ tamẽ de facto hec nunq̄ȝ est vera. om̄is iniustus est vel erit saluat⁹. nec similiter ista. hoc est saluatũ demonstrando supposita pro q̄bus suppo nebat iniustus.

Cõclusio respõsalis Ad dandum

contradictionẽ in propositionibus modalibus de eodem modo sufficit ꝛ requirit̃ negationẽ ponere ad modũ. ꝛ hoc suppositis conditionibus requisitis ad contradictionẽ. scilicet q̄ ambe sint singulares. aut vna vni uersalis ꝛ alia particularis eiusdem subiecti ꝛ eiusdem predicati. ꝛ sic de alijs conditionibus positis in primo tractatu sumulaꝝ. ¶ Hec cõclusio relinquitur probata ex dictis.

Ad ratiões ante oppositũ. Ad pri

mam dicit̃ quo ad primas duas ꝓpositiones q̄ nõ sunt contradictorie. eo q̄ subiecta earũ sunt termini cõmunes. quoꝝ neuter est distributus. qđ tamen requirit̃ ad contradictionẽ. De alijs duabus dicit̃ q̄ sunt de di

uersis modis. ꝛ de illis nõ intelligit̃ cõclusio respõsalis vt est visum. Dicit̃ vlterius q̄ due vltime nõ sunt propositiones modales.

Ad secundã dicit̃ negando mino-

rem. Et ad probationẽ patuit solutio in q̄nta difficultate quõ ad necesse esse sequitur possibile esse altum ad qđ nõ sequit̃ contingens ad vtrũlibet q̄ facit ꝓpositionẽ cõuertibilẽ in oppositã qualitatem.

Ad terciã dicit̃ negando maiorẽ

Et ad p̄mã probationẽ dicit̃ q̄ videt̃ ita esse. sed tamen nõ est oratio ita vt patet ex textu. Ad secundã probationẽ dicit̃ negando maiorem.

Ad quartã dicit̃ negando minorẽ

Sed equiualet huic. socratem impossibile est esse.

Ad quintaȝ dicit̃ negando antece-

dens vt enĩ visum est ista propositio. socratem possibile est nõ esse. ꝛ licet sit negatiua de dicto. qđ est negatiuũ scđm quid in modalibus. tamẽ nõ est negatiua simpliciter. Ad probatiões patet solutio in vna difficultate.

Utrũ autez contrari.

Iste est tercius ꝛ vltimus tractatus huius libri. qui continet vnicum ca pitulum. In quo philosophus pertractat quandã dubitationẽ circa op positiones propositionũ. Et diuidit̃ in duas partes In prima parte mo uet vnã dubitationẽ que est hec. Utrũ isti ꝓpositioni. om̄is homo est iu stus contrarietur ista. nullus homo est iustus. vel ista. om̄is homo est in iustus. Similiter vtrum isti. calliges est iustus contrarietur isti calliges est iniustus. vel ista calliges non est iustus. Hoc est querere vtrũ propo sitioni affirmatiue contrariet̃ propositio de modo enunciandi contra rio. vel alia propositio affirmatiua de predicato cõtrario. In secunda par te soluit predictam dubitationem. Et primo soluit eam conditionaliter dicens q̄ si ea que sunt in voce sequunt̃ ea que sunt in anima necesse est q̄ si illa oppositio immediate que est contrarij de contrario extremo non sit cõtraria affirmationi necesse est. ita simpliciter esse in his affirmationi bus que sunt in voce. Sed si oppositio cõtrarij de contrario extremo nõ

sit contraria illi affirmationi que est de alio extremo contrario. Sed oppositio que opponiť affirmatiue sit contraria illi oppositioni que opponitur negatiue, similiter erit in voce ꝙ affirmatiua que est de vno contrario nõ est contraria affirmatiue de alio contrario. vt cũ hec oppositio sit vera. bonũ est bonũ. ⁊ ille sunt false. bonũ nõ est bonum ⁊ bonũ est malum. Considerandũ est vtrum hec oppositio sit vera. bonum est bonum contrarieť huic false. bonũ non est bonum. vel isti. bonum est malum. ⁊ vna illarum falsarũ sit contraria oppositioni vere considerandũ est per quam rationem vna sit magis contraria ꝙ̃ alia. Secũdo soluit predictã dubitationem cathegorice ponendo talem conclusionẽ. Oppositiones de rebus contrarijs non sunt contrarie probat octo rationibus. Prima ratio. Oppositiones contrarie nõ possunt simul esse vere. sed oppositiones de extremis contrarijs possunt esse simul vere. igiť non sunt contrarie. Minor probatur de istis duabus. bonum est bonum. malũ est malum. que sunt de contrarijs extremis ⁊ sunt simul vere. Secunda ratio. de bono est vna opinio que opinatur ꝙ bonum est bonũ ⁊ est vera. ⁊ alia que oppinatur ꝙ bonũ non est bonum ⁊ est falsa. Et sunt multe alie que opinantur bonum esse aliquid ꝙ ipm nec est nec potest esse. Et sunt etiã alie que opinanť ꝙ bonum non est illud qd ipsum est. Et fiunt infinite tales oppiniones. sed vni non contrariantur infinita. ergo isti. bonum est bonum contrariatur ista. bonum nõ est bonum. ⁊ non alie. Tercia ratio inter illas enunctiationes est prima contrarietas inter que est prima falsitas. Sed prima falsitas est inter enunctiationes de cõtrarijs modis enũciandi. ergo ⁊ prima contrarietas. Minor patet. qa pma falsitas est inter illa que fiunt inter generationes ⁊ corruptiones. Sed generatiões ⁊ corruptiones fiunt inter esse ⁊ non esse que sunt contrarij modi enunciandi. Quarta ratio. Opinio que est scdm se vera contrariatur opinioni scdm se false. Sed opinio que opinatur bonum nõ est bonum est scdm se falsa. Illa autem que opinatur bonum esse malũ scdm accidens est falsa eo ꝙ accidit bono esse nõ malum. Quinta ratio Opiniões cõtrarie dicunť plurimum distare sed opiniones de contrarijs modis enunciandi magis distant ꝙ̃ ille que sunt de rebus contrarijs. ergo sequiť ꝙ iste sunt contrarie ⁊ non alie. Sexta ratio. Opinioni vere ⁊ simplici contrariatur opinio falsa ⁊ simplex. sed opinioni bone quoniã bonũ ẽ vera ⁊ simplex. Opinio vo boni qd non est bonum est falsa ⁊ simplex. Non autem opinio boni qd est malum. qa includit affirmatiuam ⁊ nõ ecõtra. igiť. Septima ratio

contrarietas debet vniformiter summi in omibus opinionibus. sed penes contrarietatem rerum nõ potest summi contrarietas in omibus. cũ multa sunt nõ habentia contrariũ. vt homo. Octaua ratio. Sicut se habent iste. Bonum est bonum. ⁊ nõ bonum est bonum. ita iste. bonũ nõ est bonum. ⁊ non bonum non est bonum. ergo per locum a transmutata proportione sicut se habent iste. non bonũ est bonum. ⁊ non bonũ non est bonum. ita iste. bonum est bonum. ⁊ bonum non est bonum. sed due prime sunt contrarie. Minor patet qa isti. bonum non est. bonũ nõ contrariatur ista. non bonum est malum. nec ista. non bonum nõ est malum qa iste tres sunt simul vere. vera autem nunꝙ̃ est cõtraria vere. ergo oportet ꝙ sibi contrarietur ista. bonum nõ est bonum. Et quia philosophus exemplificat per propositiones indefinitas. ideo alias posset credere ꝙ indefinite eiusdem subiecti ⁊ predicati quarum vna est affirmatiua ⁊ alia negatiua essent contrarie. ideo philosophus remouet dubium dicens ꝙ nihil refert quantũ ad intentionem suam siue ponamus affirmationẽ vniuersaliť siue non. qa semp intẽtio sua fuit ꝙ vniuersalis affirmatiua esset ꝯtraria vniuersali negatiue ⁊ ecõtra. ⁊ sic p indefinitas itelligit vniuersales.

Ex predictis infert conclusionem

responsiuam ad dubitationem dicens ꝙ contrarietas in enunctiationibus summiť penes modos enunciandi contrarios ⁊ nõ penes res contrarias. Probat. qa sicut se habent opiniones anime. id est ꝓpositiones mentales. sic se habent ꝓpositiones vocales. Sed manifestũ est ꝙ opiniones anime de contrarijs modis opinandi sunt contrarie. ergo etiam sic est in propositionibus vocalibus. ¶ Finaliter concludit ex predictis ꝙ enunctiatio vera non contrariatur enunctiationi vere. Probatur. qa cõtraria sunt opposita circa idem aũt nõ insunt simul contraria.

Circa hunc textũ queriť vtrum cõ

trarietas in ꝓpositionibus vocalibus sit summenda penes contrarietatem predicatoꝝ aut penes modos enunctiandi contrarios.

Et arguiť pmo ꝙ penes neutrum

ꝙ nulle enũctiatiões sunt cõtrarie. ergo nõ est summẽda cõtrarietas nec penes pdicata ꝯtraria nec penes modo enũciãdi ꝯtrarios. Antecedens patet. qa voci nihil est cõtrariũ. sed omis enũctiatio vocalis est vox. igiť.

Secūdo sic. Si propositiones vocales essent ad inuicem contrarie vel omēs contrariarentur sibiinuicem vel nulle. vel alique ⁊ alique non: Non primum. qa certum est ꝙ non est omnes sunt de predicatis contrarijs. nec omnes sunt de contrarijs modis enunctiandi. Nec est dicendū tercium. qa non est maior ratio de aliquibus ꝙ̄ de alijs. cum non magis repugnat quecūq̄ due ꝓpositiones ad esse simul in eodem subiecto ꝙ̄ alie due propositiones. Iste enim due omnis homo est iustus. nullus homo est iustus non habent maiorem repugnantiam ad esse in eodem subiecto ꝙ̄ iste. socrates currit ⁊ plato disputat. Si dicatur secūdū tunc habetur intentum. videlicet ꝙ nulle enūctiationes sunt contrarie.

Tercio sic scđm philosophū in postpredicamentis. Iste contrariantur. Socrates est sanus. socrates est languidus. sed ille non sunt de contrarijs modis enunctiandi. sed sunt de cōtrarijs predicatis. igitur contrarietas in enunctiationibus vocalibꝰ pe̾bet summi penes predicata contraria ⁊ nō penes modos enunciandi cōtrarios. Et confirmatur. qa ille propositiones dicuntur magis dici contrarie que sunt magis conformes contrarietati rerū. sed sic est de illis que de predicatis contrarijs ⁊ non de illis que sunt de modis enunciandi cōtrarijs. igit̄. Maior patet. qa propositiones non dicunt̄ scđm se contrarie. sed solū propter res significatas. Minor probatur. qa enunctiatiōes de predicatis contrarijs significant res contrarias. vt patet de istis. homo est albus. homo est niger. Non autem ille que sunt de contrarijs modis enunctiandi. Nam iste. omnis homo est albus. nullus homo est albus nō significant aliquas res contrarias.

Quarto sic. Magis opponuntur ⁊ maiorem repugnantiā habent ille enunctiationes que sunt de predicatis contrarijs ꝙ̄ ille que sunt de cōtrario modo enunciandi. ergo ille sunt magis contrarie. tenet consequentia. qa contrarie dicunt̄ maxime distare. Antecedens patet. qa plus requiritur ad affirmatiuam de predicato cōtrario verificandū ꝙ̄ ad verificandū negatiuaꝫ de modo enunciandi cōtrario. Et confirmat̄. qa ad nulū hominē esse iustum sufficit omnē hominem non habere iusticiā. hoc aute nō sufficit ad omnē hominē non esse

iniustū. Sed cū hoc requirit̄ ꝙ omīs homo habeat iniusticiā que est habitus priuatiuus. ergo iste due magis distant ⁊ possunt minꝰ simul esse vere. Omīs homo est iniustus. ꝙ̄ iste. omīs homo est iustus. nullus homo est iustus.

In oppositum arguit̄ auctoritate philosophi. ¶ Pro solutione questionis ⁊ declaratione textus p̄cedentis ponunt̄ alique difficultates.

Prima difficultas Utrū enūctiationes possint sibiinuicē contrariari. Et similit̄ an mentales. vocales aut scripte eodē modo contrariant̄. ¶ Pro cuius solutione supponit̄ primo ꝙ aliqua sibiinuicem contrariari potest intelligi dupliciter. Uno modo intrinsece ⁊ formaliter. ⁊ sic ea contrariantur que sunt fundamenta contrarietatis. Alio modo extrinsece ⁊ obiectiue. ⁊ sic illa dicunt̄ contrariari vel sunt contraria quoꝝ obiecta vel significata totalia sunt contraria. ¶ Scđo supponitur ꝙ triplex est enunctiatio. scilicet. mentalis. vocalis ⁊ scripta. Enunctiatio mentalis est multiplex. quedā est que est vocalis enunctiationis aut scripte naturalis similitudo ⁊ significati eius signū ad placitum. Et talis enunctiatio in habentibus diuersa ydeomata est alia ⁊ alia nec de ista est hic sermo. Alia est enunctiatio mentalis que nō est naturalis similitudo enūctiatiōis vocalis aut scripte. sed ē naturalis similitudo ⁊ signū significans rem naturaliter. ⁊ ista in habentibus diuersa ydeomata non est alia ⁊ alia. sed eadem. saltem in specie. Et ista enunctiatio adhuc est duplex. qa quedam causat̄ in mente ex rerum noticijs aliqbus incōplexis. tamq̄ ex causis partialibus vel ex alijs complexis. Alia est que nō causatur ex noticijs aliqbus incōplexis. sed simpliciter est prima. veniens in mentē naturaliter sic ꝙ nescimus quādo existit in nobis an bene vel quō scđm cōmentatorē tercio de aīa. cuiusmodi sunt enunctiatiōes ille quas aliquis absq̄ prolatione exteriori enunctiationū vocaliū ⁊ formatione interiori format dū aliquā veritatē demonstrat. Alia est adhuc enunctiatio q̄ nō causat̄ aliquo predicto modoꝝ ex reꝝ p̄mis noticijs cōplexis vl incōplexis. sicut est enunctiatio qua intellectus iudicat sic esse aut nō esse sicut per enunctiationes mentales prius dictas significat̄ esse vel nō esse. Et talis enunctiatio a philosopho in textu vocat̄ opinio aīe. Unde oppinio aīe vel enunctiatio sic accepta nihil aliud est ꝙ̄ assensus vel dissensus

quo intellectus assentit vel dissentit.

His suppositis dicit̃ p̃mo q̃ nulle enunctiationes sunt contrarie formaliter ꝛ intrinsece licet possint esse contrarie extrinsece ꝛ obiectiue. Prima pars patet p̃mo de scriptis. q̃a om̃is enunctiatio scripta est in quarta specie qualitatis. Sed qualitatibꝰ quarte speciei nihil est contrariũ. igit̃. Secundo patet de vocalibus. quia vna vox nõ est alteri voci contraria cum permittant se simul ꝛ semel in eodẽ subiecto scilicet in eodẽ aere. Tercio patet de mentalibus. q̃a non magis repugnat duas propositiones mentales contradictorias simul esse in eodem intellectu q̃ȝ quascũq̃ȝ alias. siue etiam q̃ȝ subiectũ vel predicatũ eiusdem propositionis. Sed alique due propositiones aut saltem subiectum ꝛ predicatũ eiusdem propositionis possunt simul esse in eodẽ intellectu. ergo etiam due propositiones mentales contradictorie. ꝛ per cõsequẽs tales non opponunt̃ intrinsece ꝛ formaliter. sed solum obiectiue. Et intellige ista de enunctiationibus mentalibus nõ vltimo sumptis. Dicit̃ secũdo q̃ contrarietas nõ eodem modo reperit̃ in enunctiationibus mentalibus. scriptis ꝛ vocalibus vltimo dictis. licet eodem modo in vocalibꝰ scriptis ꝛ alijs mentalibus. Prima pars patet. q̃a vocales ꝛ scripte nõ contrariant̃ formaliter ꝛ intrinsece. cum possunt esse in eodẽ subiecto. sed opponunt̃ quo ad esse simul veras tm̃. sed opiniones mentales habent simul repugnantiã quo ad esse simul in eo intellectu. Cuius ratio potest esse. q̃a opinio vltra propositionẽ mentalẽ addit assensum. modo impossibile esse simul assentire propositiõibus contrarijs vel contradictorijs. Ideo ille opiniones dicunt̃ inter se habere repugnantiam nõ solũ quantum ad non esse simul. sed etiam quantũ ad stare in veritate simul in eodẽ subiecto siue in eodem intellectu. q̃a impossibile est eundem intellectũ simul assentire contrarijs vel contradictorijs. sed mentales vltimo modo dicte contrariant̃ formaliter ꝛ intrinsice. sic q̃ non possunt esse in eodem subiecto. vt patet per philosophũ quarto methaphisice dicentem q̃ opiniones contrarie non possunt simul stare in eodẽ intellectu. q̃a contraria essent in eodem. igitur. Secunda pars patet. q̃a sicut vocales ꝛ scripte nõ contrariantur formaliter ꝛ intrinsece quo ad esse simul in eodem. nec alie mentales. igitur. Dicitur tercio q̃ eodem modo reperitur contrarietas in enunctiationibus vocalibus. mentalibus ꝛ sc̃ptis sicut in opinionibꝰ quo ad hoc q̃ sicut in mente contrarietas opinionũ attendit̃ penes hoc

Opiniões ɔtrie nõ possũt stare simul i eodẽ subto.

q̃ est esse contrarias eas vel de contrarijs modis opinandi. sic etiam in enunctiationibus mentalibus ꝛ scriptis attenditur penes hoc q̃ est eas esse de modis enunciandi contrarijs. Dicit̃ quarto q̃ contrarietas per prius conuenit mentalibus ꝓpositionibus q̃ȝ vocalibus aut scriptis. patet. q̃a ipsis per prius conuenit veritas ꝛ falsitas. ergo ꝛ contrarietas. Antecedens patet. q̃a naturaliter significant ꝛ a natura habẽt q̃ sint vere vel false. Alie võ ad placitum. Et si arguatur contra p̃dicta. opinio anime est ꝓpositio mentalis. sed opiniones contrarie nõ possunt esse in eodẽ simul intellectu. ergo nec propositiones mentales contrarie. Ad hoc dicenduȝ q̃ licet opinio anime sit propositio mentalis vltimo modo dicta. tamen non est ꝓpositio mentalis secundo modo dicta. Q̃d patet. q̃a stat aliqueȝ habere propositionem mentalem ꝛ tamen non habere opinionem circa eam. id est nõ assentire vel dissentire eidem. igit̃ iste due mentales. omnis homo est albus. nullus homo est albꝰ possunt simul esse copulatiue aut disiunctiue in eodem intellectu. ꝛ tamen nõ simul assentire vtriq̃ȝ. igitur assensus siue opinio anime non est propositio mentalis.

Secũda difficultas Utrũ in enunctiationibus contrarietas sit summenda ex parte predicatorum contrariorum. aut ex parte modorũ enunciandi contrariorum. Et que propositio dicitur primo ꝛ per se falsa. ꝛ que dicitur simplex. ¶ Pro solutione prime partis supponitur p̃mo q̃ predicata contraria sunt termini qui nõ possunt de eodem simul ꝛ semel verificari. sed bene successiue. Ut album ꝛ nigrum. Modi autem enunctiandi dicuntur contrarij quorum vnus est affirmatiuus ꝛ alter negatiuus. ¶ Secundo supponitur q̃ termini se tenent ex parte materie ꝓpositionis. Modi võ enunciandi ex parte forme

His suppositis dicit̃ primo q̃ quis ꝓpositiones de predicatis contrarijs ex parte materie magis debeant dici ɔtrarie q̃ȝ ille q̃ sũt de ɔtrarijs modis enũciãdi. tñ ille simplicit̃ magis debeant dici ɔtrarie que sunt de ɔtrarijs modis enũciandi. Patet. q̃a aliq̃d magis debet denominari ab eo q̃d se tenet ex parte forme q̃ȝ ab eo q̃d se tenet ex parte materie. ¶ Pro solutione secũde partis dicitur primo q̃ aliqua ꝓpositio potest dici p̃mo ꝛ p̃ se falsa dupliciter. Uno modo q̃ inter subiectũ ꝛ p̃dicatũ nihil mediat p̃ q̃d posset ostẽdi p̃dicatũ inesse falso subiecto. ꝛ sic ista est falsa. bonũ est malũ. q̃a s̃m ph̃m p̃mo posteriorum illa propositio in qua predicatur oppositum de opposito est primo falsa.

VI

Proposicio in q idẽ negat' de se ipo quã est falsa

Alio modo potest dici p̃mo ꝛ per se falsa. q̃a ante ipam non est alia magis falsa ad quã sit reducibilis. Et sic illa in qua idem negatur de seipo est primo ꝛ per se falsa. Et nõ illa in qua predicatur vnum oppositũ de alio. Dicit̃ aũt in textu ꝙ inter terminos generationis ꝛ corruptionis est primo falsitas. q̃a esse ꝛ non esse sunt termini generationis ꝛ corruptionis. ꝛ sunt modi enunciandi contrarij ꝛ predicata prima que possunt vere ꝛ false enunctiari de aliquo. Dicitur secundo ꝙ illa propositio dicitur simplex in proposito respectu alicuius alterius que nec implicat nec infert aliam sed implicatur ꝛ infertur ab alia. sicut est ista Bonũ non est bonum. in ordine ad istam. Bonũ est malum. Et si queratur vlterius vtrum iste sunt contrarie bonum est bonũ. ꝛ bonum non est bonum vt videtur philosophus dicere in textu. Dicit̃ ꝙ si accipiatur contrarietas communiter vt se extendit ad omnẽ oppositionẽ sic bene sunt contrarie eo ꝙ sunt subcõtrarie scd̃m formam q̃uis sint contrarie scd̃m legem. eo ꝙ non possunt simul esse vere. ꝛ eo ꝙ equalent vniuersalib' cũ sint in materia naturali. Cũ autem dicit philosophus ꝙ non refert si termini summantur vniuersalit̃ potest vno modo exponi. ꝙ hoc est verũ quo ad rationem generalem oppositionis. Non autem quo ad suppositionem terminorum. aut etiam quo ad veritatem vel falsitatem. Alio modo potest exponi quo ad suam propositionem. quia ipe semper intellexit ꝙ vniuersalis affirmatiua ꝛ vniuersalis negatiua essent contrarie. ¶ Circa predictũ textum posset moueri vna difficultas de loco a transmutata proportione per quã philosoph' arguit in vltima ratione. Sed solutio huius patet ex quinto tractatu sumularum.

Cõclusio responsalis. Contrarie

tas in enũctiatiõib' vocalib' summẽda est penes modos enũciãdi cõtrarios ꝛ non penes predicata contraria. Probatur ratione philosophi. q̃a sicut est in opinionibus anime. ita est in enunctiationibus vocalib'. sed contrarietas in opinionibus summitur penes modos enunciandi contrarios. ergo in enunctiationibus vocalibus contrarietas est summenda penes modos enũciandi contrarios. Maiorem probat philosoph' quia ea que sunt in voce sequunt̃ ea que sunt in anima. Minorem etiam p̃bat octo rationibus vt visum est.

Ad ratiões. Ad p̃mã ꝛ secundam

patet solutio.

Ad terciã dico ꝙ philosophus nõ

intelligit illas esse simpl' contrarias. sed intelligit ꝙ sunt enunctiationes de predicatis contrarijs. Ad confirmationẽ eius patet solutio.

Ad quartã ꝛ ad eius confirmatio

nem ꝙ quãuis plus requirat̃ ad virificandum affirmatiuam q̃z negatiuã tamen non sequit̃ ꝙ affirmatiua magis distet aut magis opponatur affirmatiue q̃z negatiue. sicut plus requiritur ad verificandũ copulatiuam q̃z disiunctiuam. ꝛ tamen disiunctiua de partibus contradicentibus magis opponitur copulatiue q̃z copulatiua.

Opus resolutionis questionũ veteris logice. cum lucida textus aristotelis expositione ad oppinionẽ doctoris scoti regia in ciuitate Cracouiensi impressum. Impensis spectabilis viri dñi Johannis haller. Anno salutis nostre. M. CCCCC. viij. In vigilia scti bartholomei apostoli felicem sortitus est finem Seuiente his temporibus ibidem horrenda peste epedimia.

LAUS DEO GLORIOSO





